

AMMIANI MARCELLINI

RERV M GESTARVM
LIBRI QVI SVPERSVNT

EDIDIT

WOLFGANG SEYFARTH

ADIVVANTIBVS
LISELOTTE JACOB-KARAU ET ILSE ULMANN

VOL. II

LIBRI XXVI-XXXI

STVTGARDIAE ET LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MIM

Die Deutsche Bibliothek – CIP-Einheitsaufnahme

Ammianus <Marcellinus>:

[Rerum gestarum libri qui supersunt]

Ammiani Marcellini rerum gestarum libri qui supersunt /

ed. Wolfgang Seyfarth. Adiuvantibus Liselotte Jacob-Karau et Ilse Ulmann. –

Stutgardiae ; Lipsiae : Teubner

(Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana)

Einheitssacht.: Res gestae

Vol. 2, Libri XXVI–XXXI. – Ed. stereotypa ed. 1 (1978). – 1999

ISBN 3-519-01977-9

Das Werk einschließlich aller seiner Teile ist urheberrechtlich geschützt. Jede Verwertung außerhalb der engen Grenzen des Urheberrechtsgesetzes ist ohne Zustimmung des Verlages unzulässig und strafbar. Das gilt besonders für Vervielfältigungen, Übersetzungen, Mikroverfilmungen und die Einspeicherung und Verarbeitung in elektronischen Systemen.

© 1999 B. G. Teubner Stuttgart und Leipzig

Printed in Germany

Druck und Bindung: Druckhaus „Thomas Müntzer“ GmbH, 99947 Bad Langensalza

AMMIANI MARCELLINI RERVM GESTARVM

LIBER XXVI

1. Valentiniano, scholae secundae Scutariorum tribuno, communi magistratum ciuiliū et militarium consensu Nicaeae absenti defertur imperium; et de ratione bissexti.
2. Valentinianus cum Ancyra euocatus Nicaeam celeriter uenisset, una omnium uoce iterum eligitur imperator purpuraque et diademate ornatus Augustusque appellatus militem alloquitur.
3. De Aproniani praefectura urbana Romae.
4. Valentinianus Valentem fratrem suum Nicomediae tribunum stabuli ac mox apud Constantinopolim in Hebdomo consentiente exercitu consortem imperii constituit.
5. Imperatores ambo comites et militares numeros inter se partiuntur et paulo post alter Mediolani, alter Constantinopoli I. consulatum ineunt. Alamanni Gallias uastant; Procopius in Oriente res nouas molitur.
6. Patria et genus, mores ac dignitates Procopii deque eius sub Iouiano latebra et qua ratione Constantinopoli imperator sit appellatus.
7. Procopius Thracias sine sanguine in suam potestatem redigit et equites peditesque per Thraciam iter facientes promissis in uerba sua adigit necnon Iouios et Victores a Valente aduersus se missos sibi oratione iungit.
8. Nicaea et Calchedone obsidione liberatis Bithynia in ditionem Procopii redigitur et mox Cyzico expugnato Hellespontus.
9. Procopius in Bithynia, in Lycia et Phrygia a suis desertus et uiuus Valenti traditus capite truncatur.
10. Marcellus protector, eius cognatus, et multi Procopianarum partium supplicio capitis affecti.

Dictis impensiore cura rerum ordinibus ad usque memoriae con- 1
finia prioris conuenerat iam referre a notioribus pedem, ut et peri-
cula declinentur ueritati saepe contigua et examinatores contexendi
operis deinde non perferamus intempestiuos strepentes ut laesos, si
5 praeteritum sit, quod locutus est imperator in cena, uel omissum,
quam ob causam gregarii milites coerciti sunt apud signa, et quod

1 impensiore V impensiore *ESBAG* || 2 prioris V *restit. Samberger* pro-
prioris *EBAG* || 3 ueritatis V ueritati *Lind.* || 5 locus ♂ V || 6 quam ob quam V
ob quam E *Kieβl.* quam ob *BAG* | gr*egarii (*fu. a*) V

- non decuerat in descriptione multiplici regionum super exiguis silere castellis quodque cunctorum nomina, qui ad urbani praetoris officium conuenere, non sunt expressa, et similia plurima praeceptis historiae dissonantia discurrere per negotiorum celsitudines assuetae, / non humilium minutias indagare causarum, quas si scitari uoluerit 5 quispiam, indiuidua illa corpuscula uolitantia per inane, atomos, 2 ut nos appellamus, numerari posse sperabit. haec quidam ueterum formidantes cognitiones actuum uariorum stilis uberibus explicatas / non edidere superstitibus, ut in quadam ad Cornelium Nepotem epistula / Tullius quoque, testis reuerendus, affirmat. proinde in scitia uulgari 10 contempta ad residua narranda pergamus.
- 3 Hac uolubilium casuum diritate exitu luctuoso finita obituque interuallato breui tempore principum corpore curato defuncti missoque Constantinopolim, ut inter Augustorum reliquias conderetur, / progressu Nicaeam uersus exercitu, quae in Bithynia mater est ur- 15 bium, potestatum ciuilium militiaeque rectores magnitudine curarum astricti communium interque eos quidam spe uana sufflati moderatorem quaeritabant diu exploratum et grauem.
- 4 Et rumore tenus obscuris paucorum susurris nomen praestringebatur Equitii, scholae primae Scutariorum etiam tum tribuni, qui 20 cum potiorum auctoritate displicuisset ut asper et subagrestis, translata est suffragatio leuis in Ianuarium, Iouiani affinem, curantem 5 summitatem necessitatum castrensiarum per Illyricum. quo itidem spreto, quia procul iacebat, ut aptus ad id, quod quaerebatur, atque conueniens Valentinianus nulla discordante sententia numinis aspi- 25 ratione caelestis electus est, agens scholam Scutariorum secundam / relictusque apud Ancyram postea secuturus, ut ordinatum est. et quia

1 descriptione V descriptione ESBAG || 2 quotque V quodque ESBAG || 3 conuenire VB conuenirent EA conuenere G || 4 celsitudinis VBA celsitudines EG || 5 inutias V minutias EBAG | sciscitari VEB si scitari AG || 6 quispiam ♂ V | indiuid[ua] V | illa om. SBG | inan**e (fu. ia) V || 8 stellis VEB stilis Em2 (in marg.) G || 9 epistola V || 10 referendus V reuerendus EBAG || 11 na[r]*randa (fu. tu) V || 12 uolabilium ♂ V | luctuosus V luctuoso ESBAG || 13 trium ante breui add. Hadr. Val. in adn. | principis EBAG || 15 binythia V bithynia E Bithynia BAG || 16 potestatem VBA potestates E potestatum G | magnitudineque VBA def. dubit. Blomgren (uel lac. suspic.) magnitudine EG def. Hartke m. aequae Pet. || 19 tens V tenus ESBAG | perstringebatur SBAG || 20 aequitii V || 21 sub hac restis (r ex f m2) V subagrestis EBAG || 22 suffragatio V suffragatio EAG suffectio B || 24 iacebat V def. Hagend. agebat Kell. C.F.W.M. Wirz Bickel | queraebatur ♂ V querebatur SB || 25 -ueniens -sen- add. Vm2 in marg. | nominis V numinis EBAG || 27 anciram VE Anchyrum S Anchialam B Ancyram AG

nullo renitente hoc e re publica uidebatur, missis, qui eum uenire ocius admonerent, diebusque decem nullus imperii tenuit gubernacula, quod tunc uenisse extis Romae inspectis haruspex edixerat Marcus.

5 Inter haec tamen, ne quid nouaretur contrarium placitis neue arma- 6
torum mobilitas saepe uersabilis ad praesentium quendam inclinaret
arbitrium, attente prouidebat Equitius et cum eo Leo adhuc sub
Dagalaifo magistro equitum rationes numerorum militarium tractans,
exitialis postea magister officiorum, exercitus uniuersi iudicium, /
10 quantum facere nitique poterant, ut Pannonii fautoresque principis
designati formantes.

Qui cum uenisset accitus, implendique negotii ... praesagiis, ut opi- 7
nari dabatur, uel somniorum assiduitate nec uideri die secundo nec
prodire in medium uoluit bissextum uitans Februarii mensis, tunc
15 illucescens, quod aliquotiens rei Romanae fuisse norat infaustum. /
cuius notitiam certam designabo.

Spatium anni uertentis id esse periti mundani motus et siderum defi- 8
niunt ueteres, inter quos Meton et Euctemon et Hipparchus et Archi-
medes excellunt, cum sol perenni rerum sublimium lege polo percurso
20 signifero, quem zodiacum sermo Graecus appellat, trecentis et sexa-
ginta quinque diebus emensis et noctibus ad eundem redierit cardi-
nem, ut, uerbo tenus, si a secunda particula elatus Arietis ad eam
dimensione redierit terminata. sed anni interuallum uerissimum me- 9

1 e add. EBAG ex Blomgren | missis V def. Pighi Blomgren Hartke missi
sunt Günther Pet. || 2 diebusque VEB restit. Pet. diebus AG | nullis V nullus
ESBAG || 3 uenisse V def. Pet. Pighi euenisse G | adixerat S dixerat BG ||
6 ad add. Vm2 sup. lin. om. SBG || 7 arbitrium SBG | adtente ex attente
(m2)V | coleo VE Caleo SBA eo Leo G || 11 formantes V restit. Sey. firmantes
Hadr. Val. prob. C. F. W. M. || 12 consideraret magnitudinem, monitus post
negotii add. Günther praescius Pet. lac. indic. Cl. || 12.13 praesagii sutorinari
dabatur V p. scitori mandabatur E p. subodorari dabatur B praesagiis, ut opi-
nari d. A praesagus, ut subodorari d. G || 13 uel om. SB | uidefidie V uideri
die EAG cui diffidie S cui diffidiae B lac. ante nec¹ indic. Harmon || 14 februa-
rii V Februarii ESBAG || 15 inluciacens V inluciascens E illucescens BAG |
romana V Romanae ESBAG | fuisse] quis Em2 | pignorat V ignorat Em2
cognorat BAG dignorat Hadr. Val. Nov. (postea) norat Nov. (antea) Walter ||
16 plenius ante designabo add. Her. c. c. nuno Nov. impigre Walter || 17 ide
(lac. 2 litt.) V cicle E idem SBA (iid-) id esse G || 18 memonet euc (ex auo)
temonet hi parichus V m. (lac. 9 litt.) hipparcus E Victorinus, Hypparcus B
(me monet post excellunt tr.) A Menon et Euctemon et Hipparchus (-chus
iam b2) G Meton Lind. in adn. || 19 percusso VE percusso B percusso AG ||
22 particulae latus VE particula l. S p. BA p. elatus G || 23 dimensionem V
dimensione G

- moratis diebus et horis sex ad usque meridiem concluditur plenam /
 annique sequentis erit post horam sextam initium porrectum ad
 uesperam. tertius a prima uigilia sumens exordium ad horam noctis
 extenditur sextam. quartus a medio noctis ad usque claram trahitur
 10 lucem. ne igitur haec computatio uariantibus annorum principiis et
 quodam post horam sextam diei, alio post sextam excurso nocturnam, /
 scientiam omnem squalida diuersitate confundat et autumnalis mensis
 inueniatur quandoque uernalis, placuit senas illas horas, quae qua-
 driennio uiginti colliguntur atque quattuor, in unius diei noctisque
 11 adiectae transire mensuram. hocque alte considerato eruditis conci- 10
 nentibus multis effectum est, ad unum distinctumque exitum circum-
 uersio cursus annui reuoluta nec uaga sit nec incerta nulloque er-
 rore deinceps obumbrata ratio caelestis appareat et menses tempora
 12 retineant praestituta. haec nondum extentis fusius regnis diu ignora-
 uere Romani perque saecula multa obscuris difficultatibus implicati / 15
 tunc magis errorum profunda caligine fluctuabant, cum in sacerdotes
 potestatem transtulissent intercalandi, qui licenter gratificantes pu-
 blicanorum uel litigantium commodis ad arbitrium suum subtrahe-
 13 bant tempora uel augebant. hocque ex coepto emergerunt alia pluri-
 ma, quae fallebant, quorum meminisse nunc superuacuum puto. qui- 20
 bus abolitis Octavianus Augustus Graecos secutus hanc inconstantiam
 correcta turbatione composuit spatiis duodecim mensuum et sex hora-
 rum magna deliberatione collectis, per quae duodecim siderum domici-
 lia sol discurrens motibus sempiternis anni totius interualla concludit.
 14 quam rationem bissexti probatam etiam uictura cum saeculis Roma / 25
 adiumento numinis diuini fundauit. proinde pergamus ad reliqua.

1 ad usque *ex* usque ad (*m2*) V | plenum *BA* || 3 hora V horam *ESBAG* ||
 4 a media *VAG* a medio *E Hadr. Val.* media *B* | usque ad *tr. SBG* || 5 haec |
 nec V haec *ESBAG* | et V *def. Damsté* ut *Pet.* || 6 diem V die *ESBA* diei *G* |
 excursa *Gron.* exorso *Damsté* || 7 diuersit ne V diuiserit ne *E* diuisione *BAG*
 diuersitate *Val. (Wm2)* || 10 ad[iect]ae V || 11 ut ante ad *add. G reiec. Blom-*
gren | conuersio *SBG* || 12 cursus *om. SB* | anni *SBA (postea corr.) G* | nec
(lac. 2 litt.) in V necque in *E* nec in *SBA* nec incerta *G* | ullo *EA* nullo *SB* ||
 13 obumbratam V obumbrata *ESBAG* | mensis *VE* et menses *Em2G* menses
BA asynd. def. Blomgren || 14 ignouere V ignorauere *EBAG* || 17 inter ka-
 lendi V intercalandi *EBAG* | quiligentes V diligentes cum *E* diligentiam *BA*
 qui libenter *G* qui licenter *Val.* || 18 ab V ad *EAG* ob *SB* | detrahebant
BAG || 19 excepto merserunt V e. emergerunt *G* ex coepto *Hadr. Val.* ||
 20 super acuum V superuacuum *ESBAG* || 21 abolitus V abolitis *ESBAG* |
 octouianus V Octavianus *ESBAG* | secutos V secutus *ESBAG* || 22 correpta
VE correcta *BAG* | mensium *ESBAG* || 23 per que V per quae *Lind.* ||
 24 montibus V motibus *ESBAG* || 25 quam ratione V qua r. *E* quam rati-
 onem *BAG* || 26 nominis V numinis *ESBAG*

Elapso die parum apto ad inchoandas rerum magnitudines, ut qui- 2
dam existimant, propinquante iam uespera monitu praefecti Salutii /
sub exitii denuntiatione statutum est prompta consensione cuncto-
rum, ne potioris quisquam auctoritatis uel suspectus altiora conari /
5 procederet postridie mane. cumque multorum taedio, quos uotorum 2
inanitas cruciabat, tandem finita nocte lux aduenisset, in unum
quaesito milite omni progressus Valentinianus in campum permissus-
que tribunal ascendere celsius structum comitiorum specie uoluntate
praesentium secundissima ut uir serius rector pronuntiatur imperii. /
10 mox principali habitu circumdatus et corona Augustusque nuncupa- 3
tus cum laudibus amplis, quas nouitatis potuit excitare dulcedo, prae-
meditata dicere iam parabat. eoque, ut expeditius loqueretur, bra-
chium exsertante obmurmuratio grauis exoritur concrepantibus cen-
turiis et manipulis cohortiumque omnium plebe urgentium destinate /
15 confestim imperatorem alterum declarari. quod licet nonnulli existima- 4
runt paucis corruptis ad gratiam fieri despectorum, ex eo tamen id
frustra creditum uidebatur, quod non emercati, sed consoni totius
multitudinis paria uolentis clamores audiebantur documento recenti
fragilitatem pertimescentis sublimium fortunarum. dein ex susurris
20 immaniter strepentis exercitus cieri tumultus uiolentior apparebat /
et confidentia militis erumpentis interdum ad perniciosa facinora
timebatur. quod Valentinianus magis prae cunctis ne fieret extimes- 5
cens, elata propere dextera ui principis fiducia pleni ausus increpare
quosdam ut seditiosos et pertinaces cogitata nullis interpellantibus
25 absoluebat:

„Exsulto, prouinciarum fortissimi defensores, et prae me fero sem- 6
perque laturus sum nec speranti nec appetenti moderamina orbis

1 parum paruim apto V parum apto ESBAG | inchoanda V inchoandam
EBAG inchoandas Val. | magnitudinis V magnitudinem EBAG magnitudines
Val. (Wm2) || 2 profecti V praefecti EBAG | saluti V Salutii EA salus B
Salustii G || 4 ab ora V ab hora ESBA altiora G | conaretur BA || 5 pro-
cedere V procederet G || 8 tractum VA tractus E actum B structum G | et
ante uoluntate add. BAG || 9 pector V imperator E pecto S dicto B rector
AG || 10 [a]ugustusque V || 11 excogitare B excogitare G || 12 perabati V
parabat EAG properabat B || 13 exertante ez exertete (m2) V exertante ES
BAG || 15 declari V declarari ESBAG || 16 ex om. SB || 16, 17 infrustra V
id frustra EG ui sinistra SBA || 17 emerctis VE emercati BAG || 18 uolentes
VEB uolentis AG || 19 pertimescentes V pertimescentis G | Deinde BG ||
20 strepentes VE strepentis BAG || 21 erumpentes VBA erumpentis Em2G ||
22 fierent VE fieret SBAG || 23 prospere VBAG om. E propere Pricaeus Btl. |
ui] ni V ut EG in SBA ui Val. in adn. | principes VE principis SBA prin-
ceps G | plenus G || 26 defensoris V corr. m3

- 7 Romani mihi ut potissimo omnium uestras detulisse uirtutes. quod erat igitur in manu positum uestra nondum electo imperii formatore, / utiliter gloriose complestis ascito honorum uerticem eo, quem ab ineunte adolescentia ad hanc usque aetatis maturitatem splendide integreque uixisse experiundo cognostis. proinde pacatis auribus ac- 5 cipite, quaeso, simplicioribus uerbis, quod conducere arbitror in commune. adhiberi oportere in omnes casus socia potestate collegam / contemplatione poscente multiplici nec ambigo nec repugno curarum acruos et mutationes uarias accidentium ipse quoque ut homo formidans. sed studendum est concordiae uiribus totis, per quam res quo- 10 que minimae conualescunt, quod impetrabitur facile, si patientia uestra cum aequitate consentiens id mihi, quod mearum est partium, concesserit libens. dabit enim, ut spero, fortuna consiliorum adiutrix bonorum, quantum efficere et consequi possum, diligenter scrutanti moribus temperatum. ut enim sapientes definiunt, non modo in im- 15 perio, ubi pericula maxima sunt et creberrima, uerum etiam in priuatis cotidianisque rationibus alienum ad amicitiam, cum iudicauerit quisquam prudens, adiungere sibi debet, non cum adiunxerit, indicare. haec cum spe laetiorum polliceor, uos firmitatem factorum retinentes et fidem, dum hiberna patitur quies, animorum reparate uigo- 20 rem atque membrorum ob nuncupationem augustam debita protinus accepturi.“
- 11 Finita oratione, quam auctoritas erexerat inopina, flexit imperator in suam sententiam uniuersos consiliiue eius uiam secuti, qui paulo ante flagrantissimis uocibus aliud postulabant, circumsaepum aquilis 25 et uexillis agminibusque diuersorum ordinum ambitiose stipatum / iamque terribilem duxerunt in regiam.
- 3 Dum haec in oriente uolubiles fatorum explicant sortes, Apronianus regens urbem aeternam, iudex integer et seuerus, inter curarum prae-

3 et post utiliter add. EBAG reiec. Blomgren | ad ante honorum add. E in AG reiec. Pighi | uertice SB || 4 adbuliscentia (b del. m2) V | aetas V aetatur ESBAG || 5 cognoscitis SB || 6 supplicibus Corn. || 7 casas ♂ V || 9 accedentium VE accidentium SBAG || 10 quoque om. SB || 11 minim* e (fu. a) V minime EG iunctiue S iunctiuae B minimae A Lind. | interpretabitur SBG || 14 efficerent V efficere EBAG || 14.15 scrutantibus V scrutantibus ES Val. in adn. perscrutari BA scrutanti G s. moribus Pet. || 15 temperamentum Em2G temperatim S temperantiam BA | in add. G || 16 ubi ut ubi V ubi EAG ut tibi S ibi B || 17 cottidianisque V || 19 spe post laet. tr. SBG | lectiorum V laetiorum ESAG laetiori B || 21 augustum V augustam EBAG || 25 alium EA Damsté | circumspectum V def. Pet. circumseptum ESBAG || 25.26 aquilis – stipatum om. SB || 26 ambitiosa estipatum V corr. m3 || 29 egens ♂ V regem S reginam B

cipua, quibus haec praefectura saepe sollicitatur, id primum opera
 curabat enixa, ut ueneficos, qui tunc rarescebant, captos postque
 agitas quaeſtiones nocuisse quibusdam apertissime confutatos in-
 dicatis consciis morte multaret atque ita paucorum discrimine reli-
 5 quos, si qui laterent, formidine parium exturbaret. haec egisse ideo 2
 efficaciter fertur, quod Iuliani promotus arbitrio agentis etiam tum
 per Syrias in itinere unum amiserat oculum, suspicatusque artibus
 se nefariis appetitum iusto quidem, sed inusitato dolore haec et alia
 magna quaeritabat industria. unde quibusdam atrox uisus est in am-
 10 phitheatrali curriculo undatim coeunte aliquotiens plebe causas dispi- 3
 ciens criminum maximorum. denique post huiusmodi uindicta com-
 plura Hilarinum aurigam conuictum atque confessum uixdum pubes-
 centem filium suum uenefico tradidisse docendum secretiora quae-
 dam legibus interdicta, ut nullo conscio adminiculis iuuaretur inter-
 15 nis, capitali animaduersione damnauit. qui laxius retinente carnifice /
 subito lapsus confugit ad ritus Christiani sacrarium abstractusque
 exinde ilico abscisa ceruice consumptus est. uerum haec similiaque 4
 tum etiam ut coercenda mox cauebantur et nulli uel admodum pauci /
 in his uersati flagitiis uigori publico insultarunt, sed tempore secuto
 20 longaeua impunitas nutriuit immania usque eo grassante licentia, ut
 imitatus Hilarinum quidam senator seruumque suum modo non per
 syngrapham arcanis piacularibus inducendum commisisse doctori
 malarum artium confutatus supplicium redimeret opima mercede, ut
 crebrior fama uulgarat. isque ipse hoc genere, quo iactatum est, ab- 5
 25 solutus, cum uitae pudere deberet et culpa, non abolendae incubuit
 maculae, sed tamquam inter multos probrosos solus uacuis ab omni
 delicto, phalerato insidens discurrensque per silices multa post se

3 apertissi V apertissime Vm3EA aperte BG || 7 sirias V | in itinere V
 iter E in itinere SBAG | suspicatisque VB suspicatusque EAG || 8 inuitato V
 corr. m3 inuitato E manifesto B || 9 magnaeritabat V magna quaeritabat EG
 m. irritabat BA || 10 circulo SB | plebes V plebs ESB plebe AG || 12 Hila-
 rium SBAG || 13 sedocendum (se del. m2) V || 14 adminuculis V || 16 conficit V
 confugit EBA G | extractusque SBAG || 17 consumpta V consumptus EBA G ||
 18 coherenda V horrenda E coercenda BAG || 19 uersatis VE uersati SBAG ||
 20 inpunita V (lac. 3 litt.) EB impunitas AG | nutriunt ESB || 21 emit tatus V
 imitatus EG emittat SBA | Hilarium SBAG || 22 singrafam (m ex in m2) V |
 commisse V commisisse Em2G commissi S missi B commissae A (postea corr.) ||
 23 redimerent VBA redemerit E redimeret G | optima V opima G || 24 iac-
 tum V iactatum G || 25 adolendae V abolendae EBA G || 26 probros ♂ V ||
 27 faleratio VE phalerato BAG def. Meurig-D. equo post insidens add. E ante
 phalerato G iumento ante ph. Her.

nunc usque trahit agmina seruulorum per nouum quoddam insigne curiosius spectari affectans, ut Duilium accipimus ueterem post gloriosa illa naualis rei certamina id sibi sumpsisse, ut tibicine lenius praecinente rediret ad sua post cenam.

- 6 Sub hoc tamen Aproniano ita iugiter copia necessariorum exuberavit, ut nulla saltim leuia murmura super inopia uictui congruentium orerentur, quod assidue Romae contingit.
- 4 At in Bithynia Valentinianus princeps, ut praediximus, declaratus / dato in perendinum diem signo proficiscendi conuocatis primoribus / quasi tota consilia quam sibi placentia secuturus percunctabatur, / 10 quemnam ad imperii consortium oporteret assumi, silentibusque cunctis Dagalaifus tunc equestris militiae rector respondit fidentius: „Si tuos amas“, inquit, „imperator optime, habes fratrem, si rem publicam, quaere quem uestigas.“ quo dicto asperatus ille, sed tacitus et occultans, quae cogitabat, Nicomediam itineribus citis ingressus kalendis Martiis Valentem fratrem stabulo suo cum tribunatus dignitate 15 praefecit. indeque cum uenisset Constantinopolim, multa secum ipse diu uoluens et magnitudine urgentium negotiorum iam se superari considerans nihil morandum ratus quintum kalendas Apriles productum eundem Valentem in suburbanum uniuersorum sententiis concinentibus — nec enim audebat quisquam refragari — Augustum 20 pronuntiauit decoreque imperatorii cultus ornatum et tempora diademate redimitum in eodem uehiculo secum reduxit participem qui-

1 nuncusque post se *tr.* E p. se uncus B p. se nunciisque A p. se unicus G ||
 2 pectari V peccati (*ante curiosius tr.*) E spectare Em2 in marg. spectari SBAG |
 d*uillium (*fu. i*) V | accepimus ESBAG | gloriosam VE (m *del.*) gloriosa BAG ||
 3 illanaualis ex illamualis V illam (m *del.*) naualis E illa n. BAG | sumpsisse
 ut ibi sumpsisse (ut ibi sumps. *del.*) V | ut tibi cinas ex utibi cenae (m2) V ut
 tibicine ESBAG || 5 cupia V corr. m3 | exuperavit V exuberavit G || 7 oreret-
 tur V oriretur ESA orietur B orientur b₂ G orerentur Eyss. || 8 bithynia V ||
 9 sic non V signo EBAG || 10 tota V restituimus (*cf. 25, 4, 11. 27, 8, 9*) tuta
 Val. | ^u E quae BA tanquam G || 12 haec torres pondit V rector respondit
 EBAG || 13 inquit, amas *tr.* SBAG | inquit ♂ V | [ferrat] rem V fratrem
 ESBAG || 14 uestigas V restituimus uestias Lind. in *adn.* (Wm2) destines
 Corn. seligas Damsté deligas Hartke inuestigas dubit. Sey. || 15 teneribus V iti-
 neribus EBAG || 17 ipe ♂ V || 18 diuoluens VBG notau. ut hapaxleg. *Langen*
Georges def. Pighi euoluens E deuoluens SBA diu uoluens Wirz Corn. *def.*
Hartke | magnitudini G | urgentia VE (negotiorum *om.*) urgente BA urgenti G
 urgentium Val. | sese parari VA se separari ESB se separare b₂ sese parare G
 se superari Val. || 19 quintum *om.* SBG || 22 decoro B decoraque A | impera-
 tori V imperatorio E imperatorioque B imperatorii AG | cultu EB || 22, 23 dia-
 dema tere mitit dum V diademate redimitum EAG d. remittit dum S d.
 redimit dum B

dem legitimum potestatis, sed in modum apparitoris morigerum, ut progrediens aperiet textus.

Quibus ita nullo interturbante perfectis constricti rapidis febribus / 4
imperatores ambo diu spe uiuendi firmata, ut erant in inquirendis
5 rebus grauiore quam in componendis, suspectas morborum causas
inuestigandas acerrime Vrsatio officiorum magistro, Delmatae crudo, /
et Viuentio Sisciano quaestori tunc commiserunt, ut loquebatur per-
tinax rumor, inuidiam cientes Iuliani memoriae principis amicisque
eius tamquam clandestinis praestigiis laesi. sed hoc euauit facile ne
10 uerbo quidem tenus insidiarum indicio ullo reperto.

Hoc tempore uelut per uniuersum orbem Romanum bellicum ca- 5
nentibus bucinis excitae gentes saeuissimae limites sibi proximos per-
sultabant. Gallias Raetiasque simul Alamanni populabantur; Sarmat-
ae Pannonias et Quadi; Picti Saxonesque et Scotti et Attacotti Bri-
15 tannos aerumnis uexauere continuis; Austoriani Mauricaeque aliae
gentes Africam solito acrius incursabant; Thracias et diripiebant
praedatorii globi Gothorum. Persarum rex manus Armeniis iniectabat / 6
eos in suam dicionem ex integro uocare ui nimia properans, sed iniuste,
causando, quod post Iouiani excessum, cum quo foedera firmarat et
20 pacem, nihil obstare debebit, quo minus ea recuperaret, quae antea
ad maiores suos pertinuisse monstrabat.

Acta igitur tranquillius hieme concordissimi principes, unus nuncu- 5
patione praelatus, alter honori specie tenus adiunctus, percursis Thra-
ciis Naissum aduenerunt, ubi in suburbano, quod appellatum Mediana

4 in *add. Lind.* || 5 grauiore V *restit. Nov.* gnauiore G | in *ante* componen-
dis *om. G* || 6 delmate V *declinato SB* dalmate A Dalmatae G Delmatae
Hadr. Val. || 7 iuuentio V *BAG* Viuentio E *Meyer Spir.* | Titiano SBA ||
8 rumori V rumor E *BAG* || 9 clam destinis praestigii lesis V clandestinis praes-
tigiis laesi EG clandestine praestringi laesis SB c. praestigii l. A || 10 tenes
VE tenus BAG || 12 extitae VE extitere B excitae AG | uentes V gentes
EAG euentus SB | seuissimi VB saeuissimae EAG | persultabat V persulta-
bant EAG || 13 alamanni ♂ V Alemanni B Alemanni b₁b₂G || 14 pannonis V
Pannonias Em2G Pannones SBA | recti V Rhети BA Picti G | que *om. SBG* |
secuti ♂ V Scotti SBA | ata citti V Ataciti SBA (-citti) Attacotti G | urita-
nos V Britannos BAG || 15 continis ♂ V || 16 affricam V | incusabant V *corr.*
m3 incusant S incursant B | thracias et V *def. Blomgren Bickel Frassinetti*
reiec. Bae. et T. tr. BA Thracias G *def. Pet. lac. post et indic. Cl.* Moesias *add.*
Her. Pannonias Nov. || 17 globui (b *del. m2*) V globi ESBAG || 18 uinemia V
numomia S Numomiam B ui nimia AG || 19 foedus SBAG || 20 debebat
BAG | ante b₂G || 22 hic me VB hyeme EAG | concordissimo principe V
concordissimi principes G || 23 honore V honori *Momms. Pet.* | percussis VE
percursis BAG | thracis V Traciis E Tracis B Thraciis AG || 24 nae sum V
Nessum E nesum SB Naessum AG | suburbio SBG

- a ciuitate tertio lapide disparatur, quasi mox separandi partiti sunt
 2 comites. et Valentiniano quidem, cuius arbitrio res gerebatur, Iouinus
 euenit dudum promotus a Iuliano per Gallias magister armorum, et
 Dagalaifus, quem militiae rectorem prouexerat Iouianus; in orientem
 uero secuturus Valente[m] ordinatus est Victor ipse quoque iudicio 5
 principis ante dicti prouectus, cui iunctus est Arintheus. Lupicinus
 enim, pridie a Iouiano pari modo promotus, magister equitum partes
 3 tuebatur eoas. tunc et Equitius Illyriciano praeponitur exercitui, /
 nondum magister, sed comes, et Serenianus olim sacramento digressus
 recinctus est ut Pannonius sociatusque Valenti domesticorum prae- 10
 fuit scholae. quibus ita digestis et militares partiti sunt numeri.
 4 Et post haec cum ambo fratres Sirmium introissent, diuiso palatio,
 ut potiori placuerat, Valentinianus Mediolanum, Constantinopolim
 5 Valens discessit. et orientem quidem regebat potestate praefecti Sa-
 lutius, Italiam uero cum Africa et Illyrico Mamertinus et Gallicas 15
 6 prouincias Germanianus. agentes igitur in memoratis urbibus prin-
 cipes sumpserunt primitus trabeas consulares omnisque hic annus dis-
 7 pendii grauib[us] rem Romanam afflixit. Alamanni enim perrupere
 Germaniae limites hac ex causa solito infestius moti. cum legatis
 eorum missis ad comitatum certa et praestituta ex more munera prae- 20
 beri deberent, minora et uilia sunt attributa, quae illi suscepta furen-
 ter agentes ut indignissima proiecere. tractatique asperius ab Vrsatio
 tunc magistro officiorum iracundo quodam et saeuo regressi factum-
 que exaggerantes ut contumeliose despectas gentes immanissimas
 concitarunt.
 8 Et circa id tempus aut non multo posterius in oriente Procopius
 in res surrexerat nouas. quae prope kalendas Nouembres uenturo
 Valentiniano Parisios uno eodemque nuntiata sunt die.

25

1 separando V sperando S spem B separandi AG | parti hi V partiti EB
 AG || 2 Iouianus V Iouinus G || 4 prouexerant V prouexerat EG peruexerunt
 SB peruexerat A || 6 ante dictis VA a. dicti EG aurelictis S relictus B ||
 7 pridie VBA def. Fletcher pridem EG || 8 aequitius V | illiriciano V Iliriciano S
 Illyricano B Illyriciano AG || 10 profuit V praefuit ESBAG || 11 sholae V |
 sunt add. Cl. Harmon c. c. def. Blomgren Bae. || 12 auibo V || 14 Salustius SB
 Sallustius b₂G || 15 illirico V | Gallias SBAG || 16 Germanias SB Germanus
 b₂G || 17 sumpserit VB sumpserunt Eb₂G sumpserunt A || 18 Alemanni B Ale-
 manni b₁b₂G || 19 milites VB limites EAG | haec V hac ESBAG || 21 utilia
 SB uilia b₂G | suspecta VA suscepta EG sumpta SB || 22 agens V agente B
 agentes AG | tractumque V tractatique Em2G actumque BA || 27 re V res
 EAG om. SB || 28 parisios V lac. 5 litt. post P. G uno add. Her. eo denique
 Pet. | nuntiata V def. Blomgren nuntiatae Pet.

Et Alamannis quidem occurrurum Dagalaifum pergere mature praecepit, qui uastitatis propinquioribus locis longius discesserant incruenti. super appetitu uero Procopii, antequam adolereretur, reprimendo/ curis deducebatur ambiguis ea potissimum ratione sollicitus, quod
 5 ignorabat, utrum Valente superstiti an extincto memoratus imperium affectarat. Equitius enim relatione Antoni tribuni accepta agentis in Dacia mediterranea militem, qui nihil praeter negotium ipsum auditum obscure significabat, ipse quoque nondum liquida fide comperta simplicibus uerbis principem gestorum conscium fecit. his co-
 10 gnitis Valentinianus eodem Equitio aucto magisterii dignitate repedare ad Illyricum festinabat, ne persultatis Thraciis perduellis iam formidatus inuaderet hostili excursu Pannonias. documento enim recenti impendio terrebarur reputans paulo antea Iulianum contempto bellorum ciuiliu ubique uictore nec speratum ante nec exspectatum
 15 ab urbe in urbem incredibili uelocitate transisse. uerum ardens ad redeundum eius impetus moliebatur consiliis proximorum suadentium et orantium, ne interneciuu minantibus barbaris exponeret Gallias / neue hac causatione prouincias desereret egentes adminiculis magnis, / iisque legationes urbium accessere nobilium precantes, ne in rebus
 20 duris et dubiis impugnatas eas relinqueret, quas praesens eripere poterit discriminibus maximis metu ambitiosi nominis sui Germanis incusso.

Tandem denique utilitate rei perpensius cogitata in multorum sententias flexus replicabat aliquotiens hostem suum fratrisque solius esse
 25 Procopium, Alamannos uero totius orbis Romani; statuitque nusquam interim extra confinia moueri Gallorum. et ad usque Remos progressus sollicitusque super Africa, ne repente perumperetur, Neo-

1 Alemannis BG | perdere VEB pergere AG || 2 uastitatis SBAG | disces-
 serat V discesserant G | incruentis VB incruentus EA incruenti G || 3 proco-
 pia V Procopii ESBAG || 4 deducebatur VBA diducebatur G || 5 memoratum
 BAG || 6 aequitus V Equitius ESBAG | regentis G || 7 daciam et diterra-
 nea V Dacia mediterranea EG Daciam et mediterraneam SBA | que VEB
 qui AG || 11 illyricum V | testinabat V festinabat Vm3 def. Kell. Gärtner desti-
 nabat ESBAG || 13.14 contempto rebellorum V contemptorem bellorum EA
 contempto imperatore b. G imp. reiecinus || 16 moliebatur VE uerebatur B
 mouebatur A molliabatur G | ualentium VE uolentium BA suadentium G ||
 17 exponere V om. E exponeret BAG || 18.19 maenisque V nimiis E in eius-
 que SBA eius: iisque G magnis i. Val. || 21 ambitios inominis V ambitiosi
 nominis in E a. n. SBAG || 23 rei p. Damsté prob. Miller | perpensi use cogi-
 tata V perpensius excogitata EBA p. cogitata G prob. C. F. W. M. recogitata
 Pet. | sententias V || 25 Alamanico S Alemanico B Alamannos G | uero]
 suo S situ B || 26 eladusque V et adusque EA adusque BG || 27 ne ulterium V
 Neuterium E ne Vultorium S V. BAG Neoterium Hadr. Val. in adn.

terium postea consulem, tunc notarium ad eandem tuendam ire disposuit et Masauicionem domesticum protectorem ea consideratione, quod ibi sub patre Cretione quondam comite educatus suspecta nouerat loca, hisque scutarium adiunxit Gaudentium olim sibi cognitum et fidelem.

5

15 Quia igitur uno eodemque tempore utrubique turbines exarsere maestissimi, competenti loco singula digereamus nunc partem in oriente gestorum, deinde bella barbarica narraturi, quoniam pleraque et in occidentali et in eo orbe isdem mensibus sunt actitata, ne, dum ex loco subinde saltuatim redire festinamus in locum, omnia 10 confundentes squaliditate maxima rerum ordines implicemus.

6 Insigni genere Procopius in Cilicia natus et educatus ea consideratione, qua propinquitate Iulianum postea principem contingebat, a primo gradu eluxit et ut uita moribusque castigatior, licet occultus erat et taciturnus, notarius diu perspicaciter militans et tribunus / 15 iamque summatibus proximus post Constanti obitum in rerum conuersione uelut imperatoris cognatus altius anhelabat adiunctus consortio comitum et apparebat eum, si umquam potuisset, fore quietis 2 publicae turbatorem. hunc Iulianus Persidem ingrediens consociato pari potestatis iure Sebastiano in Mesopotamia cum manu militum 20 reliquerat ualida mandaratumque, ut susurravit obscurior fama — nemo enim dicti auctor exstitit uerus —, pro cognitorum ageret textu et, si subsidia rei Romanae languisse sensisset, imperatorem ipse se provide- 3 ret ocius nuncupari. qui iniuncta ciuilitate agens et caute Iuliani letaliter uulnerati funus et ad regenda communia comperit Iouianum 25 euectum falsoque rumore disperso inter abeuntis anhelitus animae eundem Iulianum uerbo mandasse placere sibi Procopio clauos sum-

1 tunc V tunc ESBAG || 3 quod iui V quod ibi EG qua diuo SBA quod diu Val. qua diu Btl. | suppratre (x pr. del. m2) V sub patre ESBAG | comite quondam tr. SBG || 4 si V corr. m3 || 7 metistissimi conpenti V moestissimi, competenti ESBAG | digneremus V diggeremus E degeneraremus B digere-
mus AG || 8 orientem VB oriente EAG || 9 in ante occidentali om. BG | eo V
eoo EBA G | at citata V actitata ESBAG agitata C.F.W.M. || 11 squadili-
tate V squaliditate EAG squalitate SB | ordinem SBAG || 12 edocatus V
corr. m3 || 13 quod Nov. Lōfst. || 14 castigatio V castigato E castigatus BA
castigatior G || 16 proximo V proximus EBA G || 17 admictus S admixus B
admixtus G || 18 appellabat V apparebat EBA G || 19.20 consocii topari V
consecute (?) pari Vm3 consociato p. EG cum sociis copari S c. s. comperatis B
c. s. compari A || 22 agere V ageret G || 23 sensissent VBA sensisset Eb2 G ||
26 obeuntis SBAG | anhillitus V hanelitus E anhelitus SBAG || 27 uero
VBA uere E om. G uerbo Madv. | sumae V summae EAG summam B

mae rei gerendae committi ueritus, ne hac ex causa indemnatus occideretur, e medio se conspectu discreuit maxime post Iouiani territus necem, notariorum omnium primi, quem Iuliano perempto ueluti dignum imperio paucis militibus nominatum nouaque exinde coeptare
 5 suspectum cruciabiliter didicerat interfectum. et quia se quaeri in-
 dustria didicerat magna, uitans grauioris inuidiae pondus ad abdita longiusque remota discessit. cumque a Iouiano exploratus indagari latibula sua sentiret et formae uitae iam fuisset pertaesum — quippe
 10 a celsiore statu deiectus ad inferiora etiam edendi penuria in locis
 squalentibus stringebatur hominumque egebat colloquiis —, postremae necessitatis impulsu deuus itineribus ad Calchedonos agrum peruenit. ubi quoniam ei illud firmitus uisum est receptaculum apud
 5 fidissimum amicorum delitescere, Strategium quendam ex palatino milite senatorem, Constantinopolim, quantum fieri poterat, clanculo
 15 saepe intermeans, ut indicio eiusdem Strategii patuit, postquam saepius in factionis conscios inquisitum. ritu itaque sollertissimi cuiusdam
 speculatoris ignotus ob squalorem uultus et maciem rumusculos colligebat tunc crebrescentes, ut sunt acerba semper instantia, incusantium multorum Valentem quasi cupiditate aliena rapiendi succensum.
 20 cuius diritati adiectum erat incentiuum exitiale socer Petronius ex
 praeposito Martensium militum promotus repentino saltu patricius / animo deformis et habitu, qui ad nudandos sine discretione cunctos immaniter flagrans nocentes pariter et insontes post exquisita tormenta quadrupli nexibus uinciebat, debita iam inde a temporibus

1 committi *om.* *SB* | bacritus *V* ac territus *E* quare accitus *B* *Q.* ueritus *A* u. *G* | haec *V* hac *ESBAG* || 2 disseruit *VAG* distraxit *E* deseruit *S* deserui *B* discreuit *Lind. prob. Bae.* || 3 que *VE* quem *AG* | perempto *ex* perempto *V* || 5 cruciabili *BA* | dediceret *V* didicerat *Em2 G* nece *BA* | et *add. G* || 6 atabaldita *V* ad abdita *Em2 G* Echbatana *BA* || 8 sentire et *V* sentiret, et *EG* s. *BA* | formae *VG* ferinae *E* *Pricaeus* formulae *BA* | uita *V* uitae *ESBAG* || 9 inferi *VE* deteriora *B* inferiora *AG* | loci *V* locis *EBAG* || 10 aegebat *V* egebat *ESAG* agebat *B* || 11 debiis *V* dubiis *ESBA* deuus *Em2 (in marg.) G* | itineribus *G* *V* | chalcedonos *VA* calchedonensem *E* Calardonium *B* Chalcedonium *G* || 12 ei | et *V om. G* ei *Haupt* | firmius *V* firmitus *ESBAG* || 14 senatore *VBA* senatorem *EG* | poterant *V* poterat *ESBAG* || 15 interineans *V* inter in (*lac. 6 litt.*) *E* intermeans *SBAG* | strategi *V* Strategii *G Cl. c. c.* | saepios *V* saepius *ESBAG* || 16 est ante inquisitum *add. G resec. Blomgren* || 17 ob squalorem multis *S m.* ob s. *B* uultu ob s. *G* | et in aciem *SB* | fumusculis *VE* fumusculos *BA def. Meurig-D.* rumusculos *G* || 18 acerua *V* acerba *EBAG* || 19 successum *VB* incensum *E* succensum *AG* || 20 incentiu uexitiale *V* incentiuum exitiale *EBAG* || 21 milit*um (*fu. i*) *V* || 22 animo — nudandos si- *add. Vm2 in marg.* || 23 innocentes *SBG* | sontes *SBG* || 24 quadruplicibus *BAG*

principis Aureliani perscrutans et impendio maerens, si quemquam
8 absoluisset indemnem. cuius morum intolerantiae haec quoque per-
niciens accedebat, quod, cum ditaretur luctibus alienis, erat inexora-
bilis et crudelis et in rapido corde rudissimus nec reddendae nec
accipiendae rationis umquam capax inuisior Cleandro, quem agen- 5
tem sub imperatore Commodo praefecturam sublata uecordia diuer-
sas legimus uexasse fortunas, et onerosior Plautiano, qui praefectus
itidem sub Seuero ultra mortale tumens cuncta confuderat, ni gladio
9 perisset ultore. haec lacrimosa, quae incitante Petronio sub Valente
clausere multas paupertinas et nobiles domus, impendentiumque spes 10
atrocior prouincialium et militum paria gementium sensibus imis
haerebant et uotis licet obscuris et tacitis permutatio status praesen-
10 tis ope numinis summi concordii gemitu poscebatur. quae Procopius
latenter accipiens arbitratusque, ubi felicius acciderit fatum, negotio
leui ad apicem summae potestatis assumi subsidebat ut praedatrix 15
11 bestia uiso, quod capi poterat, protinus eruptura. cui in haec, quae
maturabat, ardenti fors hanc materiam dedit impendio tempestiuam.
consumpta hieme festinans ad Syriam Valens iamque fines Bithyno-
rum ingressus docetur relationibus ducum gentem Gothorum ea tem-
pestate intactam ideoque saeuissimam conspirantem in unum ad 20
peruadenda parari collimitia Thraciarum; hocque cognito, ut imprae-
pedite ipse pergeret, quo tendebat, sufficiens equitum adiumentum
et peditum mitti iussit ad loca, in quibus barbarici timebantur ex-
12 cursus. dimoto itaque longius principe Procopius aerumnis diuturnis
attritus et uel atrocem mortem clementiorem ratus malis, quibus 25

1 merens VE moerens BAG || 3 accidebat VB accedebat EAG || 4 in*rapido
(fu. t) V intrepido Haupt in rabido Walter (Nm2) prob. Miller | rudissimus
VAG def. Miller c rudissimus (c del.) E crudissimus B Haupt Walter durissimus
Btl. || 6.7 di*uersas (fu. u) legibus V diuersas l. ES demersum egit B diuersas
legitur A d. legimus G || 7 uexasse om. SB | fortunas, et] in fortunam is B ||
8 mortale V def. Bae. Fletcher mortalem Pet. | confunderat V confuderat ES
BAG | ne VE ni BAG || 9 ultori VE ultore BAG || 10 claure V clausere EG
et Caro BA | domos ESBAG || 11 himis V imis EAG om. SB || 13 nominis V
numinis ESBAG || 14 adsiderit VE adsederit SBA acciderit G || 15 peda-
trix V pedatrix E uenatrix Em2 in marg. praedatrix BAG || 16 poterat V pot-
erit C.F.W.M. Haupt potuerit dubit. Cl. c. c. in app. | haec V ad C. F. W.M.
ad haec Kell. (uel l. 17 audendi pro ardenti) Nov. in haec Cl. || 17 ardenti] au-
dendi Btl. | hac V hanc ESBAG | inpensio V impendio E BAG || 18 siriam V |
iam SBG || 19 Gotorum SB Gotthorum b₁b₂G || 20 idenque B eandemque
b₂G | seuissimi S saeuissime BAG || 21 hoc quoque V hocque ESBAG |
agnito SBA | in praepedito V impraepedite Kell. || 24 in dimoto (in del.) V ||
25 et om. SBAG | ad trocem V | dementiorem V clementiorem ESBAG |
magis VEB malis AG

afflictabatur, aleam periculorum omnium iecit abrupte et extrema
iam perpeti nequaquam timens praeunte perdita ratione facinus
adoritur audacissimum; Diuitenses Tungricanosque Iuniores ad pro-
cinctum urgentem per Thracias inter alios celerare dispositos et Con-
stantinopoli moraturos sollemniter biduum per quosdam ex isdem
numeris notos sollicitare properans, quia cum omnibus loqui peri-
culosum erat et arduum, fidem paucorum elegit. qui pellecti spe
praemiorum ingentium sub consecratione iuris iurandi promissere se
quae uellet cuncta facturos, fauorem quoque polliciti contumalium, /
inter quos ipsi potiore locum obtinebant in suadendo stipendiis ex-
cellentes et meritis. utque condictum est, ubi excauit radiis dies, /
idem Procopius diductus in cogitationes uarias Anastasianas balneas
petit a sorore Constantini cognominatas, ubi locata nouerat signa, /
doctusque per arcanorum conscios omnes in eius studium consensisse/
societate coita nocturna fide salutis data libenter admissus consti-
patione uendibilium militum cum honore quidem, sed in modum tene-
batur obsessi, qui ut praetoriani quondam post Pertinacis necem lici-
tantem imperii praemia Iulianum susceperant, ipsi quoque Proco-
pium infausti dominatus exordia molientem attenti ad omne com-
pendium defenderunt.

Stetit itaque subtabidus — excitum putares ab inferis — nusquam
reperito paludamento tunica auro distincta ut regius minister indutus
a calce in pubem in paedagogiani pueri speciem purpureis opertus
tegminibus pedum hastatusque purpureum itidem pannulum laeua
manu gestabat, ut in theatralli scaena simulacrum quoddam insigne /
per aulaeum uel mimicam cauillationem subito putares emersum. ad

1 extrema V *def. dubit. Blomgren* extremaque G et extrema Pet. || 2 faci-
mus V facinus ESBAG || 3 diuitensis V Dimictens is E Diuicensis SB Diui-
tenses AG | tunc grecanosque VE t. Gratanosque SB t. Graecanosque A
Tungritanosque G Tungricanosque Lind. in adn. | minores SB || 5 hisdem VEB
iisdem AG || 7 pellectis per V collectis per Vm3 pellecti spe E Val. perelectis
per S perlecti per spem BG pellecti per s. A || 9 fauor VB fauorem EAG ||
10 pollicior V pollicitatio E potiore BAG | obtineat VE (opt-) obtinebant
BAG || 11 et V est Hadr. Val. || 12 deductus V diductus G | uariis V ua-
rias ESBAG || 13 sorores VB sorore EAG | locatas V locata EBA G || 15 fide
latutis V fidelitatis ESBA fide salutis G || 16 uindi uilium V uindibilium E
om. SBA uendibilium G || 18 praemera V praemia EBA G | susceperat VE
susceperant BAG || 19 omnem VE omne Em2 G omen BA | compendii SBA ||
20 deferunt BA || 23 c[a]lce V || 26 pura uleum V per aulaeum EBA G | miciam
VE mimicam B (mimm-) AG infimam Stangl | cauillationem VE (caualt-) ca-
uillationem SBAG machinationem Madv. cauillationem Nov. Stangl

hoc igitur dehonestamentum honorum omnium ludibriose sublatus /
et ancillari adulatione beneficii allocutus auctores opesque pollicitus
ampas et dignitates ob principatus primitias processit in publicum /
multitudine stipatus armorum signisque sublati erectius ire perge-
bat circumclausus horrendo fragore scutorum lugubre concrepan- 5
tium, quae metuentes, ne a celsioribus tectis saxis uel tegularum
fragmentis conflictarentur, densius ipsis galearum cristis aptabant.

- 17 Huic intimidius incedenti nec resistebat populus nec faebat; ac-
cendebatur tamen insita plerisque uulgarium nouitatis repentina iu-
cunditate ea re potius incitante, quod Petronium, ut praediximus, 10
diuitias uiolenter augmentem omnes eadem mente detestabant, qui
sepulta iam dudum negotia et rediuiuas nebulas debitorum in diuer-
18 sos ordines excitabat. cum itaque tribunal idem escendisset Procopius/
et cunctis stupore defixis timeretur silentium triste, procliuiorem
uiam ad mortem, ut sperabat, existimans aduenisse per artus tremore 15
diffuso implicatior ad loquendum diu tacitus stetit; pauca tamen
interrupta et moribunda uoce dicere iam exorsus, quibus stirpis pro-
pinquitatem imperatoriae praetendebat, leni paucorum susurro pretio
illectorum, deinde tumultuariis succlamationibus plebis imperator
appellatus incondite petit curiam raptim. ubi nullo clarissimorum, / 20
sed ignobilium paucitate inuenta palatium pessimo pede festinatis
passibus introiit.

- 19 Mirantur quidam profecto irrisione digna principia incaute coepta
et temere ad ingemiscendas erupisse rei publicae clades, ignari forsi-
20 tan exemplorum accidissee primitus arbitantes. sic Adramytenus 25

1 dehonestate tum VE dehonestamentum BAG || 2 acillari V ancillari ES
BAG || 3 pricipatus ♂ V || 5 circumclausos VE circumclauso SBA circum-
clausus G || 6 que V que post metuentes tr. E om. SBA quae G | tegularium V
tegularum ESBA G || 7 frementis V fragmentis EBAG | confictarentur V
conflictarentur ESBA G conflictaretur Momms. || 8 Huic | huic hinc E Hinc
SB | intimidius V notau. ut hapaxleg. Langen Georges timidius EBAG | inci-
denti V incedenti EAG incedentes B | restebat ♂ V || 9 fulgarium V uulga-
rium Em2SBA G | repentinae Damsté reiec. Blomgren || 11 detestabant VEB
def. Bickel detestabantur AG def. Harmon c. c. || 13 tribunali demescendisset V
tribunal adscendisset (d pr. add. m2) E tribunali descendisset BA tribunal idem
ascendisset G || 14 timeretur VBA G def. Blomgren teneretur E Haupt timeret
Her. | *triste (fu. s) V | procliuiorum V procliuiorem EBAG || 15 uitam V
uiam G | existimant VE existimans BAG | atus ♂ V || 21 sedigno uilia V
s. uili autem E sed ignobili SBA G ignobilium Her. || 23 inrisioni VB irrisione
EAG | pricipia ♂ V | incute ♂ V || 24 emere V temere EBAG || 25 nec acci-
dissee E accedissee B id accidissee b2G | adramytenus V Adramytenus EB Adra-
mytenus b2G adramyttenus A

Andriscus de genere quidam infimae sortis ad usque Pseudophilippi nomen euectus bellis Macedonicis tertium addidit graue. sic Antiochia Macrino imperatore agente ab Emesa Heliogabalus exsiluit Antoninus. ita inopino impetu Maximini Alexander cum Mamaea
 5 matre confossus est. in Africa superior Gordianus in imperium raptus / aduentantium periculorum angoribus implicatus uitam laqueo spiritu intercluso profudit.

Igitur cuppediarum uilium mercatores et, qui intra regiam appare-
 bant aut parere desierant quique coetu militarium nexi ad pacatiora
 10 iam uitae discesserant, insoliti casus ambigua partim inuiti, alii uolentes asciscebantur, nonnulli omnia tutiora praesentibus rati e ciuitate occulte dilapsi imperatoris castra petiuere itineribus festinatis.

Hos omnes Sophronius uiuacissimo cursu praegressus tunc notarius, 2
 praefectus postea Constantinopoleos, Valentem a Caesarea Cappado-
 15 cum iam profecturum, ut uaporatis aestibus Ciliciae iam lenitis ad Antiochiae percurreret sedes, textu narrato gestorum spe dubia ut in talibus percitum et stupentem auertit Galatiam res adhuc trepidas arrepturum.

Qui dum itineribus properat magnis, attentissima cura Procopius 3
 20 in dies agitabatur et noctes subditiuos quosdam ostentans, qui astutia confidenti partim ab oriente, alii e Gallis se uenisse et Valentinianum obisse fingentes cuncta patere nouo et fauorabili principi memo-

1 sortes V sortis E B A G | psdo filippi V Pseudophilippi E B A G || 2 erectus VE euectus B A G || 3 heliogabalus V Heliogabalus E B A G || 3.4 exhibi tantoninus V exiuit Antoninus E S B A e. Antoninus G exiluit Nov. || 4 inopinio V inopino E B A G | mamea V mannea E Memes B Mammeas A G || 5 contossus V corr. m3 | et ante in¹ add. Günther ita Cl. | affrica V || 6 aduentantium V aduentantium E S B A G || 8 cuppediarum V cupeninarum E cupediarum B (cupp-) A G || 9 parere V E G def. Pighi patere B A apparere dubit. Gdt. in app. | desiderat V desierant E S B A G || 10 ad ante insoliti add. G Nov. in Hadr. Val. reieci-
 mus | insoluti S B A | inuitalii V in italia E mutalii S mutari B A inuiti alii G || 11 non nullo V nonnulli E G nouillo S nouiter B A || 11.12 -tentibus ratie – imperatoris add. Vm2 in marg. || 11 praetentibus Vm2 praesentibus E G petentibus S B A | ratie Vm2 rati e E Ratia B A rati à G || 13 sofronius V | progressus V B A praegressus E G | tino V corr. m3 || 14 praefestus V praefectus E S B A G || 15 lentis ♂ V || 16 percurrere VE percurreret B A G | praetextum B A | narrotos estorum V narrato sestorum E nactus aestuum B A narrato gestorum G || 17–19 et stupentem – qui dum om. B || 17 Galatiam ires V Galatia in res E Galatiam, res A G | adhuic V aduc E adhuc S A G || 19 itineribus ♂ V || 20 agitabat noctes V B A G a. notos E (nuntios add. in marg. m2) a. et noctes Val. agitabatur Günther | quia astatutia V quia stutia E qui astutia B A G || 21 ab orientem V ad o. Vm3 ab oriente E S B A G | alii ante ab tr. S B | Galliis E B A G

- 4 rabant. et quia res nouae petulanter arreptae celeritate muniri solent
interdum, ne quid formidandum omitteretur, confestim Nebridius
in locum Saluti praefectus praetorio factione Petronii recens promotus/
et Caesarius Constantinopolitanae urbis praefectus in uincula com-
pinguntur et iubetur ciuitatem curare solita potestate Phronimius / 5
essequae magister officiorum Euphrasius, ambo Galli institutis bona-
rum artium spectatissimi, et administratio negotiorum castrensi- /
Gomoario et Agiloni reuocatis in sacramentum committitur inconsul-
te, ut docuit rerum exitus proditarum. quia igitur Iulius comes per
Thracias copiis militaribus praesidens oppressurus rebelles, si com- 10
perisset conata, ex propinquis stationibus timebatur, commentum
excogitatum est ualidum et quasi iussu Valentis seria super barbaricis
motibus tractaturus Nebridii litteris adhuc clausi uiolenter expressis /
accitus Constantinopolim strictius tenebatur. hacque callida fraude
bellatrices Thraciae gentes sine cruore acquisitae adminicula ausis 15
tumultuariis maxima compararunt. post quae ita euentu laetiore com-
pleta Araxius exambita regia praetorio praefectus accessit uelut
Agilone genero suffragante aliique plures ad aulae uarios actus et ad-
ministrandas prouincias sunt admissi, quidam inuiti, alii ultro semet
7 offerentes cum praemiis. utque in certaminibus intestinis usu uenire 20
contingit, emergebant ex uulgari faece nonnulli desperatione con-
siliisque ductantibus caecis contraque quidam orti splendide a cul-
minibus summis ad usque mortes et exsilia corruiebant.
- 8 Vbi per haec et similia factio firmiter uidebatur esse composita, re-
stabat, ut abundans cogeretur militum manus, et impetratum est fa- 25
cile id, quod in publicis turbamentis aliquotiens ausa ingentia uel
9 iustis exorsa primordiis impediuit. transeuntes ad expeditionem per
Thracias concitatae equitum peditumque turmae blandeque acceptae

2 confestatione uridius V Vridius E cum festinatione V. SBA confestim
Nebridius G || 3 Salutii EA salutis SB Salustii G | promotinis V promotus EG
promoti BA || 5 fronemus VE Frouenius SB Phronemius AG || 8 aciloni VE
Acilioni S Acileno B Agiloni AG || 9 proditar V proditarum E Corn. proditor
SBAG || 10 oppressuros V oppressurus EG oppressisset BA || 11 contemptum V
contemptum ES commentum BAG || 12 seria superbia super VE saeua s. s.
SBA seria super G || 13 tracturus nebri VE t. uberi S tractu u. BA tractatu-
rus, Nebridii G | littorum SBA | ab hoc BA | lausi S clauso BA | oppressis
SBA || 14 tenebat V tenebatur G || 15 ine V sine EBAG | adminiculae V
adminicula EBAG || 16 lentiore (n del. m3) V laetiore ESBAG || 20 utique V
utque Lind. Nov. || 23 ex alia VE ex alia S ad a. B exilia AG || 24 facto V
facta EBA factio G || 26 turbamentis G V || 27 expaeditione V expeditionem
ESBAG || 28 concitata* (fu. e) V concitata E concitatae SBAG

- et liberaliter, cum essent omnes in unum quaesitae iamque exercitus species apparebat, promissis uberrimis inhiantes sub execrationibus diris in uerba iurauere Procopii hanc polliciti pertinaciam, quod eum suis animis defensabunt. inuenta est enim occasio ad illiciendos eos 10
 5 perquam opportuna, quod Constanti filiam paruulam, cuius recordatio colebatur, sinu ipse circumferens necessitudinem praetendebat et Iuliani. adeptusque est aliud tempori congruum, quod Faustina matre puellae casu praesente quaedam acceperat habitus insignia principalis. adiungit his aliud ueloci diligentia maturandi et electi quidam stolidi- 11
 10 tate praecipites ad capessendum Illyricum missi sunt nullo praeter petulantiam adiumento confisi, aureos scilicet nummos effigiatos in uultum noui principis aliaque ad illecebras aptantes, quos correptos Equitius per eas regiones militum rector extinxit genere diuerso poenarum. pariaque deinde metuens obstruxit tres aditus angustissi- 12
 15 mos, per quos prouinciae temptantur arctoe, unum per ripensem Daciam, alterum per Succos notissimum, tertium per Macedonas, quem appellant Acontisma. hacque cautela uana persuasione rapiendi Illyrici destitutus usurpator indebitae potestatis magna perdidit instrumenta bellorum.
- 20 Dum haec ita aguntur, atrocitate nuntii Valens percussus iamque 13 reuertens per Gallograeciam auditis apud Constantinopolim gestis / diffidenter incedebat et trepide ac repentino pauore uias prouidendi turbante eo usque desponderat animum, ut augustos amictus abicere /

1 cessent omnesque in unum sitae V essentque omnes in u. s. E censet tres-
 que in u. site S centuriae t. in u. sitae B cum essent, in u. s. A c. e., omnesque
 in u. s. G quaesitae Kell. C. F. W. M. que ex omnesque recte colloc. Günther def.
 Blomgren || 2 apparebant BA appareret G | inhiantes V inhiantes EAG
 uiciantes SB || 4—p. 21, 4 enim — uenit om. SB || 4 aliciendos ex illiciendos
 (m2) V illiciendos E restit. Cl. alliciendos AG || 5 Constantii AG | paruam
 ♂ V || 6 colebat V colebatur G | necessitudine VA necessitudinem EG ||
 6. 7 et iul VE et uil (lac. 2 litt.) A et Iuliani G def. Blomgren et eius Momms.
 eiusdem Her. eius praetendebat et Iuliani Nov. || 7.8 congruamque fausti
 atre puella V c. faustinam a. p. E congruum quae Faustina matre puellae A
 c.: quod F. m. p. G || 8 quodam, G || 9 uel occidi licentiam aturandi V uel o.
 l. maturandi E ueloci diligentia maturandum A u. licentia maturandi G matu-
 randi def. Blomgren | soliditate VE stoliditate AG || 10 capessendum V capes-
 sendam E capessendum AG | illiriae V hiliriam E Illyricum A Illyriam G ||
 11 scil. VE scilicet AG | efficiatos V effigiatos EAG || 12 adiaque V aliaque
 EAG | incelebras V illecebras EAG || 13 equitus VA Equitius EG | mil.
 regio rextinxit V militum regiores (r. del.) rector, extinxit E miles legionis e. A
 militum rector, e. G || 14 poenar V poenarum EAG | res V om. E tres AG ||
 15.16 Daciam ripensem tr. Cl. c. c. in app. || 17 que V que E quem AG | hanc-
 que V corr. m3 || 18 illirici ex illici V | destitus V destitutus EAG || 23 ab-
 iceret VE abiicere AG

- tamquam grauem sarcinam cogitaret, fecissetque profecto, ni uetan-
 tibz proximis retractus a deformi proposito firmatusque meliorum
 sententiis agmina duo praeire iussisset, quibus nomina sunt Iouii
 14 atque Victores, castra perduellium irrupturos. his iam propinquantibus ipse Procopius a Nicaea regressus, quo nuper aduenerat, cum 5
 Diuitensibus desertorumque plebe promiscua, quam dierum breui
 spatio congregarat, Mygdum accelerauit, qui locus Sangario alluitur
 15 flumine. ubi cum legiones iam pugnaturae congredierentur, inter reci-
 procantes missilia quasi procursatione hostem lacesens solus proru-
 pit in medium. et secundioris ductu fortunae ex contraria acie uelut 10
 agnitum quendam Vitalianum, quem sinorat ambigitur, Latine salute
 data blande produxit eumque porrecta dextera sauiatus omnibus hinc
 16 inde attonitis, „en“, inquit, „cana Romanorum exercituum fides et
 religionibus firmis iuramenta constricta! placet, fortissimi uiri, pro
 ignotis tot suorum consurrexisse mucrones, utque Pannonius degener / 15
 labefactans cuncta et proterens imperio, quod ne uotis quidem conci-
 pere ausus est umquam, potiatur, ingemiscere nos uestris nostrisque
 uulneribus. quin potius sequimini culminis summi prosapiam, non
 ut rapiat aliena, sed in integrum maiestatis auitae restituatur, arma
 iustissima commouentem.“ 20
- 17 Hac sermonis placiditate molliti omnes, qui acriter uenerant pugna-
 turi, signorum apicibus aquilisque summissis desciuere libentes ad
 eum et pro terrifico fremitu, quem barbari dicunt barritum, nuncupa-
 tum imperatorem stipatumque de more consentientes in unum redu-
 xerunt ad castra testati more militiae Iouem inuictum Procopium 25
 fore.

1 ni] re V corr. m3 || 2 proximus V proximis EAG | detractibus V detractus Vm3 EAG retractus Her. || 3 praecedere G | iussisset (i pr. ex u) V | ouii 3 V || 5 anticea V à Nicea EAG || 6 que add. G | promiss quāquā ex per omnis quāquā (m2) V promiscua quam EG praemissis quanquā A | urebi V urbi E breui A ferè sex G || 7 congregat V | adcerat V corr. m3 | angario VE Sangario AG || 8 flumini VA flumine EG | congrederentur V corr. m3 || 12 dextra G | sabiatus V sauiatus E Eyss. suauiatu AG || 13 inquit V || 16 alie factas cunctas et V tabefactas c. et E aliae factas c. et A labefactans cuncta et G Val. in adn. (cunctos) || 16.17 quidem — potiatur in- add. Vm2 in marg. || 19 ut rapiat — auitae add. G || 21 permonis V corr. m3 | molliciti ex molliti V molliti EAG || 23 proterrifico V def. Bickel Bae. Hagend. Meurig-D. proptere t. Pet. perterrifico Her. Nov. protinus t. Thörnell prob. Miller rupto t. Walter prob. Miller | naritum VE barritum AG | n[un]cupatum V || 24 stipatum quidem core sentientes V s. q. fore s. E stipatumque de more, s. A stipatum quidem consentientes G stipatumque iam Schneider Momms. s. idem Gdt. s. decore Nov.

Huic perduellium prosperitati laetior accessit. Rumitalca enim tri- 8
 bunus in societatem Procopianorum ascitus et suscepta cura palatii /
 digesto mature consilio permeatoque cum militibus mari ad Drepa-
 num ante, nunc Helenopolim uenit exindeque Nicaeam spe celerius
 5 occupauit. ad quam obsidendam cum huiusmodi pugnarum peritis 2
 Vadomario misso, ex duce et rege Alamannorum, Valens Nicomediam
 pergit. exindeque profectus oppugnationi Calchedonos magnis uiribus
 insistebat, cuius e muris probra in eum iaciebantur et irrisiue com-
 pellabatur ut sabaiarius. est autem sabaia ex hordeo uel frumento
 10 in liquorem conuersis paupertinus in Illyrico potus. fessus denique 3
 inopia commeatum et obstinatione nimia defensorum discedere iam
 parabat, cum inter haec clausi apud Nicaeam patefactis subito portis
 egressi munitorum magna parte prostrata ductore fidentissimo Rumi-
 talca properabant ardenter circumuenturi Valentem a tergo nondum a
 15 Calchedonos suburbano digressum et patrassent conata, ni rumore
 quodam praeuerso imminens exitium ille perdoctus instantem uesti-
 giis hostem per Sunonensem lacum et fluminis Galli sinuosos amfrac-
 tus propere discedendo frustra sequentem lusisset. et hoc casu Bi-
 thynia quoque in Procopii dicionem redacta est.
 20 Vnde cum Ancyram Valens citis itineribus reuertisset comperisset- 4
 que Lupicinum ab oriente cum cateruis aduentare non contemnendis, /

1 altera post accessit add. Momms. alia ante laetior Cl. reiec. Sey. | rumit
 enim VE rumor etenim A Rumitalca enim G || 2 societate V societatem G |
 suspecta VE suscepta Em2AG || 3 permixtoque V permeatoque Gdt. || 4 ante-
 num celenopolim VE (Anth-) ante eum C. A antea nunc Helenopolim G ante,
 nunc H. Pet. || 5 at V ad ESBAG | cum add. ESBAG | cum — pugnarum
 post pugnarum repet. V || 6 duce et ex rege tr. Stroheker def. Waas | Alemano-
 rum B Alamannorum b1b2G || 7 que om. SBG | chalcedonis VAG Calche-
 donis E calcidonis S calcedonis B Chalcedonos Btl. Nov. || 8 emoris V corr. m3 |
 iniuriase VE iniuriosa Vm3 iniuriose SBAG inrisiue Nov. | compellebatur V
 compellabatur EBAG || 9 sabaiarius V Sabaiarius EBAG | ordeo V || 10 lico-
 rem V liquorem ESBAG | conuersus VBAG uersus E conuersis Val. in adn. |
 illirico V || 11 commeatum V commeatum EBAG | nemia ex nimia (m2) V
 corr. m3 in mea S in ea BG || 12 fate factis V corr. m3 || 13 egressus VE egressi
 Em2BAG | munitorum] inimicorum SBA | ductore BA | fidentissimorum
 ita VE (-cam?) uidentissimorum I. S uidentes arte I. BA fidentissimo Ru-
 mitalca G || 14 ardentes V ardenter Hadr. Val. || 15 chalcedonos V calcedono E
 Calcedonos S Chalcedonos BAG | conatan rumore V corr. m3 || 16 perductus
 VE perdoctus BAG || 17 callis inuososam fractus (ex frutus) V c. niuorosam
 tractus E (calliginosam add. in marg. m2) c. Naulochum B C. niuosos anfrac-
 tus A Galli sinuosos a. G || 18 discedendo VE discedendo SBAG | luxisset V
 lusisset EBAG || 19 in add. AG Procopi in Brakman || 20 uales V ualde E
 Valens BAG || 21 ab orientem V ab oriente EA ad orientem SBG | conte-
 nendis V contemnendis ESBAG

- spe prosperorum erectior Arintheum lectissimum ducem occurrurum
 5 hostibus misit. qui ubi Dadastanam tetigit, in qua statione perisse
 diximus Iouianum, Hyperechium sibi oppositum repente uidit cum
 copiis antehac cellae castrensis apparitorem, id est uentris ministrum
 et gutturis, cui ut amico Procopius auxilia ductanda commisit. et 5
 dedignatus hominem superare certamine despicabilem auctoritatis
 et celsi fiducia corporis ipsis hostibus iussit suum uincire rectorem; /
 atque ita turmarum antesignanus umbratilis comprehensus suorum est
 manibus.
- 6 Quae dum hoc modo procedunt, Venustus quidam largitionum ap- 10
 paritor sub Valente multo ante Nicomediam missus, ut aurum sus-
 ceptum stipendii nomine militibus per orientem diffusis uiritim tri-
 bueret, hac tristitia cognita alienum peruidens tempus Cyzicum cum
 7 his, quae susceperat, se citius contulit. ubi forte Serenianus repertus /
 domesticorum tunc comes missus ad thesauros tuendos urbem inex- 15
 superabili moenium ambitu monumentis quoque ueteribus cognitam, /
 fretus tumultuario praesidio custodiebat; ad quam expugnandam
 Procopius, ut possessa Bithynia sibi etiam Hellespontum iungeret,
 8 ualidam destinauerat manum. morabantur autem effectum sagittis et
 glandibus ceterisque iaculis obsidentium saepe globi confixi et pro- 20
 pugnatorum sollertia claustrum per catenam ferream ualde robustam /
 ori portus insertum, quae, ne rostratae irruerent naues hostiles, erat
 9 altrinsecus colligata. hanc post uarios militum labores et ducum fati-
 gatorum acerrimis proeliis Aliso quidam tribunus abscidit, exsertus
 bellator et prudens, hoc modo: coniunctis tribus nauigiis testudinem 25
 hac specie superstruxit: densatis cohaerentes supra capita scutis primi

2 adadastanam V adastanam E Adastanum SB Dadastanam AG || 3 yper-
 echium V yperethium E Hiperetheum SBA (-thium) Hyperechium G || 4 recte V
 recte del. ut gloss. Val. rei Haupt rectoris Gdt. cellae Her. | gastrensis BAG |
 apraritorem V || 4.5 id est — gutturis del. ut gloss. Val. reiec. Bae. Blomgren ||
 5 cui V cui EBAG || 8 ante signanos V antesignanus G | compressus V com-
 praehensus E compressis B compressit A comprehensus G | est add. Cl. Harmon
 c. c. def. Blomgren || 10 quaedam V quae dum EG quidam BA || 11 nicome-
 dia V Nicomediam ESBAG || 12 siti pend[iinh]ominem V stipendii nomine
 EBAG || 13 tristi acognita V t. re cognita E tristitia c. SBAG | cyticum V
 cyrticum E citicum S Cicicum B Cyzicum AG || 14 Seuerianus SBG || 15 om-
 nes VE omnis SB comes AG || 16 cognita VE cognitam BAG || 17 oostodie-
 bat ♂ V custodiebat Harmon c. c. | at V ad ESBAG || 18 ut] ad add. SB ut
 AG | bellis pontum VEB Hellespontum AG || 22 incertam VE insertam BAG
 insertum Hadr. Val. || 24 assertus E exertas SBA exercitiis G expertus Bil. ||
 25 bellatorem V bellator est E bellatorum SBA bellorum G bellator et Val. ||
 26 h[a]c (a ex o m2) V | densatis SBAG def. Vogel

transtris instabant armati, alii post hos semet curuantes humiliter, /
 tertiis gradatim inclinatis summis, ita ut nouissimi suffraginibus
 insidentes formam aedificii fornicati monstrarent. quod machinae
 genus contra murales pugnas ideo figuratur hac specie, ut missilium
 5 ictus atque saxorum per decursus cadentium labiles instar imbrium
 euanescant. itaque coniectu telorum Aliso paulisper defensum ingenti 10
 corporis robore supposito stipite eandem catenam fortius bipenni
 concidens ita confregit, ut disiecta patefaceret aditum latum, hocque
 exitu ciuitas hostili impetu patuit improtracta. qua causa extincto
 10 postea proteruiae totius auctore, cum in factionis participes saeuire-
 tur, hic idem tribunus contemplatione facinoris clari uitam cum
 militia retinens diu post in Isauria oppetit uastatoria manu confossus.

Hoc Marte Cyzico reserata Procopius ad eam propere festinauit / 11
 ueniaque uniuersis, qui repugnauere, donatis Serenianum solum iniec- 12
 15 tis uinculis iussit duci Nicaeam seruandum artissime. statimque Hor-
 misdae maturo iuueni, Hormisdas regalis illius filio, potestatem pro-
 consulis detulit et ciuilia more ueterum et bella recturo. qui agens
 pro moribus lenius a militibus, quos per deuia Phrygiae miserat Va-
 lens, subito corripiendus incursu tanto uigore euasit, ut escensa naui,
 20 quam ad casus pararat ancipites, sequentem ac paene captam uxo-
 rem sagittarum nube diffusa defensam auerteret secum, matronam
 opulentam et nobilem, cuius uerecundia et destinatio gloriosa abruptis
 postea discriminibus maritum exemit.

Ea uictoria ultra homines sese Procopius efferens et ignorans, quod 13
 25 quibus beatus uersa rota Fortunae ante uesperum potest esse miserri-
 mus, Arbitionis domum, cui antea tamquam eadem sibi sentientis

3 aedificiit fortinaci V edificii fortinaci (?) E aedificii fornicati BAG || 5 ca-
 dentia VEB cadentium A cadentes G || 6 defensis VEB defensum AG || 7 bi-
 benni V bipenni EBAG || 8 considens ita V ita c. ita E confidens ita S confin-
 dens ita BAG concidens Hadr. Val. || 9 exitu V exitu ESBAG | ciuilitas V
 ciuitas Em2BAG | potuit V patuit EBAG || 10 tot[ius] V || 12 militiam V
 militia ESBAG | oppetiit ESBAG | confusus V confusus E confossus BAG ||
 13 ore serata VE (-to m2) reserata BAG | procopiis V Procopius ESBAG ||
 15.16 ormisdem aturio V Ormisdae maturio ES (hormisde) Hormisdas maturo
 BAG || 16 iuuenis V iuueni EBAG | hormisda VB Hormisdas EAG || 18 de-
 bia V deuia ESBAG | frygiae V || 19 tantu V tanto ESBAG || 19.20 escen-
 sana usquam V escensa naui quam E Eyss. Esensana usquam SBA ascensa
 naui nusquam G || 20 perarat B pateret G | sequentem aut SB sequentemque
 ac G || 24 Procopius sepe S P. sese tr. BAG || 25 u[eatus] V beatus ESB
 AG || 26 arbitionis VE Arbetion BA Arbitionis G | cui domum cui V do-
 mum, cui G

- parcebat ut propriae, iussit exinaniri mobilis census inaestimabilis plenam ideo indignatus, quod uenire ad eum accitus aliquotiens distu-
 14 lit causatus incommoda senectutis et morbos. et licet hac ex causa praesumptor momentum pertimesceret graue, tamen, cum obsistente
 nullo se in orientales prouincias effundere libenti cunctorum assen- 5 sione iam licentius posset, auidas nouitatem quandam uisere taedio asperioris imperii, quo tunc tenebantur, erga alliciendas quasdam ciuitates Asiae legendosque eruendi peritos auri, ut sibi profuturos proeliis, quae magna exspectabat et crebra, segnius commoratus in
 15 modum acuti mucronis obtusus est. ut quondam Pescennius Niger 10 ad subueniendum spei rerum extremae a Romano populo saepe accitus, dum diu cunctatur in Syria, a Seuero superatus in sinu Issico, qui est in Cilicia, ubi Dareum Alexander fudit, fugatusque in suburbano quodam Antiochiae gregarii manu militis interiit.
- 9 Haec adulta hieme Valentiniano et Valente consulibus agebantur. / 15 translato uero in Gratianum, adhuc priuatum, et Dagalaifum amplissimo magistratu aperto iam uere suscitatis uiribus Valens iuncto sibi Lupicino cum robustis auxiliis Pessinunta signa propere tulit, Phry-
 2 giae quondam, nunc Galatiae oppidum. quo praesidiis tutius com- munito, ne quid inopinum per eos emergeret tractus, praeter radices 20 Olympi montis excelsi tramitesque fragosos ire tendebat ad Lyciam /
 3 oscitantem ibi Gomoarium aggressurus. cui pertinaci conspiratione multorum hac maxime consideratione resistebatur, quod hostis eius, ut ante relatum est, Constanti filiam paruulam cum matre Faustina / et in agminibus et, cum prope in acie starent, lectica circumferens 25

1 propria eius sit VE proprium eius sit BA propriae, iussit G | mobiles casius V m. casus ESBA ob illos c. G mobilis census Val. | inaestimabilis ♂ V inextimabilis E inaestimabiles G || 2 plenam] poena BA || 3 morbo V morbi EBAG morbos Val. || 4 obstente ♂ V || 5 possit VEA poscit B posset G || 7 tenebatur V tenebantur G || 8 eruendi V || 9 crebras egenius V crebra e. E crebras segnius S crebra, s. BAG || 10 obtusus AG | quodam V quondam EAG quomodo B | fescennius VE Pascenius B Pescennius AG || 11 populo Romano tr. ESBA G || 12 syria seruere V Syrias eruere ESBA S. irruere b₂ G Syria, a Seuero Val. | In sin uisico V in sinu isico E Insinisco S in Issico BG in sinu I. A || 13 abi VE ubi SBAG | Darium SBG || 14 quosdam VEB quodam AG | antiochiae (c add. sup. lin.) V || 18 frygiae V || 19 quandam V quon- dam ESBA G | totius VB totis E tutis A ocus G tutius Btl. prob. Pet. | com- monito VEB communito AG || 20 opinum V inopinum EBAG || 21 olim- pi V | per calles ante tramitesque add. Nov. | Lydiam Seeck def. Česka || 22 obi V abi E om. BAG ibi Hadr. Val. || 23 hac maxima VEG ac m. SBA maxime Pet. def. Löfst. || 25 propin V prope in ES Hadr. Val. prope B pro- pinqua A propinqua G | acies V acie Hadr. Val. (C) | staret BA | circum- ferens V

secum, ut pro imperiali germine, cui se quoque iunctum addebat, pugnarent audentius, iras militum accendebat. sicut aliquando dimicaturi Macedones cum Illyriis adhuc infantem in cunis locauere post aciem, cuius metu, ne traheretur captiuus, aduersos fortius oppres-
5 serunt.

Contra has calliditatis argutias sagaci opitulatione nutanti negotio 4
consuluit imperator et Arbitionem ex consule agentem iam dudum
in otio ad se uenire hortatus est, ut Constantiniani ducis uerecundia
truces animi lenirentur; neque secus uenit. nam cum omnibus pro- 5
10 uectior natu et dignitate sublimior canitiem reuerendam ostenderet /
multis ad perfidiam inclinatis, publicum grassatorem Procopium, mi-
lites uero secutos eius errorem filios et laborum participes pristino-
rum appellans orabat, ut se ac si parentem magis sequerentur felicis-
simis ductibus cognitum, quam profligato morem gererent nebuloni
15 destituendo iam et casuro. quibus cognitis Gomoarius cum elusis ho- 6
stibus, unde uenerat, redire posset innoxius, ad castra imperatoris op-
portunitate interualli proximi captiui colore transiuit uelut accursu
multitudinis uisae subito circumsaeptus.

Qua succensus alacritate Valens castra promouit ad Phrygiam et 7
20 prope Nacoliā collatis manibus partium, dum in ancipiti ... Agilo
rem excursu prodidit repentino eumque secuti complures iam pila
quatientes et gladios ad imperatorem transeunt cum uexillis scuta
peruersa gestantes, quod defectionis signum est apertissimum.

1 germenec uisi V germine / cuius E g. et nisi S g., et ne BA g., cui se G |
quoque uinctum addebat S uinceretur ut B u. A || 3 regem ante adhuc add. G
Eropum regem Cl. in app. reieciimus | conis loca uero V corr. m3 cuius l. u. SB ||
4 festius V infestius E def. Günther festiuos S festiue B fortius AG || 6 sagacio
♂ V || 7 imperatore tarbitiones (s del. m3) V imperator / Et Arbitione ES i.: et
Arbitionem BAG || 8 Constantiani BAG || 9 linerentur V corr. m3 | uenit VE
def. Pet. euenit BAG || 12 secutus VB sequutos EAG || 13 sequerentur ex
sequeretur V || 14 quam publicum quam VE publicum, quam SBA quam G ||
16.17 oportunitatem interualli V (in add. sup. lin. m2) Cl. oportunitate i. G
def. Sey. | nactus post proximi add. Cl. reiec. Sey. per ante oportunitatem
Walter prob. Miller || 19 successus V succensus Eyss. (C) | frigiam V || 19–20
et propensa collum VE et perpensa collum S prope collem BA et p. Naco-
liam G || 20–21 partium dum in ancipitia eulorum excursus V partiundum in
ancipiti iaculorum e. E per timidum mancipiti i. e. S per t. in ancipiti i. excursu
BA partium dux in a. Agilo rem e. G p. Agilo causam inter pugnandum in a.
iaculorum e. Momms. p. dum in a. staret exitus proelii, Agilo rem e. Her. p.
dum in a. articulo proelium esset (uel uersaretur), Agilo rem e. Nov. lac. indic.
Cl. p. diu in ancipiti A. Bickel p. dum pugna in a. A. Bae. (uel lac.) excursus
def. Bickel

- 8 Hoc praeter spem omnium uiso Procopius salutis intercluso suffu-
gio uersus in pedes circumiectionum nemorum secreta petebat et mon-
tium Florentio sequente et Barchalba tribuno, quem per saeuissima
bella iam inde Constanti temporibus notum necessitas in crimen tra-
9 xerat, non uoluntas. maiore itaque noctis parte consumpta, cum a
uespertino ortu luna praelucens in diem metum augetet, undique
facultate euadendi exempta consiliorum inops Procopius, ut in arduis
necessitatibus solet, cum Fortuna expostulabat luctuosa et graui mer-
susque multiformibus curis subito a comitibus suis artius uinctus re-
lato iam die ductus ad castra imperatori offertur reticens atque defi- 10
xus statimque abscisa ceruice discordiarum ciuiliū gliscentes tur-
bines sepeliuit et bella ad ueteris Perpernae exemplum, qui post Ser-
torium, inter epulas obtruncatum dominatione paulisper potitus a
fructectis, ubi latebat, extractus oblatusque Pompeio eius iussu est
interfectus. 15
- 10 Parique indignationis impetu Florentius et Barchalba, qui eum
duxerunt, confestim non pensata ratione sunt interfecti. nam si
principem legitimum prodidissent, uel ipsa Iustitia iure caesos pro-
nuntiaret; si rebellem et oppugnatorem internae quietis, ut ferebatur,
ampas eis memorabilis facti oportuerat deferri mercedes. 20
- 11 Excessit autem uita Procopius anno quadragesimo amplius mensi-
bus decem, corpore non indecoro nec mediocris staturae, subaquilus
humumque intuendo semper incedens perque morum tristium late-
bras illius similis Crassi, quem in uita semel risisse Lucilius affir-
mat et Tullius, et, quod est mirandum, quoad uixerat, incruentus. 25

1 suffugio V A Lind. def. Hagend. suffragio ESBG def. Wagn. (in comm.) Pet. ||
2 petebat post montium add. G post secreta colloc. Cl. || 3 sequissimam VE
-sequentissimam SB frequentissima A saeuissima G || 4 à post inde add. EG
def. C. F. W. M. reiec. Bae. Blomgren || 8.9 mensusque multifurmibus V corr. m3 ||
9 rutilo uel reuoluto Kell. reuelato Gdt. in app. prolato Momms. || 12 et bella
om. G bella ad om. SB || 13 obstruncatum (n del. m2) V obtruncatum ESB
AG | potius ♂ V om. SB || 13.14 afructecta subelatebat V afruetetis quibus
elatebat E afintecti subelatebat S affectata sublatebat BA è fructectis sub
quibus latebat G e f., ubi l. Val. a f. Hadr. Val. || 14 ablatusque V corr. m3 ||
16 et add. EAG reiec. Blomgren || 19 inter ne V corr. m3 || 20 memorabili bus V
corr. m3 | factio portuerat V corr. m3 || 17—20 non pensata — mercedes post
mercedes repet. (del. m3) V mercedes. Excessit EAG l. 17 non pensata — inter-
fecti post mercedes repet. SB || 22 stare V corr. m3 || 22.23 subcuitus humum
quem intuendos (s ult. del. m3) V subcurtus humumque intuendo E subcintus
humum quem i. S subcinctus humumque i. B subcurus, h. i. AG subcurus
notau. ut hapaxleg. Langen Georges subaquilus Her. subfuscus Cl. in app. ||
24 atfirmat ♂ V adfirmant dubit. Cl. in app. || 25 et² V def. Pet. sed Btl.
Herm. | quod ad V quoad ESG quod BA quod ad- Bickel reiec. Bae. | ingruet-
us V incruentus ESBAG

Isdem fere diebus protector Marcellus, eiusdem cognatus, agens 10
apud Nicaeam praesidium prodicione militum et interitu Procopii co-
gnito Serenianum intra palatium clausum medio noctis horrore in-
cautum adortus occidit; cuius mors saluti plurimis fuit. nam si uic- 2
5 toriae superfuisset incultis moribus homo et nocendi acerbitate con-
flagrans Valentique ob similitudinem morum et genitalis patriae
uicinitatem acceptus, occultas uoluntates principis introspiciens ad
crudelitatem propensioris multas innocentium ediderat strages.

Quo interfecto idem Marcellus occupata celeri cursu Calchedone / 3
10 concrepantibus paucis, quos uilitas et desperatio trudebat in scelus, /
umbram principatus funesti capessit gemina ratione fallente, quod
et Gothorum tria milia regibus iam lenitis ad auxilium transmissa Pro-
copio Constantianam praetendenti necessitudinem ad societatem
suam parua mercede traduci posse existimabat quodque gesta in
15 Illyrico etiamtum latebant.

Inter quae tam trepida speculationibus fidis Equitius doctus con- 4
uersam molem belli totius in Asiam degressus per Succos Philippo-
polim clausam praesidiis hostium, Eumolpiada ueterem, reserare
magna ui conabatur, urbem admodum opportunam et impedituram
20 eius appetitus, si pone relictis adiumenta Valenti laturus — nondum
enim apud Nacoliā gesta compererat — festinare ad Haemimontum
cogeretur. uerum paulo postea cognita leui praesumptione Marcelli / 5
milites missi sunt audaces et prompti, qui eum raptum ut deditum
noxae mancipium in custodiam compegerunt. unde post dies produc-
25 tus lateribus sulcatis acerrime pariaque perpensis consortibus interiit
hoc fauorabilis solo, quod abstulit Serenianum e medio, crudelem ut

1 fore *S* forte *BG* | eiusdem eiusdem (*alt. del. m2*) *V* || 2 qui cognito *V* co-
gnito *EBAG* || 4 uictoria *VBA* uictoriae *EG* || 5 acerritate *V corr. m3* || 8 pro-
pensionis *V* propensioris *EBAG* | edidisset *EBAG* | trages *V* strages *ESBAG* ||
9 marcellius occupatata *V* Marcellus occupata *ESBAG* | chalcidone *V* Calce-
done *ESBA* Chalcedone *G* || 10 disperatio tridebat *V* desperatio trudebat *EB*
AG || 11 umbram *V* umbram *ESBAG* || 12 erant missa *V* transmissa *Pet.* ||
13 necessitudine *VA* necessitudinem *EBG* | quae ante ad *add. G* || 14 quot-
que *V* quodque *ESAG* quaeque *B* || 15 illirico *V* || 16 doctis *V* doctus *EBAG* ||
17 digressus *ESBAG* || 18 eum ulpiadam *V* ueniri *V*lpiadamque *E* enim ulpia-
dam *S V. e. B* Eumolpiadam *A* (-mul-) *G* || 20 adretitus *V* aduentus *ESBA*
adpetitus *G* | si pone] Scipione *S* Sapaica *B* Sipone *A* si porro *G* || 21 *naco-
liam (*fu. i*) *V* | eam montum *VE* eam motum *S* eum *m. BA* Aemimontum *G* ||
24 post dies *V def. Löfst.* postridie *G* lac. ante dies *susp. Corn.* post dies pau-
cos *Pet.* post tres dies *Brakman* || 25 perpensis *VB* perpensis *EAG* | inter *VE*
BA in *b₂* interiit *G* || 26 solum *b₂G*

Phalarim et illi fidum, quia doctrinarum dirltatem causis inanibus praetexebat.

- 6 Extirpatis occasu ducis funeribus belli saeuitum est in multos
acrius, quam errata flagitauerant uel delicta, maximeque in Philippo-
poleos defensores, qui urbem seque ipsos non nisi capite uiso Pro- 5
7 copii, quod ad Gallias portabatur, aegerrime dederunt. ad gratiam
tamen precantium coerciti sunt aliqui lenius. inter quos eminebat
Araxius in ipso rerum exustarum ardore adeptus ambitu praefectu-
ram et Agilone intercedente genero supplicio insulari multatus breue
8 post tempus euasit. Euphrasius uero itemque Phronimius missi ad 10
occiduas partes arbitrio obiecti sunt Valentiniani et absoluto Euphra-
sio Phronimius Cherronesum deportatur inclementius in eodem puni-
tus negotio ea re, quod diuo Iuliano fuit acceptus, cuius memorandis
uirtutibus eius ambo fratres principes obtrectabant nec similes eius
nec suppres. 15
- 9 His accedebant alia grauiora et multo magis quam in proeliis for-
midanda. carnifex enim et unci et cruentae quaestiones sine discri-
mine ullo aetatum et dignitatum per fortunas omnes et ordines gras-
sabantur et pacis obtentu † itum detestandum agitabatur infaustam
uictoriam exsecrantibus uniuersis interneciuo bello quouis grauiorem. 20
- 10 nam inter arma et lituos condicionis aequatio leuiora facit pericula et
Martiae uirtutis potestas aut absumit, quod occupat, aut nobilitat/

1 falari mille et ille V fallarim ille et illi E Phalarim, illi et i. Em2G ph. ille, et ille SBA Ph. et illi Eyss. ille pr. = iit (p. 27, 25) suspic. Cl. | fidem SBA | quia | a V ad ESBAG quo Momms. quia Her., qui plura ante intercidisse putau. c. c. (e. g. in primis) Phalarim, in lite illi fidum doctrinarum, quae Češka | quam ante causis add. G || 3 saeuitium V saeuitum EBA G || 4 delecta V delicta ESBAG | filippoleos V Philippopoleos ESBAG || 6 acerrimae diuiderunt V aegerrime dederunt EG acerrime diuiserunt SBA || 8 exustarum ad ardorem V exustarum ardore EBA G | agilonem V Agilone EAG Agilionem SB || 9 genere Vm3 || 10 Eufrasius V | fronemius V || 11 eufrasio ex eufraxio (m2) V | fronemius V || 12 cherronesum V || 13 memorandi V def. Pet. in ind. memorandis EBA G || 14 eius VB restit. Löfst. def. Geyer om. EAG Haupt saeuus Eyss. aeuis Pet. in ind. | principis obtrectabant (ex - bent m2) V principes obtrectabant ESBAG obtrectabat Haupt || 16 accidebant VE accedebant BAG || 17, 18 discrimina ulla V discrimine ullo ESBAG || 19 obtentuitum V obtentu detestandum bellum E obtentum SB obtentu A o. uitium G o. iudicium Hadr. Val. obtentum bellum Eyss. obtentu ius Gdt. o. negotium Pet. o. latrocinium Nov. o. quietum Bickel o. litigium Walter || 20 interne ciuium V interne-
ciuio EAG interne ciuile B || 21 conditionis V | aequaltio V aequatio EBG
aequa itio A || 22 aut ausum id quod VE def. Madv. ausum, ad quod SBA
aut id quod ausum G aut absumit quod Nov. Pet. | occupata ut VE o. BA
occupat aut G Pet. occupauit Madv. || 22—p. 29, 1 nobilitate et V inopinata G
nobilitat, aut Madv. n. et Nov.

et mors, si acciderit, nullum ignominiae continet sensum finemque
 secum uiuendi simul et dolendi perducit; ubi uero consiliis impiis iura
 quidem praetenduntur et leges et Catonianae uel Cassianae sententiae
 fuco perliti residerint iudices, agatur autem, quod agitur, ad uolun-
 5 tatem praetumidae potestatis et ex eius libidine incidentium uitae
 necisque momenta pensantur, ibi capitalis uertitur perniciēs et ab-
 rupta. nam ut quisque ea tempestate ob quamlibet ualuerat causam, / 11
 regio imperio prope accedens et aliena rapiendi auditate exustus licet
 aperte insontem arcessens ut familiaris suscipiebatur et fidus ditan-
 10 dus casibus alienis. imperator enim promptior ad nocendum crimi- 12
 nantibus patens et funereas delationes asciscens per suppliciorum
 diuersitates effrenatius exsultauit sententiae illius Tullianae ignarus /
 docentis infelices esse eos, qui omnia sibi licere existimarunt. haec 13
 implacabilitas causae quidem piissimae, sed uictoriae foedioris in-
 15 nocentes tortoribus exposuit multos uel sub eculeo locauit incuruos /
 aut ictu carnificis torui substrauit; quibus, si pateretur natura, uel
 denas animas profundere praestabat in pugna, quam lateribus fodi-
 catis omni culpa immunis fortunis gementibus uniuersis quasi laesae
 maiestatis luere poenas dilaniatis ante corporibus, quod omni est
 20 tristius morte. exin cum superata luctibus ferocia deflagrasset, pro- 14
 scriptiones et exsilia et quae leuiores quibusdam uidentur, quamquam
 sint aspera, uiri pertulere summates et, ut ditaretur alius, genere no-
 bilis et forte meritis locupletior actus patrimonio praeceps trususque
 in exsiliū consumebatur angore aut stipe precaria uicitabat nec
 25 modus ullus exitiālibus malis impositus, quam diu principem et pro-
 ximos opum satietas cepit et caedis.

1 ignominiae ♂ V || 3 catonianae (ni ex m) V || 4 perlitae E super lite BA |
 residerendi V res an uerendos E rescindenda BA resident G residerint Her. |
 iudice BA | agatur] aguntur BA agitur G | autem] aut ESBA || 5 potesta-
 tes V potestatis ESBA G | et om. E | ex om. SBA | incidentium V restit. Cl.
 def. Pighi incidentium Val. in adn. | uitae incidentium tr. ESBA G || 6 nes-
 cisque V necisque ESBA G | ubi V ibi G || 7 quosque a VB quisque a EA
 q. ea G | potestate BA || 8 regio VEA regia b₂ regiae G regio imperio Her. |
 accidens VBA accedens EG || 10 casibus V casibus ESBA G | promptor ♂ V ||
 11 funeres ♂ V || 12 effrenatus BG || 14 uictoriam BG | fodantis B foedantis
 b₁b₂G || 15 capit VE capitis SB cepit A caput G rapuit Momms. locauit Nov.
 capite statuit Her. || 17 quam lateribus quam V quam l. EG q. l. quati BA ||
 18 in numinis B immunes AG || 20 ferocia V | defragasset VB deflagrasset
 EAG || 22 summatis VE summates BAG || 26 opussa pietas V opis satietas E
 opus sapientis SB opum satietas AG | caepit VBA coepit E cepit Sb₂G |
 caedes VB caedis EAG

- 15 Hoc nouatore adhuc superstite, cuius actus multiplices docuimus
et interitum, diem duodecimum kalendas Augustas consule Valenti-
niano primum cum fratre horrendi terrores per omnem orbis ambitum
grassati sunt subito, quales nec fabulae nec ueridicae nobis antiquita-
16 tes exponunt. paulo enim post lucis exortum densitate praeuia fulgo- 5
rum acrius uibratorum tremefacta concutitur omnis terreni stabilitas
ponderis mareque dispulsum retro fluctibus euolutis abscessit, ut
resecta uoragine profundorum species natantium multiformes limo
cernebantur haerentes ualliumque uastitates et montium tunc, ut
opinari dabatur, suspicerent radios solis, quos primigenia rerum sub 10
17 immensis gurgitibus amendauit. multis igitur nauibus uelut arida
humo conexis et licenter per exiguas undarum reliquias palantibus
plurimis, ut pisces manibus colligerent et similia, marini fremitus
uelut grauati repulsam uersa uice consurgunt perque uada feruentia
insulis et continentis terrae porrectis spatiis uiolenter illisi innumera 15
quaedam in ciuitatibus et ubi reperta sunt aedificia complanarunt; /
proinde ut elementorum furente discordia inuoluta facies mundi mira-
18 culorum species ostendebat. relapsa enim aequorum magnitudo, cum
minime speraretur, milia multa necauit hominum et submersit recur-
rentiumque aestuum incitata uertigine quaedam naues, postquam 20
umentis substantiae consenuit tumor, pessumdatae uisae sunt exani-
19 mataque naufragiis corpora supina iacebant aut prona. ingentes aliae
naues extrusae rabidis flatibus culminibus insidere tectorum, ut
Alexandriae contigit, et ad secundum lapidem fere procul a litore
contortae sunt aliquae, ut Laconicam prope Mothonen oppidum nos 25
transeundo conspeximus diuturna carie fatiscentem.

3 erroris V errores E tremores BAG terrores Hadr. Val. (Nm2) || 4 ueredice
ex ueredici (m2) V || 5 fulgurum AG || 6 concurritur omnes V concutitur om-
nis E BAG || 9 cernebantur VE restit. Blomgren conabantur SB cernerentur
AG || 10 quas Pet. | natura post rerum add. Momms. Nov. || 11 emendauit
VEB amandauit AG || 12 homo V humo ESBAG | plantibus VE plantibus
SB palantibus AG || 13 fretus S flutus B fluctus AG || 15 terae ♂ V | uolen-
ter ♂ V | ibi si VB dei urbis et (dei del. m2) E immissi A illisi G | munera
SB || 21 iumentis V humentis EG tumentis BA | uisa VB uisae EAG ||
22 pron ♂ V || 23 rapidis SBAG || 25 laconica (o ex a) V Laconica ESBA
Laconicam b₂G | Mothonem Em2S Methonem BA Methonen G || 26 cari V
carie EAG cariae B | hinc deficiunt SBB₁b₂ | AMMIANI MARCELLINI RE-
RVM GESTARVM: EXPLICIT LIBER XXVI: INCIPIT LIBER XXVII V
AMIANI MARCELLINI RERVM GESTARVM. EXPLICIT LIBER XXVI.
INCIPIT. XXVII. E

LIBER XXVII

1. Alamanni fuis acie Romanis Chariettonem et Seuerianum comites interficiunt.
2. Iouinus magister equitum per Gallias unam et alteram Alamannorum manum imparatam caedit; tertiam barbarorum partem apud Catelaunos proelio superat VI hostium milibus interfectis, IV uulneratis.
3. De III praefectis urbi: Symmacho, Lampadio et Viuentio. sub eo Damasi et Vrsini de episcopatu Romano contentiones.
4. Describuntur populi et VI prouinciae Thraciarum singularumque clarae urbes.
5. Valens Augustus Gothis, qui auxilia Procopio contra ipsum miserant, bellum infert et post triennium pacem cum eis facit.
6. Gratianum filium Valentinianus consentiente exercitu Augustum nuncupat et puerum purpuram indutum ad fortiter faciendum hortatur militibusque commendat.
7. Valentiniani Augusti iracundia, feritas et saeuitia.
8. Pictis, Attacottis et Scottis post ducem et comitem interfectos Britanniam impune uastantibus Theodosius comes fuis praedam excussit.
9. Mauricae gentes Africam populantur. Isaurorum latrocinia Valens compescit. de Praetextati praefectura urbana.
10. Valentinianus Augustus Rhenum transit et Alamannos, qui in celsissimos montes fugerant, non incruento utrimque certamine fundit fugatque.
11. De Probi nobilitate, opibus, dignitatibus et moribus.
12. Romani et Persae de Armenia et Hiberia inter se pugnant.

Dum per eum orbem haec, quae narrauimus, diuersi rerum expe- 1
diunt casus, Alamanni post aerumnosas iacturas et uulnera, quae
congressi saepe Iuliano Caesari pertulerunt, uiribus tandem resump-
tis licet imparibus pristinis ob causam expositam supra Gallicanos
5 limites formidati iam persultabant. statimque post kalendas Ianua-
rias, cum per glaciales tractus hiemis rigidum inhorresceret sidus, /
cuneatim egressa multitudo licentius uagabatur. horum portioni pri- 2
mae Charietto, tunc per utramque Germaniam comes, occursurus

1 eum V eum EAG || 2 Alemanni G || 3 caesare V Caesari EAG | pertu-
lerant EG || 5 Ianuarum E Ianuarii G || 6 clauale stractus V glaciales trac-
tus EAG | inhorrisceet V inhorresceret EAG || 7 primae ex proximae (m2) V
proximae def. Pet. || 8 Carietto EAG

cum milite egreditur ad bella ineunda promptissimo ascito societatem
 laboris Seueriano itidem comite inualido et longaeuo, qui apud Ca-
 3 byllona Diuitensibus praesidebat et Tungricanis. proinde confertius
 agmine in unum coacto ponteque breuioris aquae firma celeritate
 transmissis uisus eminus barbaros Romani sagittis aliisque leuibus 5
 iaculis incessebant, quae illi reciprocis iactibus ualide contorquebant. /
 4 ubi uero turmae congressae strictis confligere mucronibus, nostrorum
 acies impetu hostium acriore concussa nec resistendi nec faciendi for-
 titer copiam repperit cunctis metu compulsis in fugam, cum Seueria-
 5 num uidissent equo deturbatum missilique telo perfossum. ipse deni- 10
 que Charietto, dum cedentes obiectu corporis et uocis obiurgatorio
 sonu audentius retinet pudendumque diluere dedecus fiducia diu stan-
 6 di conatur, oppetit telo letali confossus. post cuius interitum Heru-
 lorum Bataurorumque uexillum direptum, quod insultando tripudian-
 tes barbari crebro sublatum altius ostendebant, post certamina recep- 15
 tum est magna.
 2 Qua clade cum ultimo maerore comperta correcturus sequius gesta /
 Dagalaifus a Parisiis mittitur. eoque diu cunctante causanteque dif-
 fusos per uaria barbaros semet adoriri non posse accitoque paulo
 postea, ut cum Gratiano etiamtum priuato susciperet insignia con- 20
 sulatus, Iouinus equitum magister accingitur et instructus paratus-
 que cautissime obseruans utrumque sui agminis latus uenit prope
 locum Scarponna, ubi inopinus maiorem barbarorum plebem, ante-
 quam armaretur, temporis breui puncto praecentam ad internecio-
 2 nem exstinxit. exsultantes innoxii proclii gloria milites ad alterius 25
 globi perniciem ducens sensimque incedens rector eximius speculatio-

1 adscuto V adscito in EG ascitoque in A in reuic. Pighi || 2 calidona V
 Cabilona Hadr. Val. || 3 tunc grecanis V Tungricanis G || 4 firma] festina Kell.
 C. F. W. M. Hagend. (cf. 30, 2, 6) summa Pet. || 5 reprocis J V || 6 acies V
 acies EAG | hostium om. EG || 7 peroffessum V per os fixum EAG perfossum
 Val. in adn. (N) Btl. Kiefl. Kell. peroffensum Hadr. Val. (Loisell.) || 8 Carietto
 EAG | iurgatorio V obiurgatorio Kiefl. (N) Cl. (cf. of. l. 10) || 9 sono EAG |
 audientius V audientius EAG | pertinet V Hadr. Val. (C) reuic. Pet. premit G
 retinet Lind. | decus VE dedecus AG | deuitandi EA || 10 cenatur V conatur
 EAG | oppeti V oppetiit EAG oppetit Eyss. (Wm2) | confusus V confixus
 EAG confossus Eyss. | aerulorum V Erulorum EG Herulorum A || 11 uata-
 uorumque V Bataurorumque EAG || 12 magnum VE magna AG || 13 dade J V |
 memere (re add. m2) V moerore EAG | sed eius V huiusmodi EAG secius
 Val. || 14 causantem quae V causanteque EAG || 15 post aut VE p. ut AG
 postea ut Nov. (Wm2) | consolatus V consulatus EAG || 16 Scarponna G ||
 17 cuncto V momento EA puncto G || 18 Eaultantes J V || 19 incidens V in-
 cedens EAG | eximius V eximius EAG

ne didicit fida direptis propius uillis uastatoriam manum quiescere
 prope flumen iamque aduentans abditusque in ualle densitate arbu-
 storum obscura uidebat lauantes alios, quosdam comas rutilantes ex
 more potantesque nonnullos. et nactus horam impendio tempesti- 3
 5 uam signo repente per lituos dato latrocinialia castra perrupit contra-
 que Germani nihil praeter inefficaces minas iactanter sonantes et fre-
 mitum nec expedire arma dispersa nec componere aciem nec resur-
 gere in uires permittebantur urgente instante uictore. quocirca
 forati pilis et gladiis occidere complures absque his, quos uersos in
 10 pedes texere flexuosi tramites et angusti.

Hoc prospero rerum effectu, quem Virtus peregerat et Fortuna, auc- 4
 ta fiducia Iouinus militem ducens diligenti speculatione praemissa /
 in tertium cuneum, qui restabat, propere castra commouit et matu-
 rato itinere omnem prope Catelaunos inuenit ad congrediendum
 15 promptissimum. et uallo opportune metato suisque pro temporis 5
 copia cibo recreatis et somno primo aurorae exortu in aperta planitie
 composuit aciem dilatata arte sollerti, ut spatiis amplioribus occu-
 patis aequiperare Romani hostium multitudinem apparerent inferi-
 ores numero, licet uiribus pares. signo itaque per bucinas dato cum 6
 20 pede collato res agi coepisset, et sueta uexillorum splendentium facie
 territi stetero Germani. quibus hebetatis parumper reparatisque con-
 festim ad usque diei extimum concertatione protenta ualidius im-
 minens miles fructum rei bene gestae sine dispendio quaesisset, ni
 Balchobaudes armaturarum tribunus magniloquentia socordi coalitus
 25 propinquante iam uespera cecidisset incondite. quem si secutae resi-
 duae cohortes abissent, ad tristes exitus eo usque negotium uenerat, /
 ut nec acta nuntiaturus quisquam posset superesse nostrorum. sed 7
 resistens animorum acri robore miles ita lacertis emittit, ut hostium
 quattuor milibus sauciis sex alia interficeret milia, ipse uero non
 30 amplius mille ducentis amitteret ducentis tantummodo uulneratis./

1 u[a]statoriam V | menum V manum EAG || 4 nonnullos ♂ V || 5 repete V
 repente EAG | perrupta V perrupit G || 6 pacter ♂ V || 8 urgente instan-
 te V def. Meurig-D. urgente EG u. instanter A urgender instante Val. in adn.
 (N) (uel instanter urgente) Pet. || 10 flexuosusi V flexuosi Em2AG || 11 per-
 egrat V peregerat EAG || 14 omen EA | caute launos V Catelaunos EA
 (Cath-) G || 15 proptissimum V corr. m3 || 17 sollerti V || 19 igitur EG || 20 conla-
 toris V collato res EAG | et sueta V def. Pighi et insueta E insueta AG def.
 C. F. W. M. sueta Hadr. Val. saeua Aldrich | splendentium om. EG || 21 haebe-
 tatis (t pr. add. sup. lra. m2) V || 22 extremum EG | ualidius ex ualidus V ||
 23 egestae ♂ V || 24 Balchobaudes EAG || 25 propinquitae V propinquante EAG ||
 29 exalta V et altera EA sex a. G s. alia Hadr. Val. (Wm2) || 30 ille V om.
 EAG mille Val. in adn. (Wm2 N)

- 8 noctis itaque aduentu proelio iam dirempto reffectisque uiribus fessis /
prope confinia lucis ductor egregius in agminis quadrati figuram pro-
ducto exercitu, cum comperisset occultantibus tenebris barbaros lap-
sos, securus insidiarum per aperta camporum sequebatur et mollia /
calcando semineces et constrictos, quos uulneribus frigoribus asperitate 5
9 contractis dolorum absumpserat magnitudo. exin progressus ulterius
reuertens, ubi nullum reppererat, didicit regem hostilium agminum
cum paucis captum ab Ascariis, quos ipse per iter aliud ad diripienda
tentoria miserat Alamannica, suffixum patibulo. ideoque iratus in
tribunum animaduertere statuit ausum hoc inconsulta potestate su- 10
periore fecisse eumque damnasset, ni militari impetu commissum
facinus atrox documentis euidentibus constitisset.
- 10 Ei post haec redeunti Parisios post claritudinem recte gestorum /
imperator laetus occurrit breuique postea consulem designauit illo
uidelicet ad gaudii cumulum accedente, quod isdem diebus Procopii 15
11 susceperat caput a Valente transmissum. praeter haec alia multa
narratu minus digna conserta sunt proelia per tractus uarios Gallia-
rum, quae superfluum est explicare, cum neque operae pretium ali-
quid eorum habuere prouentus nec historiam producere per minutias
ignobiles decet. 20
- 8 Hoc tempore uel paulo ante noua portenti species per Annonariam
apparuit Tusciam idque quorsum euaderet prodigialium rerum periti
penitus ignorarunt. in oppido enim Pistoriensi prope horam diei ter-
tiam spectantibus multis asinus tribunali escenso audiebatur desti-
natus rugiens et stupefactis omnibus, qui aderant quique didicerant 25
referentibus aliis, nulloque coniectante uentura postea, quod por-
2 tendebatur, euenit. Terentius enim, humili genere in urbe natus et
pistor, ad uicem praemii, quia peculatus reum detulerat Orfitum ex
praefecto, hanc eandem prouinciam correctoris administrauerat pote-

1 diremptorem fectis que V dirempto reffectisque EAG || 2 e[gregius] V ||
5 semine cesset V semineces sed EA semineces G s. et Val. | constrictos V
(a ex ic) G def. Blomgren constrictos EA || 6 contractos V contractis G | do-
lorium V || 8 hastariis EAG | reriter V per iter EAG || 8.9 miserat ante ad
tr. EAG || 9 alamanni casu fixum V alamannica, suffixum EAG (alem-) || 11 mi-
litarumpetu G V || 13 et V del. Pet. ei Cl. | redeunt VE redeunti AG || 13.14 cla-
ritudinem—occurrit add. Vm2 in marg. || 14 aeuque V eumque Em2 AG breuique
Pet. || 15 accidente V accedente EAG || 17 narratu* (fu. m) V || 18 cum] qm G |
aliquid VE restit. Pet. aliquod AG || 19 minutas V minutias EAG || 22 pro-
dici alium V prodigialium EAG || 23 opido G V || 24 escenso V restit. Gron.
(in adn.) Btl. excenso E ascenso AG || 28 et ad V ad G | prae mihi V praemii
EAG | reum ex eum (m2) V | officium V Orfitum Val. || 29 prouinciae incor-
rectores V prouinciam correctoris EAG

state. eaque confidentia deinceps inquietius agitans multa in nauiculariorum negotio falsum admisisse conuictus, ut ferebatur, perit carnificis manu regente Claudio Romam.

Multo tamen antequam hoc contingeret, Symmachus Aproniano 3
 5 successit, inter praecipua nominandus exempla doctrinarum atque modestiae. quo instante urbs sacratissima otio copiisque abundantius solito fruebatur et ambitioso ponte exsultat atque firmissimo, quem condidit ipse et magna ciuium laetitia dedicauit ingratorum, ut res docuit apertissima. qui consumptis aliquot annis domum eius in 4
 10 Transtiberino tractu pulcherrimam incenderunt ea re perciti, quod uilis quidam plebeius finxerat illum dixisse sine indice ullo uel teste / libenter se uino proprio calcarias exstincturum, quam id uenditurum pretiis, quibus sperabatur.

Aduenit post hunc urbis moderator Lampadius ex praefecto prae- 5
 15 torio, homo indignanter admodum sustinens, si, etiam cum spueret, non laudaretur ut id quoque prudenter praeter alios faciens, sed nonnumquam seuerus et frugi. hic cum magnificos praetor ederet ludos / 6
 et uberrime largiretur, plebis nequiens tolerare tumultum indignis multa donari saepe urgentis, ut liberalem se et multitudinis ostenderet
 20 contemptorem, accitos a Vaticano quosdam egentes opibus ditauerat magnis. uanitatis autem eius exemplum, ne latius euagemur, hoc 7
 unum sufficiet poni leue quidem, sed cauendum iudicibus. per omnia enim ciuitatis membra, quae diuersorum principum exornarunt impensae, nomen proprium inscribebat, non ut ueterum instaurator,
 25 sed conditor. quo uitio laborasse Traianus dicitur princeps, unde eum herbam parietinam iocando cognominarunt.

Hic praefectus exagitatus est motibus crebris, uno omnium maxi- 8
 mo, cum collecta plebs infima domum eius prope Constantinianum lauacrum iniectis facibus incenderat et malleolis, ni uicinorum et
 30 familiarium ueloci concursu a summis tectorum culminibus petita saxis

2 falso EAG | ami[sisse]V admisisse EAG | periit EAG || 7.8 et ambitioso — quem con- add. G def. Momms. || 8 dedit V condidit G || 10 transtiberi non V Transtiberino EAG (-tyb-) || 11 plebe eius infixerat V plebeius finxerat EAG def. C. F. W. M. || 12 libentius Em2A || 15 homo om. EG || 17 magnifico spereto redderet V magnificos praetor ederet EAG || 19 ut] ut et Her. | se et V def. Pet. se sed Gdt. se nec Niemeyer || 20 accitos (i ex u) V | ditauarat (t pr. ex b m3) V ditauerat EAG || 22 leui V leue EAG || 23 exarmarunt VE exornarunt Em2A G || 24 inscribebant VE inscribebat Em2A G || 25 laborasset V laborasse EAG laborasse et Her. || 26 locando V corr. m3 || 29 neuitiorum V ni seruitiorum EAG uicinorum Hadr. Val. (Wm2) || 30 familiarum V familiarium EAG

- 9 et tegulis abscessisset. eaque ui territus ipse primitiis crebrescentis
 seditionis in maius secessit ad Muluuium pontem, quem struxisse
 superior dicitur Scaurus, adlenimenta ibidem tumultus opperiens, /
 10 quem causa concitauerat grauis. aedificia erigere exordiens noua uel
 uetusta quaedam instaurans non ex titulis solitis parari iubebat im- 5
 pensas, sed si ferrum quaerebatur aut plumbum aut aes aut quid-
 quam simile, apparitores immittebantur, qui uelut ementes diuersas
 raperent species nulla pretia persoluendo, unde accensurum iracun-
 diam pauperum damna deflentium crebra aegre potuit celeri uitare
 digressu. 10
- 11 Aduenit successor eius ex quaesitore palatii Viuentius, integer et
 prudens Pannonius, cuius administratio quieta fuit et placida copia
 rerum omnium fluente. sed hunc quoque discordantis populi sedi-
 12 tiones terruere cruentae, quae tale negotium excitauere. Damasus et
 Vrsinus supra humanum modum ad rapiendam episcopi sedem arden- 15
 tes scissis studiis asperrime conflictabant ad usque mortis uulnere-
 que discrimina adiumentis utriusque progressis, quae nec corrigere
 sufficiens Viuentius nec mollire coactus ui magna secessit in suburba-
 13 num. et in concertatione superauerat Damasus parte, quae ei fauebat,
 instante constatque in basilica Sicinini, ubi ritus Christiani est con- 20
 uenticulum, uno die centum triginta septem reperta cadauera peremp-
 torum efferatamque diu plebem aegre postea delenitam.
- 14 Neque ego abnuo ostentationem rerum considerans urbanarum hu-
 ius rei cupidus ob impetrandum, quod appetunt, omni contentione
 laterum iurgare debere, cum id adepti futuri sint ita securi, ut diten- 25

1 premitus V primitus Vm3 EA fremituque G Owens primitiis Pet. | cre-
 brescentis ex crebriscentis (m2) V || 2 mullium V Muluuium EA muluium G ||
 3 adlenimenta V def. Georges Langen ut lenimenta Pet. lenimenta Nov. ad l.
 Blomgren reiec. Miller || 4 exoriens V exordiens Btl. || 6 an plumbum V aut
 p. EAG || 7 diuersa V diuersas EAG || 8 praecia V || 9 deflentium crebra
 damna tr. EAG || 11 exquisitore V exquisitor Vm3EA ex quaesitore G |
 iuentius ex uiuentius (m3) V Viuentius E Lind. Iuuentius A Vincentius G ||
 13 fluentes et V fluens et Vm3EAG adfluens. sed C. F. W. M. afluente. set Cl. |
 discordantes VE discordantis Em2AG || 14 quae V def. dubit. Blomgren re-
 stituimus quas Pet. | excitare V excitauere Vm3EAG restituimus excitarat
 Pet. || 15 Vrsicinus AG | epicops V episcopalem Vm3EAG episcopi Her. ||
 16 conflictabant V def. Bickel conflictabantur G || 18 Iuuentius A | ui magna
 coactus tr. EAG || 19 in] on V corr. m3 | parte quae eius V p. q. ei Vm3G
 parteque eius EA parte quae causae e. Her. p. q. rebus e. Walter || 20 ratus V
 corr. m3 || 22 delenita V corr. m3 delinitam EAG || 23 abuno V corr. m3 | osten-
 tatione V corr. m3 || 25 laeterum V corr. m3 | iurgare V restit. Pet. iurgari
 Vm3EAG | securi V corr. m3 | dituntur V corr. m3

tur oblationibus matronarum procedantque uehicularum insidentes circumspice uestiti epulas curantes profusas adeo, ut eorum conuiuia regales superent mensas. qui esse poterant beati re uera, si magnitudine urbis despecta, quam uitii opponunt, ad imitationem antistitum quorundam prouincialium uiuerent, quos tenuitas edendi potandique parcissime, uilitas etiam indumentorum et supercilia humum spectantia perpetuo numini uerisque eius cultoribus ut puros commendant et uerecundos. hactenus deuiasse sufficet, nunc ad rerum ordines reuertamur.

Dum aguntur ante dicta per Gallias et Italiam, noui per Thracias exciti sunt procinctus. Valens enim, ut consulto placuerat fratri, cuius regebatur arbitrio, arma concussit in Gothos ratione iusta permotus, / quod auxilia misere Procopio ciuilia bella coeptanti. ergo conueniet pauca super harum origine regionum et situ transcurrere per breuem excessum.

Erat Thraciarum descriptio facilis, si ueteres concinerent stili, quorum obscura uarietas quoniam opus ueritatem professum non iuuat, / sufficet ea, quae uidisse meminimus, expedire. has terras immensa quondam camporum placiditate aggerumque altitudine fuisse porrectas Homeri perennis auctoritas docet aquilonem et zephyrum uentos exinde flare fingentis, quod aut fabulosum est aut tractus antehac diffusi latissime destinatique nationibus feris cuncti Thraciarum uocabulo censebantur. et partem earum habitauere Scordisci, / longe nunc ab isdem prouinciis disparati, saeui quondam et truces et, ut antiquitas docet, hostiis captiuorum Bellonae litantes et Marti / humanumque sanguinem in ossibus capitum cauis bibentes audius, / quorum asperitate post multiplices pugnarum aerumnas saepe res Romana uexata postremo omnem amisit exercitum cum rectore.

Sed, ut nunc cernimus, eadem loca formata in cornuti sideris modum dum effingunt theatri faciem speciosam. cuius in summitate occiden-

1 proceduntque V *def. dubit. Blomgren* procedantque G || 3 regale V *corr. m3* || 3.4 reuersas magnitudine urbi V re uera si magnitudine urbis EAG || 4 opununt V *corr. m3* || 7 nomini VE numini AG || 13 qui G | et uilia V ciuilia EAG | con V conuenit Vm3 EAG conueniet C. F. W. M. || 14 horum EG | regionem E om. G || 18 uidisse (e pr. ex i m3) V uidisse EAG | immensam V immensa EAG || 20 humeri ♂ V || 21 uentos om. EG | fingentes V fingentis EAG || 22 diffusitatissime V diffusissimi EA diffusi latissime G | thracarum V Thraciarum G || 24 disperatis aeui V disparati: saeui EAG || 24.25 et trucas aut V et truces ut EAG atrocitate, ut Pet. et truces et ut Her. || 25 *antiquitas (fu. t) V | histies V *corr. m3* || 26 cauis] humanis G

- tali montibus praeruptis densitatae Succorum patescunt angustiae /
 6 Thracias dirimentes et Daciam. partem uero sinistram arcto is ob-
 noxiam stellis Haemimontanae celsitudines claudunt et Hister, qua
 Romanum caespitem lambit, urbibus multis et castris contiguus et
 7 castellis. per dextrum, quod australe est, latus scopuli tenduntur 5
 Rhodopes, unde eoum iubar exsurgit, finitur in fretum; cui undosius
 ab Euxino ponto labenti pergentique fluctibus reciprocis Aegaeum
 8 discidium panditur terrarum angustum. ex angulo tamen orientali /
 Macedonicis iungitur collimitiis per artas praecipitesque uias, quae
 cognominantur Acontisma. cui proxima Arethusa cursualis est statio, / 10
 in qua uisitur Euripidis sepulchrum tragoediarum sublimitate con-
 spicui, et Stagira, ubi Aristotelen, ut Tullius ait, fundentem aureum
 9 flumen accipimus natum. haec quoque priscis temporibus loca barbari
 tenere morum sermonumque uarietate dissimiles. e quibus praeter
 alios ut immaniter efferati timebantur Odrysae ita humanum fundere 15
 sanguinem assueti, ut, cum hostium copia non daretur, ipsi inter epu-
 las post cibi satietatem et potus suis uelut alienis corporibus impri-
 merent ferrum.
- 10 Verum aucta re publica dum consulare uigeret imperium, has gentes
 antehac semper indomitas uagantesque sine cultu uel legibus Marcus 20
 Didius ingenti destinatione pressit, Drusus intra fines continuit pro-
 prios, Minucius prope amnem Hebrum a celsis Odrysarum montibus
 fluentem superatas proelio strauit, post quos residui ab Appio Clau-
 dio pro consule sunt infesta concertatione deleti. oppida enim in
 11 Bosporo sita et Propontide classes obtinuerunt Romanae. aduenit post 25
 hos imperator Lucullus, qui cum durissima gente Bessorum conflixit

1 densita et VE Denselethae, et A densatae G def. Madv. densitatae Hadr.
 Val. Günther prob. Pet. Blomgren densitate Gron. densetae C. F. W. M. ||
 3 stellis ♂ V | hemi montana VE Hemimontanae A Hemi montanae G |
 clauduntur VE claudunt AG || 4 lambitur VE lambit Em2 AG | contiguus
 est et V c. et G || 6 eo iubar V eo (lac. 3 litt.) E eoum iubar AG | finituri
 Pet. || 7 fluentibus ♂ V | ad ante Aegaeum add. G || 10 arhetus acures uales V
 Aretusa curesuales EA (Areth-) Arethusa conuallis G cursualis Haupt | est]
 et G || 11 euri pidissae pulchrum (s alt. add. sup. lin. m3) V Euripidis sepulch-
 rum EAG || 13 natum accepimus EAG || 14 tenuerem (e alt. ex b m3) V tenu-
 ere EAG || 15 memorantur EAG || 19 uiceret V uiueret Vm3 EA uigeret G ||
 20 ante ac V antehac EAG antea Her. | ultu ♂ V || 21 pressit V repressit Kell.
 def. Bickel || 22 odrisarum V || 23 fluentem V def. Blomgren defluentem Cl. c. c. |
 superatis VE superatos Em2 AG superatas Her. | claudi V corr. m3 || 24 delec-
 ti V deleti EAG | oppido V oppida EAG || 26 adorissima V audacissima Em2
 AG durissima Val. (Nm2) atrocissima Pet.

omnium primus, eodemque impetu Haemimontanos acriter resistentes oppressit. quo imminente Thraciae omnes in dicionem ueterum transire nostrorum hocque modo post procinctus ancipites rei publicae sex prouinciae sunt quaesitae.

- 5 Inter quas prima ex fronte, quae Illyriis est confinis, Thracia speciali nomine appellatur; quam Philippopolis, Eumolpias uetus, et Beroea amplae ciuitates exornant. post hanc Haemimontus Hadrianopolim habet, quae dicebatur Vscudama, et Anchialon ciuitates magnas, dein Mysia, ubi Marcianopolis est, a sorore Traiani principis ita
10 cognominata, et Dorostorus et Nicopolis et Odessos, iuxtaque Scythia, / in qua celebriora sunt aliis oppida Dionysopolis et Tomi et Callatis. / Europa omnium ultima praeter municipia urbibus nitet duabus, Apris et Perintho, quam Heracleam posteritas dixit. Rhodopa huic adnexa / 13 Maximianopolim habet et Maroneam et Aenum, qua condita et relicta
15 Aeneas Italiam auspiciorum prosperitate perpetua post diuturnos occupauit errores.

- Constat autem, ut uulgauere rumores assidui, omnes paene agrestet, qui per regiones praedictas montium circumcolunt altitudines, / salubritate uirium et praerogatiua quadam uitae longius propagandae
20 nos anteire idque inde contingere arbitrantur, quod colluuiione ciborum abstinent calidis et perenni uiriditate roris asperginibus gelidis / corpora constringente aurae purioris dulcedine potiuntur radiosque solis suapte natura uitales primi omnium sentiunt nullis adhuc macu-

2 transire ♂ V transiuere EAG || 3 ancipites (c ex t) V || 5 quae ex fronte quae (quae alt. del. m2) E quae ex fronte tr. AG | illyrus et V Illyriis est EAG || 6 eum ulpias V cum Vlpia E Eumulpia A Eumolpias G || 7 [post hanc] V | emimontus VE Hemimontus AG || 8 uscu dam V Vscuda E Vscuduma A Vscudama G | magnas V def. Blomgren Bickel Bae. magnas et opulentas Nov. || 9 mysta VE Mista A Mysia G || 10 Dorestorus EA | incopolis V corr. m3 | odys[sus] V Odrisus E Odrysus A Odyssus G Odessus Val. in adn. | ius*ta que (s ex x m2; * fu. s) V Vesta que E iuxta que AG || 11 celebra ♂ V | aliis om. EG | dionisopolis V dionisiopolis E Dionysiopolis A Dionysopolis G | galati VE Calati A Calatis G Callatia Her. || 12 in ante Europa add. G || 13 eracleam V | rodopa VG Rhodopa EA || 14 marona ea metae num V maroneaeam et aeneum Em2 Maroneaeam et Aenum A Maroneam et A. G | quam VE post quam Em2 AG qua Val. | conditam EAG | relicta* (fu. e) V relictam EAG || 15 diuturnas V diuturnos EAG || 17 egrestes V agrestes EAG || 20 [n]o sante[i]re (n fu. s, i fu. l) V || 21 calidis et V def. Blomgren (lac. 3 litt.) c. et G et c. et Eyss. def. Naumann (uel plura excidisse putar.) indumentisque c. et Brakman auida et Her. callidi, set dubit. Cl. in corr. atque calidis et Damsté calida et Miller calidisque et Rolfe atque potibus calidis et Česka | perenni (nn ex rm) V

lis rerum humanarum infectos. his ita digestis pedem referamus ad coepta.

5 Procopio superato in Phrygia internarumque dissensionum materia consopita Victor magister equitum ad Gothos est missus cogniturus aperte, quam ob causam gens amica Romanis foederibusque longae 5 pacis obstricta tyranno dederat adminicula bellum principibus legitimis inferenti. qui ut factum firma defensione purgarent, litteras eiusdem obtulere Procopii ut generis Constantiniani propinquo imperium sibi debitum sumpsisse commemorantis ueniaque dignum asserentes errorem.

10

2 Quibus eodem referente Victore compertis Valens parui ducens excusationem uanissimam in eos signa commouit motus aduentantis iam praescios et pubescente uere quaesito in unum exercitu prope Daphnen nomine munimentum est castra metatus ponteque conta- bulato supra nauium foros flumen transgressus est Histrum resisten-

15

3 tibus nullis. iamque sublatus fiducia cum ultro citroque discurrens / nullum inueniret, quem superare poterat uel terrere; omnes enim formidine perciti militis cum apparatu ambitioso propinquantis montes

4 petiuere Serrorum arduos et inaccessos nisi perquam gnaris. ne igitur aestate omni consumpta sine ullo remearet effectum, Arintheo magistro 20 peditum misso cum praedatoriis globis familiarum rapuit partem, / quae antequam ad dirupta uenirent et flexuosa capi potuerunt per plana camporum errantes. hocque tantum, quod fors dederat, impetrato redit cum suis innoxius nec illato graui uulnere nec accepto.

5 Anno secuto ingredi terras hostiles pari alacritate conatus fusius 25 Danubii gurgitibus uagatis impeditus mansit immobilis prope Carporum uicum statiuis castris ad usque autumnum locatis emensum. /

1 infestos V infectos EAG | his add. EAG || 1.2 at coeptam V ad coepta EAG || 3 frigida V || 4 consepita* (fu. a) V consopita Vm3EAG | at V ad EAG || 5 inge V ingenuae EAG longae Liesenberg def. Pet. indultae Nov. deinde Nemiah iugis Schmidt (iam dubit. Lind. in adn.) || 6 ramo V ramorum EA armorum G tyranno Pet. || 7 prima AG || 9 uenia G || 11 ducens V restit. Nov. pendens EAG || 12 aduentantes V aduentantis EAG || 13 uero V uere EAG | exercito add. Vm2 sup. lin. exercitu EAG || 14 dafnem VE Daphnem AG Daphnen C. F. W. M. | pontesque V ponteque EAG || 16-19 iamque - inaccessos scr. Vm2 in textu || 16 ultroque Vm2 ultro citroque EAG || 17 posset EAG | terrae Vm2 terrere EAG || 18 perciti ex perciti Vm2 | milites Vm2E militis AG | propinquant Vm2E propinquantis AG || 19 Succorum A | maccessos Vm2 inaccessos EAG | igitur] igitur E om. AG || 24 rediit EAG || 24.25 accepto . . secuto V Autumno ante secuto add. EA anno G accepto. secuto def. dubit. Blomgren || 26 uagatis V restituimus euagatis Corn. | corporum V Carporum G || 27 ad om. EG

unde quia nihil agi potuit dirimente magnitudine fluentorum Marcianopolim ad hiberna discessit.

Simili pertinacia tertio quoque anno per Nouiodunum nauibus 6
transmittendum amnem conexis perrupto barbarico continuatis iti-
neribus longius agentes Greuthungos bellicosam gentem aggressus
est postque leuiora certamina Athanaricum ea tempestate iudicem
potentissimum ausum resistere cum manu, quam sibi crediderit abundare,
extremorum metu coegit in fugam ipseque cum omnibus suis
Marcianopolim rediuit ad hiemem agendam ut in illis tractibus habi-
lem.

Aderant post diuersos triennii casus finiendi belli materiae tem- 7
pestiuae: prima quod ex principis diuturna permansione metus auge-
batur hostilis; dein quod commerciis uetitis ultima necessariorum
inopia barbari stringebantur adeo, ut legatos supplices saepe mitten-
tes ueniam poscerent pacem. quibus imperator rudis quidem, uerum 8
spectator adhuc aequissimus rerum, antequam adulationum pernicio-
sis illecebris captus rem publicam funeribus perpetuo deflendis affli-
geret, in commune consultans pacem dare oportere decreuit. missi- 9
que uicissim Victor et Arintheus, qui tunc equestrem curabant mili-
tiam et pedestrem, cum propositis condicionibus assentiri Gothos do-
cuissent litteris ueris, praestituitur componendae paci conueniens
locus. et quoniam asserebat Athanaricus sub timenda execratione
iurandi se esse obstrictum mandatisque prohibitum patris, ne solum
calcaret aliquando Romanum, et adigi non poterat indecorumque
erat et uile ad eum imperatorem transire, recte noscentibus placuit /
nauibus remigio directis in medium flumen, quae uehebant cum armi-
geris principem gentisque iudicem inde cum suis, foederari, ut statu-
tum est, pacem. hocque composito et acceptis obsidibus Valens Con- 10

3 nouidunum V Nouiodunum *Sey. Condurachi* || 4 transmittendum V trans-
mittendum EA ad t. G ad ex l. 6 explic. Aldrich ad reiec. Pighi | eo nexis V
connexis EAG || 5 longis V longius G | Grutungos A Greutungos G Theruin-
gos Schmidt Várady || 6 ad atharicum VE ad Athanaricum A Athanaricum G ||
7 crediderat A || 8 motu V metu EAG | ipsique V ipseque EAG || 11 belli
add. Vm2 sup. lin. || 15 uenalem V ueniamem G | praecem V pacem EAG ||
17 adfligeret add. Vm2 sup. lin. || 18 commine V commune EAG | dare V
def. Pighi defendimus (cf. 28, 5, 9) dari Pet. | decreuimus. siquae V decreuit:
emissique G Emissique Lind. Missique Val. || 19 Victorem et Arintheum G ||
19.20 equestrem cum V e. militiam agerent cum EA e. m. a. qui cum G e. ac
pedestrem militiam agebant cum Val. in adn. e. militiam curabant et pede-
strem Momms. e. c. m. et p. colloc. Cl. c. c. || 20 adsenturi V assentiri EAG ||
22 at athanariheus V Athanaricus EAG || 23 iuris ante iurandi add. EAG del.
Pet. || 24 aliquando calcaret tr. AG | romanorum V Romanum Bll. Nov.

stantinopolim redit, ubi postea Athanaricus proximorum factione genitalibus terris expulsus fatali sorte decessit et ambitiosis exsequiis / ritu sepultus est nostro.

6 Inter haec Valentiniano magnitudine quassato morborum agitante-
que extrema conuiuio occultiore Gallorum, qui aderant in commilitio 5
principis, ad imperium Rusticus Iulianus tunc magister memoriae
poscebatur quasi afflatu quodam furoris bestiarum more humani
sanguinis auidus, ut ostenderat, cum proconsulari potestate regeret
2 Africam. in praefectura enim urbana, quam adhuc administrans
extinctus est, tempus anceps metuens tyrannidis, cuius arbitrio 10
tamquam inter dignorum inopiam ad id escenderat columen, lenis
3 uideri cogeatur et mollior. contra hos nitebantur aliqui studiis altio-
ribus in fauorem Seueri magistri tunc peditum ut apti ad hoc im-
petrandum, qui, licet asper esset et formidatus, tolerabilior tamen
fuit et praeferendus modis omnibus ante dicto. 15

4 Sed dum haec cogitantur in cassum, imperator remediis multiplici-
bus recreatus uixque se mortis periculo contemplan extractum Gra-
tianum filium suum adulto iam proximum insignibus principatus
5 ornare meditabatur. et paratis omnibus militeque firmato, ut animis
id acciperet promptis, cum Gratianus uenisset, progressus in campum 20
tribunal escendit splendoreque nobilium circumdatus potestatum /
dextra puerum apprehensum productumque in medium oratione
contionaria destinatum imperatorem exercitui commendabat.

6 „Faustum erga me uestri fauoris indicium hunc loci principalis cir-
cumferens habitum, quo potior aliis iudicatus sum multis et claris, / 25
consiliorum sociis uotorumque auspiciis uobis pietatis officium ag-
grediar tempestiuum prospera deo spondente, cuius sempiternis auxi-
7 liis stabit Romana res inconcussa. accipite igitur, quaeso, placidis

1 rediit EAG | aathanaricus V Athanaricus EAG || 3 ritus V ritu EAG ||
4 magnitudo quaesata V magnitudine quassato EAG || 5 conuiui V concita-
tione EA conuiuio G consilio Val. in adn. colloquio Cl. (T) | occult[i]ore (fu.
(a V om. EA || 6 rusticis V rudis uel rustici E rustici A Rusticus G || 9 et af-
ricam V Africam EAG || 10 tyrannides V tyrannidis EAG tyrannidos dubit.
Cl. in app. || 11 adit V ad id EAG | discenderat V descenderat EA ascen-
derat G escenderat Gron. | columen V restit. Pet. culmen G || 14 tollerabil-
ior V || 15 modis omnibus praeferendus tr. EAG || 16 cum EAG | fremendus V
febribus EA remediis G || 21 tribunale se condit V tribunal ascendit EAG
escendit Gron. in adn. || 22 dextera EG || 23 concionaria V || 24 austum V hau-
stum EA Auctum G fausto Val. in adn. faustum Hadr. Val. (C Fauchet.) au-
gustum Corn. prob. Pet. | iudicio Val. in adn. || 26 auspicius V auspiciis
EAG | officiis V officium Val. || 26.27 adgrediartem pestiū pro pera V ad-
grediar tempestiuum propitio EA a. tempestiuis prospera G

mentibus, uiri fortissimi, desiderium nostrum id reputantes, quod
 haec, quae fieri caritatis sancunt iura, non tantum transire uoluimus
 per conscientiam uestram, uerum etiam probata firmari ut congrua
 nobis et profutura. Gratianum hunc meum adultum, quem diu uer- 8
 5 satum inter liberos uestros commune diligitis pignus, undique muni-
 endae tranquillitatis publicae causa in augustum sumere commilitium
 paro, si propitia caelestis numinis uestraeque maiestatis uoluntas /
 parentis amorem iuuerit praeuntem, non rigido cultu ab incunabulis
 ipsis ut nos educatum nec tolerantia rerum coalitum asperarum nec
 10 capacem adhuc Martii pulueris, ut uidetis, sed familiae suae laudibus
 maiorumque factis praestantibus concinentem, parcus inuidiae metu
 dicitur, protinus surrecturum. ut enim mihi uideri solet mores eius et 9
 appetitus licet nondum maturos saepe pensanti, ineunte adolescentia, /
 quoniam humanitate et studiis disciplinarum sollertium expolitus, /
 15 librabit suffragiis puris merita recte secusue factorum; faciet, ut
 sciant se boni intellegi; in pulchra facinora procursabit signis mili-
 taribus et aquilis adhaesurus; solem niuesque et pruinas et sitim
 perferet et uigilias; castris, si necessitas adegerit aliquotiens, propu-
 gnabit; salutem pro periculis sociis obiectabit et, quod pietatis
 20 summum primumque munus est, rem publicam ut domum paternam /
 diligere poterit et auitam.“

Nondum finita oratione dictis cum assensu laeto auditis pro suo 10
 quisque loco animo milites alius alium anteire festinans tamquam
 utilitatis et gaudiorum participes Gratianum declararunt Augustum /
 25 classicorum amplissimo sonu blandum fragorem miscentes armorum. /
 quo uiso maiore fiducia Valentinianus exsultans corona indumentis- 11

2 haec V haec EAG || 3 etiam] aet E et G || 4 nobis V uobis Bl. prob. Pet. ||
 5 diligentis V diligitis EAG || 6 sumeret V sumere EAG def. Bickel Pighi
 adsumere Her. || 7 praecipua A | caelestinum in his V celesti numinis E
 caelestis n. AG || 9 ut add. G | tolerantia V || 10 marti V martis EA Mar-
 tii G || 11 in aiorumque V maiorumque EAG | paucibus V paucioribus EA G
 potioribus Val. in adm. parcus Madv. cautius Pet. || 12 ut dicitur EAG Val. |
 surrepturum EAG succreturum Val. in adm. | meres V mens EA mores G ||
 13 maturus EA | pensantum eunte V pensantum e. EA pensanti ineunte G |
 adulescentiam V adolescentia EAG || 14 est ante expolitus add. Hadr. Val. reiec.
 Pighi Blomgren Miller || 15 librabit V def. Pighi prob. Miller librabit G || 16 sci-
 ant*se V || 17 sollem niues ques et V solem niuesque et EAG || 18 propugna-
 bat V propugnabit EAG || 20 munus om. G || 23 et ante animo add. Val. reiec.
 Blomgren | laeto post animo add. EAG || 24 gratianum G V | declarunt G V ||
 25 clarimorum V classicorum EAG def. A. Müller clamorum Pet. | sono EAG ||
 26 more V def. Pet. maiore G def. Sey. | fiducia Pet.

- que supremæ fortunæ ornatum filium osculatus iamque fulgore conspicuum alloquitur aduertentem, quæ dicebantur.
- 12 „En“, inquit, „habes, mi Gratiane, amictus, ut sperauimus omnes, augustos meo commilitonumque nostrorum arbitrio delatos ominibus faustis. accingere igitur pro rerum urgentium pondere ut patris 5 patruī collega et assuesce impavidus penetrare cum agminibus pedutum gelu peruīos Histrum et Rhenum, armatis tuis proximus stare, / sanguinem spiritumque considerate pro his impendere, quos regis, /
- 13 nihil alienum putare, quod ad Romani imperii pertinet statum. hæc pro tempore præcepisse sufficiet, cetera monere non desinam. nunc 10 reliqui uos estis, rerum maximi defensores, quos rogo et obtestor, ut accrescentem imperatorem fidei uestræ commissum seruetis affectione fundata.“
- 14 His dictis sollemnitate omni firmatis Eupraxius, Caesariensis Maurus, magister ea tempestate memoriae, primus omnium exclamauit: / 15 „familia Gratiani hoc meretur“ statimque promotus quaestor multa et prudentibus æmulanda bonæ fiduciæ reliquit exempla nusquam a statu naturæ discedens intrepidæ, sed constans semper legumque similis, quas omnibus una eademque uoce loqui in multiplicibus aduertimus causis; qui tunc magis in suscepta parte iustitiæ permanebat, / 20 cum eum recta monentem exagitaret minax imperator et nimius. /
- 15 consurrectum est post hæc in laudes maioris principis et nouelli maximeque pueri, quem oculorum flagrantior lux commendabat uultusque et reliqui corporis iucundissimus nitor et egregia pectoris indoles; / quæ imperatorem impleisset cum ueterum lectissimis comparandum, / 25 si per fata proximosque licuisset, qui uirtutem eius etiamtum instabilem obnubilarunt actibus prauis.
- 16 In hoc tamen negotio Valentinianus morem institutum antiquitus supergressus non Caesares, sed Augustos germanum nuncupauit et filium beniuole satis. nec enim quisquam antehac asciuit sibi pari 30

1 suprema fortuna V supremæ fortunæ G || 2 dicebat EG || 3 mihi V mi EAG || 4 omnibus VE omnibus AG || 5 uirgentium spondere V urgentium pondere EAG || 6 patruī V *def. Blomgren* et p. EAG patruique *Hadr. Val.* || 7 sanguine VE sanguinem AG || 8 latus V *def. Harmon* salutem *Haupt* status *Pet. decus Nov. statum Her. def. Bae.* || 9 sufficiat EAG | non V Nam EA nunc G *del. ut dittogr. Nov.* || 14 firmasse ut praxius V (s *alt. del. m3*) EA firmatis, Eupraxius G || 15 primus omnium] proditum EA || 19 una* (*fu. e*) V || 22 in *add. AG* | nouelli ♂ V || 23 coinmendabat V || 24 pictoris V pectoris EAG || 26 proximos qui V proximosque EAG | et qui EAG | instabile V instabilem EAG || 27 alinubilarunt V adnubilabant EAG obnubilarunt *Hadr. Val. (C)* || 28 [morem – antiquitus] V || 29.30 nuncupa[uit – satis] V || 30 finium ♂ V

potestate collegam praeter principem Marcum, qui Verum adoptivum fratrem absque diminutione aliqua auctoritatis imperatoriae socium fecit.

His ex sententia rectoris et militum ordinatis uix dies intercessere 7
 5 pauci, cum Mamertinum praefectum praetorio ab urbe regressum, /
 quo quaedam perrexerat correcturus, Auitianus ex uicario peculatus
 detulerat reum. cui ideo Vulcarius successit Rufinus, omni ex parte 2
 perfectus et uelut apicem senectutis honoratae praetendens, sed
 lucrandi opportunas occasiones occultationis spe numquam praeter-
 10 mittens. qui nactus copiam principis Orfitum ex praefecto urbis 3
 solutum exsilio patrimonii redintegrata iactura remitti fecit in lares.

Et quamquam Valentinianus, homo propalam ferus, inter imperi- 4
 tandi exordia, ut asperitatis opinionem molliret, impetus truces reti-
 nere nonnumquam in potestate animi nitebatur, serpens tamen uitium
 15 et dilatum licentius erupit ad perniciem plurimorum, quod auxit ira
 acerbius efferuescens. hanc enim ulcus esse animi diuturnum inter-
 dumque perpetuum prudentes definiunt nasci ex mentis mollitia con-
 suetum id asserentes argumento probabili, quod iracundiores sunt
 incolumibus languidi et feminae maribus et iuuenibus senes et feli-
 20 cibus aerumnosi.

Eminuit tamen per id tempus inter alias humilium neces mors Dio- 5
 clis ex comite largitionum Illyrici, quem ob delicta breuia flammis
 iussit exuri, et Diodori ex agente in rebus triumque apparitorum po-
 testatis uicariae per Italiam ideo necatorum atrociter, quod apud
 25 eum questus est comes Diodorum quidem aduersus se ciuilitate im-
 plorasse iuris auxilium, officiales uero iussu iudicis ausos monere
 proficiscentem, ut responderet ex lege. quorum memoriam apud Me-

1 praetor V praeter EAG || 2 maiestatis EAG || 4 rectorum EAG || 6.7 cor-
 rectorum — detulerat add. Vm2 in marg. || 6 a[u]icitianus Vm2 auicitianus E Aui-
 citianum A Auitianus G || 7 vulgatus V Vulcarius G || 9 decassiones occul-
 tationes V occasiones occultationis EAG || 10 offitum V offm E officium A
 Orfitum G || 11 oblutum V oblatum EA solutum G | sedintegrata V redinte-
 grata G || 13 moliret V molliret EAG || 15 dilatum] celatum uel dissimulatum
 Corn. | aliquandiu post dilatum add. EAG def. Corn. paulatim Brakman ||
 16 uulcus esse V esse ulcus EAG || 17 in perpetuum V corr. m3 | defini V defi-
 niunt EAG | mollicie E (-tie) AG || 19.20 faenes et felibus aerumnosis (s ult.
 del. m2) V senes et felicibus aerumnosi EAG || 21 halias V | moris V mors
 EAG || 22 leuia EAG Nov. || 23 potestates V potestatis G || 24 id V def. Bae.
 ob id G ideo Löfst. | peccatorum V uexatorum G necatorum Hadr. Val. ||
 25 gestus VA suggestus Em2 questus G | uiliciter V uelociter EA ciuilitate G
 illicite Dimock i. ter dubit. Cl. in corr. || 26 ausus V ausos G | munere VE mo-
 nere Em2 AG || 27 memoria V memoriam EAG

diolanum colentes nunc usque Christiani locum, ubi sepulti sunt, Ad Innocentes appellant.

- 6 Dein cum in negotio Maxentii cuiusdam Pannonii ob exsecutionem a iudice recte maturari praeceptam trium oppidorum ordines mactari iussisset, interpellauit Eupraxius tunc quaestor et „parcius“ inquit 5 „agito, piissime principum; hos enim, quos interfici tamquam noxios iubes, ut martyras, id est diuinitati acceptos, colit religio Christiana“./
- 7 cuius salutarem fiduciam praefectus imitatus Florentius, cum in re quadam uenia digna audisset eum percitum ira iussisse itidem ternos per ordines urbium interfici plurimarum, „et quid agitur“, ait „si 10 oppidum aliquod curiales non habuerit tantos? inter reliqua id quo-
- 8 que suspendi debet, ut, cum habuerit, occidantur.“ ad hanc inclementiam illud quoque accedebat dictu dirum et factu, quod, si quis eum adisset iudicium potentis inimici declinans aliumque sibi postulans dari, hoc non impetrato ad eundem, quem metuebat, licet multa prae- 15 tenderet iusta, remittebatur. itemque aliud audiebatur horrendum, / quod, ubi debitorum aliquem egestate obstrictum nihil reddere posse discebat, interfici debere pronuntiabat.
- 9 Haec autem et similia licenter ideo altiore fastu quidam principes agunt, quod amicis emendandi secus cogitata uel gesta copiam ne- 20 gant, inimicos loqui terrent amplitudine potestatis. nulla autem est correctio prauitatum apud eos, qui, quod uelint, effici maximae putant esse uirtutis.
- 8 Profectus itaque ab Ambianis Treuerosque festinans nuntio percel- litur graui, qui Britannias indicabat barbarica conspiratione ad ulti- 25

3 dem ♂ V | panonii ab V Pannonii ab EAG ob Val. in adn. | executione EAG || 4 praecepta V praeceptam Val. in adn. || 5 partius inquit V || 6 interficis V interfici EAG || 7 martyrias V martyres (uel martyrias add. in marg. m2) E Martyras AG | id — acceptos del. Val. in adn. Bil. Haupt || 8 florenticis V Florentius EAG || 9 iussisset idem V iussisse EG i. itidem A || 10 Et quid agitur V Et quid agetur EAG ecquid Gdt. agimus Pet. agitur Cl. || 11 obpidum V | haberet V habuerit C. F. W. M. habet Pet. | reliqui reliqua V reliqua EAG || 12 habuerint VEG habuerit A | inde mentiam V inclementiam EAG || 13 accidebat V accedebat EAG || 15 enandem V eundem EAG || 16 idemque VE itemque AG || 17 obstrictum om. EG || 18 dicebat V dicebant E dicebatur AG discebat Cl. prob. Bickel || 21 potestatio V potestatis EAG || 21.22 nulla uasat. uectio V N. uasat mistio EG N. u. quaestio A N. autem est correctio Hadr. Val. in adn. nulla st auctio Madv. nulla ualet correctio Nov. nil autem u. c. Cl. in corr. nil a. u. mentio Dimock nullo auso inuentionem Her. nulla uacat resectio Walter || 22 uelneffii maximas V uel inefficacissimas EA uel maximas G uelint efficere maximae Hadr. Val. in adn. u. effici m. Madv. || 23 uirtutes V uirtutis Val. Madv. || 24 treuerisque V Treuerosque G || 25 barbarico V barbarica EAG

mam uexatas inopiam Nectaridumque comitem maritimi tractus occisum et Fullofauden ducem hostilibus insidiis circumuentum. quibus 2 magno cum horrore compertis Seuerum etiamtum domesticorum comitem misit, si fors casum dedisset optatum, correcturum sequius
5 gesta. quo paulo postea reuocato Iouinus ... eadem loca profectus / reuerti isdem celeri gradu permisit adminicula petituris exercitus ualidi; id enim instantes necessitates flagitare firmabant. postremo 3 ob multa et metuenda, quae super eadem insula rumores assidui perferiebant, electus Theodosius illuc properare disponitur, officiis Martiis felicissime cognitus, ascitaeque animosa legionum et cohortium
10 pube ire tendebat praeuente fiducia speciosa.

Et quoniam, cum Constantis principis actus componerem, motus 4 adolescentis et senescentis oceani situmque Britanniae pro captu uirium explanavi, ad ea, quae digesta sunt semel, reuolui superfluum
15 duxi, ut Vlixes Homericus apud Phaeacas ob difficultatem nimiam replicare formidat. illud tamen sufficiet dici, quod eo tempore Picti 5 in duas gentes diuisi, Dicalydonas et Verturiones, itidemque Attacotti, bellicosa hominum natio, et Scotti per diuersa uagantes multa populabantur. Gallicanos uero tractusque Franci et Saxones, isdem
20 confines, quo quisque erumpere potuit, terra uel mari praedis acerbis incendiisque et captiuorum funeribus omnium uiolabant.

Ad haec prohibenda, si copiam dedisset fortuna prosperior, orbis 6 extrema dux efficacissimus petens, cum uenisset ad Bononiae litus, /

1 nectari. Dumque V uastari D. EA Nectaridumque G | eum item VE comitem Em2 (in marg.) AG || 2 effullo fauden VE (efu-) Effullofaudem A et Bulchobauden G et Fullofaudem Val. et Fullobauden Her. | hostibus V hostilibus Em2 AG || 3 etiam dum V e. tum EAG || 4 fros V fors EAG | correpturum EA || 5 quam V quo G | reuocata uinus eadem V r. / (lac. 7 litt.) eadem E r. Iouinus e. A reuocato, I. e. G ad ante eadem add. C. F. W. M. retec. Hassenstein lac. indic., in add. Her. || 6 prouentu idem V praeuentus i. EA prouentusidem G Prouertuidem Hadr. Val. reuerti isdem Her. | praemisit EG | petiturus EG || 8 ob] post EA | insularum mores VE i. rumores Em2 insulae r. Em3 (in marg.) A insula r. G || 9 illut V illuc EAG || 10 felissime cognitur V felicissime cognitus EAG | adscita animus a V adscita animis EA ascitaeque animosa G || 11 pubetere V pube EAG pube ire Val. || 12 quam (sine dubio ex qm archetypi) V quamquam EA quoniam G | stantis V Constantis EAG || 13 oceanis. tumque V ocreani pro captu t. (pro captu del. m2) E oceani, t. A o. tractumque G situmque Hadr. Val. (N) | brittaniae V || 15 aut V ut EAG | apud feacas V | difficultate minimam V difficultatem nimiam EAG || 16.17 pictum V Picti in G || 17 Vecturiones EAG | Etidemque V idemque E itemque A itidemque G || 19 Gallicanosque dubit. Cl. in app. | uero om. G | tractusque VE tractus AG | idem V iisdem G || 20 terram V terra G | mare EA || 21 incendique V incendiisque EAG | hominum G || 22 decesset V dedisset EAG

quod a spatio controuerso terrarum angustiiis reciproci distinguitur
maris, attolli horrendis aestibus assueti rursusque sine ulla navigan-
tium noxa in speciem complanari camporum, exinde transmeato
lentius freto deferitur Rutupias, stationem ex aduerso tranquillam. /
7 unde cum consecuti Bataui uenissent et Heruli Ionique et Victores, / 5
fidentes uiribus numeri, egressus tendensque ad Lundinium, uetus
oppidum, quod Augustam posteritas appellauit, diuisis plurifariam
globis adortus est uagantes hostium uastatorias manus graues onere
sarcinarum et propere fuis, qui uinctos homines agebant et pecora, /
8 praedam excussit, quam tributarii perdidere miserrimi. isdemque 10
restituta omni praeter partem exiguam impensam militibus fessis/
mersam difficultatibus summis antehac ciuitatem, sed subito, quam
salus sperari potuit, recreata ouantis specie laetissimus introiit.
9 Vbi ad audenda maiora prospero successu elatus totaque scrutando
consilia futuri morabatur ambiguus diffusam uariarum gentium ple- 15
bem et ferocientem immaniter non nisi per dolos occultiores et im-
prouisos excursus superari posse captiuorum confessionibus et trans-
10 fugarum indiciiis doctus. denique edictis propositis impunitateque pro-
missa desertores ad procinctum uocabat et multos alios per diuersa
libero commeatu dispersos. quo monitu rediere plerique incentiuo 20
perciti releuatusque anxiiis curis Ciuilem nomine rectorum Britannias
pro praefectis ad se poposcerat mitti, uirum acrioris ingenii, sed
iusti tenacem et recti, itidemque Dulcitium, ducem scientia rei mili-
taris insignem.

1 asparo con prouerso V a. e controuerso EA' à spatio c. G || 2 adsuNt V
adsuntque E adsueti AG | nauiganti uiti V nauigantium EAG || 3.4 transmea
tollentus V transmeato lentius EAG || 4 ruturias VE Rutupias AG || 5 com-
secuti V | etheru uiique V etherumque EA et Heruli, Ionique G || 6 lundini-
um V lundonium E (lundinium in marg. m2) G Londinium A || 8 odortus V
adortus EAG || 8.9 honere sarcinarum V onere sarcinarum EAG || 9.10 peccora
praedum V pecora praedam EAG || 10 miserimisdemque V miserrimi. Deni-
que EAG isdemque Gdt. || 11.12 milibus faessis maessam V militibus fessis,
mersam EAG || 12 suis V saeuis uel summis C. F. W. M. arduis Her. adsiduis
Brakman scrupis Bickel summis def. Bae. | antehanc V antehac EAG |
ciuitatem (ciui- ex uiui- m2) V | qua EA quoniam G || 13 mouentis specient V
momentis specie tenus EA in ouantis speciem G o. specie Nov. || 14 audendam
(m del. m2) V | totaque V restituimus (cf. 25, 4, 11. 26, 4, 1) tutaque G || 15 consi-
iin ♂ V || 18 iudiciis V indiciiis EAG || 19 alios om. EAG || 20 dispersis V
dispersos EAG | ut post monitu add. G || 21 percituri et usque V perciti (lac. 4
litt.) eisque E p. rei et usque A percitus, retentusque G p. exesusque Corn.
p. deiectusque Pet. perciti Momms. reiectisque Nov. releuatusque Her. | brit-
tania V Britannii EA Britannias G || 22 praefectis V pro praefectis G def. Sey. ||
23 dulcitium V Dulcinum EA Dulcittium Em2 G

Haec in Britanniiis agebantur. Africam uero iam inde ab exordio 9
 Valentiniani imperii exurebat barbarica rabies per procursus auden-
 tiores et crebris caedibus et rapinis intenta. quam rem militaris auge-
 bat socordia et aliena inuadendi cupiditas maximeque Romani no-
 mine comitis. qui uentura prouidus transferendaeque in alios inuidiae 2
 artifex saeuitia morum multis erat exosus hac praecipue causa, /
 quod superare hostes in uastandis prouinciis festinabat, affinitate
 Remigii tunc magistri officiorum confisus, quo praua et contraria re-
 ferente princeps, ut prae se ferebat ipse, cautissimus lacrimosa dis-
 pendia diutius ignorauit Afrorum.

Gestorum autem per eas regiones seriem plenam et Ruricii praesi- 3
 dis legatorumque mortem et cetera luctuosa, cum adegerit ratio, dili-
 gentius explicabo. et quoniam adest liber locus dicendi, quae senti- 4
 mus, aperte loquemur: hunc imperatorem omnium primum in maius
 militares fastus ad damna rerum auxisse communium dignitates opes- 15
 que eorum sublimius erigentem et, quod erat publice priuatimque
 dolendum, inflexa saeuitia punientem gregariorum errata, par-
 centem potioribus, qui tamquam peccatis indulta licentia ad labes
 delictorum immanium consurgebant; qui ex eo anhelantes ex nutu
 suo indistanter putant omnium pendere fortunas. horum flatus et 5
 pondera inuentores iuris antiqui mollientes etiam insontes quosdam
 aliquotiens suppliciis aboleri censuere letalibus. quod saepe contingit, /
 cum ob multitudinis crimina nonnulli sortis iniquitate plectuntur in-
 noxii; id enim nonnumquam ad priuatorum pertinuit causas.

At in Isauria globatim per uicina digressi praedones oppida uillas- 6
 que uberes libera populatione uexantes magnitudine iacturarum Pam-
 phyliam afflictabant et Cilicas. quos cum nullis arcentibus interneciuē
 cuncta disperdere Asiae uicarius ea tempestate Musonius aduertisset, /

3 creb[ri]s V crebros Lōst. | cadibus ♂ V | militar V militaris EAG | age-
 bat A || 4 socordio V socordia EAG | inuadenda V inuadendi EAG def.
 Blomgren || 5 comites VE comitis Em2AG | uentura V def. Bae. Blomgren
 uenturi EAG u. exitii dubit. Cl. c. c. in app. || 8 tunc] tē E om. G || 9 perse-
 refe post princeps del., prae se — diutius] add. Vm2 in marg. | ut add. G ||
 11 eturici V Aetrurici EA et Ruricii G || 12 quam ♂ V qm̄ E || 14 loquimur
 VG loquamur EA loquemur Her. Cl. c. c. || 16 sublimium VE sublimius AG |
 primatimque G || 17 erata V | parcere VE anacol. dubit. def. Sey. parcentem
 AG || 19 inmanum V immanium EAG | altius post eo add. C. F. W. M. prob.
 Harmon | annillantes (n alt. ex h) V anhelantes EAG a. superbius Nov. |
 ex utu V exitio EA ex nutu G || 20 putabant Nov. || 21 etiam] aet E et A ||
 25 degressi V def. Meurig-D. digressi EAG | uellis que V uillasque EAG ||
 26 tacturarum V iacturarum EAG | pamfiliam V || 28 mosonius V Musonius
 EAG

Athenis Atticis antehac magister rhetoricus, deploratis nouissime rebus luxuque adiumento militari marcente adhibitis semermibus paucis, quos Diogmitas appellant, unum grassatorum cuneum, si patuisset facultas, adoriri conatus per angustum quendam transiens deuexitatis amfractum ad ineuitabiles uenit insidias et ibi cum his confossus 5
 7 est, quos ducebat. tali successu latrones praetumidos palantesque per uaria confidentius interfectis aliquibus ad latebrosa montium saxa, quae incolunt, excitae tandem copiae contruserunt; ubi cum eis nec quiescendi nec inueniendi ad uictum utilia copia laxaretur, per inducias pacem sibi tribui poposcerunt Germanicopolitanis auctoribus, / 10 quorum apud eos ut signiferae manus semper ualuere sententiae, obsidibusque datis, ut imperatum est, immobiles diu mansere nihil audentes hostile.

8 Haec inter Praetextatus praefecturam urbis sublimius curans per integritatis multiplices actus et probitatis, quibus ab adolescentiae 15 rudimentis inclaruit, adeptus est id, quod raro contingit, ut, cum timeretur, amorem non perderet ciuium minus firmari solitum erga
 9 iudices formidatos. cuius auctoritate iustisque ueritatis suffragiis tumultu lenito, quem Christianorum iurgia concitarunt, pulsoque Vrsino alta quies est parta proposito ciuium Romanorum aptissima / 20 et adolescebat gloria praeclari rectoris plura et utilia disponentis. /
 10 namque et Maeniana sustulit omnia fabricari Romae priscis quoque uetita legibus et discreuit ab aedibus sacris priuatorum parietes isdem inuerecunde conexos ponderaque per regiones instituit uniuersas, / cum auiditati multorum ex libidine trutinas componentium occurri 25 nequiret. in examinandis uero litibus ante alios id impetrauit, quod

1 rhetoricus V | deplora*tis (fu. n) V | Nouissimi V nouissimis EAG nouissime Hadr. Val. || 2 semihermibus E semihermibus AG || 3 diogmitas V Diogmitas Val. in adn. || 4 cunatus V conatus EAG | angustam V angustum EAG || 5 [adeneuitabiles (bi add. sup. lin. m2) uenit] V ad ineuitabiles u. EAG || 6 Talissuccessus V Em2 Talisuccessu AG | palantesque V planitiesque E palantesque AG || 7 animantium V montium G auia m. Corn. || 7. 8 saxaque V saxa quae EAG saxaque quae Corn. || 8. 9 Nequiescendi VE nec quiescendi AG || 9 aduectum VE ad uictum AG | praeter AG | inducias V || 14 Praetextatus EG || 15 multiplicis V multiplices EAG || 16 quo V quod EAG || 17 minis Em2 AG | ergo VE erga AG || 20 Vrsicino G | pariam V pari iam EAG parta est Val. in adn. est parta Fletcher pari iam uel parta pari iam Blomgren | cium ♂ V || 21 et¹ om. EAG | clari AG | complura A || 22 Nam AG | menianis sustulit V menia tran s. E m. transtulit A meniana sustulit G || 23 uta VE uti Em2A uetita G | acris V sacris EAG | priuatorum parietes ab aedibus sacris tr. EA (ad) G | iisdem AG || 24 institutum uersas V instituit uniuersas G || 25 moltorum ♂ V | trounas VE termas Em2A trutinas G

laudando Brutum Tullius refert, ut cum nihil ad gratiam faceret, / omnia tamen grata uiderentur esse, quae factitabat.

Sub idem fere tempus Valentiniano ad expeditionem caute, ut reba- 10
tur ipse, profecto Alamannus regalis, Rando nomine, diu praestruens,
5 quod cogitabat, Mogontiacum praesidiis uacuam cum expeditis ad
latrocinandum latenter irrepsit. et quoniam casu Christiani ritus in- 2
uenit celebrari sollemnitate impraepedite cuiusce modi fortunae uirile
et muliebre secus cum supellectili non parua indefensum abduxit.

Paruo inde post interuallo inopina rei Romanae spes laetiorum 3
10 affulsit. cum enim Vithicabius rex, Vadamarii filius, specie quidem
molliculus et morbosus, sed audax fortis ardores in nos saepe suc-
cenderet bellicos, opera nauabatur impensior, ut qualibet concideret
strage. et quia temptatus aliquotiens nullo genere potuit superari 4
uel prodi, fraude citerioris uitae ministri studio sollicitante nostrorum
15 occubuit, cuius post necem aliquatenus hostiles torpuere discursus. /
interfector tamen prae metu poenarum, quas uerebatur, si patuisset
negotium, ad Romanum solum se celeri transtulit gradu.

Parabatur post haec lentioribus curis et per copias multiformes in 5
Alamannos expeditio solitis grauior destinatus id publica tutela pos-
20 cente, quoniam reparabilis gentis motus timebantur infidi, milite
nihilo minus accenso, cui ob suspectos eorum mores nunc infimorum
et supplicum, paulo post ultima minitantium nullae quiescendi da-
bantur indutiae.

Contracta igitur undique mole maxima cateruarum armis et sub- 6
25 sidiis rei cibariae diligenter instructa accitoque Sebastiano comite
cum Illyricis et Italicis numeris, quos regebat, anni tempore iam

2 esse om. G | factibat V faciebat E A G def. C. F. W. M. factitabat Lind. (W) ||
3 expeditionem V || 3.4 rebatur perprofecto V rebatur profecto E A G ipse
add. Eyss. || 4 Alamannus G || 5 mogontia cum V Magonciacum E Moguntia-
cum A Magontiacum G || 6 quam ♂ V qm̄ E || 7 huiusce E A cuiusque G | for-
tunacae V fortunatae E A fortunae G || 7.8 uirilem et muliebrem E G || 8 sexum
E G sexus A | supellectile E A G || 9 inopiam V inopina G || 10 uidichabius V
Vidicabius E A Vithicabius G || 11 et fortis G fortisque Brakman c. c. asynd.
def. Blomgren | inossae persuccenderet V in ossa per succenderet E A in nos
saepe s. G semper Hadr. Val. persaepe Walter || 12 nauatur V nauabatur
Lind. | conperet V comperta E A concideret G occumberet Val. in adn. con-
rueret Nov. || 13 attentatus E A G || 14 prode V prede E praedae A prodi G |
ministris V ministri G | sollicitate V sollicitante E A G sollicitati Pet. || 16 po-
tuisset V patuisset E A G || 19 Alemannos G | destinatus V destinatus E A G ||
20 quam V quia Em2 A G quoniam Hadr. Val. | militem V milite E A G ||
21 infirmorum E A G || 22 munitantium V minitantium E A G | dabatur V da-
bantur E A G || 25 diligenter (i pr. ex u) V || 26 illyriis V Illyricis Her. prob.
Bae.

tepente Valentinianus cum Gratiano Rhenum transiit uisoque ne-
 mine diuisis agminibus quadratis ipse medius incedebat Iouino et
 Seuerio, magistris rei castrensis, altrinsecus ordinum latera seruanti-
 7 bus, ne repentino inuaderentur assultu. protinusque inde ductantibus
 itinerum callidis exploratis accessibus per regiones longo situ por- 5
 rectas sensim gradiens miles irritatior ad pugnandum uelut repertis
 barbaris minaciter infrendebat. et quoniam aliquot diebus emensis /
 nullus potuit, qui resisteret, inueniri, cuncta satorum et tectorum,
 quae uisebantur, iniecta cohortium manu uorax flamma uastabat /
 praeter alimenta, quae colligi dubius rerum euentus adigebat et custo- 10
 8 diri. post haec leniore gressu princeps ulterius tendens, cum prope
 locum uenisset, cui Solicinio nomen est, uelut quadam obice stetit /
 doctus procursantium relatione uerissima barbaros longe conspectos.
 9 qui nullam ad tuendam salutem uiam superesse cernentes, nisi se
 celeri defendissent occursum, locorum gnaritate confisi unum spiranti- 15
 bus animis montem occupauere praecelsum per confragosos colles
 undique praeruptum et inuium absque septemtrionali latere, unde fa-
 cilem habet deuexitatem et mollem. signis ilico fixis ex more cum
 undique ad arma conclamaretur, imperio principis et ductorum stetit
 regibilis miles uexillum opperiens extollendum, quod erat opportune 20
 10 subeundae indicium pugnae. ergo quia spatium deliberandi aut exi-
 guum dabatur aut nullum, hinc impatientia militis perterrente, inde
 horrenda circumsonantibus Alamannis, id consilium ratio celeritatis
 admisit, ut arctoam montium partem, quam clementer diximus esse
 procliuem, Sebastianus occuparet cum suis fugientes Germanos, si 25

1 terente V recente EAG tepente Val. in adn. (N) | inhenum V Rhenum EAG
 restit. Gdt. Nagl Menum Gron. in adn. || 1.2 transtibusque neminem diuisis V
 tramitibusque rheni d. EA transgressus, indiuisis G t. resistente nemine diuisis
 Val. in adn. transit obuioque n. Gron. pater t. uisoque n. in Gron. in adn. transiit,
 ibique n. uiso Nov. diuisis uel diuersis Gron. in adn. ter diuisis dubit. Gdt. in
 app. || 2 ipse medebat V incedebat EA ipse medius i. G || 3 castricis V ca-
 strensis EAG || 5 nitu V itu EAG ambitu C. F. W. M. tractu Corn. situ
 Freinsheim Oudendorp || 6 irritantior G V || 7 quam G V qm E | aliquo V ali-
 quot EAG || 9 intacta V iniecta G || 10 colligit VE colligi Em2AG || 12 soli-
 conmo V Solicommo EA Solicinio G Solicommo Momms. | quodam EAG ||
 14 salutem tuendam tr. EAG | nisi se VAG def. Brakman nisi E nisee Kiefl.
 ni se Her. || 15 undelocorum V locorum G inde l. Her. deinde l. Momms. |
 confici V confisi EAG || 16 occupauere V occupauere EAG | percelsum V prae-
 celsum EAG || 19 conclamaretur V conclamaretur EAG | ductorum VE
 ductorum AG || 22 hic V hinc EAG || 23 Alemannis G || 24 dementer V cle-
 menter EAG | dicimus VE diximus AG || 25 occuparet post suis add. G ante
 cum colloc. Cl. c. c.

fors ita tulisset, leui negotio confossurus; quo ita, ut placuit, maturato Gratianoque apud signa Iouianorum retro detento, cuius aetas erat etiamtum proeliorum impatiens et laborum, Valentinianus ut dux cunctator et tutus centurias et manipulos capite intecto collustrans /
 5 nullo potentium in conscientiam arcani adhibito remota multitudine stipatorum speculatum radices aggerum auolauit cum paucis, quorum industriam norat et fidem, praedicans, ut erat sui arrogans aestimator, / inuenire posse aliam uiam ducentem ad arduos cliuos praeter eam, quam inspexere proculcatores. per ignota itaque et palustres uligines 11
 10 deuius tendens insidiatricis manus locatae per abdita subito oppetisset accursu, ni necessitatis adiumento postremo per labilem limum incitato iumento digressus legionum se gremiis immersisset post abruptum periculum, cui adeo proximus, ut galeam eius cubicularius ferens auro lapillisque distinctam cum ipso tegmine penitus interiret /
 15 nec postea uiuus repperiretur aut interfectus.

Proinde quiete reficiendis corporibus data signoque erecto, quod 12
 solet ad pugnam hortari, tubarum minacium accendente clangore / fidentissimo impetu acies motas prompte ante alios praeiere duo iuuenes lecti in principiis adeundi discriminis Saluius et Lupicinus, /
 20 Scutarius unus, alter e schola Gentilium, bellum fragore terribili concitantes hastasque crispando, cum ad rupium obiecta uenissent / trudentibusque Alamannis euadere ad celsiora conantur, aduenit omne pondus armorum isdemque antesignanis per hirta dumis et aspera magno uirium nisu in editas sublimitates erepsit. acri igitur 13
 25 partium spiritu conflictus cuspidibus temptatur infestis et hinc arte belli doctior miles, inde licet feroces, sed incauti barbari dexteris

1 confossorus V | quod aut V quod haud EAG quo ut Val. quo ita ut Nov. prob. Pet. || 2 signo io (io del. m2) V signa EAG || 3 etiamtrum V || 4 consultrans V consultans EA consalutans G collustrans Val. (HN) || 5 arcan V arcani EAG || 8 inueni V inueniri Vm3 EAG inuenire Her. || 9 procuratores G def. Corn. || 10 locutae V secutae EA locatae G | oblita V abrupta EAG ob-sita Pet. abdita Her. def. Bae. | oppetiisset AG || 11 adcursum V adcursum ni EAG || 12 iniuumento V iumento EAG | leonum VE limorum Em2 (in marg.) A legionum G | segremus V se gremiis EAG || 13 fuit post proximus add. G erat Walter reiec. dubit. Blomgren || 16 quinter efficiendis V que interficiendis EA quiete reficiendis G | dato V data G || 17 munacium V minacium EAG | dangore V clangore EAG || 18 praetere V praeteriere EA praeiere G | diro V duo EAG || 19 principi saecundi V principis adeundi E principis a. AG | saluus V Saluius EAG || 20 scolae V schola G | bellum add. Pet. proelium Löfst. socios Nov. || 21 hastesque V hastasque EAG | cum cum (cum pr. del. m2) V dum Cl. in app. | rupidum V rupium EAG || 22 Alemannis G | conarentur G | huc post aduenit add. EAG || 23 iis denique AG | hista ♂ V || 25 infestis V infensis EA infestis G || 26 feraces V feroces EAG

- coiere collatis, quos latius sese pandens exercitus infusis utrimque cornibus afflictabat per fremitus territos et equorum hinnitus et tu-
 14 bas. nihilominus tamen ipsi assumpta fiducia restiterunt aequataque
 parumper proeliorum sorte haud parua mole certatum est, dum ruina-
 15 rum funeribus mutuis res gerebatur. disiecti denique Romanorum 5
 ardore metuque turbati miscentur ultimis primi, dumque in pedes
 uersi discedunt, uerrutis hostilibus forabantur et pilis. postremo dum
 anhelii currunt et fessi, pandebant sequentibus poplites et suras et
 dorsa. stratis denique multis lapsorum partem Sebastianus cum sub-
 sidiaria manu locatus post montium terga trucidauit ex incauto latere 10
 circumuentam; dispersi ceteri siluarum se latebris amendarunt.
- 16 In hac dimicatione nostri quoque periere non contemnendi. inter
 quos Valerianus fuit domesticorum omnium primus et Natuspardo
 quidam scutarius, exsertus ita bellator, ut Sicinio ueteri comparetur
 et Sergio. hisque tali casuum diuersitate perfectis milites ad hiberna, / 15
 imperatores Treueros reuerterunt.
- 11 Per haec tempora Vulcacio Rufino absoluto uita, dum administrat,/
 ad regendam praefecturam praetorianam ab urbe Probus accitus, /
 claritudine generis et potentia et opum amplitudine cognitus orbi
 Romano, per quem uniuersum paene patrimonia sparsa possedit, / 20
 2 iuste an secus, non iudicioli est nostri. hunc quasi gemina quaedam, /
 ut fingunt poetae, Fortuna uehens praepetibus pinnis, nunc benefi-
 cum ostendebat et amicos sublimius erigentem, aliquotiens insidiato-
 rem dirum et per cruentas noxium similitudines. et licet potuit, quoad
 uixit, ingentia largiendo et interuallando potestates assiduas, erat 25
 tamen interdum timidus ad audaces, contra timidos celsior, ut uide-
 retur, cum sibi fideret, de coturno strepere tragico et, ubi paueret, /

1 coire VEG def. Meurig-D. coiere A | utrumque G || 2 territus V territos G ||
 3 restituerunt VE restiterunt AG | aequateque V aequataque EAG || 4 moles V
 mole EAG | turmarum EAG || 5 disiecti V disiecti EAG || 7 hastilibus Pet.
 reiec. Meurig-D. || 8 anhelii V || 9 sub[s]idiaria (fu. ti) V || 11 amandarunt AG ||
 12 petere V oppetiere EAG periere Pet. (N) | condemnendi V contemnendi
 EAG || 13 natus pardo VE Natuspardo A natus spado G || 14 exsertus V et
 sextus EA exertus G | sicinie V Sicinio EAG | comparetur V comparetur
 EAG || 15 sergia V Sergio EAG | peractis EAG || 16 truciros V Treueros
 EAG || 17 uulcatio Rufino V V. Ruffino G | absoluti V absoluto EAG | ad-
 ministrarat V def. Opitz Bickel reiec. Bae. administrat Her. administrabat Ehris-
 mann || 19 dantudine JV | orbis V orbi EAG || 20 matrimonia V patri-
 monia G || 21 gemina V def. Sey. genuina Val. || 22 poetae fingunt tr. EAG |
 furtuna JV | praepetibus pennis uehens tr. EAG | beneficium VE A beneficium
 Em2G || 23 sublimius] altius EG || 24 cruentis V cruentas EAG | potens Meyer
 Spir. def. Günther (uel multum potuit) || 25 interpellando G || 27 decotur nostri
 retragi quoet V de coturno tragici quo et EA de cothurno strepere Tragico, et G

omni humilior socco. atque ut natantium genus elemento suo expul- 3
sum haud ita diu spirat in terris, ita ille marcebat absque praefec-
turi, quas iurgiis familiarum ingentium capessere cobeatur num-
quam innocentium per cupiditates immensas, utque multa perpetra- 4
rent impune, dominum suum mergentium in rem publicam. namque 4
fatendum est: numquam ille magnanimitate coalitus clienti uel seruo
agere quidquam iussit illicitum, sed si eorum quemquam crimen ullum
compererat admisisse, uel ipsa repugnante Iustitia non explorato
negotio sine respectu boni honestique defendebat. quod uitium re- 5
prehendens iam pronuntiat Cicero: „Quid enim interest inter suaso-
rem facti et probatorem? aut quid refert, utrum uoluerim fieri an
gaudeam factum?“ suspiciosus tamen et minutus suoapte ingenio fuit / 5
et subamarum arridens blandiensque interdum, ut noceat. id autem 6
perspicuum est in eiusmodi moribus malum, tum maxime, cum celari
15 posse existimatur, ita implacabilis et directus, ut, si laedere quem-
quam instituisset, nec exorari posset nec ad ignoscendum erroribus
inclinari ideoque aures eius non cera, sed plumbo uidebantur obstruc-
tae. in summis diuitiarum et dignitatum culminibus anxius et solli- 7
citus ideoque semper leuibis morbis afflictus. hae per occidentales
20 plagas series rerum fuere gestarum.

Rex uero Persidis, longaeuus ille Sapor et ab ipsis imperitandi exor- 12
diis dulcedini rapinarum addictus post imperatoris Iuliani excessum /
et pudendae pacis foedera icta cum suis paulisper nobis uisus amicus /
calcata fide sub Iouiano pactorum iniectabat Armeniae manum, ut
25 eam uelut placitorum abolita firmitate dicioni iungeret suae. et primo 2
per artes fallendo diuersas nationem hominum potentem dispendiis
leuibis afflictabat sollicitans quosdam optimatum et satrapas, alios

2 haut itam V haud ita EAG h. tam Hadr. Val. (N) | praefecturos V prae-
fecturis EAG || 3 iurgi V ob iurgia Em2AG iurgiis Hadr. Val. iugi Her. | in-
gentium V restituimus licentia Her. (cf. 21, 5, 3) || 5 mergentiam V mergentia
EA mergentium G || 6 illa V ille Günther prob. Pet. | cliente V clienti G ||
7 Nullum V ullum EAG || 9 honesto quae V honestique Em2AG || 10 tam V
ita EAG iam Pet. | suam horem V suasorem EAG || 11 uirum V utrum EAG ||
12 munitus V minutus G || 13 id autem add. Vm2 sup. lin. || 14 perospicuum
♂ V | tuum V ut tum E et tum A tum G || 15 implicabilis V implacabilis EAG |
direptus A diruptus G || 16 Nen ante ad ♂ V || 17 neeras et pluribus V ceris ut
p. EA erant sed p. G cera sed plumbis Lind. plumbo Nov. Her. || 19 atfluctus V
afflictus EAG | orientales ♂ V || 20 rerum series tr. EAG || 22 dulcedine VE
dulcedini AG || 23 icta foedera tr. EAG || 24 galeati VE calcata AG | iouano V
Iouiano EAG | armentae V Armeniae EAG || 26 hominum tentem V h. (lac.
3 litt.) E h. (lac. 5 litt.) A omnem renitentem G hominum potentem Pet. reiec.
Hagend. potentem Her. ingentem dubit. Cl. in corr. | dispendis V dispendiis
EAG || 27 sollicitus V sollicitans G

3 excursibus occupans improuisis. dein per exquisitas periuriisque mix-
tas illecebras captum regem ipsum Arsacen adhibitumque in conui-
uium iussit ad latentem trahi posticam eumque effossis oculis uinctum
catenis argenteis, quod apud eos honoratis uanum suppliciorum aesti-
matur esse solacium, exterminauit ad castellum Agabana nomine, / 5
4 ubi discruciatu ceciderat ferro poenali. deinde ne quid intemeratum
perfidia praeteriret, Sauromace pulso, quem auctoritas Romana prae-
fecit Hiberiae, Aspacurae cuidam potestatem eiusdem detulit gentis /
5 diademate addito, ut arbitrio se monstraret insultare nostrorum. qui-
bus ita studio nefando perfectis Cylaci spadoni et Arrabanni, quos 10
olim susceperat perfugas, commisit Armeniam — horum alter ante
gentis praefectus, magister alter fuisse dicebatur armorum — isdem-
que mandarat, ut Artogerassam intentiore cura excinderent, oppi-
dum muris et uiribus ualidum, quod thesauros et uxorem cum filio
6 tuebatur Arsacis. iniere, ut statutum est, obsidium duces. et quoniam 15
munimentum positum in asperitate montana rigente tunc caelo niui-
bus et pruinis adiri non poterat, eunuchus Cylaces aptusque ad mulie-
bria palpamenta Arrabanne ascito prope moenia ipsa fide non amit-
tendae salutis accepta propere uenit et cum socio ad interiora sus-
ceptus, ut postulauit, suadebat minaciter defensoribus et reginae / 20
motum Saporis inclementissimi omnium lenire deditioe ueloci. /
7 multis post haec ultro citroque dictitatis heulanteque muliere truces
mariti fortunas prodictionis acerrimi compulsores in misericordiam
flexi mutauere consilium et spe potiorum erecti secretis colloquiis
ordinarunt hora praestituta nocturna reclusis subito portis ualidam 25
manum erumpere uallumque hostile caedibus aggredi repentinis, ut
8 lateant id temptantes polliciti se prouisuros. quibus religione firmatis

3 porticam eunike effosis V posticam eumque effossis EAG || 5 aestima-
tus V extimatur E aestimatur AG | solatium 3 V || 6 deciderat VE *def. Pet.*
cecciderat A cecidit G || 7 praeterque et sauromace V praeteriret, Esauromate
EA p., Sauromace G || 8 aspa curae (*quasi uirae*) V aspanire E Aspaniri A
Aspacurae G | eiusdem] huiusmodi EG huiusmodi A || 9 adito V addito EAG ||
10 arabanni VE Artabanni Em2AG || 11 susciperit perfugas V suscepit p. EA
susceperat perfugas G || 12 alter ante magister *add. Val., post m. Val. in adn.*
(Nm2) Btl. | arniorum V armeniorum EA armorum G | idemque V isdemque E
iisdemque AG || 13 arctogerassam V | intensiore AG | curae V cura EAG ||
15 Arsacis tuebatur tr. EAG || 16 posttuminas feritate V post minas f. EA
positum in asperitate G || 17 adire V aditi E adiri AG || 18 arabannes VE
Artabannes A Artabanne G | deinde V fide G || 19. 19 admittendae salutis V
amittendae salutis G || 20 minacem G | reginae V reginae EAG || 21 maritimi V
mariti EAG | proditores V proditores EA prodictionis G || 27 solliciti V sollicite
EA polliciti G | produros V prodituros EAG prouisuros Haupt prospecturos
Nov.

egressi biduumque ad deliberandum, quid capessere debeant, sibi concedi clausos petisse asseuerantes in desidiā obsessores traduxerunt et uigiliis, quibus ob securitatem altiore stertitur somno, ciuitatis aditu reserato iuuentus exsiluit uelox passibusque insonis expeditis
 5 mucronibus repens, cum castra nihil metuentium inuasissent, iacentes multos nullis resistentibus trucidarunt. haec inopina defectio necque insperatae Persarum inter nos et Saporem discordiarum excitare causas immanes illo etiam accedente, quod Arsacis filium Papam suadente matre cum paucis e munimento digressum susceptumque
 10 imperator Valens apud Neocaesaream morari praecepit, urbem Polemoniā Ponti notissimam, liberali uictu curandum et cultu. qua humanitate Cylaces et Arrabannes illecti missis oratoribus ad Valentem auxilium eundemque Papam sibi regem tribui poposcerunt.

Sed pro tempore adiumentis negatis per Terentium ducem Papa
 15 reducitur in Armeniam recturus interim sine ullis insignibus gentem, / quod ratione iusta est obseruatum, ne fracti foederis nos argueremur et pacis. hoc comperto textu gestorum Sapor ultra hominem effertus
 11 concitis maioribus copiis Armenios aperta praedatione uastabat. / cuius aduentu territus Papa itidemque Cylaces et Arrabannes nulla
 20 circumspectantes auxilia celsorum montium petiuere secessus limites nostros determinantes et Lazicam, ubi per siluarum profunda et flexuosos colles mensibus quinque delitescentes regis multiformes luserē conatus. qui operam teri frustra contemplans sidere flagrante
 12 brumali pomiferis exustis arboribus castellisque munitis et castris, /
 25 quae ceperat superata uel prodita, cum omni pondere multitudinis

1 isibi V id sibi EA sibi G || 2 clausus V clarius EA clausos G || 3 altiores tertius somno V altior externus somnus E a. heterneus s. Em2 aeternus s. A altiore stertitur somno G || 4 passisque V passimque EA passibusque G | insonis] in somnis resolutos EA || 5 repensum V repens cum EA repentes, cum G || 6 esistentibus V resistentibus EAG || 7 accidente V accedente EAG | param V Papam Cl. || 8 monumento V munimento G || 9 neo apud caesaream V def. Blomgren reiec. Miller apud Neocaesaream EAG Walter | praecipitur V praecepit G || 11 polemoniaco VE Polemoniā AG | uictu V uictu EAG || 12 Artabannes EAG | inlectissimis VE illecti, missis AG | a Valente EAG || 13 param V Papam Cl. | regem sibi tr. EAG || 14 Para EAG || 15 deducitur V reducitur EAG || 17 haec ♂ V | testu gestarum V textu gestorum EAG | sapor V corr. m3 | etferatus V efferatus EAG || 18 concitus EAG | corus V curis EAG copiis Val. (Wm2) | armenios VE restit. Hartke (cf. 31, 2, 21) Armenias AG || 19 Para EAG | Artabannes EAG || 20 cessus V secessus EAG recessus Hadr. Val. (W) || 21 desteterminantes V determinantes EAG | prae VE per Em2 AG || 21, 22 flexuos V et flexuosos EAG || 22 deletis centes V delitescentes Em2 AG || 23 sidera VE sydere Em2 AG || 24 munitus V munitis EAG || 25 uel prodita add. G | omnia V omni EAG

Artogerassam circumsaep¹ tam et post uarios certaminum casus laxatis defensoribus patefactam incendit; Arsacis uxorem erutam inde cum thesauris abduxit.

- 13 Quas ob causas ad eas regiones Arintheus cum exercitu mittitur comes suppetias laturus Armeniis, si eos exagitare procinctu gemino 5 temptauerint Persae.
- 14 Inter quae Sapor, immensum quantum astutus et, cum sibi conduceret, humilis aut elatus, societatis futurae specie Papam ut incuriosum sui per latentes nuntios increpabat, quod maiestatis regiae uelamento Cylaci seruiret et Arrabanni, quos ille praeceps blanditia- 10 rum illecebris interfecit capitaque caesorum ad Saporem ut ei morigerus misit.
- 15 Hac clade late diffusa Armenia omnis perisset impropugnata, ni Arinthei aduentu territi Persae eam incursare denuo distulissent hoc solo contenti, quod ad imperatorem misere legatos petentes nationem 15 eandem, ut sibi et Iouiano placuerat, non defendi. quibus repudiatis Sauromaces pulsus, ut ante diximus, Hiberiae regno cum duodecim legionibus et Terentio remittitur et eum amni Cyro iam proximum / Aspacures orauit, ut socia potestate consobrini regnarent, causatus ideo se nec cedere nec ad partes posse transire Romanas, quod Vltra 20 eius filius obsidis lege tenebatur adhuc apud Persas.
- 17 Quae imperator doctus, ut concitandas ex hoc quoque negotio turbas consilio prudenti molliret, diuisioni acquieuit Hiberiae, ut eam medius dirimeret Cyrus et Sauromaces Armeniis finitima retineret et Lazis, Aspacures Albaniae Persisque contigua. 25
- 18 His percitus Sapor pati se exclamans indigna, quod contra foederum textum iuuarentur Armenii et euanuit legatio, quam super hoc miserat

1 laxatis V *def. Meurig-D.* lassatis G || 5 armenius V Armeniis EAG || 6 temptauerunt V tentauerint EAG || 8 aut clarus VG et elatus EA | ficturae VE futurae AG | Param EAG || 9 inepabat V palpabat E increpabat Em2 AG || 10 gylaces V Cylace E Cylaci AG | arrabani V Artabanni EAG || 11 caesarum V *corr. m3* || 13 Haclade V Hac clade EAG || 13.14 inpropugna tariarinthei V ni propugnatoris Arinthei EAG inpropugnata, ni Arinthei Val. || 14 incusare V incursare EAG || 15 imperatore V imperatorem EAG | natione ob V nationem ob EA nationem G || 16 sibi VE sub Em2A sibi et G || 19 Arpacures E Aspacuras G || 20 si VE se AG | posset VE posse AG | Vltus G || 22 doctus V edoctus Cl. c. c. || 23 prudentia V *def. Blomgren* prudentiaque EAG prudenti Eyss. C. F. W. M. | molliret V C. F. W. M. admolliret Eyss. amolliret Momms. | atqueuit V adqueuit EAG || 26 patis V pacis EA pactis G pati se Val. (N) | con V contra EAG || 27 armenii et V Armeniae, et EAG Armenii et Gdt. | euanuerit AG

corrigendo quodque se non assentiente nec conscio diuidi placuit
 Hiberiae regnum, uelut obseratis amicitiae foribus uicinarum gentium
 auxilia conquirebat suumque parabat exercitum, ut reserata caeli
 temperie subuerteret omnia, quae ex re sua struxere Romani.

1 corriendo V corrigendo *EAG* | sed V se *EAG* || 2 toribus V foribus *EAG* ||
 3 serata VE serenata *Em2AG* reserata *Haupt* (H) || 4 AMMIANI MARCEL-
 LINI RERVM GESTARVM. EXPLICIT LIBER XXVII. INCIPIT LIBER
 XXVIII. FELICITER. V AMIANI MARCELLINI RERVM GESTARVM
 EXPLICIT LIBER XXVII. INCIPIT. LIBER. XXVIII. E

LIBER XXVIII

1. Multi, etiam senatores ac senatorii generis feminae, Romae ueneficiorum, stuprorum et adulteriorum accusantur et supplicio afficiuntur.
2. Valentinianus Augustus totam Rheni ripam Gallicam castris, castellis et turribus munit. Alamanni Romanos trans Rhenum munimentum exstruentes interficiunt. Maratocupreni grassatores in Syria iussu Valentis Augusti cum liberis et uiuo suo deleti.
3. Theodosius urbes Britanniae a barbaris uastatas restituit, castella reparat et prouinciam insulae recipit, quae Valentia est appellata.
4. De Olybrii et Ampelii praefectura urbana et de uitii senatus populiue Romani.
5. Saxones in Gallia post factas indutias a Romanis insidiis circumuenti. Valentinianus data fide iungendi copias Burgundiones Alamanniae immisit, qui decepti ac illusi captiuis omnibus occisis domum redierunt.
6. Clades Tripoli prouinciae, Leptitanisque et Oeensis ab Austorianis illatae et fraude Romani comitis Valentiniano occultatae et minime uindictatae.

- 1 Dum apud Persas, ut supra narrauimus, perfidia regis motus agitat insperatos et in eo tractibus bella rediuiua consurgunt, anno sexto decimo et eo diutius post Nepotiani exitium saeuens per urbem aeternam urebat cuncta Bellona ex primordiis minimis ad clades excita luctuosas, quas obliterasset utinam iuge silentium, ne forte paria 5 quandoque temptentur plus exemplis generalibus nocitura quam delic-
- 2 tis. ac licet ab hoc textu cruento gestorum exquisite narrando iustus me retraheret metus multa reputantem et uaria, tamen praesentis temporis modestia fretus carptim, ut quaeque memoria digna sunt, explanabo, nec pigebit quid ex his, quae apud ueteres acciderunt, / 10
- 3 timuerim docere succincte. bello Medico primo, cum diripuissent Asiam Persae, obsidentes Miletum molibus magnis minantesque defensoribus cruciabiles necesse iniecere clausis necessitatem, ut omnes

2 consurgant V consurgunt EAG || 3 nepotiane VE Nepotianae A Nepotiani G | saeuens V saeuens EAG | u[r]bem V || 6 generabilis V generalibus EAG | delectis V delictis EAG || 7 texui V textu EAG | uistatus V iustus EAG || 8 multare portantem V multa reportantem EA m. reputantem G || 10 quaeque V quae G quae aequae Pet. | acciderit VA acciderint EG acciderunt Cl. accidere Her. || 11 diripuissent V diripuissent EA (corr. in pag. 307) G || 12 militum V Miletum Lind. (Cm2Wm2 HTm2) | mobilibus ♂ V

magnitudine malorum afflicti peremptis caritatibus propriis proie-
toque in ignem mobili censu arsuros se certatim congererent in com-
munem pereuntis patriae rogam. hoc argumentum paulo postea di- 4
gestum tumore tragico Phrynichus in theatrum induxerat Athenarum/
5 paulisperque iucunde auditus, cum coturnatus stilus procederet
lacrimosus, indignatione damnatus est populi arbitrati non consolandi
gratia, sed probrose monendi, quae pertulerat amabilis ciuitas nullis
auctorum adminiculis fulta, hos quoque dolores scaenicis adnumerasse
fabulis insolenter. erat enim Atheniensium colonia Miletus deducta
10 inter Ionas alios per Nileum filium Codri, qui fertur pro patria bello
se Dorico deuouisse. sed ad proposita ueniamus.

Maximinus regens quondam Romae uicariam praefecturam apud 5
Sopianas Valeriae oppidum obscurissime natus est patre tabulario
praesidialis officii orto a posteritate Carporum, quos antiquis excitos
15 sedibus Diocletianus transtulit in Pannoniam. is post mediocre stu- 6
dium liberalium doctrinarum defensionemque causarum ignobilem /
et administratas Corsicam itidemque Sardiniam rexit deinde Tusciam.
unde morato in itinere diutius successore transgressus ad curandam
urbis annonam etiam prouinciae moderamina retinebat egitque con-
20 sideratione triplici inter exordia cautius. primo, quod recalebant in 7
auribus eius parentis effata, quid augurales alites uel cantus monerent
oscinum, apprime callentis, ad usque sublimia regimenta ... sed per-
iturum ferro poenali; dein, quod nactus hominem Sardum, quem ipse
postea per dolosas fallacias interemit, ut circumtulit rumor, eliciendi
25 animulas noxias et praesagia sollicitare laruarum perquam gnarum, /
dum superesset, ille timens, ne proderetur, tractabilis erat et mollior; /
postremo, quod tamquam subterraneus serpens per humiliora rep-
tando nondum maiores funerum excitare poterat causas.

Principium autem, unde latius se funditabat, emersit ex negotio tali. 8

3 regum V corr. m3 || 4 tragi eo V tragico EAG | frynicus V Phrynichus G ||
5 coturnarius EAG || 6 et V est G | consulandi V consolandi EAG || 9 Mile-
tum relegatus est post insolenter add. EAG (Miletumque) || 10 linæ V Nileum
EG Neleum A || 13 sopianus V Sopianum EA Sopianas G | obscurissae V
obscurassae Vm3 obscurissime EAG def. Sey. c. c. | tubulario V tabulario Em2
(in marg.) Iuretus Lind. in adn. || 16 disciplinarum AG || 18 successoribus
gressus VA s. gressis E successore progressus G transgressus Pet. || 19 modera-
mine V moderamina EAG | eritique V egitque G || 22 osinum V corr. m3 |
callentes VE callentis AG | regimenta sed V def. Gron. uenturum post regimenta
add. Iuretus Val. in adn. (aut quid simile) def. Wagn. lac. indic. Eyss. erigendum
add. Pet. semet euehendum Her. scansurum Nov. aditurum Brakman || 23 ferre
poenalia VE ferro poenali AG | qui VE quem AG || 25 larbarum V laruarum
EAG

Chilo ex uicario et coniux eius Maxima nomine questi apud Olybrium, /
 ea tempestate urbi praefectum, uitamque suam uenenis petitam as-
 seuerantes impetrarunt, ut hi, quos suspectati sunt, ilico rapti com-
 pingerentur in uincula, organarius Sericus et Asbolius palaestrita et
 9 haruspex Campensis. uerum negotio tepescente ob diuturnam mor- 5
 borum asperitatem, qua tenebatur Olybrius, morarum impatientes
 hi, qui rem detulerunt, libello petiuerunt oblato, ut examinandum
 iurgium praefecto mandaretur annonae, idque studio celeritatis con-
 10 cessum est. accepta igitur nocendi materia Maximinus effudit genui-
 nam ferociam pectori crudo affixam, ut saepe faciunt amphitheatrales 10
 ferae diffractis tandem solutae posticis. cumque multiformiter quasi
 in proluudiis negotium spectaretur et quidam sulcatis lateribus no-
 minassent nobiles aliquos tamquam usos artificibus laedendi per
 clientes aliosque humiles, notos reos et indices, supra plantam, ut
 dicitur, euagatus tartareus cognitor relatione maligna docuit prin- 15
 cipem non nisi suppliciis acrioribus perniciose facinora scrutari posse
 11 uel uindicari, quae Romae perpetrare complures. his ille cognitis
 efferatus, ut erat uitiorum inimicus acer magisquam seuerus, uno
 proloquio in huiusmodi causas, quas arroganter proposito maiestatis
 imminutae miscebat, omnes, quos iuris prisci iustitia diuorumque ar- 20
 bitria quaestionibus exemere cruentis, si postulasset negotium, statuit
 12 tormentis affligi. utque congeminata potestas erectaque sublatius alti-
 ores consarcinaret aerumnas, Maximino Romae agere disposito pro
 praefectis sociauit ad haec cognoscenda, quae in multorum pericula
 struebantur, Leonem notarium, postea officiorum magistrum, bustu- 25
 arium quendam latronem Pannonium efflantem ferino rictu crudeli-
 tatem, etiam ipsum nihilo minus humani sanguinis auidissimum. /
 13 auxit obstinatum Maximini ingenium ad laedendum aduentus collegae
 similis et litterarum cum ampla dignitate dulcedo. ideoque pedes huc
 et illuc exsultando contorquens saltare, non incedere uidebatur, / 30

1 quaesti V questi EAG || 2 sua V suam EAG || 3 contingerentur V compingerentur EAG || 4 uinculo V uincula EAG | Arbolius EA || 4.5 palaestritaetarius rex V palaestritaetarius aruspex (tarius *del. m2*) E palaestrita et aruspex AG || 5 campenses V Campensis EAG | ob V *def. Löfst.* propter EAG || 6 morae G || 7 in V hi EAG || 8 turgium V iurgium EAG || 10 amphi-theatralis V || 11 diffactis V diffractis EAG || 12 proludus V proluudiis EAG || 14 natos EA notans G | indices V indices EG iudices A || 15 dicitur V dicitur EAG || 16 pernitiōsa V | perniciose facinora *om.* EG | scrutari V scrutari EAG || 17 cognitus V cognitis EAG || 18 uiciorum V | acer uitiorum inimicus *tr.* EAG || 19 causis *Her.* | adrogant V arroganti G arroganter *Val. in adn.* || 24 hos V haec EAG | pecula V pericula EAG || 28 obstinuatum V obstinatum EAG | ingentum V ingenium EAG || 30 incidere V incedere EAG

dum studebat inter altaria celsius gradientes, ut quidam memorant, imitari Brachmanas.

Iamque lituis cladum concrepantibus internarum rerum atrocitate
torpentibus cunctis praeter multa cruda et immitia, quorum nec
5 diuersitas comprehendi nec numerus potest, mors Marini causarum
defensoris emiuit. quem ut ausum Hispanillae cuiusdam artibus
prauis affectasse coniugium transeunter indiciorum fide discussa /
supplicio letali damnauit. et quoniam existimo forsitan aliquos haec 15
lecturos exquisite scrutando notare strepentes id actum esse prius,
10 non illud aut ea, quae uiderint, praetermissa, hactenus faciendum
est satis, quod non omnia narratu sunt digna, quae per squalidas
transiere personas, nec, si fieri fuisset necesse, instructiones uel ex
ipsis tabulariis suppeterent publicis tot calentibus malis et nouo
furore sine retinaculis imis summa miscente, cum iustitium esse, quod
15 timebatur, non iudicium aperte constaret.

Tunc Cethegus senator adulterii reus delatus ceruice perit abscisa / 16
et Alypius nobilis adolescens ob leuem relegatus errorem aliique hu-
miles publica morte oppetiuerunt; in quorum miseriis uelut sui quisque
discriminis cernens imaginem tortorem et uincula somniabat et
20 diuersoria tenebrarum.

Eodem tempore etiam Hymetii praeclarae indolis uiri negotium 17
est actitatum, cuius hunc fuisse nouimus textum. cum Africam pro
consule regeret, Carthaginensibus uictus inopia iam lassatis ex horreis
Romano populo destinatis frumentum dedit pauloque postea, cum
25 prouenisset segetum copia, integre sine ulla restituit mora. uerum 18
quoniam denis modis singulis solidis indigentibus uenumdatis emerat
ipse tricenos, interpretii compendium ad principis aerarium misit. /
ideoque Valentinianus per nundinationem suspicatus parum, quam

1 celsiuis V celsius EAG || 2 braemanas V brammanas E bracmanas AG ||
3 litius J V | cladum EAG || 5 numeris V nūs E numerus AG || 8 quam V
quanquam EA quoniam G | alios quos VE aliquos AG || 10 audea V aut ea
EAG || 11 arrata V narrata E narratu AG || 13 publis V publicis EAG ||
14 ferore V furore EAG | retinaculum missum mamiscente V retinaculis sum-
ma miscente EG r. imis s. m. A || 16 periit AG || 19 imaginem cernens tr.
AG | tortorem V tortorem EAG || 20 deuersaria V deuersoria E diuersoria
AG || 22 fuisse nouimus VE def. Harmon. c. c. n. esse AG | te[x]tum V ||
23 cartha nigiensibus V carthaginensibus E Carthaginensibus AG | et VE ex
AG || 24 dedit V restitui[m]us uenumdedit Her. Cl. c. c. || 25 inopia V copia G ||
restituit V restituit EAG || 26 quam V quia EA quoniam G | dedis V dedisset
EA denis G | modios EA || 27 interpretaet V interpretii E Lind. interpretum A
integrum G | aerarium V

- 19 oportuerat, missum eum honorum parte multauit. ad cuius cladem exaggerandam id quoque isdem diebus acciderat non minus exitiale. Amantius haruspex, ea tempestate prae ceteris notus, occultiore iudicio proditus, quod ob praua quaedam implenda ad sacrificandum ab eodem esset ascitus Hymetio, inductusque in iudicium, quam- 5
20 quam incuruus sub eculeo staret, pertinaci negabat instantia. quo infitianti secretioribus chartis ab eius domo prolatis commonitorium repertum est manu scriptum Hymetii petentis, ut obsecrato ritu sacrorum sollemnium numine erga se imperatores delenirentur. cuius extima parte quaedam inuectiua legebantur in principem ut auarum 10
21 et truculentum. haec Valentinianus relatione iudicum doctus asperius interpretantium facta uigore nimio in negotium iussit inquiri. et quia Frontinus, consiliarius ante dicti, minister fuisse conceptae precationis arguebatur, concisus uirgis atque confessus ablegatus est in exsilium ad Britannos, Amantius uero damnatus postea rerum capita- 15
22 lium interiit. post hanc gestorum seriem Hymetius ad oppidum ductus Ocriculum audiendus ab Ampelio urbi praefecto et Maximino uicario / confestimque perdendus, ut apparebat, data sibi copia tectius imperatoris praesidium appellauit nominisque eius perfugio tectus seruabatur incolumis. super hoc princeps consultus senatu negotium 20
23 dedit. qui cum rem librata iustitia comperisset eumque ad Boas, Delmatiae locum, exterminasset, aegre imperatoris iracundiam tulit / perciti uehementer, quod hominem addictum, ut ipse proposuerat, morti clementiori sententia didicerat plexum.
24 Ob haec et huiusmodi multa, quae cernebantur paucis, omnibus 25
timeri sunt coepta. et ne tot malis dissimulatis paulatimque serpenti-
bus acerui crescerent aerumnarum, nobilitatis decreto legati mit-

1 cum V eum EAG | parente V parte EAG || 2 minui V minus EAG ||
3 occultiores V occultiore EAG || 4 implendam V implenda EAG || 5 indoc-
tusque V inductusque Em2AG || 7 inficiante V | cartis V || 8 manum V manu
EAG | hymetu potentis V Hymetii petentis EAG | obsecratoribus agrorum
VE obsecratores sacrorum A obsecrata ritu s. G obsecrato Her. || 9 numina V
numine Her. | imperatoris delinirent VA i. deliniret EG imperatores deleni-
rentur Cl. (Nm2) imperatoris deleniret furorem Her. || 10 existima partem -
legebantur add. Vm2 in marg. | ex extima EA extima G | parte EAG | lege-
batur AG | atauarum V auarum EAG || 11 cruculentum V truculentum EAG |
indicum AG || 12 uigore VA def. Löfst. rigore EG | nemo VA nimio EG ||
13 consutarius V consiliarius Lind. || 15 brittanos V britannos EAG | ero 3 V ||
17 ab] ad G || 18 rectius AG erectius C. F. W. M. || 20 incolomis V | senatui
EAG || 21 cumque V eumque EAG | delmatae V Dalmatiae EAG || 23 pec-
citi V peccati E perciti AG || 24 sententiae didocerat V sententia didicerat
EAG edidicerat Pet. || 25 in ante paucis add. G | nominibus V omnibus G ||
26 paulatisque V paulatimque EAG | serpenti- 3 V

tuntur: Praetextatus ex urbi praefecto et ex uicario Venustus et ex consulari Mineruius oraturi, ne delictis supplicia sint grandiora neue senator quisquam inusitate et illicito more tormentis exponeretur. / qui cum intromissi in consistorium haec referrent, negantem Valenti- 25
 5 nianum se id statuisse et calumnias perpeti clamitantem moderate redarguit quaestor Eupraxius hacque libertate emendatum est crudele praeceptum supergressum omnia dicitatis exempla.

Circa hos dies Lollianus, primae lanuginis adolescens, Lampadi 26
 filius ex praefecto, exploratus causam Maximino spectante conuictus
 10 codicem noxiarum artium nondum per aetatem firmato consilio descripsisse exsulque mittendus, ut sperabatur, patris impulsu provocauit ad principem et iussus ad eius comitatum duci de fumo, ut aiunt, in flammam traditus Sphalangio, Baeticae consulari, cecidit funesti carnificis manu.

15 Super his etiam Tarracius Bassus, postea urbi praefectus, et frater 27
 eius Camenius et Marcianus quidam et Eusafius, omnes clarissimi, / arcessiti in crimen, quod eiusdem conscii ueneficiis aurigam fouere dicebantur Auchenium, documentis etiamtum ambiguis suffragante absoluti sunt Victorino, ut dispersus prodidit rumor, qui erat amicus
 20 Maximino iunctissimus.

Nec minus feminae quoque calamitatum participes fuere similium. / 28
 nam ex hoc quoque sexu peremptae sunt originis altae complures, / adulteriorum flagitiis obnoxiae uel stuprorum. inter quas notiores fuere Claritas et Flauiana, quarum altera, cum duceretur ad mortem, /
 25 indumento, quo uestita erat, abrepto ne uelamen quidem secreto membrorum sufficiens retinere permissa est. ideoque carnifex nefas admisisse conuictus immane uiuus exustus est.

Paphius quin etiam et Cornelius senatores ambo uenenorum artibus 29

2 dilectis V dilectus E delictis Em3 (in marg.) AG | neue] ne EG || 3 inusitate V def. Bae. Blomgren inusitato Hadr. Val. || 4 intra missi V intromissi EAG | referret V referrent EAG || 6 sedarguit V redarguit G || 7 receptum V coeptum EAG praeceptum Val. || 8 ci*ca ♂ V || 10 aetate V aetatem EAG | firmatum V firmato G | descripsisse VE descripsisse AG || 11 superabantur V sperabatur EAG | partis V patris G || 12 duci V def. Bickel Blomgren adduci Cl. c. c. || 13 flalangi obeticae V Flalangio Beticae EA Phalangio B. G || 14 finestae V funesta EAG funesti Hadr. Val. (W) || 15 Taratius G | urbe V urbi EAG || 17 conscii V conscii EAG | ueneficiis V restit. Her. ueneficii EAG || 18 dicebatur V dicebantur EAG || 22 origines V originis EG uirgines A | aliae V altae G || 23 quos nouo res V quas nouiores E q. notiores AG || 24 Charitas uel Caritas dubit. Cl. in app. | fluuiana V Flauiana G Fuluiana Her. | doceretur V duceretur EAG || 28 cornilius V Cornelius EAG

prauis se polluisse confessi eodem pronuntiante Maximino sunt interfecti. pari sorte etiam procurator monetae exstinctus est. Sericum enim et Asbolium supra dictos, quoniam, cum hortaretur passim nominare, quos uellent, adiecta religione firmarat nullum igni uel ferro se puniri iussurum, plumbi ualidis ictibus interemit. et post hoc flammis Campensem haruspicem dedit in negotio eius nullo sacramento constrictus.

- 30 Opportunum est, ut arbitror, explanare nunc causam, quae ad exitum praecipitem Aginatum impulit, iam inde a priscis maioribus nobilem, ut locuta est pertinacior fama; nec enim super hoc ulla
31 documentorum rata est fides. anhelans flatu superbo Maximinus etiam tum praefectus annonae nactusque audaciae incitamenta non leuia tendebat ad usque Probi contemptum, uiri summatum omnium
32 maximi iureque praefecturae praetorianae regentis prouincias. quod Aginatus indignissime ferens dolensque in examinandis causis Maximinum ab Olybrio sibi praelatum, cum esset ipse uicarius Romae, /
familiari sermone docuit Probum occulte facile uanum hominem recalcitrantem sublimibus meritis posse opprimi, si ille id fieri censisset. has litteras, ut quidam asseuerabant, Probus ad Maximinum eruditorem iam in sceleribus commendatumque principi pertimescens /
33 nullo conscio praeter baiulum misit. hisque recitatis ita homo ferus exarsit, ut machinas omnes in Aginatum deinde commoueret, uelut
34 serpens uulnere ignoti cuiusdam attritus. accessit his alia potior insidiarum materia, quae eundem Aginatum obruit. Victorinum enim defunctum insimulabat ut Maximini actus, dum supererat, uenditanti-
tem, cuius ex testamento legata ipse sumpserat non aspernanda, /
parique petulantia Anepsiae quoque, eius uxori, lites minabatur et
35 iurgia. quae haec metuens ut Maximini muniretur auxilio, finxit maritum in uoluntate, quam condiderat nuper, argenti tria milia pon-

1 preuenisse V om. EA se G prauis se Hadr. Val. peruersis se Pet. | conuicti G | pronuntiantem eximino V pronuntiante Maximino EAG || 3 quam V om. EA quoniam G || 4 adie ut a V adiecit et EA adiecta G || 5 haec EAG || 10 pertinacior V || 10. 11 illa documentarum VE i. documentorum Em2A ulla d. G || 11 anellans V Anhelans G | flato VE flatu AG || 12 adacie incimenta V audaciae incitamenta EAG || 13 proui VEm2 Probi Em3 (in marg.) AG || 14 praefectura V praefecturae EAG || 16 ad V ab EAG | precatum V praelatum EAG || 18 recalcitantem V recalcitrantem EAG | opprimis V opprimi si EAG || 21 rechatis V rebus actis E recitatis Em2AG || 22 im V || 23 noti V rotas Kiefl. def. Bickel (uel cotis) molis Corn. ignoti Her. || 25 supereat V | denditantiem ex denditandem (m2) V uenditantiem EAG || 27 anersiae V Anepsiae G || 28 maxuminet V Maximini etiam EAG Maximini Pet. Nov. | emuniretur Pet. | tinxit V finxit EAG || 29 argenti VE argenti Em2AG

do eidem reliquisse. qui auiditate nimia flagrans — nec enim hoc quoque uitio caruit — petit hereditatis medietatem. uerum etiam hoc ut parum sufficienti nequaquam contentus aliud commentus est, ut arbitrabatur, honestum et tutum et, ne amitteret amplam sibi oblatam lucrandi uberis patrimonii, Victorini priuignam, Anepsiae filiam, petit filio coniugem idque assentiente muliere prompte firmatum est.

Per haec et alia simili maerore deflenda, quae decolorabant speciem urbis aeternae, grassabatur per strages multiplices fortunarum homo cum gemitu nominandus ultra forenses terminos semet extentans. / namque et resticulam de fenestra praetorii quadam remota dicitur semper habuisse suspensam, cuius summitas quadam uelut †damusam colligaret, nullis quidem indiciis fulta, sed nocitura insontibus multis; et Mucianum Barbarumque apparitores aliquotiens discretim trudi iubebat ad fallendum aptissimos. hi tamquam heulando casus, quibus se simulabant oppressos, iudicis exaggerando crudelitatem / remedium nullum aliud reis ad obtinendam uitam superesse eadem replicando saepe asseuerabant, ni criminibus magnis petissent nobiles uiros, quibus ad sui societatem annexis facile eos absolui posse firmabant.

Ob quae implacabilitate ultra apposita iam pergente manus uinculis sunt artatae complurium ortuque nobiles inculti uidebantur et anxii. / nec eorum culpari quisquam debuit, cum salutantes humum paene curuatis contingentibus membris persaepe clamantem audirent spiritus ferini latronem nullum se inuito repperiri posse insontem. quae uerba effectui propere iuncta terruissent profecto Numae Pompilii

1 reliquum sequi VE reliquisse. qui AG || 2 etiam] et G || 3 rarum V parum G | commensus V commentus EAG || 4 ansam G || 5 lucram diuberis VE lucrandi uberis Em3 (in marg.) AG || 8 talia VE et alia AG et talia C. F. W. M. || 9 stragea multiplicis V strages multiplices EAG || 10 nominandis solitra V nominandus, ultra EG n. (lac. 7 litt.) u. A || 11 praetori V praetoris EA praetorii G || 12 eius VA def. Češka cuius EG | quaedam uelut dam usam V q. u. clamosam E q. u. clam usam A quandam u. tamusam G quaedam u. clausa Val. q. u. empusam Gron. in adn. in quandam u. tomicam Reines. quaedam u. damnosa Hermann Pet. quadam u. capsula Wagn. in comm. q. u. ansula Haupt q. u. hamula Dederichs u. quaedam speculatrix damnosa Nov. q. u. hamus Her. q. u. h. clam Češka || 13 collegaret V colligaret EAG colligeret Dederichs Her. Nov. | fultas et V fulta, sed G | nociturna V nocitura EAG || 14 Mutianum AG || 15 artissimos hu V arcissimos. hi EA aptissimos. Hi G || 16 exaggeranda V exaggerando G | crudelitate EA || 17 optinandam V corr. m3 || 18 ne V ni G || 19 quibus quibus (alt. del.) V | eius VA eos EG || 21 ob*que ex ibique (m2) V ob idque E | inplauilitate V implacabilitate E Val. impia uilitate AG || 26 propria V propere EAG | nume pompilii V Numae Pompilii EAG

- similes et Catonem. prorsus enim sic agebatur, ut nec in alienis malis quorundam exarescerent lacrimae; quod in uariis et confragosis actibus uitae plerumque contingit. a iure tamen iustitiaque crebro discedens ferreus cognitor erat uno quasi praecipuo tolerabilis. interdum enim exoratus parcebat aliquibus, quod prope uitium esse in hoc loco legitur apud Tullium: „nam si implacabiles iracundiae sunt, summa est acerbitas, sin autem exorabiles, summa leuitas, quae tamen ut in malis acerbitati anteponenda est.“
- 41 Post haec praegresso Leone acceptoque successore ad principis comitatum Maximinus accitus auctusque praefectura praetoriana / 10
42 nihilo lenior fuit, etiam longius nocens ut basilisci serpentes. in id tempus aut non multo prius scopae florere sunt uisae, quibus nobilitatis curia mundabatur, idque portendebat extollendos quosdam despiciatissimae sortis ad gradus potestatum excelsos.
- 43 Et quamlibet tempestiuum est ad ordinem redire coeptorum, tamen 15
44 nihil impedituri temporum cursus immorabimur paucis, quae per iniquitatem curantium uicariam praefecturam in urbe contra, quam oportuerat, gesta sunt, quia ad nutum Maximini et uoluntatem isdem ministris uelut apparitoribus gerebantur. post hunc uenit Vrsicinus ad mitiora propensior, qui, quoniam cautus esse uoluit et ciuilis, / 20
45 rettulerat Esaiam cum aliis ob commissum adulterium in Rufinam detentis Marcellum maritum eius ex agente in rebus reum imminutae maiestatis deferre conari; ideoque ut cunctator contemptus et ad haec fortiter exsequenda parum conueniens, quae efficere ... abrogata
45 potestate discessit. huic successit Emonensis Simplicius, Maximini 25
consiliarius ex grammatico, post administratam prouinciam nec

1 similis V similem E similes AG | Catonem V *def. Blomgren* Catonum Val. in *adn.* Catonis Nov. || 2 quorundam V | exarescerent V || 3 iura V iure Em2 AG | discedens V discedens EAG || 4 tollerabiles V || 6 sunt placabilis V a. placabiles E si implacabiles AG || 7 summae siaceruitas VE (-bi-) summa est acerbitas AG | exorabilis VE exorabiles AG || 10 auctusque] que E actusque G || 11 longitus VE *def. dubit. C. F. W. M.* longius AG | basiliscis terpenit V basiliscus serpens E basilisci serpentes AG || 13 extollendo VE extollendos AG || 15 qualibet V quamlibet EAG | od V ad EAG || 16 immorauimus V immorabimur G memorabimus Val. in *adn.* || 17 curatium V curantium EAG || 18 quia] quae G | ad ex id (?) V | hisdem E iisdem AG eiusdem *Damsté* || 19 aparitoribus V | uenitur sicionus V uenit Vrsicinus EAG || 20 quam V quoniam G || 22 inmunitae V imminutae EAG || 23 conatis VAG conatus E conari Momms. conatos Günther || 24.25 que efficere testate V è uicariae potestate G quae efficeret exacte Pet. q. efficere (*lac.*) abrogata potestate Her. q.e. restaret Bickel || 26 post administratam V p. a. prouinciam Lind. in *adn.* p. a. praefecturam Löfst. Nov. *lac. indic. Momms.* post administrationem adeptam Günther (per adm. Meyer Spir.)

erectus nec tumidus, sed obliquo aspectu terribilis, qui compositis ad modestiam uerbis acerba meditabatur in multos. et primo Rufinam cum uniuersis auctoribus adulterii commissi uel consciis interfecit, / super quibus Vrsicinum rettulisse praediximus, alios deinde complures
 5 nullo noxiorum discrimine uel insontium. in cruento enim certamine 46 cum Maximino uelut antepilano suo contendens superare eum in succidendis familiarum nobilium neruis studebat Busirim ueterem et Antaeum imitatus et Phalarim, ut taurus ei solus deesse uideretur Agrigentinus.

10 His in hunc modum ac talibus actitatis Hesychia quaedam ma- 47 trona ob intentatum crimen in domo apparitoris, cui custodienda est tradita, multa pertimescens et saeua fulcro plumeo uultu contracto incubuit et animam ocluso narium spiramento effudit.

Adiunctum est his aliud haud mitius malum. Eumenius enim et 48
 15 Abienus, ambo ex coetu amplissimo, infamati sub Maximino in Fausianam, feminam non obscuram, post Victorini obitum, quo iuuante uixere securius, Simplicii aduentu perterrefacti non secus uolentis magna cum minis ad secreta receptacula se contulerunt. sed 49
 20 Fausiana damnata inter reos recepti uocatique edictis semet abs- trusius amendarunt; quorum Abienus apud Anepsiam diu delitesce- bat. sed ut solent insperati casus aggrauare miserabiles clades, Sapau- dulus nomine seruus Anepsiae uerberatae coniugis dolore percussus / negotium ad Simplicium detulit nocte progressus missique apparitores indicatos e latebris abstraxerunt. et Abienus quidem exaggerato cri- 50
 25 mine stupri, quod intulisse dicebatur Anepsiae, morte multatus est. / mulier uero ut continendae uitae spem firmam dilato posset habere

1 tum idus (i ex u) V timidus A Wagn. in comm. reiec. Hagend. || 3 conscii V consciis G || 4 utsicinum VE Vrsicinum AG | alicis V als E alias AG alios Val. (Wm2) || 5 insonitium V insontium EAG | merciento V mercento E Marcente A in cruento G cruento Nov. || 6 eum] cum V eum EAG || 7 succi uendis V succidendis EAG || 8 ante umemitatis V arte humanitatis E Antaeum imitatus AG | uitae rusei V u. truci EA ut taurus G ut t. ei Val. | decesse V deesse Em2 AG || 9 agri centinus V agrigentinis EA Agrigentinus G || 10 aetatis V exactis EAG actitatis Hadr. Val. actis Cl. | hesycta V Hesychia G || 12 fuletro V || 13 incubut V incubuit EAG || 14 eum V enim EAG || 15 sum V sunt EA sub G || 17 uixeres VE uixere AG | praeter refacta VE praeterire facta A perterrefacti G || 18 uolentes V uolentis G Momms. uoluentes Corn. uoluentis Her. uolenti, sed Pet. | magni Pet. maligna Her. | cum nimis V c. minis G in animis Corn. culminis Momms. acuminis Pet. || 20 amandarunt AG || 21 miserabilis V miserabiles EAG | apaudulus V Sapaudulus Cl. Her. || 22 perclusus V percussus EAG || 23 idetulit V detulit EAG | progressum VA progressus EG || 24.25 crimines turri V crimine stupri EAG || 26 dilecto possit V dilato posset G

- supplicio, appetitam se nefariis artibus uim in domo Aginati per-
- 51 pessam asseueravit. haec, ut gesta sunt, malignius ad principem Sim-
 plicius rettulit agensque ibi Maximinus infestus ob causam, quam
 supra docuimus, Aginatio simultate una cum potestate in maius
 accensa orauit impense, ut rescriberetur eum occidi, et impetravit 5
- 52 facile male sanus incitator et potens. metuensque grauioris inuidiae
 pondus, ne pronuntiante Simplicio et consiliario suo et amico periret
 homo patriciae stirpis, retinuit apud se paulisper imperiale praecep-
 tum haerens et ambigans, quemnam potissimum executorem atrocis
- 53 rei fidum inueniret et efficacem. tandemque, ut solent pares facile 10
 congregari cum paribus, Doryphorianus quidam repertus est Gallus, /
 audax ad usque insaniam, cui hanc operam implere breui pollicito /
 deferri prouidit uicariam et commonitorium cum Augusti litteris tra-
 didit instruens hominem saeuum quidem, sed rudem, qua celeritate
 Aginatum sine ullo deleret obstaculo dilatione qualibet inuenta for- 15
- 54 sitan euasurum. festinauit, ut mandatum est, Doryphorianus magnis
 itineribus Romam et inter ... andi initia magna quaeritabat industria, /
 qua ui senatorem perspicui generis interficeret iuuantibus nullis. /
 cognitoque eum iam pridem repertum in uilla propria custodiri ipse
 tamquam capita sontium Aginatum pariterque Anepsiam horrore 20
 medio tenebrarum audire disposuit, quo tempore hebetari solent

1. nefa (*in fin. us.*) V nephariis EAG | domi VE (*in om.*) domo AG || 1. 2 per-
 pessamus eueravit V perpeccam seruauit E p. asseueravit Em3 (*in marg.*) AG ||
 2 m*ugitus (*fu. a*) V ascitus E mugitus AG ocus Val. *in adn.* auctius Her-
 mann auritus Eyss. malignus Schneider mane citus Corn. malignius Pet. tum
 citus Binsfeld || 3 reddidit AG || 4 simultata V simultate EAG || 5 orauit
 add. G lac. indic. Cl. instabat add. Walter || 6 gratuoris V grauioris EAG ||
 7 simplitio V || 8 etenuit V retinuit EAG | imperale V imperiale EAG | prae-
 ceptum (e alt. ex o) V || 9 introcis V atrocis EAG || 10 et add. G || 11 dory-
 farianus V Doriforianus EA Doryphorianus G || 13 differri VA deferri EG |
 augustus V Augusti EAG || 14 que V qui EA qua G || 15 agginatum V Agi-
 natium EAG || 15. 16 forsitante uasurum V forsitan euasurum EAG || 16 dor-
 queforianus V Doriforianus EA Doryphorianus G | magnisque VE def. Blom-
 gren magnis AG || 17 iteneribus V | interandi V inter intrandi EA i. salu-
 tandi G administrandi Hadr. Val. indagandi uel rimandi Gron. *in adn.* scru-
 tandi Pet. minandi Brakman odorandi Her. lac. indic. Cl. curandi Thörnell
 prob. Miller intentandi Damsté morandi Walter || 18 qua uis V quemuis EA
 qua ui Em2 (*in marg.*) G | inuantibus V iuuantibus EAG | nonnullis G ||
 19 uulto diripse V custodiri ipse EA uultu diro i. G || 20 capita V restit. Her.
 caput G | fontium V fortium EA sontium G | Aginatum add. Her. | perque
 anepsiam VA. per G pariterque A. Val. peraeque Momms. perindeque Her. ||
 20. 21 horrorem et V horrorem G horrore medio Val. || 21 disposui V disposuit
 EAG | habitari VE hebetare Em2 habitare A hebetari G

obstrictae terroribus mentes, ut inter innumera multa Aiax quoque
 Homericus docet optans perire potius luce quam pati formidinis
 augmenta nocturnae. et quoniam iudex, quin immo praedo nefandus / 55
 ad id solum, quod promisit, intentus cuncta extollebat in maius, iusso
 5 sub quaestione Aginatio statui agmina fecit introire carnificum cate-
 nisque sonantibus triste mancipia squalore diuturno marcentia in
 domini caput ad usque ultimum lacerabat exitium, quod in stupri
 quaestione fieri uetere clementissimae leges. denique cum iam con- 56
 tigua morti tormenta ancillae uoces expressissent obliquas, indicii
 10 fide parum plene discussa Aginatus ad supplicium duci pronuntiatur
 abrupte nec auditus, cum magnis clamoribus appellaret nomina prin-
 cipum, sublimis raptus occiditur pari sententia Anepsia interfecta. /
 haec agitante, cum adesset, perque emissarios, cum procul ageret,
 Maximino funera urbs deplorauit aeterna.
 15 Sed uigilarunt ultimae dirae caesorum. namque ut postea tempestiue 57
 dicetur, et idem Maximinus sub Gratiano intoleranter se efferens /
 damnatorio iugulatus est ferro et Simplicius in Illyrico truncatus et
 Doryphorianum pronuntiatum capitis reum trusumque in carcerem
 Tullianum matris consilio princeps exinde rapuit reuersumque ad
 20 lares per cruciatus oppressit immensos. uerum unde huc fleximus,
 reuertamur. is urbanarum rerum status, ut ita dixerim, fuit.

At Valentinianus magna animo concipiens et utilia Rhenum omnem 2
 a Raetiarum exordio ad usque fretalem oceanum magnis molibus

1 obstrictam eterroribus V o. erroribus E o. terroribus A obstrictae t. G |
 mentem V mentes G | et VA ut EG || 2 humericus V Homericus EAG || 3 ar-
 gumenta EA | quam V quam quia E quia Em2A quoniam G || 5 sub agi-
 natio V Aginatio G subito A. Corn. sibi A. Pet. sub quaestione A. Her. (cf. 15,
 5, 13) || 7 capud ♂ V | stupri V stupri EAG || 9 uocis uocis (pr. del. m2) V |
 indicii V indicii G || 10 pariam V pari iam EA peream G parum Val. (Wm2) |
 Aginatum G | pronuntiatum VG pronuntiatur EA pronunciatus Lind. ||
 11 auditui V auditur EA auditus G || 12 patri sententiam V pari sententia
 EAG || 13 emisarios V || 14 fenera V funera EAG | urbis deplorauit aeternas V
 u. d. aeternae EA d. urbs aeterna G || 15 ut celarunt V ut cessarunt EA ac-
 celerarunt G uigilarunt Her. (cf. 28, 6, 25) | ultrices G | dir V dirae EAG ||
 16 dicitur VE dicitur AG | intuleranter V intolleranter EAG || 17 iuiulatus V
 iugulatus EAG | truonatus ex trunnatus (m2) V truncatus EA trucidatus G ||
 18 uorifor V Doriforum E Doriforianum A Doryphorianum G | capiti V capitis
 EAG || 18.19 trusum queret tulliano in matre V trusumque rettulliano in m.
 EA t. in carcere Tulliano, matris G in carcerem Tullianum Haupt || 19 rapiunt
 VA rapuit EG || 20 isper VA per E Hadr. Val. in Galliis per G | munde V
 nunc unde EA Sed iam u. G ut u. Haupt uerum u. Her. Nov. (cf. 30, 4, 22) |
 fluximus VA fleximus EG || 22 ad V At EAG | magnanimo V magna animo
 EAG || 23 fretalum V freta EA fretalem G finalem Corn. | Oceani EA

communibat castra extollens altius et castella turresque assiduas per
habiles locos et opportunos, qua Galliarum extenditur longitudo, /
nonnumquam etiam ultra flumen aedificiis positis subradens barbaros
2 fines. denique cum reputaret munimentum celsum et tutum, quod
ipse a primis fundarat auspiciis, praeterlabente Nicro nomine fluuio / 5
paulatim subuerti posse undarum pulsu immani, meatum ipsum
aliorum uertere cogitauit et quaesitis artificibus peritis aquariae rei /
3 copiosaque militis manu arduum est opus aggressus. per multos enim
dies compaginatae formulae e roboribus coniectaeque in alueum fixis
refixisque aliquotiens prope ingentibus stilis fluctibus erectis con- 10
4 fundebantur auulsaeque ui gurgitis interibant. uicit tamen impera-
toris uehementior cura et morigeri militis labor mento tenus, dum
operaretur, saepe demersi; tandem non sine quorundam discrimine /
castra praesidiaria inquietudini urgentis amnis exempta nunc ualida
sunt ...

5 His ac talibus laetus exsultansque ... pro anni et temporis †tudila
conducens rei publicae studium, ut officio principis congruebat. ratus-
que aptissimum ad id, quod deliberabat, implendum trans Rhenum in
monte Piri, qui barbaricus locus est, munimentum exstruere disposuit
raptim. utque celeritas effectum negotii faceret tutum, per Syagrium 20
tunc notarium, postea praefectum et consulem, Aratorem monuit

15

1 conmuebat V communiebat G communibat Her. | castello V castella
EAG || 2 locas V locos EAG || 3 positus V positus EAG || 4 duod V quod
EAG || 5 auspiciis V || 7 quare rei VA om. E aquariae rei G || 8 arduum V
arduum EAG || 9 formosae V formae è G formulae e Her. | cone teque V
conte que E coniectaeque AG || 10 erecti V erectis G | confidebantur V con-
figebantur EA confundebantur G conlidebantur Gron. in adn. def. Corn. ||
11 interan uice V inter annice E interna uice A interrompebantur. Vicit G
interibant Val. in adn. interierunt dubit. Cl. in corr. || 12 uehementior V uehe-
mentior EAG || 13 demersit V demersi G | hiscum mine V insumine E discri-
mine Em3 (in marg.) AG || 14 inrui etudiner ingentis V inquietudine i. Em3
(in marg.) A i. errantis i. G inquietudini Momms. urgentis Hadr. Val. in adn.
rigentis C. F. W. M. ringentis restit. Gron. in adn. reiec. Meurig-D. ruentis Nov. ||
15. 16 sunt ac talibus VAG sunt / actis talibus E His ac t. C. F. W. M. Pet.
lac. indic. Cl. Her. c. c. || 16 exsul quae V exultansque EAG exin, quae Pet. lac.
indic. Her. | pro animi et temporis tudila V pro a. et corporis tutela EA pro
anni et temporis statu dilapos G pio animi et t. iudicio Gron. in adn. pro anni
et t. captu C. F. W. M. statu utilia Pet. copia Her. captu dilatat Thörnell prob.
Miller || 17 conducerent Pet. | tridium ut offer V tridium ut operi EA curam
habuit, ut officio G studium ut esset Gron. in adn. studio et operae Pet. |
congrue agebat Pet. || 18 ad ed optissimos ad id V ad id aptissimos EA aptis-
simum ad id G oportunissimum C. F. W. M. | hrenum V || 19 pyri VE Piri
AG || 20 siagrium VE Syagrium AG || 21 oratorem V Aratorem G

ducem, ut, dum undique altum esset silentium, id arripere conaretur./
transiit cum notario dux, ut iussum est, statim fodereque per militem, 6
quem duxit, fundamenta exorsus Hermogenen susceperat successo-
rem eodemque puncto quidam optimates Alamanni uenere, obsidum
5 patres, quos lege foederis mansuraeque diutius pacis haud aspernan-
da pignora tenebamus. qui flexis poplitibus supplicabant, ne Romani 7
securitatis improuidi, quorum fortunam sempiterna fides caelo con-
tiguam fecit, prauo deciperentur errore pactisque calcatis rem ad-
orerentur indignam. uerum haec et similia loquentes in cassum cum 8
10 nec audirentur nec quietum aliquid uel mite referri sentirent, filiorum
flentes exitium discesserunt isdemque aegre digressis ex abdito collis
propinqui sinu barbaricus prosiluit globus optimatibus danda respon-
sa, ut intellegi dabatur, opperiens adortus milites seminudos humum
etiamtum gestantes expeditis agiler gladiis obtruncabant, inter quos
15 etiam duces ambo sunt caesi. nec indicaturus gesta superfuit quis- 9
quam praeter Syagrium, qui deletis omnibus ad comitatum reuersus /
irati sententia principis sacramento exutus abiit ad lares id comme-
ruisse scaeuo iudicatus arbitrio, quod euaserit solus.

Haec inter per Gallias latrociniorum rabies saeua scatebat in perni- 10
20 ciem multorum obseruans celebres uias fundensque indistanter, quid-

1 actum V altum *Grut. ex cod. Fauchet.* || 2 notario V notario *EAG* |
podereque V fodereque *EA* ponereque *G* || 4 Alemanni *G* | uenire *VE* uenere
AG || 4.5 obsidiem patres V obsidia p. E obsidium patribus *A* obsides impera-
toris *G* obsidum patres *Lind.* || 6 supplicabant V || 7 sempiterna *3 V* ||
8 praeue V prauo *G* | deficerentur *VE* deficerent, ut *A* deciperentur *G* | errore
om. *EA* | pro repactisque V pactisque *G* | calaleatis V calcatis *EAG* ||
8.9 redorerentur induenam V redderentur in ueniam *E* r. ad u. *A* rem adori-
rentur indignam *G* adorerentur *def. C.F.W.M.* || 10 audiret V audirentur *G* ||
qui cum *VA* quicquam *E om. G* quietum *Lind.* | uel *om. G* | mittere ferri V
mite referri *G* || 11 hisdemque *VE* lisdemque *AG* | agri gressis *VE* aggressis
A digressis *G* aegre d. *Momms.* || 12 propinquis in *VE* propinqui, in *A* propin-
qui *G* p. sinu *Her. (cf. 31, 3, 8)* | prosilui V exiluit *E* prosiluit *AG* | opimibus
dum V opinionibus d. *E* optimatibus d. *A* optimatibus *G def. C.F.W.M.* o.
tum *Lind.* || 13 odortus V adortus *EA* aggressique *G* adortusque *Val.* et ad-
ortus *Cl. asynd. def. Blomgren* | moltes V multos *EA* milites *G* || 14 antesexpe-
ditum V ante expeditum *E* ante se e. *A* gestantes, expediti *G* expeditis *Val.* |
obcabant V occabant *EA* obtruncabant *G* || 15 quiqua V quisquam *EAG* ||
16 syagrum *VE* Syagrium *AG* | tatum V tutum *EA* comitatum *G* | reuer-
sum V reuersus *G* || 17 io conmeruisset *VE* Icon meruisset et *A* conmeruisse *G*
id c. *Val.* || 18 scaeso V saeuo *G* scaeuo *Günther Pet. prob. Brakman* | quae-
uaserit V quod euaserit *Em2AG* || 19 gallia latrociniarum V Gallias latroci-
niorum *EAG* || 20 indutanter V inductanter *E* indubitanter *AG* indistanter
C. F. W. M. prob. Hertz

quid inciderit fructuosum. denique praeter complures alios, quos absumpserunt insidiae tales, Constantianus tribunus stabuli impetu est clandestino exceptus moxque interfectus, Valentiniani affinis, / Cerialis et Iustinae germanus.

- 11 At procul tamquam horum similia cientibus furiis per omne latus 5
Maratocupreni grassatores acerrimi uagabantur, uici huius nominis
incolae in Syria prope Apameam positi, nimium quantum numero et
exquisitis fallaciis abundantes ideoque formidati, quod mercatorum
militumque honoratorum specie sine strepitu ullo diffusi opimas
12 domos et uillas et opes peruadebant. nec quisquam aduentum eorum 10
cauere poterat inopinum non destinata, sed uaria petentium et longinqua
et, quocumque uentus duxerat, erumpentum; quam ob causam
prae ceteris hostibus Saxones timentur ut repentini. et quamlibet
coniurati multorum opes attriuerint oestroque concepti furoris exagitati
strages edidere luctificas sanguinis nihilo minus auidi quam prae- 15
darum, tamen, ne per minutias gesta narrando rectum aliquatenus
operis impediam cursum, id unum sufficiet eorum exitiale poni com-

1 inciderat *G* | fructus subdenique *V* fructus. Denique *G* fructuosum *Hadr. Val.* | quem *VE* quos *AG* | adsumpserunt *V* absumpserunt *G* || 3 ualentinii *V* Valentiniani *G* || 4 caerealis *V* || 5 similes *G* | actentibus *V* ardentibus *EA* agitantibus *G* cientibus *Hadr. Val. Pet.* | furus *V* furiis *EA G* || 6 morato cupreni *VE m.*, Cupieni *A* Maratocupreni *G* | aggerrimi *V* egerrimi *E* acerrimi *AG* | uagabatur *V* uagabantur *EA G* || 7 apamiam iam *VE* Apameam iam *A* Apamiam *G* | minimum *V* nimium *G* || 8 fallatiis *V* | mercatorem *V* mercatorum *EA G* || 9 honeratorum *V* oneratorum *E* honoratorum *AG* | species inestre (*lac. 3 litt. in fin. us.*) ullo die fosi *V* s. / in extremo illo d. sosio *E* s. in e. i. d. fusi *A* specie sine ullo discrimine *G* strepitu u. diffusi *Val. in adn.* | orimas *G* *V* primas *E* opimas *A om. G* || 10 et oppida *G* et turres *Corn. reiec. Nov.* et aedes *Aldrich saturas dubit. Cl. in corr.* | peruadebant *VA* peruadebant *EG* peruastabant *Corn.* || 11 potentium *VE* petentium *AG* || 12 quaque *VEm2 A def. Pet.* quique *E* quoquo *G* quaque *Eyss.* quoque *Corn.* quocumque *Nov.* | euentus *Eyss. Corn.* | torum pentum *V* eorum corrumptentum *E* corrumptentium *A* irrumpentium *G* erumpentum *Löfst. Cl.* perrumpentum *Pet.* || 13 saxaues tumentur *V* Saxones timentur *G* | tamlibet *VA* quamlibet *EG* || 14 coniuratus *V* coniuratis *G* coniurati *Lind. in adn.* | adtribuerint (*lac. 6 litt.*) troque *V* attribuerint (*lac. 6 litt.*) utroque *EA* attribuerentur, tamen oestro *G* attriuerint *Lind. in adn.* oestroque *Val.* || 14.15 exagitatis r (*lac. 2 litt.*) ese dedere *VA* e. (*lac. 2 litt.*) se d. *E* exagitati caedes d. *G* strages edidere *Val.* (edidere iam *Wm2*) || 15 nihil omnis *V* nihilo minus *EA G* || 16 (*lac. 3 litt.*) reme per minutas *VE* (*sine lac.*) *A* (*lac. 10 litt.*) Sed ne per minutias *G* tamen ne *Val.* | gesti *V* gesta *EA G* | narrandor (*lac. 10 litt. in fin. us.*) enus *V* narrando (*lac. 10 litt.*) e. *EA n.*, *G* nimis *Kell.* urgentis *Pet.* plenum *Her.* rectum aliquatenus *Brakman Nov.* || 17 commercium *V* commercium *EA G* commentum *Hadr. Val.*

mentum. quaesitus in unum impiorum hominum globus imitatus 13
 rationalis officium ipsumque iudicem uespertinis tenebris lugubre
 clamante praecone ciuitatem ingressi ambitiosam domum cuiusdam
 primatis ut proscripti iussique interfici cum gladiis obsederunt rap-
 5 taque suppellectili pretiosa, quia subito perculsi familiares hebetatis
 sensibus non defenderant dominum, caesis pluribus ante reuolutam
 lucem gressu discessere ueloci. uerum cum exuuiis referti multorum / 14
 rapiendi dulcedinem praetermitterent interceptam imperiali motu, op-
 pressi interiere omnes ad unum eorumque suboles parua etiamtum, /
 10 ne ad parentum exempla subcresceret, pari sorte deleta et lares uersi, /
 quos ambitiose luctuosis aliorum dispendiis construxerunt. et haec
 quidem textu processere narrato.

Theodosius uero, dux nominis incluti, animi uigore collecto ab 8
 Augusta profectus, quam ueteres appellauere Lundinium, cum milite
 15 industria comparato sollerti uersis turbatisque Britannorum fortunis /
 opem maximam tulit opportuna ubique ad insidiandum barbaris
 praeueniens loca nihilque gregariis imperans, cuius non ipse primitias
 alacri capesseret mente. hocque genere cum strenui militis munia / 2
 et praeclari ducis curas expleret, fuis uariis gentibus et fugatis, quas
 20 insolentia nutriende securitate aggredi Romanas res inflammabat, /
 in integrum restituit ciuitates et castra multiplicibus quidem damnis
 afflicta, sed ad quietem temporis longi fundata.

Euenerat autem eodem haec agente facinus dirum erupturum in 3
 periculum graue, ni inter ipsa conatus principia fuisset extinctum. /

1 hominum *add. Vm2 sup. lin. def. Harmon c. c. om. G* | imitus *VA* mitus (?)
Em2 imitatus *G* || 4 pero scripte *V* proscriptae *E* proscripti *AG* | eum *V*
 cum *G* || 7 discere *V* discessere *EAG* | exubiis *V* exuuiis *EAG* | reperti *V*
 repleti *G* referti *Val. in adn.* || 8 pariendi dulcedine praetermitteret at inter-
 ceptam *V* parandi d. nihil praetermitterent, intercepti *G* rapiendi *Val. in adn.*
 (*Wm2*) dulcedinem *Cl.* interceptam *restit. Cl.* intercepta *Her.* || 8.9 oppres-
 sunt interiere (*int. add. sup. lin. m2*) *V* oppresserunt / interiere *E* o., interiere *A*
 oppressi interiere *G* || 9 iraua *V* praua *EA* parua *G* || 10 suberesceret *V* sub-
 cresceret *EAG* | corté deleta *V* sorte deleta *EAG* | et dares *V* et clare *E* et
 lares *Em2A* est, laresque *G* est *reiec. Blomgren* | subuersi *E* euersi *Em2 AG* ||
 11 ambitiosa *VE* ambitiose *AG* | extruxerant *G* || 13 theodosio *VE* Theodo-
 sius *Em2 AG* | nomino *V* non minus *EA* nominis *G* | inclyto *EA* | animo *V*
 animi *Lind. in adn.* || 15 brittanorum *V* Britannorum *EAG* || 18 capessere in *V*
 capesseret *EAG* || 19 praeclara *V* preclaras *E* praeclari *AG* | tiiariis *V* uariis
EAG || 20 securitatem *V* securitate *G* || 22 adflictis et ad quietem *VE*
 afflicta, et ad q. *A* affectas, quiete *G* adflicta sed ad quietem *Val.* || 23 enene-
 rat *V* euenerat *EAG* | corrigente *dubit. Cl. c. c. in app.* || 24 nunter *V* ni inter
Em2AG

- 4 Valentinus natus quidem in Valeria Pannoniae, superbi spiritus homo,/
Maximini illius exitialis uicarii, postea praefecti coniugis frater, ob
grauē crimen actus in Britannias exsul quietis impatiens malefica
bestia ad res perniciosas consurgebat et nouas in Theodosium timore
quodam, quem solum resistere posse nefandis cogitationibus aduerte- 5
bat. multa tamen clam palamque circumspiciens crescente flatu cupi-
ditatis immensae exsules sollicitabat et milites pro temporis captu
6 ausorum illecebras pollicendo mercedes. iamque propinquante
temptatorum effectū doctus haec, unde conuenerat, dux alacrior
ad audendum et corde celso ad uindictam compertorum erectus Valen- 10
tinum quidem cum paucis arta ei societate iunctissimis letali poena
plectendos Dulcitio dederat duci; militari scientia uero, qua supera-
bat praesentes, futura coniciens de coniuratis quaestiones agitari pro-
hibuit, ne formidine sparsa per multos reuiuiscerent prouinciarum
turbines consopiti. 15
- 7 Hinc ad corrigenda plura conuersus et necessaria periculo penitus
dempto, cum aperte constaret nulla eius propitiā deseruisse for-
tunam, instaurabat urbes et praesidiaria, ut diximus, castra limites-
que uigiliis tuebatur et praetenturis recuperatamque prouinciā, /
quae in dicionem concesserat hostium, ita reddiderat statui pristino, / 20
ut eodem referente et rectorem haberet legitimum et Valentia deinde
uocaretur arbitrio principis uelut ouantis.
- 8 ... tudio nuntio inest. haec etiam praecipua. arcanos genus homi-
num a ueteribus institutum, super quibus aliqua in actibus Constantis

1 ualentinianus quidem VE Valentinus q. A V. quidam G V. q. natus Momms. V. n. quidem Sey. | pannonia VG Pannoniae Em2A || 2 exitialis V exitialis EAG || 3 actum V actus EAG | britannias V Britannias EAG | ut ante malefica add. Kell. Corn. reieciimus || 4 perniciosas V || 6 multo V multa G | cupiditatis V crudelitatis EA cupiditatis G || 7 ex militis V et milites EAG || 8 illecebras V Em2A illecebras EG illecebras Lind. || 10 audendam VE audendum AG || 11 artaci V arta EG arcta ei Em2A | societatem V societate EAG || 12 plectendo VE plectendos AG | militari V militari EAG | uero scientia tr. G || 13 coniciens V || 14 formidines parca V formidine sparsa E f. sparsa AG || 15 compositi V def. Meurig-D. consopiti Val. c. c. in adn. def. Kell. || 17 eius] coepta G | propitia V propitiā G proposita Gdt. || 18 praesidi[a]ria V || 19 uirgiliis V uigiliis EAG || 20 diciones VG dicionem EA | concesserant V concesserat EAG || 22.23 uelut oua (lac. 2 litt.) t (lac. 5 litt.) tudio nuntio inest haetiam praecipua V uelutno uo/ (lac. 9 litt.) n. i. etiam p. E uelut oua (lac. 2 litt.) c (lac. 5 litt.) tudio n. i. Haec iam p. A uelut — praecipua om. G u. ouantis. inter eius dispositiones est haec etiam p. Val. in adn. u. o. gaudium nuntio inaeestimabili cognito. inter haec tam p. Her. || 23 areanos VEG def. A. Müller Egger Frere Arcanos A Her. || 24 constantibus V Constantis EAG

rettulimus, paulatim prolapsos in uitia a stationibus suis remouit / aperte conuictos acceptarum promissarumque magnitudine praedarum allectos, quae apud nos agebantur, aliquotiens barbaris prodidisse. id enim illis erat officium, ut ultro citroque per longa spatia
5 discurrentes uicinarum gentium strepitus nostris ducibus intimarent.

Ita spectatissime ante dictis rebus aliisque administratis similibus / 9 ad comitatum accitus tripudiantesque relinquens prouincias ut Furius Camillus uel Cursor Papirius uictoriis crebris et salutaribus erat insignis. et fauore omnium ad usque fretum deductus leni uento trans-
10 gressus uenit ad commilitium principis cumque gaudio susceptus et laudibus in locum Iouini ut lenti successit, qui equorum copias tuebatur.

Diu multumque a negotiis discussus urbanis adigente cumulo foris 4 gestorum ad ea strictim exsequenda regrediar exorsus ab Olybrii prae-
15 fectura tranquilla nimis et leni, qui numquam ab humanitatis statu deiectus sollicitus erat et anxius, ne quid usquam factum eius asperum inueniretur aut dictum, calumniarum acerrimus insectator, fisci lucra, unde poterat, circumcidens, iustorum iniustorumque distinctor et arbiter plenus in subiectos admodum temperatus. sed obnubilabat 2
20 haec omnia uitium parum quidem nocens rei communi, sed in alto iudice maculosum, quod citeriorem uitam paene omnem uergentem in luxum per argumenta scaenica amoresque peregerat nec uetitos nec incestos.

Post hunc urbem rexit Ampelius, cupidus ipse quoque uoluptatum, / 3
25 Antiochiae genitus, ex magistro officiorum, ad proconsulatum geminum indeque multo postea ad praefecturae culmen euectus, lectus

2 acceptorum promissorumque *G* | praecarum *V* praedarum *EA* praemiorum *G* || 3 barbarico didisse *V* b. dedisse *EA* barbaris prodidisse *G* edidisse *Hadr. Val.* || 4 ut *add. G* | per multa spatia *E om. G* || 7 tripudiantesque *V* || 8 crebis *V* crebris *EAG* | salutaris *V* salutaribus *EAG* || 11 locum ut lenti iouini *V* l. uiuentis *I. E* l. Valentis *I. AG reiec. Seeck* ut lenti *Momms. prob. Pet. post Iouini colloc. Her.* | quo *VA* qui *EG* || 13 negetiis *V* negotiis *EAG* | discursis *VE* digressus *A* discussus *G* || 14 exsequendar *V* exsequenda *EAG* || 15 ad *V* ab *EAG* || 16 nec quibus quam tactum *V* ne quicquam tactu *E* ne quod usquam factum *AG* nequid *Eyss.* || 17 agerrimus *V* egerimus *E* acerrimus *AG* | insectatur ♂ *V* || 18 iustorumque disiunctor *V* i. distinctor *G* iustorum iniustorumque d. *Val. in adn. def. Kell.* || 19 subiectis *V* subiectos *Gdt.* || 20 rei communis *V om. G* rei communi *Lind.* || 21 maculose *V* maculosum *EAG* || 21. 22 u (*lac. 5 litt.*) gentem ui *V* ingentem in *E* u (*lac. 3 litt.*) i. in *A* uergentem in *G* || 22 ce (*lac. 3 litt.*) ca *V* ceca *E* caeca *A* scenica *G def. Sey.* | peragebat *Hadr. Val. in adn. (N)* | uetuos *V* uetitos *EAG* || 26 euetus *V* euectus *EAG* || 26—p. 78, 1 lectus alia et *V* alia et *E* et ad *A* laetus aliâset ad *G* l. alia et ad *Val.* lectus a. et ad *Hadr. Val.* alias ad *Gdt. def. Corn.*

alia et ad populi fauorem adipiscendum aptissimus, nonnumquam
tamen rigidus atque utinam in proposito perseuerans. correxisset enim
ex parte licet exigua irritamenta gulae et ganeas taetras, ni flexus
4 in molliora amisisset gloriam diu uicturam. namque statuerat, ne
taberna uinaria ante horam quartam aperiretur neue aquam uulga- 5
rium calefaceret quisquam uel ad usque praestitutum diei spatium
lixae coctam proponerent carnem uel honestus quidam mandens uide-
5 retur in publico. quae probra aliaque his maiora dissimulatione iugi
neglecta ita effrenatius exarserunt, ut nec Epimenides ille Cretensis, /
si fabularum ritu ab inferis excitatus redisset ad nostra, solus purgare 10
sufficeret Romam; tanta plerosque labes insanabilium flagitiorum
oppressit.

6 Et primo nobilitatis, ut aliquotiens pro locorum copia fecimus, dein
plebis digeremus errata incidentia ueloci constringentes excessu. /
7 praenominum claritudine conspicui quidam, ut putant, in immensum 15
semet extollunt, cum Reburri et Flauonii et Pagonii Gereonesque
appellentur ac Dalii cum Tarraciis et Ferasiis aliisque ita decens
8 sonantibus originum insignibus multis. nonnullos fulgentes sericis in-
dumentis ut ducendos ad mortem uel, ut sine dritate ominis loqua-
mur, praegresso exercitu arma cogentes manipulatim concitato fra- 20
9 gore sequitur multitudo seruorum. tales ubi comitantibus singulos
quinquaginta ministris tholos introierint balnearum, „ubi ubi sunt
nostrae?“ minaciter clamant; si apparuisse subito ignotam compere-
rint meretricem aut oppidanae quondam prostibulum plebis uel meri-

3 gylae V gulae EAG | galmeas V ganeas EAG || 5 uulgarum VE uulgari-
um AG || 6 usque ad tr. G || 7 lex e V lixae EG lixae (lac. 4 litt.) A | uelli
onestus V uel ne honestus E uel h. AG | diueretur V uideretur EAG || 8 allia
quas V aliaque EAG || 9 erimeni deside cretensis V Epimenides cretensis
Idae E. I. C. A E. ille C. G || 13 prima VE primo A primum G | nobilitas
VE nobilitatis AG | post nobilitas deficit cod. E usque ad p. 81, 10 sunt. in marg.
notau. m2: error est unius charte / vide in codice ueteri, i. e. scriba codicis E
unam chartam (duas paginas) codicis V supergressus est || 15 praenominum
Rolfe reiec. Hartke || 16 reburri (i ex l) V | flauonii V (ex flabianii) G Fabunii A
Flauonii Her. | Pagonii Her. Syme | gereonisque V Gereonesque A Geriones-
que G || 17 tarracus VA Tarraciis G | perrasiisque VA Perrasiis, aliisque G
Ferasiis Her. | itadeces V ita decet A ita decens G || 18 eriginum V originum
AG || 19 docendos V corr. m3 | omnes VA ominis G || 20 progressae VA prae-
gresso G | cogites VA cogentes G ut progressos exercitu armato duces Pet. ||
21 multi dum VA multitudo G | talibus VA tales ubi G || 22 introierit V in-
troierint AG | blaneurum V corr. m3 | ubi ubi (pr. del. m3) V ubi A ubique G ||
23 nostru V nostrum Vm3 A om. G nostri Haupt nostrae Cl. prob. Bae. | cla-
mantes G | si add. G post app. colloc. Brakman | ignota VA Haupt ignotam G ||
24 m (lac. 4 litt.) VA (lac. 6 litt.) meretricem G mancipia Haupt | prostibulum
pleus V corr. m3

torii corporis ueterem lupam, certatim concurrunt palpantesque aduenam deformitate magna blanditiarum ita extollunt ut Semiramini Parthi uel Cleopatras Aegyptus aut Artemisiam Cares uel Zenobiam Palmyreni. et haec admittunt hi, quorum apud maiores censoria nota senator afflictus est ausus, dum adhuc non deceret, praesente communi filia coniugem osculari.

Ex his quidam, cum salutari pectoribus oppositis coeperunt, osculanda capita in modum taurorum minacium obliquantes adulatoribus offerunt genua sauanda uel manus id illis sufficere ad beate uiuendum existimantes et abundare omni cultu humanitatis peregrinum putantes, cuius forte etiam gratia sunt obligati, interrogatum, quibus thermis utatur aut aquis aut ad quam successerit domum.

Et cum ita graues sint et cultores uirtutum, ut putant, si uenturos undelibet equos aut aurigas quendam didicerint nuntiasse, ita solerter imminent eidem et percunctantur, ut Tyndaridas fratres eorum suspexere maiores, cum priscis illis uictoriis indicatis gaudio cuncta complessent.

Horum domus otiosi quidam garruli frequentant uariis assentandi figmentis ad singula ulterioris fortunae uerba plaudentes parasitorum in comoediis facetias affectando. ut enim illi sufflant milites gloriosos/obsidiones et pugnas aduersum milia hostium isdem ut heroicis aemulis assignantes, ita hi quoque columnarum constructiones alta fronte suspensas mirando atque parietes lapidum circumspectis coloribus nitidos ultra mortalitatem nobiles uiros extollunt. poscuntur etiam

1 uetere lupa VA ueterem lupam G || 2 ita semiram in V ut Semiramini AG || 3 Cleopatram A || 4.5 censoriano V censoria nota AG || 5 afflictus est senator tr. G | cum dubit. Ehrismann reiec. Opitz | praesens V praesente AG || 7 coeperunt (e pr. ex p) V def. Harmon coeperint Nov. def. Ehrismann || 8 minatum V || 9 genia etuianda V genua suauanda AG genas sauandas Niemeyer || 10 humanitatis cultu tr. G | putantos V corr. m3 om. G || 13 cultores V cultores AG | uentoris VA uenturos G || 14 nequos V ne quos A equos G || 14.15 ita los terhminent uident V I. ter imminent u. A ita i. G ita uelociter i., uident Val. ita sollerter i. eidem Her. ita eos imminenter uident Češka || 16 suspexires V suspexiasses A suspexere G | indicatii V indicatu A indicatis G || 17 complacent V complessent AG || 19 uiterieris V interioris A altioris G ulterioris Haupt def. Löfst. | uerbari audentes V uerba ridentes A u. laudantes G plaudentes Lind. def. Haupt || 20 comoediis (lac. 8 litt.) etas V comoediis (lac. 4 litt.) etas AG (lac. 2 litt.) assentationes Val. in adn. facetias Hadr. Val. in adn. assentationes facetas Haupt def. Meurig-D. (uel blanditias f.) | et VA ut G || 21 obsidiones] o. urbium G | uirum VA et G aduersum Pet. contra Cl. | heroicis V heroicis AG || 22 calumniarum constructionis V c. constructionibus A columnarum constructiones G || 23 parietis V parietes AG

in conuiujs aliquotiens trutinae, ut appositi pisces et uolucres ponderentur et glires, quorum magnitudo saepius replicata non sine taedio praesentium ut antehac inusitata laudatur assidue maxime, cum haec eadem numerantes notarii triginta prope assistant / cum thecis et pugillaribus tabulis, ut deesse solus magister ludi literarii uideretur. 5

- 14 Quidam detestantes ut uenena doctrinas Iuuenalem et Marium Maximum curatiore studio legunt, nulla uolumina praeter haec in profundo otio contrectantes, quam ob causam non iudicioli est nostri, /
15 cum multa et uaria pro amplitudine gloriarum et generum lectitare 10 deberent audientes destinatum poenae Socraten coniectumque in carcerem rogasse quendam scite lyrici carmen Stesichori modulantem, / ut doceretur id agere, dum liceret, interroganteque musico, quid ei poterit hoc prodesse morituro postridie, respondisse, ut aliquod sciens amplius e uita discedat. 15
- 16 Ita autem pauci sunt inter eos seueri uindices delictorum, ut, si aquam calidam tardius attulerit seruus, trecentis affligi uerberibus iubeatur; si hominem sponte occiderit propria, instantibus plurimis, ut damnetur ut reus, dominus hactenus exclamat: „quid faciat male factis famosus et nequam? et si quid aliud eiusmodi deinceps ausus 20 fuerit, corrigetur.“
- 17 Ciuitatis autem hoc apud eos est nunc summum, quod expedit

1 conubijs VA conuiujs G | ponerentur VA ponderentur G || 2 (lac. 2 litt.) licata V licitata A delicata G replicata Hadr. Val. praedicata Gdt. || 3 taedit V taedio AG | inuisitata Btl. reiec. Löfst. || 4 propè triginta tr. G | adsistente V assistentes A adsistant G adsistunt Nov. || 5 locus VA solus G || 5.6 litteri [i uideretur] V literarii u. AG || 8 curatore V curatiore AG || 11 debent VA deberent G | pone V poenae AG || 12 arcerem progasse V carcerem perrogasse A c., rogasse G | quondam excite VA quendam scite G || 14 merituro V corr. m3 | post tridie V | aliquot V aliquid AG aliquod Cl. || 15 cūta disceuat V e uita discedam Vm3 A è u. discedat G || 16 tectorum VA delictorum G || 17 ardius V tardius AG | recentis adfflictu V recenter afflictus A trecentis adffligi G || 18 ponte V sponte AG | occiderat VA occiderit G | instante VA instantibus G || 19 iremus VA unus G reus Hadr. Val. serenus C. F. W. M. irenius Hertz iratus Kießl. protinus Corn. inremissus Pet. postremus uel extremus Her. reiec. Nov. ut reus Cl. | exclamat V exclamet Val. in adn. C. F. W. M. Kießl. Pet. exclamabit Cl. c. c. || 19.20 ma (lac. 8 litt.) mosus VA maniosus G manifesto rabiosus Corn. m. morosus Brakman famosus Her. male factis famosus Nov. || 20.21 et siquis — cortu om. G || 20 et siquis (lac. 15 litt.) di deinceps V (-in- ex m m2) A (lac. 8 litt.) et si quis aliquid eiusmodi deinceps Val. et si q. aliud e. d. Gron. at si quid (lac.) d. Pet. et siquis simile quicquam d. Brakman || 21 cortu (lac. 11 litt.) VA (lac. 8 litt.) corrigetur Val. in adn. curetur Pet. tortus peribit Češka || 22 tis VA ciuitatis G | (lac. 8 litt.) m V lac. 8 litt. A om. G summum Eyss. uel maximum Nov.

peregrino fratrem interficere cuiuslibet, quam, cum rogatus sit ad conuiuium, excusare; defectum enim patrimonii se opimi perpeti senator existimat, si is defuerit, quem aliquotiens libratis sententiis inuitauerit semel.

- 5 Pars eorum, si agros uisuri processerunt longius aut alienis labori-
bus uenaturi, Alexandri Magni itinera se putant aequiperasse uel
Caesaris, aut si a lacu Auerni lembis inuecti sunt pictis Puteolos, /
Duili certamen, maxime cum id uaporato audeant tempore. ubi si
10 umbraculi pensilis radiolus irruerit solis, queruntur, quod non sunt
apud Cimmericos nati. dein cum a Siluani lauacro uel Mamaeae aquis 19
uentitant sospitalibus, ut quisquam eorum egressus tenuissimis se
terserit linteis, solutis pressoriis uestes luce nitentes ambigua dili-
genter explorat, quae una portantur, sufficientes ad induendos ho-
15 mines undecim; tandemque electis aliquot inuolutus receptis anulis,
quos, ne uiolentur umoribus, famulo tradiderat, digitis †et metatis
Neid.

Enimuero si qui uetus in commilitio principis recens digressus ...rit in 20

1 peregrinos *AG* | frure *V* rure *A* iure *G* fratrem *Val.* | quibus libet *G* |
quamquam *V* quam *Val.* quam quum *Hadr. Val. in adn.* | rogatus (*lac. 5 litt.*
in fin. us.) *VA* (*sine lac.*) rogatis *G* rogatur *Hadr. Val. in adn.* rogatus sit *Eyss.* ||
2 ex *♂ V* | patrimonii oppidi *VA* patrimonii se *G* p. se oppido *Lind.* opimi
Her. (cf. 29, 1, 43) || 3 sus *V* si is *AG* || 5 processerunt *VG def. Harmon* proces-
serint *A Dederichs* | alienus *V* alienis *AG* || 6 magmi tenera *V corr. m3* ||
7 tembis *V* lembis *AG* | sunt *add. G* sint *Dederichs* || 8 uelle certamen *VA* uel
Caietam *G* uelleris certamen *Hirschfeld* Duilli c. *Kell. Corn.* | sit *V* si *AG* ||
9 flauella *V corr. m3* | lacinus *V* laciniis *AG* | sercis *V* sertis *A* sericis *G* |
toramen *V* foramen *AG* || 10 quaeruntur *VA* queruntur *G* | sunt (*lac. 6 litt.*
in fin. pag.) *V* || 11 a apud incipit *E* | cimerrios *V* cimericos *E* Cymericos *A*
Cimmericos *G* | dem *♂ V* || 12 utettitant *V* ut dictitant *EA* uentitant *G* ||
13 solitis *V* solutis *Lips. Val. in adn.* politas *Pet.* | arbitrua *V* arbitria *EA*
arbitra *G* ambigua *Val. in adn.* || 14 unam *V* una *G* | p (*lac. 9 litt.*) tur *VA* (*lac.*
12 litt.) *lac. 7 litt.* *E* portantur *G* | sufficient ex *V* s. et *E* sufficienter *A* suffi-
cientes *G* | adiuuendos *V* ad lauandos *E* ad induendos *A* ad iuuandos *G* ||
15 inuolutos *V* inuolutus *G* || 16 moribus *VE* morbus *A* humoribus *G* | tra-
deat *V* tradat *EA* tradiderat *G* tradidit *Cl. c. c.* || 16.17 et metatis *Neid* (*ex* ueid
m3) *V* emetatis. Nil *E* e., ne id *A* ut metatis abit *G* digitis—*Neid ut gloss. del.*
Ernest. def. Corn. ut mactatis *Val. in adn.* humectatis *Gron. pater oneratis*
Hemsterhus. ut mentitis *Hermann* ut gemmatis *Binsfeld* segmentatis *Pet.* ut
metatus *Momms.* ut castris metatis *Nov. exornatis Bae. redit Val. in adn.*
Hermann renidet *Binsfeld* discedit *Bae.* || 18—p. 82, 3 enim — fallendo *om. G* ||
18 enimuero] Horum de numero *Her.* | siquibus in mil (*lac. 7 litt.*) *VEA* (*lac.*
12 litt.) siquis è militia *Val.* si qui uetus in conmilatio *Her.* | regens *V* recens
Val. | (*lac. 14 litt.*) rit m (*lac. 7 litt.*) *V* *lac. 7 litt.* *E* (*lac. 5 litt.*) rit m (*lac. 8*
litt.) *A* abierit in larem *Val.* fuerit in otium *Her.*

- ... aevi prouecti, sub tali praesente ... irio ... silentii praesul existi-
matur: ceteri taciturni audiunt dicta ... solus pater familias textui
narrans aliena et placentia referens erudite pleraque fallendo ...
- 21 Quidam ex his licet rari aleatorum uocabulum declinantes ideoque
se cupientes appellari tesserarios, inter quos tantum differt, quantum 5
inter fures et latrones. hoc tamen fatendum est, quod, cum omnes
amicitiae Romae tepescant, aleariae solae quasi gloriosis quaesitae
sudoribus sociales sunt et affectus nimii firmitate plena conexas: /
unde quidam ex his gregibus inueniuntur ita concordēs, ut Quintilios
esse existimes fratres. ideoque uidere licet ignobilem artis tesserariae 10
callentem arcana ut Catonem Porcium ob repulsam praeturae nec
suspectam antea nec speratam incedere grauitate composita maestio-
rem, quod ei in maiore conuiuio uel consessu proconsularis quidam
est antelatus.
- 22 Subsident aliqui copiosos homines senes aut iuuenes orbos uel cae- 15
libes aut etiam uxores habentes seu liberos, nec enim in hoc titulo
discrimen aliquod obseruatur, ad uoluntates condendas allicientes
praestigiis miris. qui cum supremis iudiciis ordinatis quaedam reli-
querint his, quibus morem gerendo testati sunt, ilico pereunt, ut id

1 aeu prouectibus V ut pro uestibus E ae, ut pro u. A aevi prouectus Val.
aut prouectibus Wagn. ut p. Eyss. ut aevi prouecti, sub Her. | presente (lac. 6
litt.) irio (lac. 5 litt.) lenii VA praesente (lac. 12 litt.) lenis E p. uiro (lac.) lenii
Eyss. p. u. cet. taciturni audiunt d.: adesse silentii pr. exist., solus Eyss. in
app. ille tali praesente coetu mirionum cantilenae Rolfe (mirion. iam Warming-
ton) || 2 tacitur (lac. 6 litt.) dicta solias V taciturni (lac. 8 litt.) d. soli asperna-
rentur EA t. audiunt d. (lac.) solus Val. || 2.3 tectu (lac. 2 litt.) rant aliena
VA (lac. 5 litt.) t. (lac. 5 litt.) aliena E tectus narrans a. Val. textui Her. ||
3 referrent V referens Val. | et urile V et uti le- E et utile A erudite Her. |
fallendo (lac. 5 litt.) VE A || 4 quaedam V Quidam G || 5 appellarit (lac. 9 litt.)
s V appellant (lac. 9 litt.) E appellari (lac. 8 litt.) A a. tesserarios: G tablistas
Her. c. c. | defert V differt EA G || 6 et] est et Her. c. c. atque Nov. || 8 soci
abssunt V subrescunt E sociabiles sunt A sociales s. G | adfecti nimis V af-
fectae n. EA adfectu nimio G adfectus nimii Her. affectis animis Walter |
conixae V connexae G || 9 quit illos V quidem illos E Quintilios Em2 (quit
ideos ? in marg.) A quis illos G || 10 existimet G || 11 portium V || 12 gratui-
tate V grauitate EA G || 13 a quod incipit frgm. M | et MV ei G | maiores MVE
maiore AG || 15 subrident A | curio sos MV copiosos Grut. ex cod. Fauchet. |
caelibos MV caelibes EA G || 16 se MV uel E et AG seu Momms. | in om.
VE A || 17 aliquo MV aliquot E aliquod AG | uoluptates E | tondendas MVA
condendas EG || 18 potest regnis (i add. sup. lin. m2) M p. regis VE A eos
technis G eos praestigiis Val. in adn. praestigiis Löfst. (eos om.) | suo remis M
VE postremis Em2 A supremis G | quae bant M quae bant V quae bona EA
quae habebant G quae habent Cl. in app. quaedam Her. || 19—p. 83, 2 ut id
— quisquam om. G

impleri sorte fatorum opperiente, nec putes nec facili potest aegritudo testam ... comitatu est his quisquam.

Alius cum dignitate licet mediocri ceruice tumida gradiens notos 23
antea obliquo contuetur aspectu, ut post captas Syracusas existimes
5 reuerti Marcellum.

Multi apud eos negantes esse superas potestates in caelo nec in 24
publicum prodeunt nec prandent nec lauari arbitrantur se cautius
posse, antequam ephemeride scrupulose sciscitata didicerint, ubi
sit uerbi gratia signum Mercurii uel quotam cancri sideris partem /
10 polum discurrens obtineat luna.

Alius, si creditorem suum flagitare molestius aduerterit debitum, / 25
ad aurigam confugit audentem omnia praedicenter eumque ut ueneficum curat urgeri: unde non nisi reddita cautione dispendioque afflic-
tus graui discedit. et additur huic, debitorem uoluntarium includit ut
15 proprium nec ante eius professionem absoluit.

Parte alia uxor, ut prouerbum loquitur uetus, eandem incudem diu 26
noctuque tundendo maritum testari compellit, hocque idem ut faciat
uxor, urget maritus instanter et periti iuris altrinsecus asciscuntur, /
unus in cubiculo, alter eius aemulus in triclinio repugnantia tractaturi.
20 isdemque subseruntur genitalium fatorum interpretes controuersi hinc
praefecturas profusius largientes et sepulturas diuitum matronarum, /

1 inpleri orae MV in plerisque E impleri horae A impleri sorte Val. | fa-
torem MV fatorum Val. (T) | puteos MV putes Eyss. (nec pr. del.) || 2 testam
(lac. 13 litt.) comitatum MV (lac. 20 litt.) testamentum (lac. 18 litt.) c. E testa-
ment (lac. 9 litt.) comitatu A | quistum MV qui E quisquam A || 3 lac. 9 litt.
MA 16 litt. V 12 litt. E Alius G si accitus in comitatum est ex his quisquam
cum Her. | (lac. 12 litt.) uicet MV (lac. 6 litt.) u. (uice in marg. m2) E (lac. 8
litt.) uice A ceruice G mediocri, c. Val. in adn. | umida MV humida E tumida
Em2A G | gradies MVE gradiens AG || 4 antira MV antea G | aliquato MV
aliquanto E obliquo AG | affectu A | existimes om. E || 5 reuertimus MVA
reuertisse E reuerti M. G reuerti Nov. || 6 negant G || 7 publico MV publicum
C. F. W. M. | lauariari MV lauantur E lauari AG || 8 efemeri descrupulosae M
e. descrupulosae V ephemeride scrupulose E (eff-) AG || 9 cancro MV cancri
EAG || 10 optinent MV optinet E obtineat AG || 11 aliud MV alius EAG |
flagitarem lectiuo MV f. lectiuo E flagitare illectiuo A f. molestius G || 12 ut
beneficum MVA om. E ut ueneficum G || 13 curatur geri MVE curat urgeri
AG || 15 negante M (priori e superscr. c) V nec ante G | profectionem MV
professionem Val. in adn. || 16 eadem MV eandem G | incude EA || 17 tun-
denda MVE tundendo AG | hoc quidem E || 19 alter eius] alterius E | pug-
nantia E repugnantia G | tracturi MV tractaturi EAG || 20 iisdemque AG |
extorruith (lac. 4 litt.) terpraeter MV (lac. 7 litt.) extorruith-terprete E exteruit.
hinc (lac. 3 litt.) interpretes A extorum i. G astrorum Corn. extorumque
Momms. fatorum Her. || 21 praefectus pas MVE p. p. (lac. 6 litt.) A praefec-
turas G | profusus MV profusius Mm2EAG | matroniarum MV matronarum
EAG

inde ad exsequias uirorum iam aduentantes necessaria parari oportere iubentes. et testatura ... ancillas suapte natura pallidior, spiritu pridie consumpto defuncta ... fumrom atque, ut Tullius ait: „nec in rebus humanis quidquam bonum norunt nisi quod fructuosum sit; amicos tamquam pecudes eos potissimum diligunt, ex quibus se sperant maximum fructum esse capturos.“

- 27 Cumque mutuū illi quid petunt, soccos ut Micionas uidebis et Lachetas, cum adiguntur, ut reddant, ita coturnatos et turgidos, ut Heraclidas illos Cresphonten et Temenum putes. hactenus de senatu.
- 28 Nunc ad otiosam plebem ueniamus et desidem. in qua nitent ut nominibus cultis quidam calceorum expertes, ut Messores, Statarii, / Semicupae et Serapini et Cicymbricus cum Gluturino et Trulla et
- 29 Lucanicus cum Porclaca et Salsula similesque innumerari. hi omne, quod uiuunt, uino et tesseris impendunt et lustris et uoluptatibus et spectaculis eisque templum et habitaculum et contio et cupitorum spes omnis Circus est Maximus; et uidere licet per fora et compita et plateas et conuenticula circulos multos collectos in se controuersis
- 30 iurgiis ferri aliis aliud, ut fit, defendentibus. inter quos hi, qui ad satietatem uixerunt] potiores auctoritate longaeua per canos et rugas clamitant saepe rem publicam stare non posse, si futura concerta-

1 fama MV foeminas G iam Val. | inuitantes G || 2 inuentes MVE innuentes AG iubentes Gdt. || 2.3 et testatura — ait om. G | testatura (lac. 4 litt.) ancillas capte MV (lac. 11 litt.) t. (lac. 5 litt.) a. cate E t. (lac. 5 litt.) ancilla suapte A testatur a. Her. testatura anus ancillas capit Češka | pallidi (lac. 5 litt. in fin. us.) aspirati MV (sine lac.) pallidior spiritu Her. p., quas s. Češka || 3 consumpta VEA | (lac. 9 litt.) um romaque MV (lac. 15 litt.) A (lac. 7 litt.) (lac. 9 litt.) romaque E atque Her. agit in forum Romaque Češka | millius MV Tullius EA || 4 bus MV rebus Mm2EAG | bos (lac. 2 litt. in fin. us. M) nouunt MV (sine lac.) hos norunt EA bonum n. Mm2G | sic G || 5 et ante amicos add. Lind. || 7 soccos C. F. W. M. | et MV Wilamowitz ut C. F. W. M. | micauas MV Miciones G Miconas Val. Micionas Wilamowitz || 8 adiunguntur MVE adiguntur AG | credant E | turgidos V || 9 illes MV illos EAG | cresfonten M cresfontem VEA Cresphontem G || 10 defidem MV desidem EAG || 10.11 ut in hominibus E et nominibus AG || 11 cultis et VEA inclutis C. F. W. M. | cimessores MV ut Messores Her. | statuarii E || 12 semicupa MV Semicupae G | serapim MV Serapini G | cicimbricus MV | et contrulla V et cum Trulla EA || 13 lucunucus MV Lucanicus G | Porclaca MA restit. Nissen pordaca VEG | similesque [MV similesque EAG | hi omnes MVA homines E hi omne G || 14 bibunt ex uiuunt M uiuunt ex hibunt V | tesseris MV tesseris EAG || 14—p. 85, 1 -lupt- — quem non exstant in M 7 uss. ereptis || 14 uolupti[b]us V uoluptatibus EAG || 15 copitorum V compitorum EA om. G eupidorum Val. in adn. cupitorum Hadr. Val. || 16 omnes V omnis G | circū V Circus EAG || 18 alii VEA aliis Em2G | defit VE ut fit AG || 19 sacietatem V || 19.20 ianos et rogant uel amittant VA Janos uel r. uel autumant E Ianos et fora clamitant G canos et rugas Hadr. Val.

tione, quem quisque uindicat, carceribus non exsiluerit princeps et inominalibus equis parum cohaerenter circumflexerit metam. et ubi 31 negligentiae tanta est caries, exoptato die equestrium ludorum illucrescente nondum solis puro iubare fusius omnes festinant praecipites, ut uelocitate currus ipsos anteeant certaturos; super quorum 5 euentu discissis uotorum studiis anxii plurimi agunt peruigiles noctes.

Vnde si ad theatralem uentum fuerit uilitatem, artifices scaenarii 32 per sibilos exploduntur, si qui sibi aere humiliorem non conciliauerit plebem. qui si defuerit strepitus, ad imitationem Tauricae gentis / 10 peregrinos uociferantur pelli debere, quorum subsidiis semper nisi sunt ac steterunt, et taetris uocibus et absurdis; quae longe abhorrent a studiis et uoluntate ueteris illius plebis, cuius multa facete dicta memoria loquitur et uenusta. sed enim nunc repertum est pro sonitu 33 laudum impensiore, per applicatos homines ad plaudendum ut in 15 omni spectaculo exodiario uenatori aurigae et histrionum generi omni / et iudiciis celsis itidemque minoribus nec non etiam matronis clametur assidue: „per te illi discant“; quid autem debeat disci, nemo sufficit explanare.

In his plerique distentioribus saginis addicti praeuente nidoris in- 34 dagine acutisque uocibus feminarum a galliciniis ipsis in modum pauorum ieiunitate clangentium humum summis pedum unguibus contingentes aulis assistunt digitos praerodentes, dum patinae deferuescent. alii nauseam horridae carnis, dum excoquatur, intentius de-

1.2 prin (lac. 13 litt.) nominabilis (1 ex s V) aequis MV prin (lac. 8 litt.) n. equis EA princeps et (religiosa — cohaerenter om.) G primus aut abominabilis equus Her. inominalibus Harmon || 2 coherce (lac. 10 litt.) er MV (lac. 18 litt.) choherce (lac. 10 litt.) E coerce (lac. 15 litt.) et A cohaerenter Val. | circumele-xerit MV circum elegerit E c. elegerit A circumflexerit G || 2.3 et ubi — caries om. G || 4 puro (pu del. m3 ?) V | iuuaret MV iubare Vm3Em3 (in marg.) AG lunare lumine E || 5 curros MV currus EAG | anteeant certaturos M antea incertaturos V antea incerta ituros E anteeant in certamen i. A a. certaturos G || 6 discissis M (ex discisses) G discissi VEA || 8 explorantur V explorantur E | siqui sibi MV G def. Löfst. si quis sibi EA || 9 sui si MV cui si G qui si Val. | dimicationem E || 12 plebes V | facese M faces e. VE facete AG | edicta dubit. Cl. c. c. in app. || 13 uenustas id MVE uetustas. Id A uenusta. Id G uenuste Nov. uenusta sed Eys. Blomgren id def. C.F.W.M. || 14 aplicatos M | homi-nis auloquendum et MV homines ad loquendum et EA h. ad l., ut G plauden-dum Nov. plodendum C.F.W.M. || 15 genere MV generi G || 16-22 iudiciis — di- non exstant in M 7 uis. ereptis || 16 ne[c] (fu. n) V || 17 obsidie V assidue EAG | ille V illi Cl. | discat G || 19 niuoris inlagine V uiuoris indagine E (rumo-ris add. in marg. m2) nidoris i. AG || 21 pauorum VEG restit. Her. pauonum A | hiennitare V inanitate G immaniter Wagn. hinnienter Hertz ieiunitate Haupt || 22 gitis M digitis VE digitos AG | praerudentes M (ex-rund- ?) V pretruden-tes E praerodentes AG | patine M pati ne- V patinae EAG | deferuescunt EAG || 23 excoquitur MV excoquatur Cl. c. c.

- spectantes, ut discissarum pecudum exta rimari cum anatomicis Democritum putes docentem, quibus modis posteritas mederi doloribus possit internis.
- 35 Sit satis interim haec digessisse super rebus urbanis. nunc redeamus ad cetera, quae per prouincias agitauere multiplices casus. 5
- 5 Erupit Augustis ter consulibus Saxonum multitudo et oceani difficultatibus permeatis Romanum limitem gradu petebat intento saepe nostrorum funeribus pasta; cuius eruptionis primae procellam Nannienus sustinuit. comes regionibus isdem appositus, dux diuturno bellorum labore compertus. sed tunc ad mortem destinatae plebi congressus cum milites quosdam ruisse et se uulneratum imparem fore certaminibus aduerteret crebris, docto imperatore, quid agi deberet, / id est adeptus, ut peditum magister Seuerus opitulatum rebus dubiis adueniret. qui ducens militem rei sufficientem cum uenisset ad loca, / discriminatis ordinibus superbos barbaros ante collutationem adeo 15 terruit et turbauit, ut nec controuersas opponerent manus, sed signorum aquilarumque fulgore praestricti ueniamalem poscerent pacem. / diuque uariatis consiliis, cum id rei publicae conducere uideretur, / pactis indutiis et datis ex condicione proposita iuuenibus multis habilibus ad militiam discedere permissi sunt Saxones sine impedimen- 20 to, unde uenerant, reuersuri. quibus omni iam formidine uacuis reditumque parantibus occulte pedites missi insidias in abdita quadam ualle struxerunt, unde praetereuntes aggredi negotio poterant leui. / sed longe secus accidit, quam sperabatur. sonitu enim aduentantium perciti exsiluere quidam intempestiue uisque subito, dum se firmare 25 festinant, ululantibus lugubre barbaris uertuntur in pedes. stetere tamen mox conglobati extremaque sorte uires licet non integras suggerente configere cogeantur multaue caede perculsi concidissent nullo relicto, ni catafractorum equitum cuneus ad inferendum peri-

1 disciscorum MV discissarum EAG || 2 mo[d]is V | dolori V || 4 renis MV rebus EAG || 7 permea (in fin. us. del. m2) permeatis V | militem MV limitem G | intento M (?) G inuento VA cruento E || 8 pasta] parta uictoria E | nannenus MVA G Nanneus E Nannienus scripsimus (cf. 31, 10, 6) || 9 iisdem EAG | dum MV om. G dux Val. in adn. || 10 laborem bellorem labore MV labore bellorum E b. l. AG | morte MV mortem EAG | congressis MV congressus EAG || 11 cum ex con M || 12 oppitulatum V || 13, 14 dubiis ad uerb. ult. in frgm. M || 15 per V om. G feros Pet. superbos Cl. prob. Bickel | conluctionem VE collutationem Em2 AG || 16 sit V sed EAG || 17 aquilorum qui V aquilarumque EAG | pascere V poscerent EAG || 18 ad V id EAG || 19 induciis V induciis E (-uti-) AG || 21 omnia VE omni AG | uacuisse V uacuis sed E u., se A uacuis G || 23, 24 leuis et V leui. Sed EAG || 27 exstremaque V || 29 cata fracitorum V cataphractorum E (-fra-) AG

culum transeuntibus barbaris ex alio latere prope diuortium itineris
 pari modo locatus clamore percitus tristi agiliter subuenisset. exin 7
 concursum infestius firmatisque pectoribus hinc inde incumbentes
 Romani clausos hostes eductis gladiis obtruncabant. nec quisquam
 5 eorum genitales reuisere potuit lares ne uno quidem caedibus con-
 corporalium superesse permissio. ac licet iustus quidam arbiter rerum
 factum incusabit perfidum et deforme, pensato tamen negotio non
 feret indigne manum latronum exitialem tandem copia data consump-
 tam.

10 Post haec ita prospere consummata Valentinianus uersando sen- 8
 tentias multiformes anxia sollicitudine stringebatur reputans multa
 et circumspiciens, quibus commentis Alamannorum et Macriani regis
 frangeret fastus sine fine uel modo rem Romanam irrequietis motibus
 confundentes. immanis enim natio iam inde ab incunabulis primis / 9
 15 uarietate casuum imminuta ita saepius adolescit, ut fuisse longis
 saeculis aestimetur intacta. seditque consilia alia post alia imperatori
 probanti Burgundios in eorum excitare perniciem, bellicosos et pu-
 bis immensae uiribus affluentes ideoque metuendos finitimis uniuer-
 sis. scribebatque frequenter ad eorum reges per taciturnos quosdam et 10
 20 fidos, ut isdem tempore praestituto superuenirent, pollicitus ipse
 quoque transito cum Romanis agminibus Rheno occurrere pauidis /
 pondus armorum uitantibus insperatum.

Gratanter ratione gemina principis acceptae sunt litterae: prima 11
 quod iam inde temporibus priscis subolem se esse Romanam Bur-
 25 gundii sciunt, dein quod salinarum finiumque causa Alamannis saepe
 iurgabant. cateruas misere lectissimas, quae, antequam miles congre-

2 pri V primo E pari AG || 5 reuissere V || 7 ut ante perfidum add. Günther ||
 8 ferret V feret EAG | coria VG copia EA | coptam V captam EA comptam G
 consumptam C. F. W. M. deletam Nov. contritam Bae. || 10 reconsumata V
 consumata E re consummata A consummata G || 11 stringebatur V stringe-
 batur EAG || 12 Alemannorum G || 13 romanem V Romanam EAG || 14 con-
 fundentes V def. Meurig-D. confundentis Pet. | uinculo nabilis V incunabulis
 EAG || 15 adulscis V adolescit EAG | longius VE longis AG || 16 concilio
 VE consilium A dubit. Cl. in app. (cf. 19, 7, 6) consilia G consilio Gdt. | alio¹
 VE alia AG || 17 probantibus urguendi os V p. urgendi hos E probanti, Bur-
 gundios AG | excita V exciri E excitare A defendimus (cf. 27, 5, 8) excitari G |
 ubi VE urbis A turbae G pubis Val. in adn. || 18 afluentes V affluentes EAG |
 metuendo VE metuendos AG || 19 frequen&r V || 21 agminibus Romanis
 tr. G || 23 rationale V ratione EAG || 24 a ante temporibus add. C. F. W. M.
 reiec. Bae. Blomgren || 25 finumquae V finiumque EAG | ab alamannis incipit
 frgm. M. Alemannis G || 26 et ante cateruas add. Val. in adn. reiec. Blomgren;
 plura intercidisse cens. Her. | congregarentur V

- garetur in unum, ad usque ripas Rheni progressae imperatore ad
exstruenda munimenta districto terrori nostris fuere uel maximo. /
12 igitur paulisper morati, cum neque Valentinianus, ut spoponderat,
die praedicto uenisset nec promissorum aliquid aduerterent factum, /
ad comitatum misere legatos poscentes adminicula sibi dari redituris 5
13 ad sua, ne nuda hostibus exponerent terga. quod ubi negari per am-
bages sentirent et moras, maestis exinde discesserunt et indignati. /
hocque comperto reges ut ludibrio habitis saeuientes captiuis omnibus
interfectis genitales repetunt terras.
- 14 Apud hos generali nomine rex appellatur Hendinos et ritu ueteri 10
potestate deposita remouetur, si sub eo fortuna titubauerit belli uel
segetum copiam negauerit terra, ut solent Aegyptii casus eiusmodi
suis assignare rectoribus. nam sacerdos apud Burgundios omnium
maximus uocatur Sinistus et est perpetuus obnoxius discriminibus
nullis ut reges. 15
- 15 Per hanc occasionem impendio tempestiuam Alamannos gentis ante
dictae metu dispersos aggressus per Raetias Theodosius ea tempestate
magister equitum pluribus caesis, quoscumque cepit, ad Italiam iussu
principis misit, ubi fertilibus pagis acceptis iam tributarii circum-
colunt Padum. 20
- 6 Hinc, tamquam in orbem migrantes alium, ad Tripoleos Africanae
prouinciae ueniamus aerumnas, quas, ut arbitror, Iustitia quoque
ipsa defleuit. quae unde instar exarsere flammaram, textus aperiet
2 absolutus. Austoriani his contermini partibus barbari in discursu
semper expediti ueloces uiuereque assueti rapinis et caedibus pau- 25
lisper pacati ad genuinos turbines reuoluti sunt hanc causam prae-
3 tendentes ut seriam. Stachao quidam nomine popularis eorum ut in
otio nostra peragrando licentius agebat quaedam uetita legibus, inter

1 imperator. MV imperatore EG imperatorem A || 2 truenda V trudenda
EA | districto MV districto G || 3 igitur igitur MV (pr. del. m2) || 4 diae V |
aduerteret E || 5 clari V | pedituris MV petituris A redituris G || 6 Nenuda M
renuda V ne nuda AG || 7 necti G | et ante indignati om. G || 8 ludibria VE |
omnibus ex ominibus V || 9 reppetunt ex reppitunt V || 10 os V | res MA res V
om. E rex G | appellatum MV (apell-) appellatur G || 11 si om. VEA || 12 ter
flaui MVEA perflaui Em2 terra: quemadmodum G terra ut Hadr. Val. | eius
modum MVE eiusmodi Em2 AG || 13 uis MV ius EA om. G suis Val. in adn.
unis uel omnis Günther || 14 maximos V || 16 Alemannos G || 17 retias M (ex
petias) V || 18 aequitum MV || 19 pacis MV pagis EA agris G || 23 instra V
instrumenta EA | teatus V || 24 austuriani MV | partibus ex bartibus M ||
26 genuinos MVE def. Pighi in g. AG ad g. Her. (cf. 24, 3, 6) | hac MV hanc
EA G || 27.28 utinuo MV uti nouo E uere n. A om. G ut in otio Val. in adn. ||
28 quae dum VE

quae illud potius eminebat, quod prouinciam omni fallaciarum uia prodere conabatur, ut indicia docuere uerissima; quocirca supplicio flammaram absumptus est.

Huius necem ulcisci ut propinqui damnatique iniuste causantes / 4
5 ferarum similes rabie concitarum exsiluere sedibus suis Iouiano etiam
tum imperante ueritique prope Leptim accedere, ciuitatem muris et
populo ualidam, suburbano eius uberrimo insidere per triduum mac-
tatisque agrestibus, quos inopinus hebeterat pauor uel confugere
coegerat ad speluncas, incensa suppellectili multa, quae uehi non
10 poterat, referti rapinis reuerterunt ingentibus trahentes captiuum
Siluam quoque casu cum caritatibus in agro inuentum, ordinis sui
primate.

Hac subita clade Leptitani perterriti ante incrementa malorum, / 5
quae intentabat barbaricus tumor, praesidium implorauere Romani, /
15 comitis per Africam recens prouecti. qui cum uenisset militares copias
ducens ferreque opem rebus rogaretur afflictis, non nisi abundanti
commeatu aggesto et camelorum quattuor milibus apparatis castra
firmabat esse moturum. hocque responso miserandis ciuibz stupefac- 6
tis atque negantibus sufficere se posse post uastationes et incendia ita
20 enormibus instrumentis remedia quaerere damnorum immanium /
dissimulanter diebus ibi quadraginta consumptis nullo temptato idem
discesserat comes.

Qua spe Tripolitani frustrati formidantesque extrema allapso legi- 7
timo die concilii, quod apud eos est annuum, Seuerum et Flaccianum
25 creauere legatos Victoriarum aurea simulacra Valentiniano ob imperii
primitias oblaturus, utque lacrimosas prouinciae ruinas docerent intre-
pide. quibus compertis Romanus misso equite uelocissimo magistrum 8
officiorum petit Remigium, affinem suum uel rapinarum participem, /
ut prouideret imperatoris arbitrio cognitionem huius negotii uicario

1 que MVE quae AG | petius MV peius EA potius G | prouinciati MVE
prouinciam cum Em2 prouinciam AG || 5 ferarum V || 6 ueritique MV | ac-
cidere MVE accedere AG || 7 uberrimo om. E | actatisque MVA uastatisque E
mactatisque G || 8 habitauerat MV hebeterat EAG || 9 incensas suppellectili
MV incensa suppellectili EAG | que MV quae EAG || 10 recerti ex reuerti M
reuerti V reuersi EA aucti G referti Val. in adn. | inuenterunt MV reuerte-
runt G || 11 Siluani E | casuum seritatibus MV c. feritatibus EA casu G c. cum
caritatibus Val. || 13 incriminenta MV incrementa EAG || 14 que MV quae
EAG || 15 militaris MVE militares AG || 16 ducens M (ex duces) EAG du-
ces V | nisi abun uerb. ult. in frgm. M || 17 camellorum V || 19 negandis V ne-
gantibus EAG || 19. 20 itae normibus V ita enormibus EA enormibus G ||
23 frustati V frustrati EAG || 24 flictianum VE Elietianum A Flaccianum G ||
26 obque V utque G || 29 Vincentio ante uicario add. Kell. Dracontio Warming-
ton prob. Češka

- 9 sibi que deferri. uenerunt in comitatum legati aditoque principe uer-
bis, quae perpassi sunt, ostenderunt; obtulerunt decreta textum con-
tinentia rei totius. quibus lectis cum neque relationi officiorum magistri
fauentis Romani flagitiis nec contraria referentibus crederetur, pro-
missa disceptatio plena dilata est eo more, quo solent inter potiorum 5
occupationes ludi potestates excelsae.
- 10 Dum remedia quaedam a commilitio principis expectantur, sus-
pensis Tripolitanis diuque anxiis rursus globi superuenere barbarici /
fiducia sublati praeteritorum Leptitanoque agro et Oeensi interneciu
populatione transcurtis expleti praedarum aceruis ingentibus absces- 10
serunt occisis decurionibus multis, inter quos Rusticianus sacerdo-
11 talis et Nicasius enitebat aedilis. haec autem eruptio ideo arceri non
potuit, quod ad legatorum preces negotiorum quoque militarium cura
12 praesidi delata Ruricio mox translata est ad Romanum. et iam recens
inflictae cladis nuntius missus ad Gallias excitauit acrius principem. / 15
ideoque tribunus et notarius Palladius mittitur, ut et militi disperso
per Africam praeberet stipendium debitum et gesta per Tripolim
fide congrua scrutaretur.
- 13 Inter tales tamen consulendi moras expectandique responsa /
Austoriani successu gemino insolentes ut rapaces alites aduolarunt / 20
irritamento sanguinis atrocius efferatae; cunctisque, nisi quos fuga
discriminibus eximeret, interemptis praedas, quas antehac relique-
14 rant, auexerunt arboribus exsectis et uitibus. tunc Mychon quidam
nobilis oppidanus et potens captus in suburbano lapsusque, antequam
uinciretur, quia pedibus aeger euadere penitus uetabatur, in puteum 25
aquis uacuum sese coniecit, unde costa diffracta leuatus a barbaris /
ductusque prope portas coniugis miseratione redemptus est et ad
15 pinnas muri fune sublatus post biduum interiit. unde elati in perti-
naciam saeuissimi grassatores ipsa pulsauere moenia Leptitana fune-
stis plangoribus resonantia feminarum, quas numquam antea hosti- 30
liter clausas pauor exanimabat insolitus, obsessaque urbe per octo

1 ibique VA sibi que E Lind. sibi G | differri VA deferri EG || 6 potestas V
potestatis EG potestates A || 7 principio VA principis EG || 8 superuenire V
superuenere EAG || 9 censi VAG emenso E Oeensi Val. || 10 transcurtis V
transcursaque E transcurtis AG | ingentibus V ingentibus EAG | abscesse-
runt ♂ V || 11 Rusticianus G || 17 tribolim V || 20 Austoriani EG | successo V
successu EAG | auolarunt VA aduolarunt EG || 23 auexerunt add. G auerte-
runt Pet. in ind. Brakman | et sectis V exectis EAG || 25 uinceretur qua V uin-
ciretur, quia EAG || 26 diffracta V diffracta EAG || 27 portas V portas EAG ||
28 interiit V interiit EAG interiit C. F. W. M. Walter prob. Bae. | pertina-
tiam V || 31 obsessasque V obsessaque EAG

continuos dies, cum quidam oppugnatores sine ullo uulnerarentur effectu, redierunt ad propria tristiores.

Ob quae super salute dubii ciues ultimaque temptantes profectis 16
ante legatis nondum reuersis Iouinum mittunt atque Pancratium, /
5 quae uiderint quae ipsi perpassi sint, imperatorem fida relatione
docturos. qui Seuerum apud Carthaginem inuentum et Flaccianum, /
superiores illos legatos, percontando, quid egerint, cognouerunt eos
audiri a uicario iussos et comite. e quibus Seuerus ilico perit uexatus
acerbitate morborum; nihilo minus tamen properarunt ad comitatum
10 magnis itineribus ante dicti.

Ingresso post haec Palladio Africam Romanus, quas ob res uenerat, 17
ante praestructus, ut securitatem suam in tuto locaret, numerorum
principiis per quosdam secretorum mandauerat conscios, ut ei tam-
quam potenti et palatii summatibus proximo stipendii, quod pertu-
15 lerat, praestarent maximam partem; et ita est factum. confestimque 18
ille ditatus perrexit ad Leptim, utque ad ueritatis perueniret inda-
ginem, Erechthium et Aristomenen, facundos municipes et insignes, /
libere suas ciuiumque et finitimorum retexentes aerumnas ad loca
uastata secum eduxit. quibus aperte cuncta monstrantibus luctuosis 19
20 prouinciae cineribus uisis reuertit Romanumque ut desidem increpans/
relaturum se cuncta uerissime, quae uiderat, minabatur ad principem.
atque ille ira percitus et dolore se quoque mox referre firmavit, quod
missus ut notarius incorruptus donatium militis omne in quaestus
auerterit proprios. qua gratia flagitiorum arbitra conscientia cum 20
25 Romano deinde Palladius concordabat reuersusque ad comitatum /
arte mendaciorum impia Valentinianum fefellerat Tripolitanos frustra
queri commemorans. ideoque rursus ad Africam cum Iouino postremo
omnium legatorum remittitur — Pancratius enim decesserat apud
Treueros —, ut cum uicario ipse merita legationis quoque secundae

2 proprias (lac. 4 litt. in fin. us.) V propria EAG proprias sedes dubit. Cl. in
app. aliquid excidisse putau. Pighi || 4 mittunt V mittunt EAG || 5 quae²
quaeque EA que reiec. Blomgren || 6 cartaginem V | flaccianum VE Flaccia-
num AG || 8 periit AG || 10 itineribus ♂ V | antedici ♂ V || 12 praestructus V
def. Demandi praestructurus Gdt. praestructis Harmon || 14 pertulerant V per-
tulerat G || 16 dictatus V (t alt. ex c m2) A ditatus EG | indagmen ex indagi-
nen V indaginem EAG || 17 erechthium V Erectium E Erechthium AG | fa-
cundus V facundos EAG || 21 uiderant V uiderat EAG || 23 questus VE quae-
stus AG || 24 aduerterit VA uerterit E auerterit G | Va V qua EAG |
flagitorum ♂ V || 25 consortia cum dabat V concordiam commendabat E con-
sortia conciliabat A concordabat G def. C. F. W. M. || 26 fefelleret V fefellerat
EAG | tripolitanus V Tripolitanos EAG || 27 quaeri VA queri EG | affri-
cam V || 29 reuersos V Treueros G

spectaret; praeter haec linguas Erechthi et Aristomenis praecidi iusserat imperator, quos inuidiosa quaedam locutos idem Palladius intimarat.

- 21 Secutus, ut statutum est, uicarium notarius uenit ad Tripolim. /
hocque comperto Romanus domesticum suum illuc uolucriter misit / 5
et Caecilium consiliarium in ea prouincia genitum, per quos — incertum pretio an fallaciis — circumuenti municipes omnes grauabant Iouinum destinatus asserentes nihil eorum mandasse, quae docuerat principem, eo usque iniquitate grassante, ut ipse quoque Iouinus /
ad salutis suae discrimen confiteretur se imperatori mentitum. 10
- 22 Quibus per Palladium regressum cognitis Valentinianus ad acerb-
tatem procliuior Iouinum quidem ut auctorem, Caelestinum uero
Concordiumque et Lucium ut falsi conscios et participes puniri sup-
plicio capitali praecepit, Ruricius autem praesidem ut mendacem
morte multari hoc quoque accedente, quod in relatione eius uerba 15
- 23 quaedam, ut uisum est, immodica legebantur. ac Ruricius quidem
apud Sitifim caesus, reliqui apud Vticam sententiae uicarii Crescentis
addicti. Flaccianus tamen ante legatorum interitum, cum a uicario
audiretur et comite, constanter saluti suae propugnans acclamationi-
bus iratorum militum impetuque cum conuiciis paene confossus est / 20
obicientium ideo Tripolitanos non potuisse defendi, quod ipsi ad ex-
- 24 peditionales usus praebere necessaria detrectarunt. et ob haec trusus
in carcerem, dum consultus super eo, quid conueniret agi, decerneret
imperator, sollicitatis, ut dabatur opinari, custodibus in urbem Ro-
mam abierat profugus ibique delitescens fatali lege discessit. 25
- 25 Hoc memorando fine externis domesticisque cladibus uexata conti-
cuit Tripolis non indefensa, quia uigilauit Iustitiae oculus semper-
nus ultimaeque legatorum et praesidis dirae. diu enim postea huius-
modi casus emersit: solutus sacramento Palladius destitutusque fastu,

1 linguas ex lingaas V | crethi VE Erechthi A (corr. in pag. 307) Erechthii G |
[et aristomenis] V || 2 inuidioso V inuidiosa EG inuidiose A || 4 statuum V
statutum EAG || 5 domesticus V domesticum EAG | uelociter A || 6 consili-
arum V consiliarium EAG || 7 fallatiis V | municipiis ex municipus V munici-
pes EAG || 11 lac. post regressum indic. Cl. c. c. reiec. Bae. iam add. Her. |
aceruitatem V acerbitem EAG || 13 poniri V puniri EAG || 15 mortem V
morte EAG | quoque ex queque V | accidente VA accedente EG || 16 at V
ac G || 17 est post caesus add. Cl. reiec. Bickel Blomgren | sententia V | senten-
tiae Demandt || 19 propugnans V || 20 couitiis V conuitiis EA conuiciis G ||
21 tripolitanus ♂ V | expeditionalis V expeditionales EAG || 22 usos V usus
EAG | [ob h]aec V || 23 diu V dum G | conueniret V restitutum conueniet
Cl. c. c. prob. Bae. || 24 propinari VE opinari AG || 25 decessit G || 28 ultime-
que V ultimaeque EA ultricesque G || 29 distitutus quae V destitutusque EAG

quo tumebat, discessit ad otium. et cum Theodosius, ductor exercitu- 26
um ille magnificus, oppressurus Firmum perniciose coeptantem uenisset in Africam, proscripti Romani rem mobilem, ut iussum est, scrutaretur, inter chartas eius inuenta est et Meteri cuiusdam epistula id
5 continens „domino patrono Romano Meterius“ et in fine post multa nihil ad rem pertinentia: „salutat te Palladius proiecticius, qui non aliam ob causam dicit se esse proiectum, nisi quod in causa Tripolitana-
norum apud aures sacras mentitus est.“ his litteris ad comitatum 27
missis et lectis, Valentiniani iussu Meterius raptus suamesse confitetur
10 epistolam ideoque Palladius exhiberi praeceptus cogitans, quas criminum coxerit moles, in statione primis tenebris obseruata custodum absentia, qui festo die Christiani ritus in ecclesia pernoctabant, /
innodato gutture laquei nexibus interiit. hoc fortunae secundioris 28
indicio plene comperto delectoque tristium concitore turbarum exsiluerunt Erechthius et Aristomenes e latebris, qui, cum sibi iussas ab-
15 cidi linguas didicissent ut prodigas, ei ad longe remota declinarunt et abdita, doctoque super nefanda fraude Gratiano imperatore fidentius /
— Valentinianus enim obierat — ad Hesperium proconsulem et Flavianum uicarium audiendi sunt missi, quorum aequitas auctori-
20 tate mixta iustissima torto Caecilio aperta confessione cognouit /
ipsum suasisse ciuibus, grauarent mentiendo legatos. haec acta secuta est relatio gestorum pandens plenissimam fidem, ad quam nihil responsum est.

Et ne quid coturni terribilis fabulae relinquerent intemptatum, hoc 29
quoque post depositum accessit aulaeum. Romanus ad comitatum
profectus secum Caecilium duxit cognitores accusaturum ut inclinatos
in prouinciae partem; isque Merobaudis fauore susceptus necessarios
sibi plures petierat exhiberi. qui cum Mediolanum uenissent frustra 30

1 exercitum V exercituum EAG || [3 et post Africam add. G reiec. Blomgren | praescripti V proscripti Kell. | nobilem A || 4 esse VE est A est et G restit. Pet. | Meterii G | epistola V || 6 protecticius V proiecticius G || 9 misisset V missis et EAG | iussum V iussu EAG | confiteretur VA confite-
tur EG || 10 epistolam V || 12 ecclesiam V ecclesia EAG || 13 innodato V innodato EAG | nexibus V nexibus EAG || 14 iudicio V inditio EAG || 15 Erethius VE Erechthius AG || 16 prodigas ei a VA prodigia E prodigas, ad G procaces Wagn. def. Pet. prodigas ueri Hertz praedictum est Momms. (sed cf. Gell. 29, 1, 8) prodigas, ei ad Löfst. p. cito ad Her. p. rei Walter p. citi Meurig-D. || 20 mixta V def. Blomgren Meurig-D. nixa Lind. | confusione V confessione EAG || 21 lac. ante grauarent indic. Cl., suis ut add. dubit. c. c. in app. reiec. Blomgren || 26 accusaturum V || 28 peterat V petierat EAG | fr*ustra quae (fu. a) V

se tractos ob similtates documentis probabilibus ostendissent, absoluti redierunt ad lares. Valentiniano tamen superstite post superiora, quae narrauimus, Remigius quoque digressus ad otium laqueo uitam elisit, ut congruo docebimus loco.

1 obsimulatis V ob similtates *Val. in adn.* adsimulatis *Nov.* || 2 Valentini-
 anum V Valentiniano *EAG* || 3 laqui eo uatam V laqueo uitam *EAG* ||
 4 AMMIANI MARCELLINI RERVM GESTARVM. EXPLIC LIB. XXVIII.
 INCIPIT LIBER. XXVIII. V AMIANI. ETC EXPLICIT LIBER XXVIII.
 INCIPIT XXVIII. E

LIBER XXIX

1. Theodorus notarius imperium affectat et apud Valentem Antiochiae accusatus maiestatis conuictusque cum plurimis criminis consciis interficitur.
2. Multi in oriente ueneficiorum et aliorum criminum rei delati damnatique, pars iure, pars iniuria iugulantur.
3. In occidentis tractibus uaria Valentiniani Augusti saeuitiae et efferatae crudelitatis exempla.
4. Valentinianus Augustus Rhenum nauali ponte transgressus culpa militis Macrianum Alamannorum regem incautum capere non potuit.
5. Theodosius, magister equitum per Gallias, Firmum Maurum, Nubelis reguli filium, qui a Valentiniano descuerat, multis proeliis atterit ac demum eo ad uoluntariam mortem compulso pacem Africae reddit.
6. Quadi nefaria Gabinii regis sui caede incitati Pannonias et Valeriam igni et ferro cum Sarmatis uastant et legiones duas paene totas delent. de Claudii praefectura urbana.

Exacta hieme rex Persarum gentium Sapor pugarum fiducia 1
 pristinarum immaniter arrogans suppleto numero suorum abundeque
 firmato erupturos in nostra catafractos et sagittarios et conductam
 misit plebem. contra has copias Traianus comes et Vadomarius ex 2
 5 rege Alamannorum cum agminibus perrexere perualidis hoc obser-
 uare principis iussu appositi, ut arcerent potiusquam lacerarent Per-
 sas. qui cum uenissent Vagabanta, legionibus habilem locum, rapi- 3
 dos turmarum procursus hostilium in se ruentium acriter exceperunt
 inuiti operaque consulta retrocedentes, ne ferro uiolarent aduersorum
 10 quemquam primi et iudicarentur discissi foederis rei, ultima trudente
 necessitate congressi sunt confossisque multis discessere uictores. /
 inter moras tamen utrimque secus temptatis aliquotiens leuibus proe- 4
 liis uarioque finitis euentu pactis indutiis ex consensu aestateque

1 gentior ex gentium (m2) V gentium EA restit. Pet. gentis G senior Her. in-
 gentior dubit. Cl. in app. || 3 nostro V nros E nostra AG | sagictarios 3 V ||
 4 misit V restituiimus miserat Cl. c. c. plebem misit conductam uel conducticiam
 m. p. Harmon c. c. | traganus V Traianus G || 5 Alemannorum G || 6 arde-
 rent V arcerent EAG | lacererant V lacererent EAG || 7 nabilem V nobilem
 EAG habilem Val. (Wm2) || 9 oraque V operaque G | retrucidentes V retruci-
 dantes EA retrocedentes G | forro 3 V || 10 tradente VA trudente EG ||
 11 recessitate V necessitate EAG | confossique V confossisque EAG || 13 in-
 duciis V

consumpta partium discessere ductores etiamtum discordes. et rex quidem Parthus hiemem Ctesiphonte acturus redit ad sedes et Antiochiam imperator Romanus ingressus. qui dum ibi moratur, / securus interim hostium externorum intestinis paene perierat fraudibus, ut aperiet series delata gestorum. 5

5 Procopius quidam, inquit homo, barbarum cupiditati semper addictus, Anatolium detulerat et Spudadium palatinos exigi, quae de aerario interceperant, iussos insidiari comiti Fortunatiano, molesto illi flagitatori. qui animi asperitate confestim ad insanum percitus modum pro potestatis auctoritate, quam regebat, Palladium quen- 10 dam obscurissime natum ut ueneficum a memoratis conductum et Heliodorum, fatorum per genituras interpretem, adigendos prodere, 6 quae scirent, praetorianae iudicio tradidit praefecturae. cumque ad facti uel temptati quaestionem acrius ueniretur, exclamabat Palladius confidenter leuia esse haec, de quibus agitur, et praetereunda; / 15 alia se, si licuerit dicere, monstraturum metuenda et potiora, quae ingenti molimine iam praestructa, nisi prospectum fuerit, uniuersa confundent. iussusque docere fidenter, quae norat, rudentem explicuit immensum affirmans Fidustium praesidalem et cum Irenaeo Pergamium nomen imperaturi post Valentem detestandis praesagiis 20 7 didicisse secretim. et correptus Fidustius ilico — namque aderat forte — occulteque inductus uiso indice nulla infitiatione obumbrare iam publicata conatus rei totius calamitosum aperit textum absolute confessus se cum Hilario et Patricio uaticinandi peritis, quorum Hilarius militauerat in palatio, de imperio consuluisse futuro motas- 25 que secretis artibus sortes et nuncupationem principis optimi et ipsis 8 consultoribus luctuosos exitus praedixisse. atque cunctantibus, quis-

2 hiemem V | tesiphonte VE Ctesiphonte AG | rediit EG || 5 aperieret (i alt. add. m2) V appareret E aperiet Em2 (in marg.) AG | delata (a pr. ex i m2) V delata EA def. Meurig-D. dilata G dilatata Reines. declarata Pet. || 6 quidem VEA quidam Em2G || 7 natolium V Anatolium G || 9 quia nimi V qui nimia E qui animi A qui a nimia G || 10 pestatis V potestatis EAG || 11 beneficium VE ueneficum AG || 14 exclamat G || 15 haec esse tr. G | et] atque Harmon c. c. || 16 aliaresillicuerat V alias res si licuerit (res del. m2) E alia si l. A a. se, si l. G | metuendae V metuenda et G | quam V quae Em2AG || 18 fidem terque V fidenter quae EAG | explicauit Nov. c. c. || 19 inmensum V immensum EAG | praesidalem EA | hereneo VA hireneo E Irenaeo G || 20 imperatori VE Imperatoris A imperaturi G | destandis V detestandis EAG || 22 occultoque V occulteque G | indice uiso tr. Cl. c. c. in app. reiec. Bae. || 24 et add. Val. reiec. Blomgren | uaticinandis V uaticinandique EA uaticinandi G | peritos G || 27 luctuosas V luctuosos EAG

nam ea tempestate omnibus uigore animi antistaret, uisus est aliis excellere Theodorus secundum inter notarios adeptus iam gradum. / et erat re uera ita ut opinati sunt. namque antiquitus claro genere in Galliis natus et liberaliter educatus a primis pueritiae rudimentis /
 5 modestia, prudentia, humanitate, gratia, litteris ornatissimus semper officio locoque, quem retinebat, superior uidebatur altis humilibusque iuxta acceptus. solusque paene omnium erat, cuius linguam non infrenem, sed dispicientem, quae loqueretur, nullius claudebat periculi metus. his addebat idem Fidustius excarnificatus iam ad inter- 9
 10 itum omnia, quae praedixit, se indicante Theodorum per Euserium didicisse, uirum praestabilem scientia litterarum abundeque honoratum; Asiam quippe paulo ante rexerat pro praefectis. quo in 10 custodia condito gestorumque uolumine imperatori recitato de more / prodigiosa feritas in modum ardentissimae facis fusius uagabatur /
 15 elata turpi adulatione multorum maximeque omnium praefecti praetorio tunc Modesti. qui dum formidine successoris agigaretur in dies, / 11 obumbratis blanditiarum concinnitatibus cauillando Valentem, subrusticum hominem, sibi uarie commulcebat horridula eius uerba et rudia flosculos Tullianos appellans et ad extollendam eius uanitiem /
 20 sidera quoque, si iussisset, exhiberi posse promittens.

Igitur et Theodorus a Constantinopoli, quam ex negotio familiari 12 petierat, rapi celeri iubetur effectum et, dum ille reducit, ex praedictis uariis, quae diebus exercebantur et noctibus, plures a disiunctissimis regionibus trahebantur dignitatibus et nobilitate conspicui. /
 25 cumque nec carceres publici iam distenti inclusorum cateruas nec 13 priuata domicilia sustinerent constipatione uaporata confertas, quoniam uinculis maxima pars eorum attinebatur, et suam et proximi cuiusque uicem omnes horrebant. aduenit aliquando tamen ipse quo- 14

1 animanti staret V animi antistaret EA (ante-) G || 2 theodori V Theodorus EAG || 3. 4 ingalliis natus ingalliis natus (i. n. pr. del.) V || 7 linguam (u ex ai) V || 9 idem V def. Blomgren fidem Cl. || 10 indicantem VE indicante Em2 AG | enserium VE Euserium AG Eusemum Reines. Eucaerium Val. in adn. Eucherium Her. || 11 prestabili V praestabilem Corn. || 12. 13 [prope fectis qui in custo]dia V propraefectus / qui in custodia E P., quo in c. A pro praefectis. Quo in c. G || 15 relata V elata G | adulationem V adulatione EAG || 17 concinnantibus V concinnationibus E concinnitatibus AG || 19 tullianus V Tullianos EAG || 20 premitens V promittens EAG || 21 constinopoli ♂ V || 25 ne-carceres V nec c. EAG | destenti V distenti EAG | iam cateruas VAG iam om. E del. Pet. Nov. Harmon || 26 quam VE qua Em2 quia A quoniam G || 28 cuiusque om. G | at uenit VE Aduenit AG | tamem ♂ V

que Theodorus praemortuus et atratus, quo in deuia territorii parte abscondito paratis omnibus, quae indagines futurae poscebant, inter-
narum cladum litui iam sonabant.

- 15 Et quia fallere non minus uidetur, qui gesta praeterit sciens, quam
ille, qui numquam facta fingit, non abnuimus — neque enim ambi- 5
gitur — salutem Valentis et antea saepius per occultas coitiones et
tunc in extrema demersam ferrumque ad iugulum eius prope adactum
a militaribus fato reflectente depulsum, quem lacrimosis in Thracia
16 discriminibus destinarat. namque et in nemoroso quodam inter Antio-
chiam et Seleuciam loco leni quiete post meridiem consopitus a Sal- 10
lustio tunc scutario et saepe alias appetitus insidiantibus multis uitae
termi nis a primigenio ortu ascriptis ausa immania frenantibus euade-
17 bat. ut sub principibus Commodo et Seuero nonnumquam accidebat, /
quo rum summa ui salus crebro oppugnabatur adeo, ut post intestina
pericula multa et uaria alter in amphitheatrali cauea, cum affuturus 15
spectaculis introiret, a Quintiano senatore, illicitae cupidinis homine, /
ad debilitatem paene pugione uulneraretur, alter inopinabili impetu /
tempore aetatis extremo a Saturnino centurione consilio Plautiani
praefecti in cubiculo iacens confoderetur, ni tulisset suppetias filius
18 adolescens. quocirca etiam Valens erat uenia dignus uitam, quam 20
ereptum ire perfidi properabant, omni cautela defendens. sed inex-
piabile illud erat, quod regaliter turgidus pari eodemque iure nihil
inter se distantibus meritis nocentes innocentesque maligna insecta-
tione uolucriter perurgebat, ut, dum adhuc dubitaretur de crimine, /
imperatore non dubitante de poena damnatos se quidam prius dis- 25
cerent quam suspectos. adolescebat autem obstinatum eius proposi-
tum admouente stimulos auaritia et sua et eorum, qui tunc in regia
uersabantur, nouos hiatus aperientium et, si qua humanitatis fuisset

1 adtratus VE atratus AG | parte territorii tr. G || 3 cladium EA || 5 con-
fingit Nov. c. c. reiec. Bae. Blomgren || 7 tunt ♂ V | iulum V corr. m3 | addic-
tum V adactum G || 8 fatore fectende V. fato reflectente EA f. reluctantem G ||
10 a] ac Pet. reiec. Blomgren || 11 tunt ♂ V | adpetenter V restit. Pet. def. Blom-
gren appetitus G a., latenter Her. || 13. 14 nonnumquam acceptum accidebat tem
octauianum exprocon (lac. 2 1/3 uss.) (cf. 29, 3, 4 — 29, 5, 39 quatern. archetypi
traiect.) V n. a. a. item O. ex proconsule (lac. 2 uss.) (29, 3, 4 — 29, 5, 39 ut V) E
(post oppugnabatur: hic defic. multum m2 in marg.) A (lac. 1 us.) nonnumquam
accidebat. Quorum summa G ordine restituto || 15 alteri (i ex a m2) nam a[m]fi-
[dre]*atrali (-am pr. del. m3) V alter in amphitheatrali EAG || 16 quinti-
niano VA Quintiano EG | cupidinis (d ex n) V || 17 a V ad EAG || 18 pau-
tiani V Plautiani G || 21 [pe]rfidi V | omnis V omni EAG || 24 et V ut Lind. |
cum Ehrismann reiec. Opitz || 26 suspectus VE suspectos AG || 27 stimulus V
stimulos EAG || 28 uastabantur V uersabantur EAG | hiatus V hiatus EAG

mentio rara, hanc appellantium tarditatem; qui cruentis adulationibus institutum hominis mortem in acie linguae portantis ad partem pessimam deprauantes omnia turbine intempestiuo perflabant euersum ire funditus domus opulentissimas festinantes. erat enim exposi- 20
 5 tus accessu insidiantium et reclusus uitio gemino perniciose implicitus, / quod intoleranter irascebatur tunc magis, cum eum puderet irasci, / et quae facilitate priuati opertis susurris audierat, an uera essent, excutere timore principis supersidens pro ueris accipiebat et certis. / inde factum est, ut clementiae specie penatibus multi protruderentur 21
 10 insontes praeceps in exsilium acti, quorum in aerario bona coacta / et ipse ad quaestus proprios redigebat, ut damnati cibo precario uicti- tarent angustiis formidandae paupertatis attriti, cuius metu uel in mare nos ire praecipites suadet Theognis poeta uetus et prudens. quae 22
 etiam si recta fuisse concesserit quisquam, erat tamen ipsa nimietas 15 odiosa. unde animaduersum est recte hoc definitum nullam esse crudeliorem sententiam ea, quae est, cum parcere uidetur, asperior.

Igitur cum praefecto praetorio summatibus quaesitis in unum, / 23 quibus cognitiones commissae sunt, intenduntur eculei, expediuntur pondera plumbea cum fidiculis et uerberibus, resultabant omnia 20 truculentae uocis horroribus inter catenarum sonitus „tene claude comprime abde“ ministris officiorum tristium clamitantibus. et quon- 24
 iam addici post cruciabiles poenas uidimus multos ut in tenebrosis rebus confusione cuncta miscente summatim, quia nos penitissima gestorum memoria fugit, quae recolere possumus, expeditius ab- 25
 soluemus.

Primo intro uocatus post interrogatiunculas leues Pergamius a Pal- 25
 ladio, ut dictum est, proditus quaedam imprecationibus praescisse nefariis, sicut erat impendio eloquentior et in uerba periculosa pro-

2 morte eminacie V mortem in acie EAG | linguae ♂ V | portantis ex per-
 tantes (m2) V portantis EAG || 3 perflauante uersum V perflante u. EA per-
 flabant, euersum G || 4 oppulentissimas V || 5 perniciose V || 6. 7 irasci — susur-
 ris add. Vm2 in marg. || 7 tacilitate Vm2 taciturnitate EA facilitate G | aper-
 tis EA || 9 protuderentur V protruderentur Em2 AG || 10 aerarium Val. C. F.
 W. M. || 11 questus VE quaestus AG | redigebatur V redigebat G || 13 prae-
 cipitas ♂ V || 15 obdiosa V odiosa EAG | anima aduersum V animaduersum
 EAG || 16 que ♂ V | con V cum EAG || 17 quaesitim munum V que in unum
 coactis E quaesitis in unum AG || 18 interduntur V intercluduntur EA inten-
 duntur G || 19 uelueribus V uerberibus EAG || 20 somtus V sonitus EAG ||
 20. 21 tene — abde om. E || 21 adde Momms. (cf. Liv. 26, 16, 3) obde Her. (cf.
 Prud. Perist. 5, 95) | qm VE quoniam AG || 22 addi VEA abdi Em2 Momms.
 addici G || 26 uocatu VG uocatur EA uocatus C. F. W. M. (Wm2) | interrogat
 iungulas V i. ungulas E interrogatiunculas AG || 27 dictus V dictum EAG

- iectus, inter ambigentes iudices, quid prius quaeri debeat quidue
 posterius, dicere audacter exorsus multa hominum milia quasi con-
 sciorum sine fine strependo fundebat modo non ab extremo Atlante /
 magnorum criminum arguendos poscens aliquos exhiberi. quo ut
 consarcinante nimis ardua morte multato aliisque gregatim post illum 5
 occisis ad ipsius Theodori causam quasi ad Olympici certaminis
 26 puluerem peruenitur. eodem die inter complura alia hoc quoque
 uenerat triste, quod Salia, thesaurorum paulo ante per Thracias co-
 mes, cum de uinculis educitur audiendus et calceo inserit pedem, /
 quasi ruina incidentis immensi terroris repente percussus animam inter 10
 retinentium manus efflauit.
- 27 Constituto itaque iudicio et cognitoribus praescripta ostendantibus
 legum, sed ex uoluntate dominantis moderantibus momenta causa-
 rum horror peruaserat uniuersos. totus enim deuius ab aequitate
 dilapsus iamque eruditior ad laedendum in modum arenariae ferae, / 15
 si admotus quisquam fabricae diffugisset, ad ultimam rabiem sae-
 uiebat.
- 28 Inducti itaque Patricius et Hilarius ordinemque replicare iussi
 gestorum, cum inter exordia uariarent, fodicatis lateribus illato tri-
 pede, quo utebantur, adaecti ad summas angustias aperiunt negotii 20
 fidem ab ipsis exordiis replicatam. et prius Hilarius:
- 29 „Construximus“, inquit, „magnifici iudices, ad cortinae similitu-
 dinem Delphicae diris auspiciis de laureis uirgulis infaustam hanc
 mensulam, quam uidetis, et imprecationibus carminum secretorum /
 choragiisque multis ac diuturnis ritualiter consecratam mouimus 25
 tandem; mouendi autem, quotiens super rebus arcanis consulebatur, /
 30 erat institutio talis. collocabatur in medio domus emaculatae odoribus
 Arabicis undique lance rotunda pure superposita ex diuersis metallicis
 materiis fabrefacta. cuius in ambitu rotunditatis extremo elemento-
 rum uiginti quattuor scriptiles formae incisae perite diiungebantur 30

1 debat V debeat EG debebat A debeat dubit. Cl. in app. || 3 sinestrependo
 ex sinestrepido (m2) V sinestrepitu E s. strependo A s. finest. G | aut V ut EA
 ab G || 5 arguta C. F. W. M. || 6 theodoro G V | odolympico V ad olympicum E
 ad olympici AG ad del. Nov. || 8 uenerat V def. Pet. Pighi euenerat G | salia-
 thos aurorum V S. anatorum E Salia thesaurorum AG || 9 dum Ehrismann
 reiec. Opitz || 11 retinentiam VE retinentium AG || 12 praescriptis V praescrip-
 ta G || 13 monenta V momenta EAG || 14 uniuersis VA uniuersos EG || 16 ra-
 bilem V rabiem EAG || 19 tripode EG || 21 prior G || 22 inquit V || 23 del-
 fice V || 26 archanis V || 28 pure V def. Miller del. ut dittogr. C. F. W. M. turi
 Momms. sulphuri Bickel || 29 ambitur V ambitu EAG || 30 scriptilis VE scrip-
 tiles AG

spatiis examinate dimensis. ac linteis quidam indumentis amictus / 31
 calciatusque itidem linteis soccis torulo capiti circumflexo uerbenas
 felicis arboris gestans litato conceptis carminibus numine praescitio-
 num auctore caerimoniali scientia supersistit cortinulae sacerdos pen-
 5 silem anulum librans aptum ex carpathio filo perquam leui mysticis
 disciplinis initiatum. qui per interualla distincta retinentibus singulis
 litteris incidens saltuatim heroos efficit uersus interrogationibus
 consonos ad numeros et modos plene conclusos, quales leguntur
 Pythici uel ex oraculis editi Branchidarum. ibi tum quaerentibus 32
 10 nobis, qui praesenti succedet imperio, quoniam omni parte expolitus
 fore memorabatur et assiliens anulus duas perstrinxerat syllabas
 ΘΕΟ cum adiectione litterae postremae, exclamauit praesentium
 quidam Theodorum praescribente fatali necessitate portendi. nec
 ultra super negotio est exploratum; satis enim apud nos constabat
 15 hunc esse, qui poscebatur.“

Cumque totius rei notitiam ita signate sub oculis iudicum subiecisset, 33
 adiecit beniuole id Theodorum penitus ignorare. post haec inter-
 rogati, an ex fide sortium, quas agitabant, ea praescierint, quae sus-
 tinerent, uersus illos notissimos ediderunt clare pronuntiantes capi-
 20 talem eis hanc operam scrutandi sublimiora cito futuram, nihilo
 minus tamen ipsi quoque cum cognitoribus principi caedes incendia-
 que flatantes furias imminere. quorum tres ponere sufficiet ultimos:

οὐ μὲν νηποινί γε σὸν ἔσσεται αἷμα καὶ αὐτοῖς
 Τισιφόνῃ βαρύμηνις ἐφοπλίσσει κακὸν οἶτον
 25 ἐν πεδίοισι Μίμαντος ἀγαιομένοιο Ἀρης.

1 hac V A ac E C. F. W. M. Corn. has G | quidem Corn. || 2 torulo V A
 torulo EG | capite V capiti Val. in adn. (Nm2) | berbenas V uerbenas E A G ||
 3 praescitiorum V praescitionum G def. Georges Langen praescitorum Cl. (N)
 praesagitionum Corn. || 4 cortinules (lac. 8 litt.) V cortinales (lac. 8 litt.) E
 cortinales (lac. 6 litt.) A cortinulas G cortinulis Val. (N) Wagn. cortinulae sa-
 cerdos Gdt. sacrae Her. sollemniter Brakman sinistra Nov. sacratae Wunsch
 sulfuratae Bickel || 5 artum V G sartum E Val. in adn. Wagn. sarctum A aptum
 uelsartis Wagn. in comm. tortum Günther | carpathio V charfatio E carpathio A
 carpathio G carbasio Val. in adn. || 6 initatum V initiatum E A G | recinenti-
 bus C. F. W. M. Ellis || 7 ero os VE heroos AG || 8 consonans V consonos G ||
 9 araculis et V oraculis E A G || 10 succidet V succederet E succedet AG | qm
 VE quoniam AG || 11 et om. G || 12 et V ΘΕΟ Val. in adn. | postrema V A G
 postremae E Gdt. posterae Her. || 16 iudicum ex sudicum V || 21 ipsis VE
 ipsi AG | incendi atque V incendiaque E (a del.) G incendia atque A || 22 fla-
 tantes V def. Hadr. Val. Her. Hagend. Bae. Blomgren flagrantés EA flagitan-
 tes G | res V ex- E tres AG || 23 Graeca — hoc om. (lac. 2 uss.) et adscr. in
 marg.: Graeca E | OYMANN HTIO INI TE GONECCE TAI V OYMANNHTIOI-

- 34 quibus lectis unguibus male mulcati separantur exanimis. postea ut cogitati sceleris officina pateret aperte, honoratorum inducitur globus uertices ipsos continens rerum. cumque nihil praeter se quisque cernens ruinam suam impelleret super alium, permissio quaesitorum coeptans dicere Theodorus primo in precem ueniale prostratus, dein 5 artius respondere compulsus ostendit se cognita per Euserium, ne ad imperatorem referret, ut conatus est aliquotiens, ab eo prohibitum / asserente non appetitu regni occupandi illicito, sed ratione quadam
- 35 indeclinabilis fati id, quod sperabatur, ultro uenturum. deinde haec eadem Euserio sub cruenta quaestione confesso confutabant Theo- 10 dorum litterae suae per ambages obliquas ad Hilarium scriptae, quibus spe iam firma concepta ex uatibus de re non cunctabatur, sed tempus patrandae cupidinis quaeritabat.
- 36 Quibus post haec cognita sequestratis Eutropius Asiam proconsulari tunc obtinens potestate ut factionis conscius arcessitus in crimen / 15 abscessit innocuus Pasiphilo eximente philosopho, qui, ut eum mendacio iniusto peruerteret, crudeliter tortus de statu robustae mentis
- 37 non potuit deturbari. his accessit philosophus Simonides, adolescens ille quidem, uerum nostra memoria seuerissimus. qui cum audisse negotium per Fidustium deferretur et causam non ex ueritate, sed ex 20 unius nutu pensari sensisset, didicisse se dixit praedicta et commissa pro firmitate animi tacuisse.
- 38 Quis omnibus perspicaciter inquisitis imperator cognitorum consultationi respondens sub uno proloquio cunctos iubet occidi. et uix sine animorum horrore funestum spectaculum multitudine innumera 25

NIGEPONEZZETAI A οὐ μὴν ἀτίμητόν γε σὸν ἔσσεται G μὲν Val. in adn. νηπιονί Hadr. Val. | MM ΚΑΙΔΥΤ ΟΙC V MMKAIATOIS A διμα, καὶ αὐτοῖς G || 24 TICΙ ΦΩΝΗΒΑ ΡΥΜΗΝΙC V ΤΙΣΙΦΩΝΗΒΑΡΥΜΗΝΙΣ A τισιφώνη βαρύμηνης G | ΕΦΟΠ ΔΗCΕΙV ΕΦΟΠΑΗΣΕΙ A ἐφοπάσσει G ἐφοπλίσσει Gron. in adn. || 24. 25 ΚΑΚΟΝΟΙΤΟ ΝΕΝ V ΚΑΚΟΝΟΙΤΟΝΕΝ A κακὸν οἶτον † ἀντίκα ἐν G || 25 ΠΕΔ ΙΟΙCΙ ΜΜΔΝΤΟ CΑΙΔ ΕΟ ΜΕΝΟΚΑΡ hoc V ΠΕΑΙΟΙΣΙΜΙΜΑΝΤΟ ΣΑΙΕΟΜΕΝΟΚΑΡΗΟΣ A πεδλοῖς ἱμμαντος καιομένοισ καὶ G πεδλοῖσι Μίμαντος Lind. ἀγαιομένοιο Ἄρης Haupt

1 quibus ex quibus (m2) V | mulcatis V mulcati EA mulcati G || 2 honoratorum V honoratorum EAG | globi VE globus AG || 4 permissio VAG restit. Pet. permissa E permissu Hadr. Val. || 5 pacem V precem Val. | postratus V prostratus EAG || 6 actius V altius EA coactius G artius Hadr. Val. (Cm2) | cognata V re cognita EG se c. A | Eusebium E Eucaerium Val. | at V ad EAG || 7 referre VE referret AG || 9 hac V haec G || 10 confessione V confesso G || 16 parsifilo VE Parsiphilo A Pasiphilo G || 17 inusto V iniusto Lind. | destatur ubiistae V de statu robustae AG || 21 pensaris VE pensari AG | iussisset VE sciussisset A sensisset G uidisset Hadr. Val. || 23 consultatione VA consultationi EG

contuente et onerante questibus caelum — namque singulorum mala
 omnium esse communia credebantur — ducti uniuersi flebiliter iugu-
 lantur praeter Simonidem, quem solum saeuus ille sententiae lator /
 efferatus ob constantiam grauem iusserat flammis exuri. qui uitam 39
 5 ut dominam fugitans rabidam ridens subitas momentorum ruinas /
 immobilis conflagrauit Peregrinum illum imitatus Protea cognomine /
 philosophum clarum, qui, cum mundo digredi statuisset, Olympiae
 quinquennali certamine sub Graeciae conspectu totius escenso rogo,
 quem ipse construxit, flammis absumptus est. et post hunc diebus 40
 10 secutis omnium fere ordinum multitudo, quam nominatim recensere
 est arduum, in plagas calumniarum coniecta percussorum dexteras
 fatigauit tormentis et plumbo et uerberibus ante debilitata sump-
 tumque est de quibusdam sine spiramento uel mora supplicium, dum
 quaeritur, an sumi deberet, et ut pecudum ubique trucidatio cerne-
 15 batur.

Deinde congesti innumeri codices et acerui uoluminum multi sub 41
 conspectu iudicum concremati sunt ex domibus eruti uariis ut illiciti /
 ad leniendam caesorum inuidiam, cum essent plerique liberalium
 disciplinarum indices uariarum et iuris.
 20 Neque ita multo post Maximus ille philosophus, uir ingenti nomine 42
 doctrinarum, cuius ex uberrimis sermonibus ad scientiam copiosus
 Iulianus exstitit imperator, oraculi supra dicti uersus audisse in-
 simulatus seque comperisse assensus, sed reticenda professionis con-
 sideratione non effudisse, uerum ultro praedixisse consultores ipsos
 25 suppliciis poenalibus perituros, Ephesum ad genuinam patriam duc-
 tus ibique capite truncatus sensit docente periculo postremo quaesi-
 toris iniquitatem omnibus esse criminibus grauiorem. constrictus etiam 43
 Diogenes laqueis impiae falsitatis, uir nobili prosapia editus, ingenio,
 facundia forti suauitateque praestans, dudum Bithyniae rector, ut
 30 opimum patrimonium eius diriperetur, capitali est poena affectus. /
 ecce autem Alypius quoque ex uicario Britanniarum, placiditatis 44
 homo iucundae, post otiosam et repositam uitam, quoniam huc usque

1 continente VE contuente AG | quaestibus V questibus EAG || 3 saeuus V
 saeuus EAG || 5 domina ut V dominam EAG || 7 filosofum V || 8 grecias V
 Graeciae EAG | excenso E ascenso AG || 12. 13 sum quees V sumptumque est
 EAG || 14 queritur EG || 20 philopus V phs E philosophus AG || 22 surra V
 supra EAG || 26 capite om. G | periculo AG || 28 prosepie V prosapia EAG |
 ingenio (i pr. ex u) V || 29 fortis V def. Blomgren forensi G oris Corn. forti Pet. |
 bythiniae V | et V ut EAG || 31 brittaniorum V britanniorum E Britannia-
 rum AG || 32 uicandae V iucundae EAG | qm VE quoniam AG

iniustitia tetenderat manus, in squalore maximo uolutatus ut ueneficus reus citatus est cum Hierocle filio adolescente indolis bonae / urgente Diogene quodam et uili et solo, ... omnique laniena excruciato, / ut uerba placentia principi uel potius accersitori loqueretur. quo, cum poenis non sufficerent membra, uiuo exusto ipse quoque Alypius post 5 multationem bonorum exulare praeceptus filium miserabiliter ductum ad mortem casu quodam prospero reuocatum excepit.

- 2 Per id omne tempus Palladius ille, coagulum omnium aerumnarum, / quem captum a Fortunatiano docuimus primum, ipsa sortis infirmitate ad omnia praeceps clades alias super alias cumulando lacrimis uni- 10
2 uersa perfuderat luctuosis. nactus enim copiam nominandi sine fortunarum distantia, quos uoluisset, ut artibus interdictis imbutos ita ut ferarum occulta uestigia doctus obseruare uenator multos intra casses lugubres includebat, quosdam ueneficiorum notitia pollutos, /
3 alios ut appetitoribus imminuendae conscios maiestatis. et ne uel 15 coniugibus maritorum uacaret miserias flere, immittebantur confestim, qui signatis domibus inter scrutinia supellectilis patris addicti / incantamenta quaedam anilia uel ludibriosa subderent amatoria ad insontium perniciem concinnata. quibus in iudicio recitatis, ubi non lex, non religio, non aequitas ueritatem a mendaciis dirimebat, inde- 20 fensi bonis ablatis nullo contacti delicto promiscue iuuenes alique /
4 membris omnibus capti ad supplicia sellis gestatoriis ducebantur. inde effectum est per orientales prouincias, a domnis metu similium exurerentur libraria omnia: tantus uniuersos inuaserat terror. namque ut pressius loquar, omnes ea tempestate uelut in Cimmeriis tenebris 25 reptabamus paria conuiuis Siculi Dionysii pauitantes, qui, cum epulis

1 beneficus VE ueneficus Em2 Cl. ueneficiis A ueneficii G || 2 hiero clifio VE Hieroglyphio A Hierocle filio G || 3 ursente V urgente EAG | lac. indic. Her. | omneque VE omnique AG || 4 ad VE ut AG | arcessitori G | quocumque VA quecumque E quo cum G || 7 recepit G || 8 perit V Periit E Per id AG || 9 fortune VE Fortunatiano AG | infirmitate V infirmitate G || 11 nominandis in V nominandi in E n. in- A, n. sine G || 14 cases V | benefici- orum VE ueneficiorum AG | notitiam V notitia EAG || 16 miseras V mis- erias EAG || 17 supellectilis V | patris V restit. Pet. poenis G || 18 nec canta- menta V incantamenta G | uel utebriosa V uelut ebriosa EA uel ludibriosa G || 19 excitatis V recitatis G lectitatis Pet. || 21 nulli V nullo G | promissae VA (-se) promiscue EG promisce dubit. Cl. in app. || 22 supplicium G | gestoriis V gestatoriis G || 23 factum V factum EAG effectum Cl. def. Blomgren | adom- nis V a dominis E ad omnis A ut omnes G ut a dominis Her. ut reiec. Fletcher Blomgren | metus A | exurerent G || 25 pressus V pressius EA expressius G | cimmeriis V || 26 conuiuis aculi V c. siculi E conuiuis S. AG | dyonisii V

omni tristioribus fame saginarentur, ex summis domorum laqueariis, in quibus discumbebant, saetis nexos equinis et occipitiis incumbentes gladios perhorrebant.

Tunc et Bassianus, procerum genere natus, notarius militans inter 5
5 primos quasi praenosceret altiora conatus, licet ipse de qualitate partus uxoris consuluisse firmaret, ambitioso necessitudinum studio, / quibus tegebatur, morte ereptus patrimonio opimo exutus est.

Inter fragores tot ruinarum Heliodorus, tartareus ille malorum 6
omnium cum Palladio fabricator, mathematicus, ut memorat uulgi, /
10 colloquiis ex aula regia praepigneratus abstrusis iam funebres aculeos exsertabat omni humanitatis inuitamento ad prodenda, quae sciret uel fingeret, lacescit. nam et sollicitius cibo mundissimo fouebatur / 7
et ad largiendum pellicibus merebat aes collaticium graue et incedebat passim ac late os circumferens uultuosum omnibusque formidatum /
15 ea fiducia sublatior, quod ad lupanar, quo, sicut ipse uoluit, liberius uersabatur, cubiculariis officiis praepositus assidue propalam uentitabat elogia parentis publici praeferens futura pluribus luctuosa. per 8
quae eum ut forensium causarum patronum, quid in primis orationis partibus collocaret, ut proficere possit facilius et ualere, quibusue
20 figurarum commentis splendida loca attemptare debeat, praemonebat.

Et quoniam longum est, quae cruciarius ille conflauit, hoc unum 9
edisseram, quam praecipiti confidentia patriciatus columina ipsa pulsauit. qui ex clandestinis, ut dictum est, regionum confabulationi-
25 bus immaniter arrogans et ipsa uilitate ad facinus omne uenalis egregium illud par consulum, Eusebium et Hypatium, germanos fratres, Constanti principis quondam affines, ad cupidinem altioris fortunae

1 famae VE fame AG | sacinarentur V saginarentur EAG || 2 saetis V | occupitiis V occipitiis EAG || 3 gladios V gladios EAG || 4 procerum genere natus G praeclearo Her. || 8 tractareus VE tartareus AG || 11 extabat V excitabat EAG exertabat Hadr. Val. | prodendi V prodendum EA prodenda G || 12 sollicitus VA pellicibus E illicitus Em3 in marg. sollicitus G || 13 incedebat V incedebat EAG || 14 passima aculeos V passim ac laetos E p. ac late os A p. elate os G | uultus E | omnibus EG | formidatis V formidatus EAG formidatum Her. (cf. 14, 11, 23) || 15 quo] quod EG | coluit V uoluit G || 16 seruabatur VAG uersabatur E Val. in adn. || 17 elogia V elogia EAG | perferens V praeferens Lind. || 17, 18 perque VEG per quae A || 19 et ualere] Valens G || 20 adtemp[tare debeat praemonebat] V attentare d., praemonebatur G praemonebat restit. Momms. Her. || 22 quoniam AG | longum est V def. Löfst. reiec. Bae. explanare post longum est add. Kell. narrare Nov. n. omnia Cl. Her. | quae V def. Löfst. quod Gdt. || 23 edisseram quam quam V edisseram quamquam EAG quam Hadr. Val. || 24 regionum V regionum G || 25 facinus V facinus EAG

- erectos et consuluisse et agitasse quaedam super imperio detulit /
addens itineri ad mendacium fite constructo, quod Eusebio etiam
10 principalia indumenta parata sint. quibus haustis auenter fremibun-
dus et minax, cui nihil licere debuerat, quia omnia sibi licere etiam in-
iusta existimabat, irremisse ab extremis regionum interuallis exhibitis 5
omnibus, quos solutus legibus accusator perducere debere profunda
11 securitate mandarat, suscipi quaestionem criminose praecepit. cum-
que nodosis coartationibus aequitate diu calcata et nexibili asseuera-
tione perditum nebulonis durante nullam confessionem exprimere tor-
menta grauius potuissent ablegatosque ab omni huiusmodi consci- 10
entia ipsa uiros ostenderet claros, calumniator quidem ita ut antea
honorabiliter colebatur, illi uero exsilio et pecuniariis afflictis dispen-
diis paulo postea reddita sibi multa sunt reuocati dignitatibus inte-
gris et splendore.
- 12 Nec tamen post haec tam paenitenda repressius actum est uel pu- 15
denter non reputante alta nimium potestate, quod recte institutis ne
cum inimicorum quidem incommodis in delicta conuenit ruere uolun-
taria nihilque sit tam deformis quam ad ardua imperii supercilia etiam
13 acerbitatem naturae adiungi. sed Heliodoro incertum morbo an qua-
dam excogitata ui mortuo — nolim dicere: „utinam nec ipsa res lo- 20
queretur!“ — funus eius per uespillones elatum pullati praecedere
14 honorati complures, inter quos et fratres iussi sunt consulares. ibi
tunc rectoris imperii caries tota stoliditatis apertius est profanata, qui
cum abstinere inconsolabili malo rogaretur obnix, inflexibilis mansit, /
ut uideretur aures occlusisse ceris quasi scopulos Sirenios transgres- 25
15 surus. superatus tamen precibus destinatis tandem nudatis capitibus /
infaustam bustuarii libitinam ad usque sepulchrum incedentes et pe-
dibus, quosdam etiam complicatis articulis praeire mandauit. horret

2 quo V quod EAG || 4 omni V omnia EAG || 5 externis V extremis G |
exhibitis VG exhibitis EA || 7 praecipit VG praecepit EA || 8 iacta V iacta-
ta G def. Češka calcata Her. (cf. 21, 13, 13) | et nixi uilia V et uix uili EA
nixis G et nexibili Lind. et inflexibili Corn. || 11 ueritas ante ipsa add. G res
Hadr. Val. reiec. Naumann | daros V claros EAG || 12 honerabiliter V | e V
et EAG || 15 aetum V actum EAG || 16 instituti sine VE institutis ne AG ||
17 delecta V delicta EAG || 18 dirum post tam add. A iniquum G def. Češka
deforme Val. in adn. (cf. Cic. ad Q. fr. 1, 1, 37) def. Bae. || 19 acruitem V
acerbitatem EAG | quadam] aliqua G || 20 noli* (fu. n) V nolim E nolui A
nolim G | sero post dicere add. Momms. reiec. Sey. || 21 funes V funus EAG |
uis pillonis V uispillones E uespillones AG | polleati V palliati EA pullati G |
procedere VE processere A praecedere G || 22 effrater V et fratres EAG | con-
sularos V consulares EAG || 24 inecolabili VE inconsolabili AG || 25 occlu-
sise V | scopulos (c ex t) V | syrenum E Syrenios A sireneos G || 27 bustu-
ari V bustuarii EAG | incidentes V incedentes EAG | et add. Val.

nunc reminisci, quo iustitio humilitati tot rerum apices uisebantur /
 et praecipue consulares post scipiones et trabeas et fastorum monu-
 menta mundana. inter quos omnes adolescentia et uirtutum pulchri- 16
 tudine commendabilis noster Hypatius praeminebat, uir quieti placi-
 5 dique consilii, honestatem lenium morum uelut ad perpendiculum
 librans, qui et maiorum claritudini gloriae fuit et ipse posteritatem
 mirandis actibus praefecturae geminae decorauit.

Accesserat hoc quoque eodem tempore ad Valentis ceteras laudes, / 17
 quod, cum in aliis ita saeuiret infeste, ut poenarum maiores aegre
 10 ferret finiri cum morte dolores, Numerium tribunum, malitia quen-
 dam exsuperantem, isdem diebus conuictum confessumque, quod
 exsecto uiuae mulieris uentre atque intempestiuo partu extracto in-
 fernis manibus excitis de permutatione imperii consulere ausus est,
 familiaritatis contuitu ordine omni mussante abire iussit illaesum /
 15 salutem et inuidendas opes et militiae statum integrum retenturum.

O praeclara informatio doctrinarum munere caelesti indulta felici- 18
 bus, quae uel uitiosas naturas saepe excoluisti! quanta in illa caligine
 temporum correxisses, si Valenti scire per te licuisset nihil aliud esse
 imperium, ut sapientes definiunt, nisi curam salutis alienae bonique
 20 esse moderatoris restringere potestatem, resistere cupiditati omnium
 rerum et implacabilibus iracundiis nosseque, ut Caesar dictator aie-
 bat, miserum esse instrumentum senectuti recordationem crudelitatis/
 ideoque de uita et spiritu hominis, qui pars mundi est et animantium
 numerum complet, laturum sententiam diu multumque cunctari
 25 oportere nec praecipiti studio, ubi irreuocabile factum est, agitari, /
 ut exemplum est illud antiquitati admodum notum. apud pro 19
 consulem Asiae Dolabellam Smyrnaea mulier subolem propriam et

1 nunc VEG def. Bae. Fletcher animus A Btl. mens Cl. | reminiscit V remi-
 nisci EAG | qua iustitia G | humiliati AG || 2 trabeas V trabeas EAG ||
 3 adulescentiae V adolescentiae EA adulescentia et G ex a. Wagn. ab a. Nov.
 ab adulescentiae rudimentis Her. (cf. 27, 9, 8) || 5 perpeniculum V perpendicu-
 lum EAG || 6 posteritate V posteritatem EAG || 9 maturis (lac. 7 litt.) V
 moras aegre G atrocitatem a. Val. in adn. maturissimum a. Günther maturius
 uim prae se Brakman maiores aegre Her. maturius indigne Walter || 10 dolens.
 Num V doloris Numium E dolens, N. A Pollentianum G dolores Numerium
 (uel Numenium) Her. || 11 et superantem V exsuperantem EAG | hisdem VE
 iisdem AG || 14 familiaritateis V familiaritatis eius EG familiaritate e. A fa-
 miliaritatis Val. in adn. | intuitu G | musante V || 17 excoluisti V exco-
 luisti EAG || 18 correxisse V correxisses EAG | ualentis VE Valenti Em2 AG ||
 20 omnem V omnium EAG || 24 latorum V latorem E laturum AG | senten-
 tia E || 25 oportere G | irreuocabulum V irreuocabile EAG || 27 dolabella-
 myrna (lac. 11 litt.) VE Dolabellam Smyrnaea sobolem A D. S. materfamilias
 filium G mulier subolem Her. (cf. Gell. 12, 7, 1) | proprium G

maritum uenenis necasse confessa, quod filium e matrimonio priore susceptum occiderint, et comperendinata, cum consilium, ad quod res ex more delata est, anceps, quid inter ultionem et scelus statui debeat, haesitaret, ad Areopagitas missa est, Athenienses iudices tristiores, / quorum aequitas deorum quoque iurgia dicitur distinxisse. hi causa 5 cognita centesimo post anno cum accusatore mulierem adesse iusserunt, ne aut absoluerent ueneficam aut ultrix necessitudinum puniretur. ita numquam tardum existimatur, quod est omnium ultimum.

Post commissa iniquitatibus uariis ante dicta et impressas foede 20 corporibus liberis, quae superuixerant, notas inconuius Iustitiae 10 oculus, arbiter et uindex perpetuus rerum, uigilauit attente. namque caesorum ultimae dirae perpetuum numen ratione querellarum iustissima commouentes Bellonae accenderant faces, ut fides oraculi firmaretur, quod nihil impune praedixerat perpetrari.

21 Dum haec, quae supra digesta sunt, Antiochiae Parthico fragore 15 cessante per intestinas dilatantur aerumnas, coetus furiarum horrificus post inconuolutos multiplices casus ab eadem urbe digressus / ceruicibus Asiae totius insedit hoc modo. Festus quidam Tridentinus 22 ultimi sanguinis et ignoti, in nexum germanitatis a Maximino dilectus / ut sodalis et contogatus, decernentibus fatis ad orientem transgressus 20 est ibique administrata Syria magisterioque memoriae peracto bona lenitudinis et reuerentiae reliquit exempla, unde regere Asiam proconsulari potestate exorsus uelificatione tranquilla, ut aiunt, ferebatur ad gloriam. audiens autem Maximinum optimo cuique exitialem / obtrectabat subinde actibus eius ut perniciosus et foedis. sed cum 25 impie peremptorum exsequiis suffragantibus ad praefecturam uenisse

1 mari VE *maritum AG* || 1. 2 *eo (del.) arimonio (add. sup. lin., ari- ex ali- m2)* et comperendinata cum consilium V alimonio et c. c. c. E ex alio marito ab eis comperit necatum. A ex priore uiro ab eis occisum comperisset, et comperendinata, cum consilium G ex alio matrimonio ab eis occisum comperisset et c. c. c. Gdt. e matrimonio priore susceptum occiderint et c. c. c. Her. || 2 rex V om. EG res A || 3 dilata V AG delata E || 4 areo pagites V Areopagitas E AG || 6 aegustatore V accusatore Vm3 in marg. EAG || 7 beneficium VE ueneficam AG ueneficium Val. in adn. (N) (cf. Gell.) || 9 inpressus fide V impressas foede G || 10 inconuius V in conuiuiis E inconniuens AG inconuius Eys. || 11 uigilanti V uigilauit G || 12 ultrices G | perpetium G | numeratione V numen ratione Hadr. Val. || 13 commouente G | bello ne accederant V Bellonae accenderant EAG | ut add. EAG || 17 inconuolutos V def. Löfst. Bae. conuolutos Pet. (cf. 14, 11, 26) || 18 festinus ♂ V Festinus G Seeck || 19 innoti V G ignoti EA || 20 discernentibus VA decernentibus EG || 22 reuerentia V reuerentiae EAG reuerenda Nov. clementiae Corn. | reliquid V || 23 potestati V potestate EAG || 24 maximum V Maximinum EAG || 25 perniciosus V perniciosus EAG || 26 exsequis V exsequiis EAG

hominem comperisset immeritum, exarsit ad agenda sperandaque
 similia et histrionis ritu mutata repente persona studio nocendi con-
 cepto incedebat oculis intentis ac diris praefecturam autumans affore
 prope diem, si ipse quoque se contaminasset insontium poenis. et 24
 5 quamquam sint multa et uaria, quae, ut leuius interpretemur, egit
 asperrime, pauca tamen dici sufficiet, quae sunt nota peruulgata, ad
 aemulationem eorum commissa, quae facta sunt Romae. ratio enim
 eadem est ubique recte secusue gestorum, etiam si magnitudo sit
 dissimilis rerum. philosophum quendam Coeranum, haud exilis me- 25
 10 riti uirum, ea causa tormentorum immanitate mulcatum occidit, /
 quod ad coniugem suam familiariter scribens id sermone addiderat
 Graeco: *σὺ δὲ νόει καὶ στέφε τὴν πύλην*, quod dici prouerbialiter solet, /
 ut audiens altius aliquid agendum agnoscat. anum quandam simpli- 26
 cem interuallatis febribus mederi leni carmine consuetam occidit ut
 15 noxiam, postquam filiam suam ipso conscio curauit ascita. in chartis 27
 cuiusdam municipis clari scrutari ex negotio iussis genitura Valentis
 cuiusdam inuenta est repellensque calumnias is, cuius intererat, cum
 obiectaretur ei, quam ob rem constellationem principis collegisset, /
 fratrem suum fuisse Valentem dudumque obisse documentorum plena
 20 fide monstrare pollicitus inexpectato ueritatis indicio laniatis lateri-
 bus trucidatus est.

Visus adolescens in balneis admouere marmori manus utriusque 28
 digitos alternatim et pectori septemque uocales litteras numerasse ad

1 sperandoque VE sperandaque AG || 3 ridis V rigidis EAG diris Her. prob.
 Bae. | praefecturum V praefecturam Em2 AG || 4 die V diem EAG | ipse quo-
 que si V i. q. se EA se G | incontium V insontium EAG || 5 leuius V def. Flet-
 cher Löfst. lenius Günther || 6 pauci V pauca EAG def. Blomgren | nota per-
 uulgati V n. peruulgata E n. peruulgataque A n. ac peruulgata G def. Hagend.
 c. c. ac reiec. Blomgren nota del. ut gloss. Pet. e nota peruulgata Her. || 7 aemu-
 latione V aemulationem EAG || 8 ubi VE ibi AG ubique Lind. Haupt | de-
 sit V sit Kell. Haupt || 9 coheraneum VA coerraneum E Coeranum G || 10 in-
 manitatem ultum VA inmanitate inultum EG mulcatum C.F.W.M. multa
 Haupt ultima Corn. multatum Pet. inuictum Her. || 11 ad sermone V ad ser-
 monem E sermonem A id sermone G id del. Nov. || 12 graece A | COIΛΘNOΘ
 IKA1 CTE ΦETHNTYAHN V Graeca om. E ΣOIAΘNOΘIKAIETEΦETHN-
 TIAHN A σὺ δὲ νόει καὶ στέφε τὴν πύλην G σοὶ restit. Pet. πύλην Casaubon.
 Haupt | prouerbialiter V prouerbialiter EAG || 13 agensum ♂ V || 15 curabit V
 curauit EAG | ascita V def. Pet. accita G || 16 cuius dato V cuiusdam EAG |
 scutari V scrutari EAG || 17 calumniosis V calumnias E c. is AG || 18 obiect-
 aretur V obiectaretur EAG || 19 obisse AG | documentorum V documento-
 rum EAG || 20 pollicito V pollicitus G | laniatis lacer V laniatus ac E l., la-
 cer AG laniatis lateribus Kell. laniatibus lacer Pet. || 21 est om. E || 22 ad-
 monere (n ex u) V admouere EAG || 23 pectoris VA pectori EG | septem quo-
 ales V s. uocales EA septemque u. G

stomachi remedium prodesse id arbitratus in iudicium tractus percussus est gladio post tormenta.

- 3 Hic et mihi uertentis stilum in Gallias confunditur ordo seriesque gestorum inter multa et saeua Maximinum repperiens iam praefectum, / qui potestate late diffusa saeuum imperatori accesserat incientium / 5 maiestati fortunae miscenti licentiam grauem. quisquis igitur dicta considerat, perpendat etiam cetera, quae tacentur, ueniam daturus ut prudens, si non cuncta complectimur, quae consiliorum prauitas 2 crimina in maius exaggerando commisit. adolescente enim acerbitate / rationum inimica rectorum trux suoapte ingenio Valentinianus post 10 eiusdem Maximini aduentum nec meliora monente ullo nec retentante / per asperos actus uelut aestu quodam fluctuum ferebatur et procellarum adeo, ut irascentis saepe uox et uultus, incessus mutaretur et color. quam rem indicia uaria testantur et certa, e quibus pauca sufficiet poni.
- 3 Adultus quidam ex his, quos paedagogianos appellant, ad obseruandam uenaticiam praedam Spartanum canem retinere dispositus / ante praedictum tempus absoluit assultu eius euadere conantis appetitus et morsu ideoque necatus ad exitium fustibus eadem humatus 4 est die. praepositum fabricae oblato thorace polito faberrime prae- 20 miumque ideo exspectantem ea re praecepit occidi ira praecipiti, / quod pondus paulo minus habuit species ferrea, quam ille firmarat. / Epiroten aliquem ritus Christiani presbyterum acceptum Octauiano... ex proconsule ... offensarum auctore licet tardius redire ad sua per- 5 misso. Constantianus strator paucos militares equos ex his ausus mu- 25

1 percussus V percussus G || 3 his V A G his explicatis E hic *Madv.* hinc (et *om.*) *Günther* | uertendi V A uertendus E uertenti G | stilus E || 4 profectum V A praefectum E G || 5 potestatem V potestates E potestate A G | diffusas ceum V d. unum E diffusa saeuum A G saeuum *def. Günther Brakman* || 7 quacetam centur V quae tacentur E A G || 8 si con V si E A si non G || 9 exagi gerando V exaggerando E A G | aceruitate ♂ V || 11 maximiani V Maximini E A G || 12 aesto V aestu E A G || 13 ini rascentis V irascentis E A G | et ante incessus *add. G reiec. Blomgren* | mataretur V *corr. m3* || 14 certae V e (et *om.*) E certa, è A G || 17 sanum V canem E A G || 20 ablato V E oblato A G | thoroce V thorace E A G | faberrimo V faberrime E A G || 21 praecipit V praecipit E A G | occideri adpi (i. e. praei) V occidi ob id E occidi A G *def. Bae.* o. diritate pari *Haupt* o. ira praecipiti *Bickel* || 22 formarat V firmarat C. F. W. M. (Wm2) || 23.24 Epiroten — permissio *om. G ordine restituto* || 23 presbyte (nostros firmus *etc. cf. 29, 5, 39*) V presbyterum E A || 23.24 tem octauianum exprocon (*lac. 21/2, uss.*) (*cf. 29, 1, 17*) offensarum (*ex -orum m2*) auctore V item O. ex proconsule (*lac. 2 uss.*) (*cf. 29, 1, 17*) o. a. E A (*lac. 1 us.*) acceptum (*cf. 29, 1, 17*) Octauiano *Her. lac. post O. indic. Cl.* acceptum Octauianum ex proconsule (*lac.*) *Češka* || 24 redire ad sua permissio V *def. Löfst. Blomgren* redire *om. Cl. remisso Her.*

tare, ad quos probandos missus est in Sardiniam, eodem iubente lapidum ictibus oppetit crebris. Athanasius fauorabilis tunc auriga suspectus cum vulgari leuitate, ut uiuus incendi iuberetur, si quid temptasset huiusmodi, non multo postea ueneficiis usum merebatur, nulla
 5 delata uoluptatum artificii uenia ignibus aboleri praeceptus est. Africanus causarum in urbe defensor assiduus post administratam provinciam ad regendam aliam aspirauit, cuius suffragatori magistro equitum Theodosio id petenti subagresti uerbo pius responderat imperator: „abi“, inquit, „comes, et muta ei caput, qui sibi mutari
 10 prouinciam cupit“; et hoc elogio perit homo disertus ad potiora festinans ut multi. Claudium et Sallustium ex Iouianorum numero
 7 ad usque tribunatus dignitates progressos accusabat quidam uilitate ipsa despectus, quod, cum imperium Procopius affectasset, aliqua pro eo locuti sunt bona. cumque nihil quaestiones repperirent assidue,
 15 mandaratum magistris equitum auditoribus princeps, ut agerent in exsilium Claudium et Sallustium pronuntiarent capitis reum, pollicitus, quod eum reuocabit ad supplicium raptum; hocque ita, ut statutum est, obseruato nec Sallustius morte exemptus est nec Claudius nisi post eiusdem Valentiniani obitum deportationis maestitia liberatus ... longae ... cusauerit, cum illi saepissime torquerentur. replicatis
 20 igitur quaestionibus dense et quibusdam ui nimia tormentorum absumptis ne uestigia quidem ulla delatorum reperta sunt criminum. / in hoc negotio protectores ad exhibendas missi personas, de ... fustibus praeter solitum caesi.

1 et VE erat A est G || 2 oppetiit EAG | ita ante suspectus add. Rolfe reiec. Sey. || 3 eum V cum EA ei G | leuitante V leuitate EAG || 4 huiusmodi VE huiusmodi AG | cuius ante non add. G quem Val. in adn. quoniam se Momms. imprecaretur idemque Her. | beneficiis VG beneficiis E ueneficiis A | usum V usus Gdt. | merebatur V ferebatur G fatebatur Momms. incessebatur Cl. || 5 uenta VA om. (lac. 4 litt.) E uenia G | auoleri V corr. m3 || 8 pilis V om. G ridens Eyss. pius Haupt | responderator V responderat or E responderat AG respondit imperator Eyss. Haupt (H) responderat i. Cl. || 9 abinquit V Abi, inquit EAG | capud V || 10 periit EAG | desertus V disertus EAG || 11 cladium V Claudium G | ouianorum V Iouianorum EAG || 12 progressus VE progressos AG || 15 mandare V mandaratum Günther || 15.16 Claudium post agerent add. G post exsilium Cl. illum Walter || 17 reuocauit V reuocabit G || 18 obseruatione V obseruatione EA obseruato, nec G | cladius V Claudius G || 19 ualentianus VE Valentiniani AG | uitium VE exitium A obitum G || 19.20 liberatus (lac. 3 uss.) longae (lac. 3 litt.) cusauerit cum V l. (lac. 1/2 us.) longe recusauerit cum EA (lac. 1 us.) l. (lac. 4 litt. asterisco addito) cum G || 21 denset V densetisque (d m2) E de iis, et A dense et G | nimia om. G || 22 dilatorum V delatorum EAG || 23 de (lac. 2 litt.) fustibus V ictu fustium E de fustibus A dicuntur f. G lac. indic. Her. reiec. Blomgren || 24 praetor V praeter EAG | caesi] usi G | sunt post caesi add. E reiec. Blomgren

- 9 Horrescit animus omnia recensere simulque reformidat, ne ex professo quaeisise uideatur in uitia principis, alia commodissimi. illud tamen nec praeteriri est aequum nec sileri, quod, cum duas haberet ursas saeuas hominum ambestrices, Micam auream et Innocentiam, / cultu ita curabat enixo, ut earum caueas prope cubiculum suum loca- 5 ret custodesque adderet fidos uisuros sollicite, ne quo casu ferarum deleretur luctificus calor. Innocentiam denique post multas, quas eius laniatu cadauerum uiderat, sepulturas ut bene meritam in siluas abire dimisit innoxiam exoptans similes edituram.
- 4 Et haec quidem morum eius et propositi cruenti sunt documenta 10 uerissima. sollertiae uero circa rem publicam usquam digredientis / nemo eum uel obtrectator peruicax incusabit illud contemplans, / quod maius pretium operae foret in regendis uerius milite barbaris quam pellendis. et cum dedisset ... e speculis, si quis hostium se com- mouisset, desuper uisus obruebatur. 15
- 2 Agitabatur autem inter multiplices curas id omnium primum et potissimum, ut Macrianum regem auctum inter mutationes crebras sententiarum iamque in nostros adultis uiribus exsurgentem ui super- stitem raperet uel insidiis, ut multo ante Vadomarium Iulianus. et

1 horruscitamus V horrescimur E Horrescit animus AG | reformidati VE reformidat AG | ni V ne EAG || 1.2 perfesso V professio EA professo G ex p. *Lind.* de (ex p. 111, 23) C. F. W. M. || 2 uideatur V uideamur Val. in adn. (Nm2) | alias EAG | illi ad V illa EA illud G || 3 quo V quod EAG || 5 cultant acerabat V cultu accelerabat E cultani a. A cura agebat G cultu ita curabat Val. in adn. | ex enixo (ex del.) E enixe A enixa G | eorum VA earum EG || 6 ea superarum V (asteriscum add. G in marg.) casu ferarum Lind. || 7 debetur V rumperetur Lind. deleretur dubit. Val. in adn. delibetur Gron. in adn. hebetetur Btl. || 8 cadauerunt V cadauerum EAG || 9 exop (lac. 4 litt.) simile sedit (lac. 5 litt.) VA om. E (lac. 12 litt.) om. G (lac. 2 litt.) quae exinde similes edidit strages dubit. Val. in adn. Ex op (lac.) s. edituram st. Btl. exoptans s. e. Pet. || 10 proposito cruenta V propositi cruenti G propositorum cruenta Češka || 11 sollertis V sollertiae Hadr. Val. | puplicam 3 V | nusquam V usquam Wagn. || 12–14 nec quo – dedisset om. G (lac. 10 litt. cum asterisco) || 12 nec quo V neque Val. (C) nemo C. F. W. M. nec Her. (cf. 31, 2, 4) | uelouireciator V uelo iure actor E u. i. uator V uel obtrectator Val. | contemplauo V contemplabo EA contemplans Val. || 13 opere VA operae E Val. | forticen regendus V forsitan fecerat regendis Val. forsitan r. Hadr. Val. foret in Her. coercendis Cl. | uerius milite V ueteri limite Val. interius l. Norden (cf. 23, 5, 2) uerius l. Cl. || 14 quo VA que E quam Val. | dedisset (lac. 3 uss.) peculis VE (peculis om.) A (lac. 1½ uss.) è speculis G || 15 obruebatur (lac. 9 litt. in fin. us.) VE (lac. 3 litt.) sine lac. AG || 16 aut et V autem EAG | it V et EA id G | prima de VA prima E primum et G p. atque Nov. rimando Walter prob. Miller || 17 auitum ter V a., inter EA auctum i. G a. per Pet. | creuras V crebras EAG || 18 sententiarum] successionum G || 19 ni insidiis V insidiis EAG

praeuasis, quae negotium poscebat et tempus, cognitoque transfuga-
rum indiciiis, ubi comprehendi nihil opperiens poterit ante dictus, /
tacite, quantum concessit facultas, ne qui conserendo officeret ponti, /
iunxit nauibus Rhenum. et antegressus contra Mattiacas aquas pri- 3
5 mus Seuerus, qui pedestrem curabat exercitum, perpensa militum
paucitate territus stetit timens, ne resistere nequiens irruentium
opprimeretur hostilium agminum mole. et quia suspicabatur uenalia 4
ducentes mancipia scurras casu illic repertos id, quod uiderant, ex-
cursu celeri nuntiare, cunctos mercibus direptis occidit. aduentu 5
10 itaque plurium copiarum animati iudices castrisque ad tempus bre-
uissimum fixis, quia nec sarcinale iumentum quisquam nec tabernacu-
lum habuit praeter principem, cui tapete et sisysa suffecerant pro
tentorio, parumper ob tenebras morati nocturnas exsiliente lucifero /
urgente procinctu pergebant ulterius itinerum gnaris ducentibus /
15 frequenti equitatu cum Theodosio rectore praeire disposito, †equirat
erat ... tempore iaceat, extento strepitu suorum est impeditus, quibus
assidue mandans, ut rapinis et incendiis abstinere, impetrare non
potuit. ignium enim crepitu dissonisque clamoribus satellites exciti /
idque, quod acciderat, suspecti carpento ueloci impositum regem /
20 angusto aditu circumfractis collibus abdiderunt. hac Valentinianus 6

1 praeui (lac. 4 litt. in fin. us.) V praeuium EA praeuism G prouisis quae
Val. praeuasis quae Cl. | transfigurarum V transfugarum G || 2 nihil periens
VE n. (lac. 3 litt.) p. A n. operiens G n. hostile o. Her. def. Bae. Fesser || 3 tas
he V Rex EA tacite G || 4 iunxit VE iunxit AG | contramat siacas V contra
math (lac. 4 litt.) E c. Matusiacas A c. Mattiacas G || 5 quippe destrem (p pr.
add. m2 ?) V qui pedestrem EAG || 6 rei sterne quees V r. extremae aques
(aq. m2) E r. sterne queis A resistere nequiens G | irruenti in V irruentium EA
irruenti G || 8 ille creptos V illic repertos EAG | uiderat V uiderant G ||
9 iunctos V cunctos G || 10 plurimum V plurium EAG || 12 tapete (lac. 7 litt.)
sufficerat po V t. suffecerat pro E def. Pet. (cf. 16, 5, 5) tapetae (lac. 7 litt.) s.
pro A tapetes suffecerant pro G tapete et sisysa s. Her. || 13 nocturnos V noc-
turnas EAG | exigente Pet. || 13.14 luna post exiliente add. G Lucifero ur-
gente Her. (cf. 19, 7, 2) u. reiec. Češka || 14 procincti V AG def. Češka procintu E
procinctu Hadr. Val. Pet. | itinerunt V itinerum EAG | gnari V AG gnaris E
Lind. | discentibus VA praecedentibus E disc. — erat (l. 16) om. G (lac. 4 litt.
cum asterisco) ducentibus Lind. || 15 fre (lac. 4 litt.) VA om. E frequenti Eyss. |
theosio V Theodosio EA | prae (lac. 4 litt.) VA prae — erat om. E (lac. 3³/₄
uss.) praeire Val. || 15.16 equirat erat (lac. 3¹/₂ uss.) V equi ret (lac. 2 litt.) erat
(lac. 1¹/₄ uss.) A sequi ratus erat dubit. Eyss. in app. nequid lateret Her. (cf. 24,
1, 13) et quia aderat Pet. in ind. || 16 streputi V strepitu EAG || 17 incendiis
et rapinis tr. G | abstinere V abstinere EAG || 18 potui V potuit EAG |
dinis sonisque (d ex b m2) V dissonisque EAG || 19 suspenti V suspecti E Pet.
def. Löfst. suspicati AG def. Kell. | carpenti V carpento EAG

- gloria defraudatus nec sua culpa nec ducum sed intemperantia militis,
 quae dispendiis grauibz saepe rem Romanam afflixit, ad usque quin-
 quagesimum lapidem terris hostilibz inflammatis redit Treueros
 7 maestus. ubi tamquam leo ob ceruum amissum uel capream morsus
 uacuos concrepans, dum cum hostium disiecta frangeret timor, in 5
 Macriani locum Bucinobantibus, quae contra Mogontiacum gens est
 Alamannica, regem Fraomarium ordinauit, quem paulo postea, quon-
 iam recens excursus eundem penitus uastauerat pagum, in Britan-
 nias translatum potestate tribuni Alamannorum praefecerat numero/
 multitudine uiribusque ea tempestate florenti; Bitheridum uero et 10
 Hortarium, nationis eiusdem primates, item regere milites iussit, e
 quibus Hortarius proditus relatione Florenti Germaniae ducis contra
 rem publicam quaedam ad Macrianum scripsisse barbarosque opti-
 mates ueritate tormentis expressa conflagrauit flamma poenali.
 5 Abhinc inter ... proximo haec narratione disseri continua placuit, / 15
 ne, dum negotiis longe discretis et locis alia subseruntur, cognitio
 multiplex necessario confundatur.
 2 Nubel uelut regulus per nationes Mauricas potentissimus uita digre-
 diens et legitimos et natos e concubinis reliquit filios, e quibus Zam-
 mac comiti nomine Romano acceptus latenter a fratre Firmo peremp- 20
 tus discordias excitauit et bella. eius enim necem ulcisci impensiore
 studio properans comes ad insidiatoris perniciem multa ciebat et

1 culpa nec V sua nec culpa E sua c. nec AG c. propria nec Brakman | sen-
 tim temperanti V sed intemperantis EA sed intemperantia G || 2 quinquaginta
 simum V quinquagesimum EAG || 3 rediit EG || 4, 5 morsu suaquos V m. suo E
 morsus uacuos AG || 5 dum cum VA def. Löfst. Hagend. Pighi reiec. dubit.
 Bae. dum EG tum cum Her. || 7 alamannia V Alamanna EA Alemanna G Ala-
 mannica Cl. | regem om. G | que V quae EA quem G || 8 brittanias V Britan-
 nias EA Britanniam G || 9 latum V def. Pighi translatum G | Alemanno-
 rum G | praeceperat V praefecerat G || 10 multitudo VA multitudine Em2 G |
 Bitheridus EA || 11 hortario V Hortarius EA Hortarium G || 12 hortarius V
 Hortarius EAG | proditu speratione V proditus conspatione E p. despera-
 tione A p. opera G relatione Val. def. Meurig-D. operatione dubit. Löfst. |
 germania caducis V Mogontiaci ducis G Germaniae Val. || 13 quae (lac. 5 litt.)
 rianum V quae Macrianum EA quaedam ad M. G || 13, 14 opti (lac. 5 litt.) ueri-
 tator mentis exoressa VA (expressa) optimates, ueritate tormentis expressa G
 -que optimates — abhinc inter add. Em3 in lac. 1¹/₂ us. || 15 inter (lac. 2¹/₂
 us.) VA (lac. fere 1 us.) i. (lac. 8 litt. cum 2 asteriscis) G | proxima EG |
 cantinua V continua EAG || 16 longidusque cretis V longius tractis E (discre-
 tis add. m3 in marg.) longe discretis AG || 17 necessaria V necessario G || 19 Zam-
 ma G Sammac Češka || 20 nomine comiti tr. dubit. Cl. in corr. | firma VE
 Firmo AG || 21 excitabit V excitauit EAG | impensior V impensiore EAG

formidanda. utque rumores distulerunt assidui, nauabatur opera diligens in palatio Romani quidem relationes multa et aspera congerentes in Firmum libenter suscipi recitarique principi in earum fauorem concinentibus multis; ea uero, quae contra Firmus salutis
 5 tuendae gratia docebat crebro per suos, accepta diutius occultari / Remigio tunc officiorum magistro, affine amicoque Romani, inter potiores imperatoris necessitates haec uelut minima et superflua non nisi opportune legi posse asseuerante.

Quae cum ad obruendam defensionem suam agitari aduerteret Mau- 3
 10 rus, ultimorum metu iam trepidans, ne amendatis, quae praetendebat, ut perniciosus et contumax condemnatus occideretur, ab imperii ditione desciiuit, et adiumenta ... tium ad uastand ...

... hostis implacabilis incrementis uirium adolesceret, abolendum 4
 cum Comitatus auxilio militis pauci Theodosius magister equitum
 15 mittitur, cuius uirtutes ut impetrabilis ea tempestate prae ceteris nitebant, Domitii Corbulonis et Lusii ueterum simillimi, quorum prior sub Nerone, alter Traiano rem regente Romanam pluribus inclaruere fortibus factis. proinde ab Arelate secundis egressus auspiciis emeato- 5
 que mari cum classe, quam ductabat, nullo de se rumore praegresso /
 20 defertur ad Sitifensis Mauretaniae litus, quod appellant accolae Igilgilitanum. ibique inuentum casu Romanum leniter allocutus misit ad uigilias ordinandas et praetenturas parum super his, quae uerebatur, increpitum. quo ad Caesariensem digresso Gildonem Firmi 6
 fratrem et Maximum misit correpturos Vincentium, qui curans Ro-

1 destulerunt V detulerunt EA distulerunt G | adsidiu ♂ V | nauatur V nauabatur G || 2 as*pera (fu. s) V || 3 suscipere catarique V suscipi recitarique G || 4 continentibus VA concinentibus EG | firmos VE Firmus AG || 7 potioris VE potiores AG || 9 agitaria V agitari EAG || 10 etuiam rapidans VE metu iam trepidans Em3 AG || 11 contumae V contumaliae EA contumax G | condemnatus V def. Češka restituimus indemnatus Kell. reiec. Blomgren || 12.13 adiumenta (lac. 14 litt.) tium aduastand (lac. 18 litt.) hostis VG (lac. 6 et 8 litt.) adiumenta (lac. fere 1 us.) h. E a. (lac. 8 litt.) tium ad uastandum (lac. 6 litt.) h. A a. conquirebat uicinarum gentium adu. Kell. quocirca ne hostis Val. in adn. quare ne h. Hadr. Val. ad hoc periculum antequam h. Her. || 13 adulescerent V adolesceret G | abulendum V abolendum EA ad a. G || 14 comitatus G || 15 uirtutis VE uirtutes AG | impenetrabilis A impetrabiles G || 16 enitebant Val. c. c. in adn. eminebant Harmon | lusu VE Lucii A Lusii G | simillimi ueterum tr. dubit. Cl. c. c. in app. || 17 regem te V regente EAG || 18 aut spicii se meatoque V aut spicusae / m. E auspiciis, remeatoque A a., emeatoque G || 20 stipensis VE Sitifensis AG | maueretanae V Mauritaniae Vm3Em3 (in marg.) AG | accollae V | gilgitanum V Igilgitanum G Igilgilitanum Lind. in adn. def. Mannert || 23 quod VE quo Em2 AG || 24 correcturos VEm2 AG correpturos E Val. | curam V curans G

- 7 mani uicem inciuitatis eius erat particeps et furtorum. recepto itaque tardius milite, quem amplitudo maris ... Sitifim properans Romanum cum domesticis custodiendum protectoribus committi mandauit agensque in oppido sollicitudine diducebatur ancipiti multa cum animo uersans, qua uia quibusue commentis per exustas calorigibus terras pruinis assuetum duceret militem uel hostem caperet discursatorem et repentinum insidiisque potius clandestinis quam proeliorum stabilitate confisum.
- 8 Quod ubi Firmo leui rumore, dein apertis est indiciiis cognitum, / spectatissimi ducis aduentu praestriatus ueniam cum concessione praeteritorum missis oratoribus poscebat et scriptis docentibus eum non sponte sua ad id rupisse, quod norat scelestum, sed iniquitate
- 9 grassante licentius, ut monstrare pollicebatur. quibus lectis paceque obsidibus acceptis promissa dux ad recensendas legiones, quae Africam tuebantur, ire pergebat ad Pancharianam stationem, quo conuenire praeceptae sunt. ibi magnificis uerbis atque prudentibus specunctorum erecta reuersus Sitifim consociato indigena milite cum eo, quem ipse perduxerat, aegre perpetiens moras ad procinctus ire
- 10 ocius festinabat. inter residua autem multa et clara id amorem eius auxerat in immensum, quod a prouincialibus commeatum exercitui prohibuit dari, messes et condita hostium uirtutis nostrorum horrea esse fiducia memorans speciosa.
- 11 His ita cum laetitia possessorum dispositis ad Tubusuptum progressus, oppidum Ferrato contiguum monti, legationem secundam Firmi repudiavit, quae obsides, ut ante statutum est, non duxerat

1 inciuitatis V inciuitatis EAG | partices ♂ V | futurum V furtorum G ||
 2 maris siti in properans V m./sciti improperans E m. retinuit, properans A morabatur m., Sitifim p. G lac. indic. Cl. in textu, maris retorsit dubit. in app. interceptabat Brakman antea praepediebat postea || 3 protutoribus V protectoribus Val. || 4 deducebatur V diducebatur G | accipit V ancipiti EAG || 5 exustas V exustas EAG || 6 terra. Finis V terras / f. E terras A t. pruinis G | inassuetum A || 7 propriorum V praeliorum G || 10 praestriatus V praestriatus EAG | confessiones V confessionis EAG cum concessione Val. in adn. def. Kell. concessionemque Her. || 11 missi serat uiribus V missis iuribus E m. erat uiribus A (corr. in pag. 307) m. oratoribus G || 12 erupisse G reiec. Hartke | morat Kell. Eyss. reiec. Blomgren | icelestum V celestium E scelestum A s., sed G def. Blomgren lac. post scelestum indic. Cl. s. sed Romani Her. || 14 affricam V || 17 conciato V conciliato EAG concitato Hadr. Val. consociato Günther || 19 otius V | multa om. G || 20 auserat VE auxerat AG || 21 mensis V messes G || 23 tubus optum V Tubuso itum E Tubusuptum A Tubusuptum G || 24 contiguum V || 25 repudiant VE repudiavit AG | era V aera E erat A duxerat G

secum. unde omnibus pro loco et tempore cautius exploratis concito gradu Tyndensium gentem et Masinissensium petit leuibis armis instructas, quas Mascizel et Dius fratres Firmi ductabant. cumque essent hostes iam in contuitu membris omnibus celeres, post missilia hinc inde crebrius iacta committitur certamen asperrimum interque gemitus mortis et uulnerum audiebatur barbarorum ululabilis fletus captorum et caesorum pugnaque dirempta plures agri populati sunt et incensi. inter quos clades eminere fundi Petrensis excisi radicitus, / quem Zammac dominus, Firmi frater, in modum urbis exstruxit. hoc successu uictor elatus mira uelocitate Lamfoctense oppidum occupauit inter gentes positum ante dictas, ubi abunde rei cibariae copiam condi effecit, ut, si pergens interius alimentorum offendisset penuriam, iuberet e propinquo conuectari. quae dum ita procedunt, Mascizel reparatis uiribus nationum confinium adminicula ductans consortia 15 certa manu cum nostris fuis e parte suorum pluribus ipse equi pernicitate aegre discrimine mortis exemptus est.

Fessus aerumnis gemini proelii Firmus imoque aestuans corde, ne quid ultimae rationis omitteret, Christiani ritus antistites oraturos pacem cum obsidibus misit. qui quoniam suscepti lenius pollicitique uictui congrua militibus, ut praeceptum est, laeta rettulere responsa et pacem, missis muneribus Maurus ipse fidentius ad Romanum perrexerat ducem equo insidens apto ad ancipites casus, cumque prope uenisset, fulgore signorum et terribili uultu Theodosi praestric- tus iumento desiluit curuataque ceruice humi paene affixus temeritatem suam flebiliter incusabat pacem obsecrando cum uenia. suscep- tusque cum osculo, quoniam id rei publicae conducebat, bonae spei

1 secum] secuta *A* | cantius *V* cautius *EAG* | explorantes concitos *VE* exploratis concito *AG* || 2 tyndesium *V* Tyndensium *G* || 3 edius *VE* alius *A* et dius *G* | frater *A* | firmis octabant *V* firmi obstabant *E F.* ductabat *A F.* ductabant *G* | cum pessent *V* cum possent *E* cum essent *A* cumque *e. G* || 4 membris *V* membris *EAG* || 6 morte *VE* mortis *A* mortes *G* | uulnera *G* | audiebantur *EA* | ululabiles *V* ululabilis *G* || 7 caesorum *V* *reiec. Harmon c. c.* sauciorum *Her.* | populati *♂ V* || 8 quas *Rolfe* | eminere *VA* eminere *EG* || 9 Salmaces *V* Zammac *Sey. (cf. 29, 5, 2; Dessau ILS 9351)* Sammac uel Sammaces *Česka* | exstruxit (*lac. 8 litt. in fin. us.*) *V* || 11 cibaria *V* cibariae *EAG* || 12 candi *V* dando *E* condi *AG* || 13 ca *V* ita *EAG* || 14 reperatis *V* || 15 fuisse *VE* fusus cum *Em2 (in marg.) A* fusis *è G* | compluribus *Her. c. c.* || 16 discrimine *V* discrimine *EAG def. C. F. W. M. Fesser Miller Pighi* discrimini *Her.* || 19 obsilydibus *V* obsidibus *EAG* || 20. 21 responsae procem missis *V* responsa (*lac. 4 litt. in fin. us.*) pro se missis *E* r. praemissis *AG* reciproce missis *Pet. et pacem, m. Her.* prae se m. *Löfst.* promptim uel propere m. *Bickel* || 23 terribilium ulti *VE* terribili uultu *AG* || 24 iumenta *V* iumento *EAG* | desiliit *AG* | curuatoque *V* curuataque *EAG* || 26— p. 118, 1 speciam *V* spei iam *EAG*

iam plenus sufficientia praebuit alimenta et quibusdam propinquis suis ad obsidum uicem relictis abscessit captiuos, ut sponderat, redditurus, quos primis barbarum exordiis rapuit; biduoque post Icosium oppidum, cuius supra docuimus conditores, militaria signa et coronam sacerdotalem cum ceteris, quae interceperat, nihil cunctatus restituit, ut praeceptum est.

- 17 Exinde cum discursis itineribus magnis Tipasam noster dux introiret, legatis Mazicum, qui se consociauerant Firmo, suppliciter obsecrantibus ueniam animo elato respondit se in eos ut perfidos arma
18 protinus commoturum. quibus imminenti periculi metu defixis / reuertique iussis ad sua Caesaream ire tendebat, urbem opulentam quondam et nobilem, cuius itidem originem in Africae situ digessimus plene, eamque ingressus, cum omnem paene incendiis late dispersis uidisset exustam horridasque canitie silices, primam et secundam legionem ad tempus ibi locari disposuit, ut fauillarum egerentes
15 acruos agitare ibi praesidium, ne repetito barbarorum impetu uastaretur.
- 19 Quae cum rumores ueri distulissent et crebri, prouinciae rectores tribunusque Vincentius e latibulis, quibus sese commiserant, egressi tandem intrepidi ad ducem ocius peruenerunt. quibus ille gratanter
20 uisis atque susceptis agens etiamtum apud Caesaream fide rerum diligentius explorata comperit Firmum per speciem pauentis et supplicis / tectiore consilio id moliri, ut nihil hostile opperientem exercitum in
21 modum tempestatis subitae conturbaret. quam ob rem conuersus hinc uenit ad municipium Sugabaritanum Transcellensi monti ac-
cline, ubi inuentos equites quartae Sagittariorum cohortis, quae ad rebellem defecerat, ut contentum se supplicio leniori monstraret, / omnes contrusit ad infimum militiae gradum eosque et Constantianorum peditum partem Tigauias uenire iusserat cum tribunis, e quibus
21 unus torquem pro diademate capiti imposuit Firmi. quae dum agun- 30

7 tiposam VE Tiporam A Tipasam G || 9 eo V eos EAG || 10 minanti V minati E imminenti AG minantis Eys. prob. Brakman || 11 opulentam ♂ V || 12 et nobilem add. G | digressimus ♂ V || 13 plenū V plene EAG || 14 uiuisset V uidisset EAG || 15 uillarum ♂ V || 16 agittarent ♂ V || 18 uero V ueros EA ueri G | sustulissent V distulissent G | et curii V om. G et crebri Eys. et certi Nov. || 19 se G | commiseran V commiserant EAG || 20 otius V || 21 agensque G | etiam V etiamtum Her. || 22 fauentis V parentis Corn. pauentis Kell. | et add. G -que Brakman asynd. def. Blomgren || 23 concilio VA consilio EG | morili V corr. m3 | merientem V merentem E metuentem AG operientem Günther || 24 tempestatus V tempestatis EAG || 25 adcliue EAG || 26 uentos VE inuentos AG || 28 constantiniorum V Constantianorum G || 30 capite VA capiti EG | dumque V d. haec EAG d. ea Pet. quae dum Her.

tur, reuerterunt Gildo et Maximus Bellen e principibus Mazicum et Fericium gentis praefectum ducentes, qui factionem iuuerant quietis publicae turbatoris ... producerent uinctos. quo ita, ut statutum est, 22
facto lucis primo exortu ipse egressus, cum inuenisset eos in exercitu
5 circumsaepatos, „quid de istis nefariis“ inquit „proditoribus fieri oportere, contubernales deuoti, censetis?“ secutusque acclamationem rogantium sanguine uindicari eos, qui inter Constantianos merebant, / prisco more militibus dedit occidendos, Sagittariorum uero primoribus manus incidit, residuos supplicio capitali multauit ad aemulationem
10 Curionis, acerrimi illius ducis, qui Dardanorum ferociam in modum Lernaee serpentis aliquotiens renascentem hoc genere poenarum exstinxit. sed obtrectatores maliuoli uetus factum laudantes hoc ut 23
dirum uituperant et asperrimum Dardanos hostes memorantes interneciuos et iuste, quae sustinuerunt, perpeccos, hos uero subsignandos
15 milites debuisse lenius corrigi ad unum prolapsos errorem. quos scientes forsitan admonemus hanc cohortem et facto fuisse et exemplo aduersam. ante dictos Bellen et Fericium, quos duxerat Gildo, / 24
tribunumque Sagittariorum Curandium ea re iussit occidi, quod nec ipse umquam cum hostibus congredi uoluit nec suos, ut pugnarent,
20 hortari. agebat autem haec Tullianum illud aduertens, quod „salutaris uigor uincit inanem speciem clementiae“.

Exin profectus fundum nomine Gaionatis muro circumdatum ualido 25
do receptaculum Maurorum tutissimum arietibus admotis euertit et caesis omnibus incolis moenibusque complanatis ad Tigauitanum
25 castellum progressus per Ancorarium montem Mazicas in unum collectos inuasit iam tela reciprocantes uolitantia grandinis ritu. et cum 26

2 iuberant V inierant E iuuerant AG || 3 puplicae V | turbatoris (lac. 3 1/2 uss.) VA (lac. 1 1/4 us.) G (lac. 10 litt. cum 2 asteriscis) turbatores (lac. 2 3/4 uss.) E | et V ut EAG || 4 facito V facto EAG | in exercitus V in exercitu EAG exercitu C. F. W. M. agmine exercitus Nov. || 5 inquit V || 6 adclaminatione V adclamationem EAG || 8 dedit V restit. Sey. dedit Cl. c. c. || 12 maliuoli ♂ V || 13 incerniciuos V || 14 sustinuerunt perpeccos V sustinuerunt perpeccos EAG | hocue V hocque E hoc uero A hos u. G || 15 melius VG lenius Vm2EA mitius Nov. mollius Walter def. Fletcher | prolaps V prolapsos EAG || 16 scientes V def. Češka nescientes Her. | hunc VA hanc EG | fuisse add. Haupt | exemplo (plo add. sup. lin. m2) V || 17 aduersum V aduersam G | antedictis VE antedictos AG | lac. post ante dictos indic. Her. reiec. Sey. | helleno nec VE Hellenem et A Bellen et G Bellen nec non dubit. Cl. in app. || 18 ne VE nec AG || 21 uigor VE def. Löfst. rigor Em2AG || 22 gallonatis E Galonatis A || 24 tingitanum V Tigauitanum Joh. Schmid || 25 ancorariam ex ancorarium (m2) V Ancorarium EG Ancorariam A || 26 reci procantes V reciproca ac E reciprocantes AG

esset utrimque discursum, agmina uiris armisque incitata nostrorum /
 non perferentes Mazices licet bellicosum genus et durum diuersis
 stragibus implicati foedo diffluxere terrore ruentesque in fugam /
 caesi sunt absque his, qui reperta copia discedendi supplici prece ueni-
 27 am, quam dari tempus flagitauerat, impetrarunt. Suggen eorum duc- 5
 tore ... Romano successerat in Sitifensem Mauretanium ire disposito /
 ad agitando praesidia, ne prouincia peruaderetur, ipse praeteritis
 elatior casibus gentem petit Musonum, quam conscientia rapinarum
 et caedum actibus congregauerat Firmi, ut sperabatur, maiora mox
 adepturi. 10
 28 Progressusque aliquantum iuxta Addense municipium comperit /
 dissonas cultu et sermonum uarietate nationes plurimas unum spi-
 rantibus animis immanium exordia concitare bellorum adigente
 hortanteque maxima spe praemiorum sorore Firmi nomine Cyria, /
 quae abundans diuitiis et destinatione feminea nisibus magnis insti- 15
 29 tuit iuuare germanum. quocirca Theodosius ueritus, ne Marti sese
 committeret impari congressusque multitudini immensae cum paucis /
 — tria enim armatorum milia ductabat atque quingentos — amitte-
 ret uniuersos, inter pudorem cedendi pugnandique ardorem gradiens
 30 retro paulatim trudente pondere plebis abscessit. hocque euentu bar- 20
 bari nimium quantum elati sequentesque pertinaciter ...
 certare necessitate ... compulsus semet ipsum et ad internecionem
 perdiderat cunctos, ni gentium turbulenta concussio procul Mazicum
 uisis auxiliis, quos anteibant quidam Romani, arbitrata in se impe-
 tum agminum ferri complurium uersa in pedes aperuisset nostris 25

1 discursim V discursum EAG | uiris V *def. Meurig-D.* uiribus Cl. in corr. ||
 2 libet ♂ V || 4 absque V | discedendi V dissuadendi E discedendi AG | uenum
 ♂ V || 5 sugogen (o *del. m2*) V Suggena G || 5.6 ductore (*lac. 3 uss.*) romano VA
 (*lac. 1 us.*) G (*lac. 4 litt. cum asterisco*) ductore Romano (Romano *del. m2*) (*lac.*
 3 *uss.*) Romano E || 6 sitifensem V || 7 poteritis V praeteritis EAG || 8 con-
 scientiam VE conscientia Em2AG || 11 addesemum capium V ad desemum
 campum E Addesemum c. A Addense municipium G || 14 hortatenque maxi-
 mas perpremiorem V hortanteque maxima spe praemiorum EAG || 16 iubare V
 iuuare Em2AG | ueritas V ueritus EAG | ni VE ne AG || 18 armatorum
 om. G || 19 caedendi VA cedendi EG | ardorum V ardorem EAG || 21 quan-
 tum (*lac. 5 litt.*) equentesquae V q. (*lac. 5 litt.*) equantesque E q. (*lac. 6 litt.*)
 sequentesque A q. (*lac. 8 litt. cum 2 asteriscis*) G (equentesquae — ipsum om.)
 elati *add. Val.* || 21.22 pertinaciter (*lac. 2 1/2 uss.*) certare VE p. (*lac. 1 us.*)
 c. A || 22 necessitate (*lac. 9 litt.*) sussemet VE (semet) n. (*lac. 9 litt.*) sus, semet
 A compulsus *Her.* adactus prorsus semet *Brakman* || 23 ingentium V ni
 gentium EAG | turbulenta concusso V turbulenta concussio EAG confusio
Pet. concursio *Meurig-D.* || 24 anteibat V anteibant EAG

exitus antehac intersaeptos. exinde cum militem ducens incolumem 31
Theodosius ad fundum uenisset nomine Mazucanum, exustis deser-
toribus paucis aliisque ad Sagittariorum exemplum, quibus manus
ademptae sunt, contruncatis Tipasam mense Februario uenit. ubi 32
5 diutius agens ut antiquus ille Cunctator pro negotio consultabat com-
mentis potius et prudentia quam periculosis congressibus hostem
pugnacem et impetrabilem iactu telorum, si fors copiam dederit, op-
pressurus. mittebat tamen assidue suadendi quosdam peritos ad 33
gentes circumsitas, Baiuras, Cantaurianos, Auastomates, Cafaues
10 Bauaresque et finitimos alios, nunc timore nunc praemiis eos ad
societatem alliciens ueniamque petulantiae interdum promittendo
cum ... t ulterius per ambages et moras hostem frangentem suos im-
petus oppressurus ut quondam Pompeius Mithridatem.

Qua causa declinans perniciem proximam Firmus licet praesidio- 34
15 rum magnitudine communitus relicta plebe, quam coegerat magna
mercede, quoniam latendi copiam nocturna quies dedit, Caprarienses
montes longe remotos penetrauerat et diruptis rupibus inaccessos. /
cuius abitu clandestino multitudo dispersa sine rectore particulatim 35
diffluens inuadendi eius castra nostris copiam dedit hisque direptis /
20 et interfectis, qui resistebant, uel in deditionem acceptis regionum
maxima parte uastata gentibus, per quas transibat, dux consultissi-
mus apposuit fidei compertae praefectos. hac inopina sequendi con- 36
fidentia territus perduellis seruis comitantibus paucis digressu celeri
consulturus salutem, ne quo praepediretur obstaculo, abiecit pretiosa-
25 rum sarcinas specierum, quas auexerat secum. uxorem enim fessam
labore continuo, et per ancipitis di ...

Theodosius nullique adeum ... tium parcens mundiore uictu stipen- 37

1 milites VG militem EA | incolumen VE incolumem A incolumes G || 3 ad-
usque VE aliisque AG || 4 contruncati stipatam VE contruncatis, Stiparam A
c., Tipatam G Tipasam Her. Tipatam def. Cagnat Seec || 8 peritis V peritos
EAG || 10 dauaresque V Bauaresque Dessau | nunc² nun V nunc EAG | mi-
seos V amore E minis eos A promissis eos G praemiis Her. || 11 allaciens V alli-
ciens EAG | inter cum V interdum EAG || 12 cum (lac. 3 uss.) tultorius VE
om. G cum (lac. 1 us.) cultorius A c. (lac.) t ulterius Her. (cf. 17, 13, 30) || 15 com-
monitus V communitus EAG | magnam VG magna EA || 17 remoto[s] V | pene-
trauerit V penetrauerat EA def. Günther Bickel penetrauit G || 18 particulatim-
que Her. c. c. prob. Češka que reiec. Sey. || 19 nostri V nostris EAG || 22 ino-
pia V (o ex p) A inopina EG || 23 comittantibus V || 25, 26 uxorem — ancipitis
di om. G (lac. 11 litt. cum 2 asteriscis) || 25 nam V nanque EA enim Cl. | fas-
sam VE fessam Em2A || 26 perancipitis di (di m2) (lac. 3 uss.) V perancipiti
(lac. 3 1/4 uss.) E p. (lac. fere 1 us.) A || 27 adeum (lac. 10 litt.) tium VA om. G
adeuntium E Hadr. Val. (N) cadentium Val. transfugientium Fletcher | uic-
tus V uictu G

- dioque milite recreato Caprariensibus Abannisque eorum uicinis proelio leui sublati ad municipium properauit ... ense, sed ueris nuntiis doctus barbaros occupasse iam tumulos per amfracta undique spatia in sublime porrectos nullique peruios nisi indigenis locorum perquam gnaris repetendo dedit hostibus facultatem per indutias licet breues 5
- 38 Aethiopum iuxta agentium adminiculis augeri uel maximis. qui concateruatis copiis fremituque minaci sine sui respectu ruentes in pugnam auerterunt eum inaestimabilium turmarum specie dira perterrefactum statimque redintegratis animis commeatus uehens abunde reuertit et conglobatis suis scutaque in formidabilem mouentibus 10
- 39 gestum controuersas isdem opposuit manus. quamquam igitur immitte quoddam barbaricis concrepantibus tubis manipuli furentium imminebant ipsi quoque parmas genibus illidentes, tamen ut pugnator ille cautus et prudens militis paucitate diffusus audacter agmine quadrato incedens ad ciuitatem nomine Contensem flexit iter intre- 15
- pidus, ubi captiuos nostros Firmus ut in munimento abstruso locarat et celso; cunctisque receptis in proditores satellitesque memorati animaduertit acriter, ut solebat.
- 40 Hoc ei magni numinis adiumento gerenti prosperrime uerus indicat explorator confugisse ad Isafilensium populum Firmum, ad quem 20
- 41 reoscedum una cum fratre Mazuca ceterisque necessitudinibus illuc ingressus, cum adipisci non posset, genti bellum indixit. et proelio atroci commisso ferocientibus barbaris ultra modum aciem rotundo habitu figuratam opponit adeoque Isafilenses pondere cateruarum ingentium inclinati sunt, ut plurimi caderent et ipse Firmus ferox 25

2 (lac. 4 litt.) ense V sine lac. G | ueris V uerisque G set ueris Cl. || 5 repetendo VA def. Löfst. Hagend. Bae. reptando E repedando G | facultatibus V facultatem EAG | inducias V || 6 gentium V agentium G | cateruatis G || 7 copus V copiis EAG || 8 perterrae tactum V perterrefactum EAG || 10 stutaque ♂ V || 12 quiddam G | abhis V armis G tubis Her. (cf. 16, 12, 27) || 14 ille add. Vm2 sup. lin. | milites V militis EA miles G | diffusus V diffusus EAG || 15 quadrato incidens V quadrato incedens EAG || 15.16 inter intrepidus (lac. 6 litt.) quorum summa ui (cf. 29, 1, 17) V iter intrepidus (lac. 6 litt.) q. s. ui E i. intrepide q. s. ui A i. intrepidum (lac. 3 litt. cum asterisco) G (ordine restituto) (cf. 29, 1, 17) i. intrepidus, ubi captiuos Val. in adn. || 17 recens VE recens A receptis G | satelutisque V satellitesque EG satellitisque Em2A || 18 anima aduertit V animaduertit EAG || 19 nominis V numinis Val. in adn. (Wm2N) | prosperime ♂ V || 20 exploratur V explorator EAG || 21 necessitudinibus V necessitudinibus EAG | illuc (cex t) V || 23 in rotunda VG in rotundi E in rotundo A in del. ut dittogr. Cl. (cf. 23, 4, 14) || 24 habitus VE habitu AG | fuguratam V figuratam EAG || 25 urgentium Hadr. Val. (cf. Verg. Aen. 11, 564) uigentium Pet. ingruentium Walter (cf. Tac. ann. 2, 11, 3) | ut add. EAG

et saepe in suam perniciem praeceps equo auferretur in fugam per
 saxa et rupes discurrere citius assueto, Mazuca uero frater eius cape-
 retur letaliter saucius. qui Caesaream mitti dispositus, ubi saeua 42
 inusserat monumenta facinorum pessimorum, dilatato uulneris hiatu
 5 discessit. caput tamen eius auulsum residuo integro corpore cum
 magno uisentium gaudio urbi illatum est ante dictae. post haec Isa- 43
 flensium gentem, quae obstitit, superatam dux nobilis incommodis
 multis, ut aequitas poscebat, afflixit. ibi Euasium potentem muni-
 cipem Florumque eius filium et quosdam alios per secretiora consilia
 10 temeratorem quietis iuuisse confutatos aperte flammis absumpsit.

Exindeque pergens interius nationem Iubalenam spiritu aggressus 44
 ingenti, ubi natum Nubelem patrem didicerat Firmi, repulsus altitu-
 dine montium et flexuosis angustis stetit. et quamlibet facto in
 hostem impetu pluribusque peremptis aperuerit uiam, formidans
 15 tamen sublimia collium ad insidiandum aptissima ducens suos in-
 columes reuertit ad Audiense castellum, ubi Iesalensium gens fera
 semet dedit uoluntaria auxilia praestare spondens et commeatus.

His et eiusmodi gloriosis actibus exsultans amplissimus ductor ip- 45
 sum otii turbatorem petebat ualido uirium nisu ideoque prope muni-
 20 mentum nomine Medianum diu consistens per multas prudentesque
 sententiarum uias eundem sibi prodi posse sperabat. haecque cogitatio- 46
 nibus anxii altioreque prospiciens cura rursus ad Isaflenses hostem
 comperit reuertisse; quos nihil moratus ut antea agminibus adoritur
 incitatis. cui rex Igmazen nomine, spectatus per eos tractus opibusque
 25 insignis, progressus obuiam confidenter „cuius loci es tu“, inquit,
 „uel quid acturus huc uenisti? responde.“ quem Theodosius fundata
 mente intuens toruum „comes“, ait, „Valentiniani sum, orbis terra-
 rum domini, ad opprimendum latronem funereum missus; quem nisi
 statim reddideris, ut inuictus statuit imperator, peribis funditus cum
 30 gente quam regis.“ quo audito Igmazen post conuicia multa, quae
 congressit in ducem, ira doloreque perculsus abscessit. et secutae prin- 47

1 perniciem VA perniciem EG lac. indic. post p. Her. reiec. Rolfe Češka |
 quo V equo G || 2 citius V citius G || 4 inuusserat V || 5 decessit EG def. Kell. |
 incorpore VEA a corpore Em2 corpore G integro c. Her. || 8 municipiem V
 municipem EAG || 9 secretiora V secretiora EAG || 10 temeratorem V teme-
 ratorem EAG temere turbatorem Kell. | iuuisse V iuuisse EAG | adsumpsit V
 absumpsit Em2AG || 11.12 spiritus adgressos ingento V spiritu adgressus ingenti
 EAG || 12 nobilem V Nubelem G | dederat V didicerat G || 15 insidia dum V
 insidiandum EAG | incolomes V incolumes EG incolumis A || 17 dedit V de-
 didit Btl. || 24 concitatis G || 25 progressibus V progressus EAG | inquit V ||
 26 acturus (r ex s) V || 28 misse V missus EAG || 30 gentem V corr. m3 | adito V
 audito EAG | conuincia V conuicia EAG || 31 congressit V congressit EAG

cipio lucis utrimque occursurae sibi ad confligendum processerunt
 acies minacissimae et barbarorum uiginti paene milia in ipsis locata
 sunt frontibus occultatis pone terga subsidialibus globis, ut assur-
 gentes paulatim nostros multitudine clauderent insperata, hisque
 Iesalenses auxiliares accessere quam plures, quos adiumenta et com- 5
 48 meatus nostris docuimus promisisse. contra Romani, quamuis ad-
 modum pauci, tamen fortibus animis uictoriisque antegressis elati /
 densetis lateribus scutisque in testudinis formam cohaerenter aptatis /
 restiterunt gradibus fixis et a sole orto usque diei extimum pugna
 protenta paulo ante uesperam uisus est Firmus equo celsiori insidens / 10
 sago puniceo porrectus panso milites clamoribus magnis hortari, ut
 dedant Theodosium opportune, truculentum eum appellans et dirum /
 et suppliciorum saeuum repertorem, si discriminibus eximi uellent,
 49 quae perferebant. hae insperatae uoces ad dimicandum quosdam
 acrius incitarunt, alios deserere proelium illexerunt. proinde ubi 15
 noctis aduenit quies prima, partibus tenebrarum obuolutis horrore /
 dux reuersus ad Audiense castellum militesque recognoscens eos,
 quos a pugnandi proposito pauor et uerba detorserant Firmi, diuerso
 genere poenarum exstinxit, alios adeptis dexteris, quosdam uiuos
 50 combustos. excubiasque agens cura peruigili barbarorum aliquos au- 20
 sos, cum apparere non possent, post occasum lunae castra sua temp-
 tare fudit uel irruentes audentius cepit. digressus exinde passibus ci-
 tis Iesalenses ut ambiguae fidei per tramites adortus obliquos, unde
 parum sperari potuit, ad penuriam uastauit extremam perque Cae-
 sariensis Mauretaniae oppida reuersus Sitifim Castorem et Martinia- 25
 num, rapinarum flagitiorumque Romani participes, ad interitum
 tortos incendit.

1 occursuram V occursurae EAG | confligendam V confligendum EAG ||
 2 minacissime VG minacissimae EA | paena V pene EAG || 4 paulotim ♂ V ||
 5 iesalem V Hiesaleni E Iesalenses A Iessaleni G Iesalensium Kell. | quam
 plures V def. Bickel complures Kell. || 6 romam V Romani EAG || 8 desetis V
 densetis E Eyss. Vogel desectis A densatis G | scutisque V scutisque EAG | in-
 eestudinis ♂ V | araptatis V aptatis EA adaptatis G || 9 fixos V fixis EAG |
 solis E | ortu VE orto AG | ad ante diei add. Val. (N) del. Günther (uel ad
 usque) Pet. || 11 spanso VE panso AG | mognis V corr. m3 || 13 sae[ui]um VE
 Val. def. Bae. saeuum AG saeuum Norden saeuorum dubit. Sey. || 15 inserere V
 deserere G || 16 errore V horrore Val. in adn. || 17 aduodiense VE ad Audien-
 se A ad Duodiense G || 18 ad V a EAG | pauore uerba (u alt. ex ti m2) V
 pauor et uerba G || 22 studit ♂ V effudit dubit. Cl. c. c. in app. | auda-
 cius G || 23 uessaliensis V uesaliensis E uessalienses A Iessalenses G || 24 spe-
 ram V sperari EAG | atremam V extremam EAG || 25 reuersum V reuer-
 sus G || 26 flagitiarumque romam V flagitiorumque Romani EAG

Redintegratur post haec cum Isafilensibus bellum primoque con- 51
 flictu barbarorum pluribus pulsus et interfectis rex eorum Igmazen
 uincere antehac assuetus terrore fluctuans mali praesentis nihilque
 commerciis uetitis ad uitam spei sibi restare, si obstinatius egerit,
 5 arbitratus, quantum caute fieri potuit et occulte, prorupit ex acie
 solus uisumque Theodosium suppliciter petit, ut Masillam Mazicum
 optimatem ad se uenire iuberet. per quem, ut rogauerat, missum / 52
 clandestinis colloquiis monuit ducem suoapte ingenio pertinacem, ut
 ad praebendam sibi copiam agendi, quae uellet, popularibus suis acri-
 10 ter immineret eosque assiduitate pugnandi mutaret in metum, promp-
 tos quidem ad perduellis fauorem, sed iacturis multiplicibus fessos. /
 paruit Theodosius dictis et crebritate certaminum Isafilenses ita pro- 53
 triuit, ut isdem labentibus pecudum ritu Firmus ipse latenter euade-
 ret et auis et diuturnis latebris amendandus inibi, dum de fuga con-
 15 sultat, tentus ab Igmazene custodiretur. et quoniam obscurius ges- 54
 ta didicerat per Masillam, in extremis rebus unum remedium superes-
 se contemplans calcare uiuendi cupiditatem uoluntaria statuit morte /
 uinoque consulto distentis et crapulentis silenti nocte oppressis altiore
 somno custodibus peruigil ipse impendentis aerumnae terrore insonis
 20 gradibus relicto cubili manibus repens et pedibus longius sese dis-
 creuit repertumque funiculum, quem finiendae uitae paruere casus,
 de clauo parieti affixo suspendit, ubi collo inserto animam absque
 moris cruciabilibus exhalauit.

Quod dolenter ferens Igmazen ereptamque sibi gloriam gemens, / 55
 25 quia non contigerat ad castra Romana uiuum ducere perduellem, /

1 conflictum V conflictu EAG || 2 interfectus V interfectis EAG | igmacen V
 Igmazen EAG || 6 petiit G | misilliam VE Missillam A Massillam G Masillam
 Lind. Masilam Her. (cf. Dessau ILS 2223) || 7 gauerat V ut rogauerat EAG ||
 8 siopte V suoapte EAG || 9 praehendam V praebendam EAG | uis V uiis EA
 suis G || 10 motaret Pet. || 11 duellis VA duelli E perduellis G || 12 itafilen-
 ses V Isafilenses EAG || 13 hisdem E iisdem AG | ritu add. EA more ante
 pecudum add. G | firmusque V Firmus EAG F. quoque C. F. W. M. F. ipse
 Her. (cf. § 41) || 14 abiis VA ab his E auis G | amandatus G attentius C. F.
 W. M. reiec. Löfst. || 15 igmace V Igmazen E Igmaze A Igmazene G || 17 cal-
 cale V calcare Em2AG || 18 destentus V distentus EAG distentis Gdt. def.
 Blomgren | crapulentis VEG def. Georges Langen Blomgren crapulentus A cra-
 pulatis Her. || 20 graccibus V grauibus EA gradibus G | desese V sese EAG
 inde sese C. F. W. M. || 21 ad ante finiendae add. Her. (cf. 26, 8, 12) reiec. Blom-
 gren Miller | paruere V def. Harmon Blomgren paruerau Cl. c. c. || 22 absque
 (b ex p) V || 23 mores crutiabilibus V morte cruciabili A moris cruciabilibus G ||
 24 igmace nereptam quae V Igmazen E (ereptam — gemens om.) I., ereptam-
 que A I., interceptamque G | gemen V gemens AG || 25 uilium V uiuum EA
 uinctum G

interposita fide publica per Masillam ipse camelo necati cadauer impositum ferens, cum tentoria exercitus aduentaret ad Subicarensē castellum locata, in iumentum transtulit sarcinale et Theodosio obtulit exsultanti. qui conuocatis armatis simul atque plebeiis interrogatisque, an agnoscerent uultum, cum eiusdem esse sine ulla didicisset ambage, ibi paulisper moratus Sitifim triumphanti similis redit / aetatum ordinumque omnium celebrabili fauore susceptus.

6 Dum hoc puluere per Mauretaniam dux ante dictus anhelat et Africam, Quadorum natio mota est inexcita repentino, parum nunc formidanda, sed immensum quantum antehac bellatrix et potens, ut indicant properata quondam raptim procliuia obsessaque ab isdem Marcomannisque Aquileia diu Opitergiumque excisum et cruenta complura per celeres acta procinctus uix resistente perruptis Alpibus Iuliis principe Pio, quem ante docuimus, Marco. et erat ut barbaris ratio iusta querellarum. Valentinianus enim studio muniendorum limitum glorioso quidem, sed nimio ab ipso principatus initio flagrans / trans flumen Histrum in ipsis Quadorum terris quasi Romano iuri iam uindicatis aedificari praesidiaria castra mandauit. quod accolae ferentes indigne suique cautiore legatione tenus interim et susurris arcebant. sed Maximinus in omne audius nefas et genuinos mitigare nequiens flatus, quibus praefecturae accesserat tumor, increpabat Equitum, per Illyricum eo tempore magistrum armorum, ut peruicacem et desidem necdum opere, quod maturari dispositum est, consummato addebatque ut consulens in commune, quod, si paruo suo Marcelliano deferretur potestas per Valeriam ducis, munimentum absque ulla causatione consurgeret. utrumque mox est impetratum.

1 masilam V mansilam E Massillam A Masillam G | camelo VA camelo EG || 2 ab V ad EAG || 3 insarcinale V sarcinale G | obtulit (b ex p) V || 4 plebis V plebe EA plebeiis G plebeis Nov. || 5 cum ante sine add. A ante eiusdem G | didicisse VE didicisset AG || 6 moratur V moratus Em2AG | siti ei triumphanteo V Sitifim triumphanti EA (Sitiph-) G | consimilis Corn. | rediit G || 9 motu Em2A | inexcita V def. Löfst. Bae. excita Em2A insultu G diu inexcita Her. (diu ex tiu l. 12) || 9.10 formidandas et V || 11 indicat V indicant G | qm VE quoniam AG quondam Val. in adn. | raptim (procliuia om.) G raptu procliu Val. in adn. | obsessa G | iisdem AG || 12 marcomannes V Marcomannis EA ac M. G Marcomannisque Cl. | aquileiatu V Aquileia diu EAG restituius diu tr. Her. (cf. l. 9) || 13 perceleri E | procinctu VE procinctus AG | salpibus V corr. m3 || 14 iulius VE Iulius AG | primicerius V primicerio G principe serio Hadr. Val. p. Pio Her. | marico VEG marito A Marco Hadr. Val. || 15 stadio V studio EAG | muniendarum VA muniendorum Em2G || 16 praesidia V praesidiaria EAG || 17 interimit VA interim et EG || 26 ubique VA ubique sine E absque G

qui promotus profectusque cum uenisset ad loca, intempestiue turgens 4
ut filius nullis affatibus delinitis his, quos numquam temptatae cupi-
ditatis figmenta regionum suarum faciebant extorres, opus paulo
ante inchoatum aggreditur admissa copia refragandi suspensum. /
5 denique Gabinium regem, ne quid nouaretur, modeste poscentem, ut 5
assensurus humanitate simulata cum aliis ad conuiuium corrogauit, /
quem digredientem post epulas hospitalis officii sanctitate nefarie
uiolata trucidari securum effecit.

Cuius rei tam atrocis disseminatus rumor ilico per diuersa et Qua- 6
10 dos et gentes circumscitas efferauit regisque flentes interitum in unum
coactas misere uastatorias manus, quae Danubium transgressae, cum
nihil exspectaretur hostile, occupatam circa messem agrestem adortae
sunt plebem maioreque parte truncata, quidquid superfuit, domum
cum multitudine uarii pecoris abduxerunt. euenisset profecto tunc in- 7
15 expiabile scelus numerandum inter probrosas rei Romanae iacturas; /
paulo enim afuit, quin filia caperetur Constanti cibum sumens in
publica uilla, quam appellant Pristensem, cum duceretur Gratiano
nuptura, ni fauore propitii numinis praesens Messala provinciae rec-
tor eam iudiciali carpento impositam ad Sirmium uicensimo sexto
20 lapide disparatum cursu reduxisset effuso.

Hoc casu prospero regia uirgine periculo miserae seruitutis exemp- 8
ta, cuius ni potuisset impetrari redemptio captae magnas inuississet
rei publicae clades, latius se cum Sarmatis Quadi pendentes, ad raptus
et latrocinia gentes aptissimae, praedas hominum uirile et muliebre
25 secus agebant et pecorum uillarum cineribus exustarum caesorumque
incolentium exsultantes aerumnis, quos necopinantes sine ulla parsi-

1 promotos V promotus EAG | intempestiuen V intempestiue EAG || 2 ce-
piditatis V cupiditatis EAG || 3 faciebat VE faciebant AG || 4 inchoatum V |
admissee V admissa G | fragandi V fragandi E fraganti Em2 fraganti A ro-
gandi G refragandi Pet. || 7 hospitales, G | scactitate V castitate E sanctitate
AG || 8 frigidari V trucidari EAG | secure Haupt Harmon | effecit V ef-
fecit EAG fecit Haupt praecepit Harmon c. c. || 11 coactae miserae V miserant
(in unum c. om.) E coactae misere AG coactas Pet. || 12 messe agreste V mes-
sem agrestem EA messes a. G || 13 dominum VE domum AG || 15 expiabile V
inexpiabile EAG | romananae V corr. m3 || 16 abfuit EAG | lumen V sumens
EA cibum s. om. G || 17 pistrensem V Pristensem Her. | gratia non V Grati-
ano EAG || 18 ni add. EAG | mesala VG Messala EA || 18.19 rectorem V rector
eam EA rector G || 19 sirmiam VA Sirmium EG || 20 disparatam V dispa-
ratum G | redixisset V reduxisset EAG || 21 prospera VE prospere A prospero G ||
22 cuiuisi V cuius si EA cui nisi G cuius n. Lind. c. ni Kieβl. | magnos V mag-
nas EAG | inuississet V inuixisset E inuississet AG || 24.25 uirilis et muliebris
sexus G || 26 ullo V ulla EAG

- 9 monia deleuerunt. per omnia itaque propinqua malorum similium
dispersa formidine praefectus praetorio agens tunc apud Sirmium
Probus nullis bellorum terroribus assuetus rerum nouarum lugubri
uisu praestricus oculosque uix attollens haerebat diu, quid capes-
seret, ambigens et, cum paratis uelocibus equis noctem proximam 5
10 destinasset in fugam, monitus tutiore consilio mansit immobilis. didi-
cerat enim omnes secuturos confestim, qui moenibus claudebantur, /
tegendos latebris opportunis; quod si contigisset, impropugnata ciuitas
11 uenisset in manus hostiles. proinde parumper lenito pauore ad arri-
pienda, quae urgebant, acri nisu assurgens retersit obrutas ruderibus 10
fossas murorumque maximam partem pacis diuturnitate contemp-
tam et subuersam ad usque celsarum turrium minas expediit studio
aedificandi coalitus, hac ratione opere uelociter absoluto, quod im-
pensas aedificandi causa theatri dudum congestas sufficientes ad id,
quod efficere maturabat, inuenit. atque huic spectato consilio sa- 15
lutare addidit aliud et Sagittariorum cohortem ex statione proxima
affuturam obsidio, si uenisset, acciuit.
- 12 His uelut obicibus barbari ab oppugnanda urbe depulsi parum ad
has calliditates dimicandi sollertes sarcinisque impediti praedarum /
ad Equitii uertuntur indaginem. et cum ad Valeriae spatia longe re- 20
mota secessisse captorum didicissent indiciis, illuc properato petierant
gradu frendentes hacque ex causa iugulo eius intenti, quod per ipsum
13 circumuentum regem existimabant insontem. quibus cognitis cursu
ruenti infestius obuiam legiones motae sunt duae, Pannonica et Moe-
siaca, ualida proeliis manus. quae si conspirasset, abierat procul dubio 25
uictrix. sed dum discretim grassatores adoriri festinant, ortis inter se
14 discordiis impediti de honore certabant et dignitate. quo intellecto

2 praetoria V corr. m3 | sirmum V Sirmium EAG || 6 didice erat (e pr. add.
in fin. us., e alt. del. m2) V || 7 claudebatur V claudebantur EAG || 10 acrinio V
animo E acri a. AG nisu Pet. consilio Walter ingenio Meurig-D. | recrisit V se
euexit Em2 retersit A retersit — maximam (l. 11) om. G deterisit Her. (cf. Suet.
Aug. 18) rexit Nov. || 10.11 -ribus — diu- add. Vm2 in marg. || 11 morumque
Vm2 murorumque EA | arces ob pacis diuturnitatem contemptas G || 12 subuer-
sas V subuersam Val. in adn. | expetit VA expetito E expedit G expediit Lind. ||
13 aedificando VE aedificandi AG | cohalitus V || 14 theatri causa tr. G | thea-
tri (i ex a) V | sufficientibus VE sufficientes AG sufficientis Her. || 20 aequi-
tii V equitum E Equitii AG | uertimur V uertuntur EAG || 21 secessisset V
secessisse EAG | raptorum V captorum G | petierant V petierant A perge-
bant G || 22 hocque V hacque EAG || 23 cognitis] concito G || 24 ruentis V
ruentes EA ruentibus G ruenti Cl. | obuiat V obuias E obuiam AG | panno-
nicae mesiacae V panonica / moesiaca E Pannonica et M. AG || 26 festinanti V
festinant EAG || 27 honore V honore EAG | quod V quo EAG

Sarmatae sagacissimi non expectato certandi signo sollemni Moesi-
cam primam incessunt, dumque milites arma tardius per tumultum
expediunt, interfectis plurimis aucti fiducia aciem perrupere Pan-
nonicam disiectaque agminis mole geminatis ictibus omnem paene
5 delessent, ni periculo mortis aliquos citum extraxisset effugium.

Inter haec fortunae dispendia tristioris dux Moesiae Theodosius 15
iunior, prima etiamtum lanugine iuuenis, princeps postea perspectis-
simus, Sarmatas Liberos ad discretionem seruorum rebellium appel-
latos collimitia nostra ex alio latere inuadentes aliquotiens expulit et
10 afflixit congressibus densis attritos adeoque obsistentes fortissime
turbas confluentes oppressit, ut caesorum plurium alites iuste san-
guine satiare et feras. unde residui tumore iam deflagrante metuen-
tes, ne idem dux uirtutis, ut apparuit, expeditae in primo finium
aditu incursantes cuneos sterneret aut fugaret uel insidias per silua-
15 rum locaret occulta, post multos perrumpendi conatus subinde temp-
tatos in cassum abiecta pugnandi fiducia concessionem petiuere prae-
teritorum et ueniam uictique ad tempus indultae foederibus pacis /
nihil egere contrarium eo maxime timore perculsi, quod ad tutelam
Illyrici Gallicani militis ualidum accesserat robur.

20 Dum haec tot ac talia per turbines agitantur assiduos, Claudio 17
regente urbem aeternam Tiberis, qui media intersecans moenia clo-
acis et fluuiis abundantibus multis Tyrrheno mari miscetur, effusione
imbrium exuberans nimia et supra amnis speciem pansus omnia paene
contextit. et stagnantibus ciuitatis residuis membris, quae tenduntur 18
25 in planitiem molliorem, montes soli et, quidquid insularum celsius
eminebat, a praesenti metu defendebatur et, ne multi inedia contabe-
scerent undarum magnitudine nusquam progredi permittente, lembis
et scaphis copia suggerebatur abunde ciborum. at uero ubi tempestas
molliuit et flumen retinaculis ruptis redit ad solitum cursum, absterso
30 metu nihil postea molestum expectabatur. hic ipse praefectus egit 19

2 militis *Cl.* militi *Her.* || 3 expediuntur *V* expediunt *EAG* | aucta *Günther* |
perrumpere *VE* perrupere *AG* || 4 disiectamque *VEG* disiectaque *A* || 5 delis-
sent *ex* delinsent (*m2*) *V* delessent *EAG* || 11 plurimum *VG* plurium *EA* |
iuste sanguinea (*a ult. del. m2*) *V* i. sanguine *EA* *def. Langen Meurig-D.* i. san-
guineas *G* iuxta sanguine *Val. in adn.* iusto s. *Btl. Schneider def. Pet. Blomgren*
iusta sagina *Corn.* || 15 temptos *VE* tentatos *AG* || 17 uictique *V* restit. *Sey.*
uinctique *Nov.* quietique *Walter* || 19 illyri *V* Illyrici *EG* Illyrii *A* || 21 re-
gentem *V* regente *EAG* || 22 abundantius *V* abundantibus *G* || 27 permit-
te *♂ V* || 29 rediit *EG* rediuit *A* || 30 moletur *V* mali (*post expectabatur*) *E*
molestum *AG* restituimus c. c. molestius *Cl.*

admodum quiete nullam seditionem super querella iusta perpessus /
et instaurauit uetera plurima. inter quae porticum excitauit ingen-
tem lauacro Agrippae contiguam Euentus Boni cognominatam ea
re, quod huius numinis prope uisitur templum.

1 quietem V quiete G || 4 nominis V numinis *Hirschfeld Kiefl.* | AMMIANI
MARCELLINI RERVM GESTARVM. EXPLICIT LIBER XXVIII. INCI-
PIT LIBER. XXX. FELICITER V AMIANI MARCELLINI. RERVM
GESTARVM EXPLICIT LIBER XXVIII. INCIPIT. LIBER XXX. E

LIBER XXX

1. Papa rex Armeniorum euocatus a Valente et Tarsi specie obsequiorum custoditus cum trecentis popularibus fugit et frustratus uiarum observatores equis regnum repetit nec multo post a Traiano duce in conuiuio interficitur.
2. Valentis Augusti et Saporis Persarum regis de Armeniae et Hiberiae regnis contententium legationes.
3. Valentinianus Augustus post uastatos aliquos Alamanniae pagos cum Meriano Alamannorum rege colloquitur ac pacem facit.
4. Modestus praefectus praetorio a iure dicendo Valentem auertit; et de causidicina deque iurisconsultis et uariis aduocatorum generibus.
5. Valentinianus Sarmatis et Quadis Pannoniarum populatoribus bellum illaturus in Illyricum proficiscitur et transito Danubio Quadorum pagos uastat, uicos incendit, barbaros cuiusque aetatis iugulat.
6. Idem dum legatis Quadorum populares suos purgantibus respondet, iratus ictu sanguinis exstinguitur.
7. Quo patre natus sit et quas res princeps gesserit.
8. Eius saeuitia, auaritia, inuidia et timor.
9. Eiusdem uirtutes.
10. Valentinianus, iunior Valentiniani filius, in castris apud Brigetionem Augustus appellatur.

Inter has turbarum difficultates, quas perfidia ducis rege Quado- 1
rum excitauit occiso per scelus, dirum in oriente committitur facinus /
Papa Armeniorum rege clandestinis insidiis obtruncato. cuius materiae
impio conceptae consilio hanc primordiale fuisse nouimus causam. /
5 consarcinabant in hunc etiamtum adultum crimina quaedam apud 2
Valentem exaggerantes male sollertes homines dispendiis saepe com-
munibus pasti. inter quos erat Terentius dux demisse ambulans sem-
perque submaestus, sed quoad uixerat, acer dissensionum instinator. /
qui ascitis in societatem gentilibus paucis ob flagitia sua suspensis 3
10 in metum scribendo ad comitatum assidue Cylacis necem replicabat
et Arrabannis addens eundem iuuenem ad superbos actus elatum /

1 in V inter G | percha ducis V per caduci E per caducis A Percha dux G
perfidia ducis Val. in adn. || 2 excita ut V excitauit G | sceles V scelus EAG ||
3 Para AG | armeniorum ex armoeniorum (m2) V | materia V materiae EAG ||
4 conceptae ex concepto V || 5 adultiam VE adultum AG || 6 dispendi V
dispendiis EAG || 9 gentibus V gentilibus Val. || 10 gylacis V Cylacis G ||
11 arrabanus (lac. 4 litt.) dens V Artabannus respondens E (arra-) A Artabanis:
addens G | superuos V superbos EAG

- 4 nimis esse in subiectos immanem. unde quasi futurus particeps sus-
cipiendi tunc pro instantium rerum ratione tractatus idem Papa
regaliter uocatus et apud Tarsum Ciliciae obsequiorum specie custo-
ditus, cum neque ad imperatoris castra accipi nec urgentis aduentus
causam scire cunctis reticentibus posset, tandem secretiore indicio 5
comperit per litteras Romano rectori suadere Terentium mittere
prope diem alterum Armeniae regem, ne odio Papae speque, quod
reuertetur, natio nobis opportuna deficeret ad iura Persarum eam
rapere ui uel metu uel adulatione flagrantium.
- 5 Quae reputans ille impendere sibi praesagibat exitium graue. et 10
doli iam prudens neque aliam nisi cito discessu salutis repperiens uiam/
suadentibus his, quibus fidebat, conglobatis trecentis comitibus secu-
tis eum e patria cum equis uelocissimis, ut in magnis solet dubiisque
terroribus, audacter magis quam considerate pleraque die parte
6 emensa egressus cuneatim properabat intrepidus. cumque eum pro- 15
uincia moderator apparitoris, qui portam tuebatur, indicio percitus /
festinato studio repperisset in suburbanis, ut remaneret, enixius ob-
7 secrabat et parum hoc impetrato mortis auersus est metu. nec minus
paulo postea legionem secutam iamque aduentantem ipse cum promp-
tissimis retrorsus excurrrens fundensque in modum scintillarum sagit- 20
tas, sed uoluntate errans ita in fugam compulit, ut cum tribuno milites
uniuersi perterrefacti uiuidius, quam uenerant, remearent ad muros. /
8 exin solutus omni formidine biduo et binotio exanclatis itinerum
laboribus magnis cum ad flumen uenisset Euphraten et inopia naui-
um uoraginosum amnem uado transire non posset, nandi imprudentia 25
pauentibus multis ipse omnium maxime cunctabatur et remansisset,
ni cunctis uersantibus uaria id repperire potuisset effugium in neces-

1 nemisisse V nimis esse G || 2 Para AG || 3 speci*e (fu. a) V || 4 nesurgen-
tes V ne surgentis EA nec urgentis G | aduenus V aduentus EA adcessus G ||
6 rectoris uaderet VE R. uadem A rectoris uadere G | terrentium V Terentium
EAG || 7 dio V diu EA odio G | Para A Parae G || 8 reuertitur VA reuer-
teretur E reuertetur G | nationibus V natio nobis G || 9 adultione V adulatione
EAG || 10 Quae] Quod G | praesagebat V praesagiebat EAG praesagibat
Her. def. Fesser || 11 scito V cito AG || 13 uelocissimi V uelocissimis EAG ||
14 diei EAG || 15 emens V emensa EAG || 16 moderatoris apparitor G |
impercitus VEA def. Löfst. reiec. Bae. indicio percitus Em2 Pet. percitus G im-
peratus Hadr. Val. (C) || 17 supperisset V comperisset E reperisset AG | subur-
bani V suburbanis EG suburbano A dubit. Cl. in app. | nixius V enixius EAG ||
18 imperato V impetrato EAG || 19 promptissimi V promptissimis EAG || 21 er-
rans ha V errans EG e. hanc A e. ita Val. in adn. deerrans Her. c. c. (uel uo-
luntarie) || 23 biducet V biduo et EAG | exanclatis G || 24 inopiam V in-
opia EAG || 25 inprudencia V imprudentia EAG

sitatis abrupto tutissimum. lectulos in uillis repertos binis utribus 9
 suffulserunt, quorum erat abundans prope in agris uinariis copia, /
 quibus singulis procures insidentes et regulus ipse iumenta trahentes /
 praeruptos undarum occurrentium fluctus obliquatis meatibus decli-
 5 nabant, hocque commento tandem ad ulteriorem ripam post extrema
 discrimina peruenerunt. residui omnes equis inuecti natantibus et 10
 circumluente flumine saepe demersi iactatique infirmati periculoso
 madore expelluntur ad contrarias margines, ubi paulisper refecti ex-
 peditius quam diebus praeteritis incedebant.
 10 Hoc nuntiato princeps ante dicti fuga percussus, quem elaqueatum 11
 fidem rupturum existimabat, cum sagittariis mille succinctis et leuibis
 Danielum mittit et Barzimerem reuocatuos eum, comitem unum, /
 alterum Scutariorum tribunum. hi locorum gnaritate confisi, quia 12
 ille properans ut peregrinus et insuetus maeandros faciebat et gyros, /
 15 compendiosis uallibus eius itinera praeuenerunt et diuisis inter se
 copiis clausere uias proximas duas trium milium intervallo distinctas, /
 ut transiturus per utramuis caperetur improvidus; sed euauit cogi-
 tatum hoc casu. uiator quidam ad citeriora festinans, cum biuium 13
 armato milite uidisset oppletum, per posterulam tramitem medium /
 20 squalentem fructibus et sentibus uitabundus excedens in Armenios
 incidit fessos et ductus ad regem arcano sermone solum, quae uiderat,
 docet ac retinetur intactus. moxque metu dissimulato eques mittitur 14
 clandestinus ad dextrum itineris latus diuersoria paraturus et cibum, /
 quo paulum progressus in laeuum tractum item alius talia facturus ire
 25 iubetur ocissime, alterum aliorum nesciens missum. quibus ita utiliter 15
 ordinatis rex ipse cum suis dumeta, per quae uenerat, uiatore rele-
 gente retrorsus monstranteque hispidam et iumento onusto exiguum

1 lectulus V lectulos EAG | biis V del. Pet. binis EG def. Meurig-D. his A ||
 4 undarum J V || 7 fluiit ne V flumine EAG || iactique V iactatique G ac-
 tique Pet. || 8 modore V m E morbo A madore G | effecti V refecti EAG ||
 10 sante dicti V antedicti EG antedictus A || 11 deuibus V leuibis EAG ||
 13 que V ille quod E quae A quod G quia Pet. || 14 insuetos V insuetus EAG ||
 15 callibus Ern. || 16 uis V uis E uias AG | proxima V proximas G ||
 17 utram uix V utramuis EAG | cogitatu VA cogitatus EG cogitatum Hadr.
 Val. || 18 ceteriora V citeriora EAG | cum uiuum VA qui cum E cum cli-
 uum G biuium Val. || 19 armatum E | militem disset V m. uidisset E milite
 u. AG | posterulae Momms. def. Brakman || 21 eductus VA et ductus G fessos
 incidit Eductus tr. E || 23 paratus et incibum V p. / et cibum E paraturus et
 c. AG || 24 alius ex alia (m2) V || 25 occisi me V diuisum E occasum A ocis-
 sime G || 26.27 uenat relegenter et rursus V uenerat r. et r. E u. relegens, et
 r. A uiator u. rel., eo ipso G uenerat uiatore relegente retrorsus Pet. def. Hagend.
 legente Her. || 27 -que] quae VA om. E per G

callem post terga relictis militibus euolauit, qui captis eius ministris /
missis ad mentes obseruantium praestringendas quasi uenaticiam
praedam modo non porrectis brachiis exspectabant, dumque hi
uenturum opperiuntur, ille regno incolumis restitutus et cum gaudio
popularium summo susceptus fide pari deinde mansit immobilis / 5
iniuriis, quas pertulerat, omnibus demussatis.

- 16 Danielus post haec et Barzimeres, cum lusi iamiam reuertissent, /
probrosis lacerati conuiciis ac si inertes et desides ut hebetatae pri-
mo appetitu uenenatae serpentes ora exacuere letalia, cum primum
17 potuissent, lapso pro uirium copia nocituri. et leniendi causa fla- 10
gitii sui uel fraudis, quam meliore consilio pertulerunt, apud im-
peratoris aures rumor omnium tenacissimas incessebant falsis cri-
minibus Papam intentiones Circeas in uertendis debilitandisque cor-
poribus miris modis eum callere fingentes addentesque, quod huius-
modi artibus offusa sibi caligine mutata sua suorumque forma trans- 15
gressus tristes sollicitudines, si huic irrisioni superfuerit, excitabit.
- 18 Hinc in illum inexplicabile auctum principis odium et doli strue-
bantur in dies, ut per uim ei uel clam uita adimeretur; agentique
tunc in Armenia Traiano et rem militarem curanti id secretis com-
19 mittitur scriptis. qui illecebrosis regem insidiis ambiens et modo sere- 20
nae mentis Valentis indices litteras tradens, modo ipse sese eius con-
uiuuiis ingerens ad ultimum composita fraude ad prandium uerecun-
dius inuitauit. qui nihil aduersum metuens uenit concessoque hono-
20 ratiore discubuit loco. cumque apponerentur exquisitae cuppediae /

1 pos V | etus V eius EAG || 2 uena ciam V uenaticiam EAG || 3 bra-
chiis] manibus G | tandemque hi VA t. dum E dumque hi G || 4 illo V ille
EAG | incolomis V incolumis EAG || 5 fiderandine mansueti mobilis V
in eadem fidei certitudine mansit immobilis G fide perinde et mansuetudine i.
Unger f. grandi remansit i. *Haupt* f. pari deinde mansit i. *Her.* f. miranda re-
mansit i. *dubit. Bae.* || 7 barzmeres V Arzimeres E Barzimeres AG | iamiam V
restituimus iam G *def. Meurig-D.* || 8 aest V ut EAG ac si *Hadr. Val.* (N) |
haebeatae V ut h. om. E hebetatae AG || 9 uenatae V uenenatae EAG | ex
hac uere V acuere E exacuere AG *def. Meurig-D.* || 10 proprium V proprius E
pro uirium AG || 13 Param AG | intentione A | circeas V scire E scireas A
Circeas G | debilitati indisque V debilitandisque EAG || 14 adentesque V ||
15 mutatas uasorumque VA mutata uasorum E mutatus, uasorumque G mu-
tata sua suorumque C. F. W. M. || 16 si *add. G ante* superfuerit *colloc. Brak-*
man | excitauit V excitabit G || 17 in *add. G* | inexplabile *Val. in adn. Corn.* ||
18 aragenti quae V a. qui E Parae. Agentique A agentique G || 19 militari V
militarem EAG | ad V id G || 20 quae V qui G | modos VA modo EG | se-
reno E || 21 utterans V uetera E ut terram A litteras G | conuiciis V con-
uiuuiis G || 23 ni*hil (*tu. l*) V | honoratior VA honoratiore EG

et aedes amplae neruorum et articulo flatilique sonitu resultarent, /
iam uino incalescente ipso conuiuii domino per simulationem naturalis
cuiusdam urgentis egresso gladium destrictum intentans toruo lumine
ferociens quidam immittitur barbarus asper ex his, quos scurras
5 appellant, confossurus iuuenem, ne exsilire posset etiamtum praepe-
ditum. quo uiso regulus forte prominens ultra torum expedito dolone 21
assurgens, ut uitam omni ratione defenderet, perforato pectore de-
formis procubuit uictima multiplicatis ictibus foede concisa. hocque 22
figmento nefarie decepta credulitate inter epulas, quae reuerendae
10 sunt uel in Euxino ponto hospitali numine contuente, peregrinus
cruor in ambitiosa lintea conspersus spumante sanie satietati super-
fuit conuiuarum horrore maximo dispersorum. ingemiscat, si quis
uita digressis est dolor, huius arrogantiam facti Fabricius ille Lusci-
nus sciens, qua animi magnitudine Democharen uel, ut quidam scri-
15 bunt, Niciam ministrum reppulerit regum colloquio occultiore pol-
licitum, quod Pyrrhum Italiam tunc bellis saeuissimis exurentem /
ueneno poculis necabit infectis, scripseritque ad regem, ut a citeriore
caueret obsequio. tantum reuerentiae locum apud priscam illam
iustitiam uel hostilis mensae genialitas obtinebat. uerum excusaba- 23
20 tur recens inusitatum facinus et pudendum necis exemplo Sertorianae/
adulatoribus forsitan ignorantibus, quod, ut Demosthenes, perpetuum
Graeciae decus, affirmat, numquam similitudine aut impunitate alte-
rius criminis diluitur id, quod contra ac liceat arguitur factum.

Haec per Armeniam notabiliter gesta sunt. Sapor uero post suorum 2
25 pristinam cladem comperto interitu Papae, quem sociare sibi im-
pendio conabatur, maerore graui percussus augenteque nostri exer-
citus alacritate formidinem maiora sibi praeseminans Arrace legato 2

1 aedessas pleneruorum V edes plene rumorum E aedes amplae neruorum A
a. pulsu n. G || 3 districtum V destrictum Gron. || 4 supras V scurras Wagn.
in comm. (cf. 29, 4, 4) || 5 confossuros V confossurus EAG | ne add. G |
inpraepeditus V praepeditum G || 6 dolo ne VEG dolone A || 7 ut uiam VE
ut uitam A obuiam G | rectore V pectore G || 8 ictibus post multiplicatis
add. E ante m. G || 9 decerta V decepta G | crudelitate V credulitate G ||
10 hospitalinum ne V hospitali numine Em2AG || 11 ambitiosalain et V am-
bitiosa iam et EA a. toralia G a. lintea Hadr. Val. ambitiosas lances Gron. in
adn. | sparsus G | spumantes antesocietati aetati (aetati del. m2) V sp. ante
societatem E s. a. societati A et spumans satietati G spumante sanie s. Hadr.
Val. || 12 conuiuiarum V conuiuarum EAG || 13 buscinus VE Lucinus A
Luscinus G || 14 democarem E Timocharem A || 17 scripseritque V | uia ex-
teriore VE ut ab interiore AG ut a citeriore Pet. || 19 genitalitas V geniali-
tas G || 21 adultatoribus V adulatoribus EAG | quot V quod EAG || 23 in V
id Em2AG || 25 interito V interitu EAG | Parae AG || 27 Arsace G | legito
♂ V

ad principem misso perpetuam aerumnarum causam deleri penitus
 suadebat Armeniam, si id displicuisset, aliud poscens, ut Hiberiae
 diuisione cessante remotisque inde partis Romanae praesidiis Aspa-
 3 cures solus regnare permetteretur, quem ipse praefecerat genti. ad
 quae Valens in hanc respondit sententiam nihil derogare se posse 6
 placitis ex consensu firmatis, sed ea studio curatiores defendere. glorioso
 proposito contrariae regis litterae hieme iam extrema perlatae sunt /
 uana causantis et tumida. asseuerarat enim non posse semina radicitus
 amputari discordiarum, nisi interuenissent conscii pacis foederatae
 cum Iouiano, quorum aliquos uita didicerat abscessisse. 10

4 Ingrauescente post haec altius cura imperator eligere consilia quam
 inuenire sufficiens id conducere rebus existimans Victorem magi-
 strum equitum et Urbicium Mesopotamiae ducem ire propere iussit in
 Persas responsum absolutum et uniusmodi perferentes, quod rex iu-
 stus et suo contentus, ut iactitabat, scelestae concupiscat Armeniam ad 15
 arbitrium suum uiuere cultoribus eius permissis et, ni Sauromaci prae-
 sidia militum impertita principio sequentis anni, ut dispositum est,
 impraepedita reuerterint, inuitus ea complebit, quae sponte sua
 5 facere supersedit. quae legatio recta quidem et libera, ni deuiasset
 in eo, quod absque mandatis oblatas sibi regiones in eadem Armenia 20
 suscepit exiguas. qua regressa aduenit Surena, potestatis secundae
 post regem, has easdem imperatori offerens partes, quas audacter
 6 nostri sumpsere legati. quo suscepto liberaliter et magnifice, sed pa-
 rum impetrato, quod poscebat, remisso parabantur magna instru-
 menta bellorum ut mollita hieme imperatore trinis agminibus per- 25

1 deleri V *restit.* Sey. *deseri Wagn. in comm.* || 2 armeniam V Armeniam
 EAG | sub displicuisset (*ex-pla-m2*) V subdi, si placuisset EA si id displicui-
 set G | aliquot V aliud G || 4. 5 atque VE Ad quae Em2AG || 5 derogasse V
 derogare se EAG || 6 *lac. post defendere indic. Her. reiec. Sey.* || 7 litteras V
 litterae EAG || 8 una V uana Em2AG | at seuerat V Adseuerabat Em2 G
 C. F. W. M. Haupt (*uel adsererat*) asseuerat A adseruerat Pet. adseuerarat Cl. ||
 9 consurotis V conscii uotis A c. pacis G || 11 impetrator V imperator EAG ||
 12 bus V rebus EAG || 13 ore V om. E orae A ire G | propere re V propere
 EAG propere G || 16 eius permissi set V e. permissis et E e. permisisset A
 e. ex pacto permissis: et G e. permissis sed *Hadr. Val.* (Wm2) || 18 com-
 pleuit V complebit G || 19 quidam V quidem EAG | libera V libera EAG l. erat
Her. | ne V ni AG | di[u*]asset V || 21 a qua regressa in *cipit frgm.* M *dimi-*
dia parte perdita, ueruum litteris fere 30 conseruatis || 22 eadem MVE eas-
 dem AG || 23 -ces et M magnifices et V magnifice sed EAG || 24 *q. ante quod*
del. M | remissi Em2 | instrumento ♂ M || 25 imperator ei MVEm2A i. cum E
 imperatore G | trinis MV *restit. Nov. def. Blomgren* tribus Gdt. (CH) | perrup-
 turus E

rupturo Persidem ideoque Scytharum auxilia festina celeritate mercante.

Proinde parum adeptus ea, quae spe uana conceperat, Sapor ultra- 7
que solitum asperatus, quod ad expeditionem accingi rectorem com-
5 pererat nostrum, iram eius conculcans Surenas dedit negotium, ut
ea, quae Victor comes susceperat et Vrbicius, armis repeteret, si
quisquam repugnaret, et milites Sauromacis praesidio destinati malis
affligerentur extremis. haecque, ut statuerat, maturata confestim / 8
nec emendari potuerunt nec uindicari, quia rem Romanam alius
10 circumsteterat metus totius Gothiae Thracias licentius perrumpentis.
quae funera tunc explicari poterunt carptim, si ad ea quoque ueneri-
mus.

Haec per eos agitata sunt tractus. quorum inter seriem Africanas 9
clades et legatorum Tripoleos manes inultos etiam tum et errantes /
15 sempiternus uindicauit Iustitiae uigor, aliquotiens serus, sed scrupu-
losus quaesitor gestorum recte uel secus, hoc modo. Remigius, quem 10
populanti prouincias rettulimus comiti fauisse Romano, postquam
Leo in eius locum magister esse coepit officiorum, a muneribus rei
publicae iam quiescens negotiis se ruralibus dedit prope Mogontiacum
20 in genitalibus locis. quem ibi morantem securius praefectus praetorio 11
Maximinus reuersum ad otium spernens, ut solebat dirae luis ritu
grassari per omnia, laedere modis, quibus poterat, affectabat, utque
rimaretur plura, quae latebant, Caesarium antehac eius domesticum,/
postea notarium principis, raptum, quae Remigius egerit uel quantum
25 acceperit, ut Romani iuuaret actus infandos, per quaestionem cruen-
tam interrogabat. quibus ille cognitis cum esset, ut dictum est, in 12

3 adeptus eaque MV adeptus ea quae EAG | una VE (*periit in M*) uana
AG | conciperat V (*periit in M*) conceptus E conceperat Em2AG || 4 conce-
perat G || 5 dediti MV dedit EAG || 6 aequae MV quae E ea quae AG | Vrbici-
tius EA | repeteret ex repeteret M repeteret V repeteret EAG | et si G ||
7 sauromagis MV Sauromacis Mm2Vm3EAG || 9 -mendari M emendari V
emendari EAG || 10 traciae ante gothiae del. E || 11 siquadea MV si ad ea
EAG || 13 -ta M eo osagitta V Eos agitata EA eos a. G || 14 et ante erran-
tes om. E || 15 scrupulosus M cropulosus V scrupulosus EAG || 16 secus] rectus
MVE secus A def. Michael Harmon secus G || 17 comitis [MV comiti EG
comitem A | fauisse ex fuisse M fuisse VEA fauisse G | affinem post romano
add. E || 19 magontiacum E Moguntiacum A || 20 -ectus ex -ectos (m2) M prae-
fectus VEA || 21 -t. M spernent V spernens EAG | solebant MVA solebat
EG | ruis 3 M | ritu post solebat tr. E || 22 gras-M egrassari V grassari EAG |
adfectabant VA || 23 antehę MV antehac EG ante haec A || 24 q. M q; V
quae EAG || 25 acciperit MV acceperit EAG | questionem V

secessu, conscientia malorum urgente uel rationem formidine superante calumniarum innodato gutture laquei nexibus interiit.

- 3 Secuto post haec anno Gratiano ascito in trabeae societatem Equitio consule Valentiniano post uastatos aliquos Alamanniae pagos munimentum aedificanti prope Basiliam, quod appellant accolae Robur, / 5
2 offertur praefecti relatio Probi docentis Illyrici clades. quibus ille, ut cunctatorem decuerat ducem, examinatus lectis attonitus cogitationibus anxii Paterniano notario misso negotium scrupulosa quaesiuit indagine moxque ueris per eum nuntiis gestorum acceptis euolare protinus festinarat ausos temerare limitem barbaros primo fra- 10
3 gore, ut mente conceperat, oppressurus armorum. quia igitur abeunte autumno multa impediabant et aspera, annitebantur omnes per regiam optimates, ut ad usque ueris principium oratum retinerent et exoratum, primum durata pruinis itinera, ubi nec adultae in pastum herbae repperirentur nec cetera usui congrua, penetrari non posse 15
firmantes, dein uicinatorum Galliis regum immanitatem maximeque omnium Macriani ut formidati tunc praetendentes, quem constabat
4 impacatum relictum etiam ipsa urbium moenia temptaturum. haec memorantes addentesque utilia reducere eum in meliorem sententiam / statimque, ut conducebat rei communi, prope Mogontiacum blandius 20
rex ante dictus accitur, procliuius ipse quoque ad excipiendum foedus, ut apparebat. et uenit immane quo quantoque flatu distentus ut fu-

1 se- M secessum VA secessu EG | urgente (ex-tae?) M urgente V | ratione for- M r. formidinem VEA rationem formidine G || 2 innodato MV innodato EAG | laqueis VEA (periit in M) laquei G | it(?) M interiit V interiit EAG || 3 secuturos thecanno MVA secuti sunt hoc anno E Secuto post haec a. G | grauiano VEA | aequitio MVA Equitio EG || 4 alimanniae V Alemanniae EG | munimentum om. E || 6 -ur M effectur ♂ V | prouidogen- M prouido gentis VA prouidi E Probi docentis G | illyri ♂ V (periit in M) yllirici E Illyricae A Illyrici G || 9 indagini V (periit in M) indagine EAG | q. ueueris M q; ueteris V que ueris EAG | gesto- M gesterum ♂ V | acceptis om. E | -re (-et?) M euolaret V euolare EAG || 10 festinaret MVA festinabat EG festinarat Günther destinaret Harmon | ausus MV ausos EAG | teme uerb. ult. in frgm. imperfecto M a rare ... tem incipit nouum frgm. integrum M | primos V primo EAG || 11 ut mente conceperat om. E | qua MV quem E quia AG || 12 atnitebantur MV || 13 ueris post principium add. EAG ante pr. colloc. Harmon | oratum eum pertinerent et M o. e. perciperent et VA eum preriperent et E eum pertinerent G retinerent Momms. || 15 ceteri ♂ V | sui MV usui G | congrua V corr. m3 | paenetrari M || 16 gallus V corr. m3 || 17 macriano MV Macriani EAG || 19 sentiam ♂ V || 20 conducebat ex conducebant M conducebant V | mogonciacum MV magonciacum E Mogontiacum AG | blandus MVA blandius EG || 22 itaparebat M ut apparebat VEA G | quanto (ex-te M) quae MV quantoque EAG

turus arbiter superior pacis dieque praedicto colloqui ad ipsam
marginem Rheni caput altius erigens stetit hinc inde sonitu scutorum
intonante gentilium. contra Augustus escensis amnicis lembis saeptus 5
ipse quoque multitudine castrensiu ordinu tutius prope ripas
5 accessit signorum fulgentium nitore conspicuus et immodestis gesti-
bus murmureque barbarico tandem sedato post dicta et audita ultro
citroque uersus amicitia media sacramenti fide firmatur. hisque per 6
fectis discessit turbarum rex artifex delenitus futurus nobis deinceps
socius et dedit postea ad usque uitae tempus extremum constantis in
10 concordiam animi facinorum documentum pulchrorum. periit autem 7
in Francia postea, quam dum interneciu uastando perrupit audius,/
oppetit Mallobaudis bellicosi regis insidiis circumuentus. post foedus
tamen sollemni ritu impletum Treueros Valentinianus ad hiberna
discessit.

15 Haec per Gallias et latus agebantur arctoum. at in eois partibus 4
alto externorum silentio intestina perniciēs augebatur per Valentis
amicos et proximos, apud quos honestate utilitas erat antiquior. na-
uabatur enim opera diligens, ut homo rigidus audire cupiens lites a
studio iudicandi reuocaretur metu, ne ita ut Iuliani temporibus de-
20 fensione innocentiae respirante frangeretur potentium tumor assump-
ta licentia latius solitus euagari. ob haec et similia concordi consensu 2
dehortantibus multis maximeque Modesto praefecto praetorio regio-
rum arbitrio spadonum exposito et subagreste ingenium nullius uetu-
statis lectionibus expolito coacto uultu fallente et asserente, quod
25 infra imperiale colume causarum essent minutiae priuatarum, ille
ad humiliandam celsitudinem potestatis negotiorum examina spec-

1 dicque predicto MV dieque praedicto EAG | colloqui A || 2 marginem MV
(corr. m3) || 3 augustos M (ex -tus) V Augustus EAG | esensis MV exscensis E
extensis A ascensis G escensis Eyss. | septus MV (ex eptus) || 4 tutius MG to-
tius Mm2V om. E totus A || 6 murmurque MV murmureque EAG || 7 uer-
su MV (add. sup. lin. m2) A om. E uersus G uersum Maas uersa Harmon |
sacramenti et inti fide MV s. fide EAG def. Meurig-D. s. et ritus f. dubit.
Cl. in app. || 8 delinitus MV delenitus Hadr. Val. || 10 periit ex perit V ||
11 perrumpit EG || 12 oppetiit EG | mellobaudis MV Mallobaudis Lind. ||
15 areto um ex areto um (m2) M arctoum ex utroto um (m2) V arthoum E arc-
toum AG || 16 intestino MVE intestina AG || 17 nouabatur V || 18. 19 astu-
dior MV à studio EAG || 20 innocentia MV innocentiae Michael | frangerentur M
frangeretur V EAG | tum quod sumpta MV tumor adsumpta G || 22 regionum
Vm2E || 23 ingentium MV ingenium EAG | nullius MV def. Löfst. Blomgren nul-
lis G || 24 legationibus MV lectionibus Vm2EAG || 25 infra ex infra M | im[pe-
riale (-ial-ex-pg-) colume causarum esse]nt M imperiole V culmen G || 26 hu-
miliandum G | spec uerb. ult. in frgm. M | spectandorum C. F. W. M. reiec.
Blomgren

tanda instituisse arbitratus, ut monebat, abstinuit penitus laxauit-
que rapinarum fores, quae roborabantur in dies iudicum aduocato-
rumque prauitate sentientium paria, qui tenuiorum negotia militaris
rei rectoribus uel intra palatium ualidis uenditantes aut opes aut
honores quaesiuerunt praecclaros.

- 3 Hanc professionem oratorum forensium πολιτικῆς μορίου εἰδωλον,
id est ciuilitatis particulae umbram, uel adulationis partem quartam
esse definit amplitudo Platonis, Epicurus autem κακοτεχνίαν nomi-
nans inter artes numerat malas, Tisias suasionis opificem esse memo-
4 rat assentiente Leontino Gorgia. quam a ueteribus ita determinatam /
orientalium quorundam uersutia ad usque bonorum extulit odium, /
unde etiam retinaculis temporis praestituti frenatur. ergo absolutis
super eius indignitate paucis, quam in illis partibus agens expertus
sum, ad coeptorum cursum regrediar institutum.
- 5 Florebant elegantiae praeae patrociniis tribunalia, cum oratores 15
concitae facundiae attenti studiis doctrinarum ingenio, fide, copiis
ornamentisque dicendi pluribus eminebant ut Demosthenes, quo
dicturo concursus audiendi causa ex tota Graecia fieri solitos monu-
mentis Atticis continetur, et Callistratus, quem nobilem illam super
Oropo causam, qui locus in Euboea est, perorantem idem Demosthenes 20
Academia cum Platone relicta sectatus est, ut Hyperides et Aeschines
et Andocides et Dinarchus et Antiphon ille Rhamnusius, quem ob
defensum negotium omnium primum antiquitas prodidit accepisse
6 mercedem. nec minus apud Romanos Rutilii et Galbae et Scauri uita,
moribus frugalitateque spectati et postea per uarias aevi sequentis 25

1 instituta esse *G* | monebatur *Günther* monebant *Momms.* || 2 plures *V*
fores *G* funes *Pet.* ianuas plures *Her.* aditus *p. Walter* | roborantur *V*
roborabantur *G* *def. C. F. W. M.* || 3 sententium *V* sentientium *EAG* |
paria *ex parii (m2)* *V* || 4 uenditante *ex uenditasten (m2)* *V* uenditante *E* uen-
ditantes *AG* || 6 oraturum *V* oratorum *EAG* | forens iure *V* forensi iure
EA forensium *G* | ΠΟΛΙΤΙΚΗC ΜΟΡΙΟ ΥΙΩΔΑΟΝ *V* ΠΟΛΙΤΙΚΗC ΜΟΡΙΟΥ
ΙΔΩΑΟΝ *E* πολιτικῆς μορίου εἰδωλον *AG* || 7 adulationis *V* adulationis *Em2*
AG || 8 definitam *VE* (definiuit *in marg. m2*) definit *AG* | ΚΑΚΟΤΕΧΝΙ-
ΔΟΝ *VE* κακοτεχνίαν *AG* | annominans *Cl. c. c. in app.* || 9 *KT (1?) HClAC V*
KTHClAC E Ctesias *AG* Tisias *Val.* || 10 ueteribus *V* ueteribus *EAG* | deter-
natam *V* detestatam *E* determinatam *AG* || 11 uersutiam *VE* uersutia *AG* ||
13 paucis *VAG* *def. Blomgren om.* *E* perpaucis *Bae. c. c.* || 15 oratoris *VE*
oratores *AG* || 17 demosthenes *V* Demosthenes *EAG* || 18 audienda *VE* audien-
di *AG* | graetia *V* || 20 ropo *VE* rodo *Em2* Oropo *AG* | euada *VE* Euboea
AG Boeotia *dubit. Cl. in app.* || 21 ΥΠΕΡΙΑΗC *V* Hyperides *EAG* | etex-
hinc *VG* exhinc *E* et Aeschines *A* || 22 ramnusius *VE* Rhamnusius *AG* ||
24 *minus (*i add. m2*) *V* || 25 saequentes *V* *corr. m3*

aetates censorii et consulares multi et triumphales, Crassi et Antonii et cum Philippis Scaeuolae alique numerosi, post exercitus prosperime ductos, post uictorias et tropaea ciuilibus stipendiorum officiis floruerunt lareasque fori speciosis certaminibus occupantes summis
 5 gloriae honoribus fruebantur. post quos excellentissimus omnium 7 Cicero, orationis imperiosae fulminibus saepe depressos aliquos iudiciorum eripiens flammis, „non defendi homines sine uituperatione fortasse posse, neglegenter defendi sine scelere non posse“ firmabat.

At nunc uidere est per eos omnes tractus uiolenta et rapacissima 8
 10 genera hominum per fora omnia uolitantium et subsidentium diuites domus ut Spartanos canes aut Cretas uestigia sagacius colligendo / ad ipsa cubilia peruenire causarum.

In his primus est coetus eorum, qui seminando diuersa iurgia per 9
 uadimonia mille iactantur uiduarum postes et orborum limina dete-
 15 rentes et aut inter discordantes amicos aut propinquantibus uel affines, si simultatum leuia senserint receptacula, odia struentes infesta. in quibus aetatis progressu non ut aliorum uitia intepescunt, sed magis magisque roborantur inter rapinas insatiabiles inopes ad capiendam uersutis orationibus iudicum fidem, quorum nomen ex iustitia natum
 20 est, sicam ingenii destringentes. horum obstinatione libertatem teme- 10 ritas, constantiam audacia praeceps, eloquentiam inanis quaedam imitatur fluentia loquendi; quarum artium scaeuitate, ut Tullius asseuerat, nefas est ad religionem decipi iudicantes. ait enim: „cumque nihil tam incorruptum esse debeat in re publica quam suffragium,
 25 quam sententia, non intellego, cur, qui ea pecunia corruerit, poena dignus sit, qui eloquentia, laudem etiam ferat. mihi quidem hoc plus mali facere uidetur, qui oratione, quam qui pretio iudicem corrumpit, quod pecunia corrumpere prudentem nemo potest, dicendo potest.“

1 consules V corr. m3 | crassii V corr. m3 || 3 ductus V ductos EAG | ciuiliques V ciuilibus EAG || 4 foris V fori G || 6 fulminibus VG fluminibus EA || 9 ad V corr. m3 | eos V eos Loisel. ex cod. Valent. | uiolente trapacissima V uiolenta et rapacissima EAG || 11 et domus VE domus A domos G | sparta V Spartanos Em2G Spartae A | Cretae A || 13 primis V primus EAG | liminando VE seminando A minando G || 14 poteste turborum V corr. m3 potestatum superborum E | deterrentes V decurrentes E deterrentes AG || 15 aut¹⁾ | au¹⁾ V aut Em2A au¹⁾di G | discordiantes V discordantes EAG | propinquos AG || 16 si add. Hadr. Val. cum Nov. | leuias inserin in V leuia inserunt E l. inseri in A ob l. scrinii G l. senserint Hadr. Val. || 17 ut add. G | uicia ♂ V || 18 enormes uel inormes C. F. W. M. || 20 distringentes VAG distinguentes E destringentes Gron. | obstinatione om. G || 22 fluentia V def. Georges Langen adfluentia Her. (ad ex l. 23) | saeuitate G || 23 ad religionem V def. Blomgren ad om. G || 25 sententiam VE sententia AG

- 11 Secundum est genus eorum, qui iuris professi scientiam, quam repugnantium sibi legum aboleuere discidia, uelut uinculis ori impositis reticentes iugi silentio umbrarum sunt similes propriarum. hi uelut fata natalicia praemonstrantes aut Sibyllae oraculorum interpretes uultus grauitate ad habitum composita tristiores ipsum quo- 5
- 12 que uenditant, quod oscitantur. hi ut altius uideantur iura callere, / Trebatium loquuntur et Cascellium et Alfenum et Auruncorum Sicanorumque iam diu leges ignotas cum Euandri matre abhinc saeculis obrutas multis. et si uoluntate matrem tuam finxeris occidisse, / multas tibi suffragari absolutionem lectiones reconditas pollicentur, / 10 si te senserint esse nummatum.
- 13 Tertius eorum est ordo, qui, ut in professione turbulenta clarescant, / ad expugnandam ueritatem ora mercennaria procudentes per prostitutas frontes uilesque latratus, quo uelint, aditus sibi patefaciunt crebros. qui inter sollicitudines iudicum per multa distentas irresolu- 15 bili nexu uincientes negotia laborant, ut omnis quies litibus implicetur, et nodosis quaestionibus de industria iudicia circumscribunt, / quae, cum recte procedunt, delubra sunt aequitatis, cum deprauantur, foveae fallaces et caecae; in quas si captus ceciderit quisquam, / non nisi per multa exsiliet lustra ad usque ipsas medullas exsuctus. 20
- 14 Quartum atque postremum est genus impudens, peruicax et indoc- tum eorum, qui, cum immature a litterariis eruperint ludis, per angulos ciuitatum discurrunt mimiambos non causarum remediis congrua commentantes fores diuitum deterendo cenarum ciborumque aucu- 15
- 15 pantes delicias exquisitas. qui cum semel umbraticis lucris et inhian- 25 dae undique pecuniae sese dediderint, litigare frustra quoslibet innocentes hortantur et ad defendendam causam admissi, quod raro

2 dissidia *G* || 3 ret*icente (*ju. t*) *V* reticentes *Val.* | sint *VA* sunt *EG* || 3.4 hi*ielut (*i ex u) *V* hi uelut *EAG* || 4 oraculum *V* oraculi *E* oraculorum *AG* || 7 locantur *V* iocantur *E* loquuntur *AG* | castellium *V* Caesellium *G* Cascellium *Val.* (CN) | auponcorum *VE* Aruncorum *A* Auruncorum *G* || 8 dici legesi gaotas *V* d. leges ignotas *Vm3A* d. l. sagacitas (signatas *m2*, ignotas *m3 in marg.*) *E* diu l. ignotas *G* | cubandri *V* Euandri *EAG* || 9 multi *VE* multis *AG* || 10 suffragi *V* suffragii *EA* suffragantes *G* suffragari *Hadr. Val.* || 11 esse nummatum *post* senserint *add. Vm2 sup. lin.* senserint esse n. *EA* nummatum senserint *G* || 12 m ante est *del. Vm2* | professione *V* || 13 mercenaria *V* | per] *post Corn. def. Pet.* | prostitutas *VE* prostitutas *AG* || 15 sollicitudine *V* sollicitudines *Em2AG* | inresubilo *V* inresolubili *Em2AG* || 16 implicetur *V* implicetur *Em2AG* || 17 questionibus *V* quib; *E* quaestioni- bus *AG* || 20 per *V def. Löffst.* *post Corn. def. Pet.* || 21 inpunes *V* impune *EA* impudens *G* || 22 litteris *V* litterarum *Em2* (? *in marg.*) *Nov.* litterariis *AG* || 26 pecuniae *V*

contingit, suscepti nomen et uim negotii sub ore disceptatoris inter ipsos conflictuum articulos instruuntur circumlocutionibus indigestis ita scatentes, ut in colluione taeterrima audire existimes ululabili clamore Thersiten. cum autem ad inopiam muniendarum uenerint 16
 5 allegationum, ad effrenatam deflectunt conuiciandi licentiam; quo nomine ob assidua in personas honorabiles probra diebus dictis aliquotiens sunt damnati. e quibus ita sunt rudes nonnulli, ut numquam se codices habuisse meminerint. et si in circulo doctorum auc- 17
 toris ueteris inciderit nomen, piscis aut edulii peregrinum esse uocabulum arbitrantur, si uero aduena quisquam inusitatum sibi antea Marcianum uerbo tenus quaesierit oratorem, omnes confestim Marcianos appellari se fingunt. nec iam fas ullum prae oculis habent, sed 18
 tamquam avaritiae uenumdati et usucapti nihil praeter inseminatam petendi licentiam norunt. et si quem semel intra retia ceperint, cassi- 15
 bus mille impedicant per morborum simulationem uicissim consulto cessantes; utque peruulgati iuris proferatur lectio una, septem uendibiles introitus praeparant dilationum examina longissima contexentes. et cum nudatis litigatoribus dies cesserint et menses et anni, tan- 19
 dem obtrita uetustate controuersia intromissa ipsa capita splendoris ingressa alia secum aduocatorum simulacra inducunt. cumque intra 20
 cancellorum uenerint saepta et agi coeperint alicuius fortunae uel salus atque laborari debeat, ut ab insonte gladius uel calamitosa detrimenta pellantur, corrugatis hinc inde frontibus brachiisque histri-
 nico gestu formatis, ut contionaria Gracchi fistula post occipitium 25
 desit, consistitur altrinsecus diu tandemque ex praemeditato colludio per eum, qui est in uerba fidentior, suaue quoddam principium

1 cingit ♂ V || 3 utconlu (*del. m2*) utconluiones V ut colluiones EA ut conluionis G ut in conluione Pet. | teterrima V *def. Pet.* teterrimas EA teterrimae Em2G || 4 clamor ethersiten V clamore Thersiten Em2AG || 5 allegationem V allegationum Em2AG | defrenatam V efrenatam EA (*effr.*) G | conuiciendi V conuiciandi EAG || 6 ab VE ad A ob G | horiorabiles ♂ V | dictis V dictis EG et noctibus Em2 *in marg.* etn. dictis A || 9 edulli V edulii EAG || 10 inuisitatum *dubit. Wagn. in comm. def. Pet. reiec. Löfst.* || 13 tamquod V *def. Löfst.* tanquam EAG | in se innatam EA interminatam Hadr. Val. || 15 inconsulto VA consulto EG || 16 peruulganti V peruulgati EAG | uana VEA una Em2G || 17 exanima V examina EAG || 20 aduocatorem V aduocatorum EAG || 21 septe V septa EAG || 22 laborati V laborari EAG | debeat E deberet *dubit Cl. c. c. in app.* | calamitoso G || 23 conrogatis V conrugatis EAG | bracquusque V brachiis E brachiisque AG || 24 concionaria V | grachi VE Gracchi AG | sola post fistula *add. Schneider (cf. 28, 4, 13) reiecimus* | occipium V occipitium EAG

dicendi exoritur Cluentianae uel pro Ctesiphonte orationum aemula ornamenta promittens et in eam conclusionem cunctis finem cupientibus desinit, ut nondum se patroni post speciem litis triennium editam causentur instructos, spatioque prorogati temporis impetrato quasi cum Antaeo uetere colluctati perseueranter flagitant pulueris periculosi mercedes.

Verum tamen haec cum ita sint, non desunt aduocatis incommoda plurima parum sustinenda recte uicturo. namque sellulariis quaestibus inescati inter se hostiliter dissident et rupta maledicendi ferocia, / ut dictum est, multos offendunt; quam tunc effutiunt, cum commissarum sibi causarum infirmitatem orationibus ualidis conuelare non possunt. et iudices patiuntur interdum doctos ex Philistionis aut Aesopi cauillationibus, quam ex Aristidis illius Iusti uel Catonis disciplina productos; qui aere graui mercati publicas potestates ut creditores molesti opes cuiusque modi fortunae rimantes alienis gremiis excutiant praedas. ad ultimum id habet causidicina cum ceteris metuendum et graue, quod hoc ingenitum est paene litigantibus cunctis, ut, cum iurgia mille casibus cadant, accidentia secus in potestate esse existiment patronorum et omnem certaminum exitum isdem soleant assignare et non uitiis rerum aut iniquitati aliquotiens disceptantium, sed solis defensantibus irascantur. uerum unde huc declinauimus, reuertamur.

Pubescente iam uere Valentinianus a Treueris motus per nota itinera gradu celeri contendebat eique regiones aduentanti, quas petebat, legatio Sarmatarum offertur pedibusque eius prostrata orabat pacifica prece, ut propitius ueniret et lenis nullius diri facinoris participes populares suos inuenturus aut conscios. quibus saepe eadem iterantibus hactenus perpensa deliberatione respondit, haec in locis, ubi dicuntur admissa, quaerenda uerissimis documentis et uindicanda. cumque exinde Carnuntum Illyriorum oppidum introisset, desertum quidem nunc et squalens, sed ductori exercitus perquam opportunum, /

1 etaritur V exoritur E *Pet. Gudeman* capitur A exeritur G | cluenda ne VE Cluentianae A pro Cluentio G | proctesi fontes V pro cthesiphonte E pro Ctesiphonte AG || 4 imperato VA impetrato EG || 9 inescat V *lac. 5 litt.* E inescant A inescati G | rupta V *def. Waller* erupta Gdt. abrupta Momms. praerupta Nov. || 10 effugiunt V effutiunt G || 11 orationibus V restituimus rationibus Lind. | conualere V conuelare G *def. Hertz* (cf. Gell. 6, 3, 44) conualare Grut. || 14 mercatis V mercati Em2 AG || 15 cuiusce V huiusce EA cuiusque G || 18 occidentia sectis VA accidentia certis E a. secus G || 20 solant V solent EA soleant G || 21 hinc VA ut (ante unde) E huc G || 25 sarriatarum V Sarmatarum G | offere V offerre EA offertur G offerebatur *dubit. Cl. in app.* || 26 elenes V et lenis E AG || 26.27 particeps popularis VE participes populares AG

ubi fors copiam dedisset aut ratio, e statione proxima reprimebat barbaricos appetitus.

Et quamquam terrori cunctis erat, dum sperabatur, ut acer et uehe- 3
mens mox iudices damnari iussurus, quorum perfidia uel secessione
5 Pannoniarum nudatum est latus, cum illuc uenisset, ita intepuit, ut
neque in Gabinii regis inquireret necem neque inusta rei publicae
uulnera, quo sinente uel agente segnius euenissent, curatius uesti-
garet eo uidelicet more, quo erat seuerus in gregariis corrigendis, re-
missior erga maiores fortunas uel uerbis asperioribus incessendas.
10 solum tamen incitato petebat odio Probum numquam, ex quo eum 4
uiderat, minari desinens uel mitescens; cuius rei causae nec obscurae
fuerunt nec leues. hic praefecturam praetorio tunc primitus nactus /
eamque multis atque utinam probabilibus modis in longum proferre
gestiens, non, ut prosapiae suae claritudo monebat, plus adulationi
15 quam uerecundiae dedit. contemplatus enim propositum principis / 5
quaerendae undique pecuniae uias absque iustorum iniustorumque
discretionem scrutantis errantem non reducebat ad aequitatis trami-
tem, ut saepe moderatores fecere tranquilli, sed ipse quoque flexibilem
sequebatur atque trauersum. unde graues oboedientium casus. ex- 6
20 itialia prouisorum nomina titulorum iuxta opulentas et tenues ener-
uatas succidere fortunas argumentis aliis, post ualidioribus aliis, usu
laedendi repperiente longaeuo. denique tributorum onera uectigalium-
que augmenta multiplicata optimatum quosdam ultimorum metu
exagitatos mutare compulit sedes et flagitantium ministrorum ama-
ritudine quidam expressi, cum non suppeteret, quod daretur, erant
25 perpetui carcerum inquilini; e quibus aliquos, cum uitae iam taederet
et lucis, suspendiorum exoptata remedia consumpserunt. haec ita 7
illecebrosius atque inhumanius agi loquebatur quidem pertinax ru-
mor; Valentinianus uero tamquam auribus cera illitis ignorabat in-

1 foris VE fors AG || 2 baricos V barbaricos EAG || 3 ageret V acer et G ||
5 pannaniorum V Pannoniarum EAG || 6 iniusta VE inusta AG | publica V
p. E publicae AG || 7 ut curatius VA accuratius EG curatius Btl. Nov. ||
9 asperioribus V asperioribus EAG || 12 tunc] haud Momms. non ante tunc add.
Her. (cf. 27, 11, 1) reiec. Sey. || 14 spatium ante gestiens add. dubit. Her. c. c.
tempus post gestiens Nov. reiec. Sey. || 17 scrutantes VE scrutantis AG ||
18 facere V fecere EAG || 19 transuersum EA | et ante exitialia add. Her.
reiec. Sey. || 21 post aliis tr. G || 22 per post denique add. Her. reiecimus ||
23 metu G V || 24 compulit V def. dubit. Val. in adn. (ut serm. Graecum) com-
pulerunt G def. Harmon | efflagitantium V efflagitantium EA et flagitanti-
um G || 25 oppressi G || 26 aliquos V || 27 exopta V exorta EA exoptata G ||
28 inhumanus V inhumanius EAG || 29 inilitis V inilitis EAG | indifferenter
quidem pertinax rumor ante indifferenter del. (m1 ?) V

- differentes quidem lucrandi uel ex rebus minimis audis idque tantum cogitans, quod offerebatur, parsurus tamen fortasse Pannoniis, si haec ante ingemescenda compendia comperisset, quae nimium sero
8 tali didicit casu. ad prouincialium residuorum exemplum etiam Epitrotae acturos sibi gratias a praefecto mittere compulsi legatos Iphiclen
9 quendam philosophum, spectatum robore pectoris hominem, ad egere, non sponte propria, pergere ad id munus implendum. qui cum imperatorem uidisset, agnitus aduentusque sui causam interrogatus / Graece respondit atque ut philosophus ueritatis professor quaerente curatius principe, si hi, qui misere, ex animo bene sentiunt de prae-
10 fecto, „gementes“ inquit „et inuiti“. quo ille uerbo tamquam telo percussus actus eius ut sagax bestia rimabatur genuino percunctando sermone, quod noscitabat, ubinam ille esset uerbi gratia honore ante suos cellens et nomine uel ille diues aut alius ordinis primus. cumque disceret perisse aliquem laqueo, abisse alium trans mare, consciuisse
15 sibi alium mortem aut plumbo uita erepta extinctum, in immensum excanduit urente irarum nutrimenta tunc officiorum magistro Leone / — pro nefas! — ipso quoque praefecturam, ut e celsiore scopulo caderet, affectante; quam si adeptus rexisset, prae his, quae erat ausurus, / administratio Probi ferebatur in caelum. 20
- 11 Agens itaque apud Carnuntum imperator per continuos tres menses aestiuos arma parabat et alimenta, si qua fors secundasset, peruasurus opportune Quados, tumultus atrocis auctores; in quo oppido Faustinus, filius sororis Viuentii praefecti praetorio, notarius militans, / Probo spectante negotium carnificis manu peremptus est post tormenta uocatus in crimen, quod asinum occidisse dicebatur ad usum
25 artium secretarum, ut asserebant quidam urgentes, ut autem aiebat
12 ille ad imbecillitatem firmandam fluentium capillorum. alio quoque in eum perniciose composito, quod petenti per iocum cuidam Nigrino,

1 quidem *del. Her. Nov. Pet.* | uelut V uel G | rebis ♂ V || 3 dispendia *Her. Nov.* || 5 ligato sifiden V legatos ifiden Vm3A (-dem) l. sifidem E l., Iphiclen G || 6 filosofum V | robure ♂ V || 8 agnitot V agnitor E agnitus AG || 9 professor V professor EAG || 10 se sitiunt V sentiunt EAG || 11 inquit V | quod V quo EAG || 12 agax V sagax EAG || 13 quod V quos *Val. in adn.* | non scitabat VG noscitabat EA || 13.14 ante suos cellens VA *Val. def. dubit. Bae. Pighi Blomgren* a. s. excellens E inter s. antecellens G s. a. *Her.* || 15 consciuis V conciuisse E consciuisse AG || 16 profecturam V praefecturam EAG | te V ut E ut e A si G | celsior e G || 19 era V aera E erat AG || 20 administrato V administratio EAG || 22 aestibus VE aestiuos AG | fros V fors EAG || 23 tumultos atroces V tumultus atrocis EAG || 27.28 urgentes. Ut capillorum VE u. et cauillorum A autem — fluentium *add. G* || 29 pernitiouse V | petente A | quidam VE quodam A cuidam G

ut eum notarium faceret, exclamavit ille hominem ridens: „fac me imperatorem, si id uolueris impetrare.“ hocque ludibrio inique interpretato et Faustinus ipse et Nigrinus et alii sunt interfecti.

Praemisso igitur Merobaude cum militari peditum manu, quam re- 13
 5 gebat, ad uastandos cremandosque barbaricos pagos comite adiuncto
 Sebastiano Valentinianus Aquincum propere castra commouit nauigiisque ad repentinum casum coniunctis et contabulato celeri studio
 ponte per partem aliam transiit in Quados speculantes quidem ex
 diruptis montibus eius aduentum, quo plerique ancipites incertique
 10 accidentium cum suis caritatibus secesserunt, sed stupore defixos, /
 cum in regionibus suis contra, quam opinabantur, augusta cernerent
 signa. progressus ergo coacto gradu, in quantum res tulit, iugulata- 14
 que aetate promiscua, quam etiamtum palantem subitus occupauit
 excursus, et tectis combustis redit cum incolumibus cunctis, quos
 15 duxerat secum, itidemque apud Aquincum moratus autumnno praeci-
 piti per tractus congelari frigoribus assuetos commoda quaerebat
 hiberna nullaue sedes idonea repperiri praeter Sauariam poterat, /
 quamuis eo inualidam tempore assiduisque malis afflictam. unde hoc, 15
 etiam si magni intererat, paulisper sequestrato impigre motus per-
 20 agrata fluminis ripa castrisque praesidio competenti munitis atque
 castellis Brigetionem peruenit ibique diu compositum ad quietem
 principis fatum sortem denuntiabat ei supremam prodigiis ingerenti-
 bus multis. namque diebus ante paucissimis ruinas fortunarum indi- 16
 cantia celsarum arsere crinita sidera cometarum, quorum originem
 25 supra docuimus. ante apud Sirmium repentino fragore nubium ful-
 men excussum palatii et curiae partem incendit et fori et apud Saua-
 riam eodem adhuc constituto bubo culminibus regii lauacri insidens /
 occentansque funebria nulla iacientium sagittas et lapides contempla-

1 rideus V ridens EAG || 2 iniquo V inique EAG || 5 adiuncto ♂ V ||
 6 séuastigiano V Sebastiano G | acincum V def. Češka | prope VAG om. E
 propere Val. (Wm2) || 8 a*liam (fu. 1) V || 10 caritabus V caritatibus EAG ||
 12 ego V ergo EAG | coacto V def. Meurig-D. concito Günther || 13 promi-
 quamquam V promiscua quam EAG || 14 rediit EG || 15 acincum V def. Češka ||
 17 hiberny V hibernis E hiberna AG | sede G | praeteriri V reperiri EA po-
 tiri G | sabariam VAG Sabbariam E Sauariam Her. || 18 inualida VE in-
 ualidam AG | adfectam unde (de add. sup. lin. m2) V adflectam. unde EAG ||
 21 bregitionem V Brigetionem Sey. | at V ad EAG || 22 supremam V ||
 24 celsorum VE celsarum AG | crinitas V crinita EAG | comittarum V
 cometarum EAG || 25 ante] et G || 26 suariam VA Sabariam EG Sauariam
 Her. || 27 regula braci V regii lauacri EAG | considens G || 28 fubria V fune-
 bria EAG | iacientium V iacientium EAG

- bili dextera cadere potuit, certatim licet ardenti studio petebatur. /
 17 item cum ab urbe praedicta tenderet ad procinctum, per portam
 uoluit, unde introiit, exire, ut omen colligeret, quod cito remeabit
 ad Gallias. cumque locus aggestis ruderibus neglectus purgatur, lap-
 sam forem ferratam, quae exitum obserauit, multitudo remouere non 5
 potuit uiribus magnis enisa et ille, ne frustra tereret diem, coactus
 18 per aliam egressus est portam. nocteque, quam lux ereptura eum uita
 secuta est, ut per quietem solet, uidebat coniugem suam absentem /
 sedere passis capillis amictu squalenti contectam; quam aestimari
 19 dabatur Fortunam eius esse cum taetro habitu iam discessuram. pro- 10
 gressus deinde matutinus contractiore uultu subtristis, cum eum
 oblatus non susciperet equus anteriores pedes praeter morem erigens
 in sublime, innata feritate concitus, ut erat immanis, dexteram stratoris
 militis iussit abscidi, quae eum insipientem iumento fulserat consuete,
 perissetque cruciabiliter innocens iuuenis, ni tribunus stabuli 15
 Cerialis dirum nefas cum sui periculo distulisset.
 6 Post haec Quadorum uenere legati pacem cum praeteritorum ob-
 litteratione suppliciter obsecrantes, quam ut adipisci sine obstaculo
 possent, et tirocinium et quaedam utilia rei Romanae pollicebantur. /
 2 quos quoniam suscipi placuit et redire indutiis, quae poscebantur, 20
 indultis, quippe eos uexari diutius nec ciborum inopia nec alienum
 tempus anni patiebantur, in consistorium Equitio suadente sunt intro-
 missi. cumque membris incuruatis starent metu debiles et praestrici, /
 docere iussi, quae ferebant, usitatas illas causationum species iurandi

1 ardentis studia V ardenti studio EAG || 2 a V ad EAG || 3 omnem V omen EAG | remeabit V remeabit EAG || 4 cumque V Hadr. Val. def. Ehrismann reiec. Opitz dumque Btl. C. F. W. M. | purgatus V purgaretur G purgatur Hadr. Val. purgatus esset Ehrismann reiec. Opitz || 5 feratamque V ferratumque EA ferratam, quae G | obseruauit V obserauit G || 6 etideni V et idem EA et dum G ne ibidem Momms. ideo ne Her. ille ne Fletcher prob. Miller || 7 ereptura V def. C. F. W. M. Naumann Pighi eruptura Gdt. (H) Löf. Hartke || 9 amictusque ualenti V a. Valentis E amictu squalenti Em2 G amictuque Valenti A || 11 matutinis V matutinus G || 12 aequos V equos EAG | amorem V om. E morem AG || 13 stratori E || 14 militi V militis Lind. | pulserat V pulsarat C. F. W. M. Corn. fulserat Pet. (Wm2) | consueto VE consueto AG conflictu C. F. W. M. inconsulto Kießl. Corn. consuete Pet. || 15 ne V ni EAG || 17 obliteration V obliteratione EAG || 18 nesi V sine EAG || 19 possit V possent EAG possint Ehrismann || 20 suscepi V suscipi EAG | et redere indutus V rediere indutiis E et redire i. AG || 21 os V eos EAG | noc (J) ciborum V || 22 ani V anni EAG | in consistorium equitio in consistorio uadente V in consistorium (ium m2) ab e. E. E. in c. uadente A in c. E. introducente G uadente uel suadente Val. in adn. || 23 curuatis G

fidem addendo firmabant, nihil ex communi mente procerum gentis delictum asseuerantes in nostros, sed per extimos quosdam latrones amnique confines euenisse, quae inciuiliter gesta sunt, etiam id quoque addendo ut sufficiens ad facta purganda firmantes, quod muni-
 5 mentum exstrui coeptum nec iuste nec opportune ad ferociam animos agrestes accendit. ad haec imperator ira uehementi percussus et inter 3 exordia respondendi tumidior increpabat uerborum obiurgatorio sonu nationem omnem ut beneficiorum immemorem et ingratham. paulatimque lenitus et ad molliora propensior tamquam ictus e caelo /
 10 uitalique uia uoceque simul obstructa suffectus igneo lumine cernebatur et repente cohibito sanguine letali sudore perfusus, ne laberetur spectantibus et uilibus, concursu ministrorum uitae secretioris ad conclaue ductus est intimum. ubi locatus in lecto exiguas spiritus 4 reliquias trahens nondum intellegendi minuto uigore cunctos agnoscebat astantes, quos cubicularii, ne quis eum necatum suspicaretur, /
 15 celeritate maxima corrogarant. et quoniam uiscerum flagrante compage laxanda erat necessario uena, nullus inueniri potuit medicus / hanc ob causam, quod eos per uaria sparserat curaturos militem pestilentiae morbo temptatum. unus tamen repertus uenam eius 5
 20 iterum saepiusque pungendo ne guttam quidem cruoris elicere potuit / internis nimietate calorum ambustis uel, ut quidam existimabant, arefactis ideo membris, quod meatus aliqui, quos haemorrhoidas nunc appellamus, obserati sunt gelidis frigoribus con crustati. sensit 6 immensa ui quadam urgente morborum ultimae necessitatis adesse
 25 praescripta dicereque conatus aliqua uel mandare, ut singultus ilia crebrius pulsans stridorque dentium et brachiorum motus uelut

1 menti ♂ V | gentes V gentis G || 2 eximos V eximios EA extimos G extremos Her. || 6 agreste V agrestes EAG || 7 respondiuditumdiior ♂ V | obiurgatio V obiurgatorio EAG | sono EAG || 9 et ad molliora add. G || 9.10 ictus telo uitalia, uoceque G || 10 abstricta VE adstricta Em2 Her. obstructa A C.F.W.M. obstricta G || 11 etrepene cubito V erumpentesubito EA et repente cohibito G et r. coito Hermann et rigente subito C.F.W.M. et repente coacto Dederichs et tepente subito Wakefield Günther et torpente s. Pet. || 12 spectantibus et uilibus VG def. Sey. s. quibuslibet E s. exulibus Em2 (in marg.) A g s. peregrinis et uilibus Nov. s. multis et u. Her. c. c. def. Rolfe spectandus et u. Harmon c. c. spectantibus et uilibus Fletcher | secretio ius V secretioris Em2 (in marg.) G secretius A || 13 locutus VE locutus AG | exigua VE exiguas AG || 14 intellegendo V intellegendi G || 22 quas VA quos EG | heroidas VE haemoroidas A haemorrhoidas G || 23 nunc V def. Meurig-D. nos Kell. | nunc appellamus om. A | obserate V obseratae EA obserati G | con crustate V con crustatae EA con crustati G

caestibus dimicantium indicabat, iam superatus liuentibusque maculis interfusus animam diu colluctatam efflauit aetatis quinquagesimo anno et quinto, imperii minus centum dies secundo et decimo.

7 Replicare nunc est opportunum, ut aliquotiens fecimus, et ab ortu primigenio patris huiusce principis ad usque ipsius obitum actus eius discurrere per epilogos breues nec uitiorum praetermisso discrimine uel bonorum, quae potestatis amplitudo monstrauit nudare solita semper animorum interna.

2 Natus apud Cibalas, Pannoniae oppidum, Gratianus maior ignobili stirpe cognominatus est a pueritia prima Funarius ea re, quod non dum adultus uenalem circumferens funem quinque militibus eum rapere studio magno conatis nequaquam cessit aemulatus Crotoniaten Milonem, cui mala saepe cohaerenter laeua manu retinenti uel dextra /

3 nulla umquam uirium fortitudo abstraxit. ob ergo ualidi corporis robur et peritiam militum more luctandi notior multis post dignitatem protectoris atque tribuni comes praefuit rei castrensi per Africam, unde furtorum suspicione contactus digressusque multo postea pari potestate Britannicum rexit exercitum tandemque honeste sacramento solutus reuertit ad larem et agens procul a strepitu multatione bonorum afflictus est a Constantio hoc nomine, quod ciuili flagrante discordia hospitio dicebatur suscepisse Magnentium per agrum suum ad proposita festinantem.

4 Cuius meritis Valentinianus ab ineunte adolescentia commendabilis / contextu suarum quoque suffragante uirtutum indutibus imperatoriae maiestatis apud Nicaeam ornatus in Augustum collegium fratrem Valentem asciiuit ut germanitate, ita concordia sibi iunctissimum, / inter probra medium et praecipua, quae loco docebimus competenti. / 5 igitur Valentinianus post periculorum molestias plures, dum esset

1 dictu cantium V ictu altercantium E dimicantium AG deluctantium Her. reiec. Meurig-D. | libentibusque V liuentibus E liuentibusque AG || 2 animum VG animam EA | colluctatum G | offlauit V efflauit EAG || 4 non VE nunc AG || 5 huiusce V def. Fesser huius Her. (ce = correct. uocis non l. 4) | obs (lac. 8 litt.) actus V obscuros a. (eius om.) E obitum a. AG o. omnes a. Nov. || 11 flumen V funem EAG || 13 cumala V cum mala E cum ala A cui mala G | coherente V cohaerenter G || 14 ualidis V ualidius E Walter prob. Miller ualidi AG def. Hagend. Bae. ualidum Her. | corporis (s del. m2) V corporis EAG || 16 protectionis V protectoris EAG || 17 futurorum V furtorum G | suspitione V | molto 3 V || 18 brittanum V britanniae Em2 Britannum AG Britanicum Her. || 23 meriti V meritis G || 24 contextu V contextu EAG | reparatoriae VE imperatoriae AG || 25 ornatis V ornatus EAG | collegiam V om. E collegam A collegium G | fratrem fratrem V fratrem EAG || 26 ut add. EA | ita om. G | concordia G | iunctissimum V iunctissimum EG coniunctissimum A || 28 eos et VE esset AG

priuatus, emensas imperitare exorsus, ut arces prope flumina sitas et urbes ... et Gallias petit Alamannicis patentes excursibus reuiuiscens erectius cognito principis Iuliani interitu, quem post Constantem solum omnium formidabant. ideo autem etiam Valentinianus 6
5 merito timebatur, quod auxit et exercitus ualido supplemento et utrubique Rhenum celsioribus castris muniuit atque castellis, ne latere usquam hostis ad nostra se proripiens possit.

Vtque multa praetereamus, quae egit moderatoris auctoritate fundati quaeque per se uel duces correxit industrios, post Gratianum 7
10 filium in societatem suae potestatis assumptum Vithicabium regem Alamannorum, Vadomario genitum, adolescentem in flore primo genarum, nationes ad tumultus cientem et bella, clam, quia non potuit aperte, confodit et Alamannis congressus prope Solicinum locum, ubi insidiis paene perierat circumuentus, ad exitium ultimum
15 delere potuit uniuersos, ni paucos uelox effugium tenebris amendasset.

Inter haec tamen caute gesta iam conuersos ad metuendam rabiem 8
Saxonas semper quolibet inexplorato ruentes delatosque tunc ad ... res tractus, quorum spoliis paene redierant locupletes, malefido quidem, sed utili commento peremit praeda raptoribus ui fractis excussa.
20 Itidemque Britannos cateruas superfusorum hostium non ferentes / 9
spe meliorum assumpta in libertatem et quietem restituit placidam /
nullo paene redire permissio grassatorum ad sua.

1 ut om. G | fulmina setas ex fulminas etas (m2) V fulmineas E flumina sitas AG || 2 turbines et V AG turbines E urbes et Hadr. Val. u. uiseret Pet. turbines barbarorum frenantes defenderet Momms. urbes muniret Her. u. firmaret Nov. lac. indic. Cl. resuscitaret Bickel | petiit EG | Alemanicis G || 3 erectis V erectius G | iuliano V Iuliani EAG || 4 ualentinianum VE post V. A Valentinianus G || 5 auxit et exercitus VA def. Blomgren a. exercitus E Her. (et del. ut dittogr.) et exercitus a. G | ualida supplementa V ualido supplemento G || 7 sepe V se G sese Löfst. || 8 ut quae V || 10 uithigabium V Vithicabium Gdt. || 11 Alemannorum G || 12 tumultu scientiam V tumultum cientem E tumultus c. AG | belladem V bella, clam EAG || 13 Alemannis G | congressus V || 14 exitum VA def. Pet. exitium EG || 15 in V ni EAG | paucos] cum paucis E | et fugium V diffugium E effugium AG | amandasset G || 16 caute grauiam conuersus VE Cautegrauiam c. A caute gesta, iam conuersos G gradiens c. Pet. Stolte grauiterque peracta, c. Nov. || 17 quolibet (lac. 4 litt.) V (in fin. us.) EA sine lac. G || 17.18 tunc (lac. 12 litt.) retractus V t. (lac. 10 litt.) retractus E t. (lac. 10 litt.) restrictus A t. ad maritimos tractus G t. ad terrestres t. Hadr. Val. t. ad uberes t. Stolte || 18 paenera dierat (lac. 8 litt.) tetes V poene redierat (lac. 10 litt.) E pene r. (lac. 9 litt.) tetes A p. redierant onusti G locupletes Hadr. Val. || 19 ut V ui G | excussas V excussa EAG || 20 brittanos VE Britannos AG || 21 aepe meliorem V saepe m. EA spe meliorum G || 22—p. 152, 1 ad suo efficio V ad suo officio E ab suo o. Em2 A ad sua. Efficacia G effectu Pet.

10 Efficacia pari Valentinum quoque, Pannonium exsulem, per has prouincias molientem otium turbare commune, antequam negotium efferuescat, oppressit.

Africam deinde malo repentino percussam discriminibus magnis exemit, cum uoraces militarium fastus ferre nequiens Firmus ad omnes dissensionum motus perflabiles gentes Mauricas concitasset.

Similique fortitudine clades ingemiscendas Illyrici uindicasset, ni morte praeuentus reliquisset rem seriam imperfectam.

11 Ac licet opera praestabilium ducum haec, quae rettulimus, consummata sunt, tamen ipsum quoque satis constat, ut erat expeditae mentis usuque castrens negotii diuturno firmatus, egisse complura. / inter quae illud elucere clarius potuit, si Macrianum regem ea tempestate terribilem uiuum capere potuisset, ut industria magna temptarat, postquam eum euasisse Burgundios, quos ipse admouerat Alamannis, maerens didicisset et tristis.

8 Haec super actibus principis breui sunt textu percurra. nunc confisi, quod nec metu nec adulandi foeditate constricta posteritas incorrupta praeteritorum solet esse spectatrix, summam eius numerabimus uitia post et praecipua narraturi. ... assimilauit nonnumquam clementiae speciem, cum esset in acerbitem naturae calore propensior oblitus profecto, quod regenti imperium omnia nimia uelut praecipites scopuli sunt euitanda. nec enim usquam repperitur miti coercionem contentus, sed aliquotiens quaestiones multiplicari iussisse cruentas post interrogationes funestas nonnullis ad usque discrimina uitae uexatis, et ita erat effusior ad nocendum, ut nullum aliquando damnatorum capitis eriperet morte subscriptionis elogio leni, cum

3 efferuesceret EG || 4 affricam V | per (lac. 6 litt.) V percussam EA def. Sey. perturbatam G || 5 nequens V nequiens Em2 AG || 6 perfebiles ♂ V || 7 ingemiscendis illyci V ingemiscendas Illyrici EAG | ne V ni EAG || 8 rem seriem V rei s. EA rem seriam G def. Meurig-D. rerum seriem Btl. || 9 prope-ra V per opera E opera AG per operam Momms. || 11 negotu ♂ V | egisset VE egisse AG || 14 Alemannis G || 15 merens V || 16 texu percussa V textu percursa EAG || 18 esses peccatrix V esse spectatrix EG e. peccatrix A || 18. 19 numerationis uituo V n. uitio EA numerabimus uitia G || 19 praeterita V bene merita G praecipua Val. in adn. Btl. Nov. prob. Pet. promerita Günther | narraturi (lac. 9 litt.) ad (lac. 7 litt.) bit VA (lac. 6 et 8 litt.) n. (lac. 20 litt.) E n. Adsimulauit G || 20 acerbitem V acerbitem EAG || 21. 22 praeteritis copuli V p. copulis E praetereunti scopulis Em2 in marg. praerupti scopuli AG praecipites Cl. praeacuti Nov. || 22 deuitem (d pr. del. m2?) V deuitem EAG euitanda Cl. | militi VA militis E miti G | coercionem V || 23 quaestiones V quoes E quaestiones AG || 23. 24 iussisset cruentes V iussisse cruentas EAG || 24 post V def. Günther Pighi per Meyer Spir. prob. Pet. || 25 nulli V nullum G

id etiam principes interdum fecere saeuissimi. atquin potuit exempla 4
 multa contueri maiorum et imitari peregrina atque interna humanita-
 tis et pietatis, quas sapientes consanguineas uirtutum esse definiunt
 bonas. e quibus haec sufficiet poni: Artaxerxes, Persarum ille rex
 5 potentissimus, quem Macrochira membri unius longitudo commemo-
 rauit, suppliciorum uarietates, quas natio semper exercuit cruda, /
 lenitate genuina castigans tiaras ad uicem capitum quibusdam noxiis
 amputabat et, ne secaret aures more regio pro delictis, ex galeris fila
 pendentia praecidebat. quae temperantia morum ita tolerabilem eum
 10 fecit et uerecundum, ut adnitentibus cunctis multos et mirabiles actus
 impleret Graecis scriptoribus celebratos. Praenestino praetore, qui 5
 bello quodam Samnitico properare iussus ad praesidium uenerat seg-
 nius, ad crimen diluendum exhibito Papirius Cursor ea tempestate
 dictator securem per lictorem expediri homineque abiecta purgandi
 15 se fiducia stupefacto uisum prope fruticem iussit abscidi, hocque
 ioci genere castigatum cum eum absolueret, non ideo contemptus
 bella diuturna patrum superauit et grauius solus ad resistendum aptus
 Alexandro Magno, si calcasset Italiam, aestimatus. haec forsitan 6
 Valentinianus ignorans minimeque reputans afflicti solacium status
 20 semper esse lenitudinem principum poenas per ignes augebat et gla-
 dios, quod ultimum in aduersis rebus remedium pietas repperit ani-
 morum, ut Isocratis memorat pulchritudo; cuius uox est perpetua
 docentis ignosci debere interdum armis superato rectori iustum quid
 sit ignorant. unde motum existimo Tullium praeclare pronuntiasse, / 7
 25 cum defenderet Oppium: „etenim multum posse ad salutem alterius

1 facere V fecere EA fecerint G | adquin V atqui EAG atquin *Eyss.* (W) ||
 2 malorum (mai- ?) V malorum E maiorum AG | peregrina atque peregrina
 interna V p. a. i. EAG || 3 consanguineus V consanguineas EAG | uirtu-
 tes G || 4 bonas om. G bona *Günther* | Artaxerxes V Arthaserxes E Artoxer-
 xes A Artaxerxes G || 5 cognominauit E C. F. W. M. || 6 exercitu idcruda V
 exercuit cruda EAG exercitauit *Günther* || 8 in VE ne AG | morere V more
 EAG || 14 dicator V dictator EAG | experiri V expediri EAG || 14. 15 purgan-
 dis V purgandi EG p. se A p. sui *Her.* || 15 tricem V radicem EA fruticem G
def. Bickel || 16 loci gener (lac. 9 litt.) tum eum ausolaret V l. genere (lac. 1
us. ceteris — ad resistendum l. 17 omissis) E ioci g. (lac. 12 litt.) tum eum auso
 latere A i. g. castigatum eum absoluit G cum eum absolueret *Her.* absoluit: at
Pet. || 16. 17 contemptus (in fin. us.) ius bella V c. b. A *Pet.* ius bella — sol-
 om. G || 17 parum VA per se *Val.* patrum *Gron. in adn.* | gra (lac. 4 litt.) lus
 ad V gra (lac. 5 litt.) solus ad A ut ad G grauius: solus *Val.* | optus V aptus
 EAG || 19. 20 solacio statum peresse V solatio statutum praeesse EA solatia
 status semper esse G solacium *Haupt* || 21 maiorum G || 23 superato V su-
 perato EAG | quam iustum V quasi uel tamquam *Haupt* quam ad um (p. 154, 1)
appos. Her. || 24 praeclare praeclare (pr. del.) V

honori multis, parum potuisse ad exitium probro nemini umquam fuit.“

- 8 Auiditas plus habendi sine honesti prauique differentia et indagandi quaestus uarios per alienae uitae naufragia exundauit in hoc principe flagrantius adolescens. quam quidam praetendentes imperatorem 5 Aurelium purgare temptabant id affirmando, quod, ut ille post Gallienum et lamentabiles rei publicae casus exinanito aerario torrentis ritu ferebatur in diuites, ita hic quoque post procinctus Parthici clades magnitudine indigens impensarum, ut militi supplementa suppetere et stipendium, crudelitati cupiditatem opes nimias congerendi miscebat dissimulans scire, quod sunt aliqua, quae fieri non oportet, etiam si licet, Themistoclis illius uere dissimilis, qui, cum post pugnam agminaque deleta Persarum licenter obambulans armillas aureas uidisset humi proiectas et torquem, „tolle“ inquit „haec“ ad comitum quendam prope astantem uersus „quia Themistocles non 15 es“ quodlibet spernens in duce magnanimo lucrum. ... huius exempla continentiae similia plurima in Romanis exuberant ducibus, quibus omissis, quoniam non sunt perfectae uirtutis indicia — nec enim aliena non rapere laudis est —, unum ex multis constans innocentiae vulgi ueteris specimen ponam. cum proscriptorum locupletes domus 20 diripiendas Romanae plebei Marius dedisset et Cinna, ita vulgi rudes animi, sed humana soliti respectare alienis laboribus pepercerunt, ut nullus egens repperiretur aut infimus, qui de ciuili luctu fructum contrectare pateretur sibi concessum.
- 10 Inuidia praeter haec ante dictus medullitus urebatur et sciens 25 pleraque uitiorum imitari solere uirtutes memorabat assidue /

1 nemini V nemini EG n. unquam A Her. (cf. p. 153, 23) || 3 auiditas ♂ V || 4 principem VE principe AG || 5 quidem AG | praetentes V praetendentes EAG || 6 utile V ut ille G || 7 lamentabilis VA lamentabiles EG || 8 ritu ex ritu V | diuitesit adhuc V diuites / ut abhinc E d. ut adhuc A d.: ita hic G || 10 est inpendium VE et i. AG stipendium Kell. | crudelitates VA crudelitatis E crudelitati G || 11 quot V quod EAG || 12 scilicet V si licet Em2AG | uerisimilis V dissimilis G ueteris d. Val. uerecundi d. Her. uere d. Cl. in app. (cf. uere l. 15) || 13 armulas VA armillas EG || 14 colle V Tolle EAG | inquit V || 15 uere V tu G puer Eyss. del. Her. Cl. uersus Gdt. | qui G || 15.16 non est quodlibet (lac. 12 litt.) ens VE (lac. 5 litt.) A (lac. 12 litt.) non es: non q. probans G non es q. spernens Hadr. Val. q. uel amplissimum Brakman || 16 lucrum (lac. 13 litt.) hu (lac. 6 litt.) pla V l. (lac. 20 litt.) exempla E l. (lac. 12 litt.) huic e. A l. Huius e. G huiusce Brakman || 17 inanis V in Romanis G || 21 plebe imarius V plebi Marius EAG | cinnata V Cinna EG C. tamen A C. ita Pet. || 22 animis et V animi et EAG a. sed Val. | peperce[runt] V || 23 reperietur V reperiretur EAG || 24 confessum V concessum Em2AG || 26 ueritotes V uirtutes EAG

liuorem seueritatis rectae potestatis esse indiuiduam sociam. utque sunt dignitatum apices maximi licere sibi cuncta existimantes et ad suspicandum contrarios exturbandosque meliores pronius inclinati, / bene uestitos oderat et eruditos et opulentos et nobiles et fortibus
5 detrahebat, ut solus uideretur bonis artibus eminere, quo uitio exarsisse principem legimus Hadrianum.

Arguebat hic idem princeps timidos saepius maculosos tales appel- 11
lans et sordidos et infra sortem humilem amendandos, ad pauores irritos aliquotiens abiectius pallens et, quod nusquam erat, ima mente
10 formidans. quo intellecto magister officiorum Remigius, cum eum 12
ex incidentibus ira feruere sentiret, fieri motus quosdam barbaricos / inter alia subserebat hocque ille audito, quia timore mox frangebatur, / ut Antoninus Pius erat serenus et clemens. iudices numquam con- 13
sulto malignos elegit, sed si semel promotos agere didicisset imma-
15 niter, Lycurgos inuenisse praedicabat et Cassios, columina iustitiae prisca, scribensque hortabatur assidue, ut noxas uel leues acerbius uindicarent. nec afflictis, si fors ingruisset inferior, erat ullum in 14
principis benignitate perfugium, quod semper ut agitato mari iactatis portus patuit exoptatus. finis enim iusti imperii, ut sapientes docent,
20 utilitas oboedientium aestimatur et salus.

Consentaneum est uenire post haec ad eius actus sequendos recte 9
sentientibus et probandos: si reliqua temperasset, uixerat ut Traianus

1 liuorem *del. Val.* rigorem *Gron. Corn.* liberam *Pet.* | seueritatem *V def. Pet.* seueritatis *Em2 A* uirtutum *G* seueritatem *del. Corn.* ut gloss. seueritate *Her.* | recte *VA* rectae *EG* erectae *Corn. Pet.* spectatae *Her.* | esse inuidiam *V* inuidiam esse *tr. G* indiuiduam *Val. Corn. prob. Pet. Harmon* || 3 supplicandum contrarias *V* suggillandum contrarios *G* supplicandum *def. Hadr. Val.* supplantandum *Btl.* supplicio dandos *Madv.* sugillandos *Corn.* suspicandum *Pet.* | exturbandumque *Btl.* || 7 appellens *V* appellans *EAG* || 8 et infra — amendandos *add. Vm2 in marg. om. G* intra *Hadr. Val.* infra *def. Pet.* numerandos *E* amendandos *Em2 (in marg.) A* | ipse ante ad *add. Btl. reiec. Sey.* [ad ex ap (*m2*) *V* || 9 abiectus *V* abiectius *EAG* | et quod *add. Vm2 sup. lin.* | imamenta *V* liniamenta *E* imaginamenta *Em2 (in marg.) A* inattente *G* ima mente *Lind. Val. in adn. def. Löfst.* || 10 remigis *V* Remigius *EAG* | fumium *VA* firmium *E* cum eum *G* || 11 cieri *Val. in adn.* || 12 alias *V* alia *EAG* || 13 seren *V* serenus *EAG* | iudices *add. G* || 14 dedi *V* didicit *G* didicisset *Nov.* || 15 prouoca (*lac. 2 litt.*) cassios *VE (sine lac.) A (lac. 7 litt.)* se praedicabat et *C. G* proclamabat et *Eyss.* praedicabat et *Gdt.* | conlumina *V* || 16 scribet quae hortabantur *V* scriberet q. h. *EA* scribensque hortabatur *G* | ceruius *V* acerbius *EAG* || 17 ne *V* nec *G* | si fors — inferior *om. G* | ingru (*lac. 7 litt.*) perfugium sed inferior rerat *V* ingrueret (*lac. 3 litt.*) p. sed inferior erat *EA (sine lac.)* ingruisset inferior, erat *Val.* | in *add. Vm2 sup. lin.* || 18 iactatus *V* iactatis *EAG* || 20.21 salus. (*lac. 4 litt.*) consentaneum *V sine lac. EAG* || 22 probandus si *VE* probandos. Si *A* p.: cum quibus si *G* ad quos *Her. lac. post* probandos *indic. Cl.* | trainus *V* Traianus *EAG*

et Marcus. in prouinciales admodum parcus, tributorum ubique molliens sarcinas; oppidorum et limitum conditor tempestiuus; militaris disciplinae censor eximius in hoc tantum deerrans, quod, cum gregariorum etiam leuia puniret errata, potiorum ducum flagitia progredi sinebat in maius ad querellas in eos motas aliquotiens obsurdescens. / 5 unde Britannici strepitus et Africanæ clades et uastitas emersit Illyrici.

- 2 Omni pudicitiae cultu domi castus et foris, nullo contagio conscientiae uiolatus obscenae, nihil incestum; hancque ob causam tamquam retinaculis petulantiam frenarat aulae regalis, quod custodire facile 10 potuit necessitudinibus suis nihil indulgens, quas aut in otio reprimebat aut mediocriter honorauit absque fratre, quem temporis compulsus angustiis in amplitudinis suae societatem assumpsit.
- 3 Scrupulosus in deferendis potestatibus celsis nec imperante eo prouinciam nummularius rexit aut administratio uenumdata, nisi inter 15 initia ut solent occupationis spe uel impunitiae quaedam scelestae committi.
- 4 Ad inferenda propulsanda bella sollertissime cautus, aestu Martii pulueris induratus, boni prauique suasor et dissuasor admodum prudens, militaris rei ordinum scrutantissimus, scribens decore uenu- 20 steque pingens et fingens et nouorum inuentor armorum; memoria sermoneque incitato quidem, sed raro facundiae proximo uigens, amator munditiarum laetusque non profusis epulis, sed excultis.
- 5 Postremo hoc moderamine principatus inclaruit, quod inter religionum diuersitates medius stetit nec quemquam inquietauit neque, ut 25 hoc coleretur, imperauit aut illud; nec interdictis minacibus subiectorum ceruicem ad id, quod ipse uoluit, inclinabat, sed intemeratas reliquit has partes, ut repperit.

1 ibique VE ubique AG || 5 obscuro (o alt. add. m2) obsurdescens V obsurdescens EAG || 6 brittanici VE Britannici AG | affricane V Africanæ EAG || 10 frenarata urlae V frenarat aulae EAG || 13 amplenitudinis V amplitudinis EAG || 15.16 inter ut V inter initia ut G def. Brakman lac. post inter indic. Eyss. imperandi exordia add. Her. prob. Demandt imperatoris Van Looy || 16 occupationes E Van Looy | inpuniae VE impune A Her. (om. uel) impunitate G inpunitatis Eyss. Van Looy (om. uel) incuriae Pet. | scelestae G || 18 inferendam propulsanda bellanda bellas lertissimo V i. propulsandamque bella sollertissime E inferenda propulsandaque b. s. A i. p. b. sollertissimus G uel propulsanda (cf. l. 16) Her. propulsanda (ut asynd. disiunct.) et sollertissime def. Blomgren | aestum (a ex c) arti V aestu marti E a. Martii AG || 19 prauisque V prauique EAG | desuasor VAG dissuasor E dissuasor Val. | prodens V probus E prudens AG || 21 fringens V fingens EAG || 23 profuiss ♂ V || 24 postrema V postremo EAG || 27 ipso V ipse EAG | coluit G | itemeratas (ba del., as add. m2) V intemeratas EAG

Corpus eius lacertosum et ualidum, capilli fulgor colorisque nitor, / 6 cum oculis caesiis, semper obliquum intuentis et toruum, atque pulchritudo staturae liniamentorumque recta compago maiestatis regiae decus implebat.

- 5 Post conclamata imperatoris suprema corpusque curatum ad sepul- 10
pulturam, ut missum Constantinopolim inter diuorum reliquias humaretur, suspenso instante procinctu anceps rei timebatur euentus cohortibus Gallicanis, quae non semper dicatae legitimorum principum fidei uelut imperiorum arbitrae ausurae nouum quoddam in tempore
10 sperabantur hoc temptandae nouitatis spes acuate, quod gestorum ignarus etiamtum Gratianus agebat tum apud Treueros, ubi profecturus eum morari disposuerat pater. cum negotium in his esset angustis et tamquam in eadem naui futuri periculis, si accidissent, participes omnes eadem formidarent, sedit summatum consilio auulso
15 ponte, quem compaginarat ante necessitas inuadens terras hostiles, / ut superstitis Valentiniani mandato Merobaudes protinus acciretur. / hocque ille ut erat sollertis ingenii, quod euenerat, ratus aut forte 3
doctus ab eo, per quem uocabatur, rupturum concordiae iura Gallicanum militem suspicatus missam ad se tesseram finxit redeundi cum
20 eo ad obseruandas Rheni ripas quasi furore barbarico crudescente; / utque erat secrete mandatum, Sebastianum principis adhuc ignorantem excessum longius amandauit, quietum quidem uirum et placidum, sed militari fauore sublatum, ideo maxime tunc cauendum.

- Reuerso itaque Merobaude altiore cura prospectum expedito con- 4
25 silio, Valentinianus puer defuncti filius tum quadrimus uocaretur in imperium cooptandus centesimo lapide disparatus degensque cum

1 fulgori V fulgor G || 2 tum oculi caesii ... intuentes *Pet. reiec. Blomgren* intuentibus *Lind. in adn.* || 3 Uniamentorumque V liniamentorum E liniamentorumque AG || 4 decus implebat. Reliqua in archetypo desiderantur G || 5 suprema V | curdatum V conditum EA curatum *Lind.* || 6 hamaretur V humaretur EA || 9 arbitrare VE arbitrae A || 10 hoc temptandae nouitati res aduente VA hoc t. nouitatis res suadente E hoc tentatores n. adiuuante *Lind.* hoc temptandae n. spes acuate *Madv.* hac t. nouitati re adnuente *Pet.* nouitatis spem adiciente *Her.* || 11 tum VEA def. *Hagend. del. Em2 (?) Nov.* || 12 moradi V morari EA || 13 accidisset EA || 15 que (*lac. 11 litt.*) paginarat (*p ex r m2*) V quem compaginarat EA || 16 mandato V def. *Meurig-D.* mandatu C. F. W. M. | aciretur V || 18 eos V eo EA || 19 finxit V finxit *Lind. (Wm2)* || 20 renis V Rheni EA || 23 fouore V fauore EA | in eo V ideo *Hadr. Val. def. Blomgren* et eo *Lind. Meyer Spir.* ideoque *Günther* || 24 ut ante expedito add. *Nov. reiec. Blomgren Fletcher* | expendito V corr. m3 expendito E expedito A || 25 tam V tum EA | in add. EA || 26 coaptandus VE cooptandus A | dissipatus V disparatus EA

5 Iustina matre in uilla, quam Murocinctam appellant. hocque concin-
 cinenti omnium sententia confirmato Cerialis, auunculus eius, ocius
 missus eundem puerum lectica impositum duxit in castra sextoque
 die post parentis obitum imperator legitime declaratus Augustus
 6 nuncupatur more sollemni. et licet, cum haec agerentur, Gratianum 5
 indigne laturum existimantes absque sui permissu principem alium
 institutum, post tamen sollicitudine discussa uixere securius, quod
 ille, ut erat beniuolus et pius, consanguineum pietate nimia dilexit et
 educauit.

1 nulla V uilla EA | muro cincta V *def. Bae.* Murocinctam EA | continen-
 ti V concincenti *Lind.* || 2 auum culis V auunculus EA || 3 lecticae Nov. ||
 6 permissu EA || 7 postea mens VE p. metu A p. metus *Lind. in adn.* post
 tamen *Gron. in adn. Meurig-D.* postea omnes *Kell.* p. tamen *Pet.* || 8 pertus V
 peritus EA pius *Btl. (postea del.)* permitis *Corn.* || 9 AMMIANI MARCELLINI
 RERVM GESTARVM. EXPLICIT LIBER. XXX., INCIPIT LIBER XXXI.
 V AMIANI MARCELLINI RERVM gestarum EXPLICIT LIBER XXX. IN-
 CIPIT. XXXI. E

LIBER XXXI

1. Caedis Valentis Augusti et cladis a Gothis inferendae prodigia.
2. De Hunorum et Alanorum aliarumque Scythiae Asiaticae gentium sedibus et moribus.
3. Huni Alanos Tanaitas armis aut pactis sibi adiungunt Gothosque inuadunt ac suis sedibus pellunt.
4. Pars maior Gothorum cognomine Theruingorum finibus suis expulsa permissu Valentis a Romanis transportatur in Thraciam obsequium et auxilia pollicita. Greuthungi quoque, pars altera Gothorum, furtim ratibus Histrum transeunt.
5. Theruingi fame et inopia pressi ac pessime habiti ducibus Alaiuo et Fritigerno a Valente deficiunt ac Lupicinum cum suis fundunt.
6. Sueridus et Colias Gothorum optimates una cum suis prius recepti cur rebel-lauerint et caesis Hadrianopolitanis Fritigerno se adiunxerint ad diripiendas Thracias conuersi.
7. Profuturus et Traianus ac Richomeres pugnant aequo Marte cum Gothis.
8. Clausi intra Haemimontanas Gothi, deinde a Romanis emissi Thraciam rapi-nis, caedibus, stupris incendiisque foedant et Barzimerem Scutariorum tri-bunum interficiunt.
9. Frigeridus, dux Gratiani, Farnobium optimatem cum multis Gothis et Tai-falis caedit, reliquis uita et agri circa Padum dati.
10. Lentienses Alamanni a Gratiani Augusti ducibus proelio superati rege Priario etiam interfecto et post deditionem datis Gratiano tironibus domum redire permissi.
11. Sebastianus Gothos spoliis onustos apud Beroeam inopinantes concidit; paucos fuga seruauit. Gratianus Augustus ad patrum Valentem properat ei contra Gothos laturus auxilium.
12. Valens Augustus ante aduentum Gratiani cum Gothis pugnare constituit.
13. Gothi omnes in unum coniuncti, nimirum Theruingi ductu Fritigerni regis et Greuthungi ducibus Alatheo et Safrace, cum Romanis acie instructa confi-gunt et fuso equitatu pedites nudatos atque confertos cum maxima strage in fugam coniciunt. Valens occisus nusquam comparuit.
14. Valentis Augusti uirtutes et uitia.
15. Gothi uictores Hadrianopolim oppugnant, ubi thesauros suos Valens et im-peratoria insignia cum praefecto et consistorianis reliquerat, et omnia frustra experti discedunt.
16. Gothi Hunorum Alanorumque copiis auro sibi adiunctis frustra Constanti-nopolim tentant. qua arte Iulius, magister militum trans Taurum, orientales prouincias Gothis exonerauerit.

- 1 Inter haec Fortunae uolucris rota aduersa prosperis semper alternans Bellonam Furiis in societatem ascitis armabat maestosque trans-
- 2 tulit ad orientem euentus, quos aduentare praesagiorum fides clara monebat et portentorum. post multa enim, quae uates auguresque praedixere ueridice, resultabant canes ululantibus lupis et querulum quoddam nocturnae uolucres tinniebant et flebile et squalidi solis exortus hebetabant matutinos diei candores et Antiochiae per rixas tumultusque uulgares id in consuetudinem uenerat, ut, quisque uim se pati existimaret, „uiuus ardeat Valens“ licentius clamitaret, uocesque praeconum audiebantur assidue mandantium congeri ligna ad
- 3 Valentini lauacri succensionem studio ipsius principis conditi. quae hunc illi impendere exitum uitae modo non aperte loquendo monstrabant. super his laruale simulacrum Armeniae regis et miserabiles umbrae paulo ante in negotio Theodori caesorum per quietem stridendo carmina quaedam neniaram horrenda multos diris terroribus agita-
- 4 bant. uaccula gurgulione consecto exanimis uisa est iacens, cuius mors publicorum funerum aerumnas indicabat amplas et peruulgatas. / denique cum Calchedonos subuerterentur ueteres muri, ut apud Constantinopolim aedificaretur lauacrum, ordine resoluta saxorum in quadrato lapide, qui structura latebat in media, hi Graeci uersus incisi reperti sunt futura plene pendentes:

ἀλλ' ὁπότεν νόμφαι δροσεραί κατὰ ἄστυ χορείη
 τερπόμεναι στρωφῶνται ἐνστεφείας κατ' ἀγνιάς,
 καὶ τεῖχος λουτροῖο πολύστονον ἔσσειται ἄλκαρ,

1 int* (lac. 7 litt.) (interea sup. lin. m3) et V Inter (lac. 3 litt.) et E Interea et A inter haec Her. | uolueris J V | diuersa pros (s alt. del. m2) V aduersa prosperis Vm3 (sup. lin.) A diuersa pros E || 2 aetatem V societatem Val. | mestosque V corr. m3 || 4 ponebat V monebat EA | enim add. Vm2 sup. lin. | auguerisque (e pr. del. m3) V auguresque EA || 5 ueridicere solutabant V ueridice, resultabant EA || 6 temebant ex timebat (m2) V gemebant EA tinniebant Hadr. Val. tiniebant Pet. || 8 quisque V def. Pet. quisquis Btl. C. F. W. M. (Cm2) || 11 succensionem VE succensionem A || 13 laruale V corr. m3 | rogis V corr. m3 | miserabilis VE miserabiles A || 15 nimiarum V nimirum Vm3 A nimirum E neniaram Gron. pater || 16 uagula V def. Pighi uacula E tragula A aquila Val. in adn. uaccula Btl. Haupt prob. Pet. ulula Her. gracula Nov. | gurgullione V | confecto A | exanistiis VE exanimis A || 17 peruulgatae VE peruulgatas A || 18 chaledonos VA calcedonos E || 21 repertu V corr. m3 | lene V plene EA || 22 Ν ΥΝΦΑΙ VE νόμφαι A | ΔΡΟCΕΡΕ VE δροσεραί A | ΚΔΤΑΤΑ VE κατὰ A | ΧΟΡΗ VE χο (lac. 3 litt.) A χορείη Val. || 23 ΤΕΡΡΟ ΜΕΝΕCΤΡΟ ΦΩΝΤΕCΕΥCΤΕΦΕΑ VE τερπόμεναι στρωφῶντες ἐνστεφείας A στρέφονται Val. στρωφῶνται Btl. στρωφῶνται Eyss. || 24 ΤΙΧ-ΟCΑΟΙΤ ΡΟΙΟ Υ ΤΙΧΟCΑΟΝΡΟΙΟ E τύχος. ΑΟΓΓΡΟΙΟ A (ab ΑΟΓΓ litt. maiusc. uerbis indiuisis) τεῖχος λουτροῖο Lind. || 24—p. 161, 1 ΠΩΔΥCΤΟΝΟΝ-

δὴ τότε μυρία φύλα πολυπερέων ἀνθρώπων
 Ἴστρον καλλιρόοιο πόρον περάοντα σὺν αἰχμῇ
 καὶ Σκυθικὴν ὀλέσει χώραν καὶ Μυσίδα γαίην,
 Παιονίης δ' ἐπιβάντα σὺν ἐλπίσι μαινομένησιν
 αὐτοῦ καὶ βιότοιο τέλος καὶ δῆριν ἐφέξει.

5

Totius autem sementem exitii et cladum originem diuersarum, / 2
 quas Martius furor incendio insolito miscendo cuncta conciuuit, hanc
 comperimus causam. Hunorum gens monumentis ueteribus leuiter
 nota ultra paludes Maeoticas glaciale oceanum accolens omnem
 10 modum feritatis excedit. ubi quoniam ab ipsis nascendi primitiis in- 2
 fantum ferro sulcantur altius genae, ut pilorum uigor tempestius
 emergens corrugatis cicatricibus hebetetur, senescunt imberbes abs-
 que ulla uenustate, spadonibus similes, compactis omnes firmisque
 15 pedes existimes bestias uel quales in commarginandis pontibus effi-
 giati stipites dolantur incompte. in hominum autem figura licet in- 3
 suaui ita uictu sunt asperi, ut neque ignis neque saporati indigeant
 cibi, sed radicibus herbarum agrestium et semicruda cuiusuis pe-

ΕCCKΔΡΑΝΠΟΤΕΔΝΙΑΥΔ ΠΩΛΥCΤΟΝΟΝ ΕCCK ΚΑΡΑΙΝ ΠΟΤΕΔΝΙΑ Ε
 πολύστονον ἔσσειται ἄλλαρ δὴ τότε Lind. μυρία uel δῆτα Val. in adn. δ. def. Pet. ||
 1 ΦΥΛΙΔΤΙΟΛΥCΠΕΡΑΙΟΝΑΝΟΡΩΠΩΠΥ ΦΙΔΛΔΤΙΟΛΙCΠΕΡΑΙΟΝΑΝΟ-
 ΡΩΠΟΠ Ε ΦΥΜΑΠΟΛΥCΠΕΡΜΟΝΑΝΟΡΩΠΩΠ Α φύλα Lind. πολυπερέων
 ἀνθρώπων Val. || 2 ΙCΤΟΡΟΥΚΛΛΙΡΟΟΙΟΤΙΟΡΟΝΤΑCΥΝΕΧΜΝ Υ ΙC rel.
 Graeca om. (lac. 2 uis.) Ε ΙCΤΟΡΟΥΚΑΜΙΡΟΟΙΟΤΙΟΡΟΝΤΑCΙΝΕΧΜΗ Α Ἴστ-
 ροῦ Lind. καλλιρόοιο Val. πόρον περάοντα Lind. αἰχμῇ Lind. || 3 CΚΥΕΙΚΝΝΟ-
 ΛΕΤΙΧΟΡΗΝ Υ ΣΚΥΕΙΚΗΝΟΛΕΤΙΧΟΡΗΝ Α Σκυθικὴν ὀλέσει Lind. χώραν
 Val. | ΜΥCΔΔΓΑΙΝΝΥ ΜΥCΔΑΓΗΑΝ Α Μυσίδα γαίαν Lind. γαίην restit. Pet. ||
 4 ΠΑΙΟΝΝCΔΕΤΙΙΒΑΤΑCΥΝΕΑΤΙCΙΜΑΙΝΟΜΕΝΝCΤ Υ ΠΑΙΟΝΗCΔΕΤΙΙΒΑ-
 ΤΑCΥΝΕΑΤΙCΙΜΑΙΝΟΜΕΝΗCΤ Α Παιονίης δ' ἐπιβάντα Val. ἐλπίσι μαινομέ-
 νησιν Val. || 5 ΛΥΤΟΥΚΑΙΒΙΟ ΤΟΙΟΤΕΛΟCΚΑΙΔΝΡΕΙΝΕΦΕΞΕΙ; Υ ΛΥ-
 ΤΟΥΚΑΙΒΙΟΤΟΙΟΤΕΛΟCΚΑΙΔΝΡΕΙΝΕΦΕΖΕΙ Α δῆρις Val. δῆριν Pet. ἐφέξει Val. ||
 6 Tocius Υ | exciui Υ | claudum Υ cladium ΕΑ cladium Hadr. Val. || 7 incen-
 sio et solito Υ incendio s. ΕΑ insolito Pet. || 9 metoticas Υ Meoticas ΕΑ ||
 12 cicarensibus haebetur Υ cicatricibus hebetetur Em2 Α | inferuens Υ imberbes
 ΕΑ || 14 optimis Υ opimis ΕΑ | prodigiose Υ Α def. Kell. Corn. prodigiosae Ε
 Hadr. Val. Eyss. | formes Υ formae Ε Hadr. Val. Eyss. deformes Α def. Kell.
 Corn. | sed Ε Eyss. | pandi Υ def. Roßbach pauendi Kell. Corn. parui Eyss. ||
 15 efficiati Υ effigiatæ Ε effigiati Α || 16 stipitis Υ stipites ΕΑ | fugura Υ
 figura ΕΑ || 16.17 licet insuaui nisi Υ l. in sua uita sic Ε sic et in sua u. uisi Α
 sic et insuaues sunt et a. uel licet insuaui, ita uisi s. a. Val. in adn. ita uictu
 Her. licet insuaui, ita uitae usu Richter || 17 ignis Υ def. Pet. igni ΕΑ | sa-
 porati Υ def. Pet. saporatis ΕΑ || 18 cibis Υ cibi Pet.

coris carne uescantur, quam inter femora sua equorumque terga sub-
 4 sertam fotu calefaciunt breui. aedificiis nullis umquam tecti, sed
 haec uelut ab usu communi discreta sepulchra declinant. nec enim
 apud eos uel harundine fastigatum repperiri tugurium potest, sed
 uagi montes peragrantes et siluas pruinis, famem sitimque perferre ab
 incunabulis assuescunt. peregre tecta nisi adigente maxima necessitate
 5 non subeunt; nec enim se tutos existimant esse sub tectis. indumen-
 tis operiuntur linteis uel ex pellibus siluestrium murum consarcinatis /
 nec alia illis domestica uestis est, alia forensis, sed semel obsoleti co-
 loris tunica collo inserta non ante deponitur aut mutatur, quam diu- 10
 6 turna carie in pannulos difflexerit defrustata. galeris incuruis capita
 tegunt hirsuta crura coriis munientes haedinis eorumque calcei formu-
 lis nullis aptati uetant incedere gressibus liberis. qua causa ad pede-
 stres parum accommodati sunt pugnas, uerum equis prope affixi duris
 quidem, sed deformibus et muliebriter isdem nonnumquam insidentes 15
 funguntur muneribus consuetis. ex ipsis quiuis in hac natione pernox
 et perdius emit et uendit cibumque sumit et potum et inclinatus cer-
 uici angustae iumentum in altum soporem ad usque uarietatem effundi-
 7 tur somniorum. et deliberatione super rebus proposita seriis hoc ha-
 bitu omnes in commune consultant. aguntur autem nulla seueritate 20
 regali, sed tumultuario primatum ductu contenti perrumpunt, quid-
 8 quid inciderit. et pugnant nonnumquam lacessitis, sed ineuntes proe-
 lia cuneatim uariis uocibus sonantibus toruum. utque ad pernecitatem

1 uaporumque V equorumque EGdt. equorum A quorumue g uectorumque
 Pet. || 2 tectis VE tecti A || 4 fastigata inrepperiri V fastigatum repperiri E
 Lind. fastigiatum reperiri A | augurium V tugurium EA || 5 uagminentes V
 uagi euntes E u. montes A | siluem V siluas EA | famen V | per (lac. 7
 litt.) V perpeti E perferre A p. iam Nov. def. Richter (uel perpeti i.) p. ipsis
 Brakman || 6 incunabilis VA incunabulis E | tec (lac. 8 litt.) adimente V
 tecta, nisi adigente EA tectis Richter || 7 sub (lac. 7 litt.) V subeunt EA sub-
 sistunt Richter | enim apud eos V apud eos del. C. F. W. M. (cf. l. 7) | ecu-
 tos V securos EA se tutos C. F. W. M. | tectis (lac. 10 litt.) VE sine lac. A
 morantes add. Nov. inclusos Richter || 11 defflexerit defrustrata V defllexerit
 defrustata EA difflexerit Ern. in ind. Pet. || 12 coris V coriis EA | eorum (del.)
 eorumque V | carcei V calcei EA || 13 incendere V incedere EA | quas V qua
 EA qua ex Cl. in app. || 16 et ipsi V ex ipsis Val. in adn. || 17 peruio (o add.
 sup. lin. m2) V peruius E perdius A | hielinatus JV || 18 effundetur V effundit-
 ur EA || 19 picoposita V proposita EA || 21 regalis et tumultuari opprima-
 tum V regali sed t. optimatum E r. s. tumultuario primatum A || 22 non del.
 Btl. non umquam Richter | lacessitis dineuntis V lacessiti, sed ineuntes EA
 sed del. ut correctur. uocis set l. 1 Her. lacessitis inferentes Bickel acie dispo-
 siti, sed ineuntes Richter || 23 pernecitatem V pernecitatem EA

sunt leues et repentini, ita subito de industria dispersi rarescunt et in-
 composita acie. cum caede uasta discurrent, nec inuadentes uallum
 nec castra inimica pilantes prae nimia rapiditate cernuntur. eoque 9
 omnium acerrimos facile dixeris bellatores, quod procul missilibus
 5 telis acutis ossibus pro spiculatorum acumine arte mira coagmentatis /
 et distinctis ..., comminus ferro sine sui respectu confligunt hostes-
 que, dum mucronum noxias obseruant, contortis laciniis illigant, ut
 laqueatis resistentium membris equitandi uel gradiendi adimant
 facultatem. nemo apud eos arat nec stiuam aliquando contingit. om- 10
 nes enim sine sedibus fixis absque lare uel lege aut ritu stabili dis-
 palantur semper fugientium similes cum carpentis, in quibus habi-
 tant; ubi coniuges taeetra illis uestimenta contextunt et coeunt cum
 maritis et pariunt et ad usque pubertatem nutriunt pueros. nullusque
 apud eos interrogatus respondere, unde oritur, potest alibi conceptus
 15 natusque procul et longius educatus. per indutias infidi inconstantes, 11
 ad omnem auram incidentis spei nouae perquam mobiles, totum
 furori incitatissimo tribuentes. inconsultorum animalium ritu, quid
 honestum inhonestumue sit, penitus ignorantes, flexiloqui et obscuri, /
 nullius religionis uel superstitionis reuerentia aliquando districti, auri
 20 cupidine immensa flagrant, adeo permutabiles et irasci faciles, ut
 eodem aliquotiens die a sociis nullo irritante saepe desciscant itidem-
 que propitientur nemine leniente.

Hoc expeditum indomitumque hominum genus externa praedandi 12

1 iugescunt V frigescent E lugescunt A uigescunt *Loisel.* (W) incessunt
Kell. Liesenberg lacessunt *Her.* rarescunt *Bickel* incassum *Richter* | et V resti-
 tuimus ut *Her. Richter* | inposita V incomposita *Val. in adn.* || 2 discurrent V
 discurrent EA || 3 parit decernuntur V parte d. EA p. cernuntur *Lind. in*
adn. rapiditate c. *Val. in adn.* pernicitate c. *Richter* | eaque VE eoque A ||
 4 acerimos V || 5 acum inear mira V acumine armatis E a. arte mira A || 6 sed
 distinct (lac. 13 litt.) VE sed distinctis A et distantia percurra *Gdt.* sed distric-
 to *Btl. prob. Pet.* distantis decursis *Brakman* et distinctis, corpora figunt *Pighi*
 e distantia tuta, mox *Richter* | ui V sui *Val.* | con (lac. 6 litt.) V confligunt
Val. def. Brakman || 7 mucronum V mucronum EA | noxiis obserua VE
 (lac. 2 litt.) A (lac. 4 litt.) noxias obseruant *Lind.* noxiis *def. Richter* | contor-
 tis V contortis EA || 8 grauandi V gradiendi EA grassandi *Pet.* || 9 sidibus V
corr. m3 || 12 terrailis V ex uillis EA tetra u. *Lind.* t. illis *Val. in adn.* (N)
 textrinis *Btl.* || 15 edocatus V educatus EA | inducias V | infidi constantes V
 (i. in fin. us.) E i., inconstantes A constanter *Momms.* et inconstantes *Cl.* ||
 16 incidentes V incidentis *Val.* | nobiles V mobiles EA || 17 inconsultorum
 VE inconsultorum A | quod V quid *Hadr. Val.* || 19 reuerantia V reuerentia
 EA | destricti VE districti A adstricti *Richter* || 20 flagrates V flagrant
 EA || 21 desciscantit V desciscant EA

auiditate flagrans immani per rapinas finitimorum grassatum et
 caedes ad usque Halanos peruenit, ueteres Massagetas, qui unde sint
 uel quas incolant terras, quoniam huc res prolapsa est, consentaneum
 est demonstrare geographica perplexitate monstrata, quae diu multa
 13 luda ... et uaria, tandem repperit ueritatis interna ... abundans aqua- 5
 rum Hister aduenarum magnitudine fluenti Sauromatas praetermeat /
 ad usque amnem Tanaim pertinentes, qui Asiam terminat ab Europa.
 hoc transito in immensum extentas Scythiae solitudines Halani in-
 habitant ex montium appellatione cognominati paulatimque natio-
 nes conterminas crebritate uictoriarum attritas ad gentilitatem sui 10
 14 uocabuli traxerunt ut Persae. inter hos Nerui mediterranea incolunt
 loca, uicini uerticibus celsis, quos praeruptos geluque torpentes aqi-
 lones astringunt. post quos Vidini sunt et Geloni, perquam feri, qui
 detractis peremptorum hostium cutibus indumenta sibi equisque teg-
 mina conficiunt bellatoriis. Gelonis Agathyrsi collimitant, interstincti 15
 colore caeruleo corpora simul et crines et humiles quidem minutis
 15 atque raris, nobiles uero latius fucatis et densioribus notis. post hos
 Melanchlaenas et Anthropophagos palari accepimus per diuersa hu-
 manis corporibus uicitantes, quibus ob haec alimenta nefanda de-
 sertis finitimi omnes longa petiere terrarum. ideoque plaga omnis 20
 orienti aestiuo obiecta, usque dum uenitur ad Seras, inhabitabilis
 16 mansit. parte alia prope Amazonum sedes Halani sunt orienti accli-
 nes, diffusi per populosas gentes et amplas, Asiaticos uergentes in
 tractus, quas dilatari ad usque Gangen accepi, fluuium intersecantem
 terras Indorum mareque inundantem australe. 25

25

1 perapinas ♂ V || 2 adalam V Achaiam EA Alanos Val. in adn. | Restant
 massagetae (-tant add. sup. lin. m3) V Sed massagethae E (Restant add. in
 marg. m2) Restant Massagetae A ueteres Massagetes Val. in adn. || 3 hoc
 VE huc A || 4 geografica V || 4. 5 multa luda (lac. 9 litt.) VA (lac. 4 litt.)
 multa (lac. 15 litt.) E multimoda tractans Pet. multa inuoluta difficultate Her.
 m. indagans acute Pighi prob. Hartke m. indagatione Richter || 5.6 interna
 (lac. 14 litt.) ad hister VA (ad Ister) i. (lac. 11 litt.) hister E i. (lac.) Abundans
 Gdt. A. aquarum Her. reiec. Richter interna. amnium adauctus Hister Pighi ||
 6 affluent Her. || 7 quas iam VA quos iam E qui Asiam Lind. (Wm2) || 8 scy-
 thiae V || 10. 11 suiu cabuli ♂ V || 11 orbis E Neuri Lind. || 12 uicim V uicini
 EA || 13 Budini Mannert | fieri V feri EA || 15 bellatur gē. V bellatrix gens.
 EA bellatoriis Val. in adn. bellatoria Gdt. del. ut gloss. Roßbach | interstincto V
 interstincti Lind. || 16 ceruleo V || 17 latis V latius Btl. | fugatis V fucatis
 EA || 17. 18 hoc melan chinas V hos melanchinas E hos Melanchlaenas A Me-
 lanchlaenos Btl. || 18 antropo fagos V | accipemus V accepimus E accepimus A ||
 19 ob add. Em2A || 22 hilani V Halani EA | orientia declines V Orienti ac-
 cliues EA acclines Lind. || 23 populos has V populosas Val. | [a]siaticos V ||
 25 inuno antem V corr. m3

Hi bipertiti per utramque mundi plagam Halani, quorum gentes 17
 uarias nunc recensere non refert, licet dirempti spatiis longis per
 pagos ut Nomades uagantur immensos, aeui tamen progressu ad
 unum concessere uocabulum et summatim omnes Halani cognomi-
 5 nantur ob mores et modum efferatum uiuendi eandemque armatu-
 ram. nec enim ulla sunt illis uel tuguria aut uersandi uomeris cura, / 18
 sed carne et copia uictitant lactis plaustriis supersidentes, quae operi-
 mentis curuatis corticum per solitudines conferunt sine fine distentas.
 cumque ad graminea uenerint, in orbiculatam figuram locatis sarra-
 10 cis ferino ritu uescuntur absumptisque pabulis uelut carpentis ciui-
 tates impositas uehunt maresque supra cum feminis coeunt et nas-
 cuntur in his et educuntur infantes et habitacula sunt haec illis per-
 petua et, quocumque ierint, illic genuinum existimant larem. armen- 19
 ta prae se agentes cum gregibus pascunt maximeque equini pecoris
 15 est eis sollicitior cura. ibi campi semper herbescunt intersitis pomi-
 feris locis atque ideo transeuntes quolibet nec alimentis nec pabulis
 indigent, quod efficit umectum solum et crebri fluminum praeter-
 meantium cursus. omnis igitur aetas et sexus imbellis circa uehacula 20
 ipsa uersatur, muniis dstringitur mollibus. iuuentus uero equitandi
 20 usu a prima pueritia coalescens incedere pedibus existimat uile et
 omnes multiplici disciplina prudentes sunt bellatores. unde etiam
 Persae, qui sunt originitus Scythae, pugnandi sunt peritissimi.

1 ibi pertiti V ibi partiti EA Bipertiti Gdt. hi b. Her. | alani V || 2 spa-
 ciis V || 3 progressus VE progressu A || 4 concensere V concessere EA |
 alani V || 5 ob add. Val. in adn. | mores et media et efferatam uiuendis etiam
 immatarum V m. medii inter e. uiuendi et imanem E m. et media et e. u. sed
 iam maturam A m. eosdem et feritatem u. similem et armaturam Val. in adn.
 m. et modum efferatum u. eandemque a. Gdt. m. et m. uiuendi et efferatam
 esca naturam Roßbach m. imitati et e. u. sectam Hunorum et Sarmatarum
 Her. m. mediocriter differentes et e. u. speciem inmanemque naturam Nov.
 cognominantur (lac.) mores et media et efferatam uiuendi sed iam immaturam
 (lac.) Eyss. || 6 illis celtu gurria V i. uel tuguria E Her. (cf. 31, 2, 4) illisce t. A |
 curat V curae EA cura Val. (W) || 7 iactis paustriis V lactis. plaustriis EA |
 8 curuati V curuatorum E curuatis A | circumferunt Pet. reiec. Meurig-D. |
 distentes V distentas EA || 9 a V ad EA | orbiculatam V orbiculatam EA |
 sarracis V sarriaculis EA sarracis Lind. || 10 carpentibus V carpentis EA |
 caritates Btl. || 12 educantur E || 13 ierit illuc V ierint, illic EA | existimat V
 existimant EA || 14 maritimeque V maximeque EA || 15 eura V cura EA |
 campis et per V c. per- E campi et per- A semper Lind. | pomiferos V pomi-
 feris EA || 17 crebris VA creber E crebri Lind. || 18 cetis V aetas EA ||
 19 uersatur V uersatus Her. | munus A muniisque Lind. || 21 plena VA
 plane E disciplina Lind.

- 21 Proceri autem Halani paene sunt omnes et pulchri, crinibus medio-
criter flauis, oculorum temperata toruitate terribiles, et armorum
leuitate ueloces Hunisque per omnia suppare, uerum uictu mitiores
et cultu, latrocinando et uenando ad usque Maeotica stagna et Cim-
22 merium Bosporum itidemque Armenios discurrentes et Mediam. ut- 5
que hominibus quietis et placidis otium est uoluptabile, ita illos peri-
cula iuuant et bella. iudicatur ibi beatus, qui in proelio profuderit
animam, senescentes enim et fortuitis mortibus mundo digressos ut
degeneres et ignauos conuiciis atrocibus insectantur nec quidquam
est, quod elatius iactent, quam homine quolibet occiso proque exuuiis 10
gloriosis interfectorum auulsis capitibus detractas pelles pro phaleris
23 iumentis accommodant bellatoriis. nec templum apud eos uisitur aut
delubrum, ne tugurium quidem culmo tectum cerni usquam potest, /
sed gladius barbarico ritu humi figitur nudus eumque ut Martem re-
24 gionum, quas circumcircant, praesulem uerecundius colunt. futura 15
miro praesagiunt modo. nam rectiores uirgas uimineas colligentes /
easque cum incantamentis quibusdam secretis praestituto tempore
25 discernentes aperte, quid portenditur, norunt. seruitus quid sit igno-
rant omnes generoso semine procreati iudicesque etiam nunc eligunt
diuturno bellandi usu spectatos. sed ad reliqua textus propositi reuer- 20
tamur.
- 3 Igitur Huni peruasis Halanorum regionibus, quos Greuthungis con-
fines Tanaitas consuetudo nominauit, interfectisque multis et spolia-
tis reliquos sibi concordandi fide pacta iunxerunt eisque adhibitis /
confidentius Ermenrichi late patentibus et uberes pagos repentino im- 25

1 hilani V Alani E Halani A | pulchrae V Her. puchlri EA | si crimini-
bus V discriminibus E sic crinibus A crinibus Lind. figurae c. Her. || 2 in-
temperata Corn. || 4 la (lac. 6 litt.) inando V om. E la (lac. 4 litt.) nando A
latrocinando Lind. in adn. (T) | metotica V Meotica EA || 4.5 cimerium bospo-
rom V c. bosporum E Cymerium Bosphoron A || 7 iubeant V iuuant EA |
profuerit V profuderit EA || 8 moribus mundi gressos V mortibus mundo di-
gressos EA || 9 conuiciis V || 10 exubiis V exuuiis EA || 12 bellatoris V bel-
latores E bellatoriis A || 13 usque V usquam EA || 15 circumcircunt V circum
ut (?) E circueunt A circumcircant Voss. Liesenberg circumcolunt Her. || 16 pec-
tiores V rectiores EA | femineas V femine EA (-nae) uimineas Val. || 17 in-
cantantis VE incantamentis A || 18 portetur V portendetur Lind. portendi-
tur Val. portendatur Hadr. Val. | ignorabant VA ignorant E Pet. || 19 gene-
rosi V generoso E (ex-si) A || 20 spectator V spectatores E spectatos A |
reliquis V reliqua EA | reuertamus V reuertamur EA || 22 peruasi V per-
uasis EA | geuthungis V Gruthungis Lind. Greuthungis Val. || 23 cognominauit
Her. c. c. reiec. Bickel Blomgren || 24 adiuitis V adiunctis EA adscitis Pet.
adhibitibus Her.

petu perruperunt, bellicosissimi regis et per multa uariaque fortiter
 facta uicinis nationibus formidati. qui ui subitae procellae percussus; / 2
 quamuis manere fundatus et stabilis diu conatus est, impendentium
 tamen diritatem augente uulgatus fama magnorum discriminum
 5 metum uoluntaria morte sedauit. cuius post obitum rex Vithimiris 3
 creatus restitit aliquantis per Halanis, Hunis aliis fretus, quos mer-
 cede sociauerat partibus suis. uerum post multas, quas pertulit, cla-
 des animam effudit in proelio ui superatus armorum. cuius parui
 filii Viderichi nomine curam susceptam Alatheus tuebatur et Safrax, /
 10 duces exerciti et firmitate pectorum noti, qui, cum tempore arto prae-
 uenti abiecissent fiduciam repugnandi, cautius discedentes ad am-
 nem Danastrum peruenerunt inter Histrum et Borysthenen per cam-
 porum ampla spatia diffluentem. haec ita praeter spem accidisse 4
 doctus Athanaricus, Theruingorum iudex, in quem, ut ante relatum
 15 est, ob auxilia missa Procopio dudum Valens commouerat signa, stare
 gradu fixo temptabat surrecturus in uires, si ipse quoque lacesseretur
 ut ceteri. castris denique prope Danastri margines a Greuthungorum 5
 uallo longius opportune metatis Munderichum ducem postea limitis
 per Arabiam cum Lagarimano et optimatibus aliis ad usque uicensi-
 20 mum lapidem misit hostium speculatu aduentum ipse aciem nullo
 turbante interim struens. uerum longe aliter, quam rebatur, euenit. / 6
 Huni enim, ut sunt in coniectura sagaces, multitudinem esse longius
 aliquam suspicati praetermissis, quos uiderant, in quietem tamquam
 nullo obstante compositis rumpente noctis tenebras luna uado flu-
 25 minis penetrato id, quod erat potissimum, elegerunt et ueriti, ne
 praecursorius index procul agentes absterreat, Athanaricum ipsum
 ictu petiuere ueloci. eumque stupentem ad impetum primum amissis 7
 quibusdam suorum coegerunt ad effugia properare montium prae-

1 bellicosus sene V bellicosissimi Em2 A bellicosi sane Pet. def. Blomgren ||
 2 uis V ui EA || 3 est abilis V est habilis E et h. A stabilis Val. | cunatus V
 cunctatus EA conatus Lind. (C) || 5 sedabit V sedauit EA || 6 hanisalus V
 hanis aliis E Hunnis a. A || 7 sociauerit V sociauit E sociauerat A || 11 at
 amnem V attamen E ad amnem A || 12 danastium V danastrum E Hadr. Val.
 in adn. Danastum A | orisaethenen V orisethenem E Boristhenem A || 13 oc-
 cidisset V accidissee EA || 15 signi V signa EA || 17 danasti VA dannasti E
 Danastii Her. Danastri Sey. || 17.18 agere ut ungoru uallem V aggere ut un-
 gorii u. EA ac Greuthungorum uallem Val. Altheim a G. uallo Pet. Vulpe ||
 19 conlagari manu V cum uulgari m. E collagari m. A cum Lagarimano Lind. ||
 21 reuatur V rebatur EA || 24 tenebris VA tenebras E Val. in adn. (uel erum-
 pente ... tenebris) | lune V luna EA || 26 absterreat it atharicum V abster-
 reat Athanaricum EA || 28 praerupturum V praeruptorum EA

ruptorum. qua rei nouitate maioreque uenturi pauore constrictus a
superciliis Gerasi fluminis ad usque Danubium Taifalorum terras
praestringens muros altius erigebat, hac lorica diligentia celeri con-
summata in tuto locandam securitatem suam existimans et salutem. /
8 dumque efficax opera suscitatur, Huni passibus eum citis urgebant / 5
et iam oppresserant aduentantes, ni grauati praedarum onere desti-
tissent.

Fama tamen late serpente per Gothorum reliquas gentes, quod
inusitatum antehac hominum genus modo nierum ut turbo montibus
celsis ex abdito sinu coortum apposita quaeque conuellit corrumpit, / 10
populi pars maior, quae Athanaricum attenuata necessariorum penu-
ria deseruerat, quaeritabat domicilium remotum ab omni notitia bar-
barorum diuque deliberans, quas eligeret sedes, cogitauit Thraciae
receptaculum gemina ratione sibi conueniens, quod et caespitis est
feracissimi et amplitudine fluentorum Histri distinguitur ab aruis 15
patentibus iam peregrini fulminibus Martis. hocque idem residui uelut
mente cogitauere communi.

4 Itaque duce Alaiuiο ripas occupauere Danubii missisque oratoribus
ad Valentem suscipi se humili prece poscebant et quiete uicturos se
2 pollicentes et daturos, si res flagitasset, auxilia. dum aguntur haec 20
in externis, nouos maioresque solitis casus uersare gentes arctoas /
rumores terribiles diffuderunt: per omne, quidquid ad Pontum a
Marcomannis praetenditur Quadis, multitudinem barbaram abditarum
nationum ui subita sedibus pulsam circa flumen Histrum uagari /
3 cum caritatibus suis disseminantes. quae res aspernanter a nostris 25
inter initia ipsa accepta est hanc ob causam, quod illis tractibus non
nisi peracta aut sopita audiri procul agentibus consueuerant bella./

1 ueturi V uenturi EA || 2 tufalorum V trifallorum E Taifalorum A || 3 mu-
los V hunnos E muros A | hoc VE hac A || 4 toto V tuto EA || 5 sustita-
tur V suscitatur EA | hunni E | surgebant V urgebant EA || 6 opresserant V |
distissent VE destitissent A || 8 gothor V Gothorum EA || 9 inusitatu V inu-
sitatum EA def. Löfst. inuisitatum Btl. Ern. prob. Pet. | modo nierum ut V def.
Löfst. Blomgren modo ruens ut EA m. niuium ut Gron. in adn. dierum Btl. nim-
borum Momms. ruinae Her., qui modo r. post conuellit (l. 13) colloc. || 10 cohor-
tum VE coortum A | conuellit corrumpit V def. Blomgren et post conuellit add.
Lind. corrumpit del. ut gloss. Pet. corrumpitque Brakman || 13 elegerat V deli-
geret E eligeret A || 14 ceptis V cespitis EA || 15 ab arbis V ab aruis EA a
barbaris Val. in adn. || 16 petentibus VA petitis E patentibus Lind. | iam]
eam A | hoc quoque V hocque Pet. || 18 uiuo VA primo E duce Alaiuiο Lind. ||
19 suscepisse V suscipi se EA || 21 nobos V nouos EA || 23 et ante Quadis add.
Lind. reiec. Blomgren Quadisque Brakman || 25 disseminates V disseminantes
EA || 26 nitia V initia EA

uerum pubescente fide gestorum, cui robur aduentus gentilium addi- 4
 derat legatorum precibus et obtestatione petentium citra flumen
 suscipi plebem extorrem, negotium laetitiae fuit potiusquam timori /
 eruditis adulatoribus in maius fortunam principis extollentibus, quae
 5 ex ultimis terris tot tirocinia trahens ei nec opinanti offerret, ut colla-
 tis in unum suis et alienigenis uiribus inuictum haberet exercitum et
 pro militari supplemento, quod prouinciaticum annum pendebatur, /
 thesauris accederet auri cumulus magnus. hacque spe mittuntur di-
 uersi, qui cum uehiculis plebem transferant truculentam. et nauaba- 5
 10 tur opera diligens, ne qui Romanam rem euersurus relinqueretur uel
 quassatus morbo letali. proinde permissu imperatoris transeundi
 Danubium copiam colendique adepti Thraciae partes transfretaban-
 tur in dies et noctes nauibus ratibusque et cauatis arborum alueis
 agminatim impositi atque per amnem longe omnium difficillimum /
 15 imbriumque crebritate tunc auctum ob densitatem nimiam contra
 ictus aquarum nitentes quidam et natare conati hausti sunt plures.

Ita turbido instantium studio orbis Romani perniciēs ducebatur. /
 illud sane neque obscurum est neque incertum infaustos transuehendi 6
 barbaram plebem ministros numerum eius comprehendere calculo
 20 saepe temptantes conquieuisse frustratos,

„quem qui scire uelit“

ut eminentissimus memorat uates,

„Libyci uelit aequoris idem

discere quam multae zephyro truduntur harenae.“

25 resipiscant tandem memoriae ueteres Medicas acies ductantes ad
 Graeciam. quae, dum Hellespontiacos pontes et discidio quodam 7
 fabrili mare sub imo Athonis pede quaesitum exponunt et turmatim

1 pubiscenter ad V pubescente iam EA p. ueraci *Günther* p. rapide *Pet.* pubes-
 cente *Nov.* | rubor V ruborem E rumor A robur *Lind.* (T) || 3 suscepi V
 suscipi EA | letitia aefuit V laetitiae fuit EA || 4 eruditus V eruditus EA |
 que V quod EA quae *Btl. Pet.* || 5 tharensei V Thracenses *Em2A* trahens ei
Hadr. Val. (T) || 7 militaris V militari EA | prouinciaticum VE prouinciaticum A ||
 8 accideret V accederet EA | hacques permittuntur V hacque ratione p. E
 H. persuasione mittuntur A spe *Val.* || 9 truculentem V truculentam EA ||
 10 prospera V opera EA | delinqueretur V derelinqueretur EA relinqueretur
Hadr. Val. || 11 permissum V permissu EA || 15 aū V auctum EA | densi-
 tate V densitatem EA || 16 austi V hausti *Em2 (in marg.) A* || 17 adduce-
 batur *Momms. reiec. Bickel* augebatur *Her.* (cf. 30, 4, 1) || 21 quis V qui EA ||
 24 dicere V discere EA | zefiro V | turbentur A *Btl. (ex Verg.)* || 25 reuiuiscent
Val. in adn. || 26 dudum hellis ponti occupantes V d. Hellespontum occu-
 pant EA dum Hellespontiacos pontes *Madv.* || 27 maris ubi montonis V
 mare sub imo Athonis *Voss. Madv.* maris, litus montanum *Gdt.* | turmati V
 turmatim EA

- apud Doriscum exercitus recensetos, concordante omni posteritate /
 8 ut fabulosae sunt lectae. nam postquam innumerae gentium multitu-
 dines per prouincias circumfusae pandentesque se in spatia ampla
 camporum regiones omnes et cuncta oppleuere montium iuga, fides
 quoque uetustatis recenti documento firmata est. et primus cum 5
 Alaiuo suscipitur Fritigernus, quibus et alimenta pro tempore et
 subigendos agros tribui statuerat imperator.
- 9 Per id tempus nostri limitis reseratis obicibus atque ut Aetnaeas
 fauillas armatorum agmina diffundente barbaria, cum difficiles
 necessitatum articuli correctores rei militaris poscerent aliquos cla- 10
 ritudine gestarum rerum notissimos, quasi laeuo quodam nu-
 mine deligente in unum quaesiti potestatibus praefuere castren-
 sibus homines maculosi, quibus Lupicinus antistabat et Maximus,
 10 alter per Thracias comes, dux alter exitiosus, ambo aemulae tem-
 meritatis. quorum insidiatrix auditas materia malorum omnium 15
 fuit. nam, ut alia omittamus, quae memorati uel certe sinentibus
 isdem alii perditis rationibus in commeantes peregrinos adhuc
 innoxios deliquerunt, illud dicetur, quod nec apud sui periculi iudi-
 11 ces absoluere ulla poterat uenia triste et inauditum. cum traducti
 barbari uictus inopia uexarentur, turpe commercium duces inuisis- 20
 simi cogitarunt et, quantos undique insatiabilitas colligere potuit
 canes, pro singulis dederant mancipiis, inter quae quidam ducti
 sunt optimatum.
- 12 Per hos dies interea etiam Viderichus Greuthungorum rex cum
 Alatheo et Safrace, quorum arbitrio regebatur, itemque Farnobio / 25
 propinquans Histri marginibus, ut simili susciperetur humanitate, /

1 recensetus V recenserat E recensetur A recensitos Voss. recensetos Blom-
 gren Fletcher | concordante V concordante EA. || 2 sun V sum E sunt A ||
 5 uetusta res V u. rei E uetustatis A || 8 reseruatis VE reseratis Em2 A ||
 9 difficilis V difficiles E Val. difficilibus A || 10 articulis VA articuli E Val. ||
 11 gestorum J V | notissimum V notissimos EA | nomine V numine EA ||
 14 thacias V Thracias E (tr-) A | du V diu E dux A | aemulae ambo tr. Nov.
 Harmon c. c. reiec. Sey. | aemuli A || 18 reliquerunt VE deliquerunt A | peri-
 culis V periculi EA || 19 obsoluere V absoluere EA || 20 barbara V barbari
 EA || 21 agitarunt Haupt reiec. Löfst. || 22 dederat V dederunt Lind. dede-
 rant Günther (Nm2) | que ducti VE quae d. A et filii post quae add. Val. in
 adn. prob. Haupt lac. post optimatum indic. Eyss. propinqui add. Nov. quidam
 post quae add. Walter prob. Miller || 24 uithericus VA Vitericus Em2 Viderichus
 Sey. (cf. 31, 3, 3) | greus tongorum V gentis turingorum E Greuthungorum A ||
 25 malatheo V Alatheo EA | safraco V safra E Aphrace A Saphrace Lind. |
 farnabio V Farnobio Val. || 26 marginibas V marginibus EA

obsecrauit imperatorem legatis propere missis. quibus, ut communi 13
rei conducere uidebatur, repudiatis et, quid capesserent, anxii Atha-
naricus paria pertimescens abscessit, memor Valentem dudum, cum
foederaretur concordia, despexisse affirmantem se religione deuinc-
5 tum, ne calcaret solum aliquando Romanum, hacque causatione
principem firmare pacem in medio flumine coegisse. quam simulta-
tem ueritus ut adhuc durantem ad Caucalandensem locum altitudine
siluarum inaccessum et montium cum suis omnibus declinauit Sar-
matis inde extrusis.

10 At uero Theruingi iam dudum transire permissi prope ripas etiam 5
tum uagabantur duplici impedimento astricti, quod ducum dissimu-
latione perniciose nec uictui congruis sunt adiuti et tenebantur con-
sulto nefandis nundinandi commerciis. quo intellecto ad perfidiam 2
instantium malorum subsidium uerti mussabant et Lupicinus, ne iam
15 deficerent, pertimescens eos admotis militibus adigebat ocus pro-
ficiisci.

Id tempus opportunum nacti Greuthungi, cum alibi militibus 3
occupatis nauigia ultro citroque discurrere solita transgressum eorum
prohibentia quiescere perspexissent, ratibus transiere male contextis /
20 castraque a Fritigerno locauere longissime.

At ille genuina praeuidendi sollertia uenturos muniens casus, ut 4
et imperiis oboediret et regibus ualidis iungeretur, incedens segnius
Marcianopolim tarde peruenit itineribus lentis. ubi aliud accessit
atrocius, quod arsuras in commune exitium faces furiales accendit. /
25 Alaiuo et Fritigerno ad conuiuium corrogatis Lupicinus ab oppidi 5
moenibus barbaram plebem opposito milite procul arcebat introire
ad comparanda uictui necessaria ut dicioni nostrae obnoxiam et

1 prope V propere EA || 2 repudiatis V | capesseret VE capesserent A |
aithanarichus VE (-cus) Athanaricus A || 3 para per- V para om. E parum-
per A paria per- Val. || 4 foeda retretur V foedaretur EA foederaretur Lind. |
dixpessisse V despexisse EA || 5 calcaret V calcaret EA | hocque V hacque
EA | occusatione V excusatione E occasio A causatione Val. || 4 simulta-
tamen VA simultatem E Val. || 7 duratem VE durantem A || 12 perniciose
nehoc VA p. / nec hi E nec Lind. || 13 nudandi V nundinandi EA | perfi-
dia V perfidiam EA lac. post p. indic. dubit. Cl. in app. || 14 uerter dimussa-
bant V uertendi mussabant E Val. uertere dissimulabant A uerti insimulabant
Pet. || 15 adnotis V amotis E admotis A | otius V || 19 partibus VE ratibus A
def. Meurig-D. | male male V male EA || 20 lacauere V locauere EA || 22 inci-
dis V incedens E Lind. incidit A in dies Her. (cf. 31, 6, 5) || 23 martianopo-
lim V || 24 quo VE quod A | conmulne V commune EA || 25 Lupicinus ad V
L. ab E L. latenti nuntio doctus ab A (cf. p. 172, 5)

concordem per preces assidue postulante[m] ortisque maioribus iurgiis /
inter habitatores et uetitos ad usque necessitatem pugnandi est uen-
tum. efferatique acrius barbari, cum necessitudines hostiliter rapi
sentirent, spoliarunt interfectam manum militum magnam. quae ac-
cidisse idem Lupicinus latenti nuntio doctus, dum in nepotali mensa 5
ludicris concrepantibus diu discumbens uino marcebat et somno, fu-
turi coniciens exitum satellites omnes, qui pro praetorio honoris et
tutelae causa duces praestolabantur, occidit. hocque populus, qui
7 muros obsidebat, dolenter accepto ad uindictam detentorum regum,
ut opinabatur, paulatim augescens multa minabatur et saeua. utque 10
erat Fritigernus expediti consilii, ueritus, ne teneretur obsidis uice
cum ceteris, exclamauit grauiore pugnandum exitio, ni ipse ad leni-
endum uulgu[s] sineretur exire cum sociis, quod arbitratum humanitatis
specie ductores suos occisos in tumultum exarsit. hocque impetrato /
egressi omnes exceptique cum plausu et gaudiis ascensis equis uola- 15
runt moturi incitamenta diuersa bellorum. haec ubi fama, rumo-
8 rum nutrix maligna, dispersit, urebatur dimicandi studio Ther-
uingorum natio omnis et inter metuenda multa periculorumque
praeuia maximorum uexillis de more sublatis auditisque triste so-
nantibus classicis iam turmae praedatoriae concursabant pilando. 20
uillas et incendendo uastisque cladibus, quidquid inueniri poterat,
permiscentes.

9 Aduersus quos Lupicinus properatione tumultuaria coactis militi-
bus temere magis quam consulte progressus in nono ab urbe miliario
stetit paratus ad decernendum. barbarique hoc contemplato globos 25
irrupere nostrorum incauti et parmas oppositis corporibus illidendo /
obuios hastis perforabant et gladiis furoreque urgente cruento et tri-

1 ad[su]due V || 2 necessitatum V necessitatem E (pugnandi ante n. tr.) A ||
3. 4 rapissent irent V rapuissent i. E rapi sentirent A || 4 interfecta E | mili-
tum magnam.* Quae VA magna militum parte / Que E militum manum. Quae
Lind. (manum iam Wm2N) m. m. Quod Hadr. Val. lac. post magnam indic.
Her. militum manum magnam Thörnell prob. Miller manum militum magnam
Češka transposuimus c. c. | accedens V accidisse Lind. (cf. 31, 3, 4) accidens
Hadr. Val. || 5 ne postali VA posita E nepotali Lind. || 7 petorio V praetorio
EA || 8 offidit V offendit E occidit A || 9 dolentur V dolenter EA || 14 doc-
tores V ductores EA | tuomultum (o del. m3 ?) V tumultum EA || 15 uola-
runt V restit. Sey. euolarunt Val. in adn. || 16 incitament diuerso V incita-
menta diuersorum E i. diuersa A || 19 maximarum V maximorum EA ||
24 nona V nono EA || 26 irumpere V irrupere Em2A | incauti V restit. Pet.
incitati E incautos A | parmasu positis V parmas suppositis EA oppositis
Pet. || 27 obuuius V obuios EA | cladiis V gladiis EA | tribuna V tribuni EA

buni et pleraque pars armatorum periire signis ereptis praeter ducem infaustum, qui ad id solum intentus, ut confligentibus aliis proriperet ipse semet in fugam, urbem cursu concito petit. post quae hostes armis induti Romanis nullo uetante per uaria grassabantur.

- 6 Et quoniam ad has partes post multiplices uentum est actus, id 10
lecturos, si qui erunt umquam, obtestamur, ne quis a nobis scrupulose
gesta uel numerum exigit peremptorum, qui comprehendi nullo ge-
nere potuit. sufficiet enim ueritate nullo uelata mendacio ipsas rerum
digerere summitates, cum explicandae rerum memoriae ubique de-
10 beatur integritas fida. negant antiquitatum ignari tantis malorum 11
tenebris offusam aliquando fuisse rem publicam, sed falluntur malo-
rum recentium stupore confixi. namque si superiores uel recens prae-
teritae reuoluantur aetates, tales tamque tristes rerum motus saepe
contigisse monstrabunt. inundarunt Italiam ex abditis oceani parti- 12
15 bus Teutones repente cum Cimbris, sed post inflictas rei Romanae
clades immensas ultimis proeliis per duces amplissimos superati, quid
potestas Martia adhibita prudentia ualet, radicitus extirpati discri-
minibus didicere supremis. Marco itidem moderante imperium unum 13
spirando uesania gentium dissonarum post bellorum fragores immen-
20 sos, post aerumnas urbium captarum et direptarum et poenas sump-
tas pro rectoris interitu partes eorum exiguas reliquisset intactas. /
uerum mox post calamitosa dispendia res in integrum sunt restitutae / 14
hac gratia, quod nondum solutioris uitae mollitie sobria uetustas in-
fecta nec ambitiosis mensis nec flagitiosis quaestibus inhiabat, /

2 quia V qui EA | inuentus VA strenuus est inuentus (est del. m2) E inten-
tus Btl. Gdt. prob. Pet. || 5 hac V has EA || 7 gresta V gesta EA || 8 menda-
cia V mendacio EA || 9 degerere V diggerere E diggerere A || 10 antiquitato
mignari V antiquitatum ignari EA || 12 stu[pore c]onfixi V | superiore VE
superiores A || 15 cymbris V || 16 inmensa VE immensas A || 17 marciade
habita prudentie V de habitu prudentiae martia E m. de h. p. A adhibita
prudentia Madv. prob. Pet. addita Momms. antehabita prudentiae Walter |
ualeat A Madv. || 18 suppremis V | oderante V moderante EA || 20 postae-
ri V post E posteri A post pericula Gron. in adn. miseriam Eyss. ruinas Gdt.
aerumnas Madv. exitus Pet. || 20.21 et pessum concitas proratoris interitus
VE (proraptoris m2) A et pessundatarum cunctarum prouinciarum interitus
Casarubonus casus, post pessundatos pop. Rom. exercitus Salm. et post multos
militem ac protectoris (procuratoris dubit. Erf. in comm.) interitus Gron. in adn.
et pessum datas prouincias integras Eyss. passim concisos (c. Corn.) impera-
toris exercitus Pet. poenas sumptas pro rectoris interitu Her. pessumdatas co-
pias, concitas proprii r. i. Nov. p. exercituum mentes concitas, pro r. i. Česka ||
21 reliquit Salm. || 23 solutio restitutae mollitio V dissolutione E solutio re-
stitutae mollicie A solutioris uitae Val. || 24 questibus VE quaestibus A

sed unanimanti ardore summi et infimi inter se congruentes ad speciosam pro re publica mortem tamquam ad portum aliquem tranquilum properabant et placidum.

- 15 Duobus nauium milibus perrupto Bosporo et litoribus Propontidis / Scythicarum gentium cateruae transgressae ediderunt quidem acer- 5
bas terra marique strages, sed amissa suorum parte maxima reuer-
16 terunt. ceciderunt dimicando cum barbaris imperatores Decii pater et filius. obsessae Pamphyliae ciuitates, insulae populae complures, / inflammata Macedonia omnis, diu multitudo Thessalonicam circum-
sedit itidemque Cyzicum. Anchialos capta et tempore eodem Nico- 10
polis, quam indicium uictoriae contra Dacos Traianus condidit im-
17 perator. post clades acceptas illatasque multas et saeuas excisa est Philippopolis centum hominum milibus, nisi fingunt annales, intra moenia iugulatis. uagati per Epirum Thessaliamque et omnem Graeciam licentius hostes externi, sed assumpto in imperium Claudio, / 15 glorioso ductore, et eodem honesta morte praerepto per Aurelium, acrem uirum et seuerissimum nozarum ultorem, pulsus per longa saecula siluerunt immobiles, nisi quod postea latrocinales globi uicina cum sui exitio rarius incursabant. uerum ea persequar, unde deueri.
- 6 Hoc gestorum textu circumlato nuntiis densis Sueridus et Colias, / 20 Gothorum optimates, cum populis suis longe ante suscepti et curare apud Hadrianopolim hiberna dispositi salutem suam ducentes antiquissimam omnium otiosis animis accidentia cuncta contuebantur. /
2 uerum imperatoris litteris repente perlatis, quibus transire iussi sunt in Hellespontum, uaticum cibos biduique dilationem tribui sibi sine 25
tumore poscebant. quod ciuitatis magistratus ferens indigne — succensebat enim isdem ob rem suam in suburbano uastatam — imam plebem omnem cum fabricensibus, quorum illic ampla est multitudo, / productam in eorum armauit exitium iussisque bellicum canere bucinis, ni abirent ocius, ut statutum est, pericula omnibus minabatur 30

1 infirmi V infimi EA || 2 prope V pro re EA | morte V mortem EA ||
7 domicando V corr. m3 || 9 omnes V corr. m3 | thessalonicam V || 11 indicium V indicium EA || 12 it V et EA || 13 fringunt V corr. m3 || 14 pirum V corr. m3 | grecam V corr. m3 || 15 hostis externis V hostes externi EA | claudio V corr. m3 || 16 eadem honeste V eodem honesta EA || 17 ultorum V ultorem EA || 18 mobilis ex momlis V ignobiles E immobiles A | patrocinales V latrocinales Lind. || 20 texto V textu EA || 22 dispositi V dispositi EA || 23 occidentia V accidentia EA || 25 cibis V cibum E cibos A || 26 succensebat EA || 27 suburbani V suburbano EA suburbanis Hadr. Val. | inam V iam E uiam A imam Val. (Wm2N) || 28 multitudo ♂ V || 30 ne VE ni A | otius V

extrema. quo malo praeter spem Gothi perculsi et concito quam con- 3
siderato ciuium assultu perterriti steterunt immobiles laceratique
ad ultimum detestatione atque conuiciis et temptati missilium iacti-
bus raris ad defectionem erupere confessam et caesis plurimis, quos
5 impetus deceperat petulantior, auersisque residuis et telorum uarie-
tate confixis habitu iam Romano cadaueribus spoliatis armati uiso
propius Fritigerno iunxerunt semet ut morigeri socii urbemque clau-
sam obsidionalibus aerumnis urgebant. in qua difficultate diutius
positi passim et promisce ruebant eminensque aliquorum audacia
10 peribat inulta multique sagittis et rotatis per fundas lapidibus inter-
ibant. tunc Fritigernus frustra cum tot cladibus colluctari homines 4
ignaros obsidendi contemplans relicta ibi manu sufficiente abire ne-
gotio imperfecto suasit pacem sibi esse cum parietibus memorans /
suadensque, ut populandas opimas regiones et uberes absque dis-
15 crimine ullo uacuas praesidiis etiamtum adorerentur. laudato regis 5
consilio, quem cogitatorum norant fore socium efficacem, per Thra-
ciarum latus omne dispersi caute gradiebantur dediticiis uel captiuis
uicos uberes ostendentibus, eos praecipue, ubi alimentorum repperiri
satias dicebatur, eo maxime adiumento praeter genuinam erecti fidu-
20 ciam, quod confluebat ad eos in dies ex eadem gente multitudo dudum
a mercatoribus uenundati adiectis plurimis, quos primo transgressu
necati inedia uino exili uel panis frustis mutauere uilissimis. quibus 6
accessere sequendarum auri uenarum periti non pauci uectigalium
perferre posse non sufficientes sarcinas graues susceptique libenti
25 consensione cunctorum magno usui idem fuere ignota peragrantibus
loca conditoria frugum occulta et latebras hominum et receptacula
secretiora monstrando. nec quidquam nisi inaccessum et deuium prae- 7
euntibus isdem mansit intactum. sine distantia enim aetatis uel sexus /
caedibus incendiorumque magnitudine cuncta flagrabant abstractis-

1 praeteris V praeter EA || 2 adueto VE assultu A || 6 armatis V armati A ||
7 semet (*lac. 4 litt. in fin. pag.*) V | morigeris ocai V m. ocai E morigeri socii A ||
9 pastim V parcim E passim A | promiscas V promiscue EA || 10 inuitam mul-
tisque V inulta multique Lind. || 11 conluctari ex conluctari V || 12 relictis V
relicta EA | adire V abire EA || 15 uaquas V uacuas EA || 16 quemquem V
quem EA || 17 dediticus V dedititiis EA || 19 diumento V adiumento EA ||
20 indices V in dies EA | gentem multitudo (3) dum V gente multitudo, dum
EA dudum Lind. *lac. post multitudo indic. Her. Cl. reiec. Blomgren* multitudo
seruitii dudum Thörnell || 22 necati V def. Fletcher enecati Schneider uexati Pet.
paene necati Walter | frustris V frustis E frustis A || 23 accensere V acces-
sere EA || 24 non posse non V p. n. Hadr. Val. || 25 idem VE def. Blomgren
Frassinetti iidem A isdem Her. || 27 monstrans donec VE monstrando nec A ||
28 distantiae nimiaetatis VE distantia nimia aetatis A enim Lind.

que ab ipso uberum suctu paruulis et necatis raptae sunt matres et uiduae maritis coniuges ante oculos caesis et puberes adultique pueri per parentum cadauera tracti sunt. senes denique multi ad satietatem uixisse clamantes post amissas opes cum speciosis feminis manibus post terga contortis defletisque gentilium fauillis aedium ducebantur extorres.

7 Haec ex Thraciis magno maerore accepta Valentem principem in sollicitudines uarias distraxerunt. et confestim Victore magistro equitum misso ad Persas, ut super Armeniae statu pro captu rerum componeret impendentium, ipse Antiochia protinus egressurus, ut Constantinopolim interim peteret, Profuturum praemisit et Traianum, / 2 ambo rectores anhelantes quidem altius, sed imbelles. qui cum ad loca uenissent, ubi particulatim perque furta magis et latrocinia multitudo minui deberet hostilis, ad id, quod erat perniciosum, intempestiue conuersi legiones ab Armenia ductas opposuere uesanum adhuc spirantibus barbaris opere quidem Martio saepe recte compertas, sed impares plebi immensae, quae celsorum iuga montium occuparat et 3 campos. hi numeri nondum experti, quid cum desperatione rabies ualeret indomita, trusos hostes ultra Haemi montis abscisos scopulos faucibus imperegere praeruptis, ut barbaros in locis incultis nusquam repperientes exitum diuturna consumeret fames et opperirentur ipsi Frigeridum ducem cum Pannonicis et transalpinis auxiliis aduentantem, quem petitu Valentis Gratianus ire disposuit in procinctum laturum suppetias his, qui ad ultimum uexabantur exitium. post quem 4 Richomeres, domesticorum tunc comes, imperatu eiusdem Gratiani motus e Galliis properauit ad Thracias ductans cohortes aliquas nomine tenus, quarum pars pleraque deseruerat, ut iactauere qui-

1 paruulos V paruulis A || 3 societatem V satietatem EA || 4 damantes V clamantes EA | spetiosus V || 5 posterga V post terga EA | deflectisque V defletisque EA || 8 sollicitudo suarias V corr. m3 | uictorem V Victore A || 9 supra V om. E super A || 11 contraianum VA (corr. in pag. 307) || 12 rectoris huellantes V Rectores. Hi bellantes A anhelantes Lind. || 13 partilatim V particulatim EA || 14 perniciosum V || 17 e V et EA || 18 nondtim V nondum EA | quod VA quid E Lind. || 19 ueret V ualeret EA | truso hoste Lind. || 20 insidere VA infudere Nov. includere Momms. inpegere Her. inlisere Walter | ut in barbaros in barbaros locis et in solis numquam V ut in B. locis et insulis nunquam EA ut B. l. inclusos Lind. uti Hadr. Val. ubi Wagn. in locis desertis et solis Kiefl. in asperis locis et incultis Pet. in barbaris l. et i. (barbaros om.) Momms. intactos l. uastis et solis Nov. locis in solis Walter nusquam uel nulloque Val. in adn. numquam def. Blomgren || 21 repperiens V def. Pet. Walter Blomgren reiec. dubit. Miller repperientes Val. in adn. Kiefl. Momms. | ipse VA ipsi E Lind. || 23 procincium V procinctum EA || 26 gallus V Galliis EA | cohortes V cohortes EA || 27 quidem V quidam A.

- dam, Merobaudis suasu ueriti, ne destitutae adminiculis Galliae /
 uastarentur licenter Rheno perrupto. uerum articulorum dolore Fri- 5
 gerido praepedito uel certe, ut obtrectatores finxere maliuoli, morbum
 causante, ne feruentibus proeliis interesset, uniuersos regens ex com-
 5 muni sententia Richomeres Profuturo sociatur et Traiano tendentibus
 prope oppidum Salices; unde haud longo spatio separatum uulgus
 inaestimabile barbarorum ad orbis rotundi figuram multitudine di-
 gesta plaustorum tamquam intramuranis cohibitum spatiis otio frue-
 batur et ubertate praedarum.
- 10 Praeuia igitur spe meliorum Romani duces, si fors copiam attulisset, 6
 ausuri aliquid gloriosum Gothos, quidquid molirentur, sagaciter ob-
 seruabant id scilicet praestruentes, ut, si aliorum castra mouissent, /
 quod fecere creberrime, terga ultimorum adorti plures perfoderent
 contis magnamque spoliolum auerterent partem. hoc intellecto hostes 7
 15 uel transfugarum indiciis docti, per quos nihil latebat incognitum, in
 eodem loco diu manserunt; sed oppositi exercitus metu praestrici /
 aliorumque militum, quos affluere iam sperabant, tessera data gentili /
 per diuersa prope diffusas acciuerunt uastatorias manus, quae optima-
 tum acceptis ... statimque incensi malleoli ad carraginem, quam ita
 20 ipsi appellant, aliti uelocitate regressae incentium audendi maiora
 popularibus addiderunt. nihil post haec inter partes praeter indutias 8
 laxatum est breues. reuersis enim his, quos necessitas euocarat, plebs
 omnis intra saeptorum ambitum etiamtum contrusa immaniter fre-
 mens animisque concita truculentis experiri postrema discrimina /
 25 nec principibus gentis, qui aderant, renuentibus cruditate festinabat.
 et quoniam haec sole agebantur extremo noxque aduentans ad quie-
 tem inuitos retinebat et maestos, capto per otium cibo somni man-

2 uactarentur V uastarentur EA | frigeride V Frigerido A || 3 praepedio V
 praepedito EA | ut add. Em2 A || 5 Contraiano A (corr. in pag. 307) || 6 aut V
 haud EA || 7 inestimabilem VE inaestimabile A || 8 cohibita V cohibitum
 Val. in adn. def. Blomgren || 9 ubestate V ubertate EA || 12 aliorum V aliorum
 Lind. (N) || 13 facere VE fecere A | adhorti V || 13.14 perfoderent confisi V
 perfoderent Lind. contis Corn. prob. Pet. confisi post hostes colloc. Her. (cf. 18,
 3, 4) || 14 spoliolum V spoliolum EA || 17 affluere V affluere EA | spebant V
 sperabant EA || 18 mandatis ante optimum add. Val. in adn. iussis Hadr.
 Val. || 19 acceptis] assensu Gron. in adn. praeceptis Pet. | lac. indic. Her. Cl. |
 statimque] statim ut Hadr. Val. Her. s. quasi Pet. | incensi VE incensi A |
 at VE ad A || 22 breues V breues EA | ples V plebs EA || 24 truculentis V
 truculentis EA || 25 aderat V aderant EA | cruditate V def. Walter cupiditate
 praecipiti Her. c. c. cruditate incohibili Nov. concitate Pet. | festinabat V festi-
 nabat EA firmabat Harmon festinabat ferina Walter || 26 aduentans at V ad-
 uentans ad EA || 27 inuitos V inuitos Lind. | capto V capto EA

- 9 serunt expertes. contra Romani his cognitis ipsi quoque exsomnes /
uerebantur hostes et male sanos eorum ductores ut rabidas feras, /
euentum licet ancipitem ut numero satis inferiores, prosperum tamen
ob iustiorē sui causam mentibus expectantes impavidis.
- 10 Candente itaque protinus die signo ad arma capiēda ex utraque 5
parte per lituos dato barbari, postquam inter eos ex more iuratum
est, tumultuosos locos appetere temptauerunt, quo exinde per procliuē
rotarum modo obuios impetu conuoluerent acriore. hocque uiso ad
suos quisque manipulos properans miles stabili gradu consistens nec
- 11 uagabatur nec relictis ordinibus procurabat. ergo ubi utrimque acies 10
cautius incedentes gressu steterunt immobili, toruitate mutua bella-
tores luminibus se contuebantur obliquis. et Romani quidem uoce
undique Martia concinentes a minore solita ad maiorem protolli, quam
gentilitate appellant barritum, uires ualidas erigebant, barbari uero
maiorum laudes clamoribus stridebant inconditis. interque uarios ser- 15
- 12 monis dissoni strepitus leuiora proelia temptabantur. iamque uerrutis
et similibus aliis utrimque semet eminus lacescentes ad conferendas
coiere minaciter manus et scutis in testudinum formam coagmentatis /
pes cum pede collatus est. barbarique ut reparabiles semper et celeres /
ingentes clauas in nostros conicientes ambustas mucronesque acrius 20
resistentium pectoribus illidentes sinistrum cornu perrumpunt; quod
inclinatum subsidialis robustissimus globus e propinquo latere fortiter
- 13 excitus haerente iam morte ceruicibus sustentauit. feruente igitur
densis caedibus proelio in confertos quisque promptior ruens ritu
grandinis undique uolitantibus telis oppetebat et gladiis et seque- 25
bantur equites hinc inde fugientium occipitia lacertis ingentibus prae-
cidentes et terga itidemque altrinsecus pedites lapsorum timore
- 14 impeditorum secando suffragines. et cum omnia caesorum corporibus
opplerentur, iacebant inter eos quidam semanimes spem uitae inaniter

3 tam V tñ EA tamen Lind. || 5 cadente V candente Val. in adn. ex cod. Fauchet. | adar V ad arma EA | ei ex u V ex EA || 6 barbari V barbari EA || 9 quisquam V quisque EA || 10 uagabantur V uagabatur EA || 11 incidentes V incedentes EA || 13 continentes VE concinentes A || 14 uarritum VE barritum A || 15 sermones V sermonis Val. || 16 praemia V praelia Val. (Wm2N) || 17 similibus V def. Meurig-D. missilibus Gdt. | utrumque V def. Meurig-D. utrinque EA || 18 coire VE def. Meurig-D. coiere A || 20 conitientes V || 22 globe V globo E globus A g. e Val. (Nm2) || 23 horte V cohorte EA morte Val. (W) || 24 confertis VE confertos A | rutu V corr. m3 || 26 inc V corr. m3 | ingentibus V def. Meurig-D. uigentibus Gdt. || 27.28 timorem peditorum V timore impeditorum EA || 28 secandos VE secantes A secando Val. in adn. || 29 semanimus V semianimes EA semanimes def. Pet.

usurpando, alii glande fundis excussa uel harundinibus armatis ferro
 confixi, quorundam capita per medium frontis et uerticis mucrone
 distincta in utrumque umerum magno cum horrore pendebant. et 15
 pertinaci concertatione nondum lassatae aequo Marte partes semet
 5 altrinsecus afflictabant nec de rigore genuino quidquam remittebant, /
 dum uires animorum alacritas excitaret. diremit tamen internecina
 certamina cedens uespero dies et cunctis, qua quisque potuit, incom-
 posite discedentibus residui omnes repetunt tentoria tristiores. huma- 16
 tis denique pro locorum et temporis ratione honoratis quibusdam inter
 10 defunctos reliqua peremptorum corpora dirae uolucres consumpse-
 runt assuetae illo tempore cadaueribus pasci, ut indicant nunc us-
 que albentes ossibus campi. constat tamen in numero longe minore
 Romanos cum copiosa multitudine colluctatos funerea multa perpes-
 sos non tamen sine deflendis aerumnis exagitasse barbaram plebem.
 15 His casibus proeliorum ita luctuose finitis nostri proximos Marciano- 8
 poleos petiuere secessus. Gothi intra uehiculorum amfractus sponte
 sua contrusi numquam exinde per dies septem egredi uel uideri sunt
 ausi ideoque opportunitatem milites nacti immensas alias barba-
 rorum cateruas inter Haemimontanas angustias clauserunt aggerum
 20 obiectu celsorum hac spe nimirum, ut inter Histrum et solitudines
 perniciose hostium multitudo compacta nullosque repperiens exitus /
 periret inedia cunctis utilibus ad uiuendum in ciuitates ualidas com-
 portatis, quarum nullam etiamtum circumsedere conati sunt haec
 et similia machinari penitus ignorantes. post quae repetiuit Gallias 2
 25 Richomeris ob maiorem proeliorum fremitum, quispectabatur, inde
 adminicula perducturus. haec Gratiano quater et Merobaude con-
 sulibus agebantur anno in autumnum uergente.

Inter quae Valens audito lugubri bellorum direptionumque euentu / 3

1 grande V glande Em2.A | excussi V excussa EA || 3 humerum V || 5 quicquam VA quicquam E Günther prob. Pet. | remittebat A || 6 internecina V internecina EA || 8 residiti V reducti E residui A || 8.9 humati sedemque V humatis denique EA || 10 die finctos V defunctos EA || 12 in n. l. minore V def. Löfst. Blomgren ut n. l. minores Günther (m. iam Eys.) || 13 cum eo V cum ea Em2.A cum adeo Val. in adn. eo del. ut dittogr. Her. || 14 exagita si V exagitata E exagitasse A || 18 miletis V || 19 intermi mortanas V inter Hemimontanas EA || 20 obiectum uelorum V obiectu inuersorum E o. excelsorum A celsorum Val. (Wm2) | ac VE hac Em2.A | inter add. Lind. || 21 perniciose V || 22 perire V periret EA || 24.25 gallas richomeris V Gallias Richomeris E (Rico-) A || 25 spectabatur VE restituiamus sperabatur A def. Kell. Schickinger expectabatur Löfst. || 28 lugubru V lucubri E lugubri A | direptionemque V direptionumque EA

- Saturninum equestris exercitus ad tempus cura commissa suppetias
 4 Traiano ferentem misit et Profuturo. forteque isdem diebus per Scythiae regiones et Moesiae omnibus, quae poterant mandi, consumptis / feritate urgente pariter et inopia erumpere barbari molibus magnis ardebant. hocque saepe temptato cum obruerentur uigore nostrorum / 5 per asperitates scruposas ualide resistentium, adacti necessitate postrema Hunorum et Halanorum aliquos ad societatem spe praedarum ingentium ascuerunt.
- 5 Quo cognito Saturninus — iam enim aderat et praetenturas stationesque disponebat agrarias — paulatim colligens suos digredi parabat 10 consilio non absurdo, ne subita multitudo ut amnis immani impulsu undarum obicibus ruptis emissus conuelleret leui negotio cunctos / 6 suspecta loca acutius obseruantes. deinde post reseratas angustias abiturumque militis tempestiuum incomposite, qua quisque clausorum potuit nullo uetante, turbandis incubuit rebus et uastabundi omnes 15 per latitudines Thraciae pandebantur impune ab ipsis tractibus, quos praetermeat Hister, exorsi ad usque Rhodopen et fretum, quod immensa disternit maria, rapinis et caedibus sanguineque et incendiis et liberorum corporum corruptelis omnia foedissime permiscentes.
- 7 tunc erat spectare cum gemitu facta dictu uisusque praedira, attonitas 20 metu feminas flagris concrepantibus agitari fetibus grauidas adhuc immaturis, antequam prodirent in lucem, impia tolerantibus multa, / implicatos alios matribus paruulos et puberum audire lamenta puel- 8 larumque nobilium, quarum stringebat fera captiuitas manus. post quae adulta uirginitas castitasque nuptarum ore abiecto flens ultima 25 ducebatur mox profanandum pudorem optans morte licet cruciabili

1.2 suppet astraitan offerentem V sub petra (r del. m2) stātā o. E suppetias Contraianum o. A (C. corr. in pag. 307) Traiano ferentem Val. (Nm2) || 2 scythia V corr. m3 || 3 omnibus; V omnibus quae EA | munda V mandi EA || 4 inopiae barbarique V inopia B. EA barbari erumpere Val. in adn. b. exire uel barbarique euagari Gron. in adn. erumpere barbari tr. Cl. || 5 noctrorum ♂ V || 6 necessitae V corr. m3 || 7 chinorum V hunnorum E Chunorum A | praedatum V praedarum EA || 9 praeventuras V preuenturus E praetenturas A || 10 agrarias desinit f. 200 v cod. V, sequens intercidit post codices recentiores exscriptos, inter quos cod. E exstat, quem contulisse Accursium constat (cf. p. XIII) || 11 ut immanis pulsus E ut i. pulsus Em2 A ut amnis immani pulsu Val. in adn. uti a. impulsu Hadr. Val. ut a. inmani impulsu Cl. ut inmani pulsu Cl. in app. uti. amnis p. Blomgren ut inmanis amnis pulsibus Meurig-D. || 12 emissa E emissus Em2 A || 13 acutius EA tutius Schneider cautius Pet. || 17 hister E Ister A | effractum E et fractum A et tractum Lind. et fretum Val. (Nm2) || 21 aduc E adhuc A || 24 nobilium EA nubilium Em2 || 25 adsecto E obserato Em2 in marg. affecto A def. Walter abiecto Val. in adn.

praeuenire. inter quae cum beluae ritu traheretur ingenuus paulo ante diues et liber, de te Fortuna ut inclementi querebatur et caeca, quae eum puncto temporis breui opibus exutum et dulcedine caritatum / domoque extorrem, quam concidisse uidit in cinerem et ruinas, aut
5 lacerandum membratim aut seruiturum sub uerberibus et tormentis / crudo deuouisti uictori.

Barbari tamen uelut diffractis caueis bestiae per spatiorum ampli- 9 tudines fusius incitati oppidum petiuere nomine Dibaltum, ubi tribunum Scutariorum Barzimerem inuentum cum suis Cornutisque et
10 aliis peditum numeris castra ponentem assiliunt, eruditum puluere militari rectorem. qui confestim, ut adigebat necessitas instantis ex- 10 itii, iussa canere bellicum tuba lateribus firmatis prorupit cum promptis accinctis ad proelium fortiterque resistendo pari pugnandi sorte discessisset, ni eum equitum accursus complurium anhelum circum-
15 uenisset et fessum. et ita cecidit interfectis barbarorum non paucis, / quorum clades copiarum magnitudo celabat.

Re in hunc modum peracta Gothi, quid postea molirentur, incerti / 9 quaeritabant Frigeridum tamquam obicem ualidum, ubi reperirent, excisuri et cultiore uictu somnoque parumper assumpto eum seque-
20 bantur ut ferae docti, quod Gratiani monitu reuersus in Thracias et prope Beroeam uallo metato euentus rerum speculabatur ancipites. et hi quidem ad patrandum propositum discursione rapida matura- 2 bant. ille uero regendi conseruandique militis non ignarus id, quod cogitatum est, suspicatus uel exploratorum relatione, quos miserat,
25 aperte instructus per montium celsa siluarumque densitates ad Illyricum redit erectus prosperitate nimia, quam ei fors obtulit insperata. repedando enim congregatusque in cuneos sensim progrediens Gotho- 3 rum optimatem Farnobium cum uastatoriis globis uagantem licentius occupauit ducentemque Taifalos nuper in societatem adhibitos; /
30 qui, si dignum est dici, nostris ignotarum gentium terrore dispersis /

1 belluarum E beluae A | traherentur E traheretur A || 2 fortuna querebatur ut inclementi E F., ut i. quaerebatur A || 3 breuioribus E breuioribus Em2 A breui opibus Val. | exutum E Val. extortum A | et om. E || 4 concidisse E concessisse A || 7 effractis E defractis A diffractis Lind. (N) | spatiorum EA def. Nov. Blomgren Thraciarum Pet. || 9 barzimerem E Barzymerem A | comitibusque E cornitis Em2 in marg. cornitisque A Cornutisque Lind. || 12 prae-rupit EA prorupit Pet. || 14 discesserat Cl. c. c. prob. Bickel | accursus equitum E e. s. A | complurium E quam plurimum A || 18 queritabant E quaeritabant A | reppererint Her. c. c. || 20 fere E ferae A || 24 rōē E relatione A || 25 instructos E instructus A || 26 ereptus E erectus Em2 A | insperate E insperata A || 27 congregatosque EA congregatusque Günther || 29 trifallos E Taifalos A || 30 dici E Lind. duci A

- 4 transiere flumen direpturi uacua defensoribus loca. eorum cateruis subito uisis certare comminus dux cautissimus parans adortusque nationis utriusque grassatores minantes etiamtum acerbas ... trucidas- setque omnes ad unum, ut ne nuntius quidem cladis post appareret, / ni cum aliis multis perempto Farnobio metuendo antehac incensore 5 barbarum obtestatus prece impensa superstitibus pepercisset uiuos- que omnes circa Mutinam Regiumque et Parmam, Italica oppida, / 5 rura culturos exterminauit. hanc Taifalorum gentem ... ac turpem obscenae uitae flagitiis ita accepimus mersam, ut apud eos nefandi concubitus foedere copulentur maribus puberes aetatis uiriditatem 10 in eorum pollutis usibus consumpturi. porro si qui iam adultus aprum exceperit solus uel interemerit ursum immanem, colluuiione liberatur incesti.
- 10 Haec autumnno uergente in hiemem funesti per Thracias turbines conuerrebant. quae temporum rabies uelut cuncta cientibus Furiis / 15 2 ad regiones quoque longinquas progrediens late serpebat. et iam Lentienses, Alamannicus populus tractibus Raetiarum confinis, per fallaces discursus uiolato foedere dudum concepto collimitia nostra 3 temptabat, quae clades hinc exitiale primordium sumpsit. ex hac natione quidam inter principis armigeros militans poscente negotio 20 reuersus in larem, ut erat in loquendo effusior, interrogantes multos, quid ageretur in palatio, docet arcessitu Valentis patruī Gratianum orientem uersus mox signa moturum, ut duplicatis uiribus repellantur plagarum terminalium accolae ad Romanarum rerum excidium coniu- 4 rati. quibus auide Lentienses acceptis ipsi quoque haec quasi uicini 25 cernentes, ut sunt ueloces et rapidi, conferti in praedatorios globos / Rhenum gelu peruium peruadunt pruinis Februario mense, quos tendentes prope cum Petulantibus Celtae non sine sui iactura afflic-

1 transire EA transiere *Lind. def. Günther* | quorum E eorum A || 2 certare uisis subito E s. u. c. A || 3 ut prius E ut priusquam A utriusque *Val.* | acerba trucidassetque EA que *del. Val. in adn.* acerbas strages multos occidit *Nov.* (a. iam N alique) *lac. indic. Her.* calamitates *add. in lac. Češka* || 4 ut *add. Lind.* || 8 trifallorum E Taifalorum A | turpem E *Gdt.* ac t. A t. ac tr. *Lind.* t. atque *Eyss. lac. indic. Cl.* taetram ac t. *Walker* || 9 accipimus E accepimus A || 10 marinus E maribus *Em2 (in marg.) A* || 11 si quis E si qui A || 15 concurrebant E conuerrebant A | et qua EA quae *Lind.* atque ea *Günther* aequa *Pet.* atque *Momms.* eaque *Stangl Her.* || 16 sentiensi E Lentiensis *Em2 A* || 19 temptabat *Günther* || 20 natus ne E natione A || 21 diffusior E effusior A || 22 quid (d *del. m2 ?*) E quid A | arcessitu E accersitu A || 24 Romanorum uerum EA Romanarum rerum *Btl. Haupt Madv. prob. Pet.* || 25 cuius E Quibus A | auidi E auide A || 27 peruium gelu E g. p. A | ac post peruium *add. Val. in adn.* peruadunt *Pet.* | transire tentarunt; quos post mense *add. Val. in adn.* et *add. Pet. lac. post mense indic. Hadr. Val. Haupt*

tos grauit̃er adultis uiribus auerterunt. uerum retrocedere coacti Ger- 5
mani atque noscentes exercitus pleramque partem in Illyricum ut
imperatore mox affuturo praegressam exarsere flagrantius; maiora-
que conceptantes pagorum omnium incolis in unum collectis cum
5 quadraginta armorum milibus uel septuaginta, ut quidam laudes
extollendo principis iactitarunt, sublatis in superbiam nostra confi-
dentius irruerunt.

Quibus Gratianus cum formidine magna compertis reuocatis co- 6
hortibus, quas praemiserat in Pannonias, conuocatisque aliis, quas
10 in Galliis retinuerat dispositio prudens, Nannieno negotium dedit, /
uirtutis sobriae duci, eique Mallobaudem iunxit pari potestate colle-
gam, domesticorum comitem regemque Francorum, uirum bellicosum
et fortem. Nannieno igitur pensante fortunarum uersabiles casus ideo 7
que cunctandum esse censente Mallobaudes alta pugnandi cupiditate
15 raptatus, ut consueuerat, ire in hostem differendi impatiens agebatur.
proinde horrifico aduersum fragore terrente, ubi primum apud Argen- 8
tariam signo per cornicines dato concurrere est coeptum, sagittarum
uerrutorumque missilium pulsibus crebriores hinc indeque sterneban-
tur. sed in ipso procliorum ardore infinita hostium multitudine mili- 9
20 tes uisa uitantesque aperta discrimina per calles consitas arboribus
et angustas, ut quisque potuit, dispersi paulo postea steterē fidentius /
et splendore conspicui proculque nitore fulgentes armorum impera-
torii aduentus iniecere barbaris metum. qui repente uersi in terga / 10
resistentesque interdum, ne quid ultimae rationis omitterent, ita sunt
25 caesi, ut ex praedicto numero non plus quam quinque milia, ut aesti-
mabatur, euaderent densitate nemorum tecta inter complures alios

1 grauit̃er E (add. in marg.) A | adultis adultis (alt. del.) E adultis A || 1.2 Ger-
manique EA Germani Val. in adn. G. atque Hadr. Val. G. iamque Her. || 2 nos-
centesque Val. in adn. | cum E ut A || 3 imperatore E Imperatorem A | af-
futuro E abfuturo Em2 affuturum A || 4 conceptantes EA def. Hagend. Blom-
gren coeptantes Kell. || 5 armatorum ENA armorum codd. cett. Pet. || 6 super-
bia E superbiam A | nostram E nostra Em2 A || 10 dispositione prudenti E dispo-
sitione prudens A | nanneno E Nannieno Em2 A || 11 iungit E iunxit A || 12.13 for-
tem et bellicosum E b. et f. A || 13 fortunae E fortunarum A || 14 mellobau-
dem E Mallobaudes A | autem EA alta Val. || 15 angebatur EA agebatur
Kell. urgebatur Pet. || 16 aduersariorum Momms. aduersorum Her. | ubi add.
Val. in adn. reiec. Fletcher | primo E primum A || 18 missilibus crebriores pul-
sibus E missilium p. c. A | inde E indeque A || 19 milites A om. E || 20 consi-
tos E consitas A || 21 angustos E angustas A || 22 constricti E consimili A
comitatus Momms. (cf. 31, 10, 14) cominus Nov. conspicui Pet. (Wm2N) | ful-
gentium E fulgentes A || 25 existimabatur E aestimabatur A || 26 tecti EA
tecta Val. (N)

audaces et fortes rege quoque Priario interfecto, exitialium concitore pugnarum.

- 11 Hac laeti successus fiducia Gratianus erectus iamque ad partes tendens eoas laeuorsus flexo itinere latenter Rheno transito spe incitator bona uniuersam, si id temptanti fors affuisset, delere statuit 5
- 12 malefidam et barbaram auidam gentem. hocque urgentibus aliis super alios nuntiis cognito Lentienses aerumnis populi sui ad internecionem paene deleti et repentino principis aduentu defixi, quid capessèrent, ambigentes, cum neque repugnandi neque agendi aliquid aut moliendi laxamentum possent inuenire uel breue, impetu celeri obsessos 10 petiuerunt inuiis cautibus colles abruptisque per ambitum rupibus insistentes rebus caritatibusque suis, quas secum conduxerant, omni
- 13 uirium robore propugnabant. qua difficultate perpensa uelut murorum obicibus opponendi per legiones singulas quingenteni leguntur armati usu prudenter bellandi comperti. qui ea re animorum aucta 15 fiducia, quod uersari inter antesignanos uisebatur acriter princeps, / montes scandere nitebantur tamquam uenaticias praedas, si calcasent editiora, confestim sine certamine ullo rapturi; exorsumque proelium uergente in meridiem die tenebrae quoque occupauere nocturnae. quippe magno utriusque partis pugnabatur exitio. caedebant 20 cadebantque nostrorum non pauci, simul arma imperatorii comitatus auro colorumque micantia claritudine iaculatione ponderum densa confringebantur.
- 15 Et inde diu reputante Gratiano cum optimatibus perniciosum apparebat et irritum contra asperitates aggerum prominentium intempestiua contendere pertinacia, multis ut in tali negotio uariatis sententiis otioso milite circumuallari placuit barbaros inedia fatigatos, /
- 16 quia locorum iniquitate defenderentur. uerum cum obstinatione simili renitentes Germani peritique regionum petissent alios montes his,

3 letus E laeti A | erectusque iam E erectus iamque A || 4 leuorsum E laeuorsus A || 5 uniuersa E uniuersam A | adfulsisset Btl. || 7 lentiensis E Lentienses A || 9 pugnandi E repugnandi A || 10 opressos E obsessos A || 11 callibus E cautibus Em2 (in marg.) A || 12 rebus A om. E | duxerant EA perduxerant Nov. conduxerant Cl. c. c. adduxerant Walter c. c. prob. Bae. || 14 quingenti E q. milites A quingenteni Lind. (N) C. F. W. M. || 16 uidebantur (del. m2) E uisebatur Em2 A || 17 uenaticas E uenaceas A uenatitias Lind. || 19 ad E in A || 20 exitu U def. Pet. | caedebant A om. E del. Pet. || 22 collumque E colorumque A || 23 confringebatur E confringebantur A || 24 enim diu E Et inde diu A Et quoniam diu Val. interim dum Pet. exinde diu Her. deinde diu Nov. | optimatibus suis E optimatibus A || 27 fatigandos Kell. Günther || 28 quia E qui à A | defenderentur E Cl. defenditur A defendebantur Lind. Günther

quos ante insiderant, altiores, conuersus illuc cum exercitu imperator /
 eadem qua antea fortitudine semitas ducentes ad ardua quaeritabat. 17
 quem Lentienses intentum iugulis suis omni perseuerandi studio con-
 tem plantes post deditionem, quam impetrauere supplici prece, oblata,
 5 ut praeceptum est, iuuentute ualida nostris tirociniis permiscenda /
 adgenitales terras innoxii ire permissi sunt.

Hanc uictoriam opportunam et fructuosam, quae gentes hebetauit 18
 ociduas, sempiterni numinis nutu Gratianus incredibile dictu est, /s
 quo quantoque uigore exserta celeritate aliorum properans expediuit,/
 10 praeclarae indolis adolescens, facundus et moderatus et bellicosus
 et clemens, ad aemulationem lectorum progrediens principum, dum
 etiamtum lanugo genis inserperet speciosa, ni uergens in ludibriosos
 actus natura laxantibus proximis semet ad uana studia Caesaris
 Commodi conuertisset licet hic incruentus. ut enim ille, quia per- 19
 15 imere iaculis plurimas feras spectante consueuerat populo et centum
 leones in amphitheatrali circulo simul emissos telorum uario genere /
 nullo geminato uulnere contrunxit, ultra hominem exsultauit, ita
 hic quoque intra saepta, quae appellant uiuaria, sagittarum pulsibus
 crebris dentatas conficiens bestias incidentia multa paruī ducebat et
 20 seria eo tempore, quo etiam, si imperium Marcus regeret Antoninus, /
 aegre sine collegis similibus et magna sobrietate consiliorum lenire
 luctuosos rei publicae poterat casus.

Dispositis igitur, quae pro temporum captu per Gallias res rationes- 20
 que poscebant, et punito scutario proditore, qui festinare principem
 25 ad Illyricum barbaris indicarat, Gratianus exinde digressus per castra,/
 quibus Felicis Arboris nomen est, per Lauriacum ad opitulandum op-
 pressae parti porrectis itineribus ire tendebat.

Isdemque diebus Frigerido multa atque utilia pro securitate com- 21
 muni sollertissime cogitanti munireque properanti Succorum angu-

2 queritabat E quaeritabat A || 9 quantique cum V (*hic incipit sequens folium*)
 quanto cum E Nov. quantoque cum A quo q. cum Val. in adn. (Nm2) quo
 q. Her. cum def. Blomgren | uigore] ardore Val. in adn. | exerto V exerta Lind. ||
 10 predare V praeclarae EA || 11 principium V principum EA || 12 lagono V
 lanugo EA | uergen V uergens EA || 13 actos V actus EA | ua V uaria E
 uana A || 14 incerruentes V incorruentes EA incruentus Lind. || 16 leos V leo-
 nes EA || 17 itaque VE ita A def. Hartke || 19 dendata V dentatas EA ||
 20 ea V eo EA | quae etiam et si V quo etiam etsi E q. e. si A etiam et si def.
 Hagend. || 20.21 antonicus acre V Antoninus hac re E A., aegre A || 23 pro
 add. A | nationesque VA rationesque E Val. in adn. || 24 festinato V festinan-
 tem E Her. festinare A || 26 felices V Felicis EA | inaurea cum opitulanda dum
 opresse V inaureacum opitulanda / dum oppressae E inaureatum o., dum o. A
 Lauriacum ad opitulandum Lind. (o. iam Wm2)

- stias, ne discursatores hostes et leues tamquam exaestuare sueti torrentes per septemtrionales prouincias fusi uagarentur, successor Maurus nomine mittitur comes, uenalis ferociae specie et ad cuncta mobilis et incertus; is est, quem praeteritorum textu rettulimus ambigenti super corona capiti imponenda Iuliano Caesari, dum inter eius armigeros militaret, arroganti astu fidenter torquem obtulisse collo
 22 abstractam. remotusque in ipsa uertigine pereuntium rerum dux cautus et diligens, cum, etiam si dudum discessisset in otium, ad provincinctum reduci negotiorum magnitudine poscente deberet.
- 11 His forte diebus Valens tandem excitus Antiochia longitudine uiarum emensa uenit Constantinopolim, ubi moratus paucissimos dies seditioneque popularium leui pulsatus Sebastiano paulo ante ab Italia, ut petierat, misso, uigilantiae notae ductori, pedestris exercitus cura commissa, quem regebat antea Traianus, ipse ad Melantiada uillam Caesarianam profectus militem stipendio fouebat et
 2 alimentis et blanda crebritate sermonum. unde cum itinere edicto per tesseram Nicen uenisset, quae statio ita cognominatur, relatione speculatorum didicit refertos opima barbaros praeda a Rhodopeis tractibus prope Hadrianopolim reuertisse. qui motu imperatoris cum abundanti milite cognito popularibus iungere festinant circa Beroeam et Nicopolim agentibus praesidiis fixis atque ilico, ut oblatae occasionis maturitas postulabat, cum trecentenis militibus per singulos numeros lectis Sebastianus properare dispositus est conducens rebus publicis
 3 aliquid, ut promittebat, acturus. qui itineribus celeratis conspectus

1 exaestuares utintorrentes V exaestuantes ui torrentes *Lind.* (e. iam Wm2) e. (uel exaestuaces) niui t. *Gron. in adn.* exaestuantis uice torrentis *Corn.* exaestuare sueti torrentes *Pet.* exaestuantes imbre t. *Nov.* || 3. 4 cunctam obuisseti V c. obuisset E c. obuissset A cuncta mobilis et *Lind.* (c. iam Wm2) || 4 id VE is A | rectulimus V || 5 Iuliano caesari V *def. Bickel C. I. tr. Rolfe c. c.* || 6 adrogantia custodiret V ac regiam c. *Lind.* arroganti confidentia *Val. in adn.* a. c. (uel audacia) *Hadr. Val. in adn.* draconarius confidenter *Kell.* adrogantia custodis *Pet.* arroganti auctoritate *Momms.* a. astu fidenter *Her. (cf. 16, 10, 16)* | terquem V torquem EA || 7 abstrictam V abstractam EA || 9 negotiorum ex negotiurum V || 11 semensa V emense E emensa A || 12 seditionesque V seditioneque EA || 13 exercitias V exercitus EA || 14 melanthia da V || 16 mare et dicto V mane d. E itinere edicto A meare e. *Löfst.* || 17 nicem VA niceam E Nicen Em2 *Lind.* | relationes V relatione EA || 18 radopeos V Rhodopeis E (Ro-) A Rhodopes *Cl.* || 19 praephadrianopolim V prope Hadrianopolim EA || 20 se post iungere add. *Günther reiec. Pet. Geyer* | uero iam V Beroiam Em2 A Beroeam *Lind.* || 21 nicopoli V Nicopolim EA | gentibus V ingentibus *Val. in adn.* agentibus *Gdt.* gentilibus *Momms.* || 22 singulas V singulos EA || 23 dispositust *Harmon Bae.* (uel dispositus est) c. c. dispositus erat *Rolfe c. c.* || 24 celebratis V celeratis *Lind.*

prope Hadrianopolim obseratis ui portis iuxta adire prohibebatur /
 ueritis defensoribus, ne captus ab hoste ueniret et subornatus atque
 contingeret aliquid in ciuitatis perniciem, quale per † Actum acciderat
 comitem, quo per fraudem a Magnentiacis militibus capto claustra
 5 patefacta sunt Alpium Iuliarum. agnitus tamen licet sero Sebastianus 4
 et urbem introire permissus cibo et quiete curatis pro copia, quos
 ductabat, secuta luce impetu clandestino erupit uesperaque incedente
 Gothorum uastatorios cuneos prope flumen Hebrum subito uisos pau-
 lisper opertus aggeribus et fructectis obscura nocte suspensis passibus
 10 consopitos aggressus est adeoque prostrauit, ut praeter paucos, quos
 morte uelocitas exemerat pedum, interirent reliqui omnes, praedam-
 que retraxit innumeram, quam nec ciuitas cepit nec planities lata
 camporum. qua causa percitus Fritigernus et extimescens, ne dux, 5
 ut saepe audierat, impetrabilis dispersos licenter suorum globos rap-
 15 tuique intentos consumeret improuisos adoriens, reuocatis omnibus
 prope Cabylen oppidum cito discessit, ut agentes in regionibus patulis /
 nec inedia nec occultis uexarentur insidiis.

Dum haec aguntur in Thraciis, Gratianus docto litteris patruo, qua 6
 industria superauerit Alamannos, pedestri itinere praemissis impe-
 20 dimentis et sarcinis ipse cum expeditore militum manu permeato
 Danubio delatus Bononiam Sirmium introiit et quadriduum ibi
 moratus per idem flumen ad Martis castra descendit febribus inter-
 uallatis afflictus; in quo tractu Halanorum impetu repentino tempta-
 tus amisit sequentium paucos.

25 Isdemque diebus exagitatus ratione gemina Valens, quod Lentien- 12
 ses compererat superatos quodque Sebastianus subinde scribens facta
 dictis exaggerabat, e Melantiade signa commouit, aequiperare faci-
 nore quodam egregio adolescentem properans filium fratris, cuius

1 in V *om.* E inde A ui *Hadr. Val.* undique *Her.* (cf. 14, 2, 18) in tempore
 Nov. || 2 suburbanus V subornatus *Lind.* || 3 actum VE alium A Acacium
Her. || 4 fraude V fraudem EA | a add. Val. in *adn.* (Nm2) *reiec. Hassenstein* |
 magnenciatis V || 7 incedente V incidente E intendente A incedente Val. in
adn. (Wm2) *Btl. Eyss. prob. Pet. Günther* || 8 uastatorias cuneus V uastatorius
 c. EA uastatorios cuneos *Hadr. Val.* (Wm2) | uisus A || 10 conpositos V *def.*
Meurig-D. incompositos *Lind.* consopitos *Günther Harmon* | id quoque V adeo-
 que Val. in *adn.* || 11 praedum (r *del. m3*) V pedum EA || 14 ut audierat V au-
 dierat EA | impetrabis V imperabilis E impetrabilis A | raptusque V raptui-
 que Em2 (in *marg.*) A || 18 paruo V patruo EA || 20 expeditore V expediti-
 ore EA | permeatu V permeato EA || 25 hisdemque E Iisdem A (*corr. in*
pag. 307) || 26 superatus quotque V superatos quodque EA || 27 emelanthiadae
 VE è Melanthiade A

uirtutibus urebatur; ducebatque multiplices copias nec contemnendas
 nec segnes, quippe etiam ueteranos isdem iunxerat plurimos, inter
 quos et honoratiores alii et Traianus recinctus est, paulo ante magister
 2 armorum. et quoniam exploratione sollicita cognitum est cogitare
 hostes fortibus praesidiis itinera claudere, per quae commeatus ne- 5
 cessarii portabuntur, occursum est huic conatui competenter ad reti-
 nendas opportunitates angustiarum, quae prope erant, peditibus sa-
 3 gittariis et equitum turma citius missa. triduoque proximo cum bar-
 bari gradu incederent leni et metuentes eruptionem per deuia quin-
 decim milibus passuum a ciuitate discreti stationem peterent Nicen, / 10
 incertum, quo errore, procursatoribus omnem illam multitudinis par-
 tem, quam uiderant, in numero decem milium esse firmantibus im-
 perator procaci quodam calore percussus isdem occurrere festinabat.
 4 proinde agmine quadrato incedens prope suburbanum Hadrianopoleos
 uenit, ubi uallo sudibus fossaque firmato Gratianum impatienter op- 15
 periens Richomeren comitem domesticorum suscepit ab eodem im-
 peratore praemissum cum litteris ipsum quoque uenturum mox indi-
 5 cantibus. quarum textu oratus, ut praestolaretur paulisper periculo-
 rum participem neue abruptis discriminibus temere semet commit-
 teret solum, adhibitis in consilium potestatibus uariis, quid facto 20
 6 opus esset, deliberabat. et cum Sebastiano auctore quidam protinus
 eundum ad certamen urgerent, Victor nomine magister equitum,
 Sarmata, sed cunctator et cautus, eadem sentientibus multis imperii
 socium exspectari censebat, ut incrementis exercitus Gallicani ascitis /
 7 opprimeretur leuius tumor barbaricus flammans. uicit tamen funesta 25
 principis destinatio et adulabilis quorundam sententia regionum, qui,
 ne paene iam partae uictoriae, ut opinabantur, consors fieret Gratia-
 nus, properari cursu celeri suadebant.

8 Et dum necessaria parabantur ad decernendum, Christiani ritus
 presbyter, ut ipsi appellant, missus a Fritigerno legatus cum aliis 30
 humilibus uenit ad principis castra susceptusque leniter eiusdem duc-

1 urebatur V *corr. m3* | necondemnendas V nec contemnendas EA || 3 hono-
 rationes V honoratiores EA | procinctus V recinctus Val. in *adn. Btl. def.*
Schickinger || 4 explorationes V exploratione EA || 5 comeatus V || 6 porta-
 bantur EA || 8 cicius V || 9 incederent V incederent EA || 13 festinabant V
 festinabat EA || 14 incidens V incedens EA | hadrianupoleos V || 15 uallos
 odibus V uallo sodibus Vm3 u. sudibus Em2A || 16 imperator V imperatore EA ||
 20 uarus V uariis EA | quod VA quid E Lind. || 22 eum dum V eundum EA ||
 23 armata V armatus EA Sarmata Hadr. Val. || 26 sententiam V sententia EA ||
 27 parte V partae EA || 30 presbyteri V presbiter E praesbyter A || 31 eius-
 demque V *def. Pighi* eiusdem E C. F. W. M. Haupt eius denique A | doctoris V
 ductoris EA

toris obtulit scripta petentis propalam, ut sibi suisque, quos extorres patriis laribus rapidi ferarum gentium exegere discursus, habitanda Thracia sola cum pecore omni concederetur et frugibus, hoc impetrato spondentis perpetuam pacem. praeter haec idem Christianus ut 9
 5 conscius arcanorum et fidus secretas alias eiusdem regis obtulit literas, qui astu et ludificandi uarietate nimium sollers docebat Valentem quasi mox amicus futurus et socius aliter se popularium saeuitiam mollire non posse uel ad condiciones rei Romanae profuturas allicere, / nisi subinde armatum isdem iuxta monstraret exercitum et timore
 10 imperatorii nominis intentato eos a pernicioso pugnandi reuocaret ardore. et legati quidem ut ambigui frustra habiti discesserunt.

Exoriente uero aurora diei, quem quintum Iduum Augustarum 10
 numerus ostendit annalis, signa praepropere commouentur impedimentis et sarcinis prope Hadrianopoleos muros cum legionum tutela
 15 congrua collocatis. thesauri enim et principalis fortunae insignia cetera cum praefecto et consistorianis ambitu moenium tenebantur. decursis 11 itaque uiarum spatiis confragosis, cum in medium torridus procederet dies, octauo tandem hostium carpenta cernuntur, quae ad speciem rotunditatis detornatae digesta exploratorum relatione affirmabantur. atque, ut mos est, ululante barbara plebe ferum et triste Romani
 20 duces aciem struxere et anteposito dextro cornu equitum primo pedtatus pars maxima subsidebat. cornu autem equitum laeuum disiectis 12 adhuc per itinera plurimis summa difficultate conductum properabat passibus citis. dumque idem cornu nullo etiamtum interturbante
 25 extenditur, horrendo fragore sibilantibus armis pulsuque minaci scutorum territi barbari, quoniam pars eorum cum Alatheo et Safrace / procul agens et accita nondum uenerat, oraturos pacem misere legatos.

1 scripta (r ex c) V scripta EA || 2 claribus V laribus EA | rapidis V rapidos E rapidi A | exercere V exegere Lind. | habitanda V habitandaque E habitanda A || 3 concederetur V restituimus concederentur Haupt || 4 spondentes VE spondentis A || 6 uarietatem V uarietate EA | solleris V solers EA || 7 futuras V futurus EA || 8 conditiores V conditiones EA || 10 pernicioso V || 18 octauo tandem V def. Val. in adn. (sc. lapide uel milliario) Pet. Blomgren (uel octaua) octaua t. hora Haupt (hora reiec. Blomgren) | quae add. Lind. Pet. (ex digestaque cf. l. 19) reiec. Blomgren || 19 rotunditatis V | detornata A | digestaque V digesta Lind. Pet. (cf. l. 18) d. quae Blomgren || 20 mors V moris E mos A || 21 struxire V struxere EA instruxere Nov. || 24 etiam dum VE etiamnum A etiamtum Lind. || 25 simulantibus V sibilantibus Val. in adn. | pulsoque V pulsu E pulsuque A | minacis custorum V minaci scutorum EA || 26 safrago V Safrace Lind. || 27 accito V accita Lind. | foederato raturas V foederaturos EA uenerat oraturos Val. in adn. (o. iam Wm2N) aderat Pet.

- 13 eorum dum uilitatem despiciit imperator, ut firma fierent paciscenda, /
 optimates poscens idoneos mitti, illi de industria cunctabantur, ut
 inter fallaces indutias equites sui redirent, quos affore iam sperabant, /
 et miles feruore calefactus aestiuo siccis faucibus commarceret relu-
 cente amplitudine camporum incendiis, quos igniariis nutrimentisque 5
 aridis subditis, ut hoc fieret idem, hostes urebant. cui malo aliud
 quoque accedebat exitiale, quod homines et iumenta cruciabat inedia
 grauis.
- 14 Inter quae Fritigernus, callidus futuri coniector Martemque perti-
 mescens ancipitem, uelut caduceatorem unum e plebe suo misit arbi- 10
 trio petens nobiles quosdam et electos ad se prope diem obsides mitti, /
 15 impavidus ipse † minimi litare laturus et necessaria. laudato proba-
 toque formidati ducis proposito tribunus Equitius, cui tunc erat cura
 palatii credita, Valentis propinquus, assentientibus cunctis ire pigno-
 ris loco mature disponitur. quo renitente, quia semel captus ab hosti- 15
 bus lapsusque a Dibalto uerebatur eorum irrationabiles motus, Richo-
 meres se sponte obtulit propria ireque promiserat libens pulchrum
 hoc quoque facinus et uiro conuenire existimans forti. iamque perge-
 16 bat indicia dignitatis et natalium ... eo ad uallum hostile tendente /
 Sagittarii et Scutarii, quos Bacurius Hiberus quidam tunc regebat et 20
 Cassio, audius impetu calenti progressi iamque aduersis conexi, ut
 immature proruperant, ita inertis discessu primordia belli foedarunt.
 17 hocque impedimento conatus intempestiui et Richomeris alacritas
 fracta est nusquam ire permissi et equitatus Gothorum cum Alatheo
 reuersus et Safrace Halanorum manu permixta ut fulmen prope 25

1 despiciit V despiciit EA | paciscenda V paciscenda EA || 3 sallacia V falla-
 ces EA || 5 comporum V camporum EA | inpendus V incendiis Em2A | quos
 ignaret V que signorum E quos lignis A igniariis Günther occupant Momms.
 siccarant Pet. igni Her. || 6 et V ut EA || 7 accidebat V accedebat EA ||
 8 grauit V grauiter E grauis A || 9 futuro V futurorum E futuri A || 11 im-
 petens V petens Kell. Her. impendio p. Nov. || 12 minimi litare V munus mili-
 tare E mini m. A uim militarem Lind. Günther minas militares Eyss. condi-
 tionem salutarem laturos et necessariam Momms. inpauidos, spe minima (uel
 minuta) laeta relatuos et necessaria Her. inpauidus fiducia dig. et nat. (ex l. 19),
 spe minima laeta se laturum et n. Pet. i. ipse minime laeta e re nata laturus et
 n. Walter i. i. tirocinia apta ad munus militare l. et n. Česka necessario Gün-
 ther || 13 praepositae V proposito EA || 14 propinquos VE propinquus A |
 cun (lac. 3 litt.) V lac. 5 litt. E cunctis A || 15 locum aturae V loco mature EA ||
 16 ad V à EA || 17 ire qui V ireque Val. || 18 ficinus V facinus EA || 19 nata-
 lium (lac. 20 litt.) VE (lac. 12 litt.) n. daturus A n. suorum ostentaturus Česka |
 uallum V uallum EA || 22 proruperant V proruperant EA | bella V belli EA ||
 23 richomens V Richomeris E (Rico-) A || 24 facta VE fracta A | dum V cum
 EA || 25 safraco VE Safrago A Safrace Lind. | alannorum V halanorum E
 Alamannorum A

montes celsos excussus, quoscumque accursu ueloci inuenire comminus potuit, incitata caede turbauit.

Cumque arma ex latere omni concuterentur et tela lituosque Bello-
 na luctuosos inflaret in clades Romanas solito immanius furens, /
 5 cedentes nostri multis interclamantibus restiterunt et proelium flam-
 marum ritu accrescens terrebat militum animos confixis quibusdam
 rotatis ictibus iaculorum et sagittarum. deinde collisae in modum 2
 rostratarum nauium acies trudentesque se uicissim undarum specie
 motibus sunt reciprocis iactitatae. et quia sinistrum cornu ad usque
 10 plaustra ipsa accessit ultra, si qui tulissent suppetias, processurum, /
 a reliquo equitatu desertum multitudine hostili urgente ac si ruina
 aggeris magni oppressum atque deiectum est. steterunt impropecti
 pedites ita concateruatis manipulis, ut uix mucronem exserere aut
 manus reducere quisquam posset. nec iam obiectu pulueris caelum
 15 patere potuit ad prospectum clamoribus resultans horrificis. qua
 causa tela undique mortem uibrantia destinata cadebant et noxia, /
 quod nec prouideri poterant nec cauere. uerum ubi effusi immensis 3
 agminibus barbari iumenta conterebant et uiros et neque ad recep-
 tum confertis ordinibus laxari usquam poterat locus et euadendi co-
 20 piam constipatio densior adimebat, nostri quoque ultimo cadendi
 contemptu occurrentes receptis gladiis obtruncabant et mutuis secu-
 rium ictibus galeae perfringebantur atque loricae. uidereque licebat 4
 celsum ferocia barbarum genis stridore constrictis succiso poplite aut
 abscisa ferro dextera uel confosso latere inter ipsa quoque mortis con-
 25 finia minaciter circumferentem oculos truces ruinaque confligentium
 mutua humi corporibus stratis campi peremptis impleti sunt et
 morientium gemitus profundisque uulneribus transfixorum cum

4 dades romanos V clades Romanas EA || 4.5 forens caedentes V furens ceden-
 tes EA || 5 resisterunt V restiterunt EA | prolium ♂ V || 6 ritua cresans V ritu
 acres abs- EA crescens Val. accrescens Erf. in comm. | amimos V | confixos V
 confixis Lind. || 7 sictibus iacularum V ictibus iaculorum EA | sagittarum.
 (lac. 2 litt.) Deinde V | conlisae ex conusae V || 8 rostrarum V rostratarum EA |
 uicissimi V uicissim Em2A | spetie V || 9 hacta intatae V agitatae EA iacti-
 tatae Hadr. Val. | cornum V cornu EA || 10 ipsae V ipsa EA | qui V siqui
 Lind. (Nm2) | tullissent V || 11 desertu VE desertum A | si V om. E sicut A
 ac si Her. || 13 fix V fixi et E f. nec A uix Val. (Wm2) || 15 praespectum V
 prospectum EA || 20 nostris VE nostri A || 22 galae V galeae EA || 23 genistri
 dore V genuino stridore E genis st. Em2A | succis opiblitae ut V succiso po-
 plite aut EA || 25 circu* forente (fu. m) V circumferentem EA || 26 mutu ad V
 mutua E Haupt m. ad A m. ac Hadr. Val. | humo VE humum A humi Nov. |
 corporis V corporibus EA humo c. strata dubit. Her. | sunet V sunt. et EA

- 5 timore audiebantur ingenti. in hoc tanto tamque confusae rei tumultu/
exhausti labore et periculis pedites, cum deinceps neque uires illis
neque mentes suppeterent ad consilium, diffractis hastarum plerisque
collisione assidua gladiis contenti dstrictis in confertas hostium tur-
mas mergebant salutis immemores circumspectantes ademptum esse 5
6 omne euadendi suffugium. et quia humus riuis operta sanguineis gres-
sus labiles euertebat, conabantur modis omnibus uitam impendere
non inultam adeo magno animorum robore oppositi incumbantibus, /
ut etiam telis quidam propriis interirent. atra denique cruoris facie
omnia conturbante et, quocumque se inflexerant oculi, aceruis cae- 10
7 sorum aggestis exanimata cadauera sine parsimonia calcabantur. sol-
que sublimior decurso Leone ad domicilium caelestis Virginis trans-
iens Romanos magis attenuatos inedia sitique confectos etiam
armorum grauantibus sarcinis exurebat. ad ultimum incumbente
barbarorum pondere acies inclinatae nostrorum, quod solum postre- 15
mis malis habuere subsidium, incondite, qua quisque poterat, uertun-
tur in pedes.
- 8 Dumque omnes dispersi per ignotos tramites cedunt, imperator diris
pauoribus circumsaeptus paulatimque insiliens funerum moles ad
Lancearios confugit et Mattiarios; qui, dum multitudo tolerabatur 20
hostilis, fixis corporibus steterant inconcussi. eoque uiso Traianus
exclamat, spem omnem absumptam, ni desertus ab armigeris prin-
9 cept saltim aduenticio tegetetur auxilio. hocque audito Victor nomine
comes Batauos in subsidiis locatos haud procul ad imperatoris prae-
sidium raptim cogere properans, cum inuenire neminem posset, gra- 25
diens retro discessit. parique modo Richomeres periculo semet exemit
et Saturninus.
- 10 Sequebantur itaque furore ex oculis lucente barbari nostros iam
liquente uenarum calore torpentes; quorum aliqui percussoribus cade-

1 ta*(u. r) (lac. 2 litt.) tamque V itaque tam E tanto tamque A | tumultum V
tumultu EA || 2 deinceps (d ex n) V || 3 plerique VE plerisque A || 4 adsudua V
assidua EA | dstrictis V disruptis E districtis A dstrictis Gron. || 5 merge-
bant de VE mergebantur A mergebant se Hadr. Val. se demergebant uel sese
m. Nov. c. c. se immergebant Her. mergebant restit. Sey. | salute E || 6 oper-
tas V operta EA || 8 rubore V robore EA | oppositis V oppositi Lind. || 9 cro-
ris V cruoris EA || 11 pars monia V parsimonia EA | solque (o ex u) V || 12 de-
cursu V decurso EA || 14 exuberat V exuperabat Em2A exurebat Val. ||
16 habue V habuit uel abfuit E habuere A || 18 caedunt VA cedunt E ||
19 paulatim quam siliens V p. transiliens E paulatimque insiliens A || 20 lacea-
rios V Lancearios EA | matsiarius V matsiarios E Mattiarios A || 22 adump-
tam ne V absumptam ne E a., ni A || 28 lucente V restit. Sey. elucente Her. c. c.
(cf. 15, 13, 1) def. Fletcher || 29 linquente EA

bant incertis, nonnulli ponderibus solis urgentium obruti ictuque
 suorum aliqui trucidati; nec enim saepe renitentibus cedebatur aut
 parcebat cedentibus quisquam. super his obstruebant itinera iacentes 11
 multi semineces cruciatus uulnerum non ferentes, cum quibus aggeres
 5 quoque equorum constrati cadaueribus campos implerunt. diremit
 haec numquam pensabilia damna, quae magno rebus stetero Romanis,
 nullo splendore lunari nox fulgens.

Primaque caligine tenebrarum inter gregarios imperator, ut opinari 12
 dabatur — neque enim uidisse se quisquam uel praesto fuisse asseue-
 10 ruit —, sagitta perniciose saucius ruit spirituque mox consumpto
 decessit nec postea repertus est usquam. hostium enim paucis spo-
 liandi gratia mortuos per ea loca diu uersatis nullus fugatorum uel
 accolarum illuc adire est ausus. simili clade Caesarem accipimus De- 13
 cium dimicantem cum barbaris acriter equi lapsu prostratum, quem
 15 feruentem retinere non ualuit, abiectumque in paludem nec emergere
 potuisse nec inueniri. alii dicunt Valentem animam non exhalasse 14
 confestim, sed cum candidatis et spadonibus paucis prope ad agre-
 stem casam relatum secunda contignatione fabre munitam, dum foue-
 tur manibus imperitis, circumsessum ab hostilibus, qui esset, igno-
 20 rantibus dedecore captiuitatis exemptum. cum enim oppessulatas 15
 ianuas perrumpere conati, qui secuti sunt, a parte pensili domus sagit-
 tis incesserentur, ne per moras inexpedibiles populandi amitterent
 copiam, congestis stipulae fascibus et lignorum flammaque supposita /
 aedificium cum hominibus torruerunt. unde quidam de candidatis / 16
 25 per fenestram lapsus captusque a barbaris prodidit factum et eos
 maerore afflixit magna gloria defraudatos, quod Romanae rei recto-
 rem non cepere superstitem. is ipse iuuenis occulte postea reuersus ad

1 ictique V ictuque EA ictibusque Nov. || 2 caedebatur VA cedebatur E ||
 3 caedentibus VA cadentibus E cedentibus Val. in adn. (N) || 4 inconferentes V
 non ferentes Lind. iniquum f. Eyss. reiec. C. F. W. M. conquerentes Haupt in-
 condite perferentes Nov. inconniui ferentes Her. incontinenter f. Walter antea
 utcunque f. postea prob. Müller iam non f. Meurig-D. || 5 imperunt V imple-
 rant E implerunt A || 10 perniciose V || 11 fertus VE repertus A || 12 gratiam V
 gratia EA | fugaturum V fugatorum EA || 13 accalarum V accolarum EA |
 audire V adire EA | accepimus EA def. C. F. W. M. || 14 dimicante V dimi-
 cantem EA || 16 potuisset V potuisse EA | inuenire V inueniri EA || 17 con-
 cidisset a post cum add. Günther | candidatis V | ad egestem V agrestem E ad
 agrestem A || 18 cognatione V contignatione Em2 Lind. cognitione A || 19 ho-
 stilibus V def. Bae. Blomgren hostibus EA || 20 captitutatis exeptum V captiui-
 tatis exceptum E c. exemptum A || 21 aperte pensilis V a parte pensili Val. in
 adn. || 23 suppositae V supposita EA || 24 omnibus A || 25 prodiit VE prodi-
 dit A || 26 defraudatis VA defraudatos E Lind. | recioem V Rectorem EA ||
 27 iuuenes V corr. m3

- 17 nostros haec ita accidisse narrauit. pari clade recuperatis Hispaniis / Scipionum alterum cremata turri, in quam confugerat, absumptum incendio hostili comperimus. illud tamen certum est nec Scipioni nec Valenti sepulturam, qui supremitatis honor est, contigisse.
- 18 In hac multiplici uirorum illustrium clade Traiani mors eminuit et 5 Sebastiani, cum quibus triginta quinque oppetiuerunt tribuni uacantes / et numerorum rectores et Valerianus atque Equitius, quorum alter stabulum, alter curabat palatium. inter hos etiam Promotorum tribunus Potentius cecidit in primaueo aetatis flore, bono cuique spectatus, meritis Vrsicini patris, magistri quondam armorum, suisque 10 commendabilis. constatque uix tertiam euasisse exercitus partem ... annalibus praeter Cannensem pugnam ita ad internecionem res legitur gesta, quamquam Romani aliquotiens reflante Fortuna fallaciis lusi / bellorum iniquitati cesserunt ad tempus et certamina multa fabulosae neniae fleuere Graecorum. 15
- 14 Perit autem hoc exitu Valens quinquagesimo anno contiguus, cum per annos quattuor imperasset et decem, paruo minus. cuius bona 2 multis cognita dicemus et uitia. amicus fidelis et firmus, ultor acer ambitionum, seuerus militaris et ciuilis disciplinae corrector, peruigil semper et anxius, ne quis propinquitatem eius praetendens altius 20 semet efferret, erga deferendas potestates uel adimendas nimium tardus, prouinciarum aequissimus tutor, quarum singulas ut domum propriam custodiebat indemnes, tributorum onera studio quodam molliens singulari, nulla uectigalium admittens augmenta, in adaerandis reliquorum debitis non molestus, furibus et in peculatu depre- 25 hensis iudicibus inimicus asper et uehemens. nec sub alio principe in
- 3 huiusmodi negotiis melius secum actum esse meminit oriens. super his omnibus liberalis erat cum moderatione, cuius rei licet abundant exempla, unum tamen sufficiet poni. ut sunt in palatiis nonnulli ali-

2 absumptum V || 3 spicionis V Scipionis E Scipioni A || 4 ualentis VE Valenti A | suppremitatis honore si V suppremitatis h. E suppremitatis honor est A || 9 aetatis flore V *def. Bickel Bae.* flore aetatis *tr. Rolfe c. c.* || 11.12 partem annalibus VE p., Nec ulla a. A *lac. indic. Cl.* || 13 roman V Romani EA | reflante fortima V reflante Fortuna E reflectente F. A || 14 uellorum V bellorum EA | certaminam V certamina EA || 14.15 famulo saenenie V famulose neniae E fabulosae n. A || 15.16 graecorum commendabilis constatque (*cf. l. 11*) perit VE (*periit*) G. c., c. (*lac. 5 litt.*) Periit A G. Perit Val. || 17 quattuorumerasset 3 V | bonis VE bona A || 19 peruigile V peruigil EA || 20 quis *add. C. F. W. M.* | eius] quis Gdt. || 21 ferret V *def. Pighi* efferret Val. *in adn.* quisquam e. Nov. | tardus V tardus EA || 23 custodiebat EA | honera V onera EA || 25 debitum V debitis EA || 28 liberali VA liberalis E Val. | cum] animi A || 29 sunt V

enarum rerum auidi, si qui caducum uel aliud petisset ex usu, cum magna iustorum iniustorumque distinctione contradicturis copiaser- uata donabat ei, qui petierat, tres uel quattuor alios absentes aliquoti- ens impetratorum participes iungens, ut castigatius agerent inquieti /
 5 lucra, quibus inhiabant, hoc minui commento cernentes. super aedifi- 4
 ciis autem, quae per diuersas urbes et oppida uel instaurauit uel a pri- mis instruxit auspiciis, ne sim longior, taceo rebus ipsis id apertius monstrare concedens. haec bonis omnibus aemulanda sunt, ut existi- mo. nunc eius uitia percurramus.

10 Magnarum opum intemperans appetitor, laborum impatiens, duri- 5
 tiamque magis affectans immanem, in crudelitatem procliuior, sub- agrestis ingenii, nec bellicis nec liberalibus studiis eruditus, alienis ge- mitibus libenter emolumenta fructusque conquirens tuncque magis intolerabilis, cum incidentia crimina ad contemptam uel laesam prin-
 15 cipis amplitudinem trahens in sanguinem saeuiebat et dispendia locu- pletum. illud quoque ferri non poterat, quod, cum legibus lites omnes 6
 quaestionesque committere uideri se uellet destinatisque uelut lectis iudiciis negotia spectanda mandabat, nihil agi contra libidinem suam patiebatur, iniuriosus alia et iracundus et criminantibus sine
 20 differentia ueri uel falsi facillime patens, quae uitiorum labes etiam in his priuatis cotidianisque rationibus impendio est formidanda.

Cessator et piger, nigri coloris, pupula oculi unius obstructa, sed 7
 ita, ut non eminens appareret, figura bene compacta membrorum, /
 staturae nec procerae nec humilis, incuruis cruribus exstanteque
 25 mediocriter uentre.

Haec super Valente dixisse sufficiet, quae uera esse aequalis nobis 8
 memoria plene testatur. illud autem praeteriri non conuenit, quod,

1 rerum auidi V *def. Bickel* auidi rerum *tr. Bae. Rolfe c. c. r.* auidiores *Flet- cher c. c.* || 2 iustorumque V iustorum EA i. iniustorumque Val. | contradic- toris V contradictori Val. contradicturis *Her.* || 3 res VE tres A || 4 impera- torum V impetratorum *Lind.* || 5 minus V minui Val. || 6 diuersa V *corr. m3* | insaurauit V *corr. m3* || 7 auspicio V auspiciis EA | sunt V sim EA | taceori- bus V taceo / doctioribus E t., potioribus A t. rebus Val. *in adn. (Wm2N)* | pertius V peritius E apertius A || 11 proclior V procliuior EA || 13 emoulu- menta fractusque V emolumenta fructusque EA || 14 intollerabilis V | ausam V laesam EA || 17 quaestiones VA quaestionesque E *Lind.* | ueteris euellet V ueteres uellet EA uideri se u. Val. || 19 pauebatur iniuriosos V patiebatur. in- iuriosus EA | alias EA || 22 Essator VE cessator A | pigner inigni V piger / i. E nigri uel ignei *Em2 in marg.* piger. nigri A || 24 cruribus V cruribus EA || 25 memediocriter V mediocriter EA || 27 memora V memoria EA

cum oraculo tripodis, quem mouisse Patricium docuimus et Hilarium, /
tres uersus illos fatidicos comperisset, quorum ultimum est

ἐν πεδίοισι Μίμαντος ἀγαιομένοιο Ἄρης,

- ut erat inconsummatus et rudis, inter initia contemnebat, processu
uero luctuum maximorum abiecte etiam timidus eiusdem sortis re- 5
cordatione Asiae nomen horrebat, ubi Erythraeo oppido superpositum
montem Mimanta et Homerum scripsisse et Tullium doctis referenti-
9 bus audiebat. denique post interitum eius discessumque hostilem pro-
pe locum, in quo cecidisse existimatus est, inuentus dicitur saxeus
monumenti suggestus, cui lapis affixus incisis litteris Graecis sepul- 10
tum ibi nobilem quendam Mimanta ueterem indicabat.
- 15 Post exitialem pugnam cum iam tenebris nox terras implesset, hi,
qui superfuere, dextra pars, alii laeua uel, quo metus traxerat, fere-
bantur quisque proximos quaerens, cum praeter se nihil singuli cer-
nere poterant occipitiis propriis ferrum arbitantes haerere. audie- 15
bantur tamen licet longius heulatus miserabiles relictorum singultus-
que morientium et uulneratorum cruciabiles fletus.
- 2 Luce uero coeptante uictores ut bestiae sanguinis irritamento atro-
cius efferatae spei inanis illecebris agitati Hadrianopolim agminibus
petiuere densetis eam uel cum discriminibus excisuri postremis docti 20
per proditores et transfugas potestatum culmina maximarum et for-
tunae principalis insignia thesaurosque Valentis illic ut arduo in
3 munimento conditos esse. et ne interuallatis ardor intepesceret moris, /
hora diei quarta ambitu cincto murorum infestissime certabatur op-
pugnatoribus genuina ferocia ad praeceps exitium festinantibus con- 25
4 traque defensorum uigore ualidis uiribus incitato. et quia militum

1 documus V docuimus EA || 2 fatigos V corr. m3 | conferisset V comperisset
EA || 3 ΕΝ ΠΕΔΙΟΙΣΙ ΜΙΜΑΝΤΟΣ ΑΙΑΑΙΑΙΟΜΕΝΟΙΟΑΡ hoc VE EN ΠΕΔΙΟΙΣΙ ΜΙΜΑΝΤΟΣ
ΑΙΑΑΙΑΙΟΜΕΝΟΙΟΑΡ. hoc A ἐν πεδίοισι Μίμαντος Lind. ἀγαιομένοιο Ἄρης Haupt || 4 rudens V rudis EA | contemnebat VE contemnebat A || 5 abiecta VE obiecta A abiecte Lind. || 6 horrebat (b ex o) V horrebat EA | erutheo V eritheo E Erichtheo A Erythraeo Lind. | oppidum V oppido EA | suppositum V superpositum Lind. in adn. || 7 tullum V A Tullium E || 9 caecidis V cecidisse E caecidisse A || 10 monumentis V monumenti EA || 12 his V hii Lind. || 13 ferebant ut V ferebantur ut E ferebatur A ferebantur Val. || 14 cere V hiscere E licere A cernere Val. in adn. || 15 abitrantes V arbitantes EA || 16 miserabilis V miserabiles EA || 17 cruciabilis V cruciabiles EA || 19 agitati V agitati EA || 20 densetis V def. Vogel densatis EA || 22 ardor V arduo EA post munimento colloc. Her. c. c., post conditos Harmon || 23 monumento ex munumento V munimento Lind. | conditos V def. Bickel Harmon (uel c. arduo tr. c. c.) reconditos Bae. conditos esse Sey. c. c. | moras V moris Lind. (Wm2N) || 24 infertissime V infestissime EA

calonumque numerus magnus ciuitatem cum iumentis introire prohibitus affixus parietibus moenium aedibusque continuis pro loci humilitate fortiter decernebat superaratque rabies imminentium ad usque horam diei nonam, subito pedites nostri trecenti ex his, qui
 5 prope ipsas stetero loricis, conferti in cuneum descuerunt ad barbaros eosque illi auide raptos confestim incertum, quo consilio, trucidarunt; et ex eo deinceps obseruatum est neminem huiusmodi aliquid / uel in desperatione rerum ultima cogitasse. feruente itaque tot malorum congerie repente cum fragore caelesti imbres nubibus atris effusi /
 10 dispersere circumfremantium globos reuersique ad uallum dimensum / tereti figura plaustorum immanes spiritus latius porrigentes iuebant nostris per minaces litteras et legatum dedere ciuitatem fide retinendae salutis accepta. uerum introire non auso, qui missus est, / 6 per Christianum quendam portatis scriptis et recitatis, utque decebat, 15 contemptatis parandis operibus dies et nox omnis absumpta. nam intrinsecus silicibus magnis obstrusae sunt portae et moenium intuta firmata et ad emittenda undique tela uel saxa tormenta per locos aptata sunt habiles aggestaque prope sufficiens aqua. pridie enim dimicantium quidam siti ad usque ipsa uitae detrimenta uexati sunt.
 20 Contra Gothi reputantes difficiles Martis euentus anxique, cum 7 sterni et sauciari cernerent fortiores et particulatim uires suas conuelli, astutum iniere consilium, quod ipsa indicante Iustitia publicatum est. partis enim nostrae candidatos aliquos, qui die praeterito ad 8 eos defecerant, pellexere, ut simulata fuga uelut ad propria remeantes / 25 intra muros suscipi se curarent ingressique latenter quandam incenderent partem, ut tamquam signo erecto occultius, dum circa exstinguendum incendium distringitur multitudo clausorum, ciuitas perrum-

1 proibitis V prohibitis EA prohibitus Val. || 2 continus V continuis EA || 3 superaretque V def. Frassinetti superaratque EA || 5 ipsa VE ipse A ipsas Lind. | conferte VA conferti E Lind. || 7 modi add. A || 11 teretfiguret V teret figure E tereti figurae A figura Lind. || 12 etatem V aetatem EA ut se dederent statim Val. in adn. lac. ante aetatem indic. Eyss. dedere ciuitatem Her. || 13 quo V qui Lind. || 14 diristianum V cristianum E christianum A | dicebat VA decebat E Lind. || 15 contemptatis V def. Blomgren contemperatis E contemplatis A contemptis Momms. Harmon | diei V reliquum diei Hadr. Val. dies Gdt. diei residuum Her. (cf. 21, 12, 11) | adsumpta V absumpta E Lind. assumpta A || 16 scilicibus V silicibus EA || 18 sunt V || 19 defrumenta VE discrimina A detrimenta Val. in adn. (Nm2) || 21 sauci V saucios E sauciari A || 22 as totum V astutum EA | iustitia VE iustitia A || 23 candidato caliquos V candidatos aliquos EA || 24 deficerent V defecerant EA || 25 suscepisse V suscipi se EA | latentem VE latenter A || 26 exigendo V exstinguendum E Lind. exigendum A

- 9 peretur impugnata. perrexere, ut statutum est, candidati, cum-
que prope fossas uenissent, manus tendentes orantesque ut Romanos
semet admitti poscebant. et recepti, quia nulla erat suspicio, quae
uetares, interrogatique super consiliis hostium uariarunt. unde fac-
tum est, ut cruenta quaestione uexati ceruicibus perirent abscisis, / 5
quid acturi uenerant, aperte confessi.
- 10 Omni itaque bellandi apparatu praestructo aduentante uigilia tertia/
barbari abolito praeteritorum uulnere metu in urbis obseratos ad-
itus multiplicatis ordinibus inundarunt et obstinationem repugnanti-
um ... ere. at cum armatis provinciales et palatini ad obruendos eos 10
excitatus exsurgebant et cuiusce modi tela in multitudine tanta uel
- 11 temere missa cadere sine noxa non poterant. animaduersum est a
nostris isdem telis barbaros uti, quibus petebantur. ideoque manda-
tum est, ut neruis ferrum lignumque conectentibus ante iactum in-
cisis emitterentur arcu sagittae, quae uolitantes uires integras inser- 15
uabant, infixae uero corporibus nihil uigoris perdebant aut certe, si
- 12 cecidissent in uanum, ilico frangebantur. dedit autem rebus ita fla-
grantibus graue momentum casus admodum inopinus. scorpio, genus
tormenti, quem onagrum sermo uulgaris appellat, e regione contra
hostium aciem densam locatus lapidem contorsit ingentem, qui, licet 20
humo frustra illis est, uisus tamen ita eos metu exanimauit, ut
- 13 stupore spectaculi noui cedentes e medio abire temptarent. sed bu-
cinis optimatum monitu occinentibus instauratum est proelium et
pari modo res Romana superior stetit nullo ferme alio telo uel fundi-
toris amento in cassum excusso. agmina enim praeueuntium ductorum, 25
quos rapiendi Valentis malis lucrationibus quaesita cupiditas incende-
bat, secuti ceteri prae se ferebant aequiperasse discrimina potiorum ; /

3 emet V semet EA | nulle V nulla EA || 5 abscis V abscissis E abscisis A ||
6 octori V acturi EA || 8 metum V metu in EA metu Her. | obseratos adi-
tos V obseratos aditus EA || 9. 10 nundarunt et obstinationem magnantium ma-
loare V inundarunt et obstinatione magnatum maiore EA o. magna (lac.)
tium malo eare adflicti quod Nov. o. magna cauentium malo Her. obstina-
tionem repugnantium (lac.) ere Cl. o. magnantium malo festinabant temptare
Češka || 10 ad V om. E at A || 11 huiusce V cuiusce Val. in adn. def. Fesser ||
13 patebantur V petebantur EA Harmon appetebantur Her. c. c. || 15 anchi V
anthi- E arcu A | inseruabant V def. Georges seruabant Lind. C. F. W. M.
Haupt conseruabant Pet. reseruabant Momms. || 17 dedita V dedit EA ||
18 scopio V corr. m3 || 20 densum V densam Em2 (in marg.) A | liset V licet
EA || 21 frusta V frustra EA || 23 opimatum V optimatum EA || 24 ali V
alite E Gron. in adn. alio A murali Pet. trabali Schneider del. Her. | fundoris V
funditoris E Val. in adn. fundae A || 25 exeoosso agmine V excusso. Agmina
EA | doctorum V ductorum EA || 26 lucubrationibus V lucrationibus Her. |
quaesti V quaesiti Lind. quaesita Grut. | cupiditatis V cupiditas EA

namque semineces aliqui aut magnis obtriti ponderibus uel confixi iaculis pectora uoluebantur, nonnulli scalas uehendo ascensumque in muros ex latere omni parantes sub oneribus ipsis obruebantur contrusis per pronum saxis et columnarum fragmentis et cylindris. nec ¹⁴ quemquam furentium cruoris horrenda species ad serum usque diem ab alacritate faciendi fortiter auertebat hoc incitante, quod etiam defensorum plurimos cadere diuersis ictibus uidentes eminus laetabantur. ita sine requie ulla uel modo pro moenibus et contra moenia ingentibus animis pugnabatur. et quia nullo ordine iam, sed per pro- ¹⁵ cursus pugnabatur et globos, quod desperationis erat signum extremae, flexo in uesperam die digressi omnes redire ad tentoria tristes / inconsideratae dementiae alter alterum arguentes, quod non, ut suaserat antea Fritigernus, obsidionales aerumnas ubique declinarunt.

Conuersi post haec per omne tempus noctis ut aestiuae non longum / ¹⁶ ad uulnerum curas artesque medendi gentiles reddita luce in uarias consiliorum uias diducebantur, quorsum tenderent, ambigentes multisque dictatis et controuersis occupare statuunt Perinthum exindeque ... diuitiarum referta docentibus omnia perfugis etiam domorum nedum urbium interna noscentes. hanc secuti sententiam, quam utilem existimarunt, itineribus lentis miscentes cuncta populationibus ²⁰ et incendiis nullo renitente pergebant.

Obsessi uero apud Hadrianopolim post eorum abitum tempestiuum, / ² cum uacare hoste loca proxima compertae fidei nuntiassent exploratores, egressi media nocte uitatis aggeribus publicis per nemorosa ²⁵ et deuia pars Philippopolim exindeque Serdicam, alia Macedoniam cum intemeratis opibus, quas uehebant, omni studio properandum

1 aliquid V aliqui EA aliquot Her. || 2 scalis VEm2 scalas EA || 2.3 innumeros V A in muros E Val. || 3 contrusi VE contrusis A || 4 fragmensis V fragmentis EA || 5 quicquam VE quenquam A || 7 diuersi V diuersis EA || 8 requiei VE requie A || 9 sedere V sed per Lind. (Wm2) || 11 at V ad EA || 12 inconsiluerat adementiae V inconsilii ut erat et dementiae E inconsideratae d. A || 13 aerumnales aerumnas V aerumnas EA || 15 uarius V uarias EA || 16 deducebantur V diducebantur Val. || 17 controuersiis V controuersis Lind. (W) || 18 quaeuitiarum refertas VE (que-) quaeque diuitiarum referta A -que uicinas urbes d. refertas Her. lac. indic. Cl. || 19 nedumus bium V nedum urbium EA | utile V utilem EA || 22 eorum] ferorum Eyss. | habitum V abitem EA | perduto V om. Lind. perduellium Eyss. perceptum Gdt. tempestiuum Schneider (cf. 31, 8, 6) certum Nov. || 23 uocare V uacare EA | explorator est V exploratores EA || 24 me die ac V media EA || 25 pras V pros E trans A pars Val. | filippopolim V | alia macedoniam V aliam Macedoniam urbem EA alia ad Macedoniam Val. (M. iam W) alii ad M. Val. in adn. ad reiec. Sey. || 26 hebant V habebant EA uehebant Pet. | ad ante properandum add. Lind. reiecimus (cf. 27, 5, 6)

excogitato currebant uelut in regionibus illis repperiendo Valente. / quem inter medios certaminum turbines oppetisse uel certe ad tugurium confugisse, ubi aestimatus est ui periisse flammaram, penitus ignorabant.

- 3 At Gothi Hunis Halanisque permixti nimium bellicosus et fortibus / 5 rerumque asperarum difficultatibus induratis, quos miris praemiorum illecebris sibi sociarat sollertia Fritigerni, fixis iuxta Perinthum castris/ ipsam quidem urbem cladum memores pristinorum nec adire nec temptare sunt ausi, agros uero fertiles late distentos et longe ad ex- 4 tremam uastauere penuriam cultoribus caesis aut captis. unde Con- 10 stantinopolim copiarum cumulis inhiantes amplissimis formas quadratorum agminum insidiarum metu seruantes ire ocus festinabant / multa in exitium urbis inclutae molituri. quos inferentes sese immodice obicesque portarum paene pulsantes hoc casu caeleste reppulit 5 numen. Saracenorum cuneus, super quorum origine moribusque di- 15 uersis in locis rettulimus plura, ad furta magis expeditionalium rerum / quam ad concursatorias habiles pugnas recens illuc accersitus congressurus barbarorum globo repente conspecto a ciuitate fidenter erupit diuque extento certamine pertinaci aequis partes discessere 6 momentis. sed orientalis turma nouo neque ante uiso superauit euentu. 20 ex ea enim crinitus quidam, nudus omnia praeter pubem, subraucum et lugubre strepens educto pugione agmini se medio Gothorum inseruit et interfecti hostis iugulo labra admouit effusumque cruorem exsuxit. quo monstruoso miraculo barbari territi postea non ferocientes ex more, cum agendum appeterent aliquid, sed ambiguus gres- 25 7 sibus incedebant. processu dein audacia fracta, cum murorum ambi-

2 medias V medios EA | turbine suppetisse V turbines oppetiisse EA | fugurium V tugurium EA || 3 perinse V periisse EA || 5 huni V Hunnis EA | permixtis VE permixti A | nimius V nimium EA || 6 quas VE quos A || 8 cladem V cladum E Pet. cladium A || 9 temptari V temptare EA | sunnt V | longa VE longe A | extremum V extremam Val. || 10 penuria A || 12 insidiatum VE insidiarum Em2 A | otius V || 13 inferentes V def. Meurig-D. inserentes dubit. Cl. in app. Nov. || 15 nomen V numen EA || 16 rectulimus V | fortem VE sortem A furta Val. in adn. || 17 habiles VE habilis A || 18 barbarum V def. Norden Heilmann barbarorum EA def. Sey. || 19 erupi V erumpit E erupit A | pertinaciae quibus V pertinaciter q. E pertinaci, aequis A || 21 nudo somnia V nudus omnia EA || 22 lugubres (lug- ex luc- m3) repense ducto V lucubre sonans educto (strepens m2 in marg.) E lugubre strepens, e. A | agminis emendio V a. emedio E agmini se medio A || 23 interfectis V interfecti EA | iugio (o fere g) ex iung V iugulo EA | effusoque V effusumque EA || 24 exusit V exsussit E exuxit A || 25 ex add. Val. || 26 processo V processu EA | audaciam fracto V audaciae f. EA audacia fracta Val. in adn. (Nm2) a. infracta Pet. Stangl | murorum V murorum EA

tum insularumque spatiis immensis oblongum et inaccessas pulchritudines urbis et incolentium plebem considerarent immensam iuxtaque fretum, quod Pontum determinat et Aegaeum, disiectis bellorum officinis, quas parabant, post accepta maiora funera quam illata /
 5 exinde digressi sunt effusorie per arctas provincias, quas peragrawere licenter ad usque radices Alpium Iuliarum, quas Venetas appellabat antiquitas.

His diebus efficacia Iulii magistri militiae trans Taurum enituit 8 salutaris et uelox. comperta enim factorum sorte per Thracias Gothos 10 antea susceptos dispersosque per varias ciuitates et castra datis tectioribus litteris ad eorum rectores, Romanos omnes, quod his temporibus raro contingit, uniuersos tamquam uexillo erecto uno eodem die mandauit occidi expectatione promissi stipendii securos ad suburbana productos. quo consilio prudenti sine strepitu uel mora completo /
 15 orientales provinciae discriminibus ereptae sunt magnis.

Haec ut miles quondam et Graecus a principatu Caesaris Neruae 9 exorsus ad usque Valentis interitum pro uirium explicauit mensura, / opus ueritatem professum numquam, ut arbitror, sciens silentio ausus corrumpere uel mendacio. scribant reliqua potiores aetate doctrinis
 20 florentes. quos id, si libuerit, aggressuros procudere linguas ad maiores moneo stilos.

1 insulorum V insularum EA insularumque Val. in adn. (Nm2) || 5 sunt V | agrawere V adgrawere E peragrawere A || 6 benetas V corr. m3 || 8 efficia V efficacia EA || 9.10 thracia gotho cantea V Thracias, Gothos antea E (Tr-) A || 12 ciexillo V corr. m3 | erecte V erecto EA | eodem VA def. Löfst. eodemque E Lind. || 13 promissis V promissi EA || 14 streputu V strepitu EA || 15 sunt V || 18 professus V professum EA || 19 mendatio V | doctrinis V doctrinisque Val. in adn. et doctrinis Cl. asynd. def. Blomgren Meurig-D. (uel arte add.) || 21 AMIANI MARCELLINI RERVM GESTARVM. EXPLICIT LIBER XXXI FELICITER V FINIS DEO GRATIAS AMEN: XXXI lib. E

INDICES

I. NOMINA

(Nomina incerta asteriscis afficiuntur. 'personae, quae nominibus propriis non nominantur, uncis inclusae sunt)

Compendia:

adj. — adiectivum
ciu. — ciuitas
cogn. — cognomen
cos. — consul
fl. — flumen
mag. — magister
opp. — oppidum

pop. — populus
praef. — praefectus
praet. — praetorio
procos. — pro consule
prou. — prouincia
tit. — titulus
u. c. — uir clarissimus

Abanni, gens Maurica 29, 5, 37
Abarne, uicus Gumathenae 18, 9, 2
Abdera, opp. Thraciae 22, 8, 3
Abdigildus, tribunus 18, 6, 12
Abienus, senator Romanus 28, 1, 48;
49; 50
Abii, pop. Persidis 23, 6, 53; 62
Ablabius, cos. 331 20, 11, 3
Abora, fl. Mesopotamiae 14, 3, 4. 23,
5, 1; 4
Aborigines 15, 9, 3
Abydus, opp. Troadis 22, 8, 4
Abydus, opp. Thebaidis 19, 12, 3
Achaiei, pop. Caesariae 22, 8, 25
Achaia, prou. Graeciae 22, 7, 6
Achaiachala, castellum Euphratis 24,
2, 2
Achaicus (adj.) 19, 12, 10
Achaicus tractus 15, 8, 1
Acheron, fl. Ponti 22, 8, 17
Acherusium specus, locus Ponti 22, 8,
17
Achilles, heros Graecus 22, 8, 4; 35;
16, 3
Achilleos dromos 22, 8, 41

Acilius, M'. A. Glabrio, cos. 191 a.
Chr. n. 14, 6, 8
Acimincum (Acumincum), castellum
Pannoniae 19, 11, 8
Acone, opp. Ponti 22, 8, 17
Acontisma, locus Macedoniae 26, 7,
12. 27, 4, 8
Actium, promunturium Acarnaniae
22, 16, 24
*Actus, comes 31, 11, 3
Adaces, satrapa nobilis 25, 1, 6
Addense municipium (Adda) Maure-
taniae Sitifensis 29, 5, 28
Adelphius, Clodius Celsinus, praef.
urbi 351 16, 6, 2
Ad Gradus, portus maris Gallici 15,
11, 18
Adiabab, fl. Adiababae 23, 6, 21
Adiabab, regio Persidis 18, 7, 1. 23,
3, 1; 6, 20; 21; 22
Adonis, amatus Veneris 19, 1, 11. 22,
9, 15
Adramytenus, ciuis oppidi Mysiae
nomine Adramyttium 14, 11, 31.
26, 6, 20

NOMINA

- Adrasteus** (adj. ad *Adrastum*, mythol.) 14, 11, 22
Adrastia (mythol.) 14, 11, 25. 22, 3, 12
Adrianopolis *vide* *Hadrianopolis*
Aeacides (mythol.) 23, 5, 9
Aedesius, **Sextilius** **Agesilaus** **Ae.**, mag. memoriae, uicarius Hispaniae 15, 5, 4; 14
Aegaeum mare 22, 8, 2. 27, 4, 7. 31, 16, 7
Aegospotami, opp. et fl. Chersonesi Thraciae 22, 8, 5
Aegypti, natio **Aegypti** 22, 15, 2
Aegyptiacus (adj.) 22, 15, 1
Aegyptii 17, 4, 6; 10. 22, 6, 1; 4; 8, 24. 28, 5, 14
Aegyptius (adj.) 17, 4, 12. 22, 15, 25; 16, 23
Aegyptus, regio Africae uel prou. Romana 14, 7, 21; 11, 32. 17, 4, 3; 5; 19. 19, 12, 10. 22, 5, 5; 11, 2; 14, 6; 15, 10; 14; 27; 16, 1 (*ter*); 6; 20; 22 (*bis*); 24. 23, 3, 5. 24, 1, 9. 28, 4, 9
Aegyptus fl. (Nilus fl.) 22, 15, 3. 23, 6, 21
Aelianus, comes 18, 9, 3. 19, 9, 2
Aeneas, filius **Anchisae** **Trois** 22, 8, 3. 27, 4, 13
Aenus, opp. **Rhodopae** prou. Thraciae 22, 8, 3. 27, 4, 13
Aeschines, orator **Atheniensis** 30, 4, 5
Aesculapius, deus 22, 14, 7
Aesopus, inuentor fabularum 30, 4, 21
Aethiopes, pop. Africae 22, 15, 2; 6. 29, 5, 37
Aethiopia, regio Africae 14, 8, 3. 19, 4, 4. 22, 15, 9; 31
Aethiopicus (adj.) 22, 15, 6
Aetnaeus (adj. ad *Aetnam* montem) 31, 4, 9
Afri, incolae Africae 15, 10, 10. 27, 9, 2
Africa, regio orbis terrarum 14, 8, 3. 21, 7, 2. 22, 11, 1. 26, 4, 5; 5, 5; 14; 6, 20. 27, 9, 1. 28, 6, 5; 12; 17; 20; 26. 29, 5, 9; 18; 6, 1. 30, 7, 3; 10
Africa, prou. proconsularis 23, 1, 4. 27, 6, 1. 28, 1, 17
Africanus (adj. ad *Africam*) 28, 6, 1. 30, 2, 9; 9, 1
Africanus, consularis **Pannoniae** II. 15, 3, 7; 9. 16, 8, 3
Africanus, caesarum defensor 29, 3, 6
Agabana, castellum **Persicum** 27, 12, 3
Agathocles, tyrannus **Syracusarum** 14, 11, 30
Agathyrsi, gens **Sarmatica** 22, 8, 31. 31, 2, 14
Agazaca, opp. **Parapanisadarum** (**Gazaca**) 23, 6, 70
Agenarichus 16, 12, 25
Agilimundus, subregulus **Quadorum** 17, 12, 21
Agilo, tribunus stabuli, gentilium et scutariorum, postea mag. peditum 14, 10, 8. 20, 2, 5. 21, 12, 16; 18; 13, 3. 22, 3, 1; 8, 49. 26, 7, 4; 6; 9, 7; 10, 7
Aginatius, consularis **Byzacenae**, postea uicarius urbis 28, 1, 30; 32; 33; 34; 50; 51; 53; 54; 55; 56
Agrigentinus (adj. ad *Agrigentum*) 28, 1, 46
Agrippina (colonia **Agrippinensis**) 15, 5, 15; 24; 35; 8, 19; 11, 7. 16, 3, 1; 2. 17, 2, 1
Agropatene *vide* **Atropatene**
Aiadalthes, tribunus 18, 8, 10
Aiax, heros **Graecus** 22, 8, 4. 28, 1, 54
Alamanni, pop. **Germanicus** 14, 10, 1; 14. 15, 4, 9. 16, 11, 3; 12, 1; 6; 34; 42; 46; 47; 63. 17, 1, 11; 2, 1; 6, 1; 8, 1; 10, 1; 3. 18, 2, 1; 8. 20, 1, 1; 4, 10; 5, 4. 21, 3, 1; 5, 3. 22, 5, 4. 26, 4, 5; 5, 7; 9; 13; 8, 2. 27, 1, 1; 10, 5; 10; 12. 28, 5, 8; 15. 29, 1, 2; 4, 7. 30, 7, 7 (*bis*); 11. 31, 11, 6
Alamannia 20, 4, 1. 30, 3, 1
Alamannicus (adj.) 15, 4, 1. 27, 2, 9. 29, 4, 7. 30, 7, 5. 31, 10, 2
Alamannus (adj.) 14, 10, 6. 17, 10, 5. 27, 10, 1. 28, 2, 6
Alani *vide* **Halani**
Alatheus, dux **Greuthungorum** 31, 3, 3; 4, 12; 12, 12; 17
Alaiuius, dux **Theruingorum** 31, 4, 1; 8; 5, 5
Albani, pop. **Asiae** 18, 6, 22. 19, 2, 3. 23, 5, 16; 6, 13
Albania, regnum **Asiae** 27, 12, 17

NOMINA

- Albinus, A. Postumius, dux Romanus 25, 9, 11
 Alexander Magnus, rex Macedonum 14, 8, 5; 11, 22. 15, 1, 4. 16, 5, 4. 18, 3, 7. 20, 7, 17. 21, 8, 3. 22, 8, 40; 11, 6. 23, 6, 2; 3; 8; 22. 24, 4, 27. 25, 4, 15. 26, 8, 15. 28, 4, 18. 30, 8, 5
 Alexander, consularis Syriae 23, 2, 3
 Alexander Seuerus *uide* Seuerus A.
 Alexandria, opp. Aegypti 15, 7, 7. 17, 4, 13. 19, 12, 8; 12. 22, 11, 4; 16, 7; 15; 18. 26, 10, 19
 Alexandria, opp. Arachosiae 23, 6, 72
 Alexandria, opp. Ariae 23, 6, 69
 Alexandria, opp. Carmaniae 23, 6, 49
 Alexandria, opp. Sogdianae 23, 6, 59
 Alexandria, insula Persidis 23, 6, 42
 Alexandrini, incolae Alexandriae 14, 1, 3. 22, 11, 2; 3
 bellum Alexandrinum 22, 16, 13
 Alfenus, iuris peritus Romanus 30, 4, 12
 Alicodra, opp. Bactrianorum 23, 6, 58
 Aligildus, comes Constantii 21, 15, 4. 22, 2, 1
 Aliso, tribunus 26, 8, 9; 10
 Allobroges, gens Gallica 15, 12, 5
 Almo, fl., quod influit Tiberim 23, 3, 7
 Alpes 14, 6, 4. 15, 10, 2. 21, 12, 2. 25, 4, 25; — Cottiae 15, 5, 29; 10, 2; 3; — Graiae 15, 10, 9; 11, 12; — Iuliae 21, 9, 4; 10, 4; 12. 21. 29, 6, 1. 31, 11, 3; 16, 7; — Poeninae 15, 10, 9; 11, 12; 16; — Venetae 31, 16, 7
 Alpheus, fl. Graeciae 15, 4, 6
 Alypius, uicarius Britanniae 23, 1, 2; 3. 29, 1, 44 (*bis*)
 Alypius, nobilis adolescens 28, 1, 16
 Amantius, haruspex 28, 1, 19; 21
 Amanus, mons Ciliciae 14, 8, 4
 Amandus, fl. Mediae 23, 6, 40
 Amastris, opp. Bithyniae 22, 8, 16
 Amazones (mythol. uel pop. Asiae) 22, 8, 17; 18; 27. 31, 2, 16
 Amazonicus (adj.) 22, 8, 22
 Ambiani, opp. Belgicae II 15, 11, 10. 27, 8, 1
 Amicenses, pars Limigantium 17, 13, 19
 Amida, opp. Armeniae 18, 6, 17; 8, 3; 9, 2; 10, 1. 19, 1, 1; 3, 1; 9, 9; 11, 17. 20, 2, 1; 4; 11, 4. 22, 3, 8
 Aminias, Atheniensis 24, 6, 14
 Amisus, opp. Ponti 22, 8, 16
 Ammon 17, 4, 20
 Ammonius Saccas, philosophus Alexandrinus 22, 16, 16
 Ampelius, P., mag. officiorum, procos. Africae, postea praef. urbi 28, 1, 22; 4, 3
 Amphiarus, uates 14, 1, 7
 Amphilocheus, ex tribuno 21, 6, 2
 Amphitryo, rex Thebarum 15, 9, 6
 Amphitus, auriga Castoris 22, 8, 24
 Amudis, castellum Mesopotamiae 18, 6, 13
 Amycus (mythol.) 22, 8, 14
 Anaphe, insula Cycladum 17, 7, 13
 Anatha, castellum Euphratis 24, 1, 6
 Anatolius, mag. libellorum, postea mag. officiorum Iuliani 20, 9, 8. 25, 3, 14; 21; 6, 4
 Anatolius Azutrio, consularis Syriae, praef. praet. Italiae, Illyrici, Africae 19, 11, 2. 21, 6, 5
 Anatolius, palatinus 29, 1, 5
 Anaxagoras, philosophus 17, 7, 11. 22, 8, 5; 16, 22
 Anaxarchus, philosophus 15, 1, 4
 Anaximander, philosophus 17, 7, 12
 Anazarbus, opp. Ciliciae 14, 8, 3
 Anchialos, opp. Moesiae II 22, 8, 43. 27, 4, 12. 31, 5, 16
 Ancorarius mons Mauretaniae 29, 5, 25
 Ancyra, opp. Galatiae 22, 9, 8. 25, 10, 11. 26, 1, 5; 8, 4
 Andocides, orator Atheniensis 30, 4, 5
 Andriscus Adramytenus, ductor seditionis Macedonum 14, 11, 31. 26, 6, 20
 Andronicus, decurio Hermupolitanus, poeta 19, 12, 11
 Anepsia, uxor Victorini 28, 1, 34; 35; 49 (*bis*); 50; 54; 56
 Anibi, pop. Orientis 23, 6, 66
 Anicii, gens nobilis Romae urbis 16, 8, 13
 Anniba mons Serum 28, 6, 64
 Antaeus, fabulosus rex Libyae 28, 1, 46. 30, 4, 19
 Antennacum, opp. Germaniae II 18, 2, 4

NOMINA

Anthemusia, terra Asiae 14, 3, 3
 Anthropophagi, pop. Asiae 23, 6, 66.
 31, 2, 15
 Antigonus I., rex Macedoniae 23, 4, 10
 Antinopolis, opp. Aegypti 22, 16, 2
 Antinous, ephebus Hadriani imp. 22,
 16, 2
 Antiochensis (adj. *uel* ciuis Antiochiae)
 23, 1, 2; 2, 3; ordo — 14, 7, 2. 22,
 14, 2; plebs — 14, 7, 5; Antiochense
 uolumen 22, 14, 2
 Antiochia, urbs Syriae 14, 1, 6; 7, 19;
 8, 8; 11, 12; 21. 18, 4, 3. 19, 8, 12;
 12, 8; 19. 20, 11, 11; 32. 21, 6, 1;
 15, 1. 22, 9, 2; 14; 13, 2. 23, 2, 3; 5,
 3. 25, 10, 1; 4. 26, 6, 20; 7, 2; 8, 15.
 28, 4, 3. 29, 1, 4; 16; 2, 21. 31, 1, 2;
 7, 1; 11, 1
 Antiochia, opp. Margianae 23, 6, 54
 Antiochus III., rex Syriae 14, 6, 8
 Antiochus IV. Epiphanes, rex Syriae
 22, 13, 1
 Antiphon Rhamnusius 30, 4, 5
 Antipolis, opp. Galliae Narbonensis
 15, 11, 15
 Antiscii 22, 15, 31
 Antoninopolis (Constantia), opp. Me-
 sopotamiae 18, 9, 1
 Antoninus Pius Augustus 16, 1, 4. 30,
 8, 12
 Antoninus Heliogabalus *uide* Helio-
 gabalus A.
 Antoninus, rationarius, protector 18,
 5, 1; 6; 6, 3; 19; 7, 10; 8, 5; 10, 1.
 19, 1, 3; 9, 7. 20, 6, 1
 Antonius, M., cos. 99 a. Chr. n., orator
 30, 4, 6
 Antonius, M., cos. 44 a. Chr. n. 22, 16,
 24. 23, 5, 16
 Antonius, tribunus in Dacia mediter-
 ranea 26, 5, 10
 Anzaba, fl. Assyriae 18, 6, 19; 7, 1
 Apamea, opp. Phrygiae minoris 22,
 8, 5
 Apamea, opp. Syriae 14, 8, 8. 28, 2, 11
 Apamea, opp. Parthiae 23, 6, 43
 Apamea Mesene, opp. Assyriae 23, 6,
 23
 Apion *uide* Ptolemaeus Apion
 Apodemius, agens in rebus 14, 11, 19;
 23. 15, 1, 2; 5, 8; 9; 15. 22, 3, 11

Apollinaris, consularis Syriae 14, 7,
 20; 9, 8
 Apollinaris, filius eiusdem, agens cu-
 ram palatii 14, 7, 19; 9, 8
 Apollo 17, 4, 18sq. 19, 4, 3; — Smin-
 theus 22, 8, 3; — Daphnaeus 22, 13,
 1; — Palatinus 23, 3, 3; 6, 24; —
 Comaeus 23, 6, 24
 Apollonia, opp. Moesiae II 22, 8, 43
 Apollonia, opp. Assyriae 23, 6, 23
 Apollonius Tyaneus, philosophus 21,
 14, 5. 23, 6, 19
 Appius Claudius, procos. Macedoniae
 27, 4, 10
 Apri, opp. Europae prou. Thraciae 27
 4, 12
 Aprilis mensis 23, 5, 1; Kalendae
 Apriles 23, 3, 3; 7. 26, 4, 3; Idus
 Apriles 23, 5, 12
 Apronianus, L. Turcius, praef. urbi
 23, 1, 4; 3, 3. 26, 3, 1; 6. 27, 3, 3
 Aprunculus, orator Gallus, postea rec-
 tor prou. Narbonensis 22, 1, 2
 Apurii montes 23, 6, 61
 Aquileia, opp. Venetum 15, 3, 1; 10.
 21, 11, 2; 12, 4; 17; 21. 22, 8, 49.
 29, 6, 1
 Aquincum, opp. Pannoniae II 30, 5,
 13; 14
 Aquitani, incolae Aquitaniae 15, 11, 1;
 2; 5; 6; 12, 2. 16, 8, 8
 Aquitania, regio Galliarum 14, 10, 2.
 15, 11, 13. 17, 8, 1. 21, 7, 4
 Aquitanica prouincia 15, 11, 13
 Arabes, pop. Arabiae 22, 15, 2. 23, 6,
 45 (beati); 48
 Arabia, regio Asiae 14, 8, 13. 31, 3, 5
 Arabicus (adj.) 22, 15, 26. 29, 1, 30
 Arabium, fl. Drangianae (Arabia) 23,
 6, 71
 Aracha, opp. Susianae 23, 6, 26
 Arachosia, regio Persidis 23, 6, 14; 72
 Arachotoscrene, palus Arachosiae 23,
 6, 72
 Aradius Rufinus, comes Orientis, praef.
 urbi 23, 1, 4
 Arae Alexandro Magno et Caesari
 Augusto sacratae 22, 8, 40
 Araharius, regalis Sarmatarum 17, 12,
 12 (*bis*); 14; 16

NOMINA

- Araris, fl. Galliae (Sauconna) 15, 11, 17
 Arator, dux Germaniae I 28, 2, 5
 Aratus, poeta 22, 10, 6. 25, 4, 19
 Araxates, fl. Sogdianae 23, 6, 59
 Araxius, praef. praet. sub Procopio 26, 7, 6; 10, 7
 Arbaca, opp. Arachosiae 23, 6, 72
 Arbela, opp. Adiabenae 23, 6, 22
 Arbitani montes Gedrosiae 23, 6, 73
 Arbitio, mag. equitum, cos. 355 14, 11, 2. 15, 2, 4; 3, 2; 11; 4, 1; 10. 15, 5, 2; 8; 8, 17. 16, 6, 1; 8, 13. 18, 3, 3. 20, 2, 2. 21, 13, 3; 16. 22, 3, 1; 9. 26, 8, 13; 9, 4
 *Arbor 16, 2, 3
 Arbor Felix, castellum Raetiae I 31, 10, 20
 Arcadia, regio Graeciae 15, 4, 6
 Arcadius, fl. Ponti (Archalis) 22, 8, 17
 Arcas, incola Arcadiae 24, 2, 16
 Archelaus, dux Mithridatis regis 16, 12, 41
 Archimedes, mathematicus 26, 1, 8
 Arctoae prouinciae 14, 11, 11. 19, 11, 3
 Ardea, opp. Persidis 23, 6, 42
 Arelate, opp. Galliae Viennensis 14, 5, 1; 10, 1. 15, 11, 14; 18. 29, 5, 5
 Arempphaei (Argippaioi, Argimpaioi), pop. Asiaticus 22, 8, 38
 Areopagitae, iudices Athenienses 29, 2, 19
 Ares 29, 1, 33. 31, 14, 8
 Arethusa, fons 15, 4, 6
 Arethusa, opp. Macedoniae 27, 4, 8
 Argaeus, mons Cappadociae 20, 9, 1
 Argentaria (Argentouaria), opp. Germaniae I 31, 10, 8
 Argentoratus (Argentoratum), opp. Germaniae I 15, 11, 8. 16, 2, 12; 12, 1; 70. 17, 1, 13; 8, 1. 20, 5, 5; pugna Argentoratensis 17, 1, 1
 Arguius (adj. ad Argos) 22, 8, 2
 Argo, nauis Argonautarum 22, 8, 15
 Argolicus (adj. ad Argolidem) 24, 2, 12
 Argonautae (mythol.) 14, 8, 3. 22, 8, 22
 Aria, regio Persidis 23, 6, 14; 69
 Ariani, pop. Persidis 23, 6, 69
 Ariaspe, opp. Drangianae 23, 6, 71
 Arichi, gens Taurica 22, 8, 33
 Arimaspi, pop. Asiae 23, 6, 13
 Arintheus, Flavius A., mag. peditum 15, 4, 10. 24, 1, 2; 7, 2. 25, 5, 2; 7, 7; 10, 9. 26, 5, 2; 8, 4. 27, 5, 4; 9; 12, 13; 15
 Aristaenetus, uicarius dioecesis Pietatis 17, 7, 6
 Aristarchus, philologus Alexandrinus 22, 16, 16
 Aristides Iustus, Atheniensis 30, 4, 21
 Aristobulus, T. Aurelius, cos. 285 23, 1, 1
 Aristomenes, ciuis Leptitanus 28, 6, 18; 20; 28
 Aristoteles, philosophus 17, 7, 11. 18, 3, 7. 21, 1, 12. 27, 4, 8
 Armenia, regnum Asiae 14, 11, 14. 15, 13, 4. 16, 7, 5. 17, 5, 6; 11; 14, 1. 18, 9, 2. 20, 11, 1. 21, 6, 8. 23, 2, 2; 5, 11. 25, 7, 12 (bis). 27, 12, 1; 5; 10; 15. 30, 1, 4; 18; 2, 1; 2; 4; 5. 31, 1, 3; 7, 1; 2; — minor 14, 7, 19. 19, 8, 12. 20, 11, 4
 Armenii, pop. Asiae 14, 8, 10. 22, 7, 10. 23, 6, 13. 26, 4, 6. 27, 12, 11; 13; 17; 18. 30, 1, 1. 31, 2, 21
 Armonius, mons Ponti 22, 8, 17
 Arrabannes, mag. armorum Armeniae 27, 12, 5; 6; 9; 11; 14. 30, 1, 3
 Arraces, legatus Saporis 30, 2, 2
 Arsaces I., conditor regni Parthorum 23, 6, 2; 5; 55
 Arsaces III., rex Armeniae 20, 11, 1. 21, 6, 8. 23, 2, 2; 3, 5. 24, 7, 8; 8, 6. 25, 7, 12 (bis). 27, 12, 3; 5; 9; 12
 Arsacia, opp. Mediae 23, 6, 39
 Arsacides, posteri Arsacis I. 23, 6, 6 (bis)
 Arsiana, opp. Susianae 23, 6, 29
 Arsinoe, opp. Pentapolis (Teuchira) 22, 16, 4
 Artabius, fl. Gedrosiae 23, 6, 73
 Artacana, opp. Parthiae 23, 6, 43
 Artamis, fl. Persidis 23, 6, 57
 Artaxerxes, rex Persarum, Macrochir cognom. 30, 8, 4
 Artemisia, regina Asiae minoris 28, 4, 9
 Artemius, praef. urbi 17, 11, 5
 Artemius, dux Aegypti 22, 11, 2; 3; 8
 Artogerassa, munimentum Armeniae 27, 12, 5; 12

NOMINA

- Aruerni, opp. Aquitaniae I 15, 11, 13
 Arzanena, regio Transtigritana 25, 7, 9
 Asbolius, palaestrita 28, 1, 8; 29
 Ascalon, opp. Palaestinae 14, 8, 11
 Ascanimias, mons Persidis (Askatakas) 23, 6, 60
 Asclepiades, philosophus 22, 13, 3
 Asclepiodotus, comes 15, 6, 4
 Ascræus, cogn. Hesiodi poetae 14, 6, 8
 Asia, pars orbis terrarum 17, 7, 1; 13. 18, 6, 18. 22, 7, 3; 8, 12; 27; 41; 15, 2. 23, 6, 13; 27. 26, 8, 14; 10, 4. 27, 9, 6. 28, 1, 3. 29, 1, 9; 2, 21. 31, 2, 13; 14, 8
 Asia, prou. Orientis 15, 2, 7. 29, 1, 36; 2, 19; 22
 Asianus, cogn. Sarmatarum partis 23, 6, 61
 Asianus, cogn. contumeliosum 17, 9, 3
 Asiaticus (adj.) 15, 9, 7. 16, 7, 6. 23, 6, 34. 31, 2, 16
 Asmira, opp. Serum 23, 6, 66
 Asmira, mons Serum 23, 6, 64
 Asmurna, opp. Hyrcaniae 23, 6, 52
 Aspabota, opp. Persidis 23, 6, 63
 Aspacarae, pop. Orientis 23, 6, 66
 Aspacures, rex Hiberiae 27, 12, 4; 16; 17. 30, 2, 2
 Asparata, opp. Serum 23, 6, 66
 Aspuna, opp. Galatiae 25, 10, 10
 Assanitæ *vide* Saraceni
 Assyria, uxor Barbationis 18, 3, 2
 Assyria, regio Persidis 23, 6, 14; 15 (*bis*); 20; 23. 24, 2, 6; 8, 4. 25, 4, 13; 6, 8
 Assyrii, pop. Asiae 14, 4, 3. 18, 8, 6. 23, 2, 7; 3, 1; 5; 6, 27
 Assyrius (adj.) 14, 8, 6. 24, 1, 1
 Astacus, opp. Bithyniae 22, 8, 5
 Astatia, opp. Bactrorum (Astacana) 23, 6, 58
 Athagoræ, pop. Orientis 23, 6, 66
 Athanaricus, iudex Theruingerum 27, 5, 6; 9; 10. 31, 3, 4; 6; 8; 4, 13
 Athanasius, episcopus Alexandriae 15, 7, 7; 10
 Athanasius, auriga 29, 3, 5
 Athenæ 27, 9, 6. 28, 1, 4
 Athenienses 19, 4, 4. 22, 8, 12; 18; 12, 8. 23, 5, 9; 6, 75. 28, 1, 4. 29, 2, 19
 Athos, mons Macedoniae 22, 8, 2. 31, 4, 7
 Athribis, opp. Aegypti 22, 16, 6
 Athyras, opp. Thraciae 22, 8, 8
 Ati, pop. Africae 22, 15, 9
 Atlantei (mythol.) 15, 3, 6
 Atlanticum mare 17, 7, 13
 Atlas, mons Mauretaniae 29, 1, 25
 Atropatene, regio Mediae (Media minor) 23, 6, 27
 Attacotti, pop. Britannicus 26, 4, 5. 27, 8, 5
 Atthuarii, pars Francorum 20, 10, 2
 Attica, regio Graeciae 19, 4, 4
 Attici, incolae Atticae 22, 8, 8
 Atticus (adj.) 22, 9, 13. 27, 9, 6. 30, 4, 5
 Auastomates, gens Maurica 29, 5, 33
 Auchenius, auriga 28, 1, 27
 Audiense castellum Mauretaniae 29, 5, 44; 49
 Auenticum, opp. Alpium Graiarum et Poeninarum 15, 11, 12
 Auernus lacus prope Puteolos situs 28, 4, 18
 Aufidus, fl. Samnii et Apuliae 24, 3, 9
 Augusta, antea Lundinium 27, 8, 7. 28, 3, 1
 Augustamnica, prou. Aegypti 22, 16, 1; 3
 Augustudunum, opp. Galliae Lugdunensis I 15, 11, 11. 16, 2, 1; 2
 Augustus *vide* Octavianus
 Augustus (tit.) 14, 1, 2; 7, 14; 11, 10. 15, 8, 15. 16, 12, 64. 17, 13, 28. 18, 2, 16. 20, 4, 12; 14; 16; 17; 20; 8, 8. 21, 1, 4; 3, 6; 10, 1; 14, 5. 23, 1, 1; 5. 24, 6, 4. 26, 1, 3; 2, 3; 4, 3. 27, 6, 10; 16. 28, 1, 53; 5, 1. 30, 3, 5; 10, 5
 Augustus (adj.) 20, 5, 10; 8, 21. 21, 5, 5. 23, 6, 5. 25, 2, 3. 27, 6, 8; 12. 30, 7, 4
 Augustus mensis: Idus Augustae 31, 12, 10; Kalendae Augustae 26, 10, 15
 Auitianus, Claudius, comes, procos. Africae 27, 7, 1
 Aulion antron, locus Asiae minoris 22, 8, 23

NOMINA

Aurelianus, L. Domitius A. Augustus 22, 16, 15. 26, 6, 7. 30, 8, 8. 31, 5, 17
 Aureolus Augustus 21, 16, 10
 Aurunci, gens Osca 30, 4, 12
 Ausci, opp. Nouem populorum 15, 11, 14
 Ausonia (Italia) 22, 8, 3
 Austoriani, gens Maurorum 26, 4, 5. 28, 6, 2; 13
 Autosudorum, opp. Galliae Lugdunensis I 16, 2, 5
 Axius, fl. Macedoniae 21, 10, 3
 Babylon, urbs Assyriae 23, 3, 6; 6, 2; 23. 24, 2, 7
 Babylonius, equus Iuliani 23, 3, 6
 Babylonius (adj.) 18, 5, 3
 Bacchylides, lyricus 25, 4, 3
 Bactra, opp. Bactrianorum 23, 6, 58
 Bactriani, pop. Persidis 23, 6, 14; 32; 55; 57; 70
 Bacurius, rex Hiberiae 31, 12, 16
 Baetae, pop. Orientis (Bautai) 23, 6, 66
 Baetica, prou. Hispaniae 23, 6, 21. 28, 1, 26
 Baetis, fl. Hispaniae 23, 6, 21
 Bagrada, fl. Persidis 23, 6, 41
 Bainobaudes, tribunus Scutariorum 14, 11, 14
 Bainobaudes, tribunus Cornutorum 16, 11, 9; 12, 63
 Bainobaudes, tribunus 16, 11, 6
 Baiurae, gens Maurica 29, 5, 33
 Balchobaudes, armaturarum tribunus 27, 2, 6
 Bappo, tribunus Promotorum 15, 4, 10
 Baraba, opp. Arabiae 23, 6, 47
 Baraxmalcha, locus ad Euphratem situs 24, 2, 3
 Barbarus, apparitor Maximini 28, 1, 36
 Barbatio, comes domesticorum, postea mag. peditum per Gallias 14, 11, 19; 24. 16, 11, 2; 6 (*bis*); 8; 12; 14. 17, 6, 2. 18, 3, 1; 4; 6; 5, 5. 20, 2, 1
 Barchalba, tribunus 26, 9, 8; 10
 Barzalo, castellum Armeniae 18, 7, 10
 Barzimeres, tribunus Scutariorum 30, 1, 11; 16. 31, 8, 9

Basilia, oppidum Rauracorum (Sequanorum) 30, 3, 1
 Basilina, mater Iuliani Aug. 25, 3, 23
 Bassianus, notarius 29, 2, 5
 Bassus, Iunius, praef. urbi 17, 11, 5
 Batnae, opp. Anthemusiae 14, 3, 3. 23, 2, 7
 Batradites, fl. Persidis 23, 6, 41
 Battus, rex Cyrenes 22, 16, 4
 Bauares, gens Maurica 29, 5, 33
 Bautis, fl. Serum 23, 6, 65
 Bebase, opp. Mesopotamiae 18, 7, 9; 10, 1
 Bebryces (mythol.) 22, 8, 14
 Belgae, pop. Gallicus 15, 11, 1; 3; 4; 6
 Belgica, prou. Galliarum: Belgica I 15, 11, 9; Belgica II 15, 11, 10. 17, 3, 6
 Belias, fl. Mesopotamiae 23, 3, 7
 Bellen, princeps Mazicum 29, 5, 21; 24
 Bellona, dea 21, 5, 1. 24, 7, 4. 27, 4, 4. 28, 1, 1. 29, 2, 20. 31, 1, 1; 13, 1
 Bellouaedius, tribunus 25, 7, 13
 Belus, rex Assyriae 23, 6, 23
 Berenice, opp. Pentapoleos 22, 16, 4
 Beroea, opp. Thraciae 27, 4, 12. 31, 9, 1; 11, 2
 Berytus, opp. Phoenices 14, 8, 9
 Besa, deus Aegyptius 19, 12, 3
 Besantio *uide* Bisontii
 Besbicus, insula Propontidos 22, 8, 6
 Bessi, pop. Macedoniae 27, 4, 11
 Bezabde, opp. Assyriae (olim Phae-
 niche) 20, 7, 1; 11, 6. 21, 13, 1
 Bineses, Persa nobilis 25, 7, 13; 9, 1
 Bisontii, opp. Sequanorum 15, 11, 11. 20, 10, 3
 Bisula (Vistula), fl. Europae 22, 8, 38
 Bitheridus, primas Alamannicus 29, 4, 7
 Bithyni, incolae Bithyniae 25, 4, 24. 26, 6, 11
 Bithynia, prou. Asiae 14, 11, 6. 17, 7, 1. 22, 8, 7; 14; 16. 25, 10, 12. 26, 1, 3; 4, 1; 8, 3; 7. 29, 1, 43
 Biturigae, opp. Aquitaniae I 15, 11, 11
 Blemmyae, pop. Aegypti 14, 4, 3. 22, 15, 24
 Boa (Boae), insula Dalmatiae 22, 3, 6. 28, 1, 23

NOMINA

- Boeotia, regio Graeciae 16, 12, 41. 17, 7, 13
 Bolbiticus, ostium Nili fl. 22, 15, 10
 Bonitus, pater Siluani 15, 5, 33
 Bonna, opp. Germaniae II 18, 2, 4
 Bononia, castellum Pannoniae II 21, 9, 6. 31, 11, 6
 Bononia, portus Belgicae II 20, 1, 3; 9, 9. 27, 8, 6
 Borion, promunturium Cyrenes 22, 15, 2
 Borionstoma, ostium Danubii fl. 22, 8, 45
 Borysthenes, opp. Sarmatiae 22, 8, 40
 Borysthenes, fl. Sarmatiae 22, 8, 40. 31, 3, 3
 Bosporani, incolae Bospori Cimmerici 22, 7, 10
 Bosporus Cimmericus 22, 8, 13; 26. 31, 2, 21
 Bosporus Thracicus (Thracius) 20, 9, 1. 22, 8, 13; 14; 37. 23, 6, 7. 27, 4, 10. 31, 5, 15
 Bostra, opp. Arabiae 14, 8, 13
 Brachmanes, philosophi Indorum 23, 6, 33. 28, 1, 13
 Branchidae, sacerdotes 29, 1, 31
 Brigantia, castellum Raetiae I 15, 10, 6
 Brigantiae lacus 15, 4, 1; 3
 Brigetio, opp. Pannoniae I 17, 12, 21. 30, 5, 15
 Brisoana, fl. Persidis 23, 6, 41
 Britanni, incolae Britanniae 20, 9, 9. 22, 3, 3. 26, 4, 5. 28, 1, 21; 3, 1. 30, 7, 9
 Britannia (Britanniae), insula Europae 14, 5, 6. 18, 2, 3. 20, 4, 3. 23, 1, 2. 27, 8, 1; 4; 9, 1. 28, 3, 4. 29, 1, 44; 4, 7
 Britannicum mare 23, 6, 88
 Britannicus (adj.) 30, 7, 3; 9, 1
 Brotomagus, opp. Germaniae I 16, 2, 12 (*bis*)
 Bruchion, pars Alexandriae 22, 16, 15
 Brutus, M. Iunius Brutus, amicus Ciceronis 27, 9, 10
 Bucinobantes 29, 4, 7
 Bucolica, carmen Vergilii 17, 4, 5
 Bura, opp. Graeciae 17, 7, 13
 Burdigala, opp. Aquitaniae II 15, 11, 13
 Burgundii, pop. Germanicus 18, 2, 15. 28, 5, 9; 11; 14. 30, 7, 11
 Busan, castellum (= Charcha) 18, 10, 1
 Busiris, fabulosus rex Aegypti 28, 1, 46
 Byzantium, postea Constantinopolis 22, 8, 8
 Byzares, pop. Asiae minoris 22, 8, 21
 Cabyle, opp. Thraciae 31, 11, 5
 Cabyllona, opp. Galliae Lugdunensis I 14, 10, 3; 5. 15, 11, 11. 27, 1, 2
 Cadusii, pop. Asiae 23, 6, 13
 Caecilius, consiliarius Romani comitis 28, 6, 21; 28; 29
 Caelestinus, ciuis Tripolitanus 28, 6, 22
 Caelius, mons urbis Romae 16, 12, 66
 Caenos Gallicanos, statio Bithyniae 14, 11, 6
 Caesar, C. Iulius C., dictator 15, 11, 6; 12, 6. 21, 16, 13 (*bis*). 22, 16, 13. 25, 2, 3. 28, 4, 18. 29, 2, 18
 Caesar (tit.) 14, 6, 5; 11, 10. 15, 8, 2; 8; 11; 15. 16, 12, 32. 18, 1, 4. 20, 5, 3; 8, 4; 6; 7; 9, 4; 5; 6. 21, 3, 6; 6, 4; 13, 11. 22, 3, 3; 7 (*bis*). 23, 6, 9. 24, 2, 21. 25, 4, 12; 25; 7, 6. 27, 6, 16
 Caesarea, opp. Cappadociae (Mazaca) 20, 9, 1. 26, 7, 2
 Caesarea, opp. Mauretaniae Caesarensis 29, 5, 18; 19; 42
 Caesarea, opp. Palaestinae 14, 8, 11
 Caesarianus (adj.) 31, 11, 1
 Caesariensis *vide* Mauretania Caesarensis
 Caesarius, praef. Constantinopoleos 26, 7, 4
 Caesarius, domesticus Remigii, postea notarius 30, 2, 11
 Caesius, numerarius apparitionis mag. equitum Orientis 19, 9, 2
 Cafaves, gens Maurica 29, 5, 33
 Calchedon, opp. Bithyniae 20, 11, 6. 22, 3, 2; 6, 3; 8, 7; 9, 3. 26, 6, 4; 8, 2; 3; 10, 3. 31, 1, 4
 Caligula, C. Iulius Caesar Germanicus C. Augustus 21, 16, 8
 Callatis, opp. Scythiae minoris 27, 4, 12

NOMINA

Callichorus, fl. Asiae minoris 22, 8, 23
 Callimachus, Atheniensis 24, 6, 14
 Callinicum, opp. Osdroenes 23, 3, 7
 Callipolis, opp. Chersonesi Thracici 22, 8, 4
 Callisthenes, propinquus Aristotelis 18, 3, 7
 Callistratus, orator Atheniensis 30, 4, 5
 Calonstoma, ostium Danubii fl. 22, 8, 45
 Calycadnus, fl. Ciliciae 14, 2, 15; 8, 1
 Camaritae, piratae Asiae minoris 22, 8, 24
 Cambyses, rex Persarum 17, 4, 3. 23, 6, 36
 Cambyses, fl. Persidis 23, 6, 40
 Camenius, Alfenius Caeionius Iulianus, uicarius Africae 28, 1, 27
 Camillus, M. Furius, dictator 387 a. Chr. n. 21, 16, 13. 28, 3, 9
 Campanus (adj. ad Campaniam) 14, 6, 25
 Campensis, haruspex 28, 1, 8; 29
 Canini campi, locus Raetiae 15, 4, 1
 Cannensis (adj. ad Cannas) 31, 13, 19
 Canopus, opp. Aegypti 22, 16, 14
 Cantauriani, gens Maurica 29, 5, 33
 Cantichus, sinus Asiae 23, 6, 12
 Capellatii, locus Germaniae liberae 18, 2, 15
 Capersana, opp. Syriae 18, 8, 1. 21, 7, 7
 Caphereus, promunturium Euboeae 22, 8, 2
 Cappadoces, incolae Cappadociae 22, 9, 13. 26, 7, 2
 Cappadocia, prou. Orientis 15, 2, 7. 20, 9, 1; 11, 4. 23, 6, 19. 25, 10, 6
 Caprarienses, gens Maurica 29, 5, 37
 Caprarienses montes Mauretaniae 29, 5, 34
 Capua, opp. Campaniae 25, 9, 10
 Carambis, promunturium Paphlagoniae 22, 8, 20
 Carcinites sinus et fl. Sarmatiae 22, 8, 39
 Cares, incolae Cariae 23, 4, 9
 Carmana, metropolis Carmaniae 23, 6, 49
 Carmani, incolae Carmaniae 23, 6, 74

Carmania, regio Persidis 23, 6, 10; 12; — maior 23, 6, 14; 48
 Carnuntum, opp. Pannoniae I 30, 5, 2; 11
 Carpi, gens Dacica 27, 5, 5. 28, 1, 5
 Carrhae, opp. Mesopotamiae 18, 7, 3. 20, 11, 11. 23, 3, 1
 Carthago 14, 11, 32. 17, 4, 3. 23, 5, 20. 24, 2, 16. 28, 6, 16
 Carthaginenses 28, 1, 17
 Carus, M. Aurelius C. Augustus 24, 5, 3
 Cascellius, iuris peritus Romanus 30, 4, 12
 Caspia litora 23, 6, 43
 Caspiae portae, angustiae Mediae 23, 6, 13; 70
 Caspii montes Persidis 23, 6, 74
 Caspium mare (Caspium lacus) 22, 8, 27. 23, 5, 16; 6, 26; 40; 69
 Cassianus, dux Mesopotamiae 16, 9, 2. 18, 7, 3. 19, 9, 6. 25, 8, 7
 Cassii, iudices Romani 22, 9, 9. 30, 8, 13; Cassianae sententiae 26, 10, 10
 Cassio, tribunus Sagittariorum 31, 12, 16
 Cassium, opp. Aegypti 22, 16, 3
 Cassius, Auidius C., usurpator 21, 16, 11
 Cassius mons Syriae 14, 8, 10. 22, 14, 4
 Castalius fons prope Antiochiam 22, 12, 8
 Castor, filius Leda 22, 8, 24
 Castor, ciuis Africanus 29, 5, 50
 Castra Herculis, ciu. Germaniae II 18, 2, 4
 Castra Maurorum, munimentum Mesopotamiae 18, 6, 9. 25, 7, 9
 Castricius, comes Isauriae 14, 2, 14
 Catadupi, pop. Aegypti 22, 15, 2
 Catelauni, opp. Belgicae II 15, 11, 10. 27, 2, 4
 Catilina, L. Sergius, coniuratus a. 63 a. Chr. n. 25, 3, 13
 Cato, M. Porcius C. Censorius, cos. 195 a. Chr. n. 14, 6, 8. 16, 5, 2. 28, 1, 39. 30, 4, 21; Catonianae sententiae 15, 12, 4. 26, 10, 10
 Cato, M. Porcius C. Vticensis, praetor 54 a. Chr. n. 14, 8, 15. 28, 4, 21

NOMINA

- Catulus, Q. Lutatius, aedilis 67 a.
Chr. n. 14, 6, 25
Caucalandensis locus, regio Daciae
montuosa 31, 4, 13
Caucasius (adj.) 22, 8, 27
Caucasus, mons Asiae 23, 6, 70
Caudinae Furcae Samnii 25, 9, 11
Cedrosia, regio Persidis *vide* Gedrosia
Cella, tribunus Scutariorum 16, 11, 6;
7, 19, 11, 16
Celse, opp. Phoeniciae 14, 7, 7
Celsus Antiochensis, rector Ciliciae 22,
9, 13
Celtae, pop. Europae 15, 9, 3; 11, 1; 2
Censorius, cogn. Catonis 16, 5, 2
Cephalonesus, insula Sarmatiae 22, 8,
40
Cerae, promunturium Thraciae 22,
8, 8
Cerasus, opp. Ponti 22, 8, 16
Cerceti, pop. Caucasiae 22, 8, 25
Cercius, auriga Pollucis 22, 8, 24
Cercops (mythol.) 22, 14, 3
Cercusium, munimentum Romanum
Mesopotamiae 23, 5, 1; 4
Cerialis, Naeratus, praef. urbi, cos.
358 14, 11, 27, 17, 5, 1
Cerialis, tribunus stabuli Valentiniani
Aug. 28, 2, 10, 30, 5, 19; 10, 5
Cethegus, senator Romanus 23, 1, 16
Chaerecla, opp. Libyae 22, 16, 5
Chalcedon *vide* Calchedon
Chalcis, opp. Syriae 24, 1, 9
Chaldaei, gens Babyloniae 23, 6, 24;
25; 32
Chalites sinus Asiae 23, 6, 12
Chalybes, pop. Asiae minoris 22, 8, 21
Chamaui, pop. Germanicus 17, 8, 5;
9, 2
Charax, opp. Parthiae 23, 6, 43
Charcha, locus Assyriae 25, 6, 8
Charcha, locus Mesopotamiae 18, 10, 1
Chardi, pop. Orientis 23, 6, 66
Charietto, comes per utramque Ger-
maniam 17, 10, 5, 27, 1, 2; 5
Charinda, fl. Mediae 23, 6, 40
Chatracharta, opp. Bactrianorum 23,
6, 58
Chauriana, opp. Persidis 23, 6, 63
Cherronesus Taurica 22, 8, 32, 26, 10, 8
Cherronesus Thracica 22, 8, 5
Chiliocomum, regio Armeniae et Assy-
riae 23, 3, 5, 24, 8, 4, 25, 7, 12
Chilo, procos. Africae 28, 1, 8
Chionitae, pop. Hunorum 16, 9, 4, 17,
5, 1, 18, 6, 22, 19, 1, 7; 2, 3
Chnodomarius, rex Alamannorum 16,
12, 1; 4; 23; 24; 35; 58; 65; 70
Choaspa, opp. Arachosiae 23, 6, 72
Choaspes, fl. Mediae 23, 6, 40
Choatres, fl. Parthiae 23, 6, 43
Chronus, fl. Sarmatiae 22, 8, 38
Chrysopolis, opp. Bithyniae 22, 8, 7
Cibalae, opp. Pannoniae II 30, 7, 2
Cibyrate Verrini 15, 3, 3
Cicero *vide* Tullius
Cicymbricus, nomen irrisionis 28, 4, 28
Cilices, incolae Ciliciae 22, 9, 13, 25,
10, 4, 27, 9, 6
Cilicia, prou. Asiae 14, 7, 18; 8, 1; 3.
18, 6, 1, 21, 15, 2, 22, 1, 2; 11, 4.
23, 2, 5, 26, 6, 1; 7, 2; 8, 15, 30, 1, 4
Cimbri, pop. Germanicus 31, 5, 12
Ciminia, Italiae pars 17, 7, 13
Cimmerii, pop. sub septentrionibus
situs 28, 4, 18
Cimmerius (adj.) 29, 2, 4
Cimon, dux Atheniensis 17, 11, 3
Cineas, legatus Pyrrhi regis 16, 10, 5
Cinna, L. Cornelius, aduersarius Sul-
lae 30, 8, 9
Circus (adj. ad Circem) 30, 1, 17
Ciuilis, uicarius Britanniarum 27, 8, 10
Cius, opp. Bithyniae 22, 8, 5
Claritas, femina Romana nobilis 28,
1, 28
Clarus, oraculum Apollinis prope Ephe-
sum 19, 12, 15
Claudias, opp. Cappadociae 18, 7, 10
Claudiopolis, opp. Ciliciae 14, 8, 2
Claudius, Ti. C. Nero Germanicus
Augustus 14, 8, 2
Claudius, Clodius Hermogenianus Cae-
sarius, praef. urbi 27, 3, 2, 29, 6, 17
Claudius, M. Aurelius Claudius II.
Gothicus Augustus 31, 5, 17
Claudius, M. 14, 11, 32
Claudius, tribunus 29, 3, 7 (*ter*)
Cleander, M. Aurelius, libertus Com-
modi Aug. 26, 6, 8
Clematius, Alexandrinus nobilis 14,
1, 3 (*bis*)

NOMINA

- Cleopatra, regina Aegypti 22, 16, 9;
24, 28, 4, 9
- Cluentiana, oratio clara Ciceronis pro
A. Cluentio Habito 30, 4, 19
- Coche, uicus ad Tigridem situs 24, 5,
3; 6, 2
- Cocytus, fl. Hadis 14, 11, 29
- Codrus, rex Atheniensium 22, 8, 12,
28, 1, 4
- Coela, portus Cherronesi Thracicae 22,
8, 4
- Coeranius, philosophus 29, 2, 25
- Colchi, pop. Caucasiae 16, 7, 10, 22,
8, 15; 24
- Colias, dux Gothorum 31, 6, 1
- Colonia Agrippina *vide* Agrippina
- Comedus, mons Persidis 23, 6, 60
- Commagene (nunc Euphratensis), re-
gnum, postea prou. Orientis 14, 8, 7,
18, 4, 7, 23, 6, 21
- Commodus, L. Aurelius C. Augustus
21, 16, 8, 22, 9, 6, 26, 6, 8, 29, 1, 17,
31, 10, 18
- Comum, opp. Galliae transpad. 15,
2, 8
- Concordia, munimentum Romanum
Germaniae I 16, 12, 58
- Concordius, ciuis Tripolitanus 28, 6, 22
- Confluentes, opp. Germaniae II 16,
3, 1
- Constans, Flavius Iulius C. Augustus
15, 5, 16, 16, 7, 5, 20, 1, 1; 11, 3, 21,
6, 2, 27, 8, 4, 28, 3, 8, 30, 7, 5
- Constantia, castra ad Oceanum 15,
11, 3
- Constantia, opp. Mesopotamiae (*cf.*
Antoninupolis) 18, 7, 9
- Constantianus, tribunus stabuli Va-
lentiniani Aug. 23, 3, 9, 28, 2, 10
- Constantianus, strator 29, 3, 5
- Constantianus (adj. ad Constantium)
22, 3, 12, 26, 10, 3
- *Constantina, uxor Galli Caesaris 14,
7, 4; (11, 6); 11, 22, 21, 1, 5
- Constantinianus (adj. ad Constanti-
num) 26, 9, 4, 27, 5, 1
- Constantinopolis, uetus Byzantium
14, 7, 19; 10, 2; 11, 12, 15, 2, 7, 19,
11, 17, 20, 8, 1, 21, 12, 3; 16; 16, 20,
22, 2, 4; 7, 6; 8, 8; 9, 2, 23, 1, 7, 25,
3, 23; 9, 12, 26, 1, 3; 4, 3; 5, 4; 6, 5;
12; 7, 2; 4; 5; 13, 27, 5, 10, 29, 1,
12, 30, 10, 1, 31, 1, 4; 7, 1; 11, 1;
16, 4
- Constantinopolitana urbs 26, 7, 4
- Constantinus, Flavius Valerius C. I.
Augustus 14, 1, 2; 11, 20; 27, 15, 5,
19; 33; 13, 2, 16, 7, 5; 8, 12, 17, 4,
13, 21, 10, 8 (*bis*); 12, 25, 25, 3, 23;
4, 23, 26, 6, 14
- Constantius, Iulius, pater Galli et
Iuliani Caesarum 14, 11, 27, 25, 3,
23
- Constantius, Flavius Iulius C. II. Au-
gustus 14, 1, 1; 10; 5, 1; 6; 9; 7, 9;
12; 9, 1; 2; 10, 1; 11, 6; 7; 8; 13,
15, 1, 2; 2, 2; 3, 3; 5, 18; 33; 37; 6,
3; 7, 6; 8, 1; 4; 18 (*ter*). 16, 1, 1; 5,
3; 6, 1; 7, 1 (*bis*); 8, 1; 7; 10; 12; 9,
4; 10, 9; 18; 11, 1; 7; 12, 17; 29; 67,
17, 1, 14; 2, 3; 3, 4; 5, 4, 12; 5, 2; 3;
10; 7, 6; 9, 6; 11, 1 (*bis*); 12, 1; (4);
(9); (19); 13, (6); (8); (10); 25; 34,
18, 2, 16; 3, 1; 2; 6; 4, 3; 5, 6; 6,
(5); 9, 1, 19, 2, 11; 11, 1; (10); (13);
17, 20, 1, 1; 2, (2); (4) (*bis*); 5; 4, 1;
5; 6, 1; 8, 1; 2; 18; 21; 9, 1; 6; 10,
1; 11, 1; 3; 32, 21, 1, 1 (*bis*); 4; 6; 3,
4; 6; 4, 6; 5, 11; 6, 1; 2 (*bis*); 3; 9;
7, 1; 3; 4; 6; 9, 8; 10, 7; 11, 2; 3; 12,
3; 16; 18; 24; 13, 1; 7; (9); 15, 1;
5; 16-*tot.* 22, 1, 2; 2, 1; 3, 3; 5; 8,
49; 11, 1; 5; 6; 14, 4, 25, 1, 6; 5, 2;
9, 3; 10, 14, 26, 6, 1; 7, 10; 9, 3; 8,
29, 2, 9; 6, 7, 30, 7, 3
- Constantius, tribunus 25, 9, 12
- Contensis ciuitas Mauretaniae 29, 5,
39
- Coptos, opp. Aegypti 22, 16, 2
- Cora, opp. apud Augustodunum situm
16, 2, 3
- Corax, fl. Sarmatiae 22, 8, 29
- Corduene, regio Armeniae 18, 6, 20,
23, 3, 5, 24, 8; 4; 5, 25, 7, 8; 9
- Corinthus, opp. Graeciae 14, 11, 30
- Cornelius, senator Romanus 28, 1, 29
- Cornelius Gallus, primus praefectus
Aegypti, poeta 17, 4, 5 (*bis*)
- Coronus, mons Mediae 23, 6, 29
- Corsica, insula maris Tyrrheni 28, 1, 6
- Corsi, incolae Corsicae ins. 14, 11, 32
- Coruinus *vide* Valerius Coruinus

NOMINA

- Costobocae, pop. Thracicus 22, 8, 42
 Cottius, M. Iulius, rex 15, 10, 2
 Crassi, M. Licinius C. Diues, cos. 70 et
 55 a. Chr. n., et filius eiusdem 23, 3,
 1; L. Licinius Crassus, cos. 95 a. Chr.
 n., orator Romanus 30, 4, 6
 Crassus, M. Licinius C. Agelastus 26,
 9, 11
 Craterae, locus Syriae 14, 9, 8
 Craugasius, nobilis Nisibenus 18, 10,
 1; 3. 19, 9, 3; 5; 6. 20, 6, 1
 Cremonensis (adj.) 15, 5, 9
 Crescens, uicarius Africae 28, 6, 23
 Cresphontes, figura tragica 28, 4, 27
 Cretio, comes rei militaris per Africam
 21, 7, 4. 26, 5, 14
 Crisaeus sinus Phocidis et Locridis
 17, 7, 13
 Crispus, filius Constantini Augusti 14,
 11, 20
 Criumetopon, promunturium Cherro-
 nesi Tauricae 22, 8, 20
 Croesus, rex Lydiae 15, 5, 37. 23, 5, 9;
 6, 84
 Crotoniates, ciuis oppidi Crotonis 80,
 7, 2
 Ctesiphon, Atheniensis, quem Demo-
 sthenes clarissima oratione defendit
 80, 4, 19
 Ctesiphon, urbs Persidis 17, 14, 1. 23,
 6, 23. 24, 2, 7; 4, 8; 13; 31; 5, 6; 12;
 6, 12; 7, 1; 8, 6. 29, 1, 4
 carmen Cumanum 22, 9, 5
 Cunctator, cognomen Q. Fabii Maxi-
 mi, dictatoris annorum 221 et 217
 a. Chr. n. 29, 5, 32
 Curandius, tribunus 29, 5, 24
 Curio, C. Scribonius, dux Romanus
 29, 5, 22
 Cursor Papirius *uide* Papirius Cursor
 Curtii, heroes historiae Romanae 23,
 5, 19
 *Cuseni, pop. Asiae 16, 9, 4. 19, 2, 3
 Cyclades, insulae maris Aegaei 22, 8, 2
 Cydnus, fl. Ciliciae 14, 8, 3. 25, 10, 5
 Cylaces, praefectus Armeniae 27, 12, 5;
 6; 9; 11; 14. 30, 1, 3
 Cynegirus, Atheniensis 24, 6, 14
 Cynossema, promunturium Thraciae
 22, 8, 4
 Cyprius (adj.) 14, 2, 3; 9, 6
 Cyprus, insula 14, 8, 14 (*bis*)
 Cyrene, opp. Libyae 22, 16, 4; 24
 Cyreschata, opp. Sogdianae 23, 6, 59
 Cyria, soror Firmi rebellis 29, 5, 28
 Cyrinus, ex notario 22, 3, 7
 Cyropolis, opp. Mediae 23, 6, 39
 Cyrus, rex Persarum 15, 9, 7. 16, 5, 8.
 21, 9, 2. 23, 6, 7; 27; 40
 Cyrus, fl. Persidis 23, 6, 40. 27, 12, 16;
 17
 Cyzicena (adj. ad Cyzicum) 23, 6, 56
 Cyzicus, opp. Phrygiae minoris 22, 8,
 5. 26, 8, 6; 11. 31, 5, 16
 Daci, incolae Daciae 21, 10, 3. 31, 5,
 16
 Dacia (Daciae), regio Europae 15, 3,
 4. 21, 5, 6. 22, 1, 3. 24, 3, 9. 27, 4, 5;
 — mediterranea 26, 5, 10; — ripen-
 sis 26, 7, 12
 Dadastana, opp. Bithyniae 25, 10, 12.
 26, 8, 5
 Dagalaifus, comes domesticorum Iuli-
 ani, postea mag. equitum, cos. 364
 21, 8, 1; 9, 6. 24, 1, 2; 4, 13. 25, 5, 2.
 26, 1, 6; 4, 1; 5, 2; 9; 9, 1. 27, 2, 1
 Dahae, pop. Scythicus 22, 8, 21
 Daicus, fl. Persidis (Talicus) 23, 6, 63
 Dalii, nomen irrisionis 28, 4, 7
 Damascus, opp. Phoenices 14, 8, 9
 Damasus, episcopus Romae 27, 3, 12;
 13
 Danae (mythol.) 14, 8, 3
 Danastrus, fl. Sarmatiae, olim Tyras
 (cf. 22, 8, 41) 31, 3, 3; 5
 Dandace, opp. Tauricae 22, 8, 36
 Danielus, comes 80, 1, 11; 16
 Danubius (cf. Hister), fl. Europae 17,
 13, 4. 22, 8, 44. 27, 5, 5. 29, 6, 6.
 31, 3, 7; 4, 1; 5; 11, 6
 Danus, ciuis Salontanus 16, 8, 3
 Daphnaeus, cogn. Apollinis 22, 13, 1
 Daphne, suburbanum Antiochiae 19,
 12, 19
 Daphne, munimentum Moesiae infe-
 rioris 27, 5, 2
 Dardani, pop. Illyriae 29, 5, 22; 23
 Dardania, regio Troadis 22, 9, 7
 Dardanus, opp. Troadis 22, 8, 4
 Dareus I., rex Persarum 23, 6, 8; 32;
 36

NOMINA

- Dareus III., rex Persarum 23, 6, 22.
26, 8, 15
Darnis, opp. Pentapoleos 22, 16, 4
Datianus, patricius, cos. 358 17, 5, 1
Dauana, castra praesid. Mesopotamiae 23, 3, 7
Decem pagi, opp. Galliae 16, 2, 9
December mensis 17, 2, 2; Kalendae Decembres 15, 8, 18; Idus Decembres 22, 2, 4; *Nonae Decembres 22, 13, 5
Decentius Caesar 15, 6, 4. 16, 12, 5
Decentius, tribunus et notarius 20, 4, 2; 11; 8, 4
Decii, gens Romana 16, 10, 3. 23, 5, 19
Decii, imperatores Romani III. saeculi 31, 5, 16
Decius Caesar 31, 13, 13
Delmata (Dalmatia), prou. Illyrici 22, 3, 6. 23, 1, 23
Delmata, incola Delmatiae 26, 4, 4
Delos, insula Cycladum 17, 7, 13. 22, 8, 2; 12, 8
Delphi, oraculum Apollinis 19, 12, 15
Delphicus (adj.) 23, 5, 9. 29, 1, 29
Delphidius, Attius Tiro, orator Gallicus 18, 1, 4
Delta, insula fl. Nili 22, 15, 12
Demetrius Cythras, philosophus Graecus 19, 12, 12
Demetrius I. Poliorcetes, rex Macedoniae 23, 4, 10. 24, 2, 18
Demochares, minister Pyrrhi regis 30, 1, 22
Democritus, philosophus 15, 1, 4. 16, 5, 1. 22, 8, 3. 23, 4, 34
Demosthenes, orator 30, 1, 23; 4, 5 (*bis*)
Diabaa, fl. Adiabanae 23, 6, 21
Diacira, opp. Mesopotamiae 24, 2, 3
Diana 22, 8, 34
Dibaltum, opp. Moesiae II 31, 8, 9; 12, 15
Dicalydones, gens Scottorum 27, 8, 5
Didius, M., legatus Macedoniae 27, 4, 10
Didymus Chalcenterus, grammaticus Alexandrinus 22, 16, 16
Dinarchus, orator Atheniensis 30, 4, 5
Dindyma, mons Phrygiae 22, 8, 5
Dinocrates, architectus Alexandri Magni 22, 16, 7
Diocles, ex comite largitionum Illyrici 27, 7, 5
Diocletianus, C. Aurelius Valerius D. Augustus 14, 11, 10. 15, 5, 18. 16, 8, 4. 19, 11, 4. 23, 1, 1; 5, 2. 28, 1, 5
Diodorus, Alexandrinus 22, 11, 9
Diodorus, ex agente in rebus 27, 7, 5 (*bis*)
Diogenes, rector Bithyniae 29, 1, 43
Diogenes, plebeius Antiochensis 29, 1, 44
Diomedes (mythol.) 22, 8, 3
Dionysius, tyrannus Syracusarum 15, 5, 37. 16, 8, 10
Dionysius II., tyrannus Syracusarum 14, 11, 30. 29, 2, 4
Dionysopolis, opp. Scythiae minoris 27, 4, 12
Dioscurias, opp. Asiae 22, 8, 24
Dioscuris, opp. Arabiae 23, 6, 47
Discens, tribunus 19, 9, 9
Diui, pop. Asiae 22, 7, 10
Dius, nobilis Maurus 29, 5, 11
Dodoneus (adj. ad Dodonam, oraculum Epiri) 19, 12, 15
Dolabella, P. Cornelius, praetor 69 a. Chr. n. 29, 2, 19
Domitianus, T. Flavius D. Augustus 14, 11, 23. 15, 5, 35. 18, 4, 5. 21, 16, 8
Domitianus, praef. praet. Orientis 14, 7, 9; 16; 19; 11, 17. 15, 3, 1; 13, 1
Domitius Corbulo, cos. suff. aetatis Neron. 15, 2, 5. 29, 5, 4
Doricus (adj.) 22, 8, 12. 28, 1, 4
Doriensis (Hercules) 15, 9, 3
Doriscus, locus Thraciae 18, 6, 23. 31, 4, 7
Dorostorus, opp. Moesiae II 27, 4, 12
Dorus, ex medico Scutariorum 16, 6, 2
Doryphorianus, Gallus 28, 1, 53; 54; 57
Dracontius, monetae praepositus Alexandriae 22, 11, 9
Drangiana, regio Persidis 23, 6, 14
Drangiani, incolae Drangianae 23, 6, 71
Drepanum, opp. Bithyniae, postea Helenopolis 26, 8, 1
Drepsa, opp. Sogdianae 23, 6, 59

NOMINA

- Druentia, fl. Galliae Narbonensis 15, 10, 11
 Drusus, M. Liuius, cos. 110 a. Chr. n. 27, 4, 10
 Drypetina, filia Mithridatis regis 16, 7, 10
 Drysidae, sacerdotes Galliae 15, 9, 4
 Duilius, C., cos. 260 a. Chr. n. 26, 3, 5. 28, 4, 18
 Dulcitius, dux Britanniae 27, 8, 10. 28, 3, 6
 Dura, opp. ad Tigridem situm 25, 6, 9
 Dura, opp. Mesopotamiae 28, 5, 8. 24, 1, 5
 Dymas, fl. Sogdianae 23, 6, 59
 Dynamius, actuarius, corrector Tusciae 15, 5, 3; 4; 5; 9; 14
 Ecbatana, opp. Adiabenae 23, 6, 22; 39
 Edessa, opp. Mesopotamiae 18, 5, 7. 19, 6, 12. 20, 11, 4. 21, 7, 7; 13, 1
 Edessenus (adj.) 18, 7, 7
 Elephantine, opp. Aegypti 22, 15, 2
 Eleusin, opp. Boeotiae 17, 7, 13
 Eleutheropolis, opp. Palaestinae 14, 8, 11
 Elusa, opp. Narbonensis 15, 11, 14
 Emesa (Emissa, Hemesa), opp. Phoenices 14, 7, 18; 8, 9. 26, 6, 20
 Emodus, mons Serum 23, 6, 64
 Emonensis, ciuis Emonae opp. Pannoniae 28, 1, 45
 Ennosigaeus, cogn. Neptuni 17, 7, 12
 Epaminondas, dux Thebanus 25, 3, 8
 Ephialtes (mythol.) 22, 14, 3
 Epicurus, philosophus 30, 4, 3
 Epigonus, philosophus 14, 7, 18 (bis); 9, 4; 5
 Epimenides Cretensis 28, 4, 5
 Epiphania, opp. Ciliciae 22, 11, 4
 Epirotea, presbyter 29, 3, 4
 Epirotes, incola Epiri 24, 1, 3. 30, 5, 8
 Epirus, regio Macedoniae 31, 5, 17
 Equitius, tribunus Scutariorum, comes, postea mag. utriusque militiae per Illyricum 26, 1, 4; 6; 5, 3; 10; 11; 7, 11; 10, 4. 29, 6, 3; 12. 30, 3, 1; 6, 2
 Equitius, tribunus, propinquus Valentinianus Aug. 31, 12, 15; 13, 18
 Eratosthenes, philosophus 22, 8, 10
 Erebus, deus inferorum 17, 7, 13
 Erechtheus (mythol.) 16, 1, 5
 Erechthius, ciuis Leptitanus 28, 6, 18; 20; 28
 Ermenrichus, rex Greuthungorum 31, 3, 1
 Erythraeus (adj. ad Erythras, opp. Ioniae) 31, 14, 8
 Essias, ciuis Romanus 28, 1, 44
 Essedon, opp. Serum 23, 6, 66
 Essedones, pop. Orientis 23, 6, 66
 Etruria, regio Italiae 21, 1, 10; regiones Etruscae 15, 10, 11
 Etrusci, pop. Italiae (etiam adj.) 23, 5, 10. 25, 2, 7
 Euagrius, comes rei priuatae Constantii 22, 3, 7
 Euander (mythol.) 30, 4, 12
 Euasius, municeps Caesariensis 29, 5, 43
 Euboea, insula Graeca 30, 4, 5
 Euboicus (adj. ad Euboeam) 22, 8, 2
 Eubulus, nobilis Antiochia 14, 7, 6
 Euctemon, philosophus Atheniensis 26, 1, 8
 Eumenius, senator Romanus 28, 1, 48
 Eumolpias (cf. Philippopolis) 22, 2, 2. 26, 10, 4. 27, 4, 12
 Eunus, ductor seruorum 14, 11, 32
 Eupatoria, opp. Tauricae 22, 8, 36
 Euphrasius, mag. officiorum sub Procopio 26, 7, 4; 10, 8 (bis)
 Euphratensis, prou. Orientis 14, 8, 7. 23, 6, 21
 Euphrates, fl. Orientis 14, 3, 3; 8, 5. 16, 10, 6. 18, 5, 7; 6, 3; 7, 4; 6; 9. 20, 8, 1; 11, 4. 21, 1, 1; 7, 1; 7; 13. 2. 23, 2, 2; 7; 3, 1; 7; 9; 5, 1; 6, 11; 25. 24, 1, 2; 6; 2, 12; 3, 14; 6, 1. 30, 1, 8
 Euphronius, rector Mesopotamiae 18, 7, 3
 Eupraxius, Flavius, mag. memoriae Valentiniani Aug., postea praef. urbi 27, 6, 14; 7, 6. 28, 1, 25
 Euripides, poeta 27, 4, 8
 Europa, pars orbis terrarum 22, 8, 27. 31, 2, 13; Europaeus orbis 17, 7, 13
 Europa, prou. Thraciae 22, 8, 7. 27, 4, 12

NOMINA

- Europos, opp. Mediae 23, 6, 39
 Eurymedon, fl. Pamphyliæ et Pisidiæ 17, 11, 3
 Eusafius, u. c. 28, 1, 27
 Eusebia, secunda uxor Constantii II. 15, 2, 8. 16, 10, 18. 17, 7, 6. 18, 3, 2. 21, 6, 4
 Eusebius, Flavius, frater Eusebiæ, cos. 359 18, 1, 1. 21, 6, 4. 29, 2, 9 (*bis*)
 Eusebius, episcopus Nicomediæ 22, 9, 4
 Eusebius, praep. cubiculi Constantii II. 14, 10, 5; 11, 2; 21. 15, 3, 2. 18, 4, 3. 20, 2, 3. 21, 15, 4. 22, 3, 12
 Eusebius Mattyocopa, comes rerum priu. 15, 5, 4; 13
 Eusebius Pittacas, orator 14, 7, 18 (*bis*); 9, 4; 5
 Euserius, uicarius Asiae 29, 1, 9; 34; 35
 Eustathius, orator et philosophus 17, 5, 15; 14, 1
 Eutharius, praepositus cubiculi Iuliani Caesaris 16, 7, 2; 3; 4-10. 20, 8, 19
 Eutropius, procos. Asiae, praef. praet. Orientis, scriptor historicus (?) 29, 1, 36
 Excubitor, comes domesticorum 20, 4, 21
 Exsuperius, miles ex numero Victorum 24, 4, 23
 Fabius, Q. F. Maximus Allobrogicus, cos. 121 a. Chr. n. 15, 12, 5
 Fabricii, gens Romana 24, 3, 5
 Fabricius Luscinus, cos. 282 et 278 a. Chr. n. 24, 4, 24. 30, 1, 22
 Falisci, incolae Faleriorum, oppidi Etrusci 23, 5, 20
 Fara, insula Persidis 23, 6, 42
 Farnobius, dux Greuthungorum 31, 4, 12; 9, 3; 4
 Fausiana, femina nobilis Romana 28, 1, 48; 49
 Faustina, tertia coniux Constantii II. 21, 6, 4. 26, 7, 10; 9, 3
 Faustinus, notarius 30, 5, 11; 12
 Februarius mensis 26, 1, 7. 29, 5, 31. 31, 10, 4
 Felix, notarius, comes sacrarum largitionum 20, 9, 5. 23, 1, 5
 Ferasii, nomen irrisionis 28, 4, 7
 Fericius, praefectus gentis Mazicum 29, 5, 21; 24
 Ferratus mons Mauretaniae 29, 5, 11
 Festus, Tridentinus, consularis Syriae, mag. memoriae, scriptor historicus (?) 29, 2, 22
 Fidenae, opp. Latii 23, 5, 20
 Fidustius, praesidialis 29, 1, 6; 7; 9; 37
 Firmus, rebellis Maurus 28, 6, 26. 29, 5, 2 (*ter*); 6; 8; 11 (*bis*); 13; 15; 17; 19; 20; 27; 28; 34; 39; 40; 41; 44; 48; 49; 53. 30, 7, 10
 Flaccianus, legatus Tripolitanorum 28, 6, 7; 16; 23
 Flauiana, femina Romana nobilis 28, 1, 28
 Flauianus, Virius Nicomachus, praef. praet., cos. 391 28, 6, 28
 Flauonii, nomen irrisionis 28, 4, 7
 Florentius, Flavius, praef. praet. Galliarum, postea Illyrici, cos. 361 16, 12, 14. 17, 3, 2; 5. 18, 2, 4; 7. 20, 4, 2; 8, 20; 9, 5. 21, 6, 5; 9, 4. 22, 3, 4; 6; 7, 5
 Florentius, mag. officiorum 15, 5, 12. 20, 2, 2. 22, 3, 6
 Florentius, comes sacrarum largitionum Valentiniani Aug., postea praef. praet. Galliarum 27, 7, 7
 Florentius, sectator Procopii usurpatoris 26, 9, 8; 10
 Florentius, dux Germaniae 29, 4, 7
 Florus, filius cuiusdam Caesariensis 29, 5, 43
 Flumen Regium, fl. Babyloniae 23, 6, 25
 Fonteius, a Tullio defensus 15, 12, 4
 Fortuna 14, 6, 3. 15, 5, 1. 22, 9, 1. 25, 4, 14; 9, 7. 26, 8, 13; 9, 9. 27, 2, 4. 30, 5, 18. 31, 1, 1; 8, 8; 13, 19
 Fortunatianus, comes rerum priuatarum, postea sacrarum largitionum Valentis Aug. 29, 1, 5; 2, 1
 Fragiledus, subregulus Sarmatarum 17, 12, 11
 Franci, pop. Germanicus 15, 5, 11; 16; 33. 16, 3, 2. 17, 2, 1; 4; 8, 3. 20, 10, 2. 21, 5, 3. 22, 5, 4. 27, 8, 5. 31, 10, 6
 Francia, terra Francorum 30, 3, 7

NOMINA

- Fraomarius, rex Alamannorum, postea tribunus 29, 4, 7
- Fregellani, incolae oppidi Fregellarum Latii 25, 9, 10
- Frigeridus, dux Valeriae 31, 7, 3; 5; 9, 1; 10, 21
- Fritigernus, dux Theringorum 31, 4, 8; 5, 3; 5; 7; 6, 3; 4; 11, 5; 12, 8; 14; 15, 15; 16, 3
- Frontinus, consiliarius Hymetii 28, 1, 21
- Fullofaudes, dux Britanniae 27, 8, 1
- Fulvius, M. Fulvius Flaccus, cos. 125 a. Chr. n. 15, 12, 5
- Fulvius, Q. Fulvius Flaccus, cos. 212 a. Chr. n. 25, 9, 10
- Furiae 29, 2, 21. 31, 1, 1; 10, 1
- Furius *vide* Camillus
- Gabinus, rex Quadorum 29, 6, 5. 30, 5, 3
- Gaionatis fundus in Mauretania situs 29, 5, 25
- Galactophagi, pop. Persidis 23, 6, 62 (*bis*)
- Galatae (*cf.* Celtae) 15, 9, 3. 22, 7, 8. 25, 10, 12
- Galatia, regio Asiae 25, 10, 10. 26, 7, 2; 9, 1
- Galba, Seruius Sulpicius, cos. 144 a. Chr. n., orator Romanus 30, 4, 6
- Galerius *vide* Maximianus
- Galla, mater Galli Caesaris 14, 11, 27
- Galli, populus *vel* milites 14, 10, 1. 15, 9, 2; 3; 11, 1; 2; 12, 1; 4. 17, 3, 5; 13, 27. 19, 6, 3; 7; 9; 11. 20, 8, 15. 24, 4, 5. 25, 5, 2; 6, 13. 26, 5, 13; 7, 3; 4. 27, 6, 1. 28, 1, 53
- Gallia (Galliae) 14, 11, 9. 15, 5, 2; 4; 8; 17; 34; 8, 1; 6; 13; 9, 1; 6; 10, 1; 2; 4; 11, 6; 7; 12; 17; 12, 6; 13, 3. 16, 1, 2; 3, 1; 5, 14; 6, 1; 10, 1; 19; 11, 11; 13; 12, 5; 25; 61. 17, 4, 1; 5, 1; 13, 28. 18, 1, 1; 3, 1; 6, 16. 19, 5, 2, 20, 1, 1; 4, 7; 5, 5; 6, 1; 8, 4; 9, 4; 10, 2; 11, 1. 21, 1, 6; 3, 4; 4, 6; 5, 4; 6, 1; 5; 7, 2; 8, 1; 9, 3; 11, 2; 13, 13; 16; 16, 15. 23, 1, 1; 5, 4; 6, 24. 25, 2, 3; 4, 25; 8, 8; 11; 9, 8; 10, 9. 26, 4, 5; 5, 2; 12; 10, 6. 27, 2, 11; 4, 1. 28, 2, 1; 10; 6, 12. 29, 1, 8; 3, 1. 30, 3, 3; 4, 1; 5, 17; 7, 5. 31, 7, 4 (*bis*); 8, 2; 10, 6; 20
- Gallicanus (adj.) 15, 5, 36. 17, 8, 1; 9, 6. 20, 4, 1. 22, 3, 7. 23, 5, 25. 25, 4, 13; 10, 8; 10, 27, 1, 1; 8, 5. 29, 6, 16. 30, 10, 1; 3. 31, 12, 6
- Gallicus (adj.) 19, 6, 4. 26, 5, 5
- Gallicum mare 15, 10, 2; 11, 18
- Gallicum uallum 16, 11, 14
- Gallienus, P. Licinius Egnatius G. Augustus 14, 1, 9. 18, 6, 3. 21, 16, 9. 23, 5, 3. 30, 8, 8
- Gallograecia, regio Asiae 22, 9, 5. 26, 7, 13
- Gallus, Flavius Claudius (Iulius) Constantius G. Caesar 14, 1, 1; 5; 6; 9 (*bis*); 10; 2, 20; 7, 1; 5; 9 (*bis*); 10; 11; 13; 19 (*bis*); 9, 1; 3; 6; 9; 10, 1; 2; 5; 11, 1 (*bis*); 2; 3; 6; 13; 20; 24 (*bis*). 15, 1, 2 (*bis*); 2, 1; 3, 1; 8, 2; 13, 2. 17, 1, 14. 18, 3, 6. 21, 1, 2; 5; 13, 11. 22, 3, 3; 5; 11; 9, 16; 14, 2
- Gallus, fl. Bithyniae 26, 8, 3
- Gallus (adj.) 22, 1, 2
- Ganges, fl. Indiae 23, 6, 13; 64. 31, 2, 16
- Garamantes, pop. Africae 22, 15, 2
- Garunna, fl. Aquitaniae 15, 11, 2
- Gaudentius, agens in rebus 15, 3, 8. 16, 8, 3. 17, 9, 7. 21, 7, 2. 22, 11, 1
- Gaudentius, scutarius 26, 5, 14
- Gaugamela, opp. Adiabene 23, 6, 22
- Gaza, opp. Palaestinae 14, 8, 11
- Gazaca, metropolis Atropatenae 23, 6, 39
- Geapolis, opp. Arabiae 23, 6, 47
- Gedrosia, regio Persidis 23, 6, 14; 73
- Gelani, pop. Asiae 17, 5, 1
- Geloni, gens Sarmatica 22, 8, 31. 31, 2, 14 (*bis*)
- Genius 21, 14, 2; — publicus 20, 5, 10. 25, 2, 3; — Antiochia 23, 1, 6; Genii templum Alexandriae 22, 11, 7
- Genua, opp. Liguria 15, 10, 10
- Georgius, episcopus Alexandriae 22, 11, 3—8
- Gerasa, opp. Arabiae 14, 8, 13
- Gerasus, fl. Sarmatiae 31, 3, 7
- Gereones, nomen irrisionis 28, 4, 7

NOMINA

- Germani, populus Europae 15, 11, 4.
16, 2, 12; 11, 6; 10; 11; 12, 19; 36;
37; 56; 67. 17, 1, 6. 20, 8, 6. 21, 3,
3; 11, 2; 13, 13. 25, 4, 10; 25; *6, 13;
8, 1. 26, 5, 12. 27, 2, 3; 6; 10, 10.
31, 10, 5; 16
- Germania 16, 1, 5. 26, 5, 7. 27, 1, 2.
29, 4, 7; — superior et inferior 15,
11, 6; — secunda 15, 8, 19; 11, 7.
20, 10, 1; — prima 15, 11, 8; 17
- Germanianus, Decimius, consularis
Baeticae, praef. praet. Galliarum
21, 8, 1. 26, 5, 5
- Germanicopolitani, ciues Germanico-
poleos, opp. Isauriae 27, 9, 7
- Germanicus (adj.) 16, 11, 1
- Germanicus Caesar, C. Iulius C. G. 22,
14, 8
- Gerontius, comes 14, 5, 1
- Geryon (mythol.) 15, 9, 6; 10, 9
- Gildo, nobilis Maurus, postea mag.
utriusque militiae per Africam et
rebellis 29, 5, 6; 21; 24
- Glutrinus, nomen irrisionis 28, 4, 28
- Gomoarius, tribunus Scutariorum,
postea magister militum 20, 9, 5.
21, 8, 1; 13, 16. 26, 7, 4; 9, 2; 6
- Gordiani 14, 1, 8
- Gordianus I., M. Antonius G. Augu-
stus 26, 6, 20
- Gordianus III., M. Antonius G. Augu-
stus 23, 5, 7; 17
- Gordomaris, fl. Paropanisadarum 23,
6, 70
- Gorgias, Leontinus sophistes 30, 4, 3
- uultus Gorgoneus 18, 4, 2
- Gorgonius, praep. cubiculi Galli Caes.
15, 2, 10
- Gothi 22, 7, 8. 26, 4, 5; 6, 11; 10, 3.
27, 4, 1; 5, 1; 9. 31, 3, 8; 6, 1; 3; 7,
6; 8, 1; 9, 1; 3; 11, 4; 12, 17; 15, 7;
16, 3; 6
- Gothia 30, 2, 8
- Gracchus, C. Sempronius, tribunus
plebis 123 et 122 a. Chr. n. 30, 4, 19
- Graeci 15, 9, 5. 22, 8, 12; 16; 30; 33.
23, 4, 10; 6, 20; 75. 26, 1, 13. 31,
13, 19
- Graecia 15, 2, 8. 18, 6, 18; 23. 19, 4, 3.
23, 6, 8. 29, 1, 39. 30, 1, 23; 4, 5.
31, 4, 7; 5, 17
- Graeculus, cogn. contumeliosum 17,
9, 3
- Graecus, incola Graeciae (*uel* adj.) 14,
8, 6. 15, 9, 2. 16, 12, 25. 17, 4, 17;
7, 11; 11, 1. 22, 8, 4; 12; 32; 33. 23,
6, 23. 30, 8, 4. 31, 1, 4; 14, 9; 16, 9;
— sermo 14, 9, 7. 15, 9, 3. 20, 3, 4;
10. 21, 1, 8. 22, 8, 45. 26, 1, 8. 29,
2, 25; Graece 20, 3, 9. 30, 5, 9
- Graii (ueteres Graeci) 18, 5, 8; 6, 18
- Gratianus, Flavius, protector domesti-
cus, comes rei castrens per Afri-
cam 27, 6, 14. 30, 7, 2
- Gratianus, Flavius G. Augustus 21,
15, 6. 26, 9, 1. 27, 2, 1; 6, 4; 5; 8;
10; 12; 10, 6; 10. 28, 1, 57; 6, 28.
29, 6, 7. 30, 3, 1; 7, 7; 10, 1; 6. 31,
7, 3; 4; 8, 2; 9, 1; 10, 3; 6; 11; 15;
18; 20; 11, 6; 12, 4; 7
- Grenicus, fl. Troadis 18, 6, 18
- Greuthungi, pars Gothorum 27, 5, 6.
31, 3, 1; 5; 4, 12; 5, 3
- Grumbates, rex Chionitarum 18, 6,
22. 19, 1, 7; 2, 1; 6
- Gumathena, regio Mesopotamiae 18,
9, 2
- Gundomadus, rex Alamannus 14, 10,
1. 16, 12, 17. 21, 3, 4
- Gynaecon limen, opp. Gedrosiae 23,
6, 73
- Gyndes, fl. Mediae 23, 6, 40
- Habroatis, opp. Persidis 23, 6, 42
- Hadrianopolis, antea Uscudama, opp.
Thraciae 14, 11, 15. 27, 4, 12. 31, 6,
1; 11, 2; 3; 12, 4; 10; 15, 2; 16, 2
- Hadrianus, P. Aelius H. Augustus 18,
6, 18. 22, 12, 8; 15, 1; 16, 2. 25, 4,
17. 30, 8, 10
- Haemimontanus (adj.) 14, 11, 15. 27,
4, 6; 11. 31, 8, 1
- Haemimontus, prou. Thraciae 26, 10,
4. 27, 4, 12
- Haemus, mons Thraciae 21, 10, 3. 31,
7, 3
- Halani, pop. Sarmaticus 22, 8, 31; 38.
23, 5, 16; 6, 61. 31, 2, 12; 13; 16;
17 (*bis*); 21; 3, 1; 3; 8, 4; 11, 6; 12,
17; 16, 3
- Halani Europaei, pop. Sarmaticus 22,
8, 42

NOMINA

Halys, fl. Asiae minoris 22, 8, 20. 23, 5, 9
 Hannibal, dux Carthaginensis 15, 10, 10; 11. 18, 5, 6. 22, 9, 3. 25, 1, 15
 Hanniballianus, Flavius, rex 14, 1, 2
 Harax, fl. Susianae 23, 6, 26
 Hariobaudes, tribunus uacans 18, 2, 2; 7
 Hariobaudus, rex Alamannorum 18, 2, 15; 18
 Harmozon, promunturium Carmaniae 23, 6, 10
 Harpalus (Harpagos), satrapes Cyri regis 15, 9, 7
 Harpyiae (mythol.) 22, 8, 14
 Hasdrubal, frater Hannibalis 15, 10, 11. 25, 1, 15
 Hatra, opp. Mesopotamiae 25, 8, 5
 Hebrus, fl. Thraciae 18, 6, 5. 22, 8, 3. 27, 4, 10. 31, 11, 4
 Hecataeus, philosophus 22, 8, 10
 Hecatonpylos, opp. Parthiae 23, 6, 43
 Hectoreus (adj. ad Hectorem) 24, 6, 14
 Hecuba, uxor Priami regis 22, 8, 4
 Helena, uxor Menelai regis 22, 8, 25
 Helena, soror Constantii II., uxor Iuliani 15, 8, 18. 16, 10, 18. 21, 1, 5
 Helenopolis, opp. Bithyniae, antea Drepanum 26, 8, 1
 Helice, opp. Achaiae 17, 7, 13
 Helice, caeli signum 22, 8, 20
 Heliodorus, mathematicus Antiochen-sis 29, 1, 5; 2, 6; 13
 Heliogabalus, M. Aurelius Antoninus H. Augustus 26, 6, 20
 Heliopolis, opp. Aegypti: Heliupoli-tana ciuitas 17, 4, 12
 Heliopolites, ciuis Heliopoleos 23, 2, 3
 Hellespontiacus (adj.) 22, 8, 35. 31, 4, 7
 Hellespontus, prouincia 18, 6, 18. 22, 8, 4. 26, 8, 7. 31, 6, 2
 Helpidius, Claudius, praef. praet. Orientis 21, 6, 9
 Heniochi, pop. Asiae 22, 8, 24
 Heraclea, antea Perinthus, opp. Euro-pae prou. Thraciae 22, 2, 3; 8, (5). 27, 4, 12
 Heraclea Pontica, opp. Ponti 22, 8, 16
 Heracleoticus, ostium Nili fl. 22, 15, 10
 Heraclia, opp. Mediae 23, 6, 39

Heraclides, posteri Herculis 28, 4, 27
 Heraclitus, Ephesius, philosophus 21, 16, 14
 Herculanus, protector domesticus 14, 10, 2
 Hercules 15, 9, 3; 6. 22, 8, 5; 22; 12, 4; Hercules Thebaeus 15, 10, 9
 Hermapion, Graecus ignotus 17, 4, 17
 Hermes Termaximus 21, 14, 5
 Hermogenes, mag. equitum 14, 10, 2
 Hermogenes Ponticus, praef. praet. Orientis 19, 12, 6. 21, 6, 9
 Hermogenes, dux Germaniae I 28, 2, 6
 Hermonassa, insula Maeotidis 22, 8, 30
 Hermopolis, opp. Aegypti 22, 16, 2
 Hermupolis, opp. Carmaniae 23, 6, 49
 Herodes, rex Iudaeae 14, 8, 11
 Herodianus, Aelius, grammaticus Alex-andrinus 22, 16, 16
 Herodotus, scriptor historicus 22, 15, 28
 Hesperidae, opp. Pentapoleos (cf. Be-renice) 22, 16, 4
 Hesperius, Decimius Hilarianus, pro-cos. Africae, postea praef. praet. 28, 6, 28
 Hesychia, matrona Romana 28, 1, 47
 Hiaspis, locus ad Tigridem situs 18, 5, 3
 Hiberia, nunc Hispania 23, 6, 21
 Hiberia, regnum Caucasi 21, 6, 8. 27, 12, 4; 16; 17; 18. 30, 2, 2
 Hiberus, incola Hiberiae 31, 12, 16
 Hiberus, fl. Hispaniae 23, 6, 21
 Hibita, statio Mesopotamiae 25, 9, 3
 Hierapolis, opp. Syriae ad Euphratem 14, 7, 5; 8, 7. 23, 2, 6
 Hierapolis, opp. Phrygiae 23, 6, 18
 Hierapolitanus, incola Hierapoleos 22, 14, 4
 Hierocles, Antiochen-sis 29, 1, 44
 Hierosolyma, opp. Palaestinae 14, 8, 12. 23, 1, 2
 Hilarinus, auriga 26, 3, 3; 4
 Hilarius, ex palatino 29, 1, 7; 28 (bis); 35. 31, 14, 8
 Hileia, opp. Mesopotamiae 18, 5, 7
 Hipparchus, astronomus 26, 1, 8
 Hippias Eleus, philosophus 16, 5, 8
 Hippocephalus, suburbanum Antio-chiae 21, 15, 2

NOMINA

Hispani, pop. Europae 15, 11, 13
 Hispania (Hispaniae) 14, 5, 6, 15, 9, 6;
 10, 10; 11. 16, 8, 9. 21, 4, 6. 25, 9,
 10. 31, 13, 17
 Hispanilla, mulier Romana 28, 1, 14
 Hispanus (adj.) 20, 8, 13
 Hister, fl. Europae, Danubius inferior
 17, 12, 4; 13, 4. 19, 11, 4; 21, 8, 2;
 10, 3. 22, 7, 7. 24, 3, 9. 27, 4, 6; 5, 2;
 6, 12. 29, 6, 2. 31, 2; 13; 3, 3; 8; 4,
 2; 12; 8, 1; 6
 Histria, regio Italiae 14, 11, 20
 Histros, opp. Scythiae 22, 8, 43
 Homericus (adj.) 14, 6, 21. 15, 8, 17.
 18, 5, 7. 24, 6, 9. 27, 8, 4. 28, 1, 54
 Homerus, poeta 19, 4, 6. 21, 14, 5. 22,
 14, 3; 15, 3; 16, 10. 23, 6, 21; 53;
 62. 27, 4, 3. 31, 14, 8
 Honoratus, comes Orientis 14, 7, 2
 Hormisdas, regalis Persarum 16, 10,
 16. 24, 1, 2; 8; 2, 4, 11; 20; 5, 4.
 26, 8, 12
 Hormisdas, eius filius 26, 8, 12
 Horre, locus Mesopotamiae 18, 10, 1
 Hortarius, rex Alamannorum 16, 12, 1.
 17, 10, 5; (7). 18, 2, 2; 13; 14
 Hortarius, primas Alamannorum 29,
 4, 7 (*bis*)
 Hucumbra, opp. ad Tigridem situm
 25, 1, 4
 Huni, populus Asiaticus 31, 2, 1; 21;
 3, 1; 3; 6; 8; 8, 4; 16, 3
 Hydriacus, fl. Carmaniae 23, 6, 49
 Hylas (mythol.) 22, 8, 5
 Hymetius, Iulius Festus, uicarius ur-
 bis, procos. Africae 28, 1, 17; 19;
 20; 22
 Hypanis, fl. Sarmatiae 22, 8, 26
 Hypatius, Flavius, frater Eusebiae,
 cos. 359 18, 1, 1. 21, 6, 4. 29, 2, 9;
 16
 Hyperechius, amicus Procopii usur-
 patoris 26, 8, 5
 Hyperides, orator Atheniensis 30, 4, 5
 Hyrcana, opp. Hyrcaniae 23, 6, 52
 Hyrcani, incolae Hyrcaniae 23, 6, 50;
 54
 Hyrcania, regio Persidis 23, 6, 14
 Hyrcanum mare 23, 6, 27
 Hystaspes, rex Persarum 23, 6, 32

Iacobus, numerarius apparitionis ma-
 gistri equitum Orientis 19, 9, 2
 Ianuarius, curans summitatem neces-
 sitatum castrensiarum per Illyricum
 26, 1, 4
 Ianuarius mensis 17, 2, 2; Kalendae
 Ianuariae 22, 7, 1. 23, 1, 6. 27, 1, 1
 Ianus, deus 16, 10, 1
 Iasion (mythol.) 22, 8, 4
 Iasonion, opp. Margianae 23, 6, 54
 Iasonius mons Mediae 23, 6, 28; 39
 Iaxartae, pop. Persidis 23, 6, 62
 Iaxartes, fl. Persidis 23, 6, 63
 Iazyges, gens Sarmatica 22, 8, 31
 Iconium, opp. Pisidiae 14, 2, 1
 Icosium, opp. Mauretaniae Caesa-
 riensis 29, 5, 16
 Idaeus mons Troadis 23, 6, 53
 Idmon, augur Argonautarum 22, 8, 22
 Iesalenses, gens Maurica 29, 5, 44; 47;
 50
 Igilgilitanum litus, ora prope opp.
 Igilgili Mauretaniae Caesariensis 29,
 5, 5
 Igmazen, rex Maurorum 29, 5, 46
 (*bis*); 51; 53; 55
 Ilium, opp. Asiae 22, 8, 3
 Iliacus (adj. ad Ilion) 19, 6, 11
 Illyriae, prouinciae Illyrici 21, 7, 1
 Illyricianus (adj.) 26, 5, 3
 Illyricum, regio Europae 15, 3, 7. 16,
 10, 20. 17, 13, 24; 27. 18, 3, 5; 5, 2;
 8, 2. 19, 11, 2. 20, 1, 1; 9, 1. 21, 12,
 22; 25; 13, 6; 13; 16, 11. 22, 1, 1;
 3, 1. 25, 9, 8; 10, 9. 26, 5, 5; 11; 7,
 11; 12; 8, 2; 10, 3. 27, 7, 5. 28, 1, 57.
 29, 6, 3; 16. 30, 3, 1; 7, 10; 9, 1. 31,
 9, 2; 10, 5; 20
 Illyricus (adj.) 21, 5, 6. 25, 8, 8
 Illyrii, incolae Illyrici 21, 9, 3; 10, 3.
 26, 9, 3. 27, 4, 12. 30, 5, 2
 Ius (mythol.) 22, 9, 7 (*bis*)
 Imaui montes 23, 6, 61
 Imbrus, insula maris Thracici 22, 8, 2
 Immo, comes Iuliani 21, 12, 3; 16
 Inachus, pater Ionis, rex Argiuius 22,
 8, 13
 Indi 14, 3, 3. 23, 6, 12; 13; 70; 72; 73;
 85. 31, 2, 16
 India 23, 6, 21; 33; 64

NOMINA

Indicus (adj.) 22, 7, 10; 8, 23; Indicum mare 23, 6, 48
 Indus, fl. Indiae 23, 6, 72; 73
 Ingenuus, usurpator 21, 16, 10
 Innocentia, ura 29, 3, 9 (*bis*)
 Innocentius, agrimensur 19, 11, 8
 Innocentius, tribunus catafractariorum 16, 12, 63
 Iones, gens Graeca 22, 8, 12, 28, 1, 4
 Ionium mare 15, 4, 6, 22, 8, 13
 Inuidia (quasi persona) 21, 13, 12
 Iouianus, Flavius, protector domesticus, postea imperator 21, 16, 20; 21, 25, 5, 4; 6; 8; 6, 1; 8, 8; 18; 9, (1); 3; 10, 8; (11); 12; (16). 26, 1, 4; 4, 6; 5, 2 (*bis*); 6, 3; 4; 8, 5, 27, 12, 1; 15, 28, 6, 4, 30, 2, 3
 Iouianus, tribunus et notarius 24, 4, 23, 25, 8, 18, 26, 6, 3
 Iouianus, miles 23, 5, 12
 Iouinianus, satrapa Persicus 18, 6, 20
 Iouinus, Flavius, mag. equitum, cos. 367 21, 8, 3; 12, 2; 3, 22, 3, 1, 25, 8, 11; 10, 8; 9, 26, 5, 2, 27, 2, 1; 4; 8, 2; 10, 6, 28, 3, 9
 Iouinus, legatus Tripolitanus 28, 6, 16; 20; 21 (*bis*); 22
 Iouius, quaestor Iuliani, praef. urbi Constantinopoli 21, 8, 1; 3, 22, 8, 49
 Iphicles, cynicus Graecus 80, 5, 8
 Irenaeus, Antiochensis 29, 1, 6
 Iris, dea 20, 11, 30
 Iris, fl. Ponti 22, 8, 17
 Isafenses, gens Maurica 29, 5, 40; 41; 43; 46; 51; 53
 Isaura, opp. Ciliciae 14, 8, 2
 Isauri, pop. Asiae 14, 2, 1; 19, 19, 13, 1
 Isauria, prou. Asiae 14, 2, 3; 4; 13; 3, 1; 8, 1, 26, 8, 10, 27, 3, 6
 Isocrates, orator Atheniensis 30, 8, 6
 Issiacum mare (*cf.* Parthenium m.) 22, 15, 2
 Issicus sinus Ciliciae et Syriae 26, 8, 15
 Itali 17, 13, 27
 Italia 14, 7, 9, 15, 8, 1; 9, 7; 10, 10; 12, 3, 16, 11, 2; 12, 69, 17, 7, 13, 18, 6, 5, 20, 9, 1, 21, 6, 5; 7, 1; 4; 8, 3; 13, 6, 22, 9, 6, 23, 6, 57, 25, 4, 25; 8, 11, 26, 5, 5, 27, 4, 1; 13, 28, 5, 15, 30, 1, 22; 8, 5, 31, 5, 12; 11, 1

Italici 15, 5, 24, 21, 11, 3
 Italicus (adj.) 15, 10, 6; 12, 5, 17, 6, 1, 31, 9, 4
 Iuba II., rex Mauretaniae 22, 15, 8
 Iubalena natio Mauretaniae 29, 5, 44
 Iudaei 14, 8, 12, 22, 5, 5, 24, 4, 1
 Iuliacum, opp. Germaniae II 17, 2, 1
 Iulianus, Flavius Claudius I. Caesar, postea Augustus 14, 11, 28, 15, 2, 7; 8, 1; 3; 8; 11; 18; 22, 16, 1, 1; 2, 4; 10; 3, 1; 4, 3; 4; 5, 3; 5; 7, 1 (*bis*); 2; 3; 6; 10, 18; 11, 1; 5; 7; 8; 11; 13; 15; 12, 1; 2; 3; 6; 8; 9; 16; 18; 28; 38; 40; 55; 64; 67; 70, 17, 1, 4; 12; 14; 2, 1; 2; 3; 4; 3, 4; 6; 8, 1; 9, 3; 6; 7; 10, 5; 8; 9; 10; 11, 1 (*bis*). 18, 1, 1; 4; 2, 6; 7; 9; 11; 3, 6, 20, 1, 1; 4, 1; 3; 4; 5; 6; 8; 9; 11 (*bis*); 14; 17; 18; 20; 5, (1); (2); 10; 8, 2; 8; 20; 21; 22; 9, 3; 4; 6; 7; 8 (*bis*); 10, 1, 21, 1, 1; 2, 1; 3, 4; 6; 4, 1; 6; 7; 5, 13; 6, 4; 7, 1 (*bis*); 2; 8, 1; 9, 3; 5; 8; 12, 1; 16; 18; 21; 13, 6; 13; 16; 15, 2; 4; 5, 22, 1, 1; 3, 8; 4, (1); 9; 6, (2); 7, (3); 9, 1; 11; 12, 8; 13, 3; 14, 4, 23, 1, 1; (4); 3, 3; 5, 4; (15). 24, 1, 1; 2, (9); 17; 3, (1); 9; 4, (10); (13); (21); (29); 5, (6); (10); 6, 11; 16; 7, 6; 8, (1); (2). 25, 1, (2); 6; 2, (2); 3, 6; 15; 4, 23; 5, 6; 6, 6; 10; 7, 10; 8, 8; 18; 9, 12; 10, 5; 7, 26, 3, 2; 4, 4; 5, 2; 11; 6, 1; 2; 3 (*bis*); 7, 10; 10, 8, 27, 1, 1; 12, 1, 29, 1, 42; 4, 2, 30, 4, 1; 7, 5, 31, 10, 21
 Iulianus, M. Didius Seuerus I. Augustus 26, 6, 14
 Iulianus, comes Orientis 23, 1, 4; 5
 Iulianus, ex uicario 22, 11, 1
 Iulianus, tribunus 25, 6, 3
 Iulius, comes rei militaris per Thracias, postea mag. equitum et pedum per Orientem 26, 7, 5, 31, 16, 8
 Iulius, mensis 17, 8, 1; Kalendae Iuliae 16, 2, 2, 24, 8, 5, 25, 5, 1; 6, 9
 Kalendae Iunia 16, 10, 20
 Iuppiter 14, 8, 3; 14, 21, 1, 8, 22, 14, 4; 16, 22, 23, 6, 53, 24, 6, 16, 26, 7, 17; — Tarpeius 16, 10, 14; — Olympiacus 22, 13, 1; — Asbamaeus 23, 6, 19

NOMINA

Iustina, uxor Valentiniani Aug. 28, 2, 10. 30, 10, 4
 Iustitia, dea 14, 11, 25. 22, 3, 7; 10, 6. 25, 4, 19. 26, 9, 10. 27, 11, 4. 28, 6, 1; 25. 29, 2, 20. 30, 2, 9. 31, 15, 7
 Iuthungi, gens Alamannica 17, 6, 1
 Iuuenalis, D. Iunius, poeta 28, 4, 14
 Ixomatae, gens Sarmatica 22, 8, 31
 Izala, mons Mesopotamiae septemtrionalis 18, 6, 12. 19, 9, 4
 Laches, figura comica 28, 4, 27
 Laconicus (adj. ad uerbum Laconis): Laconica nauis 26, 10, 19
 Lacotena, opp. Cappadociae 20, 11, 4
 Laeti 16, 11, 4. 20, 8, 13. 21, 13, 16
 Lagarimanus, dux Greuthungorum 31, 3, 5
 Laipso, tribunus catafractariorum 16, 12, 63
 Lamfoctense opp. (Lamfoctum) Mauretaniae 29, 5, 13
 Lampadius, C. Caeionius Rufius Volusianus, praef. praet. Italiae, praef. urbi 15, 5, 4. 27, 3, 5. 28, 1, 26
 Lampsacus, opp. Troadis 22, 8, 4
 Laniogaisus, tribunus 15, 5, 16
 Laodicea, opp. Syriae 14, 8, 8
 Laranda, opp. Isauriae 14, 2, 11
 Latine 26, 7, 15
 Latinus, comes domesticorum 14, 10, 8
 Laumellum, opp. Galliae transpad. 15, 8, 18
 Lauriacum, opp. Norici 31, 10, 20
 Lauricius, Bassidius, comes et praeses Isauriae 19, 13, 2
 Lazi, pop. Asiae 27, 12, 17
 Lazica, regio Colchidis 27, 12, 11
 Lemannus lacus Galliae Helvetiae 15, 11, 16
 Lemnus, insula maris Thracici 22, 8, 2
 Lentienses, gens Alamannica 15, 4, 1. 31, 10, 2; 4; 12; 17; 12, 1
 Leo, notarius, postea mag. officiorum 26, 1, 6. 28, 1, 12; 41. 30, 2, 10; 5, 10
 Leonas, quaestor sacri palatii Constantii 20, 9, 4; 6; 8. 21, 1, 4.
 Leontinus (adj. ad Leontinos) 30, 4, 3

Leontius, Flavius, quaestor sacri palatii Galli Caesaris, postea praef. urbi 14, 11, 14. 15, 7, 1; 6
 Leptis (Leptis Magna), opp. Tripolitaniae 28, 6, 4; 18
 Leptitanus, incola oppidi Leptis 28, 6, 5
 Leptitanus (adj. ad Leptim) 28, 6, 10; 15
 Lernaea serpens (mythol.) 29, 5, 22
 Lesbos, insula Aeoliae 22, 8, 2
 Leuce, insula Tauricae 22, 8, 35
 Libanus, mons Phoeniciae 14, 8, 9
 Liber (Bacchus) 22, 8, 23
 Liberius, episcopus Romae 15, 7, 6; 9; 10
 Libino, comes rei militaris 21, 3, 2; 4, 7
 Libitina (metonymice) 19, 12, 1
 Libya, prou. Aegypti 22, 16, 1 (bis); 4; 5; 24 (bis)
 Libycum mare 22, 16, 9
 Libycus (adj.) 31, 4, 6
 Libyssa, opp. Bithyniae 22, 9, 3
 Liciniani, sectatores Licinii Augusti 15, 5, 33
 Liguria 15, 10, 10
 Lilybaeum, opp. Siciliae 21, 7, 5
 Limigantes, Sarmatae serui 17, 13, 1; 21; 29; 30. 19, 11, 1; 5; 9
 Lindius, cogn. Thiodamae 22, 12, 4
 Lithinos pyrgos, uicus Sacarum 23, 6, 60
 Lollianus, Q. Fabius Maesius L. Ma-uortius, cos. 355, praef. urbi, praef. praet. Italiae 15, 8, 17. 16, 8, 5
 Lollianus, filius Lampadii praef. urbi 28, 1, 26
 Lorne, castellum Mesopotamiae 19, 9, 4
 Lotophagi, pop. mythol. 14, 6, 21
 Lucani, incolae Lucaniae 24, 4, 24
 Lucania, regio Italiae 15, 9, 7
 Lucanicus, nomen irrisionis 28, 4, 28
 Lucilius, C., auctor Saturarum 26, 9, 11
 Lucillianus, comes, mag. equitum per Illyricum 14, 11, 14. 17, 14, 3. 18, 6, 17. 21, 9, 5; 6; 10, 1. 25, 8, 9; 10; 10, 6; 7
 Lucillianus, comes 23, 3, 9. 24, 1, 6

NOMINA

- Lucius, ciuis Tripolitanus 28, 6, 22
 Lucullus, L. Licinius, cos. 74 a. Chr. n. 22, 8, 16. 23, 5, 16
 Lucullus, M. Licinius, cos. 73 a. Chr. n., procos. Macedoniae 27, 4, 11
 Lugdunensis, prou. Galliarum 15, 11, 3; 6; 17; — I 15, 11, 11; — II 15, 11, 12
 Lugdunus (Lugdunum), opp. Galliae Lugdunensis I 15, 11, 11. 16, 11, 4
 Luna, dea 17, 5, 3. 22, 14, 7. 23, 3, 2; 6, 5
 Lundinium, opp. Britanniae, postea Augusta cognominatum 20, 1, 3. 27, 8, 7. 28, 3, 1
 Lupicinus, Flauius, mag. equitum per Gallias, cos. 367 18, 2, 7; 11. 20, 1, 2; 4, 3; 9; 9, 5; 9 (*bis*). 26, 5, 2; 8, 4; 9, 1
 Lupicinus, miles e schola Gentilium, postea comes rei militaris per Thraciam 27, 10, 12. 31, 4, 9; 5, 2; 5; 6; 9
 Luscus, curator Antiochiae 14, 7, 17
 Lusius, Maurus, dux Traiani 29, 5, 4
 Lutetia *uide* Parisii
 Lutto, comes 15, 6, 4
 Lycaonia, regio Asiae 14, 2, 4; 8
 Lycia, regio Asiae 26, 9, 2
 Lycurgi, iudices Graeci 22, 9, 9. 30, 8, 13
 Lycurgus, legum conditor Spartanus 16, 5, 1
 Lycus, fl. Phrygiae 22, 8, 14
 Lydia, regio Asiae 23, 6, 84
 Lysimachia, opp. Cherronesi Thracicae 22, 8, 5
 Macedones 14, 3, 3. 23, 6, 3. 26, 7, 12; 9, 3
 Macedonia 17, 7, 1. 22, 8, 2. 31, 5, 16; 16, 2
 Macedonicus (adj.) 17, 5, 5. 26, 6, 20. 27, 4, 8
 Macellum, uilla imperatoria 15, 2, 7
 Macepracta, uicus Mesopotamiae 24, 2, 6
 Maces, promunturium Arabiae 23, 6, 10
 Machameus, ductor Romanus 25, 1, 2 (*bis*)
 Macrianus, rex Alamannorum 18, 2, 15; 17; 18. 28, 5, 8. 29, 4, 2; 7 (*bis*). 30, 3, 3; 7, 11
 Macrinus, M. Opellius Seuerus M. Augustus 26, 6, 20
 Macrobius, tribunus 25, 6, 3
 Macrochir *uide* Artaxerxes
 Macrones, pop. Asiae 22, 8, 21
 Maefen, opp. Arabiae 23, 6, 47
 Maeotae, gens Sarmatica 22, 8, 31
 Maeoticus (adj.) 22, 8, 27. 31, 2, 1; 21
 Maeotis, palus Sarmatica 22, 8, 11; 30; 32
 Magi, secta Babyloniae 23, 6, 32; 36
 Magnentianus (*uide* Magnentius) 14, 5, 1
 Magnentius, Flauius Magnus, usurpator 14, 5, 6. 16, 6, 2; 10, 1. 21, 8, 1; 13, 11. 22, 13, 3; 14, 4. 30, 7, 3
 Magnus, tribunus 24, 4, 23
 Maharbal, frater Hannibalis 18, 5, 6
 Malarichus, rector Gentilium 15, 5, 6; 9; 10; 11. 25, 8, 11; 10, 6
 Mallius Priscus, legatus Pompei 16, 7, 10
 Mallobaudes, rex Francorum, comes domesticorum 30, 3, 7. 31, 10, 6; 7
 Mallobaudes, tribunus armaturarum 14, 11, 21. 15, 5, 6 (*bis*)
 Mamaea, Iulia Auita M. Augusta 26, 6, 20
 Mamersides, praef. praesidiorum Persicorum 24, 2, 21
 Mamertinus, Claudius, comes sacrum largitionum, praef. praet. Illyrici et Italiae, cos. 362 21, 8, 1; 10, 8; 12, 20; 25. 22, 3, 1; 7, 1; 2. 26, 5, 5. 27, 7, 1
 Mancinus, C. Hostilius, cos. 137 a. Chr. n. 14, 11, 32. 25, 9, 11
 Manlius, M. Manlius Capitolinus, dux Romanorum 390 a. Chr. n. 21, 16, 13
 Mantinea, opp. Arcadiae 25, 3, 8
 Mantuanus uates 15, 9, 1
 Maozamalcha, opp. Mesopotamiae 24, 4, 2. 25, 8, 18
 Maraccus, fl. Sarmatiae 22, 8, 29
 Maranga (Maronsa), uicus prope Tigridem 25, 1, 11
 Maras, diaconus Christianus 14, 9, 7

NOMINA

Maratocupreni, incolae uici eiusdem nominis Syriae 28, 2, 11
Marcellianus, filius Maximini praefecti 29, 6, 3
Marcellus, mag. equitum per Gallias 16, 2, 8; 4, 3; 7, 1; 8, 1; 10, 21. 22, 11, 2
Marcellus, M. Claudius, ductor Romanus 25, 3, 13. 28, 4, 23
Marcellus, protector domesticus, usurpator 26, 10, 1; 3; 5
Marcellus, ex agente in rebus 28, 1, 44
Marcianae siluae (Abnoba), montes Germaniae 21, 8, 2
Marcianopolis, opp. Moesiae inferioris 27, 4, 12; 5, 5; 6. 31, 5, 4; 8, 1
Marcianus, comes rei militaris per Thracias 21, 12, 22
Marcianus, u. c. 23, 1, 27
Marcianus, orator Romanus 30, 4, 17 (*bis*)
Marcus, uates 14, 1, 7
Marcomanni, pop. Germanicus 22, 5, 5. 29, 6, 1. 31, 4, 2
Marous, haruspex 26, 1, 5
Marous Aurelius Antoninus Augustus 14, 4, 2. 15, 7, 3. 16, 1, 4. 21, 16, 11. 22, 5, 4. 23, 6, 24. 25, 4, 17. 27, 6, 16. 29, 6, 1. 30, 9, 1. 31, 5, 13; 10, 19
Margiana, regio Persidis 23, 6, 14; 56
Margiani, incolae Margianae 23, 6, 54
Mariades, decurio Antiochensis 23, 5, 3
Mariandena, regio Mygdoniae 22, 8, 14
Maride, castellum Mesopotamiae 19, 9, 4
Marinus, tribunus uacans 15, 3, 10; 11
Marinus, causarum defensor 28, 1, 14
Marius, C., cos. septies, dux Romanus 21, 14, 5. 30, 8, 9
Marius Maximus, scriptor historicus 28, 4, 14
Maronea, opp. Rhodopae prou. Thraciae 22, 8, 3. 27, 4, 13
Mars, deus (*uel* meton. pro bello, pugna) 14, 8, 13; 10, 14. 15, 10, 10. 16, 12, 5. 17, 12, 2. 19, 1, 9. 21, 12, 8. 23, 5, 20; 6, 22. 24, 4, 24; 6, 16. 25, 2, 4. 26, 8, 11. 27, 4, 4. 29, 5, 29. 31, 2, 23; 3, 8; 7, 15; 12, 14; 15, 7; — Ultor 24, 6, 16; statio nomine Martis 15, 10, 6

Marses, fl. Babyloniae 23, 6, 25
Martinianus, ciuis Africanus 29, 5, 50
Martinus, uicarius Britanniae 14, 5, 7
Martis castra in Pannonia sita 31, 11, 6
Martius (adj. ad Martem) 15, 12, 3. 16, 1, 5. 17, 1, 1. 19, 11, 13. 20, 5, 4. 21, 12, 22. 23, 6, 83. 24, 4, 15; 8, 1. 26, 10, 10. 27, 6, 8; 8, 3. 30, 9, 4. 31, 2, 1; 5, 12; 7, 2; 11
Kalendae Martiae 26, 4, 2; Nonae Martiae 23, 2, 6
Masaucio, protector domesticus 26, 5, 14
Mascizel, nobilis Maurus 29, 5, 11; 14
Masilla, nobilis Maurus 29, 5, 51; 54; 55
Massa Veternensis, uilla imperatoria 14, 11, 27
Massagetae, pop. Sarmaticus 22, 8, 38. 23, 5, 16. 31, 2, 12
Massilia, opp. Galliae Viennensis 15, 9, 7; 11, 14
Masinissenses, gens Maurica 29, 5, 11
Mater Magna 22, 8, 5; 9, 5. 23, 3, 7
Matrona, fl. Galliae 15, 11, 3
Matrona, mons Alpium 15, 10, 6
Mattiaca aquae, opp. Germaniae 29, 4, 3
Maudio, comes 15, 6, 4
Mauortius *uide* Lollianus
Mauretania, regio Africae 21, 7, 4. 22, 15, 8. 29, 6, 1
Mauretania Caesariensis, prou. Romana 29, 5, 6; 50
Mauretania Sitifensis, prou. Romana 29, 5, 5; 27
Mauricae gentes *uel* nationes 26, 4, 5. 29, 5, 2. 30, 7, 10
Mauritius, tribunus 25, 8, 7
Maurus, draconarius, postea comes 20, 4, 18. 31, 10, 21
Maurus, dux Phoenices 25, 1, 2
Maurus, incola Mauretaniae 22, 7, 10. 29, 5, 3; 15; 25
Maurus Caesariensis, incola Mauretaniae Caesariensis 27, 6, 14
Maxentius, Pannonius 27, 7, 6
Maxera, fl. Hyrcaniae 23, 6, 52
Maxima, coniux Chilonis 28, 1, 8
Maximianopolis, opp. Rhodopae prou. Thraciae 27, 4, 13

NOMINA

- Maximianus, C. Galerius Valerius M. Caesar, postea Augustus** 14, 11, 10, 22, 4, 8, 23, 5, 11, 24, 1, 10, 25, 7, 9; 10, 2
Maximinus, C. Iulius Verus Thrax M. Augustus 14, 1, 8, 26, 6, 20
Maximinus, Flavius, praef. annonae, uicarius Romae, praef. praet. Galliarum 28, 1, 5; 10; 12; 13; 22; 26; 27; 29; 31; 32; 33; 34; 35; 41; 43; 45; 46; 43; 51; 56; 57; 3, 4, 29, 2, 22; 23; 3, 1; 2; 6, 3, 30, 2, 11
Maximus, philosophs Graecus 22, 7, 3, 25, 3, 23, 29, 1, 42
Maximus, Valerius, praef. urbi 21, 12, 24 (*bis*)
Maximus, tribunus 25, 6, 3
Maximus, postea comes Theodosii 29, 5, 6; 21, 31, 4, 9
Mazaca (Caesarea Cappadociae) 20, 9, 1
Mazices, gens Maurica 29, 5, 17; 21; 25; 26; 30; 51
Mazuca, nobilis Maurus, frater Firmi 29, 5, 40; 41
Mazucanum, fundus Mauretaniae 29, 5, 31
Mederichus, rex Alamannorum 16, 12, 25
Medi, pop. Asiae 23, 5, 9, 25, 4, 13; 7, 12
Media, regio Persidis 14, 8, 13, 23, 3, 5; 6, 14; 27; 31; 70, 31, 2, 21
Mediana, uicus prope Naissum Daciae 26, 5, 1
Medianum munimentum Mauretaniae 29, 5, 45
Medicus (adj. ad Mediam) 22, 8, 2, 23, 6, 37, 24, 6, 14, 28, 1, 3, 31, 4, 7
Mediolanum, opp. Galliae transpadanae 14, 10, 16; 11, 5, 15, 1, 2; 2, 8; 3, 1; 11; 4, 13; 5, 17, 16, 7, 2, 25, 8, 9; 10, 6, 26, 5, 4, 27, 7, 5, 28, 6, 30
Mediolanum, opp. Galliae Lugdunensis II 15, 11, 12
Mediomatrici, opp. Belgicae I 15, 11, 9, 17, 1, 2
Megaera (mythol.) 14, 1, 2
Megalopolitanus, incola Megalopoleos Arcadiae 24, 2, 16
Meiacarire, castellum Mesopotamiae 18, 6, 16; 10, 1
Melanchlaenae, gens Sarmatica 22, 8, 31, 31, 2, 15
Melantias, uilla imperatoria Thraciae 31, 11, 1; 12, 1
Melas, sinus Thraciae 22, 8, 3
Melas, fl. Pamphyliæ 14, 2, 9
Melitene, opp. Armeniae minoris 19, 8, 12, 20, 11, 4
Memoridus, tribunus 25, 8, 8; 10, 6
Memorius, consularis Ciliciae 23, 2, 5
Memphis, opp. Aegypti 22, 14, 7; 15, 17; 16, 6
Menander, poeta 21, 14, 4
Menapila, opp. Bactrianorum 23, 6, 58
Mendesius, ostium Nili fl. 22, 15, 10
Menelaus, rex Spartae 22, 16, 14
Menophilus, eunuchus Mithridatis regis 16, 7, 9; 10
Menus, fl. Germaniae 17, 1, 6
Mercurius, deus 16, 5, 5
Mercurius, ex ministro triclinii rationalis 15, 3, 4; 5
Merena, mag. equitum Persicus 25, 1, 11; 3, 13
Meribanes, rex Hiberiae 21, 6, 8
Merobaudes, mag. ped. praesentalis, cos. 377 et 383 28, 6, 29, 30, 5, 13; 10, 2; 4, 31, 7, 4; 8, 2
Meroe, insula Nili fl. 22, 15, 12
Meroe, opp. Aegypti 22, 15, 2; 31
Mesene, regio Tigridis inferioris (23, 6, 23?). 24, 3, 12
Mesopotamia, terra Asiae 14, 3, 1; 2; 7, 19; 21, 15, 13, 4, 16, 9, 2, 17, 5, 6; 11; 14, 1, 18, 5, 1; 4; 6, 5; 7, 3; 5; 8, 2; 9, 2, 19, 9, 4; 11, 17, 20, 2, 4; 6, 1; 7, 17, 21, 6, 2; 11, 2; 13, 1; 8, 23, 2, 7; 6, 13, 25, 5, 3; 7, 2; 8, 7; 16, 26, 6, 2, 30, 2, 4
Messala, rector prou. Pannoniae II 29, 6, 7
Messor, nomen irrisionis 28, 4, 28
Meterius, ciuis Africanus 28, 6, 26 (*bis*); 27
Meton, philosophus Atheniensis 26, 1, 8
Metrodorus, philosophus et legatus Constantini Aug. 25, 4, 23
Mica, ursa 29, 3, 9

NOMINA

- Micio, figura comica 28, 4, 27
 Midas, rex Phrygiae 22, 9, 7
 Milesius (adj.) 22, 8, 12; 26
 Miletus, opp. Ioniae 28, 1, 3; 4
 Milon, athleta Graecus 30, 7, 2
 Miltiades, dux Atheniensis 17, 11, 3
 Mimas, mons Thraciae uel Ioniae 29, 1, 33. 31, 14, 8 (*bis*)
 Mimas, nobilis uir 31, 14, 9
 Minerva, dea 16, 1, 5
 Mineruius, ex consulari 28, 1, 24
 Minucius, T. M. Rufus, procos. Macedoniae 27, 4, 10
 Mithridates, rex Ponti 16, 7, 9; 12, 41. 23, 6, 56. 29, 5, 33
 Mithridaticus 25, 9, 8
 Mobsucrenae, opp. Ciliciae 21, 15, 2
 Mobsuestia, opp. Ciliciae 14, 8, 3
 Mobsus (mythol.) 14, 8, 3
 Modestus, Flavius Domitius, comes Orientis, postea praef. praet. Orientis 19, 12, 6. 29, 1, 10. 30, 4, 2
 Moesia, regio Thraciae 17, 13, 20. 31, 8, 4; — superior, prou. 16, 10, 20. 17, 12, 1
 Moesia, opp. Parthiae 23, 6, 43
 Mogontiacus (Mogontiacum), opp. Germaniae I 15, 11, 8. 16, 2, 12. 17, 1, 2. 18, 2, 7; 8. 27, 10, 1. 29, 4, 7. 30, 2, 10; 3, 4
 Monoecus, opp. Liguria 15, 10, 9
 Montius, quaestor sacri palatii 14, 7, 12; 14; 15; 18; 9, 4; 11, 17. 15, 3, 1
 Mosa, fl. Galliae Belgicae 17, 2, 2; 9, 1
 Mosaeus, fl. Susianae 23, 6, 26
 Mosella, fl. 16, 3, 1
 Mossynoeci, pop. Asiae 22, 8, 21
 Mothone, opp. Messeniae 26, 10, 19
 Moxoena, regio Armeniae 23, 3, 5. 25, 7, 9
 Mucianus, apparitor Maximini 28, 1, 36
 Mucii, uiri historiae Romanae 23, 5, 19
 Munderichus, dux Greuthungorum, postea dux limitis per Arabiam 31, 3, 5
 Murocincta, uilla imperatoria 30, 10, 4
 Mursa, opp. Pannoniae: Mursense proelium 15, 5, 33
 Musae 16, 5, 4
 Musones, gens Maurica 29, 5, 27
 Musonianus, Flavius Strategius, praef. praet. Orientis 15, 13, 1; 2. 16, 9, 2; 10, 21. 17, 5, 15
 Musonius, uicarius Asiae 27, 9, 6
 Mutina, opp. Galliae cisalpiniae 31, 9, 4
 Mychon, nobilis oppidanus Tripolitani 28, 6, 14
 Mychopontion *uide* Acherusium specus
 Mygdonia, regio Bithyniae 22, 8, 14
 Mygdum (Midum), statio Bithyniae 26, 7, 14
 Mysia, prou. Thraciae (Moesia inferior) 27, 4, 12
 Naarmalcha, fl. Mesopotamiae 24, 2, 7; 6, 1
 Nabataei, pop. Arabiae 14, 8, 13
 Nabdates, dux Persarum 24, 4, 26; 5, 4
 Nacolia, opp. Phrygiae 26, 9, 7; 10, 4
 Nagara, opp. Arabiae 23, 6, 47
 Naissus, opp. Moesiae I (postea Daciae M.) 21, 10, 5; 12, 1; 21. 26, 5, 1
 Nannienus, comes Britanniae, postea mag. equitum praesentalis 28, 5, 1. 31, 10, 6; 7
 Napaei, gens Taurica 22, 8, 33
 Naracustoma, ostium Danubii fl. 22, 8, 45
 Narbona, opp. Narbonensis 15, 11, 14
 Narbonensis, prou. Galliarum 15, 11, 6; 14. 18, 1, 4. 22, 1, 2
 Narseus II., rex Persarum 23, 5, 11 (*bis*)
 Narseus, dux nobilis Persarum 17, 5, 2. 24, 6, 12
 Nascon, opp. Arabiae 23, 6, 47
 Natiso, fl. Venetiae 21, 12, 8
 Natuspardo, Scutarius 27, 10, 16
 Naulibus, opp. Paropanisadarum (Naulibis) 23, 6, 70
 Nauplius (mythol.) 22, 8, 2
 Nazauicium, mons Serum 23, 6, 64
 Neapolis, opp. Libyae 22, 16, 5
 Neapolis, opp. Palaestinae 14, 8, 11
 Nebridius, comes Orientis, praef. praet. Galliarum, postea Orientis

NOMINA

14, 2, 20. 20, 9, 5; 8. 21, 1, 4; 5, 11;
8, 1. 26, 7, 4; 5
Nectaridus, comes maritimi tractus
27, 8, 1
Nemesis (mythol.) 14, 11, 25
Nemetæ, opp. Germaniæ I 15, 11, 8.
16, 2, 12
Nemota 25, 7, 13
Neocaesarea, opp. Ponti prouinciæ
27, 12, 9
Neoterius, praef. praetorio, cos. 390
26, 5, 14
Nepos, Cornelius, scriptor historicus
21, 16, 13. 26, 1, 2
Nepotianus, Flavius Popilius, usur-
pator 28, 1, 1
Neptunus 17, 7, 12
Nero, Claudius Drusus Germanicus
Caesar Augustus 29, 5, 4
Neronianum saeculum 15, 2, 5
Nerua Caesar, M. Cocceius Nerua
Augustus 31, 16, 9
Nerui, pop. Asiae 31, 2, 14
Neruii, pop. Asiae 22, 8, 40
Nestica, tribunus Scutariorum 17,
10, 5
Neuita, Flavius, magister armorum,
cos. 362 17, 6, 3. 21, 8, 1; 3; 10, 2;
8; 12, 25. 22, 3, 1; 7, 1. 24, 1, 2; 4,
13. 25, 5, 2
Nicaea, opp. Bithyniæ 22, 9, 5; 13, 5.
26, 1, 3; 7, 14; 8, 1; 3; 11; 10, 1. 30,
7, 4
Nicaea, opp. Liguriæ 15, 11, 15
Nicasius, aedilis Tripolitanus 28, 6, 10
Nice, opp. Thraciæ 31, 11, 2; 12, 3
Nicer, fl. Germaniæ 28, 2, 2
Nicias, minister Pyrrhi regis 30, 1, 22
Nicomedia, metropolis Bithyniæ 17,
7, 1. 22, 8, 5; 9, 3; 13, 5. 26, 4, 2; 8,
2; 6
Nicomolis, opp. Moesiæ II 27, 4, 12.
31, 5, 16; 11, 2
Nifates, montes Armeniæ 23, 6, 13
Nigrinianus, cos. 350 15, 5, 12. 22,
3, 6
Nigrinus, tribunus 21, 11, 2; 19; 20
Nigrinus, amicus Faustini 30, 5, 12
(bis)
Nileus, filius Codri regis 22, 8, 12. 28,
1, 4

Nilus, fl. 14, 4, 3; 8, 5. 15, 4, 2. 17, 4,
13; 14. 22, 15, 3; 4; 9; 17; 27. 23,
6, 74
Nineue, opp. Adiabenæ 18, 7, 1
Ninus, rex Assyriæ 23, 6, 22
Ninus, opp. Adiabenæ 23, 6, 22
Ninus *uide* Hierapolis 14, 8, 7
Nisea, opp. Margianæ 23, 6, 54
Nisibenus, incola Nisibis oppidi *uel*
adj. 18, 10, 1; 3. 25, 8, 13
Nisibis, opp. Mesopotamiæ 14, 9, 1.
18, 6, 8; 7, 8. 19, 9, 4; 5; 9. 20, 6, 9;
7, 1. 25, 1, 15; 7, 9; 11; 8, 17; 9, 8
Nisibis, opp. Asiae 23, 6, 69
Nohodares, nobilis Persa 14, 3, 1. 18,
6, 16; 8, 3. 25, 3, 13
Nomades 31, 2, 17
Norici, pop. Alpium 14, 11, 19. 21,
12, 2
Noricum, regio Alpium 15, 1, 2
Nouem populi, prou. Galliarum 15,
11, 14
Idus Nouembres 15, 8, 17; Kalendæ
Nouembres 22, 13, 1. 26, 5, 8; No-
nae Nouembres 21, 15, 3
Nouesium, ciu. Germaniæ II 18, 2, 4
Nouiodunum, munimentum Roma-
num ad Histrum fl. situm 27, 5, 6
Nubel, regulus Mauricus 29, 5, 2; 44
Numa Pompilius, rex Romanus 16, 7
4. 21, 14, 5. 28, 1, 39
Numantia, opp. Hispaniæ 23, 5, 20
Numantini, incolae Numantiae 14, 11
32. 25, 9, 11
Numerius (Numerianus?), rector Nar-
bonensis 18, 1, 4
Numerius, tribunus, amicus Valentis
Aug. 29, 2, 17
Numidia, regio Africae 25, 9, 11
Nymphaeus, fl. Armeniæ 18, 9, 2
Oceanus 15, 9, 3. 28, 5, 1; — fretalis
28, 2, 1
Ochus, fl. Persidis 23, 6, 57
Oericulum, opp. Umbriæ 16, 10, 4.
28, 1, 22
Octavianus, C. Caesar diui f. Impera-
tor Augustus 14, 8, 11. 15, 10, 2.
17, 4, 5; 12. 21, 14, 5. 22, 8, 40; 16,
24. 26, 1, 13

NOMINA

- Octavianus, Clodius, procos. Africae 23, 1, 4. 29, 3, 4
 October, mensis 14, 5, 1
 Odessos, opp. Moesiae II 22, 8, 43. 27, 4, 12
 Odryssae, pop. Thraciae 18, 6, 5. 27, 4, 9; 10
 Oechartis, fl. Serum 23, 6, 65
 Oeensis (adj. ad Oeam, opp. Tripolitanae) 28, 6, 10
 Oenunia, opp. Parthiae 23, 6, 43
 Olybrius, Q. Clodius Hermogenianus, procos. Africae, praef. urbi, praef. praet. Illyrici, postea Orientis 28, 1, 8; 9; 32; 4, 1
 Olympia, opp. Graeciae 22, 16, 21. 29, 1, 39
 Olympias, filia Ablabi 20, 11, 3
 Olympicus (adj.) 29, 1, 25
 Olympus, mons Mysiae 26, 9, 2
 Ona, fl. Adiabenae 23, 6, 20
 Ophiussa, cogn. insulae Rhodi 17, 7, 13
 Opimius, L., dux Romanus 125 a. Chr. n. 25, 9, 10
 Opitergium, opp. Venetiae 29, 6, 1
 Oppius, P., quaestor 30, 8, 7
 Opurocorra, mons Serum 23, 6, 64
 Orfitus, Memmius Vitrasius O. Honorius, praef. urbi 14, 6, 1. 16, 10, 4. 17, 4, 1. 27, 3, 2; 7, 3
 Orgomanes (Dargamanes), fl. Persidis 23, 6, 57
 Oroates, fl. Susianae 23, 6, 26
 Orontes, mons Mediae 23, 6, 28
 Orontes, fl. Syriae 14, 8, 10
 Oropus, opp. Atticae 30, 4, 5
 Orsiloche, cogn. Dianae 22, 8, 34
 Ortospana, opp. Parapanisadarum (Kabura) 23, 6, 70
 Osdroena, prou. Orientis 14, 3, 2; 8, 7. 28, 2, 7. 24, 1, 2
 Ostia, portus Romae 19, 10, 4
 Ostracine, opp. Aegypti 22, 16, 3
 Otus (mythol.) 22, 14, 3
 Oxia palus Sogdianae 23, 6, 59
 Oxus, fl. Hyrcaniae 23, 6, 52; 57
 Oxyrynchus, opp. Aegypti 22, 16, 6
 Ozogardana, opp. Mesopotamiae 24, 2, 3
 Pachynum, promunturium Siciliae 21, 7, 5
 Pacorus, rex Parthorum 23, 6, 23
 Padus, fl. Italiae 28, 5, 15
 Pagonii, nomen irrisionis 28, 4, 7
 Palaestina, prou. Orientis 14, 8, 10. 19, 12, 8. 22, 5, 5
 Palamedes (mythol.) 22, 8, 2
 Palas, locus Germaniae liberae 18, 2, 15
 Paleas, castellum (?) Isauriae 14, 2, 13
 Palladius, mag. officiorum Galli Caesaris 22, 3, 3
 Palladius, tribunus et notarius Valentiniani Aug. 28, 6, 12; 17; 20 (*bis*); 22; 25; 26; 27
 Palladius, Antiochensis 29, 1, 5; 6; 25; 2, 1; 6
 Palmyreni, incolae Palmyrae 28, 4, 9
 Pamphylia, regio Asiae 14, 2, 8. 27, 9, 6. 31, 5, 16
 Pamphylus (adj.) 17, 11, 3
 Panchariana statio Africae 29, 5, 9
 Pancratius, legatus Tripolitanus 28, 6, 16; 20
 Pannonia (Pannoniae) 16, 8, 3. 17, 12, 1; 13. 28. 19, 11, 4 (*bis*). 21, 5, 13; 16, 15. 26, 4, 5; 5, 11. 28, 1, 5; 3, 4. 30, 5, 3; 7; 7, 2. 31, 10, 6; — II. 15, 3, 7. 16, 10, 20. 17, 12, 6. 21, 10, 6
 Pannonicus (adj.) 31, 7, 3
 Pannonius, incola Pannoniae 26, 1, 6; 5, 3; 7, 16. 27, 3, 11; 7, 6. 28, 1, 12. 30, 7, 10
 Panticapaeum, opp. Cherronesi Tauricae 22, 8, 26
 Panticapes angustiae 22, 8, 30
 Papa, rex Armeniae 27, 12, 9 (*bis*); 10; 11; 14. 30, 1, 1; 4 (*bis*); 17; 2, 1
 Paphius, senator Romanus 28, 1, 29
 Paphlago, incola Paphlagoniae 21, 6, 2
 Paphlagonia, prou. Ponti 21, 6, 9. 22, 8, 16
 Paphus, opp. Cypri 14, 8, 14
 Papirius Cursor, L., dux Romanus in bellis Samniticis 28, 3, 9. 30, 8, 5
 Paraetonion, opp. Libyae 22, 16, 5
 Parion, opp. Troadis 22, 8, 4
 Parisii, Lutetia Parisiorum, opp. Galliae 15, 11, 3. 17, 2, 4; 8, 1. 18, 6,

NOMINA

16. 20, 1, 1; 4, 11; 5, 1; 8, 2; 9, 6.
21, 2, 1. 26, 5, 8. 27, 2, 1; 10
Parius, filius Iasionis 22, 8, 4
Parma, opp. Galliae cisalpinæ 31, 9, 4
Parnasius, ex praefecto Aegypti 19,
12, 10
Paropanisadae, pop. Persidis 23, 6, 14;
70
Parthenium mare (mare internum) 14,
8, 10. 22, 15, 2; 16, 9
Parthenius, fl. Ponti 22, 8, 17
Parthi 14, 8, 13. 15, 1, 2. 20, 4, 2; 7, 6.
21, 7, 1. 23, 3, 2; 5, 4; 6, 2; 28. 25,
1, 18; 4, 17; 7, 12. 28, 4, 9
Parthia, regio Persidis 23, 6, 14
Parthicus, cogn. imperatorum 22, 12,
2
Parthicus (adj.) 14, 7, 21; 11, 4. 20, 8,
1; 16. 22, 4, 8; 8, 37. 23, 1, 7; 6, 5.
25, 3, 4; 4, 23; 8, 12. 29, 2, 21. 30,
8, 8
Parthiscus (Patisus, Tisia), fl. Sarmatiae
17, 13, 4 (*bis*)
Parthus (adj.) 29, 1, 4
Parthyaiei (Parthi) 23, 6, 43
Pasiphilus, philosophus Graecus 29, 1,
36
Paternianus, notarius 30, 3, 2
Pathmiticus, ostium Nili fl. 22, 15, 10
Patigran, opp. Tigranae 23, 6, 39
Patrae, opp. Achaiae 19, 12, 10
Patricius, Antiochensis 29, 1, 7; 28.
31, 14, 8
Patruinus, consularis Piceni et Flaminiae
15, 7, 5
Paulus Catena, notarius 14, 5, 6; 8
(*bis*); 9. 15, 3, 4 (*bis*); 6, 1. 19, 12,
1; 5; 7; 13. 22, 3, 11
Pax, dea 16, 10, 14
Pelagia, cogn. insulae Rhodi 17, 7, 13
Peleus, pater Achillis 22, 16, 3
Peloponnesiacum bellum 19, 4, 4
Pelusiacus, ostium Nili fl. 22, 15, 10
Pelusium, opp. Aegypti 22, 16, 3
Pentadius, notarius, postea mag. officiorum
14, 11, 21; 23. 20, 8, 19. 22, 3, 5
Pentapolis, prou. Aegypti (P. Libya)
22, 16, 1; 4; 24
Peregrinus Proteus, philosophus 29,
1, 39
Pergamius, Antiochensis 29, 1, 6; 25
Perinthus, comes Herculis 22, 8, 5
Perinthus (*cf.* Heraclea) 22, 2, 3. 27,
4, 12. 31, 16, 1; 3
Perperna Veiento, hospes Sertorii 26,
9, 9
Persa 15, 3, 4. 18, 5, 1. 23, 6, 79
Persae 14, 3, 1. 16, 9, 1; 2; 10, 21; 12,
69. 17, 4, 3; 5, 1; 11, 3; 14, 1. 18, 5,
2; 6; 7; 6, 3; 6; 8; 15; 16; 17; 19;
20; 8, 3; 11; 12; 9, 3 (*bis*). 19, 2, 3;
8; 11; 5, 5; 6, 6; 8; 11; 7, 4; 6; 8; 8,
10; 9, 1; 2; 7; 9; 11, 17. 20, 6, 1; 7;
7, 5; 7; 8; 14; 9, 3; 11, 2; 11; 13;
17; 18; 21; 22; 24; 32. 21, 6, 7; 8;
7, 6; 13, 3; 4. 22, 4, 8; 8, 4; 12, 1.
23, 5, 2; 3; 11; 17; 6, 24; 38; 41;
55; 85. 24, 2, 4; 3, 4; 9; 10; 4, 4; 15;
5, 9; 6, 2; 8; 12; 15; 7, 7; 8, 1; 6.
25, 1, 3; 5; 11; 18; 19; 3, 1; 5; 11;
13; 4, 24; 26; 5, 8; 6, 2; 11; 14; 7, 5;
11; 12; 8, 1; 4; 9, 1; 3; 8. 26, 4, 6.
27, 12, 9; 13; 15; 16; 17. 28, 1, 1; 3.
29, 1, 1; 2. 30, 1, 4; 2, 4; 8, 4; 8.
31, 2, 13; 20; 7, 1
Persepolis, opp. Persidis 23, 6, 42
Perseus (mythol.) 14, 8, 3
Perseus, rex Macedonum 14, 11, 31
Persicus (adj.) 15, 13, 4. 18, 5, 3; 6, 1.
20, 4, 1. 23, 6, 35; 61. 24, 1, 10; 3,
1; 4, 2; 5, 2; 5. 25, 1, 2; 8, 7; 9, 12;
Persica gens 15, 2, 2; Persicum
mare 23, 6, 10; 45
Persis (Persia), regnum Asiae 16, 10,
16. 18, 4, 1. 20, 6, 7. 23, 3, 1; 5, 16;
6 *tot.* 24, 4, 27; 7, 3. 25, 4, 10; 8, 14.
26, 6, 2. 27, 12, 1. 30, 2, 6
Persis, regio Persidis 14, 8, 5. 23, 6, 14;
41
Pertinax, P. Heluius P. Augustus 26,
6, 14
Pescennius Niger, C. P. N. Augustus
26, 8, 15
Pessinus, opp. Phrygiae, postea Galatiae
22, 9, 5. 26, 9, 1
Petrensium fundus in Africa situs 29, 5,
13
Petronius, ex praeposito Martensium
militum, patricius 26, 6, 7; 9; 17;
7, 4

NOMINA

- Petrus Valuomeres, plebeius Romanus 15, 7, 4
 Peuce, ostium Danubii fl. 22, 8, 45
 Peuce, insula Moesiae 22, 8, 43
 Peuci, pop. Moesiae 22, 8, 43
 Phaeaces (mythol.) 18, 5, 7. 27, 8, 4
 Phaeniche (cf. Bezabde) 20, 7, 1; 16; 11, 24
 Phalaris, tyrannus Agrigentinus 26, 10, 5. 28, 1, 46
 Phanagorus, insula Maeotidis 22, 8, 30
 Pharos, insula Alexandriae 22, 16, 10
 Phasis, fl. Colchidis 22, 7, 10; 8, 24
 Phasis, opp. Colchidis 22, 8, 24
 Philadelphia, opp. Arabiae 14, 8, 13
 Philagrius, notarius, postea comes Orientis 21, 4, 2; 3
 Philippopolis, opp. Macedoniae, uetus Eumolpias 21, 10, 3. 22, 2, 2. 26, 10, 4; 6. 27, 4, 12. 31, 5, 17; 16, 2
 Philippus, L. Maecius, cos. 91 a. Chr. n., orator Romanus 30, 4, 6
 Philippus Arabs Augustus 23, 5, 17
 Philippus, ex praefecto et consule 19, 12, 9
 Philistion, inuentor mimodramatos 30, 4, 21
 Philoromus, auriga 15, 7, 2
 Philoxenus, poeta Graecus 15, 5, 37
 Philyres, pop. Asiae 22, 8, 21
 Phineus (mythol.) 22, 8, 14
 Phocaea, opp. Ioniae 15, 9, 7
 Phocus, frater Pelei 22, 16, 3
 Phoenice, prou. Orientis 14, 7, 7; 8, 9. 21, 3, 5. 25, 1, 2
 Phoenices, pop. Syriae 22, 8, 41
 Phosphorius, consiliarius Salutii praef. 25, 3, 14
 Phronimius, praef. Constantinopoleos sub Procopio 26, 7, 4; 10, 8 (bis)
 Phrygia, regio Asiae 22, 9, 7. 23, 6, 18. 26, 8, 12; 9, 1; 7. 27, 5, 1
 Phrygia, locus Assyriae 25, 3, 9
 Phrynichus, poeta tragicus Atheniensis 28, 1, 4
 Phycus, promunturium Cyrenes 22, 15, 2
 Phyllis, fl. Bithyniae 22, 8, 14
 Picenses, pars Limigantium 17, 13, 19
 Picenum, regio Italiae 15, 7, 5
 Pictaui, opp. Aquitaniae 15, 11, 13
 Picti, populus Britannicus 20, 1, 1. 26, 4, 5. 27, 8, 5
 Pietas, dioecesis Orientis 17, 7, 6
 Pigranes, dux nobilis Persarum 24, 6, 12
 Pirisabora, opp. Mesopotamiae 24, 2, 9; 5, 3
 Pirus, mons Germaniae 28, 2, 5
 Pisidia, prou. Asiae 14, 2, 1
 Pistoria: opp. Pistoriense Etruriae 27, 3, 1
 Pityus, opp. Caecasiae 22, 8, 16
 Platon, philosophus 16, 5, 10. 22, 16, 22. 28, 6, 32. 25, 4, 2. 30, 4, 3; 5
 Plautianus, C. Fulvius, praef. praet. Seueri Aug. 26, 6, 8. 29, 1, 17
 Plotinus, philosophus 21, 14, 5. 22, 16, 16
 Podosacis Malechus, phylarchus Saracenorum 24, 2, 4
 Poemenius, defensor Treuerorum 15, 6, 4
 Poeni 17, 4, 3. 22, 9, 3
 Poetouio, opp. Pannoniae I 14, 11, 19
 Pola, opp. Histriae 14, 11, 20
 Polemonion, opp. Ponti 22, 8, 16
 Poliorcetes uide Demetrius I. Poliorcetes
 Pollux, filius Leda 22, 8, 14; 24
 Polybius, scriptor historicus 24, 2, 16
 Pompeius, Cn. P. Magnus 14, 8, 10; 12; 11, 32. 16, 7, 10; 10, 14. 17, 11, 4. 22, 16, 3. 23, 5, 16. 26, 9, 9. 29, 5, 33
 Pompilianus (adj., cf. Numa Pompilius, rex Romanorum) 14, 6, 6
 Ponticus sinus 22, 8, 1; 48
 Pontus Euxinus 22, 8, 4; 25; 29; 30; 33; 46; 47. 27, 4, 7. 30, 1, 22. 31, 4, 2; 16, 7
 Pontus, prou. Asiae 17, 7, 1. 22, 8, 16
 Pontus Polemoniacus, prou. Asiae 27, 12, 9
 Porclaca, nomen irrisionis 28, 4, 28
 Portospana, opp. Carmaniae 23, 6, 49
 Postumus, M. Cassianus Latinus P. Augustus 21, 16, 10
 Potentius, tribunus Promotorum, filius Vrsicini 31, 13, 18
 Praenestinus, ciuis Praenestis oppidi 30, 8, 5

NOMINA

- Praetextatus**, Vettius Agorius, u. c.,
 praef. urbi, praef. praet. Illyrici,
 Italiae et Africae 22, 7, 6. 27, 9, 8.
 28, 1, 24
- Praxiteles**, fictor Atheniensis 16, 10, 8
- Priarius**, rex Lentiensium 31, 10, 10
- Primitius**, hospes Valentiniani 25,
 10, 7
- Priscus**, philosophus Graecus 25, 3, 23
- Pristensis** uilla publica Pannoniae 29,
 6, 7
- Probus**, S. Petronius, praef. praet.
 quater, cos. 371 27, 11, 1 — 7. 28, 1,
 31; 32; 33. 29, 6, 9. 30, 3, 1; 5, 4;
 10; 11
- Proconesus**, insula Propontidos 22,
 8, 6
- Procopiani**, sectatores Procopii usur-
 patoris 26, 8, 1
- Procopius**, tribunus etnotarius, comes,
 postea usurpator 17, 4, 3. 18, 6, 17.
 23, 3, 2; 5. 25, 7, 10; 8, 7; 16; 9, 12.
 26, 5, 8; 9; 13; 6, 1; 3; 10; 12; 14
 (bis); 18; 7, 3; 9; 14; 17; 8, 3; 5; 7;
 11; 13; 9, 5; 8; 9; 11; 10, 1; 3; 6.
 27, 2, 10; 4, 1; 5, 1 (bis). 29, 3, 7.
 31, 3, 4
- Procopius**, notarius 25, 8, 8; 10, 6
- Procopius**, delator Antiochensis 29,
 1, 5
- Proculus**, Siluani domesticus 15, 6, 1
- Profuturus**, comes rei militaris per
 Thracias 31, 7, 1; 5; 8, 3
- Prophthasia**, opp. Drangianae 23, 6,
 71
- Propontis** 21, 10, 4. 22, 8, 5. 23, 6, 7.
 25, 4, 24. 27, 4, 10. 31, 5, 15
- Prosper**, comes et uicarius magistri
 equitum per Orientem 14, 11, 5. 15,
 13, 3. 17, 5, 15; 14, 1
- Protagoras**, philosophus 22, 8, 3
- Proteus** (mythol.) 22, 16, 10
- Pseudophilippus** cf. Andriscus 14, 11,
 31. 26, 6, 20
- Pseudostomon**, ostium Danubii fl. 22,
 8, 45
- Ptolemaei**, reges Aegypti 22, 16, 13
- Ptolemaeus** Apion, rex Aegypti 22, 16,
 24
- Ptolemaeus**, rex Cypri 14, 8, 15
- Ptolemaeus**, Claudius, astrologus
 Graecus 20, 3, 4. 22, 8, 10
- Ptolomais**, opp. Pentapolecs 22, 16, 4
- Punicus** (adj., cf. Poeni) 14, 8, 3. 17, 1,
 14. 22, 9, 5; 15, 8
- Pusaesus**, praefectus munimenti Ana-
 thae 24, 1, 9
- Puteoli**, opp. Campaniae 28, 4, 18
- Pygmaei** (mythol.) 22, 12, 4
- Pylae Ciliciae**, inter Cappadociam et
 Ciliciam 22, 9, 13
- Pyrenaei** montes 15, 10, 2; 11, 2; 13
- Pyrrius**, rex Epiri 16, 10, 5. 24, 1, 3.
 30, 1, 22
- Pythagoras**, philosophus 15, 9, 8. 21,
 14, 5. 22, 16, 21
- Pythicus** (adj.) 29, 1, 31
- Quadi**, pop. Germanicus 16, 10, 20. 17,
 12, 1; 8; 9; 12 (bis); 21; 13, 28. 22,
 5, 5. 26, 4, 5. 29, 6, 1; 2; 6; 8. 30,
 1, 1; 5, 11; 13; 6, 1. 31, 4, 2
- Quadriburgium**, ciu. Germaniae II 18,
 2, 4
- Quinctius**, L. Q. Cincinnatus, dictator
 458 a. Chr. n. 22, 4, 5
- Quintianus**, senator Romanus 29, 1, 17
- Quintilii** fratres temporis Commodi
 Aug. 28, 4, 21
- Ra**, fl. Asiae 22, 8, 28
- Rabannae**, pop. Orientis 23, 6, 66
- Raetia** (Raetiae), regio Alpium 15, 4,
 1. 16, 10, 20; 12, 16. 17, 6, 1. 21, 3,
 1; 8, 3. 26, 4, 5. 28, 2, 1; 5, 15. 31,
 10, 2
- Raeticus** (adj.) 17, 13, 28. 22, 8, 44
- Raetus**, incola Raetiae 15, 4, 3
- Rando**, regalis Alamannus 27, 10, 1
- Ratira**, opp. Gedrosiae 23, 6, 73
- Rauracum** (Rauraci, Augusta Raura-
 corum), opp. prou. Sequanorum 14,
 10, 6. 15, 11, 11. 16, 11, 2; 14. 18, 2,
 16. 20, 10, 3. 21, 8, 1. 22, 8, 44
- Reburri**, nomen irrisionis 28, 4, 7
- Regium** (R. Lepidum), opp. Galliae
 cisalpiniae 31, 9, 4
- Regulus**, M. Atilius, cos. 267 a. Chr. n.
 14, 6, 11; 11, 32
- Rehimena**, regio Armeniae 25, 7, 9

NOMINA

- Reman, castellum (= Charcha) 18, 10, 1
 Remi, opp. Belgicae II 15, 11, 10. 16, 2, 8; 11, 1. 17, 2, 1. 25, 10, 6. 26, 5, 14
 Remigius, rationarius, postea mag. officiorum 15, 5, 36. 27, 9, 2. 28, 6, 8; 30. 29, 5, 2. 30, 2, 10; 11; 8, 12
 Resaina, opp. Mesopotamiae 23, 5, 17
 Rha, fl. Asiae 22, 8, 28
 Rhamnusius (adj. ad Rhamnuntem, opp. Atticae) 30, 4, 5
 Rheba, fl. Phrygiae 22, 8, 14
 Rhenus, fl. Germaniae 14, 10, 6. 15, 4, 2; 10, 2. 16, 1, 5; 3, 1; 10, 6; 11, 8; 12, 19; 59; 62. 17, 1, 1; 10, 1. 18, 2, 8. 20, 8, 13; 10, 2. 21, 4, 2; 8; 5, 3. 23, 6, 24. 25, 4, 13. 27, 6, 12; 10, 6. 28, 2, 1; 5; 5, 10; 11. 29, 4, 2. 30, 3, 4; 7, 6; 10, 3. 31, 7, 4; 10, 4; 11
 Rhesus, rex Thracum 19, 6, 11
 Rhinocorura, opp. Aegypti 22, 16, 3
 Rhodanus, fl. Galliae 15, 10, 10; 11, 16 (*bis*); 18. 24, 6, 7
 Rhodii, incolae Rhodi insulae 22, 16, 10; 11
 Rhodopa, prou. Thraciae 27, 4, 13
 Rhodope (Rhodopa), mons Thraciae 21, 10, 3. 22, 8, 4. 27, 4, 7. 31, 8, 6; 11, 2
 Rhodus, insula maris Carpathii 17, 7, 13. 23, 4, 10
 Rhombites, fl. Sarmatiae 22, 8, 29
 Rhymnus, fl. Persidis 23, 6, 63
 Rhyndacus, fl. Hellesponti et Bithyniae prou. 18, 6, 18
 Richomeres, Flavius, comes domesticorum, postea mag. utriusque militiae, cos. 384 31, 7, 4; 5; 8, 2; 12, 4; 15; 17; 13, 9
 Rigomagum, opp. Germaniae II 16, 3, 1
 Riphaei montes Sarmatiae 22, 8, 38
 Robur, castrum Rauracorum 30, 3, 1
 Rogomanius, fl. Persidis 23, 6, 41
 Roma, urbs aeterna 14, 1, 9; 6, 2; 3; 12; 21; 22; 26. 15, 5, 34; 7, 1; 8, 1; 11, 14. 16, 5, 1; 6, 2; 7, 7; 10, 1; 6; 13; 14; 16; 17; 12, 66. 17, 4, 1; 13; 11, 3; 5. 19, 10, 4. 21, 1, 5. 22, 9, 5; 16, 12. 23, 1, 4; 7; 3, 7; 5, 20; 6, 24. 26, 1, 5; 14; 3, 1; 6. 27, 9, 10. 28, 1, 5; 10; 12; 32; 54; 56; 4, 5; 21; 6, 24. 29, 2, 24
 Romani, homines imperii uel milites 14, 10, 6. 16, 7, 10; 11, 8; 12, 15; 27; 48; 50; 63. 17, 12, 15; 13, 4. 18, 2, 5; 8; 14; 15. 19, 6, 13. 20, 7, 16; 11, 2; 14; 17; 23. 21, 3, 3; 5, 3; 6, 8. 23, 5, 9; 16; 6, 56. 24, 2, 1; 5; 4, 15; 6, 10. 27, 1, 3; 2, 5; 5, 1; 10, 15; 12, 18. 29, 2, 7; 5, 7. 29, 5, 30; 48. 30, 4, 6. 31, 7, 9; 11; 16; 13, 7; 19; 15, 9; 16, 8
 Romania 16, 11, 7
 Romanus, comes Africae 27, 9, 1. 28, 6, 5; 8; 9; 11; 17; 19; 20; 21; 26 (*bis*); 29. 29, 5, 2 (*ter*); 5; 6; 7; 27; 50. 30, 2, 10; 11
 Romanus, tribunus Scutariorum 22, 11, 2
 Romanus (adj.) 14, 3, 4; 6, 6; 10; 8, 15. 15, 4, 1; 3; 9; 8, 6; 11, 5; 12, 5; 13, 4. 16, 3, 3; 7, 5; 9, 3; 10, 1; 12, 8; 16; 19; 31; 58. 17, 1, 7; 5, 1; 10, 3; 10; 12, 11; 19; 13, 1; 22. 18, 4, 5; 5, 3; 7; 6, 18; 10, 1. 19, 8, 10; 9, 5. 20, 8, 11; 11, 7; 21. 21, 10, 3. 22, 8, 11; 15, 24; 16, 6; 22. 23, 3, 1; 5, 11; 21. 24, 1, 8; 2, 19; 3, 4; 4, 30; 5, 1. 25, 1, 3; 17; 6, 6; 7, 1; 5; 11; 9, 1. 26, 7, 16; 8, 15. 27, 4, 6; 10; 6, 12; 9, 9; 12, 4; 16. 28, 1, 17; 5, 1; 10; 11. 29, 1, 4; 5, 15; 55; 6, 2. 30, 1, 4; 2, 2; 8, 9 (*bis*). 31, 5, 9; 6, 3; 7, 6; 12, 11; 13, 1
 Romanus orbis 16, 1, 1. 17, 5, 13. 19, 2, 4; 11, 6. 21, 13, 13. 22, 9, 1. 23, 5, 19. 24, 3, 9. 25, 9, 7. 26, 2, 6; 4, 5; 5, 13. 27, 11, 1. 31, 4, 6
 Romana res (*uel* res Romana) 15, 10, 7. 16, 12, 17. 17, 1, 14; 5, 14; 13, 26; 14, 1. 18, 2, 16. 19, 1, 4; 11, 7. 20, 6, 9. 22, 7, 10. 23, 2, 1. 26, 1, 7; 5, 6; 6, 2. 27, 4, 4; 6, 6; 10, 3. 28, 5, 8. 29, 4, 6; 5, 4; 6, 7. 30, 2, 8; 6, 1. 31, 4, 5; 12, 9; 13, 16; 15, 13; plur.: 17, 4, 5. 28, 3, 2. 31, 10, 3; 13, 11
 Romanum solum (*uel* solum Rom.) 17, 8, 3. 18, 6, 20. 24, 1, 10. 27, 5, 9; 10, 4. 31, 4, 13
 Romulus, curialis Aquileiae 21, 12, 20

NOMINA

- Rotomagi, opp. Galliae Lugdunensis II 15, 11, 12
 Roxolani, gens Sarmatica 22, 8, 31
 Rufina, femina Romana 28, 1, 44; 45
 Rufinus, princeps apparitionis praefecturae praetorianae 15, 3, 8. 16, 8, 3; 6
 Rufinus Aradius *vide* Aradius Rufinus
 Rufinus, Vulcacius, praef. praet. Galliarum, cos. 347 14, 10, 4; 11, 27. 16, 8, 13. 21, 12, 24. 27, 7, 2; 11, 1
 Rumitalca, tribunus 26, 8, 1; 3
 Rumo, subregulus Sarmatarum 17, 12, 11
 Ruricius, praeses Africae Tripolitanae 27, 9, 3. 28, 6, 11; 22; 23
 Rusticianus, sacerdotalis Tripolitanus 28, 6, 10
 Rusticus Iulianus, Sextius, magister memoriae Valentiniani Aug., procos. Africae, postea praef. urbi 27, 6, 1
 Rutilii: P. Rutilius Lupus, orator Romanus 30, 4, 6
 Rutupiae, portus Britanniae ad fretum Gallicum situs 20, 1, 3. 27, 8, 6
 Sabinianus, mag. militum per Orientem 18, 5, 5; 6, 1; 7; 7, 19, 3, 1; 2. 20, 2, 3
 Sabinus, nobilis Nisibenus 25, 9, 3
 Sabostius, curialis Aquileiae 21, 12, 20
 Sacae, pop. Persidis 23, 6, 14; 60
 Saccum, opp. Ciminiae Italiae 17, 7, 13
 Safrax, dux Greuthungorum 31, 3, 3; 4, 12; 12, 12; 17
 Saga, opp. Persidis 23, 6, 63
 Saganis, fl. Carmaniae 23, 6, 49
 Sagareus, fl. Carmaniae 23, 6, 49
 Saguntini, incolae Sagunti, opp. Hispaniae 15, 10, 10
 Salamis, opp. Cypri 14, 8, 14
 Sale, opp. Hyrcaniae 23, 6, 52
 Salia, comes thesaurorum 29, 1, 26
 Salices, opp. Moesiae II 31, 7, 5
 Salii, pars Francorum 17, 8, 3
 Saliso, opp. Germaniae I 16, 2, 12
 Sallustius, scriptor historicus 15, 12, 6
 Sallustius, Flavius, praef. praet. Galliarum, cos. 363 21, 8, 1. 23, 1, 1; 6; 5, 4
 Sallustius, Scutarius 29, 1, 16
 Sallustius, tribunus 29, 3, 7 (*ter*)
 Salluuii, opp. Galliae Narbonensis 15, 11, 15
 *Salonitanus (adj. ad Salonas) 16, 8, 3
 Salsula, nomen irrisionis 28, 4, 28
 Saluius, Scutarius 27, 10, 12
 Salutius, Saturninius Secundus, praef. praet. Orientis 22, 3, 1. 23, 5, 6. 25, 3, 14; 21; 5, 3; 7, 7. 26, 2, 1; 5, 5; 7, 4
 Samnites, incolae Samnii 14, 11, 32
 Samniticus (adj.) 30, 8, 5
 Samnium, regio Italiae 25, 9, 11
 Samosata, opp. Commagenes ad Euphratem 14, 8, 7. 18, 4, 7; 8, 1; 4. 20, 11, 4
 Sanctio, opp. Germaniae 21, 3, 3
 Sandan (mythol.) 14, 8, 3
 Sangarius, fl. Bithyniae 22, 8, 14. 26, 7, 14
 Sannio, persona comica 14, 6, 16
 Santones, opp. Aquitaniae 15, 11, 13
 *Sapaudia, regio Galliarum 15, 11, 17
 Sapaudulus, seruus Anepsiae 28, 1, 49
 Sapires, pop. Asiae 22, 8, 21
 Sapor II., rex Persarum 16, 9, 3; 4. 17, 5, 3; 10; 15. 18, 4, (1); 5, (8); 6, (18); (19); (22); 10, (3). 19, 1, (1); 2, 11; 7, (8); 9, (5); (9). 20, 6, (1); (3); 7; 7, (1); 9; (16); 11, (2). 25, 5, 8; 7, 1; (9); 8, 13. 26, 4, (6). 27, 12, 1; 6; 9; 11; 14 (*bis*); 18. 28, 1, (1). 30, 1, (1); 2, 1; 7
 Saraceni (Arabes) 14, 4, 1; 8, 5. 22, 15, 2. 23, 5, 1; 6, 13. 24, 1, 10; 2, 4 (Assanitae). 25, 1, 3; 6, 8; 10; 8, 1. 31, 16, 5
 Saracena gentes 23, 3, 8
 Saracena multitudo 25, 6, 9
 Saramanna, opp. Hyrcaniae 23, 6, 52
 Sardinia, insula maris Tyrrheni 28, 1, 6. 29, 3, 5
 Sardus, incola Sardiniae 22, 15, 24. 28, 1, 7
 Sargetae, pop. Sarmaticus 22, 8, 38
 Sarmatae, pop. Asiae et Europae 16, 10, 20. 17, 12, 1; 7; 8; 9; 11; 12

NOMINA

(*bis*); 15; 17; 13, 15; 17; 28 (*bis*). 19, 11, 16. 22, 5, 5. 23, 6, 61. 26, 4, 5. 29, 6, 8; 14. 30, 5, 1. 31, 4, 13; 12, 6 (*sing.*); — Liberi 17, 13, 1; 19; 20; 30. 29, 6, 15; — serui *uide* Limigantes
 Sarmatia 17, 12, 6
 Sarmaticus, cogn. imperatorum 17, 13, 25; 33
 Sarmatina, opp. Asiae 23, 6, 69
 Saturninus, Flavius (?), ex cura palatii Constantii (idem ac sequens ?) 22, 3, 7
 Saturninus, Flavius, ductor equestris exercitus, cos. 383 31, 8, 3; 5; 13, 9
 Saturninus, centurio 29, 1, 17
 Sauaria, opp. Pannoniae I 30, 5, 14; 16
 Sauconna, fl. Galliae (Araris) 15, 11, 17
 Sauromaces, rex Hiberiae 27, 12, 4; 16; 17. 30, 2, 4; 7
 Sauromatae 22, 8, 29 (*bis*). 31, 2, 13
 Saxones, pop. Germanicus 26, 4, 5. 27, 8, 5. 28, 2, 12; 5, 1; 4. 30, 7, 8
 Scaeuolae: Q. Mucius Scaeuola augur et eiusdem nominis pontifex, oratores Romani 30, 4, 6
 Scarponna, opp. Belgicae 27, 2, 1
 Scauri: Mameus Aemilius Scaurus, orator Romanus 30, 4, 6
 Scaurus, M. Aemilius, censor 109 a. Chr. n. 22, 15, 24. 27, 3, 9
 Scaurus, M. Aemilius, aedilis 58 a. Chr. n. 22, 15, 24
 Scenitae Arabes 22, 15, 2. 23, 6, 13
 Scipio, P. Cornelius, cos. 218 a. Chr. n. 14, 6, 11. 15, 10, 10
 Scipio, Cn. Cornelius S. Caluus, cos. 222 a. Chr. n. 15, 10, 11. 31, 13, 17 (*bis*)
 Scipio, P. Cornelius S. Africanus Maior, cos. 205 et 194 a. Chr. n. 21, 14, 5. 24, 4, 27. 25, 9, 10
 Scipio, P. Cornelius S. Aemilianus Africanus Minor Numantinus, cos. 147 17, 11, 3. 23, 5, 20. 24, 2, 16; 17. 25, 10, 13
 Scipio Nasica 22, 9, 5
 Sciron (mythol.) 14, 2, 3
 Scordisci, pop. Celticus ad Danubium fl. habitans 27, 4, 4

Scotti, populus Britannicus 20, 1, 1. 26, 4, 5. 27, 8, 5
 Scudilo, tribunus Scutariorum 14, 10, 8; 11, 11; 24
 Scythae, populi Europae et Asiae 20, 8, 1. 22, 8, 42; 15, 2. 23, 2, 7; 6, 7; 13; 61; 64. 30, 2, 6. 31, 2, 20
 Scythia 23, 6, 64. 31, 2, 13; — infra Imaum, regio Persidis 23, 6, 14; — ultra Imaum, regio Persidis 23, 6, 14
 Scythia minor, prou. Thraciae 27, 4, 12. 31, 8, 4
 Scythicus (adj. ad Scythas) 22, 8, 10; 37; 44. 23, 6, 40. 31, 5, 15
 Scythopolis, opp. Palaestinae 19, 12, 8
 Sebastianus, comes, dux Aegypti, mag. peditum 23, 3, 5. 25, 8, 7; 16. 26, 6, 2. 27, 10, 6; 10; 15. 30, 5, 13; 10, 3. 31, 11, 1; 4; 12, 1; 6; 13, 18
 Sebennyticus, ostium Nili fl. 22, 15, 10
 Secundinus, dux Osdroenae 24, 1, 2
 Sedelaucum, opp. prou. Viennensis 16, 2, 3
 Segestani, pop. Asiae 19, 2, 3
 Segusio, opp. Liguria 15, 10, 3; 7
 Sele, opp. Susianae 23, 6, 26
 Seleucia, opp. Assyriae 23, 6, 23. 24, 5, 3
 Seleucia, opp. Ciliciae 14, 2, 14; 8, 2
 Seleucia, opp. Syriae 14, 8, 8. 19, 13, 1. 29, 1, 16
 Seleucus Nicator, rex Syriae 14, 8, 2; 5. 23, 6, 3; 23
 Selymbria, opp. Thraciae 22, 8, 8
 Semicupa, nomen irrisionis 23, 4, 28
 Semiramis, regina Assyriae 14, 6, 17. 23, 6, 22; 23. 28, 4, 9
 Seniauchus, tribunus turmae equ. 15, 4, 10. 25, 10, 6; 7
 Senones, opp. Galliae Lugdunensis I 15, 11, 11. 16, 3, 3; 7, 1; 3; 11, 1
 September mensis 14, 3, 3; Kalendae Septembres 17, 7, 2
 Sequana, fl. Galliae 15, 11, 3
 Sequani, prou. Galliarum 15, 11, 11; 17 (*bis*)
 Sera, opp. Serum 23, 6, 66
 Serapinus, nomen irrisionis 23, 4, 28
 Serapio, rex Alamannorum 16, 12, 1; 23; 25 (*bis*)

NOMINA

- Serapis, deus Aegyptius 23, 6, 47
 Serdica, opp. Thraciae 16, 8, 1. 21, 10, 3. 31, 16, 2
 Serendiui, pop. Asiae 22, 7, 10
 Serenianus, dux Phoenices, postea comes domesticorum 14, 7, 7; 8; 11, 23. 26, 5, 3; 8, 7; 11; 10, 1; 5
 Seres, pop. Asiaticus 14, 3, 3. 23, 6, 64; 67; 69. 31, 2, 15
 Sergius, L., heros Romanus 25, 3, 13. 27, 10, 16
 Serica, regio Persidis 23, 6, 14
 Sericus, organarius 28, 1, 8; 29
 Serri, pop. ignotus 27, 5, 3
 Sertorianus (adj. ad Sertorium) 30, 1, 23
 Sertorius, Q., sectator Marii et Cinnae, ductor Hispanorum 24, 6, 7. 26, 9, 9
 Seruilius, P. S. Vatia Isauricus, procos. 78–74 a. Chr. n. 14, 8, 4
 Sestus, opp. Cherronesi Thraciae 22, 8, 4
 Seuerianus, comes 27, 1, 2; 4
 Seuerus, L. Septimius S. Augustus 22, 15, 1. 23, 5, 17. 24, 6, 1. 25, 8, 5. 26, 6, 8; 8, 15. 29, 1, 17
 Seuerus Alexander, M. Aurelius S. A. Augustus 26, 6, 20
 Seuerus, mag. equitum per Gallias 16, 10, 21; 11, 1; 12, 27. 17, 2, 1; 8, 4; 10, 1. 18, 2, 7
 Seuerus, comes domesticorum Valentiniani Aug., postea mag. peditum per Gallias 27, 6, 3; 8, 2; 10, 6. 28, 5, 2. 29, 4, 3
 Seuerus, legatus Tripolitanorum 28, 6, 7; 16 (*bis*)
 Sextius, C. S. Caluinus, cos. 124 a. Chr. n. 15, 12, 5
 Sibylla (mythol.) 21, 1, 11. 23, 1, 7. 30, 4, 11
 Sicani, incolae Siciliae Hesperiae 30, 4, 12
 Sicilia 14, 11, 32. 16, 8, 10
 Siciliensis (adj.) 21, 7, 5
 Sicinius Dentatus, L., heros Romanus 25, 3, 13. 27, 10, 16
 Siculus, incola Siciliae 29, 2, 4
 Side, opp. Pamphyliae 14, 2, 10
 Sidon, opp. Phoenices 14, 8, 9
 Sihua, primas ordinis Leptitani 28, 6, 4
 Siluanus, mag. peditum 15, 5, 2; 4; 6; 7; 8; 9 (*bis*); 11; 12; 15; 17; 19; 21; 28; 31; 34; 35; 6, 1; 2. 16, 2, 4; 11, 2. 17, 6, 2. 18, 3, 2; 4, 2. 22, 3, 11
 Siluanus, defensor caesarum Nisibenus 25, 9, 4
 Simonides, lyricus 14, 6, 7. 16, 5, 8
 Simonides, philosophus 29, 1, 37; 38
 Simplicius, Philippi filius 19, 12, 9
 Simplicius, consularis Numidia, postea uicarius Romae 28, 1, 45; 48; 49; 51; 52; 57
 Sinchi, gens Taurica 22, 8, 33
 Sindi, pop. Sarmaticus 22, 8, 41
 Singara, opp. Mesopotamiae 18, 5, 7; 9, 3. 19, 2, 8; 9, 9. 20, 6, 1; 9; 7, 4. 25, 7, 9; 11
 Sinope, opp. Paphlagoniae 22, 8, 16
 Sinoria, castellum Armeniae 16, 7, 10
 Sintula, tribunus stabuli Caesaris 20, 4, 3; 5, 1
 Sirenii scopuli 29, 2, 14
 Sirmium, opp. Pannoniae II 15, 3, 7. 16, 10, 21. 17, 12, 1; 13, 34. 18, 4, 1. 19, 11, 1; 17. 21, 9, 5; 6; 10, 6; 11, 2. 25, 8, 9. 26, 5, 4. 29, 6, 7; 9. 30, 5, 16. 31, 11, 6
 Sisara, munimentum Mesopotamiae 18, 6, 9
 Siscianus, incola Sisciae, opp. Pannoniae 26, 4, 4
 Sisichthon, cogn. Neptuni 17, 7, 12
 Sitifensis Mauretania *uide* Mauretania Sitifensis
 Sitifis, opp. Mauretaniae 28, 6, 23. 29, 5, 7; 9; 50; 56
 Sizyges, pop. Orientis 23, 6, 66
 Smyrnaeus (adj.) 29, 2, 19
 Socanda, opp. Hyrcaniae 23, 6, 52
 Socrates, sapiens Atheniensis 16, 7, 4. 21, 14, 5. 28, 4, 15
 Sogdiani, pop. Persidis 23, 6, 14
 Sogdii montes Persidis 23, 6, 59
 Sol, deus 17, 4, 12; 5, 3. 22, 14, 7. 23, 6, 5
 Solicinium, locus Germaniae liberae 27, 10, 8. 30, 7, 7
 Solon, sapiens Atheniensis 15, 5, 37. 22, 16, 22
 Sophanes, Atheniensis 24, 6, 14

NOMINA

- Sophocles, scriptor tragoediarum 25, 4, 2
 Sophronius, notarius, postea mag. of-
 ficiorum et praef. Constantinopoleos
 26, 7, 2
 Sopianae, opp. Valeriae prou. 28, 1, 5
 Sosingite, lacus Assyriae 23, 6, 15
 Sotira, opp. Asiae 23, 6, 69
 Spartacus, ductor seruorum 14, 11, 33
 Spartanus, incola Spartae 22, 8, 24;
 16, 4
 Spartanus (adj.) 22, 4, 6
 Spectatus, tribunus et notarius 17, 5,
 15; 14, 1
 Sphalangius, consularis Baeticae 28,
 1, 26
 Spoletium, opp. Vmbriae 14, 6, 24
 Sporades, insulae maris Aegaei 22, 8, 2
 Spudadius, palatinus 29, 1, 5
 Stachao, popularis Austorianorum 28,
 6, 3
 Stagira, opp. Chalcidices 27, 4, 8
 Statarius, nomen irrisionis 28, 4, 28
 Stenostoma, ostium Danubii fl. 22, 8,
 45
 Stesichorus, poeta 28, 4, 15
 Sthenelus, socius Herculis 22, 8, 22
 Stoechades, insulae Galliae Narbonen-
 sis 15, 11, 15
 Strategius Palatinus, senator 26, 6, 5
 (bis)
 Strategius uide Musonianus
 Strymon, fl. Macedoniae 17, 5, 5
 Subicarense castellum Mauretaniae
 29, 5, 55
 Succi, angustiae Thraciae 20, 4, 18.
 21, 10, 2; 12, 22; 13, 6; 16. 22, 2, 2.
 26, 7, 12; 10, 4. 27, 4, 5. 31, 10, 21
 Suebi, pop. Germanicus 16, 10, 20
 Sueridus, dux Gothorum 31, 6, 1
 Sugabarritanum municipium, opp.
 Mauretaniae Caesariensis 29, 5, 20
 Suggen, ductor Mazicum 29, 5, 27
 Sulla, L. Cornelius S. Felix 16, 5, 1;
 12, 41
 Sumere, castellum Assyriae 25, 6, 4
 Sunonensis lacus in Bithynia situs 26,
 8, 3
 Suomarius, rex Alamannorum 16, 12,
 1. 17, 10, 3; 9. 18, 2, 8
 Surena, dux nobilis Persarum 24, 2, 4;
 3, 1; 4, 7; 6, 12. 25, 7, 5. 30, 2, 5; 7
 Susa, urbs Persarum 23, 6, 26
 Susiana, regio Persidis 23, 6, 14
 Susiani, incolae Susianae 23, 6, 26
 Syagrius, Flavius Afranius, notarius,
 praef. praet. Galliarum, cos. 381 28,
 2, 5; 9
 Syene, opp. Aegypti 22, 15, 31
 Symmachus, L. Aurelius Auianus S.
 Phosphorius, praef. urbi, princeps
 senatus 376 21, 12, 24. 27, 3, 3; (4)
 Symplegades scopuli 22, 8, 14
 Syracusae, urbs Siciliae 28, 4, 23
 Syria (Syriae), prouinciae Orientis 14,
 7, 5; 9; 8, 8; 11; 11, 10. 15, 13, 2.
 18, 6, 20. 20, 11, 32. 21, 16, 11. 22,
 10, 1; 15, 2. 23, 5, 2. 26, 3, 2; 6, 11;
 8, 15. 28, 2, 11. 29, 2, 22
 Syriacus (adj.) 23, 2, 3. 24, 1, 9
 Syromedi, pop. Mediae 23, 6, 39
 Syrtis, sinus maris Mediterranei 22,
 15, 2
 Tabernae, opp. Germaniae I 16, 2, 12
 Tabiana, insula Persidis 23, 6, 42
 Tadra, opp. Arabiae 23, 6, 47
 Tages, deus Etruscus 21, 1, 10
 Taifali, gens Germanica 17, 13, 19;
 20. 31, 3, 7; 9, 3; 5
 Tamsapor, satrapa Persicus 16, 9, 3;
 4. 17, 5, 1. 18, 5, 3; 6, 16; 8, 3. 19,
 9, 5; 7
 Tanais, fl. Scythiae 22, 8, 27; 29. 31,
 2, 13
 Tanaites, cogn. partis Halanorum 31,
 3, 1
 Taniticus, ostium Nili fl. 22, 15, 10
 Tarracii, nomen irrisionis 28, 4, 7
 Tarracius Bassus, praef. urbi 28, 1, 27
 Tarsensis (adj.) 25, 9, 12
 Tarsus, opp. Ciliciae 14, 8, 3. 21, 15, 2.
 22, 9, 13. 23, 2, 5. 25, 10, 4; 6. 30,
 1, 4
 Tauri, pop. Sarmaticus 22, 8, 33
 Taurice (Cherronesus Taurica) 22, 8,
 20; 35; 36
 Taurica gens 28, 4, 32
 Taurini, pop. Liguria 15, 10, 11
 Taurini, opp. Liguria 15, 8, 18
 Taurini uertices 18, 9, 2

NOMINA

- Tauriscus (mythol.) 15, 9, 6; 10, 9
 Taurus, Flavius Palladius Rutilius
   T. Aemilianus, quaestor, postea
   praef. praet. Italiae, cos. 361 14, 11,
   14. 21, 6, 5; 9, 4. 22, 3, 4 (*ter*)
 Taurus, mons Ciliciae 14, 8, 1. 18, 3,
   9; 6, 5; 8, 9. 21, 15, 2. 25, 10, 5. 31,
   16, 8
 Temenus, figura tragica 28, 4, 27
 Tenedus, insula Troados 22, 8, 2
 Teredon, opp. Babyloniae 23, 6, 11; 23
 Terentius, comes Valentis Aug. 27, 12,
   10; 16. 30, 1, 2; 4
 Terentius, pistor Pistoriensis 27, 3, 2
 Tertullus, praef. urbi 19, 10, 1; 4. 21,
   10, 7; 12, 24
 Teuchira *uide* Arsinoe
 Teutomerus, protector domesticus 15,
   3, 10
 Teutones, pop. Germanicus 31, 5, 12
 Teutonicus 17, 1, 14
 Thalassius, praef. praet. Orientis 14,
   1, 10; 7, 9
 Thalassius, filius praefecti Thalassii
   22, 9, 16 (*bis*); 17
 Thasus, insula maris Thracici 22, 8, 2
 Thebae hecatonpylae, opp. Aegypti
   17, 4, 2. 22, 16, 2
 Thebais, prou. Aegypti 17, 4, 2. 19, 12,
   3. 22, 16, 1; 2
 Themis, dea 21, 1, 8
 Themiscyrei luci, locus Ponti 22, 8, 17
 Themistocles, dux Atheniensium 22,
   8, 4. 30, 8, 8 (*bis*)
 Theodorus, notarius, nobilis Gallus
   29, 1, 8; 9; 12; 14; 25; 32; 33; 34;
   35. 31, 1, 3
 Theodosia, opp. Tauricae 22, 8, 36
 Theodosius, Flavius, dux, mag. equi-
   tum praesentalis 27, 8, 3. 28, 3, 1;
   4; 5. 15; 6, 26. 29, 3, 6; 4, 5; 5, 4;
   15; 29; 31; 37; 46; 48; 51; 53; 55
 Theodosius, Flavius, dux Moesiae,
   postea Augustus 29, 6, 15
 Theodotus Hierapolitanus 22, 14, 4
 Theognis, poeta Graecus 29, 1, 21
 Theolaius, comes Constantii 21, 15, 4.
   22, 2, 1
 Theophanius, fl. Sarmatiae 22, 8, 29
 Theophilus, consularis Syriae 14, 7, 5;
   8. 15, 13, 2
 Theopompus, scriptor historicus 22,
   9, 7
 Thera, insula Cycladum 17, 7, 13
 Thermodon, fl. Ponti 22, 8, 17; 19
 Thersites (mythol.) 30, 4, 15
 Theruingi, pars Gothorum 31, 3, 4;
   5, 1; 8
 Thessalia, regio Graeciae 31, 5, 17
 Thessalonice, opp. Macedoniae 31, 5,
   16
 Thessalus (adj.) 19, 1, 9. 22, 8, 41. 24,
   6, 14
 Thessalum mare 22, 8, 2
 Thilsaphata, opp. Mesopotamiae 25,
   8, 16
 Thilutha, castellum Euphratis 24, 2, 1
 Thiodamas (mythol.) 22, 12, 4
 Thmuïs, opp. Aegypti 22, 16, 6
 Thorax, auriga 14, 11, 12
 Thraces, incolae Thraciae 19, 6, 11.
   21, 10, 3
 Thracia (Thraciae), regio Europae 18,
   6, 23. 20, 8, 1. 21, 10, 3; 4; 12, 3;
   22; 13, 6. 22, 2, 2; 7, 7; 8 *tot.* 23, 6,
   7. 26, 4, 5; 5, 1; 11; 6, 11; 12; 7, 5
   (*bis*); 9. 27, 4, 1; 2; 3; 5; 11. 29, 1,
   15; 26. 30, 2, 8. 31, 3, 8; 4, 5; 9;
   6, 5; 7, 1; 4; 8, 6; 9, 1; 10, 1; 11, 6;
   16, 8
 Thracia, prou. 27, 4, 12
 Thracius (adj.) 22, 8, 3. 31, 12, 8
 Thucydides, scriptor historicus 19, 4, 4.
   23, 6, 75
 Thybris, fl. Ponti (Tembris) 22, 8, 17
 Thyle, insula Oceani septemtrionalis
   18, 6, 1
 Thynia, regio Mygdoniae 22, 8, 14
 Tibareni, pop. Asiae 22, 8, 21
 Tiberis (Thybris) 17, 4, 14. 25, 10, 5.
   29, 6, 17
 Tiburtinus (adj. ad Tibur) 16, 10, 14
 Ticinum, opp. Galliae transpad. 15,
   8, 18
 Tigauiae, castellum Mauretaniae Cae-
   sariensis 29, 5, 20
 Tigautanum castellum Mauretaniae
   Caesariensis 29, 5, 25
 Tigranes, rex Armeniae 14, 8, 10
 Tigris, fl. Asiae 18, 5, 3; 6, 9; 19; 7, 4;
   8, 9; 9, 2. 19, 5, 4. 20, 6, 1; 7, 1;
   8, 1. 21, 7, 6; 13, 2; 3. 23, 3, 1; 5;

NOMINA

6; 6, 15; 20. 24, 5, 3; 6, 1; 2. 25, 6, 11
 Timagenes, philosophus Graecus 15, 9, 2
 Tios, opp. Ponti 22, 8, 16
 Tipasa, opp. Mauretaniae Caesariensis 29, 5, 17; 31
 Tiphys, gubernator Argonautarum 22, 8, 22
 Tisias, orator Syracusanus 80, 4, 3
 Tisiphone, Furia 29, 1, 33
 Titus, T. Flavius Sabinus Vespasianus Augustus 14, 11, 28. 16, 1, 4. 23, 1, 2
 Tochari, pop. Persidis 23, 6, 57
 Tolosa, opp. Narbonensis 15, 11, 14
 Tomi, opp. Scythiae minoris 22, 8, 43. 27, 4, 12
 Tomyris, regina Scytharum 23, 6, 7
 Torquatus, T. Manlius Imperiosus, heros Romanus 24, 4, 5
 Totordanes, fl. Sarmatiae 22, 8, 29
 Toxandria (Texuandria), regio Belgicae II 17, 8, 3
 Tragonice, opp. Persidis 23, 6, 42
 Traianus, M. Vlpus T. Augustus 14, 8, 13. 16, 1, 4; 10, 15 (*bis*). 17, 1, 11. 23, 5, 17. 24, 2, 4; 3, 9; 6, 1. 25, 8, 5. 27, 3, 7; 4, 12. 29, 5, 4. 30, 9, 1. 31, 5, 16
 Traianus, dux Aegypti, comes, postea mag. peditum 29, 1, 2. 30, 1, 18. 31, 7, 1; 5; 8, 3; 11, 1; 12, 1; 13, 8; 18
 Transcellensis mons Mauretaniae Caesariensis 29, 5, 20
 Transiugitani, gentes prope Danubium fl. habitantes 17, 12, 12
 Transtiberinus (adj.) 27, 3, 4
 Transtigritanus (adj.) 18, 9, 2. 19, 9, 2. 21, 6, 7. 22, 7, 10. 25, 7, 9
 Trapezus, opp. Ponti 22, 8, 16
 Trebatius, iuris peritus 30, 4, 12
 Tres Tabernae, opp. Germaniae I 16, 11, 11. 17, 1, 1
 Treueri, opp. Belgicae I 15, 6, 4 (incolae); 11, 9. 16, 3, 3. 27, 8, 1; 10, 16. 28, 6, 20. 29, 4, 6. 30, 3, 7; 5, 1; 10, 1
 Tribunci, munimentum Romanum Germaniae I 16, 12, 58

Tricasini (Tricasae), opp. Galliae Lugdunensis 16, 2, 6; 7
 Tricasini, pop. Liguria (recte: Tricastini) 15, 10, 11
 Tricasini, opp. Galliae Lugdunensis II 15, 11, 12
 Tricensima, ciu. Germaniae II 18, 2, 4. 20, 10, 1
 Tricorii saltus, montes Alpium 15, 10, 11
 Tridentinus, ciuis opp. Tridenti 29, 2, 22
 Tridentum, opp. Italiae 16, 10, 20
 Tripolis, prou. Africae 28, 6, 1; 12; 21; 25. 30, 2, 9
 Tripolitanus, incola prouinciae Tripoleos 28, 6, 7; 10; 20; 23; 26
 Tripolitanus (adj.) 15, 5, 36
 Triptolemus, deus uel heros Atticus 22, 2, 3
 Triuia, dea 22, 8, 39
 Troas, regio Asiae minoris 22, 8, 3
 Trogodytae, pop. Moesiae 22, 8, 43
 Troia, opp. Asiae 15, 9, 5. 19, 1, 9. 22, 8, 25
 Tros, eponymus Troiae 22, 9, 7
 Trulla, nomen irrisionis 28, 4, 28
 Tubusuptu, opp. Mauretaniae Sitifensis 29, 5, 11
 Tullianus (adj. ad Tullium) 15, 5, 23. 16, 1, 5. 22, 7, 3. 26, 10, 12. 29, 1, 11; 5, 24
 Tullius, M. T. Cicero 14, 2, 2. 15, 12, 4. 19, 12, 18. 21, 1, 14; 16, 13. 22, 15, 24; 16, 16. 26, 1, 2; 9, 11. 27, 4, 8; 9, 10; 11, 4. 28, 1, 40; 4, 26. 30, 4, 7; 10; 8, 7. 31, 14, 8
 Tungri, opp. Germaniae II 15, 11, 7. 17, 8, 3
 Turgana, insula Arabiae 23, 6, 47
 Turini, opp. Galliae Lugdunensis II 15, 11, 12
 Tusci, pop. Etruriae 14, 11, 27
 Tuscia, regio Italiae (*cf.* Etruria) 21, 5, 12. 28, 1, 6; — Annonaria 27, 3, 1
 Tusculanus 16, 5, 2
 Tuscus Albinus, homo priuatus 15, 5, 4
 Tyana, opp. Cappadociae 23, 6, 19. 25, 10, 6
 Tyndarides, Castor et Pollux 28, 4, 11

NOMINA

- Tyndenses, gens Maurica 29, 5, 11
 Tyras, fl. Sarmatiae 22, 8, 41
 Tyrius (adj.) 14, 9, 7
 Tyros (recte: Tyras), opp. Sarmatiae 22, 8, 41
 Tyrrheni, incolae Etruriae 17, 7, 13
 Tyrrhenum mare 15, 10, 2. 29, 6, 17
 Tyrus, opp. Phoenices 14, 7, 20; 8, 9
 Vadomarius, rex Alamannorum 14, 10, 1. 16, 12, 17. 18, 2, 16; 17; 18. 21, 3, 1; 4; 5; 4, 2; 3; 5. 26, 8, 2. 27, 10, 3. 29, 1, 2; 4, 2. 30, 7, 7
 Vagabanta, opp. Armeniae 29, 1, 3
 Valens, Flavius Valens Augustus 26, 4, 2; 3; 5, 2; 3; 4; 9; 6, 6; 9; 11; 7, 2; 5; 13; 8, 2; 3; 4; 6; 12; 9, 1 (*bis*); 7; 10, 2; 4; (15). 27, 2, 10; 4, 1; 5, 2; 10; 12, 9 (*bis*); (17). 29, 1, 6; (10); 11; 15; 18; (34); (38); 2, (14); 17; 18; 27 (*bis*). 30, 1, 2; (11); (18); 19; 2, 3; (4); 4, 1; 7, 4. 31, 1, 3; 3, 4; 4, 1; 13; 7, 1; 3; 8, 3; 11, 1; 12, 1; 9; (13); 15; 13, (8); (12); 14; 17; 14, 1; 8; 15, 2; 13; 16, 2; 9
 Valens Thessalonicus, usurpator 21, 16, 10
 Valentia, opp. Galliae Viennensis 14, 10, 1. 15, 11, 14
 Valentia, prou. Britanniae 28, 3, 7
 Valentinianus, Flavius Valentinianus I., tribunus, postea Augustus 15, 5, 36. 16, 11, 6—7. 25, 10, 6; 7; 9. 26, 1, 5; 2, 2; 5; (11); 4, 1; 5, 2; 4; 8; 11; 7, 3; 9, 1; 10, 8; 15. 27, 2, (10); 6, 1; 11; 16; 7, 4; 9, 1; (4); 10, 1; 6; (8); 10. 28, 1, 18; 21; (23); 25; (33); (51); (53); 2, 1; (9); 10; 3, (7); 5, 8; (11); 12; 6, 7; (12); 20; (21); 22; (24); 27; 28; 30. 29, 3, 2; (6); 7; 4, 6; 5, 46; 6, 2. 30, 3, 1; 7; 5, 1; 7; 13; 6, (3); 7, (1); 4; 5; 6; 8, 6; 9 *tot.*; 10, 2
 Valentinianus, Flavius V. II. Augustus, filius Valentiniani I. 30, 10, 4
 Valentinus, tribunus protectorum, postea dux Illyrici 18, 3, 5
 Valentinus, Pannonius 28, 3, 4; 6. 30, 7, 10
 Valeria, filia Diocletiani Augusti 19, 11, 4
 Valeria, prou. Pannoniae 16, 10, 20. 17, 12, 6. 19, 11, 4. 28, 1, 5; 3, 4. 29, 6, 3; 12
 Valerianus, domesticorum omnium primus 27, 10, 16
 Valerianus, tribunus stabuli Valentis Aug. 31, 13, 18
 Valerius, M. V. Coruus (Coruinus), heros Romanus 24, 4, 5
 Valerius Publicola, cos. 509 a. Chr. n. 14, 6, 11
 Vangiones, opp. Germaniae I 15, 11, 8. 16, 2, 12
 Vardanes, rex Assyriae 23, 6, 23
 Varronianus, comes, pater Iouiani Aug. 25, 5, 4; 8; 10, 16
 Varronianus, filius Iouiani Aug. 25, 10, 11; (16)
 Vasatae, opp. Nouem populorum 15, 11, 14
 Vaticanus, mons Romae 17, 4, 16. 27, 3, 6
 Veii, opp. Etruriae 23, 5, 20
 Velia, opp. Lucaniae 15, 9, 7
 Ventidius, P., legatus Antonii 23, 5, 16
 Venus 14, 8, 14. 19, 1, 11. 22, 9, 15
 Venustus, Volusius, uicarius Hispaniae 23, 1, 4. 28, 1, 24
 Venustus, apparitor 26, 8, 6
 Vercellum, opp. Galliae Transpadanae 22, 3, 4
 Vergilius, poeta (15, 9, 1). 17, 4, 5. (19, 9, 7. 31, 4, 6)
 Verinianus, protector domesticus 15, 5, 22. 18, 8, 11
 Verissimus, comes 16, 6, 1; 3
 Verturiones, gens Scottorum 27, 8, 5
 Verus, L. Aurelius V. Augustus 23, 5, 17; 6, 24 (*bis*). 27, 6, 16
 Vespasianus, T. Flavius V. Augustus 14, 11, 28. 16, 1, 4. 23, 1, 2
 Vestralpus, rex Alamannorum 16, 12, 1. 18, 2, 18
 Veteranio, usurpator Pannoniae 15, 1, 2. 21, 8, 1
 Vetrano, ductor Ziannorum 25, 1, 19
 Veturius, T. V. Caluinus, cos. 334 a. Chr. n. 14, 11, 32
 Victohali, pop. Daciae 17, 12, 19
 Victor, S. Aurelius, scriptor historicus,

NOMINA

- consularis Pannoniae II, postea
praef. urbi 21, 10, 6
- Victor, comes, postea mag. peditum,
mag. equitum praesentalis, cos. 369
24, 1, 2; 4, 13; 31; 6, 4; 13. 25, 5, 2.
26, 5, 2. 27, 5, 1; 2; 9. 30, 2, 4; 7.
31, 7, 1; 12, 6; 13, 9
- Victor, tribunus 25, 7, 13
- Victoria, dea 28, 6, 7
- Victorinus, amicus Maximini prae-
fecti 28, 1, 27; 34; 35; 48
- Victorinus, cognomen irrisus causa
Iuliano additum 16, 12, 67
- Viderichus, rex Greuthungorum 31,
3, 3; 4, 12
- Vidini, pop. Asiae 31, 2, 14
- Viduarius, rex Quadorum 17, 12,
21
- Vienna, opp. Galliae Viennensis 15, 8,
21; 11, 14. 16, 1, 1. 20, 4, 6; 8, 20;
10, 3. 21, 1, 1; 2, 2
- Viennensis, prou. Galliarum 15, 9, 7;
11, 6; 14; 17
- Vincentius, tribunus Scutariorum 22,
11, 2
- Vincentius, uicarius comitis Romani
29, 5, 6
- Vincentius, tribunus 29, 5, 19
- Vingo (Bingium), opp. Germaniae I
18, 2, 4
- Viriathus, ductor Lusitanorum 14, 11,
33
- Virta (Birtha, Macedonopolis?), mu-
nimentum Mesopotamiae 20, 7,
17
- Virtus, dea 14, 6, 3. 27, 2, 4
- Vitalianus, protector domesticus,
postea comes et mag. equitum per
Illyricum 25, 10, 9
- Vitalianus, miles 26, 7, 15
- Vitaxa, opp. Asiae 23, 6, 69
- Vithicabius, rex Alamannorum 27,
10, 3. 30, 7, 7
- Vithimiris, rex Greuthungorum 31,
3, 3
- Vitrodorus, regalis Quadorum 17, 12,
21
- Viuentius, quaestor sacri palatii, post-
ea praef. urbi et praef. praetorio
- Galliarum 26, 4, 4. 27, 3, 11; 12. 30,
5, 11
- Vlixes, heros Graecus 27, 8, 4
- Vltra, filius Aspacuris regis 27, 12,
16
- Vocontii, pop. Galliae Narbonensis
15, 10, 11
- Vologessia, opp. Assyriae 23, 6, 23
- Vr, castellum Persicum 25, 8, 7
- Vrbicius, dux Mesopotamiae 30, 2, 4; 7
- Vrbs, dea Romae 16, 10, 14
- Vrius, rex Alamannorum 16, 12, 1. 18,
2, 18
- Vrsatius, mag. officiorum 26, 4, 4;
5, 7
- Vrsicinus, mag. equitum Orientis 14,
9, 1; 11, 2; 4. 15, 2, 1; 5; 5, 18; 19;
21; 28. 16, 2, 8 (*bis*); 10, 21. 18, 4, 2;
6; 5, 5; 6, 1; 3; 6; 8, 5. 19, 3, 1. 20,
2, 1; 4; 5. 31, 13, 18
- Vrsicinus, uicarius urbis post Maxi-
minum 28, 1, 44; 45
- Vrsicinus, rex Alamannorum 16, 12,
1. 18, 2, 18
- Vrsinus, episcopus Romae 27, 3, 12;
9, 9
- Vrsulus, comes sacrarum largitionum
16, 8, 5; 7. 20, 11, 5. 22, 3, 7 (*bis*)
- Vsafer, optimas Sarmatarum 17, 12,
12; 14
- Vscudama (*cf.* Hadrianopolis) 14, 11,
15. 27, 4, 12
- Vtica, opp. prou. Africae 23, 6, 23
- Vulcanus, insulae Vulcaniae prope Si-
ciliam (Liparenses insulae) 17, 7, 13
- Vulcacius Rufinus *vide* Rufinus Vul-
cacius
- Xerxes, rex Persarum 22, 8, 4. 23, 3,
9; 6, 8
- Zabdicena, regio Transtigritana 25,
7, 9
- Zagrus, mons Mediae 23, 6, 28
- Zaitha, locus Mesopotamiae 23, 5, 7
- Zammac, nobilis Maurus 29, 5, 2; *13
- Zariaspes, fl. Persidis 23, 6, 57
- Zenobia, regina Palmyrae 28, 4, 9
- Zenon, philosophus Stoicus 14, 9, 6

NOTABILIA VARIA

Zeugma, opp. Syriae 18, 8, 1
 Zianni, pop. Iberiae 25, 1, 19
 Ziata, castellum Mesopotamiae 19, 6, 1
 Zinafer, subregulus Sarmatarum 17, 12, 11

Zizais, regalis, postea rex Sarmatarum 17, 12, 9; 20; 13, 30
 Zombis, opp. Mediae 23, 6, 39
 Zopyrus, proditor Babylonius 18, 5, 3
 Zoroastres, conditor religionis Persarum 23, 6, 32

II. NOTABILIA VARIA

(exempla tantummodo notata)

Academia Platonis 30, 4, 5
 acontia 22, 15, 27
 actuarius 15, 5, 3. 20, 5, 9. 25, 10, 7
 adamas lapis 22, 8, 31
 aduocati: laus ueterum 30, 4, 3-7;
 uituperatio recentiorum 30, 4, 8-22
 aeneator 16, 12, 36. 24, 4, 22
 aequinoctialis circulus 22, 15, 31
 aequinoctium autumnale 17, 1, 10.
 20, 11, 4; temporis uerni 17, 12, 4
 aerarium 29, 1, 5; 21
 agens in rebus 14, 11, 19. 15, 3, 8. 16, 5, 11; 8, 3. 22, 3, 11; 7, 5. 27, 7, 5
 agmen quadratum 24, 1, 2. 25, 3, 2.
 27, 2, 8; 10, 6. 29, 5, 39. 31, 12, 4
 alimentaria res 20, 8, 20
 alumen 20, 11, 13
 amphibaena 22, 15, 27
 amphitheatrum urbis Romae 16, 10, 14
 Anastasianae balneae Constantinopoleos 26, 6, 14
 ancilla 18, 3, 2; 3. 28, 1, 56
 annales 22, 16, 24. 25, 9, 9. 31, 5, 17;
 13, 19
 annona 17, 9, 2. 20, 4, 6. 21, 16, 21.
 22, 4, 9. 28, 1, 6; 9; 31
 anser 18, 3, 9
 antepilanus 16, 12, 20. 28, 1, 46
 antesignanus 16, 12, 18. 31, 10, 13
 antiscii 22, 15, 31
 antistes 15, 7, 6. 20, 7, 7. 22, 5, 3. 23, 6, 24. 27, 3, 15. 29, 5, 15 (*cf.* episcopus)
 aper 24, 5, 2. 31, 9, 5
 apis 17, 4, 11. 18, 3, 1
 Apis (taurus) 22, 14, 6-8
 apparitio armorum magistri 15, 5, 36;
 magistri equitum 19, 9, 2; praefec-

turae praetorianae 15, 3, 8. 16, 8, 3;
 praefecti (*scil.* urbi) 15, 7, 3
 apparitor 17, 11, 1. 27, 3, 10. 30, 1, 6;
 cellae castrensis 26, 8, 5; largitio-
 num 26, 8, 6; potestatis uicariae 27,
 7, 5; praefectianus *uel* praesidialis
 17, 3, 6; rationarius 18, 5, 1
 aquila (auis) 18, 3, 9; (signum mili-
 tare) 15, 8, 4. 17, 13, 25. 18, 2, 17.
 20, 5, 1. 26, 2, 11; 7, 17. 27, 6, 9.
 28, 5, 3
 aquilo 27, 4, 3
 architectus 24, 4, 28. 25, 6, 15
 arcus caelestis 20, 11, 26; Scythicus
 22, 8, 10
 aries (machina obsidionalis) 20, 7, 10;
 11, 11; 15; 16; 21. 23, 4, 8; 10. 24,
 2, 12; 4, 19. 29, 5, 25; (sidus) 26,
 1, 8
 arietini capitis figmentum 19, 1, 3
 armiger 24, 5, 6. 31, 10, 3; 21; 13, 8
 ascarii 27, 2, 9
 aspis 22, 15, 27
 aulaeum 14, 9, 3. 26, 6, 15
 auxilia Pannonica et transalpina 31,
 7, 3
 ballista (tormentum) 19, 1, 7; 5, 6; 7,
 5; 6; 7. 20, 7, 2; 10; 11, 20. 2, 4,
 1-3. 24, 2, 13; 4, 16
 ballistarii 16, 2, 5
 barbaricum 17, 12, 21. 27, 5, 6
 barritus 16, 12, 43. 21, 13, 15. 26, 7,
 17. 31, 7, 11
 basilica Sicinini 27, 3, 13
 basiliscus 22, 15, 27. 28, 1, 41
 Bataui 20, 1, 3; 4, 2. 27, 1, 6; 8, 7.
 31, 13, 9; cum *regibus 16, 12, 45

NOMINA

bellicum 26, 4, 5. 31, 6, 2
 bissextum 26, 1, 7; 14
 bitumen 23, 6, 15; 23. 24, 2, 3; 12
 boreas 23, 6, 69
 Bracchiati 15, 5, 30. 16, 12, 43
 bubo 30, 5, 16
 bucellatum 17, 8, 2
 bucina 21, 12, 5. 24, 5, 9. 25, 8, 2. 26,
 4, 5. 27, 2, 6. 31, 6, 2; 15, 13

 camelus 14, 4, 3. 22, 11, 10. 23, 6, 56.
 25, 8, 6. 28, 6, 5. 29, 5, 55
 campidoctor 15, 3, 10. 19, 6, 12
 Campus Martius 17, 4, 12
 cancer (sidus) 22, 15, 12. 28, 4, 24
 candidatus 15, 5, 16. 25, 3, 6. 31, 13,
 14; 16; 15, 8
 canis Spartanus 29, 3, 3. 30, 4, 8;
 Cres 30, 4, 8
 capita scholarum 25, 10, 8
 capitatio 17, 3, 2
 Capitolium Romae 22, 16, 12
 caprea 29, 4, 7
 caput porci 17, 13, 9
 carrago 31, 7, 7, *cf.* 31, 7, 5; 12, 11
 Castorum aedes 19, 10, 4
 catafractarius 16, 2, 5; 12, 7; 63
 catafractus 16, 10, 8; 12, 38. 18, 8, 7.
 20, 7, 2. 22, 15, 16. 24, 6, 8. (25,
 1, 12). 25, 3, 4; 6, 2. 28, 5, 6. 29, 1, 1
 catapultula (tormentum) 24, 2, 13
 Celtæ 20, 4, 2; 20; 5, 9. 21, 3, 2. 22,
 12, 6. 31, 10, 4
 centurio 18, 6, 21; rerum nitentium
 16, 6, 2
 ceratas 22, 8, 8
 ceruus 24, 1, 5. 29, 4, 7
 Christianus 14, 9, 7. 21, 2, 5. 22, 5, 3;
 4; 11, 10; 13, 2. 27, 7, 5; 9, 9. 31,
 12, 9; 15, 6; grammatici Christiani
 25, 4, 20; Christiana lex 15, 7, 6.
 20, 7, 7. 25, 10, 15; Christiana re-
 ligio 21, 16, 18. 27, 7, 6; Christia-
 nus ritus 15, 5, 31. 18, 10, 4. 22, 10,
 7. 26, 3, 3. 27, 3, 13; 10, 2. 28, 6, 27.
 29, 3, 4; 5, 15. 31, 12, 8; uirgines
 Christiano ritu sacratae 18, 10, 4
 Circus Maximus Romae 15, 5, 34.
 *16, 10, 17. 17, 4, 1; 12; 14. 28, 4,
 29
 *ciuilitas 28, 4, 17

clarissimus 21, 16, 2
 clarissimus 26, 6, 18. 28, 1, 27
 classicum 21, 5, 1. 24, 6, 11; 8, 7
 clauularis cursus *uide* cursus cl.
 clibanarius 16, 10, 8; 12, 22
 comes 14, 2, 14; 11, 5. 16, 12, 60. 18,
 8, 6; 9, 3. 19, 9, 2; 13, 2. 21, 7, 4.
 23, 3, 5. 25, 5, 4; 10, 9. 26, 5, 3; 14.
 29, 5, 2; per Africam 28, 6, 5. 30, 7,
 3; domesticorum 14, 10, 8; 11, 14.
 20, 4, 21. 26, 8, 7. 31, 7, 4; 12, 4;
 per utramque Germaniam 27, 1, 2;
 largitionum sacrarum 14, 7, 9. 16,
 8, 5. 18, 5, 2. (20, 11, 5). 22, 3, 7.
 23, 1, 5. 27, 7, 5, *cf.* 21, 8, 1; mari-
 timi tractus 27, 8, 1; Orientis 14, 1,
 3; 2, 20; 7, 2. 21, 4, 2. 23, 1, 4; per
 Orientem 19, 12, 6; rei priuatae 15,
 5, 4. 22, 3, 7; thesaurorum 22, 3, 7.
 29, 1, 26
 cometa 25, 10, 2
 comitatensis fabrica 18, 4, 2
 comitatensis miles 29, 5, 4
 comitatus 19, 1, 3. 20, 4, 11; impera-
 toris 14, 5, 8. 15, 8, 18. 16, 8, 7; 11,
 15; 12, 66. 17, 11, 1. 18, 5, 5; 6, 1.
 21, 12, 2. 22, 11, 7. 25, 10, 9. 28, 1,
 26; 41; 2, 9; 3, 9; 6, 9; 16; 20; 29.
 30, 1, 3; (*sensu astron.*) 20, 3, 4
 comites sagittarii 18, 9, 4
 comitum equestris turma 15, 4, 10
 consiliarius 21, 9, 8. 25, 3, 14. 28, 1,
 21; 45; 52; 6, 21
 consistorianus 15, 5, 12; 6, 1. 31, 12,
 10
 consistorium 15, 5, 18. 16, 5, 11. 25,
 10, 2
 Constantiani pedites 29, 5, 20; 22
 consul 16, 1, 1. 23, 1, 1. 26, 5, 14; 9, 1.
 30, 3, 1
 consularis 16, 8, 3
 consulatus 20, 1, 1. 25, 10, 11
 cornicen 31, 10, 8
 Cornuti 15, 5, 30. 16, 11, 9; 12, 43; 63.
 31, 8, 9
 corona 14, 11, 12; (imperatoria) 21, 1,
 4. 23, 3, 8. 25, 9, 4. 26, 2, 3. 27, 6,
 11; obsidionalis 24, 4, 24. 25, 3, 13;
 sacerdotalis 29, 5, 16; coronae naua-
 les et ciuicæ et castrenses 24, 6, 15
 coronarium 25, 4, 15

NOTABILIA VARIA

- corrector 15, 5, 14. 27, 3, 2, *cf.* 28, 1, 6
 crocodilus 22, 15, 15; 20
 cubicularia officia 29, 2, 7
 cubicularius 18, 4, 4. 20, 8, 4. 30, 6, 4
 cubiculi praepositus 14, 10, 5; 11, 2;
 21. 15, 3, 2. 16, 7, 2. 20, 2, 3; 8, 19
 (*cf.* 29, 2, 7)
 Cumana carmina 23, 3, 3
 cura palatii 14, 7, 19. 22, 3, 7. 26, 8, 1.
 31, 12, 15, *cf.* 13, 18
 curator urbis 14, 7, 17
 curialis 21, 12, 20. 22, 9, 8; 12. (25,
 4, 21). 27, 7, 7, *cf.* decurio
 cursus clauularis 20, 4, 11; publicus
 20, 8, 22. 21, 9, 4, *cf.* 21, 13, 7

 Decentiaci 18, 9, 3
 Decimani 18, 9, 3
 decurio (*cf.* curialis) 28, 6, 10; palatii
 20, 4, 20
 delphin(us) 22, 8, 47; 15, 18
 diaconus 14, 9, 7
 diadema 19, 1, 3. 20, 4, 17. 21, 1, 4.
 29, 5, 20
 Diogmitae 27, 9, 6
 dipsas 22, 15, 27
 Diuitenses 26, 6, 12; 7, 14. 27, 1, 2
 domestici 14, 10, 8. 21, 8, 1. 25, 5, 4;
 10, 9. 26, 5, 3. 27, 10, 16; domesti-
 corum ordinis primus 25, 5, 4, *cf.*
 comes domesticorum
 draco 15, 5, 16. 16, 10, 7; 12, 39
 draconarius 20, 4, 18
 dux Aegypti 22, 11, 2. 23, 3, 5. 24,
 1, 9; Osdroenae 24, 1, 2; Phoenices
 25, 1, 2; in Illyrico 18, 3, 5; ex
 duce 14, 7, 7. *26, 8, 2

 elephantus 19, 2, 3; 7, 6; 7. 24, 6, 8.
 25, 1, 14; 3, 4; 11; 6, 2; 3; 7, 1
 emissarii 28, 1, 56
 ephemeris 28, 4, 24
 Epiphania 21, 2, 5
 episcopus 15, 7, 7; 10. 20, 7, 9. 22, 11, 3
 equi currules Hispani 20, 8, 13; Nesaei
 23, 6, 30
 etesiae 22, 15, 7, *cf.* prodromi uenti
 eunuchus (spado) 14, 6, 17; 11, 3. 16,
 7, 4; 9. (18, 4, 4). 21, 16, 16. 23, 6,
 18. 31, 2, 2; 13, 14

 fabrica 14, 7, 18; 9, 4. 15, 5, 9. 29, 3, 4
 fabricenses 31, 6, 2
 familiaris 14, 7, 7. 15, 5, 3. 19, 9, 4
 febres interuallatae 29, 2, 26. 31, 11, 6
 fetalis 18, 5, 7. 19, 2, 6
 Fortenses 18, 9, 3
 forum Pacis Romae 16, 10, 14; Tra-
 iani 16, 10, 15
 fulgurales libri 23, 5, 13

 gentilis 30, 1, 3
 Gentiles 14, 7, 9. 15, 5, 6. 16, 4, 1. 20,
 2, 5; 4, 3; 8, 13. 27, 10, 12
 grammaticus 21, 1, 13. 22, 10, 7. 25,
 4, 20. 28, 1, 45; grammatica res 22,
 16, 16
 gregarius (miles) 15, 1, 2; 5, 31. 16, 6,
 1. 25, 2, 2. 26, 1, 1. 27, 9, 4. 28, 3, 1.
 30, 5, 3; 9, 1. 31, 13, 12

 haruspex 23, 5, 10. 25, 2, 7. 28, 1, 8;
 19
 hastatus 16, 12, 20. 20, 4, 18
 helepolis 23, 4, 10–13. 24, 2, 18
 Hendinos 28, 5, 14
 heptastadium Alexandriae 22, 16, 10
 Herculiani 22, 3, 2. 25, 6, 2
 Heruli 20, 1, 3; 4, 2. 25, 10, 9. 27, 1, 6;
 8, 7
 hieroglyphicae notae 17, 4, 8
 hierographicae litterae 22, 15, 30
 hippopotamus 22, 15, 21
 honoratus 14, 5, 3; 7, 1. 22, 7, 1; 9, 16.
 29, 1, 34
 horizontes 18, 6, 22
 horti Sallusti Romae 17, 4, 16
 hosticum 19, 6, 1
 humanitas 18, 10, 4. 25, 8, 1. 27, 6, 9;
 12, 9. 28, 4, 1; 10. 29, 1, 8; 19; 2, 6;
 6, 5. 30, 8, 4. 31, 4, 12; 5, 7
 humanus 19, 7, 6. 23, 5, 5. 24, 3, 6.
 25, 1, 12; 6, 8; 7, 6; 8, 15; 10, 3. 27,
 3, 12; 4, 4; 9; 14. 28, 4, 26. 30, 8, 9

 ibis 22, 15, 25
 ichneumon 22, 15, 19
 idus 14, 5, 1. 15, 8, 17. 22, 2, 4. 23, 5,
 12. 31, 12, 10
 Innocentia 29, 3, 9
 interuallatae febres *uide* febres int.

NOTABILIA VARIA

Iouiani 22, 3, 2. 25, 5, 8; 6, 2. 27, 10, 10. 29, 3, 7

Iouii 25, 6, 3. 26, 7, 13. 27, 8, 7

Iris 20, 11, 30

iris 20, 11, 26; 29

iudex 14, 9, 3. 15, 5, 12. 23, 6, 82. 30, 4, 10; 21; (magistratus) 15, 5, 18. 16, 8, 13. 18, 6, 12. 20, 8, 14; 9, 1. 30, 5, 3 (optimas barbarorum) 17, 12, 21. 27, 5, 6. 31, 3, 4

iustitium 29, 2, 15

kalendae 15, 8, 18. 16, 2, 2; 10, 20. 17, 7, 2. 22, 7, 1; 13, 1. 23, 1, 6; 3; 7. 24, 8, 5. 25, 5, 1; 6, 9. 26, 4, 2; 3; 5, 8; 10, 15. 27, 1, 1; potestas intercalandi 26, 1, 12

Lancearii 21, 13. 16. 31, 13, 8

lauacra 16, 10, 14

lauacrum Agrippae 29, 6, 19; Constantinianum 27, 3, 8; apud Constantinopolim 31, 1, 4; Siluani 28, 4, 19; Valentinum 31, 1, 2

leges Corneliae 19, 12, 17; sumptuariae 16, 5, 1

legio Armeniaca II 20, 7, 1; Flauia I 20, 6, 8; Flauia II 20, 7, 1; Moesiaca 29, 6, 13; 14; Pannonica 29, 6, 13; 14; Parthica I 20, 6, 8; Parthica II 20, 7, 1; Parthica V 18, 9, 3; Primanorum 16, 12, 49; Ziannorum 25, 1, 19; prima et secunda l. 29, 5, 18; legiones duae Constantiacae 21, 11, 2; Magnentiaca 19, 5, 2; Thebaeae 14, 11, 15

leo 18, 7, 5. 19, 3, 3. 23, 5, 8; 11. 24, 5, 2; 8, 5. 29, 4, 7. 31, 10, 19; sidus 31, 13, 7

leuga 15, 11, 17. 16, 12, 8

libellis respondens 20, 9, 8, *cf.* magister libellorum

Libra (sidus) 22, 15, 12

litterae laureatae 16, 12, 69

liticen 14, 2, 16. 16, 12, 62

lituus 19, 6, 10; 11, 15. 24, 1, 1. 31, 7, 10

locus (dignitas) 15, 7, 7. 27, 6, 10. 29, 5, 46

lucifer 19, 7, 2; 29, 4, 5

lunae defectio 20, 3, 7 – 12

lunaris globus 20, 3, 4

lusoria nauis 17, 2, 3. 18, 2, 12

lyra 14, 6, 18

Maeniana 27, 9, 10

Magi 23, 6, 32; 36

magister 14, 6, 19. 26, 5, 3; admissio-num 15, 5, 18, *cf.* admissionum proximis 22, 7, 2; armorum 15, 5, 24; 36. 16, 7, 3. 20, 1, 2; 9, 5. 25, 8, 11. 26, 5, 2. 29, 6, 3. 31, 13, 18, *cf.* magistris rei castrensis 27, 10, 6; equitum 14, 9, 3. 16, 4, 3. 19, 9, 2. 20, 4, 6. 21, 16, 2. 23, 6, 14; libellorum 20, 9, 8; memoriae 15, 5, 4. 27, 6, 1; 14; officiorum 15, 5, 12. 20, 2, 2; 8, 19; 9, 5; 8. 25, 3, 14; 21. 26, 1, 6; 4, 4; 5, 7; 7, 4. 27, 9, 2. 28, 1, 12; 4, 3; 6, 8. 29, 5, 2. 30, 2, 10; 5, 10; peditum 16, 2, 4

magisterium 25, 10, 6; armorum 21, 8, 1; officiorum 21, 16, 3; peditum 14, 11, 24

Magnentiaci 18, 9, 3, *cf.* 19, 5, 2. 31, 11, 3, *cf.* 19, 6, 3

malleolus 20, 11, 13. 23, 4, 14 – 15; *cf.* 23, 6, 37 – 38. 24, 4, 16

mancipium 26, 10, 5. 28, 1, 55. 31, 4, 11

Manichaei 15, 13, 2

margaritae 22, 4, 8. 23, 6, 85

Martenses milites 26, 6, 7

martyres 27, 7, 6

Mattiarum 21, 13, 16. 31, 13, 8

medicina 21, 1, 13. 22, 16, 18; medicinae ministeria 25, 3, 7; mederi periti 19, 2, 15; artes medendi gentiles 31, 16, 1

medicus 19, 4, 2. 21, 1, 13. 30, 6, 4;

Scutarium 16, 6, 2

medium: in m. 26, 1, 7; 7, 15; in medio 15, 6, 3. 18, 1, 1; 5, 7. 29, 1, 30; e medio 23, 5, 3. 25, 8, 11. 26, 6, 3; 10, 5. 31, 15, 12

memoria 16, 5, 8; memoriae dolium 16, 5, 8

Mercurii signum 28, 4, 24

Mica aurea 29, 3, 9

militares 14, 5, 3. 15, 5, 12; 6, 1. 21, 16, 3

minister triclinii 15, 3, 4, *cf.* 14, 11, 16

Misopogon 22, 14, 2

NOTABILIA VARIA

Mneuis 22, 14, 7 (*bis*)
monumenta (*scil.* scripta) 22, 16, 13.
26, 8, 7. 30, 4, 5. 31, 2, 1
munimentum Traiani 17, 1, 11
murci 15, 12, 3

naphtha 23, 6, 16; 38, *cf.* 37
naucularius 27, 3, 2
Nomentana uia Romae 21, 1, 5
nonae 21, 15, 3. *22, 13, 5. 23, 2, 6
notae 18, 3, 2. 22, 3, 5. 29, 2, 20
notarius 14, 5, 6; 9, 3; 11, 21. 15, 3,
4. 17, 9, 7; 14, 3. 20, 4, 11; 9, 5; 9.
21, 4, 2; 7, 2. 22, 3, 7; 11, 1. 24, 4,
23. 25, 8, 18; 10, 6. 26, 5, 14; 6, 3.
28, 1, 12; 2, 5; 6; 6, 21. 29, 1, 8; 2,
5. 30, 2, 11; 5, 11; 12; tribunus et
notarius 17, 5, 15. 19, 9, 9. 20, 4, 2.
26, 6, 1. 28, 6, 12, *cf.* 25, 8, 18. 26,
6, 3
numen 14, 10, 12. 19, 12, 12. 21, 1, 9;
2, 5. 22, 5, 1; 9, 8; 14. 23, 6, 6. 24,
4, 1. 25, 10, 1. 28, 1, 20. 29, 1, 31;
aeternum 25, 7, 5; caeleste 19, 1, 4.
26, 1, 5. 31, 16, 4; diuinum 19, 10,
4. 26, 1, 14; efficax 14, 11, 25; hospi-
tale 30, 1, 22; laeum 14, 11, 12.
31, 4, 9; magnum 29, 5, 40; per-
petuum 27, 3, 15. 29, 2, 20; propi-
tium 29, 6, 7; propitiatum 16,
12, 52; sempiternum 17, 13, 28. 23,
5, 19. 25, 3, 19. 31, 10, 18; sum-
mum 15, 8, 9. 17, 7, 3. 21, 13, 14.
26, 6, 9; supernum 14, 11, 24. 15, 2,
8. 16, 12, 62; superum 16, 12, 18.
25, 8, 3; Aesculapii 22, 14, 7; si-
lentii 21, 13, 4; Themidis 21, 1, 8
numina 16, 10, 15. 17, 12, 21. 19, 12,
4. 21, 14, 3. 22, 5, 1; 8, 3. 23, 5, 4.
24, 4, 24; 8, 4. 25, 2, 4; 4, 20; Aegyp-
tiorum 17, 4, 6
numerarius 19, 9, 2
numerus *passim*; numeri Moesiaci 20,
1, 3; numeri Illyrici et Italici 27,
10, 6
Nymphaeum Romae 15, 7, 3

obeliscus 17, 4, 6; 7
Odeum Romae 16, 10, 14
officialis (*cf.* apparitor) 27, 7, 5
oleum Medicum 23, 6, 37—38

onager 23, 4, 7, *cf.* 24, 8, 5. 31, 15, 12
oraculum (14, 7, 7). 19, 12, 3. 21, 14,
4. 29, 1, 31
ordinariae dignitates 14, 10, 4
organa hydraulica 14, 6, 18
organarius 28, 1, 8
orgia 22, 8, 23
Ostiensis porta Romae 17, 4, 14
paedagogianus 26, 6, 15. 29, 3, 3
palaestrita 28, 1, 8
palatina cohors 18, 5, 4. 19, 12, 16
palatinus 21, 16, 16. 22, 4, 1; 10, 5.
25,* 3, 14; 6, 4. 26, 6, 5. 29, 1, 5. 31,
15, 10; scholae palatinae 14, 7, 9;
12
palliatu 15, 8, 1
palma 24, 3, 12—13
paludamentum 21, 5, 12. 23, 3, 2. 26,
6, 15
Pantheon Romae 16, 10, 14
patriciatus 29, 2, 9
patricius 26, 6, 7; patricia stirps 28,
1, 52
patronus et dominus 18, 8, 5; domino
patrono 28, 6, 26
perfectissimus 21, 16, 2
pestilentia 19, 4, 1; 2, *cf.* 23, 6, 24. 30,
6, 4
Petulantes 20, 4, 2; 10; 18; 20; 5, 9.
21, 3, 2. 22, 12, 6. 31, 10, 4
Pharus 22, 16, 9—10. 24, 2, 7
phocae 22, 16, 10
phylarchus 24, 2, 4
Piroen 19, 2, 11
piscina publica Romae 17, 4, 14
pons compactus 17, 1, 2; conserendus
29, 4, 2; constitutus 18, 2, 7; con-
tabulatus 27, 5, 2; contextus 17, 12,
4; naualis 17, 10, 1. 21, 7, 7. 23, 2,
7; Muluius Romae 27, 3, 9; (Valen-
tinianus) 27, 3, 3
portus Augusti Romae 19, 10, 1
postliminium 19, 9, 6
postsignanus 18, 8, 7
praefectura 20, 9, 8. 21, 6, 9. 28, 4, 3;
praetoriana 28, 1, 41; (*scil.* urbana)
16, 10, 4. 23, 3, 3. 28, 4, 1; urbis 27,
9, 8; uicaria 17, 11, 5, *cf.* praeto-
riani potestas praefecti 15, 13, 1,
potestas praefecti 26, 5, 5

NOTABILIA VARIA

- praefectus 14, 7, 12. 17, 3, 6. 20, 4, 6;
 8. 21, 9, 4. 27, 3, 2; 7, 7. 28, 1, 26;
 31, 12, 10; (*scil.* urbi) 19, 10, 1;
 Aegypti 22, 16, 6; annonae 28, 1,
 31; Constantinopoleos 26, 7, 2; 4;
 praetorio 14, 10, 4. 15, 5, 4. 16, 8, 5;
 9, 2; 12, 14. 17, 3, 4. 19, 12, 6. 20,
 8, 14; 9, 5; 11, 3. 21, 9, 4. 26, 7, 4;
 6. 27, 3, 5. 29, 1, 10; 23. 30, 4, 2;
 5, 11; praetorio praesens 14, 1, 10
 (*cf.* praefectus praesens 23, 5, 6);
 promotus 21, 8, 1; prouectus 14,
 7, 9; praetorio per Illyricum 21, 6,
 5; per Italiam 21, 6, 5; urbi (Ro-
 mae) 14, (6, 1); 11, 14. 16, 6, 2. 17,
 11, 5. (21, 12, 24). 23, 1, 5. 27, 7, 3.
 28, 1, 8; 22; 24; 27, *cf.* urbis mode-
 rator 27, 3, 5, regens Romam 27,
 3, 2, regens urbem aeternam 15, 7,
 1. 26, 3, 1. 29, 6, 17, administrans
 praefecturam 21, 10, 7
 pro praefectis (*scil.* Britanniae) 14, 5,
 7. 23, 1, 2. 27, 8, 10; (*scil.* Romae)
 28, 1, 12; (*scil.* Asiae) 29, 1, 9
 praepositus 26, 6, 7; fabricae 29, 3, 4;
 monetae 22, 11, 9, *cf.* 28, 1, 29; *cf.*
 cubiculi praepositus
 praeses Africae 27, 9, 3. 28, 6, 22
 praesid(i)alis 22, 14, 4. 29, 1, 6; prae-
 sidiale officium 28, 1, 5
 praesidiarii milites 21, 12, 15
 Praeuentores 18, 9, 3
 presbyter 29, 3, 4. 31, 12, 8
 Primani 16, 12, 49
 primas 14, 7, 1. 15, 5, 18. 28, 6, 4. 31,
 2, 7
 primicerius protectorum 18, 3, 5, *cf.*
 domesticorum ordinis primus 25,
 5, 4
 principia 15, 5, 16. 22, 3, 2; 9. 25, 5, 1;
 8, 16; 10, 10. 28, 6, 17
 proceres (barbarorum) 17, 12, 16;
 (Romanorum) 19, 9, 6. 20, 4, 13
 proconsul Africae 28, 1, 4
 proconsularis 28, 4, 21
 procurator monetae 28, 1, 29, *cf.* 22,
 11, 9
 prodromi uenti 22, 15, 7
 Promoti 15, 4, 10. 31, 13, 18
 protector 18, 3, 5. 19, 9, 2. 29, 3, 8;
 domesticus 14, 10, 2. 15, 3, 10; 5,
 22. 18, 8, 11. 26, 5, 14. 29, 5, 7, *cf.*
 consortium (*scil.* protectorum do-
 mesticorum) 16, 10, 21. 25, 10, 9;
 schola protectorum 14, 7, 9
 proximus 21, 14, 2. 25, 2, 3; admissio-
 num 22, 7, 2; libellorum 22, 9, 16
 purpura 14, 9, 7. 15, 5, 18. 21, 9, 8;
 purpureus 15, 5, 16. 16, 8, 4; 10, 7;
 12, 39. 20, 11, 27. 22, 9, 10. 26, 6,
 15; purpurare 20, 11, 28
 pyramides 22, 15, 28–29
 pyrricha 16, 5, 10. 18, 7, 7
 quaestor (*scil.* sacri palatii) 14, 7, 12;
 11, 14. 20, 9, 4. 22, 8, 49. 26, 4, 4.
 27, 3, 11. 28, 1, 25
 quaestura 21, 8, 1
 quinquennalia 21, 1, 4
 rationalis 15, 3, 4; 5, 8. 22, 4, 9. 28,
 2, 13
 rationarius 15, 5, 36; *cf.* 26, 1, 6; ap-
 paritor 18, 5, 1
 rector Aegypti 22, 14, 6; armatura-
 rum 15, 4, 10; Gentilium 15, 5, 6;
 Mesopotamiae 18, 7, 3; Pannoniae
 secundae 15, 3, 7; pedestris militiae
 15, 5, 2. 18, 3, 1; prouinciae 21, 16,
 2; Scutariorum 14, 10, 8
 regalis 16, 10, 16; 12, 26; 34. 17, 12, 9;
 10; 12; 21; 13, 24
 regina 14, 9, 3. 15, 2, 8; (*translate*) 14,
 6, 6
 religio 22, 10, 2; 11, 10; 16, 20. 23, 6,
 35. 26, 7, 16. 27, 12, 8. 29, 2, 3. 30,
 4, 10; 9, 5. 31, 2, 11; Christiana 21,
 16, 18. 27, 7, 6, *cf.* 22, 5, 3
 rhetoricus magister 22, 10, 7. 25, 4, 20
 rhetrae 16, 5, 1
 rituales libri 17, 7, 10
 Saansaan 19, 2, 11
 sabaia 26, 8, 2; sabaiarius 26, 8, 2
 sacerdotalis 28, 6, 10
 sagittarii 16, 12, 7. 18, 9, 4. 19, 5, 5.
 29, 1, 1; 5, 20; 22; 24; 31; 6, 11. 30,
 1, 11. 31, 12, 2; 16; Zabdiceni 20,
 7, 1
 satrapa 19, 6, 13. 21, 6, 7. 23, 6, 14.
 25, 3, 13

NOTABILIA VARIA

- schola 14, 7, 9; 12. 22, 11, 2. 25, 10, 8;
9. 26, 1, 4; 5; 5, 3
- scorpio 19, 2, 7; 7, 6; 7. 20, 7, 10. 23,
4, 4—7. 24, 4, 16; 28. 31, 15, 12
- scurra 29, 4, 4. 30, 1, 20
- Scutarii 14, 7, 9; 10, 8; 11, 11; 14. 15,
4, 9. 16, 4, 1; 6, 2; 11, 6; 12, 2. 17,
10, 5. 19, 11, 16. 20, 2, 5; 4, 3; 8, 13.
21, 8, 1. 27, 10, 12; schola prima
Scutariorum 22, 11, 2. 26, 1, 4; scho-
la secunda Scutariorum 22, 11, 2.
25, 10, 9. 26, 1, 5
- scytala 22, 15, 27
- securitates 17, 10, 4
- Septemzodium Romae 15, 7, 3
- Serapeum Alexandriae 22, 16, 12, *cf.*
23, 6, 47
- sericum 22, 9, 10. 23, 6, 67. 28, 4, 8;
18, *cf.* 23, 6, 60
- seruitus 31, 2, 25
- seruus 17, 12, 18. 18, 2, 13; 6, 12. 23,
6, 80. 26, 3, 4. 28, 4, 8; 16. 29, 5, 36;
6, 15; *cf.* ancilla, familiaris, manci-
pium; mercator (*scil.* seruorum) 22,
7, 8, *cf.* 25, 8, 1. 31, 6, 5
- Sicininum *vide* basilica Sicinini
- signifer 16, 12, 18. 25, 5, 8
- signum 15, 8, 4. 16, 10, 6. 17, 13, 25.
18, 2, 17. 20, 5, 1. 26, 7, 17. 27, 6, 9;
10, 9; 12. 28, 5, 3. 29, 5, 15
- sillographi 22, 16, 16
- Sinistus 28, 5, 14
- Sireonii scopuli 29, 2, 14, *cf.* 27, 11, 6.
30, 5, 7
- sisyra 16, 5, 5. *29, 4, 5
- solis defectio 20, 3, 1—6
- solstitium 22, 15, 31
- somnia 15, 3, 5; 6. 21, 1, 12; (14, 1),
cf. 30, 5, 18
- spado *vide* eunuchus
- sphaera 21, 14, 1. 25, 10, 2
- sportulae 14, 6, 14
- Stadium Romae 16, 10, 14
- stationarii milites 18, 5, 3. 21, 3, 6
- stipendium 15, 6, 3. 17, 9, 6. 20, 8, 8.
22, 9, 2. 28, 6, 12; 17. 31, 11, 1
- strator 29, 3, 5. 30, 5, 19
- subregulus 17, 12, 11; 21
- Superuentores 18, 9, 3
- susceptor 17, 10, 4
- suum cuique 22, 9, 9; 10, 1
- syngrapha 18, 5, 2
- synodus 15, 7, 7. 21, 16, 18
- syringes 22, 15, 30
- tabularia publica 16, 12, 70. 28, 1, 15
- tabularius 28, 1, 5
- Tagetici libri uel Vegoici 17, 10, 2
- Tarquitiani libri 25, 2, 7
- templum Urbis Romae 16, 10, 14;
Euentus Boni 29, 6, 19
- terrae motus 17, 7, 1; 9—14; *cf.* 26,
10, 15
- Tertiaci 25, 1, 7
- testudo 16, 12, 44. 26, 8, 9
- theatrum Pompei Romae 16, 10, 14
- Thebaeae legiones 14, 11, 15
- theologi 17, 7, 12. 21, 1, 8; 14, 3
- tiaara 18, 8, 5. 30, 8, 4
- tigris 23, 6, 50; 52
- tormentum (machina bellica) 18, 8, 13.
19, 5, 7; 6, 6; 10; 7, 4. 20, 6, 2; 11,
23. 22, 15, 16. 23, 4, 7. 31, 15, 6; 12;
tormenta muralia 18, 9, 1. 24, 5, 6;
tormenta (carnificina) 22, 16, 23.
28, 1, 24. 29, 2, 25
- torques 20, 4, 18. 29, 5, 20, *cf.* 18, 6,
10
- tribunatus 24, 1, 9
- tribunus 15, 4, 8. 16, 11, 9; 12, 55; 63.
18, 2, 11; 3, 5. 19, 5, 3; 6, 3; 9, 2;
11, 5. 20, 4, 21. 22, 3, 2. 25, 6, 3; 8,
7. 27, 2, 9. 30, 1, 7; militaris 25, 8,
8; armaturarum 14, 11, 21. 15, 5, 6.
27, 2, 6; (*scil.* classis) 23, 3, 9; fa-
bricae 14, 7, 18; 9, 4. 15, 5, 9, *cf.*
29, 3, 4; Promotorum 31, 13, 18;
protectorum 18, 3, 5; Scutariorum
14, 11, 11. 16, 11, 6. 19, 11, 16; sta-
buli 14, 10, 8. 20, 4, 3. 28, 2, 10. 30,
5, 19; uacans *15, 3, 10. 16, 12, 63.
18, 2, 2. 31, 13, 18; uexillationum
25, 1, 9; et notarius *vide* notarius
- tributarius 20, 4, 1. 28, 5, 15
- *tributum capitulare 16, 5, 14
- Tricensimani 18, 9, 3
- trieterica 22, 8, 23
- trochilus 22, 15, 19
- tuba 14, 1, 1. 16, 12, 27. 20, 11, 8; 21.
24, 4, 15
- Tullianus carcer 28, 1, 57
- Tungricani 27, 1, 2; Iuniores 26, 6, 12

NOTABILIA VARIA

uctigalis 20, 4, 1

Vegoici *vide* Tagetici libri

uehacula publica 21, 13, 7; uehicularia
res 14, 11, 5. 21, 16, 18, *cf.* cursus
clauularis

ueteranus 16, 2, 1. 31, 12, 1, *cf.* 26, 7, 1

uexillum 14, 1, 10. 15, 5, 16. 20, 5, 1.
24, 3, 1. 26, 2, 11. 27, 1, 6; 2, 6; 10,
9. 31, 16, 8

uicarius (*scil.* Africae) 28, 6, 8; Asiae
27, 9, 6; (*scil.* Britanniae) 14, 5, 8;
Hispaniae 23, 1, 4, *cf.* pro praefectis
14, 5, 7; agens uicem 15, 4, 10;
agens pro 15, 5, 12; curans uicariam
praefecturam 17, 11, 5; potestas
uicaria per Italiam 27, 7, 5; regens
uicariam praefecturam 28, 1, 5

Victores 24, 4, 23. 25, 6, 3. 26, 7, 13.
27, 8, 7

Vicus Alexandri Romae 17, 4, 14

uipera 22, 15, 27

Virgo Caelestis (sidus) 31, 13, 7

uitaxa 23, 6, 14

urbs aeterna 14, 6, 1. 15, 7, 1; 10. 16,
10, 14. 19, 10, 1. 21, 12, 24. 23, 1, 4;
3, 3. 25, 10, 5. 26, 3, 1. 28, 1, 1; 36;
56. 29, 6, 17; urbs sacratissima 27,
3, 3

ursus 24, 5, 2. 31, 9, 5; ursa 29, 3, 9

uultur 17, 4, 11

xystarcha 21, 1, 4

Zabdiceni sagittarii 20, 7, 1

zephyrus 22, 8, 3. 27, 4, 3

Zianni (Tzanni) 25, 1, 19

zodiacus 26, 1, 8